

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Birleşim 17 Kasım 2020 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	495
II.- GELEN KÂĞITLAR	501
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	535
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>535:539</i>
1.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Karabağ'a ilişkin gündem dışı konuşması	535:536
2.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, atama bekleyen öğretmen adaylarına ilişkin gündem dışı konuşması	536:537
3.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'ın, kırsal kalkınmaya ilişkin gündem dışı konuşması	537:539

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde atama bekleyen öğretmen adaylarının bu beklentilerinin karşılanması gerektiğine ilişkin açıklaması 539
- 2.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 539
- 3.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, pandemi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması 540
- 4.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale ili Gökçeada ilçesindeki devlet hastanesinin eksiklerinin tamamlanması gerektiğine ilişkin açıklaması 540
- 5.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, İçişleri Bakanlığı talimatıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında soruşturma açıldığına ilişkin açıklaması 540
- 6.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep ili Oğuzeli ilçesi ile İslâhiye ilçesi Altınüzüm, Boğaziçi ve Yeşilyurt beldelerinde üzüm üreticilerinin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması 541
- 7.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Çelikhan-Adıyaman yolunun yapılarak Çelikhanlıların çektiği çilenin sonlandırması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunduğu ilişkin açıklaması 541
- 8.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, pandemi sürecinden en çok etkilenen sektörlerden kahveci ve lokantacı esnafının mağduriyetlerinin giderilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması 541
- 9.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs'ta tek çözümün eşitlik temelinde bağımsız iki ayrı devletli çözüm olduğuna ilişkin açıklaması 542
- 10.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, yoksulluğu yenmenin, işsizliği bitirmenin yolunun sosyal devleti yeniden inşa etmek olduğuna ve bunun ilk adımının da kamu yararını gözeten halk bütçesi olduğuna ilişkin açıklaması 542
- 11.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Denizli ili Çardak Organize Sanayi Bölgesi'nin beşinci derece ve üzeri teşvik bölgeleri kapsamına alınmasını talep etiklerine ilişkin açıklaması 542:543
- 12.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, "İki devlet bir millet" şuuruyla "Karabağ Azerbaycan'ındır." diyebilenleri selamladığına ilişkin açıklaması 543

- 13.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, pandemiden dolayı durdurulan Adana-Mersin tren seferlerinin ivedi olarak başlatılmasını Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'ndan talep ettiklerine ilişkin açıklaması 543
- 14.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, yargının içine düşürüldüğü durumu kınadığına ilişkin açıklaması 543:544
- 15.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, yıllık mezun sayısı on binleri geçen veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi olan gençlerin atamalarının ne zaman yapılacağına ilişkin açıklaması 544
- 16.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Sağlık Bakanlığının açıkladığı salgın verilerinin her geçen gün güvenilirliğini kaybettiğine ve sürecin şeffaf yürütülmemesinin salgınla mücadeleyi zorlaştırdığına ilişkin açıklaması 544
- 17.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'in, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesinin satılık olup olmadığını, satış ilanını TOKİ'nin mi verdiğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 544:545
- 18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 2017 yılı Nevruz olaylarında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polisin beraat ettirildiğine, olayların fotoğraflarını çeken gazeteci Abdurrahman Gök'ün ise yirmi yıl hapis istemiyle yargılandığına ilişkin açıklaması 545
- 19.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, AFAD tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerine depreme ve deprem bölgesinde yaşananlara ilişkin valilik dışındaki kişilerin açıklama yapmasına kısıtlama getirildiğini belirten bir yazı gönderildiğine ilişkin açıklaması 545
- 20.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Covid-19 tedavi sürecinde immün plazmanın önemine ve kriterlere sahip bağışçıların plazma merkezlerinde kan bağışında bulunmaları gerektiğine ilişkin açıklaması 546
- 21.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, İzmir ilindeki depremde Aydın ilinde hasar gören okullarda güçlendirme çalışmalarının başlayıp başlamadığını, yıkım kararı verilen 15 okul için yıkım kararının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, bu okulların öğrencilerinin eğitimlerine devam etmeleri için nasıl bir yöntem izleneceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 546
- 22.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesi lideri Doktor Fazıl Küçük, Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve şehitleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması 546
- 23.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, adalet reformuyla öncelikle seçilmişlerin yerine atanan kayyumların görevlerine son verilmesi ve seçilmişlerin cezaevinden tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 547

- 24.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 17 Kasım Dünya Akciğer Kanseri Günü ve 18 Kasım'a denk gelen Dünya KOAH Günü'ne milletlin dikkatini çekmek istediğine, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması 547
- 25.- Kayseri Milletvekili Dursun Atas'ın, Hakkâri ilinde terör örgütünün gerçekleştirdiği saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 547
- 26.- Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün, Karabağ'ın Kelbecer bölgesinden ayrılan Ermenilerin insanlığa yakışmayan eylemlerini kınadığına ilişkin açıklaması 548
- 27.- Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Gülender Açıanal'ın, Ahıska Türklerinin sürgün edilişinin 76'ncı yıl dönümünde sürgün sırasında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması 548
- 28.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, aşı bulundu diye rehavete kapılmadan maske ve sosyal mesafe kurallarına mutlaka uyulması gerektiğine, vaka sayısının artmasının hastanelerin ve sağlık personelinin yükünü artıracığına ilişkin açıklaması 548
- 29.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kapalı Maraş bölgesini açma kararında Türkiye olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle beraber hareket edeceklerini teyit ettiğine ilişkin açıklaması 549
- 30.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Hakkâri ilinde Çukurca-Irak sınır hattındaki operasyonda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, yetmiş altı yıl önce sürgün edilen 86 bin Ahıska Türkünün önünde saygıyla eğildiğine, Azerbaycan halkının 17 Kasım Milli Diriliş Günü'nü kutladığına, Hakkârililerin Yüksekova ilçesinden İran'a açılan Esendere Sınır Kapısı ve Çukurca ilçesinden Irak'a açılan Üzümlü Gümrük Kapısı'nın ticarete açılmasını beklediklerine, Hakkâri ilinde hastanelerde yeterli doktor bulunmadığından hastaların Van iline sevk edilmesinin özellikle ağır hastalar için olumsuz bir durum yarattığına ilişkin açıklaması 549:551
- 31.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Covid-19 salgınında vatandaşların Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almaları gerektiğini bir kez daha hatırlatmak istediğine ilişkin açıklaması 551

32.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırdığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e, 7 Kasım 2020'de hayatını kaybeden İbrahim Metin'e, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden gazeteci Ahmet Kekeç'e ve 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türklüğünün bağımsızlık mücadelesine ömrünü vakfetmiş Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş ile tüm dava şehitlerini minnetle andığına, 14 Kasım 1944 Ahıska Türklerinin sürgününün 76'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

551:552

33.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kuzey Kıbrıs'ın devlet olmasında büyük emeği olan Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan'ı minnetle andığına, pandemi sürecinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın mücadelesini desteklediğine, Ordu ilinin şehir hastanesine kavuşmasını dilediğine ilişkin açıklaması

552

34.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarının bir an evvel yapılandırılarak çiftçinin nefes almasının sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

552:553

35.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Diyarbakır ilinde 2017 yılında Nevruz olayları sırasında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polisin beraatıyla cezasızlık politikasına bir örnek daha eklendiğine, Kemal Kurkut'u rahmetle andıklarına, bu olayın hesabını hukuk yoluyla soracaklarına söz verdiklerine, 9 Kasım 2020'de tutuklanan Halkların Demokratik Partisi Osmaniye İl Eş Başkanı Ali Coşkun'un oğlunun cenazesine katılma talebinin Coronavirüs gerekçe gösterilerek reddedildiğine, pandemi sürecinde 63'ü hekim toplam 153 sağlık çalışanının hayatını kaybettiğine, Dicle Üniversitesi Hastanesi ile Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliklerince PCR testi pozitif çıkan çalışanların test yapıldıktan on gün sonra maskeyle çalışmaya devam edebilecekleri yönünde genelge yayımlandığına, Soma madencilerinin Hükûmet ve kurum yöneticileriyle görüşmeleri sonrasında taleplerinin 15 Ocak 2021 tarihine kadar yerine getirilmesi konusunda söz verildiğini açıkladıklarına, verilen sözlerin takipçisi olacaklarını kamuoyuna duyurduklarına ilişkin açıklaması

553:555

36.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin şehitlerimize sadece taziye dileme yeri olmaması gerektiğine, vefat eden 15'inci ve 16'ncı Dönem Milletvekili Ali Nejat Ölçen'in ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisine başsağlığı dilediğine, vefat eden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'in ailesi ve Milliyetçi Hareket partisi camiasına başsağlığı dilediklerine, 17 Kasım 1967 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin on sekiz saatlik kapalı oturumda Kıbrıs'taki gelişmeleri görüştüğüne, AK PARTİ hükümetlerinin Meclise on sekiz yılda on sekiz saat bilgi vermediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğü için hayatını veren sivil, asker herkesi rahmetle andığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğünü sağlayan Bülent Ecevit'i ve Necmettin Erbakan'ı rahmetle andığına, Azerbaycan'da 17 Kasım 1988'de başlayan ve on sekiz gün süren mitingin yıl dönümüne, İçişleri Bakanlığının emriyle hakkında soruşturma açılmasının ne İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu ne de Cumhuriyet Halk Partisini doğruları söylemekten geri durduramayacağına ilişkin açıklaması

555:558

37.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, bu hafta Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin görüşüleceğine, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde teröristlerce şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yılını kutlarken Kıbrıs Türkü'nün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ve şehitleri minnetle yâd ettiklerine, 17 Kasım Azerbaycan Millî Diriliş Günü'nü kutladığına, 14 Kasım 1944 tarihinde sürgün edilen Ahıska Türklerinin bu özel günlerini hatırlatmak istediğine, 15 Kasım Filistin'in Bağımsızlık Günü'nü tebrik ettiğine, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e ve gazeteci Ahmet Kekeç'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

558:559

38.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

559:560

39.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

560:561

40.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, bir taraftan IBAN numarasıyla vatandaşın para istenirken diğer taraftan Kıbrıs'a 7 uçakla gidilmesinin vatandaşın yüreğini kanattığına ilişkin açıklaması

561

41.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	561:562
42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	562:564
43.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin tekraren açıklaması	565:566
44.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	566
45.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	566
46.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçları hakkında tezkeresine ilişkin açıklaması	571:572
47.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	578:579
48.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	579
49.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	580
50.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	580:581
51.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	581
52.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	581:582
53.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, adı suç örgütü yönetmekle anılan bir zatın kamuoyuna açık bir mektupla CHP Genel Başkanını tehdit ettiğine, Cumhuriyet Halk Partisinin kabadayılara pabuç bırakacak bir parti olmadığına ilişkin açıklaması	594:595

- 54.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın (3/1394) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 619
- 55.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 619:620

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**567,594,595,620,624****A) TEZKERELER****567:571,594,595:618,
620:622**

- 1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresi (3/1395) 567:571

- 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonunun 13-18 Kasım 2020 tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1396) 571

- 3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şumul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394) 594,595:618,620:622

B) ÖNERGELER**624:626**

- 1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, (2/1553) esas numaralı 2019 Yılı'nın "Samsun Yılı" İlan Edilmesine İlişkin Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/98) 624:626

VI.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 22/7/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, Kanal İstanbul Projesi'nin tüm yönleriyle araştırılarak olası olumsuz etkilerinin önüne geçilebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3179) Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

572:578,582

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen pandemi sürecinde sağlık sisteminin içinde bulunduğu mevcut sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla 17/11/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

583:588

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündemi'nin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler" kısmında yer alan, yargı bağımsızlığını etkileyen durumların incelenerek bağımsız ve tarafsız yargılamanın sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/2028) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

588:593

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun 17/11/2020 Salı günü birleşiminde 16 /11/2020 tarih ve (3/1394) esas sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin okunarak görüşmelerinin aynı birleşimde yapılması ve Genel Kurulun bu birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 19 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

593:594

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

623

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Nimetullah Erdoğan'ın, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamaları hakkındaki dış denetim raporlarına ve inceleme sonuçlarına dair sorusuna ilişkin konuşması

623

**VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN
DİĞER İŞLER****626***A) KANUN TEKLİFLERİ*

626:649

1.- İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3116) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 238)

626:649

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI**650**

1.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurulara ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop'un cevabı (7/35067)

650:709

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 27. Yasama Dönemi 4. Yasama Yılı çalışmalarına başlamadan önce TBMM Genel Kurulunda yapılan tamirat ve tadilat işlemlerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop'un cevabı (7/35068)

710:712

3.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Kahramanmaraş'taki hava kirliliğine ve ilde yer alan termik santrallerin insan sağlığına olumsuz etkilerine ilişkin sorusu ve Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un cevabı (7/35497)

713:716

4.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, AB'nin resmi adayı olarak Türkiye'ye yaptığı hibe desteklerine ve mali yardımlara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/35499)

717:720

5.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Ermenistan'da bulunan Metzamor Nükleer Santrali'nin ülkemiz açısından oluşturduğu riske ve Santralin kapatılması adına yürütölen çalışmalara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/35669)

721:723

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.00’te açılarak dokuz oturum yaptı.

Antalya Milletvekili Kemal Bülbül, Seyit Rıza’ya,

Uşak Milletvekili Özkan Yalım, emeklilikte yaşa takılan vatandaşların sorunlarına,

Antalya Milletvekili Atay Uslu, Antalya ilinin tarımsal gücüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Adana Milletvekili Ayhan Barut, Adana ili Karataş ilçesi açıklarında yaşanan deniz kazasında yaşamını yitiren balıkçılara Allah’tan rahmet dilediğine, açık denizde avlanan balıkçıların zarar görmemesi için yetkilileri önlem almaya çağırduğuna,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’ne çiftçi borçlarının da dâhil edilmesi için AK PARTİ’ye seslendiğine,

Mersin Milletvekili Baki Şimşek, sıcak havalardan dolayı narenciye üreticisinin yaşadığı mağduriyetin giderilmesini talep ettiğine, kamyoncu esnafının mazot desteği ve otoyol ücretleriyle ilgili bir düzenleme talep ettiğine,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, zeytin üreticilerinin yüksek maliyetlerden dolayı desteğe ihtiyacı olduğunu Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli’ye duyurduğuna,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, ağustos ayı içinde Adana ili Kozan ilçesinde yaşanan orman yangınından sonra verilen sözlerin yerine getirilmesi gerektiğine,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, “Ağaç Dikme Seferberliği” adı altında ağaç dikim kampanyası yapıldığına,

Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan, zeytin üreticilerinin sorunlarını Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli’nin dikkatine sunduğuna,

Ağrı Milletvekili Abdullah Koç, kömür gibi yakıt türlerinin denetime tabi tutulmasının zorunlu olduğuna, doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması için gerekli yatırımların artırılması gerektiğine,

Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Özyavuz, 3083 Sayılı Kanun’a dayanarak arazi alan çiftçilerin kredi ödemelerinde yaşadığı sorunlara, Şanlıurfa ilinin kırsal mahallelerinde hâlen devam eden içme suyu sıkıntılarının çözülmesi ve altyapı sorunlarının giderilmesi gerektiğine,

Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu, Malatya ilinde kırsal kesimlerde yaşanan elektrik, telefon ve GSM şebeke problemlerinden kaynaklanan sorunların giderilmesinin önem arz ettiğine,

Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu, Kırklareli ili Vize, Pınarhisar, Lüleburgaz, Babaeski, Pehlivan köyü, Kofçaz ve Demirköy ilçelerinin kurtuluş bayramlarını yürekten kutladığına,

Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü, deprem riski taşıyan Osmaniye ve diğer illerdeki yerleşim yerlerinin zemin etütlerinin yapıлып yapılmadığını, kamu binalarında depreme karşı dayanıklılık testi yapıp yapılmadığını, deprem bölgesi olan Osmaniye ilinde yurttaşların deprem konusunda bilinçlendirilmesi amacıyla bir çalışma yapıp yapılmadığını sorduğuna,

Aksaray Milletvekili Ramazan Kaşlı, Ankara’da bulunan askerî birliklerden birinin ya da yeni bir birliğin Aksaray ili Eski ilçesinde konuşlandırılmasını talep ettiğine,

Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, yaşanan pandemi sürecinin bilim ve bilginin önemini bir kez daha ortaya koyduğuna, atama bekleyen tüm fizik öğretmenlerinin atamalarının yapılması için Millî Eğitim Bakanlığına çağrıda bulunduğu,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Sağlık Bakanlığının “maske, mesafe, hijyen” diyerek yaşanan pandemi sürecindeki sorunların çözülemeyeceğini anlaması ve bir an önce atanamayan sağlık çalışanlarını ataması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesinin 9 ceylanın avlanmasına ilişkin ihaleyi iptal ettiğine, devlet eliyle “av turizmi” adı altında hayvanların öldürülmesi uygulamasına son verilmesi gerektiğine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’yle çiftçilerin Tarım Kredi ve Ziraat Bankasına olan borçlarının yapılandırmasının da yapılmasını dilediğine,

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, Covid-19 salgınından sağlık çalışanlarının da etkilendiğine, yeni sağlık personeli alımı yapılması ve filyasyon ekiplerinin kuvvetlendirilmesi gerektiğine,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, Adana ili Karataş ilçesinde yaşanan deniz kazasında hayatını kaybeden balıkçılara Allah’tan rahmet dilediğine, ülkenin her alanda yeniden yapılanmaya ve bunun için de mimar, mühendis ve şehir plancılarına ihtiyaç olduğuna, liyakat esasına dayalı olarak kamuda görevlendirmelerin zamanının geldiğine,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal, Afyonkarahisar ili Sandıklı Devlet Hastanesinde çeşitli branşlarda doktor olmadığı için mağduriyet yaşandığına, et ve süt hayvancılığı yapan üreticilerin mağduriyetlerinin giderilmesi için acilen tedbir alınmasını beklediklerine,

İstanbul Milletvekili Zeynel Özen, Sivas Koçgiri olayları sırasında idam edilişlerinin 83’üncü yılında Alişer Bey ile eşi Zarife Hanım ve Seyit Rıza’nın anıları önünde saygıyla eğildiğine,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, Mersin ilinde yaşanan trafik sorununun giderilmesi için Mersin-Silifke D400 Karayolu sahil şeridinde alternatif bir yol açılması, raylı sistem yapılması ile liman giriş ve çıkışlarının direkt otobana verilmesi gerektiğine, Adana ili Karataş ilçesi açıklarında yaşanan deniz kazasında hayatını kaybeden balıkçılara Allah’tan rahmet dilediğine,

Yozgat Milletvekili Ali Keven, Toprak Mahsulleri Ofisi Yozgat Yerköy Şube Müdürlüğüne bağlı Osmanpaşa, Sarıkent, Doğankent, Saray ve Sekili ofislerinin taşınmazlarının satışı için ihale ilanı yayımlandığına, Toprak Mahsulleri Ofisinden sonra sıranın nereye geleceğini sorduğuna,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, Coronavirüs salgını koşullarına rağmen ekim ayında ihracatın yüzde 5,6 artmasının ülke ekonomisinin ne kadar sağlam olduğunun göstergesi olduğuna,

Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Gülender Açısal, Dağlık Karabağ’da Şuşa şehrinin ele geçirilmesi dolayısıyla Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev’i canıgönülden tebrik ettiklerine ve “Yaşasın Azerbaycan.” dediklerine,

İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, TÜİK verilerine göre ülkede işsiz sayısı 456 bin kişi azalırken çalışan sayısının 975 bin kişi azaldığına, bu garip rakamları ülkenin kaderini bir kişinin kontrolüne veren Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yarattığına, İYİ PARTİ olarak iyileştirilmiş ve güçlendirilmiş parlamenter sistemi önermeye devam edeceklerine, milletin gerçekleriyle iktidarın ekonomik verilerinin örtüşmediğine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, bütün vatandaşları 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü’ne destek olmaya davet ettiğine, Adana ili Karataş ilçesi açıklarında yaşanan deniz kazasında hayatını kaybeden vatandaşlara Allah’tan rahmet dilediğine, olayda hukuki açıdan gereken araştırmanın yapılmasını talep ettiklerine, Coronavirüs’ü engellemekte yüzde 90 başarılı olan aşırı bulan şirketlerden birisinin kurucularının 2 Türk bilim insanı olmasının memnuniyetlerini artırdığına,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, TÜİK'in rakamlarının hormonlu rakamlar olduğunu herkesin bildiğine, DİSK-AR'ın rakamlarına göre, işbaşında olanların sayısının son bir yılda 1 milyon 471 bin kişi azaldığına “Artık iş bulamayacağım.” diyenlerin 1 milyon 331 bine yükseldiğine, Diyarbakır Valisinin işsizlikle ilgili sözlerine, on iki aylık cari işlemler açığının 27 milyar 539 milyon dolar olmasının nedeninin Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ülkeyi ekonomik olarak fiyaskoya sürüklemiş olması ve liyakatsiz ekonomi yönetimi olduğuna, 10 Kasım itibarıyla 63'ü hekim 145 sağlık çalışanının Covid-19 nedeniyle hayatını kaybettiğine, Covid-19'un sağlık alanında meslek hastalığı sayılmamasının ciddi bir sorun olduğuna bir kez daha işaret etmek istediklerine, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın Kaz Dağları ve İda Dağları'ndaki yüz binlerce ağacın kesilmesini engelleyebilmiş olmasını istediklerine,

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, pek kısa söz taleplerinin geçmişten kalan güzel bir gelenek olduğuna, gündeme getirilen sorunların o sırada Genel Kurulda bulunan bakanlar tarafından not alınarak çözümleriyle ilgili gerekenlerin yapıldığına, yeni sistem içerisinde bunun bir anlamı olduğunu düşünmediğine, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Lütfi Elvan'ın Hazine ve Maliye Bakanı olmasından sonra bazı milletvekillerinin Bingöl Milletvekili Cevdet Yılmaz'ı Komisyon Başkanı olmadan önce sosyal medyada kutlamasıyla Meclis iradesiyle ilgili yanlışlık yapıldığına, iktidar tarafından 11 Kasımın Millî Ağaçlandırma Günü olarak ilan edildiğine, geçen yıl ekildiği söylenen 5 milyar ağaç fidanının ne kadarının tuttuğunu öğrenmek istediklerine, Covid-19 aşısıyla ilgili çalışmalarından dolayı Profesör Doktor Uğur Şahin'i gururla izlediklerine ve desteklediklerine, istihdam konusuyla ilgili olarak devletin güven verici rakamlarının olmamasının toplumu sıkıntıya soktuğuna,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, esas komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna tali komisyon olarak Adalet, Anayasa, İnsan Haklarını İnceleme ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına havale edilen (2/3052) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan tarafından geri alındığına ilişkin bir duyuruda bulunuldu.

Başkanlıkça, Bursa Milletvekili Efkan Ala'nın Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu üyeliğinden istifasına ilişkin bir duyuruda bulunuldu.

Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan (10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonunun Başkan, Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtip seçimine dair tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

İYİ PARTİ Grubunun, 14/10/2020 tarihinde İzmir Milletvekili Grup Başkan Vekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından vergi adaletsizliğinin önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3304) esas numaralı Meclis Araştırma Önergesi'nin,

HDP Grubunun, 11/11/2020 tarihinde, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm ve arkadaşları tarafından Covid-19 salgınının kadınlar üzerindeki sosyoekonomik etkilerinin araştırılması ve artan kadın yoksulluğunun engellenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis Araştırması Önergesinin (9722 sıra no.lu),

CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündemi'nin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan Artvin ili Murgul ilçesinde yapımı planlanan siyanür havuzunun doğaya vereceği olası zararların araştırılması amacıyla verilmiş olan (10/3293) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 232, 83, 142, 153, 235 ve 237 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın sırasıyla 4, 6, 7, 8, 9 ve 10’uncu sıralarına alınması ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi; Genel Kurulun 11 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde, Anayasa’nın 74’üncü maddesi ve 6328 sayılı Kanun’un 11’inci maddesi gereğince, Dilekçe Komisyonu ile İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyonca belirlenen 3 aday arasından Kamu Başdenetçiliği seçiminin yapılması, birinci oylamada seçimin tamamlanamaması hâlinde diğer oylamaların art arda aynı birleşimde yapılarak seçimin bu birleşimde tamamlanması; 11 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde, 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar; 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin 11 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde tamamlanamaması hâlinde 12 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar; 12 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında 13 Kasım 2020 Cuma günü saat 14.00’te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan işlerin görüşülmesi ve bu birleşiminde 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi kabul edildi.

İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, Kütahya Milletvekili Ahmet Tan’ın İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya, engelli vatandaşlar ile şehit aileleri için araç limitlerinin fiyat artışı oranları göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesi gerektiğine,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç, Millî Ağaçlandırma Günü kapsamında Kahramanmaraş ilinde 15 bin fidanın toprakla buluşturulduğuna, yapılan çalışmalarla ülkenin orman varlığında dünyada 27’nci sıraya yükseldiğine,

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, kadınların 1980’lerden beri hatta Osmanlıdan beri bu topraklarda mücadele yürüttüğüne ve bu sayede kazanımlar elde ettiğine, mücadeleye devam edeceklerine,

Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul, kamuoyunda “barış akademisyenleri” olarak bilinen akademisyenlerle ilgili Anayasa Mahkemesinde hak ihlali kararı verilmesi ve yerel mahkemelerde beraat etmelerine rağmen OHAL İnceleme Komisyonunun bir karar vermediğine, bu açık hak ihlaline bir an önce son verilmesi konusunda yasama organını göreve davet ettiğine,

Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, 11 Kasım Millî Ağaçlandırma Günü’nü kutladığına, son on yedi yılda Tarım ve Orman Bakanlığınca 4 milyar 637 milyon fidanın toprakla buluşturulduğuna,

Ankara Milletvekili Gamze Taşcier, Covid-19’un meslek hastalığı sayılabilmesi için Türk Tabipleri Birliğinin çağrısıyla 11-15 Kasım tarihleri arasında her akşam saat 21.00’de ışıkları açıp kapamaya tüm yurttaşları davet ettiğine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Çanakkale ilinde, Ordu ili Ünye ilçesinde, Artvin ilinde insanların maden aramaya karşı mücadele ettiklerine,

Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan, Hükümetin on sekiz yılın enkazını yine emekliye, işçiye, EYT’liye, çiftçiye, esnafa yüklediğine,

Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, iktidardan Kütahya ilinden ve çevreden ellerini çekmesini istediklerine,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kararlı tutumuyla Türkiye'nin sahada olduğu gibi masada da Azerbaycan'ın yanında "iki devlet, tek millet" bilinciyle örnek bir duruş sergilediğine, Azerbaycan'ın zaferini kutladığına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, Artvin ili Murgul ilçesindeki maden arama işinin ruhsatının kompleks ruhsat olmasına rağmen altın değil bakır arama üzerine olduğuna, çevreye karşı duyarlı olduklarına fakat ülke kaynaklarını da ekonomiye kazandırmak durumunda olduklarına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs, Trabzon Milletvekili Muhammet Balta'nın CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasında kendisine sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunda boş bulunan ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için Burdur Milletvekili Yasin Uğur seçildi.

Anayasa'nın 74'üncü maddesi ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 11'inci maddesine göre Kamu Başdenetçiliği için yapılan seçimde Şeref Malkoç yeniden Kamu Başdenetçisi seçildi.

Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve görüşmeleri yarım kalan, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk ve Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3147) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 239) görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Kamu Başdenetçiliği seçimi sırasında oluşturulan tasnif komisyonu üyesi milletvekillerinden birisinde Covid-19 tespit edildiğine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, bugüne kadar 145'ten fazla sağlık emekçisinin hayatını kaybetmesine rağmen Covid-19'un meslek hastalığı sayılmadığına, Türk Tabipleri Birliğinin bu konuya dikkat çekmek için 11 Kasım'dan itibaren beş gün boyunca saat 21.00'de herkesin ışıklarını bir dakika boyunca açıp kapatmasını istediğine, bütün milletvekillerini sağlık emekçilerinin taleplerini acilen yerine getirmek için adım atmaya çağırdıklarına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 33'üncü maddesi üzerinde verilen önergeyle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesi üzerinde verilen önergeyle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Mehmet Muş, milletin beklentilerini karşılayacak, pandemi sürecinde çalışanları ve esnafı rahatlatmak bir düzenlemeye destek veren bütün siyasi parti gruplarına ve milletvekillerine teşekkür ettiklerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar, Kamu Başdenetçiliği seçimi sırasında tasnif komisyonu üyesi olan ve Covid-19 testi pozitif çıkan milletvekilinin temas ettiği kişilerin uyarıldığına ve Genel Kurul salonunda gereken tedbirlerin alındığına ilişkin bir açıklamada bulundu.

Danışma Kurulunun, görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin yeniden görüşülmesine dair Plan ve Bütçe Komisyonu talebinin İç Tüzük'ün 89'uncu maddesi uyarınca uygun görüldüğüne ilişkin görüşü Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 12/11/2020 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi kabul edildi.

Alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 17 Kasım 2020 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere 23.48'de birleşime son verildi.

Haydar AKAR

Başkan Vekili

İshak GAZEL

Kütahya

Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN

İstanbul

Kâtip Üye

Bayram ÖZÇELİK

Burdur

Kâtip Üye

Şeymus DİNÇEL

Mardin

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 28

16 Kasım 2020 Pazartesi**Milletvekili Teklifleri**

1.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in; Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3192) (Plan ve Bütçe ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.11.2020)

2.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3193) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.11.2020)

3.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin; 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3194) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.11.2020)

4.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3195) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.11.2020)

Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi**(Silahlı Kuvvet Kullanılmasına İzin Verme)**

1.- "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması" Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkan Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1394) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2020)

Genel Görüşme Önergeleri

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal ve 21 milletvekilinin, depreme dayanıksız riskli binalara yönelik önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/23) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

2.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ve Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, ekonomik ve sosyal krizin etkilerinin ortaya çıkarılarak çözüm yolları belirlenmesi amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/24) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.11.2020)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül ve 21 milletvekilinin, hak ihlallerine sebep olduğu iddia edilen politika ve düzenleyici işlemlerin iyileştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3366) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.10.2020)

2.- Mardin Milletvekili Pero Dundar ve 20 milletvekilinin, 2016 yılında Mardin'in Derik ilçesi kaymakamının hayatını kaybettiği patlamanın ve olayın faillerinin açığa çıkarılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3367) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

3.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 20 milletvekilinin, ormanların korunması ve orman yangınlarının önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3368) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

4.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu ve 23 milletvekilinin, Sivas'ın Türkiye Bölgesel Teşvik Haritasındaki yerin şehrin ekonomisi üzerinde etkilerinin incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3369) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

5.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ve 23 milletvekilinin, Çukurova Bölgesel Havalimanı Projesi'nin yapımı ile ihale süreçlerinin tüm yönleriyle incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3370) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

6.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ve 22 milletvekilinin, İŞKUR aracılığıyla yapılan kamuya işçi alımlarında liyakat esasının uygulanıp uygulanmadığının incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3371) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

7.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel ve 22 milletvekilinin, Covid-19 salgını döneminde kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve salgınla etkin mücadele edilebilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3372) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

8.- Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu ve 20 milletvekilinin, Tunceli'de faaliyet gösteren ulusal market zincirlerinin küçük esnaf ve sanatkarlara etkisinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3373) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

9.- İzmir Milletvekili Mahir Polat ve 19 milletvekilinin, askerlik görevi sırasında yaşanan asker intiharlarının ve şüpheli asker ölümlerinin incelenerek bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3374) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

10.- Adana Milletvekili Ayhan Barut ve 26 milletvekilinin, Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik'te 18 Temmuz 2020'de yapılan değişikliğin sebep olabileceği sorunların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3375) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

11.- Adana Milletvekili Ayhan Barut ve 21 milletvekilinin, tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması için üreticilerin sorunlarının tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3376) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

12.- Antalya Milletvekili Aydın Özer ve 20 milletvekilinin, koronavirüsün Türkiye'deki tarıma etkilerinin tespit edilerek alınan önlemlerin değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3377) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

13.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 20 milletvekilinin, kiraz üreticilerinin yaşadığı sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3378) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

14.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin ve 25 milletvekilinin, Muğla'da turizm sektöründe yaşanan sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3379) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

15.- Antalya Milletvekili Cavit Arı ve 24 milletvekilinin, Kültür ve Turizm Bakanlığının Antalya'nın Serik ilçesi Belek ve Kadriye mahallelerinde yapmış olduğu çevre düzeni ve imar planının etkilerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3380) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

16.- Ankara Milletvekili Murat Emir ve 22 milletvekilinin, Biz Bize Yeteriz Türkiye kampanyasında toplanan bağış miktarı ile toplanan bağışların ne şekilde harcandığının tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3381) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

17.- İzmir Milletvekili Murat Bakan ve 19 milletvekilinin, su kaynaklarının korunmasında karşılaşılan sorunların tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3382) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

18.- Kütahya Milletvekili Ali Fazlı Kasap ve 25 milletvekilinin, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yönelik bazı usulsüzlük iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3383) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

19.- İzmir Milletvekili Murat Çepni ve 20 milletvekilinin, termik santrallerin insan sağlığına ve çevreye etkilerinin incelenerek olası olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi için gerekli tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3384) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

20.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, deprem felaketine karşı alınabilecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3385) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

21.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, kontrol dışı yapı stokunun taşıdığı risklerin tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3386) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

22.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan ve 19 milletvekilinin, pandemi sürecinde işçilerin yaşadığı mağduriyetlerin tespit edilerek bu mağduriyetlerin giderilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3387) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

23.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen ve 19 milletvekilinin, İzmir'de yaşanan deprem sonrası bölgedeki tektonik hareketliliğin incelenerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3388) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

24.- Mardin Milletvekili Ebrü Günay ve 20 milletvekilinin, Sayıştay tarafından Mardin Artuklu Üniversitesine ilişkin hazırlanan 2019 denetim raporundaki bazı hususların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3389) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

25.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeği ve 20 milletvekilinin, deprem felaketine karşı alınabilecek önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3390) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

26.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy ve 20 milletvekilinin, sınır politikalarının etkilerinin tüm yönleriyle incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3391) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

27.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm ve 20 milletvekilinin, covid-19 salgınının kadınlar üzerindeki sosyo-ekonomik etkilerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3392) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

28.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil ve 20 milletvekilinin, Sayıştay tarafından Ankara Üniversitesine ilişkin hazırlanan 2019 denetim raporundaki bazı hususların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3393) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.10.2020)

29.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca ve 20 milletvekilinin, emeklilikte yaşa takılanlar olarak ifade edilen vatandaşlarımızın sorunlarının tespiti ve soruna yönelik yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3394) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.10.2020)

30.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 20 milletvekilinin, Van'daki göçmen sorununun araştırılarak mevcut sorunlara çözüm yolları belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3395) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.10.2020)

31.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 22 milletvekilinin, engelli vatandaşların pandemi döneminde karşılaştığı sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3396) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.10.2020)

32.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 20 milletvekilinin, 15 Nisan 2020 infaz affı ile tahliye olan kişilerin yeniden suç işleme oranlarının tespit edilerek ıslah edici mekanizmaların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3397) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.11.2020)

33.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ve Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, milletvekillerine yönelik bazı uygulamaların yasama, yargı ve demokrasi üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3398) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.11.2020)

34.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, TRT payının kullanım alanı ile TRT'den transfer edilen kaynakların kamu yararı çerçevesinde incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3399) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.10.2020)

35.- Isparta Milletvekili Aylin Cesur ve 19 milletvekilinin, grip aşısı stoku konusunda yaşanan sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3400) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

36.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy ve 19 milletvekilinin, sınır politikalarının etkilerinin tüm yönleriyle incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3401) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

37.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi ve 21 milletvekilinin, okullara bağlı sektörlerde faaliyet gösteren esnafın sorunlarının tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3402) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

38.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 19 milletvekilinin, alkol kaçakçılığı ve sahte içki üretiminin engellenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3403) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

39.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 19 milletvekilinin, ülkemizde yaşanan ırkçı saldırıların sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3404) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

40.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 21 milletvekilinin, ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacılara ırkçı saldırılarda bulunduğu iddialarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3405) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

41.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 19 milletvekilinin, Malatya Fayı üzerinde meydana gelebilecek olası bir depremin etkilerinin en aza indirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3406) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

42.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 21 milletvekilinin, mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının tespit edilerek bu sorunlara çözümler üretebilmek amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3407) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

43.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 21 milletvekilinin, başta Malatya olmak üzere tüm Türkiye’de üreticilerin doğal afetler karşısındaki sorunlarının ve TARSİM uygulamasındaki mevcut problemlerin tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3408) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

44.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir ve 20 milletvekilinin, covid-19 salgını sürecinde kadınların ekonomik olarak yaşadıkları sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3409) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.11.2020)

45.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 21 milletvekilinin, pandemi sürecinde müzik sektörüne bağlı işyerleri ile müzik sektöründe çalışan vatandaşların karşılaştıkları sorunların tespit edilerek çözüm yolları belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3410) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

46.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ve 20 milletvekilinin, pandemi nedeniyle iş yükleri artan apartman görevlilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3411) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

47.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 19 milletvekilinin, çiftçilerin karşılaştığı sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3412) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

48.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 19 milletvekilinin, trafik kazalarının nedenlerinin incelenerek bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3413) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

49.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu ve 20 milletvekilinin, çocukların okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesi ve okuma öğretiminde etkinliğin sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3414) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

50.- Tekirdağ Milletvekili Enez Kaplan ve 20 milletvekilinin, depreme karşı gerekli önlemlerin ivedilikle alınması ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3415) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

51.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik ve 20 milletvekilinin, Hatay’da ortaya çıkan orman yangınlarının sebeplerinin ve sonuçlarının tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3416) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

52.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş ve 19 milletvekilinin, cezaevlerindeki kötü muamele ve hak ihlali iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3417) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.11.2020)

53.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik ve 20 milletvekilinin, domates üretiminde yaşanan sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3418) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

54.- Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs ve 19 milletvekilinin, sağlık çalışanlarının sorunlarının tespit edilerek bu sorunlara çözüm yolları belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3419) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.11.2020)

55.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközü ve 19 milletvekilinin, başta deprem olmak üzere doğa olaylarının afete dönüşmesini önlemek ve can kayıplarının en aza indirilmesi için yapılması gerekenleri belirlemek amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3420) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.11.2020)

56.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan ve 20 milletvekilinin, sağlık çalışanlarının sorunlarının tespit edilerek bu sorunlara çözüm yolları belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3421) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.11.2020)

57.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy ve 20 milletvekilinin, Gezi Parkı eylemleri sırasında hayatını kaybeden bir kişinin ölümü ile ilgili yürütülen soruşturma sürecinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3422) (Başkanlığa geliş tarihi: 09.11.2020)

58.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz ve 20 milletvekilinin, yasa dışı bahis oyunlarıyla etkin bir şekilde mücadele edilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3423) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.11.2020)

59.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun ve 19 milletvekilinin, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tüm yönleriyle ele alınarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3424) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.11.2020)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, bir siyasi partinin Rize ilinde yapmış olduğu reklama ilişkin yazılı soru önergesi (7/35071)

2.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütü'nün, 2018 ve 2019 yıllarında Tanıtma Fonundan yararlandırılan proje ve etkinliklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35072)

3.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Cumhurbaşkanlığına bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35248)

4.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, internet gazeteciliği yapanların özlük haklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35249)

5.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilciliklerindeki Cumhurbaşkanlığına bağlı müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35250)

6.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın İstanbul Medeniyet Üniversitesi'ne dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yaptığı tespitlere yönelik soruşturma açılıp açılmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35251)

7.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, Sayıştay'ın Devlet Arşivleri Başkanlığı'na dair 2019 yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35254)

Adalet Bakanlığı

8.- Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, İmralı F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki mahkumlara getirilen iletişim kısıtlamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35077)

9.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Adana'da 15 Ağustos 2020 tarihinde gözaltına alınan bir kişiye kötü muamelede bulunduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35078)

10.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Kayseri Kadın Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen bazı hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35079)

11.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35080)

12.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, İzmir Aliağa 4 Nolu Kapalı Ceza İnfaz Kurumuyla ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35081)

13.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuyla ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35082)

14.- İzmir Milletvekili Mahir Polat'ın, Menemen Ceza İnfaz Kurumunda görülen Covid-19 vakalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35083)

15.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35084)

16.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Gümüşhane E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir hükümlünün ölümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/35085)

17.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla cezaevleri ile eğitim evlerinde kalan çocuk sayısına ve buralarda Covid-19'a karşı alınan tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35255)

18.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Gümüşhane E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir hükümlünün ölümüne ve 16 Ekim 2020 tarihi itibarıyla Covid-19 testi pozitif çıkan mahkum sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35256)

19.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35257)

20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Afyon T Tipi Kapalı Cezaevinde kalanların denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35258)

21.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevinde kalanlara bir banka aracılığıyla para transferi yapılamadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35259)

22.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Muğla E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda mahkumların pandemi sürecinde artırılan telefon hakkının kısıtlandığına dair iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35260)

23.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Siirt E Tipi Kapalı Cezaevinde görülen koronavirüs vakalarına karşı alınacak önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35261)

24.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Covid-19 önlemleri kapsamında ceza infaz kurumlarından izinli olarak ayrılan ve geri dönmeyen hükümlü sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35262)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

25.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Türk-İş Konfederasyonuna bağlı Belediye-İş Sendikasının yetki tespiti başvurusunun sonuçlandırılmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35086)

26.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, SGK tarafından karşılanan kol protezlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35087)

27.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, 6331 sayılı Kanun'un 6. ve 7. maddelerinin yürürlük tarihinin ertelenmesine ve iş sağlığı ve güvenliğini ihlal eden iş yerlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35088)

28.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, 2020 yılında EKPS puanı ile engelli memur ataması yapılmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35089)

29.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, faaliyet alanları tiyatro olan şirketlerin toplam SGK prim borcuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/35090)

30.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sosyal Hizmetler Kanunu'nda öngörülen özel gelirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35091)

31.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, AB fonlarından yararlanan kurum ve firmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35092)

32.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, engelli evde bakım ödemelerine dair usul ve esasların belirlenmesi için yönetmelik düzenlenmemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35093)

33.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, koruyucu ailelik uygulamasıyla ilgili verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35094)

34.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sayıştay'ın 2019 Denetim Raporunda Bakanlığa yapılan aynı ve nakdi bağışların kaydıyla ilgili tespitlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35095)

35.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, Covid-19 salgınından etkilenen turizm sektörüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/35096)

36.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın hazırlanmasında geline aşamaya ve ne zaman hayata geçirileceğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35097)

37.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35098)

38.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, çalışma hayatındaki kadınlara yönelik hukuka aykırı fiiller nedeniyle uygulanan idari yaptırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35099)

39.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa ilindeki bir huzurevinin tadilatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35100)

40.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sanat, Kültür ve Reklam Faaliyetlerinde Çocukların Çalıştırılması Hakkında Yönetmelik çalışmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35101)

41.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Bakanlığa bağlı çağrı merkezlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35102)

42.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, engelli raporu ve aylığı ile ilgili verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35103)

43.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35263)

44.- Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın, Bakanlık tarafından çölyak hastalarına yapılan sosyal yardım miktarının revize edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35264)

45.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, KPSS B grubu atamalarının yalnızca çift haneli yıllarda yapılan sınavlarla yapılması uygulamasının değiştirilmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35265)

46.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35266)

47.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı ilinde yapılan kömür yardımlarına ve ilde yaşanan hava kirliliği problemine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35267)

48.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, bir şirkette çalışan işçilerin grev kararının Cumhurbaşkanlığı Kararı ile ertelenmesine ve işçilerin hak kayıplarının önlenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35268)

49.- Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, işsizlik sigortasından faydalanabilmek için çalışanlar lehine düzenlemeler getirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35269)

50.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, kadın istihdamı ile ilgili bazı verilere ve pandemide işsiz kalan kadın işçilerin sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35270)

51.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, EKPS ile yapılan atamalara ve kamuda engelli personel istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35271)

52.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, 3600 ek gösterge paketinin çıkarılacağı tarihe ve kamu çalışanlarının özlük haklarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35272)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

53.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Bakanlığa sunulan atama konulu bir dilekçeye cevap verilmemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35104)

54.- Muğla Milletvekili Metin Ergun'un, Muğla'da hayata geçirilmesi planlanan jeotermal enerji faaliyetlerinin bölgenin ekolojik yapısına ve yöre halkına verebileceği zararlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35105)

55.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Antalya'nın Konyaaltı ilçesi Arapsuyu Mahallesi'nde bulunan ve TOKİ'ye devredilen arazinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35106)

56.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, İzmir'in Dikili ilçesinde yapılması planlanan ariyet ocağı projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35107)

57.- Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü'nün, Osmaniye ili Merkez Karaçay Mahallesi'nde bulunan beton santralinin çevresel etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35108)

58.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35273)

59.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, İzmir ilinde bulunan Harmandalı çöplüğünden yayılan kötü kokunun önlenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35274)

60.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Jeotermal Enerji Santrallerinin deprem riskini artırması sebebiyle alınacak önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35275)

61.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Gebze'nin Osman Yılmaz Mahallesi'nde deprem toplama alanının bulunmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35276)

62.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Gebze'nin Tatlıkuyu Mahallesi'nin pazar yerinin fiziki durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/35277)

63.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, Muğla içinde yer alan maden arama, ihale ve işletme ruhsat alanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35278)

64.- İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin'in, son bir yıl içinde kredi borcunun ödenmemesi nedeniyle icra yoluyla satışa çıkarılan taşınmaz sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35279)

65.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, 2019 ve 2020 yıllarında imha edilen ilaçlara ve yapılan denetimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35280)

Dışişleri Bakanlığı

66.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35109)

67.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Doğu Türkistan'daki insan hakları ihlallerine yönelik Çin'e karşı BM tarafından imzalanan bildiriye Türkiye'nin yer almamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35110)

68.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35281)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

69.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Balıkesir'in Balya ilçesinde yer alan Koyuneri köyündeki tarım alanlarına bir maden firması tarafından atık bırakıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35111)

70.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Bakanlığın yol üzeri ticaret yapan işletmelere elektrik bağlama konusunda verdiği desteğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/35112)

71.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesinde faaliyet gösteren bir mermer ocağının çevreye zarar verdiğine dair bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35113)

72.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, 2019 ve 2020 yıllarında Türkiye genelinde ve Bursa özelinde metal ve kömür madenciliği için ruhsat verilen alanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35114)

73.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Maden Petrol Arama Genel Müdürlüğü tarafından Adana'da ihaleye çıkılan maden alanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35115)

74.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, 2019'dan bu yana Muğla'da verilen maden ruhsatlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35116)

75.- Balıkesir Milletvekili Ensar Aytekin'in, Balıkesir'in Gönen ilçesinde faaliyet gösteren bir şirketin atıklarını dere yataklarına boşalttığına dair iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35117)

76.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 2015-2020 yılları arasında Adana'da elektrik, su ve doğal gaz abonelikleri için alınan açma-kapama bedellerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35282)

77.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35283)

78.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, kendi elektriğini üretmek için üretim başvurusu yapan abone sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35284)

79.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, tarımsal amaçlı elektrik aboneliklerine kolaylık sağlanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35285)

80.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Gebze'nin Köşklüçeşme Mahallesi'nden geçen yüksek gerilim hatlarının yeraltına alınması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35286)

81.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, PTT ile Eti Maden İşletmeleri arasında yapılan sözleşmeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/35287)

82.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Sayıştay'ın EPDK'ya dair 2019 yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35288)

83.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Elektrik Enerjisi Fonu'nda biriken miktara ve fona borçlu şirket sayısı ile borç tutarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35289)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

84.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35118)

85.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, pandemiden etkilenen amatör sporcuların desteklenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35119)

86.- Giresun Milletvekili Necati Tıǧlı'nın, Giresun'un Bulancak ilçesinin spor salonu ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35120)

87.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35290)

88.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, İzmir Alsancak Stadı'nın yapımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35291)

89.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Bakanlık bütçesinden 2019 yılında dernek, vakıf ve birliklere yapılan transferlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35292)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

90.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile iştiraklerinin temsil ve ağırlama giderlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35121)

91.- Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, konaklama ve yeme-içme hizmetlerindeki KDV indiriminin tüketicilere yansıtılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35122)

92.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroǧlu'nun, Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi kapsamında yapılan işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35123)

93.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıǧıl Sütlü'nün, faaliyet alanları tiyatro olan şirketlerin toplam vergi borcuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/35124)

94.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, alkollü içkilerdeki vergilendirmeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/35125)

95.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Suudi Arabistan'ın Türk mallarına yönelik kısıtlama kararına ve Hatay'daki esnafın ve iş gücünün desteklenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35126)

96.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Bakanlığın tıbbi cihaz ve medikal firmalara olan vadesi geçmiş borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35127)

97.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Devlet Malzeme Ofisi tarafından yüklenici firmalar aracılığıyla tedarik edilen tıbbi ürünlere ve firmalar tarafından yapılan bağışlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35128)

98.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporuna göre usulsüz olduğu iddia edilen bazı faaliyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35129)

99.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporuna göre usulsüz olduğu iddia edilen bazı faaliyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35130)

100.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesi bünyesindeki DESEM ile ilgili Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35131)

101.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Covid-19 salgınından olumsuz etkilenen esnafa çeşitli ekonomik kolaylıklar sağlanması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35293)

102.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Covid-19 salgınından olumsuz etkilenen kahveci esnafına çeşitli ekonomik kolaylıklar sağlanması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35294)

103.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Covid-19 salgınından olumsuz etkilenen şoförlere çeşitli ekonomik kolaylıklar sağlanması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35295)

104.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35296)

105.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35297)

106.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevinde kalanlara bir banka aracılığıyla para transferi yapılamadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35298)

107.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, sağlık çalışanlarına yapılan ödemelere ve sağlık çalışanlarının ücret ve maaş haklarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35299)

108.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, son üç yılda hane halkına transferler, gizli hizmet giderleri ve kamu özel işbirliği projeleri için yapılan ödemelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35300)

İçişleri Bakanlığı

109.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, 2019 yılında Ankara'da kaçırılan bir kişiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/35132)

110.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Ağrı'daki intihar vakalarına ve engellenmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35133)

111.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Jandarma Genel Komutanlığına dair Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim ve Düzenlilik Raporunda yer alan bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35134)

112.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, İstanbul'da sahnelenmek istenen bir tiyatro oyununun bir ilçe kaymakamlığına yasaklanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35135)

113.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, sahte alkollü içki üretimi ve satışı yapan yerlerin denetlenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35136)

114.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35137)

115.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol, köprü ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35138)

116.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol, örülü duvar ve dere ıslahı sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35139)

117.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35140)

118.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve asfalt sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35141)

119.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Porsuk Baraj Gölü'ne kalıcı yapı inşa edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35142)

120.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Hopa ilçesindeki bir köy yoluna ve onarım yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35143)

121.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35144)

122.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35145)

123.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35146)

124.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35147)

125.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35148)

126.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35149)

127.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35150)

128.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35151)

129.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün su sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35152)

130.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35153)

131.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Borçka ilçesinde bazı köylerin köprü ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35154)

132.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Hopa ilçesine bağlı bir köyün yol ve altyapı sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35155)

133.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Arhavi ilçesine bağlı bir köyün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35156)

134.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35157)

135.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35158)

136.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35159)

137.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, 2015 yılından bu yana Zonguldak Ankara arasındaki yolda gerçekleşen kazalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35160)

138.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Murgul ilçesine bağlı Damar köyünde çıkan yangına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35161)

139.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Üzümlü köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35162)

140.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Kemalpaşa ilçesine bağlı Selimiye köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35163)

141.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı İncilli köyünün yol ve içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35164)

142.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı Kızılcık köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35165)

143.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Yeşilce köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35166)

144.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Sebzeli köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35167)

145.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı Hamurlu köyünün yol ve asfalt sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35168)

146.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı Ferhatlı köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35169)

147.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı Cevizli köyünün yol ve asfalt sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35170)

148.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı Çakıllar Köyü'nün yol ve su sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35171)

149.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Ardanuç ilçesine bağlı Ekşinar köyünün yol ve asfalt sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35172)

150.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Ziyaret köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35173)

151.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Yoncalı köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35301)

152.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Şalcı köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35302)

153.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Mısırlı köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35303)

154.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Şavşat ilçesine bağlı Meşeli köyünün yol sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35304)

155.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralananan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35305)

156.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, iç göçün önlemesine ve göç konusunda yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35306)

157.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Haydi uygulamasının başladığı tarihten bu yana işleme alınan vaka sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35307)

158.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35308)

159.- Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, Edirne'de çekildiği iddia edilen kaçak göçmenlerle ilgili bir sosyal medya paylaşımı üzerine herhangi bir inceleme yapılıp yapılmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35309)

160.- Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, 2019 ve 2020 yıllarında Van-İran sınırından giriş yapan göçmenlerle ilgili bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35310)

161.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye genelinde yapılan bazı toplantılara davet edilen katılımcılara dair bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35311)

162.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Hatay'da çıkan orman yangınlarına dair yürütülen soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/35312)

163.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, muhtarların maaşlarının asgari ücrete uyarlanması istemine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35313)

164.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Şavşat ilçesine bağlı bir köyün yol ve asfalt sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35314)

165.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı bir köyün yol ve su sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35315)

166.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35316)

167.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı bir köyün yol ve içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35317)

168.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35318)

169.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Şavşat ilçesine bağlı bir köyün yol ve asfalt sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35319)

170.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Borçka ilçesine bağlı bir köyün yol ve örülü duvar sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35320)

171.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Arhavi ilçesine bağlı bir köyün yol, asfalt ve içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35321)

172.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Sayıştay'ın AFAD'a dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35322)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

173.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, medyada yer alan nefret içerikli söylemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35174)

174.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporuna göre müzelere ücretsiz ziyaret izninden yararlanan kişi, vakıf ve derneklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35175)

175.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, 2018-2019 yıllarında Tanıtma Fonu'ndan yararlanan projelere ve projelerin maliyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35176)

176.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporuna göre hane halkına yapılan transferlerin hangi genel müdürlükler tarafından kimlere yapıldığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35177)

177.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporuna göre ücretsiz bastırılıp dağıtılan müzekartlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35178)

178.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesi ve güzel sanatlarda yetenekli çocukların desteklenmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35179)

179.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir'in Konak ilçesinde bulunan Kaptan Mustafa Paşa İş Merkezinin inşaat çalışmalarında tarihi kalıntılara rastlanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35180)

180.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralananan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35323)

181.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'in turizm açısından geliştirilmesine yönelik Bakanlıkça yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35324)

182.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'de bulunan kütüphane ve kişi başına düşen kitap sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35325)

183.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, ülkemizde bulunan kütüphane ve kişi başına düşen kitap sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35326)

184.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35327)

185.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, restorasyon çalışmalarına ve tarihi eserlerin korunmasındaki cezai yaptırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35328)

186.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'in ilçelerinin sinema ve tiyatro ile buluşturulmasına dair bir çalışma olup olmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35329)

187.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, pandemi sürecinde iflas eden seyahat acentelerine ve seyahat acentelerinin yaşadığı sorunların çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/35330)

188.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Bakanlık bütçesinden 2019 yılında dernek, vakıf ve birliklere yapılan transferlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35331)

Milli Eğitim Bakanlığı

189.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, öğretmen atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35181)

190.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, bilişim teknolojileri öğretmenliği için açılan norm kadrolara atanmanın ne zaman yapılacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35182)

191.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Bakanlık tarafından yapılacak tablet dağıtımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35183)

192.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, okul kantinlerinin açılacağı tarihe ve okullarda pandemiye karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35184)

193.- İzmir Milletvekili Mahir Polat'ın, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporunda İzmir Katip Çelebi Üniversitesi'nin kadrolarına yapılan alımlarla ilgili yer alan tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35185)

194.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, Burdur'da uzaktan eğitime katılmayan ve tablet ve bilgisayar dağıtılan öğrenci sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35186)

195.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Bakanlık bütçesinden Maarif Vakfına aktarılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35187)

196.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesi ile çocukların örgün ve uzaktan eğitime katılımlarının sağlanmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35188)

197.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, okullara kadrolu temizlik personeli alınması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35189)

198.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, öğrencilerin EBA sistemine erişimine ve covid-19 kapsamında alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35190)

199.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Bursa ilindeki okul ve derslik ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35191)

200.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, uzaktan eğitime destek amacıyla dağıtılacağı duyurulan tabletlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35192)

201.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Muş ilindeki altyapı sorunları nedeniyle EBA uzaktan eğitim programına ulaşamayan öğrencilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35193)

202.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35332)

203.- Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay'ın, kız çocuklarının okullaşma oranına ve bu oranının düşük olduğu illerde alınacak tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35333)

204.- Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın, çölyak hastası öğrencilere ve glutensiz ürünlerin okullarda teminine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35334)

205.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'de bulunan Çıraklık Eğitim Merkezleri'nin yaygınlaştırılması ile bu merkezlerde eğitim gören çırak ve kalfa öğrencilerin sayısının ve istihdamının artırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35335)

206.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35336)

207.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, giyimleri nedeniyle kadın öğretmenler hakkında yapılan şikayetlere ve yapılan soruşturmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35337)

208.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı'da uzaktan eğitim için gerekli altyapının sağlanması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35338)

209.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Fatih Projesine dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35339)

210.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, Ücretsiz Ders Kitabı Temini Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35340)

211.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, 2020-2021 eğitim öğretim yılı uzaktan eğitim süreci için bilgisayarı olmayan çocuklara bilgisayar sağlanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35341)

212.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, ara eleman eksikliğinin giderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35342)

213.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, Sayıştay'ın İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'ne dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35343)

214.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Bakanlık bütçesinden 2019 yılında dernek, vakıf ve birliklere yapılan transferlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35344)

215.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, normal koşullarda ve pandemi koşullarında yüz yüze eğitim için ihtiyaç duyulan derslik sayılarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35345)

216.- Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Sayıştay'ın Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35346)

217.- Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Sayıştay'ın Çukurova Üniversitesi'ne dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35347)

218.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Sayıştay'ın Adıyaman Üniversitesi'ne dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35348)

219.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Sayıştay'ın Pamukkale Üniversitesi'ne dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35349)

Milli Savunma Bakanlığı

220.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, 2020 yılında mayın ve patlayıcı sebebiyle zarar gören çocuklara ve alınacak tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35194)

221.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35350)

222.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, 27 Temmuz 2020 tarihinde asker sevkiyatı sırasında meydana gelen kazanın araştırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35351)

223.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Libya'da bulunan Vatiyye Hava Üssüne yönelik gerçekleştirilen hava saldırısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35352)

224.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, ordu içerisinde görev yapan sivil tabiplerin çalışma şartlarına dair bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35353)

Sağlık Bakanlığı

225.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, görevden alınan bir hekim hakkında yürütülen işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35195)

226.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, Kayseri Şehir Hastanesi projesinde yapılan iş artışına ve kamuya maliyetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35196)

227.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2020 tarihleri arasında metil alkol ve sahte içki nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35197)

228.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, son 10 yılda sahte içki nedeniyle hayatını kaybeden kişilere dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35198)

229.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, tıbbi cihaz ve medikal ürün tedarikçisi firmaların vadesi gelmiş alacaklarına ve ürün tedarikinde alınacak önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35199)

230.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, tıbbi cihaz sektöründe faaliyet gösteren firmalara ve bu firmalara borcu olan hastanelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35200)

231.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, son on yılda sahte alkollü içki nedeniyle hayatını kaybeden ya da kalıcı hasar gören kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35201)

232.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Ankara Şehir Hastanesinin açılması sebebiyle kapatılan hastanelerin malzemelerinin hurdaya ayrıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35202)

233.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Bakanlığın tıbbi cihaz ve medikal firmalara olan vadesi geçmiş borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35203)

234.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35204)

235.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, sağlık personeli atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35205)

236.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, asistan hekimlerin haklarının ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35206)

237.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, grip ve zatürre aşılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35207)

238.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, kamu dışı aile sağlığı çalışanlarının kadroya geçirilmesi ve haklarının iyileştirilmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35208)

239.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla Artvin ilindeki devlet hastanelerinin ölüm istatistik bilgilerine ve Karadeniz bölgesine onkoloji hastanesi açılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35209)

240.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'de çocuk psikiyatrisi yataklı bakım ünitesi bulunmamasına ve bu konuda yapılacak çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35210)

241.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Covid-19 hasta verilerinin güvenilirliğine ve pandemi ile mücadele çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35211)

242.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35354)

243.- Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın, gastroenteroloji uzmanı sayılarının artırılmasına ve çölyak hastalığı ile ilgili çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35355)

244.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü bünyesindeki Urla Karantina Adasının hizmet verip vermediğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35356)

245.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkan'ın, Gebze'nin Köşklüçeşme Mahallesi'nin Aile Sağlığı Merkezi ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35357)

246.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, sağlık personelinin maaşlarının arttırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35358)

247.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Covid-19 tedavisinde kullanılan bazı ilaçlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35359)

248.- Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, kapatılan Balıkesir Atatürk Devlet Hastanesi'nin arazisinin nasıl değerlendirileceğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35360)

249.- Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, Covid-19 tedavisinde kullanılan bir ilaca ilişkin yazılı soru önergesi (7/35361)

250.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 19 Ekim 2020 tarihi itibarıyla bazı hastanelerdeki asistan hekim sayısına ve çalışma koşullarıyla ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35362)

251.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, ülke genelinde bulunan grip aşılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35363)

252.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Bakanlık bütçesinden 2019 yılında dernek, vakıf ve birliklere yapılan transferlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35364)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

253.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, bir fabrikanın borçlarının ötelenmesi ve faaliyete geçirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35212)

254.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Sayıştayın 2019 yılı Denetim Raporuna göre usulsüz olduğu iddia edilen bazı faaliyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35213)

255.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35365)

256.- Aksaray Milletvekili Ramazan Kaşlı'nın, TOGG Projesi kapsamında Aksaray'a yapılması planlanan yatırım olup olmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35366)

257.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'de sanayi teşvik programlarının arttırılmasına ve organize sanayi bölgesinde teknoloji kullanımının yükseltilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35367)

258.- Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, Hatay'ın Kırıkhan ilçesinin teşvik bölgeleri kapsamına alınmamasının nedenine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35368)

Tarım ve Orman Bakanlığı

259.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiğ süt referans fiyatının ve süte destek priminin artırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35214)

260.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, 9 Ekim 2020 tarihinde Hatay'da çıkan yangına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35215)

261.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, süt üreticilerinin sorunlarına ve süt üretimi ile ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35216)

262.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı bir köyün su sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35217)

263.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Genç Çiftçi Projesiyle ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35218)

264.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TİGEM'in sertifikalı buğday tohumlarına yönelik şikayetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35219)

265.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, çiğ süt referans fiyatının sabit tutulmasına ve 2015-2020 yılları maliyet ve fiyat verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35220)

266.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Porsuk Baraj Gölü'ne kalıcı yapı inşa edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35221)

267.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, ÇAYKUR'un Artvin'de aldığı çay miktarına ve çayda kota uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35222)

268.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve mevsimlik tarım işçisi çocukların temel haklara erişimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35223)

269.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, zeytinyağı için taban fiyat açıklanması önerisine ve zeytin üreticilerine destek verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35224)

270.- Giresun Milletvekili Necati Tığlı'nın, Giresun'un Keşap ilçesinde bulunan Dutdibi Köprüsünün yenilenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35225)

271.- Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, 9 Ekim 2020'de Hatay'da çıkan yangına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35226)

272.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporunda bulunan Bakanlığın elektrik dağıtım şirketlerinden olan alacaklarının takip ve tahsil edilmediği tespitine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35227)

273.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, hayvancılığı geliştirme projesi kapsamında gerçekleştirme işlemi tamamlanmadan yapıldığı Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporunda tespit edilen ödemelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35228)

274.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporuna göre mera alanlarına dair Bakanlık ile TÜİK verilerinin birbirinden farklı olmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35229)

275.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporundaki Bakanlığın organizasyon yapısı ile mali rapor ve tablolarının açık, doğru ve güvenilir olmadığı tespitine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35230)

276.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, son 10 yılda yanan ormanlık alanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35231)

277.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, ekolojik denge, gıda güvenilirliği ve tarımda dışa bağımlılığın azaltılması konularında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35232)

278.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, küçük ölçekli üretim yapan çiftçilerin ve yerel üretimin desteklenmesine yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35233)

279.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35369)

280.- Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın, glutensiz ürün üretiminin artırılması ve üreticiye teşvik sağlanması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35370)

281.- Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın, glutensiz ürün üreten firmaların denetlenmesine ve glutensiz ürünlerin yaygınlaştırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35371)

282.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'de çiftçi sayısının ve bitkisel üretim miktarının azalmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35372)

283.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanoğlu'nun, İşlenmiş Su Ürünleri İçin İç Tüketimi Arttırma Desteğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35373)

284.- Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Hakkari'deki hayvan barınağı ve veteriner hekim sayıları ile sokak hayvanlarına yönelik alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35374)

285.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, tarım ürünlerinin nakliyesinde yaşanan sorunların giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35375)

286.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Sayıştay'ın 2019 yılı Denetim Raporunda Bakanlık ile ilgili yaptığı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35376)

287.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Kayseri'de Sultan Sazlığı Milli Parkı'nda çıkan yangına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35377)

288.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, tarımsal üretimin desteklenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35378)

289.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, üç gün hastalığına yakalanıp hastalanan ve telef olan hayvan sayısına ve hastalığa dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35379)

290.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Bakanlığa bağlı döner sermaye işletmelerinin bazı alacaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35380)

291.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Bakanlık personeli için vekaleten ve tedviren yapılan atamalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35381)

292.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, 2003-2020 yılları arasında Bakanlıkça yurt dışına gönderilen devlet memurlarının mecburi hizmet yükümlülüklerine dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35382)

293.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Kırsal Kalkınma Projelerine dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35383)

294.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, yumurta üreticilerine destek verilmesi önerisine ve yumurta üretimi yapan kümes ve işletmelerin denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35384)

Ticaret Bakanlığı

295.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, otomobil fiyatlarındaki artışa ve ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yetki belgesine sahip kişilerce yapılan satış işlemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35234)

296.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Turquality programı ile ilgili çeşitli hususlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35235)

297.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, 2015-2020 yılları arasında doğan canlı bebek başına düşen yerli ve ithal mama miktarına ve bazı önerilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35236)

298.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Bulgaristan'a yeni sınır kapıları açma önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35237)

299.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35385)

300.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, yurtdışı temsilcilikler bazında Bakanlığın müşavir ve ateşe kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35386)

301.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'de ticaret hacminin arttırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35387)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

302.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, İzmir Bergama'da yapımı devam eden çevre yoluna ve bazı sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35238)

303.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Gebze-Orhangazi-İzmir otoyolu kullanım ücreti ile firma ile yapılan anlaşmadaki geçiş ücreti arasındaki farkın ödenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35239)

304.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Gebze-Orhangazi-İzmir otoyolundan 1 Ocak-1 Eylül 2020 tarihleri arasında geçen araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35240)

305.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Ankara-İzmir Yüksek Hızlı Tren Projesi'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/35241)

306.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Ardanuç ilçesinde yer alan Değirmeler mevkiinde yol çalışması yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35242)

307.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, kamyoncu esnafının yaşadığı bazı sorunlara ve çeşitli önerilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35243)

308.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve eşitsizliklerin giderilmesine yönelik çalışmalara ve internet erişimi olmadığı için uzaktan eğitime katılamayan çocuklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35244)

309.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, 2019 Sayıştay Denetim Raporunda yer alan Bakanlığın otoyal hizmet tesislerini mevzuata aykırı olarak kiraladığı tespitine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35245)

310.- İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel'in, fiber altyapısına ve altyapının geliştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35246)

311.- Nevşehir Milletvekili Faruk Sarıaslan'ın, Nevşehir Aksaray yolu için istimlak edilen arazilerin hak sahiplerine ödeme yapılmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35247)

312.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde Bakanlığa bağlı birimler tarafından kiralanılan araç sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35388)

313.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Gebze'nin Köşklüçeşme Mahallesi'nin internet altyapısının geliştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35389)

314.- Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, Ankara Erzurum Yüksek Hızlı Tren Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35390)

315.- Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın, Osmangazi Köprüsü, Avrasya Tüneli ve Yavuz Sultan Köprüsü'ne dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35391)

316.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, Zonguldak-Ankara karayolunda 2015 yılından bu yana meydana gelen trafik kazalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35392)

No: 29

17 Kasım 2020 Salı

Milletvekili Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın; Tunceli İlinin Adının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/3196) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.11.2020)

2.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın; İşsiz, Emekli ve Asgari Ücretlilere Aylık 120 Kwh'ta Kadar Elektriklin Ücretsiz Olarak Verilmesine Dair Kanun Teklifi (2/3197) (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2020)

3.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun; Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3198) (Çevre; İçişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2020)

4.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3199) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2020)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, diyetisyen istihdamına ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35820) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

2.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, KKTC ziyaretine eşlik eden bir kişiye ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35821) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

3.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporuna göre Ordu Üniversitesi bünyesinde yer alan ancak faaliyet göstermeyen meslek yüksek okullarına sekreter ataması yapılmasına ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35822) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

4.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesinin Seferihisar'da bulunan uygulamalı bilimler yüksekokulunun Tınaztepe'ye taşınacağı yönündeki iddialara ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35823) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

5.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, Dokuz Eylül Üniversitesinin Foça'da bulunan turizm fakültesinin Tınaztepe'ye taşınacağı yönündeki iddialara ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35824) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

6.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana ve ilçelerindeki icra takip dosyalarına ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35825) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

7.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Ege Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35826) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

8.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35827) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

9.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hastanesinde kullanılan ultrason cihazı bakım ucu ile ilgili yapılan usulsüzlüğe ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35828) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

10.- Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, KPSS B grubu sınavlarının her yıl yapılması talebine ilişkin Cumhurbaşkan Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/35829) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

11.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku'nun, 2019 yılından 1 Kasım 2020 tarihine kadar geçen sürede ülke genelindeki icra dairelerinde bulunan icra ve iflas dosyalarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35830) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

12.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku'nun, 2019 yılından 1 Kasım 2020 tarihine kadar geçen sürede ülke genelinde hakkında icra takibi başlatılan kişilere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35831) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

13.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Haziran 2020'den bu yana cezaevlerindeki Covid-19 vakalarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35832) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

14.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Antalya'daki cezaevlerinde ve hastanelerin mahkum koşullarında Covid-19 riskli kişilerle hasta kişilerin bir arada tutulduğu iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35833) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

15.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, ülkemizdeki cezaevlerinde bulunan yabancı uyruklu kişilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35834) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

16.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, uyuşturucu satıcılığı suçu nedeniyle hüküm giyen ve Ceza İnfaz Kanununda yapılan değişiklik ile serbest kalan kişilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35835) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

17.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, cezaevlerinde annelerinin yanında kalan çocuklara ve son beş yılda cezaevlerinde gerçekleşen doğum sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35836) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

18.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35837) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

19.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilerin aylık ve gelirlerine dair çeşitli verilere ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35838) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

20.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, emeklilikte yaşa takılan kişilerle ilgili çeşitli verilere ve sorunlarının çözümüne ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35839) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

21.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Bakanlık ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35840) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

22.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Sosyal Güvenlik Kurumunun alacaklarının zamanında tahsil edilememesine ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35841) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

23.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Sosyal Güvenlik Kurumunun prim borçlarına karşılık satılmak amacıyla aldığı taşınmazların nakde çevrilmemesine ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35842) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

24.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, taşınır işlem fişi düzenlenmeksizin kabul edilen başlırlara ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35843) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

25.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Bakanlığın iletişim merkezi hizmet alımının Türksat A.Ş. yerine alt yüklenici firma tarafından yapılmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35844) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

26.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, 2019 yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda hesap kodu karakterlerine aykırı kayıt yapıldığının tespit edilmesine ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35845) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

27.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, çölyak hastalarına verilen gıda yardımı ödemelerinin artırılması talebine ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35846) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

28.- Antalya Milletvekili Feridun Bahşı'nin, fazla ve yersiz ödendiği tespit edilen alacakların tahsilatına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35847) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

29.- Antalya Milletvekili Feridun Bahşı'nin, çalışma izni süresi dolmasına rağmen sigorta primleri yatırılmaya devam eden yabancılara ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35848) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

30.- Antalya Milletvekili Feridun Bahşı'nin, sahte ve şüpheli engelli sağlık kurulu raporlarına ve evde bakım ödemelerine ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35849) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

31.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Türkiye'de çalışan çocuk işçi sayısına ve çeşitli verilere ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35850) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

32.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, mültecilerin salgından korunması adına alınan önlemlere ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35851) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

33.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, salgın sürecinde PTT ve kargo çalışanlarının korunması adına yürütülen çalışmalara ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35852) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

34.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Bakanlığa verilen bir dilekçenin yanıtlanmama gerekçesine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35853) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.10.2020)

35.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35854) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

36.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Kızderbent Mahallesi'nde açılması planlanan taş ocağına ve çevreye etkilerine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35855) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

37.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya Sarısu Plajının imar planına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35856) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

38.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, bir şirkete dair bazı verilere ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35857) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

39.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, 442 sayılı Köy Kanunu'na göre köylülere satışı yapılan taşınmazlar için belirlenen süre içinde binalarını yapamayan veya taksitlerini ödeyemeyenlere ek süre verilmesi önerisine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35858) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

40.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, 23 Şubat 2020 tarihinde meydana gelen depremden etkilenen Van'ın Başkale ve Saray ilçelerinde yapılan çalışmalara ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35859) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

41.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, ithal atıkların yakılmasının çevresel etkilerine ve yapılan denetimlere ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35860) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

42.- Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, 31 Mart 2019 tarihi itibarıyla Bakanlık tarafından belediyelere hibe veya tahsis edilen araç sayısına ve yapılan şartlı nakdi yardım tutarına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35861) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

43.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, TOKİ tarafından Konya Meram Gödene bölgesinde başlatılan konut projesinin tamamlanmamasına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35862) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

44.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Avrupa Komisyonunun 2020 Yılı Türkiye Raporu'na ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35863) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

45.- Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, Bakanlık ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35864) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

46.- Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, Sayıştay'ın 2019 Denetim Raporunda yer alan Bakanlığın yolluk ödeneklerine dair bulgulara ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35865) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

47.- Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporuna göre Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yapılan uçak bileti alımlarının ihalesiz yapılmasına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35866) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

48.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ülkemizde altın ve gümüş çıkarılan maden sahası ve işletmelere dair verilere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35867) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

49.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, elektrik kayıp ve kaçak oranlarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35868) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

50.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van'ın Erciş ilçesinde Zilan Deresi'ne yapılması planlanan hidroelektrik santraline ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35869) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

51.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Edirne'nin Lalapaşa ilçesine bağlı Küçünlü köyünde yapılan maden arama çalışmalarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35870) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

52.- Tokat Milletvekili Yücel Bulut'un, Tokat'ın Erbaa ilçesinde yapılan altın arama faaliyetlerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35871) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

53.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Çayırova ilçesinde faaliyet gösteren amatör spor kulüplerinin desteklenmesi adına yapılan çalışmalara ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35872) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

54.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, KYK borcunu ödeyemeyen öğrenciler hakkında icra takibi başlatılıp başlatılmadığına ve KYK borçlarının silinmesi talebine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35873) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

55.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde yer alan temsil ve tanıtma giderleri kalemine ve Ağrı ili için yatırım ve kalkınma amacıyla ayrılan ödenek miktarına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35874) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

56.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2019 yılından 1 Kasım 2020 tarihine kadar geçen sürede ülke genelinde hakkında icra takibi başlatılan kişilere dair çeşitli verilere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35875) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

57.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, koronavirüs salgını nedeniyle mağdur olan Van ilindeki esnaflara yönelik yürütülen destek çalışmalarına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35876) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

58.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, 2005 yılında özelleştirilen SEKA fabrikalarının ve arazilerinin güncel durumuna ve getirilerine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35877) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

59.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Türkiye'de yaşanacak olası bir depreme karşı alınan tedbirlere ve kamu binalarının deprem yönetmeliğine uygun hale getirilmesi önerisine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35878) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

60.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'ye yapılması planlanan Ketençağın Kayak Merkezi Projesinin akıbetine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35879) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

61.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 1 Haziran 2020 tarihi itibarıyla ülke genelinde koronavirüs nedeniyle uygulanan kısıtlamalar kapsamında kesilen para cezalarına dair çeşitli verilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35880) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

62.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van'da askerlik görevini yaparken hayatını kaybeden bir kişinin ölüm nedeninin araştırılmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35881) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

63.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Hatay'ın İskenderun ilçesinde çıkan yangınlar nedeniyle mağdur olan vatandaşlara yapılan yardımlara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35882) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

64.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, kaçak içki üretiminin önlenmesi için yürütülen çalışmalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35883) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

65.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Fransa'da yaşayan ve Türkiye'ye sığınmak isteyen bir kişiye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35884) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

66.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Türkiye'de ikamet eden yabancı sayısına ve yabancılarla ilgili çeşitli verilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35885) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

67.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, ülkemizde bulunan Roman vatandaş sayısına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35886) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

68.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, ülkemizde bulunan yabancı uyruklu kişilere ve düzensiz göçmen sayısına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35887) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

69.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, son 5 yılda ülkemizde ele geçirilen uyuşturucu miktarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35888) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

70.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, son 5 yılda ülkemizde suçla karışan yabancı uyruklu kişilere ve suç işleme oranına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35889) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

71.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep özelinde ve Türkiye genelinde uyuşturucu madde kullanımı, üretimi ve tüketimiyle ilgili çeşitli verilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35890) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

72.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, TİKA ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35891) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

73.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeği'nün, Bakanlıkla ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35892) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

74.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35893) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

75.- Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, Edirne ilindeki tarihi Uzunköprü'de bakım, onarım ve restorasyon çalışması yapılması talebine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35894) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

76.- Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, Edirne ilinde Saraçlar caddesi Zindanaltı bölgesinde yapılan kazı çalışmalarının durdurulma gerekçesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35895) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

77.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, pandemi sürecinde tiyatro sanatçılarına destek sağlanması adına yürütülen çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35896) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

78.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bakanlığa bağlı müze ve ören yerlerinin girişlerinden elde edilen hasıllara ve kurumlara yapılan aktarmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35897) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

79.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Mimar Sinan Üniversitesi Resim ve Heykel Müzesinde kayıtlı olan bazı eserlerin kaybolduğu bazıların ise sahte olduğu iddialarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35898) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

80.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Süleyman Demirel Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35899) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

81.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Hacettepe Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35900) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

82.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Karadeniz Teknik Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35901) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

83.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporuna göre Sivas Cumhuriyet Üniversitesinin özel bütçeden karşılaması gereken bazı ihtiyaçlarını bilimsel araştırmalar için ayrılan kaynaktan karşılamasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35902) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

84.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporuna göre Ordu Üniversitesi bünyesinde yer alan ancak faaliyet göstermeyen meslek yüksek okullarına sekreter ataması yapılmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35903) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

85.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Yozgat Bozok Üniversitesi ve Üniversiteye bağlı Araştırma ve Uygulama Hastanesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35904) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

86.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ankara Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35905) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

87.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35906) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

88.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Türkiye genelinde taahhüt edilen süre içinde tamamlanmamış ve inşaatı devam eden okul binalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35907) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

89.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35908) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

90.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Mersin Üniversitesi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35909) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

91.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, Covid-19 salgını nedeniyle yürütülen uzaktan eğitim sürecine ve okullarda yüz yüze eğitime geçildikten sonra yaşanan Covid-19 vakalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35910) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

92.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un, Sayıştay'ın Bursa Uludağ Üniversitesi ile ilgili 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan tespitlere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35911) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

93.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Diyarbakır'da bulunan bir lisenin müdürüne dair bazı iddialara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35912) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

94.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep özelinde ve Türkiye genelinde altyapı yetersizliği sebebiyle internet erişimi olmayan ve uzaktan eğitime katılamayan öğrenci sayısına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35913) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

95.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin, Batman'daki anaokulu, ilkököl, ortaokul, lise ve özel okullara dair çeşitli verilere ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35914) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

96.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, tıp fakültesi mezunlarının başarı ve istihdam oranlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35915) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

97.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Savunma Sanayii Başkanlığı ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35916) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

98.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, 9 Ekim 2019 tarihinden bu yana TSK-ÖSO kontrol bölgelerinde yakalanan IŞİD üyelerine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35917) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

99.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, astsubayların özlük haklarının yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi önerisine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35918) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

100.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Covid-19 sürecinde sağlık çalışanlarına tıbbi ve psikolojik destek verilmesine ve mesai düzenlemesi yapılmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35919) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

101.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli Çayırova Yenimahalle Aile Sağlığı Merkezi için yeni bir hizmet binası yapılması önerisine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35920) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

102.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'de aile sağlığı merkezi sayısının artırılması önerisine ve Kocaeli için ayrılan sağlık yatırımı bütçesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35921) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

103.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, grip aşısı yapılacak kronik hastaların belirlenme kriterlerine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35922) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

104.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, grip aşısı teminine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35923) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

105.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, sağlık personeli atamalarının ne zaman yapılacağına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35924) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

106.- Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezinin yeniden açılması önerisi ile aşı üretimi çalışmalarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35925) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

107.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, grip aşısının teminine ve sistem üzerinden aşı onayı verilen kronik hastaların belirlenme kriterlerine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35926) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

108.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, son 5 yılda ithal ilaçlara ödenen toplam ücrete ve yerli ilaç üretimine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35927) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

109.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, 2015-2020 yılları arasında Gaziantep'te psikolojik rahatsızlık nedeniyle hastanelere başvuran kişi sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35928) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

110.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, standartlara aykırı maske üretimi yapan firmalara uygulanan yaptırımlara ve yapılan denetimlere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35929) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

111.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Türkiye'de son beş yılda meydana gelen intihar vakalarıyla ilgili verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35930) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

112.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, 2002-2020 yılları arasında meydana gelen intihar vakalarıyla ilgili çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35931) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

113.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, tıp fakültesi mezunlarının başarı ve istihdam oranlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35932) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

114.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, İpekyolu Kalkınma Ajansı ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35933) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

115.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un, Türkiye Bilimler Akademisi ile ilgili Sayıştay 2019 Yılı Denetim Raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35934) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

116.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Kızderbent Mahallesi'nde açılması planlanan taş ocağına ve çevreye etkilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35935) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

117.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, mevsimlik tarım işçilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35936) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

118.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, hububat ithalatına yönelik politikalara ve mevcut hububat stokuna ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35937) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

119.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güner'in, Niğde'de yapılması planlanan göletlere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35938) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

120.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, 2020 yılı içinde tarım ve orman alanlarında çıkan yangınlara ve oluşan tahribata ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35939) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

121.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van'ın Erciş ilçesinde Zilan Deresi'ne yapılması planlanan hidroelektrik santraline ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35940) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

122.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van ilinde yürütülen atıl tarım arazilerinin ve nadas alanlarının daraltılması projesine ve çiftçilerin desteklenmesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35941) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

123.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, süt üreticilerinin desteklenmesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35942) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

124.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, çiftçi borçlarıyla ilgili yürütülen çalışmalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35943) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

125.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, şeker fabrikalarındaki mevsimlik işçilerin kadro taleplerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35944) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

126.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, 27 Ekim 2020 tarihinde Diyarbakır'da bulunan Dicle Barajı'nın kapaklarının kapatılmasının çevreye etkilerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35945) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

127.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, 2019 ve 2020 yıllarındaki fidan ithalatına ve ithal edilen bu fidanların hastalık durumuna ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35946) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

128.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Mersin'in Erdemli ilçesinde bulunan Alata Bahçe Kùltürleri Enstitüsünde meydana gelen yangınların çıkış nedenlerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35947) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

129.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, çiftçi borçlarının yapılandırılmasına yönelik yürütölen çalışmalara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35948) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

130.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, barajların doluluk oranlarına ve yağış rejimiyle ilgili çeşitli verilere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35949) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

131.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki olan şirket tarafından Bosna Hersek'ten ithal edilen etin fiyatına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35950) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.11.2020)

132.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Van'da iflas eden veya kapanan esnaf sayısına ve Yeraltı Çarşısı'nda yaşanan bazı sorunlar nedeniyle mağdur olan esnafın zararlarının giderilmesi önerisine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35951) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

133.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Batman'da pandemi dolayısıyla esnafa yapılan yardımlara ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35952) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

134.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, son beş yılda yapılan kağıt ithalatına dair verilere ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35953) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

135.- Siirt Milletvekili Sıdık Taş'ın, Siirt'te elektrik ve doğalgaz firmalarınca açılan çukurların kapatılmamasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35954) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.10.2020)

136.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara-Konya yolu üzerinde yapımı devam eden altgeçit çalışmalarının akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35955) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

137.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, TCDD bünyesinde yapılan görevde yükselme ve unvan değişikliği sınav sonuçlarının bir yıl önce açıklanmasına karşın başarılı olan kişilerin atamalarının yapılmamasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35956) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

138.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Kırşehir'deki internet altyapısına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35957) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

139.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Adana Havalimanı ile ilgili bazı verilere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35958) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

140.- Tunceli Milletvekili Polat şaroğlu'nun, Pertek Köprüsü'nün etüt ve fizibilite çalışmalarına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35959) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.10.2020)

141.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, kılavuzluk veya römorkörcülük hizmetleri karşılığı elde edilen gelirden yapılan kamu payı ödemelerine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35960) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

142.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Bakanlık bütçesinden yapılması gereken bazı harcamaların döner sermaye işletme bütçesinden karşılanmasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35961) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

143.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, metro hattı yapım işleri kapsamında verilen proforma fatura veya dekontlarla işlem yapılmasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35962) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

144.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Adana-Mersin arası tren seferlerinin yeniden başlatılması talebine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35963) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

145.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, Dünya Bankası'na sunulan raporda yer alan ve Zonguldak'taki Filyos Vadisi'ne açılması planlanan işletmelere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35964) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.10.2020)

146.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Didim Kavşağı-Milas yol yapım çalışmasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35965) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

147.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, Eskişehir ile Gemlik Limanı arasında yapılması planlanan demiryolu projesinin akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/35966) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.11.2020)

17 Kasım 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16'ncı Birleşimini açıyorum.(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Karabağ'la ilgili söz isteyen İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'na aittir.

Buyurunuz Sayın Osmanağaoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, Karabağ'a ilişkin gündem dışı konuşması

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; hepimizi saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, tüm imkânlarıyla bütün dünyaya emsal olacak şekilde İzmir'imizin yanında olan, cömert eliyle gönüllerimizi ısıtıp başarılı bir koordinasyonla yaraları saran devletimize ve bütün kurumlarına bir kez daha şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, şükürler olsun Karabağ işgalden kurtarıldı. Böylece, Azerbaycan'a karşı işlenen insanlık ve savaş suçları, sonunda, Azerbaycan Türklüğünün demir yumruğuyla cezalandırıldı. Azerbaycan Türkünün sevinci, bizim sevincimiz; gururu, bizim gururumuzdur. Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Karabağ'ı işgalden kurtaran anlaşma için “Bu anlaşma bizim şanlı zaferimizdir.” diyor. Bizler, Azerbaycan Türklüğünün bu şanlı zaferini aynı mutlulukla ve iftiharla yürekten kutluyoruz. Büyük düşünür Ziya Gökalp'in dediği gibi “Vatan, ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan; vatan, ulu ve müebbet bir ülkedir: Turan.”

Azerbaycan, Türk'ün vatanıdır; Karabağ, Azerbaycan'ın öz toprağıdır. Karabağ, işgalden köy köy, kasaba kasaba kurtarılırken aziz milletimiz işte bu millî şuurla bu hadiseyi sahiplenmiş ve kardeşliğini göstermiştir. Karabağ'da yerleşim yerleri tek tek Azerbaycan ordusunun çelik pençesiyle kurtarılırken Azerbaycan Bayrağı, ay yıldızlı al bayrağımızın yanında, ellerimizde ve yüreğimizde dalgalanmıştır. Birliğimiz ve bütünlüğümüz bizim en büyük gücümüzdür. Azerbaycan'da bu silah düşmanı dize getirmiştir. Bu bayrakla, kendi bayrağımız kadar gurur duyuyoruz. Türkiye'nin “Yanımdayız.” nidaları sadece Bakü'ye değil, bütün dünyaya ulaştı. Tek yürek, tek ruh, tek beden olduğumuzu 7 cihana gösterdik. Vatandaşlarımızın Karabağ'ı kendi öz vatani ve orada çarpışan orduyu kendi ordusu olarak görmesini herkes doğru okumalı ve anlamalı. Türk dünyası birdir ve bütündür; coğrafyasıyla, tarihiyle ve vataniyle bu birliğin önünde kimse duramaz. Karabağ'ın işgalden kurtarılması, otuz yıl süren ayrılığın sona ermesi, Türk'e kefen biçenlere ders olsun.

(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şehitlerimizi rahmetle, şükranla anmadan geçmeyeceğim. Andığımız şehitler, Karabağ toprağını kanlarıyla sulayarak aziz yurdu yeniden vatan yapan Türk askerlerinden ibaret değildir. Bir asır önce Anadolu'dan giden Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam ordusunun o toprağa bıraktığı şehitlerimizi de rahmet ve minnetle anıyorum ve gururla hatırlamalıyız, can Azerbaycan'ın bugünkü vatan sınırlarını çizen o şehitlerimizdir. Bu ordunun askerlerinin Bakü alındıktan sonra ulaştıkları sınırlar bugünkü Azerbaycan vatan sınırlarını oluşturmuştur. Azerbaycanlı kardeşlerimizin mezarlarını kutsal bilip komünist dikta döneminde bile gülistan hâlinde muhafaza etmişlerdir. Bakü'nün Hazar'a bakan en güzel tepelerinden biri, bugün Türk bayrağının altında yatan Kafkas İslam ordusu mensuplarına aittir; bıraktıkları mirasa sahip çıkmıştır. Karabağ'ın işgalden kurtarılmasıyla bölünmez bir vatan bugün yeniden vücut bulmuştur; huzur içinde uyusunlar. İşte, bu zaferin mimarı şanlı ordunun mensupları olmak üzere Azerbaycan Türklüğünün ve tek yürek hâlinde kalpleri Karabağ'da atan ve mensubu olmaktan kıvanç duyduğum Türk milletinin önünde saygıyla eğiliyorum; şehitlerimize Allah'tan rahmet niyaz ediyor, yüce Meclisinizi verdiği destekten dolayı tebrik ediyorum.

Sözlerimi duygularımıza tercüman olan liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin şu sözleriyle sonlandırmak istiyorum: “Şimdi gerisini şer güçlerin piyonu Paşinyan ve hunhar şebekesi düşünsün. Artık kendisine sığınacak, kaçacak delik aramaya koyulsun. Karabağ Türk'tür, Karabağ özgürdür, Karabağ Azerbaycan'dır, Karabağ Türk'ün çelikten bileğidir.”

Teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, atama bekleyen öğretmen adayları hakkında söz isteyen Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'a aittir.

Buyurun Sayın Karaduman. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, atama bekleyen öğretmen adaylarına ilişkin gündem dışı konuşması

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının beklentilerini ve taleplerini ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, öğretmenlik mesleğinin hak ettiği değeri bulamadığı, öğretmen olmaya aday olan kişilerin âdeta örselendiği, yıprandığı ve türlü mağduriyetlerle baş başa bırakıldığı bir ortamda yaşıyoruz. Öğrenme faaliyetine ve öğretmene değer vermeyen bir yönetim anlayışı hiçbir zaman sağlıklı bir geleceği inşa edemeyecektir. Bu ülkede mesleğine atanmayı bekleyen yüz binlerce öğretmen adayı her yıl sınavlara girerken aynı zamanda gelecek kaygısı içerisinde geçim derdiyle boğuşmaktadır. Bu ülkede öğretmen adayları geçinebilmek için garson, çaycı, pazarcı, seyyar satıcı olarak çalışmak zorunda bırakılırken, güvenlik soruşturmaları, mülakat adaletsizliği ve yeterli sayıda atanmanın yapılmaması sonucunda da mesleklerini icra edememektedir.

Ne yazık ki artık basında takip ettiğimiz, sıradanlaşan haberlerden bazılarını ifade etmek istiyorum: “Ataması yapılmayan öğretmen adayı intihar etti.” “Atama bekleyen İngilizce öğretmenliği bölümü mezun genç yaşamına son verdi.” “Ataması yapılmayan öğretmen adayı İbrahim Yeşilbağ intihar etti ve cebinden sadece 6 lira çıktı.” “Atamayı bekleyen Mikail Cengiz, çalıştığı inşaatın 6'ncı katından düşerek hayatını kaybetti.”

Bakınız, son iki yılda 100'den fazla öğretmen adayı intihar etti. Yine her yıl onlarca öğretmen adayı farklı işlerde çalışmak zorundayken yaşamını yitiriyor. Bu acı tabloyu görmek mecburiyetindeyiz. İnsanlar ve gençler yaşamını yitiriyor. Bugün görevlerine atanmayı bekleyen 700 binden fazla öğretmen adayı varken okullarda “ücretli öğretmenlik” gibi garip bir yöntemle okulların öğretmen ihtiyacı

giderilmeye çalışılıyor. Ücretli öğretmenlik uygulamasıyla, farklı bölümlerden mezun olan kişiler asgari ücretin altında bir ücret karşılığında okullarda çalıştırılıyor. Ücretli öğretmenlik uygulaması, bu kapsamda çalışan kişiler ve atanması yapılmayan yüz binlerce öğretmen için ağır bir hakarettir. Bu çarpık uygulama derhâl sonlandırılmalı ve atama bekleyen öğretmenlerin görevlerine ataması yapılmalıdır.

Öğretmen adayları hayatını kaybederken öğretmenlere ödenen maaşların yük olarak görüldüğü bir millî eğitim anlayışına burada bir şeyler söylüyoruz. Öğretmenlere ödenen maaşlar bu ülkede yük olarak görülecek en son şeylerden biridir. Öğretmenlere ödenen maaşlar değil, asıl “İtibardan tasarruf olmaz.” anlayışıyla kaynakların israf edilmesi bu ülke için ciddi bir yüküdür. Öğretmenlere ödenen maaşlar değil, holdinglerin milyarlarca liralık vergilerinin tek kalemde silinmesi ülkemiz için asıl ağır bir yüküdür. Öğretmenlere ödenen maaşlar değil, günlük harcaması 10 milyon lirayı geçen Cumhurbaşkanlığı sarayı ülkemiz için ağır bir yüküdür. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, yine, Genel Kurulda görülecek olan yeni bir torba yasa gündemimizde. Bu teklifle, doğadan ve insandan çalarak bazı şirketlere çeşitli imtiyazların sağlanması apaçık şekilde hedefleniyor. Dağıtım şirketleri, yenilenebilir enerji yöntemini istismar eden işletmeler ve maden şirketlerine çeşitli imtiyazların sağlanması amaçlanıyor. Bu şirketlere sağlanan imtiyazlar, bir taraftan çevre kirliliğine sebep olurken diğer taraftan vatandaşların ödediği faturalara da ek ücret olarak yansımaktadır. Araba lastiği ve atık çöpleri yakarak enerji üretme yoluna giden işletmelere ruhsat vermek insan sağlığını ve doğayı hiçe saymaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız efendim.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) - Çiftçilerimizin ve üreticilerimizin fatura borçlarını ödeyemediği takdirde elektrik ve suları kesilirken sadece 2019 yılında enerji üretimi yapan şirketlere 25 milyar lira teşvik verilmiştir. Teklifte, aynı zamanda maden şirketlerine ruhsat dışına çıkma hakkı tanınmaktadır. Geçici tesislerin ruhsat alanına yapılması bir zorunlulukken ilgili maddeyle ruhsat alanı dışında tarım arazisi, mera ve yerleşim yeri dâhil herhangi bir yere tesis açılmasına izin verilmiş olunacak. Teklif henüz görüşülmeye başlamadan yanlışları burada ifade ediyoruz. Bu torba yasa teklifi getirilen diğer birçok teklif gibi insanı ve doğayı değil; rantı, sermayeyi ve piyasayı öncelemektedir. Saadet Partisi olarak insan sağlığını hiçe sayan, doğayı ve canlı yaşamını tehdit eden, tarım alanlarını işgal eden, su kaynaklarını kirlüten bu düzenlemeyi kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.(CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, kırsal kalkınma hakkında söz isteyen Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız’a aittir.

Buyurun Sayın Yıldız. (AK PARTİ sıraların alkışlar)

3.- Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız'ın, kırsal kalkınmaya ilişkin gündem dışı konuşması

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başından bizleri takip eden çok değerli milletimiz; hepimizi saygı ve hürmetlerimle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, ben bugün Ankara’da kırsal kalkınma bağlamında yürüttüğümüz projelerden bahsetmek niyetiyle söz aldım. Belki Meclisin gündemi yoğun ve ağır ama ben sempatik bir başlık açmak istiyorum. Ben, bugün size Ankara tiftik geçisinden bahsedeceğim. Öncelikle, bir Ankara vekili olarak şunu ifade etmek isterim: Her ne kadar şehrimiz, cumhuriyetimizin başkenti, bürokrasiyle adı özdeş hâle gelse de aynı zamanda çok önemli bir tarım ve hayvancılık kenti. Dolayısıyla, biz de Ankara’daki AK PARTİ milletvekilleri olarak etkin ve verimli kalkınma modelleri ile kırsal alanda bunların etkin ve verimli bir şekilde uygulanması noktasında azami gayret sarf ediyoruz ve bu tip projeleri çok yakından takip ediyoruz.

Devletimiz ülke ve il bazında planlamalar yaparken ilçe bazında planlamalara da çok ciddi anlamda ağırlık verdi. Çünkü her bir ilçenin özgün bir niteliği var ve her özgün niteliğe göre farklı bir proje gerekiyor. Her ilçenin havasına, suyuna, iklimine, o ilçenin özgün değerine yönelik projeler bizim de önceliklerimiz arasında. Bu bağlamda, dünyaya “Angora” adıyla nam salan Ankara keçisinin tiftiği aslında sadece Ankara için değil Türkiye için çok önemli bir değer ve burada, nelerin yapılmadığından, hangi fırsatların kaçırıldığından ziyade; neler yapıldı, hangi fırsatları değerlendirdik ve değerlerimizi geleceğe taşımak adına neler yapıyoruz, ben bunları anlatmak istiyorum.

Ankara keçisi pırl pırl, bembeyaz tüleriyle aslında yünü, bir bakıma, ipeğe dönüştüren bir yaratı. Bu güzel yaratıyı 13’üncü yüzyılda Hazar Denizi’nin doğusundan Türklerin Anadolu’ya ve Ankara civarına getirdiği söyleniyor. Aslında Ankara tiftik keçisi Ankara’nın ikliminde kendi kimliğini buluyor. Ben açıkçası, burada “yaratı” kelimesini özellikle kullanıyorum çünkü Allah’ın bu iklime bahşederek yarattığı bir varlık olduğu kanaatindeyim. Tabii, Ankara tiftik keçisi 19’uncu yüzyılın ikinci yarısına kadar yurt dışına çıkarılması yasak olan bir varlık aslında ama 19’uncu yüzyılın sonlarına doğru İngiltere’ye, oradan da Güney Afrika’ya, Yeni Zelanda’ya, çeşitli ülkelere götürüldüğünü biliyoruz. Hâl böyle olunca Türkiye’nin pazar payı düşüyor, pazar payı düşünce kıl keçisi ile tiftik keçisinin melezlenmesi gündeme geliyor ve böyle olunca hem tiftik kalitesi düşüyor hem de bir bakıma, onun değeri düşmüş oluyor aslında. Tabii ki sosyolojik gerçeklikler, köylerden şehirlere göç; bunlar da nüfusun azalmasındaki önemli etmenler arasında yerini alıyor.

Peki “Bu nazik değerın korunması adına bugüne kadar devlet neler yaptı ve neler yapacak?” sorusunu sorduğumuzda verecek güzel cevaplarımız var. AK PARTİ hükümetleri döneminde, 2005 yılında Tarım Bakanlığı uhdesinde koruma faaliyetleri başlıyor çünkü nüfusu o kadar düşmüştü ki korunması gereken bir değer hâlini almıştı keçiler. 2006 yılında Halk Elinde Islah Projesi başlıyor. 2009 yılıyla birlikte de destekler başlıyor. Oğlak desteği veriliyor 2009 yılında 10 lira, anaç keçide 9, tali tiftikteyse 7 lira. 2019 yılına geldiğimizde bu desteklerin oğlak için 30, anaç keçi için 28, tali tiftik için de 20 lira seviyesine geldiğini görüyoruz. Yani “Devlet ne yaptı?” sorusunu sorduğumuzda vereceğimiz cevaplar var:

- 1) Irkı korumaya aldı.
- 2) Daha önceden destek verilmezken destek vermeye başladı.
- 3) Bu desteği yıllar içinde yüzde 300 nispetinde artırdı.

Dolayısıyla “Hayvancılığa destek yok.” eleştirisinin ben açıkçası çok adil bir argüman olmadığı kaanatindeyim çünkü burada veriler her birimizin elinde. Tabii, biz bu desteklerin etki analizlerini de inceledik, bu noktada akademik çalışmaları da inceledik. Bu akademik çalışmalar bize şunu gösteriyor: Keçinin yaşaması, yarına kalabilmesi açısından bu destekler hayati rol oynamış. Son on bir yılda sağlanan desteklerle tiftik keçisi yüzde 64’lük bir artış sağlayarak 241 bin başa kadar gelmiş. Tabii, bunlar bizim için yeterli değil, bunun ekonomik değere dönüştürülmesi açısından popülasyonun hızlı bir şekilde artırılması lazım. Bu bağlamda, Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi’yle, teke dağıtımını gerçekleştirdik. Çünkü hızlı bir şekilde popülasyonun kaliteli liflerden oluşan tekeler marifetiyle artırılmasını amaçlıyoruz. Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Bekir Pakdemirli Gütül’deki bu etkinliğe katıldı. Ben açıkçası Bakan düzeyindeki bir katılımın böyle bir etkinlikte olmasını çok önemli buluyorum. Zira, bu, açıkçası AK PARTİ hükümetlerinin hayvancılığa verdiği değeri somutlayan örneklerden biridir. Tabii, sadece teke dağıtımıyla kalınmadı. 5 Kasım 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla anaç koyun-keçi desteğine ek olarak hayvan başına 20 lira destek verileceği müjdesini de ben buradan hemşehrilerimizle paylaşmak istiyorum. Biz bu ülkenin gençleri olarak sadece dijitalleşmeyi ve uzayı takip etmiyor, bizim asıl hayat membamız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ZEYNEPYILDIZ (Devamla) – ... asıl emek sahiplerini gözeten tarım ve hayvancılık politikalarının da takipçisi olduğumuzu bir kere daha buradan belirtmek istiyorum. Kendine has bir tavrı olan, özgünlüğünü koruyan Ankara keçileri beni çok heyecanlandıran bir başlık, umarım sizleri de heyecanlandırmıştır.

Ben, bu bağlamda, çiftçinin ve üreticinin her zaman yanında olan Sayın Cumhurbaşkanımıza, bizim üreticilerden getirdiğimiz her türlü talebi dikkatle dinleyen Tarım ve Orman Bakanımıza, Hayvancılık Genel Müdürümüze, Ankara Valiliğine, İl Tarım ve Orman Müdürümüze, Ankara Kalkınma Ajansı Genel Sekreterimize teşekkür ederken en büyük teşekkürü de emek emek o hayvanları büyüten ve gözeten yetiştiricimize ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, sisteme giren milletvekillerine yerlerinden söz vereceğim.

Sayın Gürer...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde atama bekleyen öğretmen adaylarının bu beklentilerinin karşılanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülkemizde 100 bin öğretmen açığı bulunduğunu Bakanlık açıklamıştır. 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde en az 60 bin öğretmen ataması yapılmalıdır. Binlerce atama bekleyen öğretmenin okullarıyla, öğrencileriyle buluşmasının yolunu iktidar açmalıdır.

Felsefe, bilişim, tarih, sanat tarihi gibi branş öğretmenlerinin sayısı ve ders ağırlıkları artırılmalıdır. Okul öncesi öğretmenler de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Fen, matematik ve yabancı dil gibi derslerde mutlaka öğretmen atamalarıyla yeterli seviyede eğitim olanaklı kılınmalıdır. Öğretmenler için ek 3600 gösterge çıkarılmalıdır. Tüm öğretmenler kadroya alınmalıdır. PIKTES öğretmenlerine de kadro verilmelidir. 24 Kasım'da en az 60 bin öğretmen ataması gerçekleştirilmelidir. Ülkemizde eğitimde yaşanan sorunlar yanında atama bekleyen binlerce öğretmen vardır. Bu öğretmenlerin kadro beklentileri karşılanmalıdır.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN – Sayın Filiz...

2.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sovyetler Birliği yönetiminden ayrılmak ve bağımsızlık talebiyle Bakü'de yüz binlerce Azerbaycanlının katılımıyla günlerce süren mitinglerin başlatıldığı 17 Kasım Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü kutlu olsun.

22 Kasım 1988 tarihinde Sovyet birlikleri Bakü'ye girse de Azerbaycan halkı protesto gösterilerini durdurmadı. Günahsız insanların katledilmesi ulusal özgürlük hareketini engellemedi. 1992'de Ebulfez Elçibey'in Başkanlığında Azerbaycan Halk Cephesi iktidara geldi ve kısa zamanda devletin egemenliği ve bağımsızlığı için Rus askerleri Azerbaycan topraklarından tamamen çıkarıldı. Hayatını ülkesine ve Türk dünyasına adayan büyük Türk Ebulfez Elçibey ve tüm şehitlerimiz, ruhlarınız şad, mekânınız cennet olsun. 1988'de Bakü'de dalgalanan bayrak bugün işgalden kurtarılan Dağlık Karabağ topraklarında yeniden dalgalanıyor. Bizim için ne mutlu diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

3.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, pandemi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu hafta ilk ve orta dereceli okullarımız ara tatilde, öğrencilerimize iyi tatiller diliyorum. Geçen hafta bu okullardaki milyonlarca öğrencimiz sınavlarını oldular. Peki, internet erişimi olmayan, EBA'ya ulaşamayan milyonlarca çocuğumuzu neye göre sınav yaptınız? Öğrencilerin tableti yok, televizyon varla yok arası, evde birkaç kardeş... Bu çocukları neye göre sınav yaptınız? Sınav yapmak için önce bir şey vermeniz gerekmez mi? Hiçbir şey vermeden bu çocuklara neyi soruyorsunuz? Bir şey vermediğiniz öğrencileri sınav yapma yetkiniz yok. Millî eğitim politikanız iflas etmiş durumda. Pandemiden önce de böyleydi, pandemi de tuzu biberi oldu. Öğrencilerin sınav notlarına bakın, olanaksızlıklarını anlarsınız. Bilmedikleri, ulaşamadıkları konularda ne cevap versin çocuklar? Öğrencilerin sınav notlarından Millî Eğitimin haberi var mı? Millî Eğitimde kalibre ve kalite yerlerde sürünüyor, siz masal anlatıyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Ceylan...

4.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale ili Gökçeada ilçesindeki devlet hastanesinin eksiklerinin tamamlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, geçen hafta, bir dönem CHP ilçe başkanlığını da yapan İsmail Bulmuş saat 16.00 sularında kalp krizi şüphesiyle Gökçeada Devlet Hastanesine kaldırılıyor. Hastanede şok cihazı yok, hava ambulansı talep ediliyor fakat gece uçuş yapamayacağı gerekçesiyle gönderilemiyor. Sahil Güvenlik botuyla Kabatepe'ye getirilen İsmail Bey burada da gerekli tıbbi donanım olmayınca kurtarılamıyor. Bir sağlık çalışanı “İsmail Bulmuş'un hayatını kaybettiği akşam, gece uçuş yapabilen askerî helikopterle sevk edilmiş olsaydı yaşama döndürebilirdik.” diyor. Ne kadar acı, değil mi? Askerî helikopterlerden biri adaya niye gönderilemedi? Acil durumlarda bu imkân çok hızlı şekilde sağlanmalıdır. Bu kayıp ilk değil, böyle giderse son da olmayacak. Adada kalp krizi geçiren hastaya anında müdahale edebilecek bir ekibin bulundurulması şarttır. Devlet hastanesinin eksikleri tamamlanmalı, kalp krizine anında müdahaleyi sağlayan otomatik cihazların adalara da konulması sağlanmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

5.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, İçişleri Bakanlığı talimatıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında soruşturma açıldığına ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İçişleri Bakanlığının talimatıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ekrem İmamoğlu hakkında Kanal İstanbul Projesi'ne karşı çıktığı gerekçesiyle soruşturma açıldı. Yapılan açıklamada, Sayın İmamoğlu'nun Kanal İstanbul Projesi'ne kişisel olarak karşı çıktığı ve kamu kaynağı kullandığı gibi bir gerekçe öne sürülmektedir. Kanal İstanbul, iddia edildiği gibi bir devlet projesi değildir. İstanbul halkının yüzde 54'ünün onay vermediği ve hiçbir bilimsel destek görmeyen bir yıkım ve rant projesidir. Projeyi tüm bilimsel yönleriyle değerlendiren ve projenin İstanbul'un kesinlikle bir önceliği veya ihtiyacı olmadığını ortaya koyan Sayın İmamoğlu'na açılan bu dava geri çekilmelidir. Kanal İstanbul Projesi için İstanbul halkının hakemliğine başvurulması ve referandum yapılması çağrısında bulunuyoruz. En güzel devlet projesi, yarınlara güvenli, doğayla dost, aydınlık şehirler bırakmaktır diyor, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Kaplan...

6.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, Gaziantep ili Oğuzeli ilçesi ile İslâhiye ilçesi Altınüzüm, Boğaziçi ve Yeşilyurt beldelerinde üzüm üreticilerinin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklaması

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

AK PARTİ iktidarı sürekli tarım politikalarıyla övünüyor, “Çiftçinin yüzünü güldürdük.” diyor ancak ithal sevdasıyla, sıfır gümrük politikasıyla övünen AK PARTİ iktidarı yüzünden çiftçi toprağını ekemiyor, ekmeyi geçin, artık tarlasındaki bağları sökecek duruma geldi. Bakın, bu fotoğraflar seçim bölgem Gaziantep’in Oğuzeli ilçesinde üzüm üreticiliği yapan bir üzüm üreticimizden geldi. Üzüm üreticimiz, kazanamadığı gibi üstüne, borçlandığı için tarlasındaki üzüm bağlarını söküyor. Oğuzeli’de, İslâhiye’de Altınüzüm’de, Boğaziçi’de, Yeşilyurt’ta durum aynı. Bakın, bu fotoğraflar, övündüğünüz on sekiz yıllık iktidarınızda çiftçilerimizin ve üreticilerimizin geldiği son nokta. Takdiri vatandaşlarımıza bırakıyorum. Yazıklar olsun diyorum, başka bir şey demiyorum.

BAŞKAN – Sayın Tutdere...

7.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Çelikhan-Adıyaman yolunun yapılarak Çelikhanlıların çektiği çilenin sonlandırması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunduğu ilişkin açıklaması

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Adıyaman’ı Çelikhan ile Pınarbaşı’na bağlayan kara yolu tehlike saçmaya devam ediyor. Yolun Çelikhan-Malatya kısmı 2015 yılında tamamlanmış ve hizmete alınmış olmasına rağmen aynı yolun Çelikhan-Adıyaman kısmı bugüne kadar yapılamamıştır. Nedense söz konusu Adıyaman olunca iktidar para bulamıyor. Projesi onaylandığı hâlde yıllardır ödenek ayırlamayan Çelikhan-Adıyaman yolu ne zaman yapılacak? Tüm Adıyaman halkı bu sorunun cevabını merak ediyor. Yollarıyla övünen iktidar Adıyaman’ı ne zaman hatırlayacak?

Buradan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunuyorum, Adıyaman-Çelikhan yoluna 2021 yılı bütçesinde gerekli ödeneği ayırın, Çelikhanlıların ve bu yolu kullanmak zorunda kalan bütün vatandaşlarımızın yıllardır çektiği bu çileyi sonlandırın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Adıgüzel...

8.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, pandemi sürecinden en çok etkilenen sektörlerden kahveci ve lokantacı esnafının mağduriyetlerinin giderilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Pandemi sürecinde en fazla ihmal ve belirsizlik içinde bırakılan kahveci esnafıdır. 110 bin kahveci esnafı vardır; çalışanları ve aileleriyle beraber 1 milyon kişidir. Dokuz aydır iş yapamazken kira ve personel giderleri devam etmektedir. Bazı mülk sahipleri iyi niyetle yarı kira almaktadır hatta bununla ilgili bir de örnek mahkeme kararı vardır. Yarı kira uygulamasının bir mevzuatla pandemi sürecinde genel kural hâline getirilmesinde fayda vardır. Mülkü kendine ait olan kahveci esnafına da personel maaşı, vergi kolaylığı, hibe ve faizsiz uzun vadeli krediyle destek olunmalıdır.

Diğer bir mağdur esnaf da lokantacılarıdır. Son çıkan saat 22.00 yasağı bu esnaf için çok anlamsızdır. Gece saat 22.00’den sonra kim lokantaya gider? Ya aç olan gider ya da şekeri düşen gider. Bu, yoğun bir saat aralığı değil ki. Lokantacılar ve çorbacılar için çok yanlış bir uygulamadır, derhâl bu durum düzeltilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

9.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs'ta tek çözümün eşitlik temelinde bağımsız iki ayrı devletli çözüm olduğuna ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

15 Kasım, Kıbrıs Türk halkının şanlı mücadelesinin en kıymetli eseri olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'inci kuruluş yıl dönümünü kutluyorum. Kıbrıs Türklerinin bağımsızlık mücadelesinde canlarını feda eden şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Kıbrıs'ta tek çözüm, eşitlik temelinde bağımsız iki ayrı devletli çözümdür. Garantör ülke olarak ne bizim ne de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin diploması oyunlarına artık tahammülü kalmamıştır. Bu kararlılıkla kırk altı yıldır haksız bir şekilde kapalı tutulan Maraş bölgesinin kademeli olarak açılması kararı alınmıştır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde bölgesel ve küresel bir güç olan Türkiye, kendi haklarını nasıl savunuyorsa Kıbrıs Türklerinin de adadaki ve bölgedeki hak ve menfaatlerini aynı kararlılıkla savunmaya devam edecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum,

BAŞKAN – Sayın Akkuş İlgezdi...

10.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, yoksulluğu yenmenin, işsizliği bitirmenin yolunun sosyal devleti yeniden inşa etmek olduğuna ve bunun ilk adımının da kamu yararını gözeten halk bütçesi olduğuna ilişkin açıklaması

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Sayın Başkan, uçan ekonominin faturası ağırlaştı, sarayın ekonomi yönetimi felaketle sonuçlandı, ayağını yerden kestiğiniz vatandaşın borcu gırtlığa dayandı, iflaslar arttı, icralar patladı, emeklisi, emekçisi, genci, yaşlısı, mağdur olmayanı kalmadı.

Bakın, İzmir'den bir mektup aldım, vatandaş feryat ediyor: “72 yaşındayım. Akciğer, kalp, tansiyon hastasıyım. Yapı kayıt belgem olmadığı için evimde su, elektrik yoktu; kredi çekmek zorunda kaldım. Banka, emekli maaşımdan her ay 1.700 lira kesiyor. Kalan 480 lirayla nasıl geçineceğim? Beni bu duruma düşürenler utansın.”

Vatandaş “Artık yeter!” diyor, iktidar oralı olmuyor. Oysa derdine derman, yarasına merhem olmadığınız yurttaşımız dar boğazda, nefes alamıyor. Sizinse bu sorunları çözmeye niyetiniz yok. Uyarıyorum: Yoksulluğu ve açlığı reva gören, sefaleti daha da büyüten yeni bir acı reçete dayatırsanız, altında kalırız. Yoksulluğu yenmenin, işsizliği bitirmenin tek yolu, sosyal devleti yeniden inşa etmek; bunun da ilk adımı, kamu yararını gözeten halk bütçesidir. Halkını düşünmeyenlerin yeri de tarihin tozlu sayfalarıdır.

Teşekkürler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Biçer Karaca...

11.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Denizli ili Çardak Organize Sanayi Bölgesi'nin beşinci derece ve üzeri teşvik bölgeleri kapsamına alınmasını talep ettiklerine ilişkin açıklaması

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Denizli Çardak ilçemizin Organize Sanayi Bölgesi'nde Denizlili sanayicilerimiz ve iş insanları, Çardak'ta yıllardır organize sanayi bölgesinin teşvik kapsamına alınması için mücadele etmektedir. 3.200 dönümlük alanı ile 92 adet sanayi parseliyle her türlü altyapıya sahip olup beşinci derece ve üzeri teşvik kapsamına alınmasının tüm koşullarını taşımasına rağmen, Resmî Gazete'de ilçe bazlı ilan edilen teşvik kapsamına alınmamıştır. İş insanlarımız, yeniden hayal kırıklığına uğramışlardır.

Ülkemiz ekonomik buhran içerisindeyken yatırımcılarını bekleyen Çardak Organize Sanayi Bölgesi'nin, bir an önce yanlıştan dönülerek beşinci derece ve üzeri teşvik bölgeleri kapsamına alınmasını talep ediyoruz ve bunu bir zorunluluk olarak görüyoruz.

Üretirsek kazanırız, var oluruz; üretmezsek yok oluruz.

BAŞKAN – Sayın Çakır...

12.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, "İki devlet bir millet" şuuruyla "Karabağ Azerbaycan'ındır." diyebilenleri selamladığına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, kulaklarımda çok eskiden kalmış bir mısrayla başlamak istiyorum: "Can pazarında Azerbaycan'da/Bir türkü işliyor nakışını kalbimin üstüne/Kurban olam ayına ayına yıldızına/Bir ucundan dünyanın öbür ucuna"

Karanlık gecelerin, karanlık gündüzlerin aydınlığa dönen yüzüyle "Yeni bir güne merhaba." diyen Karabağ'a selam olsun. Gönül coğrafyamız üzerinden tankla, topla geçen zalim dünya düzeninin hilesine, çilesine el pençe duran peyklerine tarihî bir ders veren bu kurtuluş mücadelesine selam olsun. "İki devlet bir millet" şuurunun sahada, masada yankısı, yansımaları "Karabağ, Azerbaycan'dır." diyebilmenin adı olmuş. Otuz sene sonra hürriyetin, birlikteliğin meşalesini yakan, ateşin sevinç ve mutluluğa dönüşen güzelliğini bugünden yarınlara taşıyanlara, onlara umut verenlere, umudu gerçeğe dönüştürenlere selam olsun. Karabağ türkülerinde sevinci haykıran dizelerin, mazlumların gönüllerinde ve dillerinde nasıl terennüm ettirildiğine şahit olmak, işgali görenlerin zaferi yaşadıklarına da şahit olmak demektir. "Eşk olsun kardaşlarımıza." diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

13.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, pandemiden dolayı durdurulan Adana-Mersin tren seferlerinin ivedi olarak başlatılmasını Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'ndan talep ettiklerine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Mersin-Adana arası 70 kilometredir. Pandemiden dolayı Mersin-Adana arası tren seferleri, geçtiğimiz Mart ayı itibarıyla iptal edilmiştir. Her gün, Mersin-Tarsus-Adana arasında binlerce insan, işleri dolayısıyla gidiş-geliş yapmaktadır ve şu anda hemşehrilerim dolmuşlarla, özel araçlarla ya da otobüslerle seyahat etmek zorunda kalmaktadır. Pandemide dolmuşlarda daha çok sıkışıklık oluyor, daha çok hava kirliliği oluyor ve daha tehlikeli oluyor. Ben, buradan Ulaştırma Bakanına sesleniyorum: Türkiye'nin birçok yerinde tren seferleri devam ediyor. Sekiz aydır da artık Adanalı, Mersinli, Tarsuslu hemşehrilerimiz büyük zorluklar yaşıyorlar. Ben, Adana-Mersin arası tren seferlerinin ivedi olarak başlatılmasını talep ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Özen...

14.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, yargının içine düşürüldüğü durumu kınadığına ilişkin açıklaması

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Değerli Başkan, yargı, artık tamamen adalet vasıflarını yitirip siyasal iktidarın, muhaliflerin üzerinde bir baskı aygıtına dönüşmüştür. Bunun için ibretlik örneklerden birisi, Suriye'deki cihatçı çetelerin Alevi köyü İştibrak'a saldırarak 68 kişiyi katletmesini sosyal medyada paylaştığı için Alevi aktivisti, gazeteci Sezgin Kartal'a verilen on sekiz ay yirmi iki gün ertelemesiz hapis cezasıdır.

Yine, bu katliamla ilgili Hatay Armutlu Mahallesi'nde toplanan halkın protestosunda herhangi bir gözaltı bile yaşanmamasına rağmen bununla ilgili üç yıl sonra 11 kişiye dava açılmıştır. Siyasi iktidarın eliyle hukuk devletinden çıktığımız için, maalesef, ülkemizde artık adaletin "A"'sından bile eser kalmamıştır. Alevileri, Kürtleri, solcuları, sosyalistleri, aydınları, yazarları sindirmek adına yargının bu içine düşürüldüğü durum içler acısıdır, kınıyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Özer...

15.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, yıllık mezun sayısı on binleri geçen veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi olan gençlerin atamalarının ne zaman yapılacağına ilişkin açıklaması

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Her gün veteriner hekimlerden, ziraat, gıda ve su ürünleri mühendisi genç arkadaşlarımızdan mesajlar alıyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından atamalarının ne zaman yapılacağını soruyorlar. Bakan Pakdemirli, bütçe görüşmelerinde Plan ve Bütçe Komisyonunda kısmen bu konuya değinmiş "Bizim her meslek dalıyla alakalı özellikle Cumhurbaşkanlığı Strateji Ofisine de yazmış olduğumuz taleplerimiz var. Bunlar onaylandıkça kamuoyuyla paylaşırız." demişti. Diğer bir deyimle "Atamalar meselesini bize sormayın." demeye getirdi. Biz de buradan konunun muhatabına, apartman dairelerine bile üniversite açmakla gururlanan saraya sormak istiyoruz: Yıllık mezun sayısı on binleri geçen veteriner hekim, ziraat mühendisi, gıda mühendisi ve su ürünleri mühendisi gençlerimizin atamaları ne olacak, ne zaman yapılacak?

BAŞKAN – Sayın Güzel...

16.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Sağlık Bakanlığının açıkladığı salgın verilerinin her geçen gün güvenilirliğini kaybettiğine ve sürecin şeffaf yürütülmemesinin salgınla mücadeleyi zorlaştırdığına ilişkin açıklaması

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikasının 5 Kasım'da İstanbul'un bazı ilçelerinde tespit ettiği ortalama vaka sayıları şöyledir: Bağcılar 1.025, Arnavutköy 460, Fatih 875, Gaziosmanpaşa 670, Sarıyer 380, Şişli 330, Esenyurt 950, Başakşehir 600. Sadece İstanbul'da 8 ilçede toplam 5.170 vaka tespit edilmiştir. Aynı gün Bakanlığın Türkiye geneli için açıkladığı vaka sayısı ise 2.311'dir.

Yine, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımında İstanbul'da bulaşıcı hastalıklardan 164 kişinin yaşamını kaybettiğini açıkladığı 15 Kasım'da Sağlık Bakanlığı, aynı gün Covid-19 kaynaklı ölüm sayısını 92 olarak duyurmuştur.

Bakanlığın açıkladığı salgın verilerinin, her geçen gün güvenilirliğini kaybettiği aşikârdır. Bu nedenle de Covid-19 pandemisinin sağlık sonuçları açısından gerçek yükünü tahmin edebilmek zorlaşmaktadır. Bakanlığın bu şekilde süreci şeffaf yürütmemesi, salgınla mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

17.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesinin satılık olup olmadığını, satış ilanını TOKİ'nin mi verdiğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, geçtiğimiz hafta Genel Kurulda Afyonkarahisar Merkez Kurtuluş Caddesi'nde bulunan arkeoloji müzesinin sahibinden.com adlı internet sitesinde satışa konulduğunu gündeme taşıyarak bu satışı TOKİ'nin mi, yoksa TOKİ'nin

sattığı başka birinin mi yaptığını ve taahhüdünü yerine getirmeyen TOKİ'ye niçin bu arsanın devrinin yapıldığını sormuştum. Akabinde bu arsanın satılmayacağını, belediyenin burayı millet bahçesine çevireceğini iddia ettiler. Şimdi, buradan soruyorum: Madem Afyon Arkeoloji Müzesi satılık değil, o zaman neden hâlâ internet sitesinde bu satılık ilanı durmaya devam ediyor? Madem satılık değil, niçin emlakçı, arayanlara fiyat veriyor? Bu arsanın satışından kimin ne kadar rant sağlayacağını lütfen çıkın söyleyin. Biz, gündeme taşıyınca yalan dolanla örtbas etmeye niçin kalkıyorsunuz?

Eski ortağımız FETÖ'den öğrendiğiniz yalan algılarla Afyonlu hemşehrilerimi kandırmanıza izin vermeyeceğiz. Afyonlu hemşehrilerimin ne hakkını ne de malını size yedirmeyeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 2017 yılı Nevruz olaylarında öldürülen Kemal Kurkut'la ilgili davada sanık polisin beraat ettirildiğine, olayların fotoğraflarını çeken gazeteci Abdurrahman Gök'ün ise yirmi yıl hapis istemiyle yargılandığına ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün, 2017 Nevroz'unda öldürülen Kemal Kurkut'un sanık polisi mahkemede beraat ettirildi. Valiliğin ilk açıklamasına göre mermi gömleği parçasının sıçraması sonucunda yaralandığı iddia edilmişti. Vuran polis fotoğraflarda belliydi ama nasıl olduysa mahkemede beraat etti. Adalet duygusu büyük yara aldı. Kürt meselesi tekrar çözümsüzlüğe itildi. Bu sefer cinayeti örtbas edecek hiçbir şey yoktu. Fotoğraflar apaçık ortadaydı, çıplak gerçek apaçık ortadaydı ama beraat kararı verildi. Polis, beraat etti; fotoğrafı çeken gazeteci Abdurrahman Gök, yirmi yıl hapisle yargılanıyor. Aslında olay yerinde boş kovanlar, olay yeri incelemesi yapılmadan toplanmıştı. Polisler ellerini yıkadıktan sonra “swap” incelemesi yapılmıştı. İşte, böyle bir yargılama sonrasında sanığı cezalandıracak delili tabii ki bulamazsınız.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Serter.

19.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, AFAD tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyelerine depreme ve deprem bölgesinde yaşananlara ilişkin valilik dışındaki kişilerin açıklama yapmasına kısıtlama getirildiğini belirten bir yazı gönderildiğine ilişkin açıklaması

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

30 Ekimde, İzmir'de 6,8 şiddetinde bir deprem yaşadık ve İzmir sarsıldı. 116 vatandaşımızı maalesef kaybettik. Depremın ilk anlarından itibaren sadece İzmirli değil, bütün Türkiye, kayıplarımızın acısını yüreğinde hissetti. Ayda bebeğin mucize kurtuluşuna bütün Türkiye mutluluktan ağlarken kurtarma ekiplerinin günlerce süren mücadelesini hepimiz ayakta alkışladık.

Bu sabah Meclise girdiğimde, toplum olarak birliğimizin ve beraberliğimizin güçlendiği böylesi zor zamanlardan geçerken bakanlardan milletvekillerine, belediye başkanlarından AFAD'a ve diğer sivil toplum örgütlerine kadar üzerine düşen görevi yapmış olması nedeniyle teşekkür etmenin bir İzmir Milletvekili olarak önemli olduğunu düşünmüştüm ve bu sözü de bu nedenle almak istemiştim. Ancak dün AFAD tarafından Büyükşehir Belediyemiz ve ilçe belediye başkanlarımıza gönderilen bir yazıyla karşılaştık. Bu yazının depreme ve deprem bölgesindeki yaşananlara ilişkin valilik dışındaki kişilerin, daha önemlisi Belediye Başkanının açıklama yapmasına kısıtlama getirdiğini görmekteyiz.

BAŞKAN – Sayın Taşdoğan...

20.- *Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Covid-19 tedavi sürecinde immün plazmanın önemine ve kriterlere sahip bağışçıların plazma merkezlerinde kan bağışında bulunmaları gerektiğine ilişkin açıklaması*

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, Türkiye, plazma bağışında dünyada gönüllülük oranı en yüksek ülke özelliğini taşıyor. Bu alanda Türk Kızılayı ve gönüllü organizasyonlar, salgınla önemli bir rol üstleniyorlar.

Kızılay, mart ayından bu yana Covid-19'a yakalanan 144 bini aşkın kişiye ulaşmış ve son verilere göre 45 bini aşkın immün plazma bileşeni hastalara nakledilmiş, böylece çok sayıda kişi koronavirüsü yenmiştir. İmmün plazma, Covid-19 hastalığı geçirmiş, vücudunda mikroorganizma kalmamış, kanında antikor bulunan kişilerden alınabiliyor. Bu durumda bulunan 18-60 yaş grubundaki bağışçılardan, tercihen erkeklerden, gebe kalmamış kadınlardan ve kan transfüzyonu yapılmamışlar gibi kriterlere sahip kişilerden alınarak hastalara verilip tedavi edilmektedir. Bu kriterleri sağlayan bağışçıların plazma merkezlerinde kan bağışında bulunmalarını ve Covid'le mücadelede ön saflarda olmaları gerektiğini önemle hatırlatıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

21.- *Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, İzmir ilindeki depremde Aydın ilinde hasar gören okullarda güçlendirme çalışmalarının başlayıp başlamadığını, yıkım kararı verilen 15 okul için yıkım kararının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, bu okulların öğrencilerinin eğitimlerine devam etmeleri için nasıl bir yöntem izleneceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

İzmir'de 30 Ekimde meydana gelen 6,9 şiddetindeki deprem, Aydın ilini de etkilemiştir. Aydın'ın Söke ilçesinde deprem güçlendirme kararı bulunan okullar bulunmaktadır. Söke'de 950 öğrencinin eğitim gördüğü ve 55 personelin hizmet ettiği Nebahat Alpan İlköğretim Okulunun geçmiş yıllarda yüzde 39'luk dayanıklılık raporu olduğu ve okulun risk taşıdığı iddia edilmektedir. Birçok veli çocuğunu okula göndermekten çekinmekte, öğrenciler eğitimlerine endişeyle devam etmektedir. Eğitim saatinde yaşanacak bir depremin, telafisi mümkün olmayacak sonuçları doğurabilmesi olasıdır.

Bu bağlamda, Aydın'da depreme dayanıksız olduğu belirlenen 160 okul için güçlendirme çalışmalarına başlanmış mıdır? Aydın'da yıkım kararı verilen 15 okul için yıkım kararı gerçekleştirilmiş midir? Söke'deki Nebahat Alpan İlköğretim Okulunda yıkım ya da güçlendirme çalışması yapılacak mıdır? Yıkım ve güçlendirme çalışmaları yapılacağı sırada okulda eğitim gören öğrencilerin eğitimlerine devam etmeleri için nasıl bir yöntem izlenecektir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Erdem...

22.- *Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesi lideri Doktor Fazıl Küçük, Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denктаş ve şehitleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması*

ORHAN ERDEM (Konya) – Geçtiğimiz pazar günü Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli ve geniş bir heyetle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümü kutlamalarına katıldık. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümü kutlu olsun. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifadeleriyle “Türk milletinin Türkiye Cumhuriyeti'nden sonraki ikinci bağımsız devleti Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, hepimiz için iftihar kaynağıdır.”

Bu vesileyle, Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denктаş başta olmak üzere, aziz şehitlerimizi rahmetle anıyor, kahraman gazilerimize şükranlarımızı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

23.- *Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, adalet reformuyla öncelikle seçilmişlerin yerine atanan kayyumların görevlerine son verilmesi ve seçilmişlerin cezaevinden tahliye edilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması*

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Sayın Başkan teşekkürler.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, geçen gün “Adalet reformu yapacağız.” dedi. On sekiz yıl sonra adalet reformunun aklına gelmesi doğrusu bizi sevindirdi. Adalet reformu yapacaksa; öncelikle günlerdir, aylardır, yıllardır cezaevinde yatan Osman Kavala, Selahattin Demirtaş, Ayhan Bilgen gibi seçilmiş milletvekilleri ve belediye başkanları özgürlüklerine kavuşacaklar mı?

Ayrıca, yargılanmadan, yargılsalar bile beraat etmiş olan KHK mağdurları bir an önce görevlerine iade edilecek mi yoksa onlar hâlâ ağaç kabuğu yemeye devam mı edecekler? Gerçekten bu ülkeye adaleti getirmek istiyorsak adalete susamış olan insanların susuzluğunu ırmakların bile gideremeyeceğini biliyoruz. Bir an önce adaletin ve özgürlüklerin gelmesi için hep birlikte mücadele edeceğiz. Öncelikle seçilmişlerin yerine atanan kayyumların görevine son verilip seçilmişleri cezaevlerinden tahliye edip...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arkaz...

24.- *İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, 17 Kasım Dünya Akciğer Kanseri Günü ve 18 Kasım'a denk gelen Dünya KOAH Günü'ne milletin dikkatini çekmek istediğine, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına ilişkin açıklaması*

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – 17 Kasım Dünya Akciğer Kanseri Günü ve bu yıl 18 Kasım'a denk gelen Dünya KOAH Günü'ne milletimizin dikkatini çekmek istiyorum. Özellikle Covid-19'la mücadelede başarıya bu kadar yaklaştığımız dönemde milletimizin akciğer kanseri ve KOAH'a doğrudan sebep olan sigaradan ve diğer nedenlerden uzak durmasını temenni ediyorum.

15 Kasım 1983'te ilan edilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kıbrıs Türklerinin teminatıdır. Bu vesileyle, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ataş...

25.- *Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Hakkâri ilinde terör örgütünün gerçekleştirdiği saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması*

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Dün, acı haberler peş peşe geldi. Hakkâri'de terör örgütünün gerçekleştirdiği saldırı sonucu Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz şehit oldu. Şırnak'tan gelen acı haberde de Kayserili kahraman hemşehrimiz Teğmen Burhan Sönmez, teslim olacak teröristleri kararlaştırılan bölgeye sevk etmek için girdiği Habur Çayı'na düşmüş ve buradan kaldırıldığı hastanede şehit olmuştur. Üç aylık evli olan kahraman hemşehrimizin eşi Tuğba Sönmez'in “Ben de geleceğim.” feryatları yüreklerimizi dağlamıştır. Peygamberlikten sonra Allah katında en değerli rütbelere sahip olan şehitlik mertebesine erişen, Peygamber Efendimiz'e komşu olan kahraman hemşehrimiz Teğmen Burhan Sönmez'e ve Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz'a yüce Allah'tan rahmet, yakınlarına ve yüce Türk milletine başsağlığı diliyorum.

“Allah yolunda öldürülenlere ‘ölüler’ demeyin, bilakis onlar dirilerdir fakat sizler hissedemezsiniz.” diyor, bütün şehitlerimizi rahmetle anıyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Ödünç...

26.- *Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün, Karabağ'ın Kelbecer bölgesinden ayrılan Ermenilerin insanlığa yakışmayan eylemlerini kınadığına ilişkin açıklaması*

ATILLA ÖDÜNÇ (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dağlık Karabağ'ın işgalden kurtarılmasıyla ve Ermenistan'ın teslim olmasının ardından yirmi sekiz yıl önce işgalle bölgeye yerleşen Ermeniler, kitleler hâlinde bölgeden kaçmaya başladı. Yirmi sekiz yıldır işgal altında tuttıkları Kelbecer'i terk eden Ermeniler, evlerin yanı sıra ormanlık alanları ve arazileri de yakıyor. Tarih kitaplarımızda Ermenilerin Doğu Anadolu Bölgesi'nde Kurtuluş Savaşı'mızda yaptıkları mezalim anlatılırdı, bugün bunun benzerini maalesef Karabağ'da, Kelbecer'de görüyoruz. Ateşkes ilan edilmesine rağmen evleri, ormanlık alanları yakıp yıkmak, aslında bir kültürel mirasın yok edilmesi, bir insanlık suçu. Bu nedenle Ermenistan askerleri ve halkının yapmış olduğu bu canice, insanlığa yakışmayan eylemleri şiddetle kınıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Açıanal...

27.- *Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Güleender Açıanal'ın, Ahıska Türklerinin sürgün edilmesinin 76'ncı yıl dönümünde sürgün sırasında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması*

ZEMZEM GÜLENDER AÇANAL (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ahıska Türkleri, Stalin tarafından tren vagonlarına doldurularak, gidecekleri yere aşağı dahi inmemek koşuluyla Orta Asya'ya sürülerek Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'a yerleştirildi. Yetmiş altı yıldır bu acının tarifini 14 Kasım 1944'te Ahıska'nın Urael köyünden 13 yaşında sürgüne gönderilen Ahmet Naymanoğlu'nun şu dizeleri yaşanan acıları âdetâ satırlara dökmüştür:

“Bin dokuz yüz kırk dördüncü senesi,

Elimin elinden kesildi sesi,

Ahıska'nın çıktığı ahir nefesi,

Koç ayında kılındı cenazesi.”

Unutulmamalıdır ki Türk milletinin farklı coğrafyalarda milyonlarca neferi vardır. Çok şükür ne ölmekle biteriz ne de kırılmakla tükeniriz. Biliriz ki adamak kolay, ödemek güçtür ve adağımızın gereğini gerekirse canımızla yaparız bilinciyle Ahıska Türklerinin sürgün edilmesinin 76'ncı yıl dönümünde hayatını kaybedenleri rahmetle anıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aycan...

28.- *Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, aşı bulundu diye rehavete kapılmadan maske ve sosyal mesafe kurallarına mutlaka uyulması gerektiğine, vaka sayısının artmasının hastanelerin ve sağlık personelinin yükünü arturacağına ilişkin açıklaması*

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, tüm ülkelerde Covid-19'a bağlı vaka sayısı ve ölüm sayısı artmaktadır. Bu arada Covid-19'a karşı aşı çalışmalarlarıyla ilgili haberler gelmektedir. Aşı çalışmaları devam etmektedir, sonuçlanan bir çalışma yoktur. Bir aşının kullanılmasına karar vermek için koruyuculuk düzeyine ve süresine bakmak gerekir. Bununla ilgili bilgiler netleşmemiştir, hâlen ruhsat alan aşı yoktur, klinik çalışmalar devam etmektedir, kitlesel bağışıklık için üretime geçen aşı da yoktur. Bu nedenle “aşı bulundu, salgın önlenecek” diye rehavete kapılmamalıyız, maske ve sosyal mesafe kuralına mutlaka uymalıyız, şu an başka korunma yöntemi de yoktur. Covid-19 pozitif olanlar, test sonucu negatifleşene kadar diğer insanlardan izole olmalıdır. Aksi hâlde virüs dolaşmaya devam edecek, vaka sayısı artacaktır. Artan vaka sayısı, hastanelerin ve sağlık personelinin yükünü artıracaktır. Mutlak manada virüs dolaşımının önüne geçmeliyiz.

Saygılarımla teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

29.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, şehitlere Allah'tan rahmet dilediğine, Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan'ın kapalı Maraş bölgesini açma kararında Türkiye olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle beraber hareket edeceklerini teyit ettiğine ilişkin açıklaması

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

1571 yılında Venediklilerden alınarak üç yüz yedi yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalan 1878 yılında hükümler hakkı Osmanlı'da kalmak kaydıyla İngiltere'ye devredilen Kıbrıs Adası'nın serüveni, 1914'te İngiltere'nin tek taraflı bir kararla Ada'yı ilhakıyla devam etti. Ada'nın Yunanistan'a bağlanması entrikalarına karşı 20 Temmuz 1974 günü Barış Harekâtı başlatıldı, ilhak önlenildi, Kıbrıs Türk halkının varlığı güvence altına alındı. 1974'ten bugüne kırk altı yıldır kapatılmış bir şehir olmuştur Maraş. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'ı Kapalı Maraş bölgesini açma kararından dolayı tebrik ederek atılacak her adımda Türkiye olarak KKTC ile beraber hareket edeceklerini teyit etti. Cumhurbaşkanımızın ziyaretine MHP Genel Başkanı Sayın Doktor Devlet Bahçeli de eşlik etti.

BAŞKAN – Şimdi, sayın grup başkan vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İYİ PARTİ Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan.

Buyurunuz Sayın Türkkan.

30.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Hakkâri ilinde Çukurca-Irak sınır hattındaki operasyonda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırdığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, yetmiş altı yıl önce sürgün edilen 86 bin Ahıska Türkünün önünde saygıyla eğildiğine, Azerbaycan halkının 17 Kasım Millî Diriliş Günü'nü kutladığına, Hakkârililerin Yüksekova ilçesinden İran'a açılan Esendere Sınır Kapısı ve Çukurca ilçesinden Irak'a açılan Üzümlü Gümrük Kapısı'nın ticarete açılmasını beklediklerine, Hakkâri ilinde hastanelerde yeterli doktor bulunmadığından hastaların Van iline sevk edilmesinin özellikle ağır hastalar için olumsuz bir durum yarattığına ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hakkâri'nin Çukurca-Irak sınır hattında icra edilen operasyon sırasında dün, kahraman askerimiz Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz, PKK'lı teröristler tarafından gerçekleştirilen taciz atışı neticesinde şehit oldu. Bir acı haber de Şırnak'tan geldi. Millî Savunma Bakanlığı, Piyade Teğmen Burhan Sönmez'in, Silopi'de Habur çayında suya kapılarak ağır yaralandığını ve kaldırdığı hastanede şehit olduğunu duyurdu. Her iki şehidimize de Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum, milletimizin başı sağ olsun.

Geçtiğimiz pazar günü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'mizin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladık. 15 Kasım, Kıbrıs Türk halkının verdiği millî mücadelenin bir devlet olarak taçlandırıldığı gündür. Kıbrıs Adası'nda yaklaşık yüz yıla yakın bir süre içerisinde Ada'da kalan Kıbrıslı Türkler, varlıklarını sürdürebilme adına büyük bir mücadele vermişlerdir. 1974 yılında, Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra Ada'da yapılanmanın ve devlet şekline dönmenin temelleri atılmaya başlanmıştır. Nihayetinde, 15 Kasım 1983'te yeni bir Türk devleti kurulmuştur. Büyük mücadele günleri içerisinde, kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş başta olmak üzere tüm emeği geçenleri ve kanı pahasına şehit olan Kıbrıs topraklarını vatan yapan kahraman Türk askerlerini rahmet ve minnetle anıyorum.

Yıllar önce “Millî davalar şahsileştirilmez.” diyerek Annan Planı'na imza atmadığı ve masaya oturmadığı için Rauf Denktaş'a olmadık hakaretlerde bulunanlara, eleştirenlere de seslenmek istiyorum: Umuyorum, şimdi, Denktaş'ın aziz hatırası önünde utanıyorlardır. O gün Rauf Denktaş dik durmasaydı,

dün Maraş'a gidenler bugün Maraş'a ayağını bile süremezlerdi. Kıbrıs Türkünün ilelebet onuru ve güvencesi, mavi vatanımızın aşılmaz kalesi olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yılı kutlu olsun. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, önümüzdeki yıllar içerisinde de ilelebet yaşayacak bir cumhuriyet olmaya devam edecektir.

14 Kasım 1944'te Gürcistan'ın Ahıska bölgesinde yaşayan on binlerce Ahıska Türkü, Stalin liderliğindeki Sovyetler Birliği tarafından sözde sınır güvenliğini tehdit ettikleri gerekçesiyle sürgün edilmişti. Trenlere bindirilen ve günlerce yolculuk eden Ahıskalı Türkler, Sovyet topraklarının dört bir yanına dağıtıldı. 1944 sürgününde 20 bin Ahıskalı Türk, yollarda, trenlerde soğuktan, açlıktan ve susuzluktan hayatlarını kaybettiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Türk varlığını ortadan kaldırmak amacıyla faşist Sovyet yönetimi tarafından yetmiş altı yıl önce yurtlarından sürgün edilen 86 bin Ahıska Türkünün önünde saygıyla eğiliyorum.

Azerbaycan halkının 1988 yılında Sovyetler Birliğine karşı başlattığı bağımsızlık hareketinin dönüm noktalarından olan 17 Kasım Millî Diriliş Günü kutlu olsun. Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazandığı 1992 yılından bu yana her 17 Kasım, Millî Diriliş Günü olarak kutlanıyor. Azerbaycan'ın Karabağ'da elde ettiği zafer sonrası bu yıl diriliş günü şüphesiz ki çok daha anlamlı hâle geldi. Bu vesileyle Azerbaycan silahlı kuvvetlerini yirmi sekiz yıl aradan sonra gelen stratejik zaferinden dolayı bir kez daha tebrik ediyorum.

Hocalı kurbanlarının kanı yerde kalmamış, şehitlerin intikamı alınmıştır. Gönümüz Azerbaycan'ladır, dualarımız tüm esir Türk dünyasıyadır. Azerbaycan topraklarını vatan yapan şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize de şifa temenni ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Son olarak, Hakkâri'den söz etmek istiyorum. Türkiye'nin kanayan bir yarası var, işsizlik; işsizlik problemi Hakkâri'de de en temel sorunlardan bir tanesi. Yalnızca temeli atılan bir tek Organize Sanayi Bölgesi'ne sahip Hakkâri'de bir tek fabrika bulunmamaktadır. Hakkâri nüfusunun yüzde 20'si koruculukla iştilal ediyor. Terörle mücadelede güvenlik güçlerimizle birlikte canla başla mücadele eden, sınır dışı bütün operasyonlara katılan korucularımız, maaşlarının artırılmasını ve haklarının düzeltilmesini istemektedirler.

Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinden İran'a açılan Esendere Sınır Kapısı ve Çukurca ilçesinden Irak'a açılan Üzümlü Gümrük Kapısı, burada yaşayan insanlarımız için çok büyük önem arz etmektedir. Her iki sınır kapısı da koronavirüs sebebiyle tamamen kapatılmıştır. Bu da bölgedeki insanımızı özellikle ticari açıdan çok olumsuz etkilemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bitiyor Başkanım.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Başkan.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Hakkâri, bu sınır kapılarının ticarete açılmasını, böylece özellikle orada hiçbir geliri olmayan insanlara aynı zamanda bir ekmek kapısı açılmasını beklemektedir.

Hakkâri'deki hastanelerde yeterli doktor bulunmamaktadır, hastaların çoğu, bu yüzden Van'a sevk edilmektedir. Sağlık konusunda sıkıntılı günler yaşadığımız bu dönemde şehirdeki doktor eksikliği ve hastaların şehir dışına gönderilmesi, özellikle ağır hastalar için olumsuz bir durum yaratmaktadır.

Hakkâri'nin sıkıntılarının Hükümet tarafından dikkate alınacağını umut ediyorum. Yüce Parlamentosu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, bir saniye...

Sayın Ersoy, buyurun.

31.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Covid-19 salgınında vatandaşların Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almaları gerektiğini bir kez daha hatırlatmak istediğine ilişkin açıklaması

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2020'nin son çeyreğine girilmesiyle birlikte, mevcut olan Covid-19 salgınına ek grip salgınlarının da görülme sıklığı artmış durumdadır. Covid-19 riskini en aza indirmek için en önemli koruyucular olan maske, mesafe ve hijyenin grip salgınının önlenmesinde de etkili olduğunu biliyoruz. Salgının kontrolünün sağlanmasında bize düşen en büyük görev, açık ya da kapalı alan fark etmeksizin, burnu ve ağız kapatacak şekilde maske kullanımını sağlamak, sosyal mesafeyi bulduğumuz her yerde uygulamak ve kişisel hijyene özen göstermektir. Tüm vatandaşlarımızın Bilim Kurulunun tavsiyelerini dikkate almaları gerektiğini bir kez daha hatırlatmak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay...

Buyurunuz Sayın Akçay.

32.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen saldırıda şehit olan Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ile Habur Çayı'na düşen ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e, 7 Kasım 2020'de hayatını kaybeden İbrahim Metin'e, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden gazeteci Ahmet Kekeç'e ve 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kıbrıs Türklüğünün bağımsızlık mücadelesine ömrünü vakfetmiş Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denктаş ile tüm dava şehitlerini minnetle andığına, 14 Kasım 1944 Ahıska Türklerinin sürgününün 76'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün Hakkâri ve Silopi'den gelen şehit haberleriyle derinden üzüldük. Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde terör örgütü tarafından gerçekleştirilen hain saldırıda şehit olan askerimiz Abdurrahman Topuksuz'a ve Şırnak'ın Silopi ilçesinde teslim olan teröristleri kararlaştırılan bölgeye taşıırken Habur Çayı'nda suya kapılarak şehit olan Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet, kederli ailesine başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Şehitlerimizin kanı yerde kalmayacak, canımıza kastetmeye cüret eden bütün hainler yok olana kadar mücadele devam edecektir.

7 Kasım 2020'de hayatını kaybeden dava insanı, Türk milliyetçiliğinin sembol isimlerinden olan İbrahim Metin'e; 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden usta kalem, gazeteci Ahmet Kekeç'e ve dün hayatını kaybeden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekilimiz Mithat Melen'e Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

Sayın Başkan, 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'yla tarihe mührünü vuran Kıbrıs Türklüğünün var oluş mücadelesi 15 Kasım 1983'te bağımsızlık ilanıyla taçlanmış ve yeni bir Türk devleti kurulmuştur; 37'nci kuruluş yıl dönümü kutlu olsun.

Kıbrıs'ta gerçeklere dayanan, adil, iki toplumlu, iki devletli bir yapı tesis edilmeden, kalıcı bir çözüm olmadan Kıbrıs davamıza halel getirecek girişimler bizim için yok hükmündedir.

Türkiye, Kıbrıs Türk halkının varlığının, egemenlik haklarının, eşit statüsünün korunmasına ve Kıbrıs Türklerinin haklı davasına sahip çıkmaya devam edecektir. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın 15 Kasım 2020'de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdikleri ziyaret bunun temini ve tescilidir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye arasındaki kardeşlik bağları önümüzdeki dönemlerde ekonomik, siyasi ve kültürel hamlelerle perçinlenecektir. Bu vesileyle Kıbrıs Türklüğünün bağımsızlık mücadelesine ömrünü vakfetmiş başta Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş olmak üzere tüm dava büyüklerini, şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

14 Kasım, insanlık tarihinin en karanlık gecelerinden birisinin, 1944'te Ahıskalıların ölüm sürgününün yıl dönümüdür. Yetmiş altı yıl önce, 86 bin Ahıska Türkü zalim Stalin'in emriyle iki saat içerisinde trenlere doldurularak öz vatanlarından koparılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ahıska, bir halkın vatan hasretidir; Ahıska, Türklüğün vatansız bırakılması gayretidir. 13 yaşında sürgün yollarına düşen Ahmet Neymanoğlu, otuz sekiz yıl sonra köyüne gittiğinde şu sözlerle hislerini dile getirmiştir: “Bin dokuz yüz kırk dördüncü senesi / Elimden elinden kesildi sesi / Ahıska'nın çıktı âhir nefesi / Koç ayında kılındı cenazesi.” Kıırım'dan Hocalı'ya, Türkmeneli'den Doğu Türkistan'a, Belene Kampı'ndan Balkan dağlarına, Sibirya bozkırlarına ve Orta Doğu'ya kadar nerede olursa olsun Türklüğün mücadelesini vermeye devam edeceğiz.

Bu vesileyle 1944 kışında, sürgün yollarında, vatan aşkıyla hayata gözlerini yuman Ahıskalı şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt...

33.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin kuruluş yıl dönümünü kutladığına, Kuzey Kıbrıs'ın devlet olmasında büyük emeği olan Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan'ı minnetle andığına, pandemi sürecinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın mücadelesini desteklediğine, Ordu ilinin şehir hastanesine kavuşmasını dilediğine ilişkin açıklaması

CEMAL ENGINYURT (Ordu) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

15 Kasım Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin kuruluş yıl dönümünü kutluyorum. Rahmetli Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş'ı minnetle, şükranla anıyorum. Lakin, 1974 yılında “Ayşe tatile çıksın.” diyerek, Kıbrıs'ın devlet olmasında en büyük mücadeleyi, en büyük emeği sarf eden rahmetli Bülent Ecevit ve rahmetli Necmettin Erbakan'ı şükranla, minnetle anıyorum.

Coronavirüs tedavisi gördük, bu tedaviden sonra şunu anladım ki kimse bana bulaşmaz demesin, herkese bulaşabilir. Sayın Sağlık Bakanının mücadelesini destekliyorum, Sayın Sağlık Bakanına bu virüsten sonra şunu söylemek istiyorum. Acilen Ordu şehir hastanesinin de yapılması gerekir. “Temeli bugün atıldı, yarın atılacak.” deniliyor, bir an evvel Ordu'nun şehir hastanesine kavuşmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aygun...

34.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarının bir an evvel yapılandırılarak çiftçinin nefes almasının sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Geçen hafta 500 milyarlık bir borç yapılandırmasıyla ilgili kanun teklifini görüştük ve kanunlaştı, bugün de Resmî Gazete'de yayımlandı, yürürlüğe girdi ama koskoca paket içerisinde milletin efendisi olan köylüyü unuttuk. Tarım Kredi Kooperatiflerinin “mezarbank”larına olan çiftçimizin borcunu yapılandırmayı unuttuk. O gün de geldik yalvardık “Gelin, bu hatadan dönün, efendiye iyilik yapın.” dedik biz, fakat maalesef iktidara ve küçük ortağına anlatamadık.

Bugün geldiğimiz noktada, yayımlanan Resmî Gazete’de maalesef çiftçimiz yok. Çiftçimizin yerine elektrik borcu, yok trafik borcu ve birçok borcu yapılandırdık ama gıdanın ne kadar önemli olduğunu pandemide anladık fakat gıda üreten çiftçileri unutmuştuk. Gelin, bir an evvel çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Ziraat Bankasına olan borçlarını yeni bir torba kanuna koyalım, yapılandıralım ve çiftçimizin nefes almasını sağlayalım.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç.

Buyurunuz Sayın Oluç.

35.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Diyarbakır ilinde 2017 yılında Nevruz olayları sırasında öldürülen Kemal Kurkut’la ilgili davada sanık polisin beraatiyle cezasızlık politikasına bir örnek daha eklendiğine, Kemal Kurkut’u rahmetle andıklarına, bu olayın hesabını hukuk yoluyla soracaklarına söz verdiklerine, 9 Kasım 2020’de tutuklanan Halkların Demokratik Partisi Osmaniye İl Eş Başkanı Ali Coşkun’un oğlunun cenazesine katılma talebinin Coronavirus gerekçe gösterilerek reddedildiğine, pandemi sürecinde 63’ü hekim toplam 153 sağlık çalışanının hayatını kaybettiğine, Dicle Üniversitesi Hastanesi ile Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliklerince PCR testi pozitif çıkan çalışanların test yapıldıktan on gün sonra maskeyle çalışmaya devam edebilecekleri yönünde genelge yayımlandığına, Soma madencilerinin Hükümet ve kurum yöneticileriyle görüşmeleri sonrasında taleplerinin 15 Ocak 2021 tarihine kadar yerine getirilmesi konusunda söz verildiğini açıkladıklarına, verilen sözlerin takipçisi olacaklarını kamuoyuna duyurduklarına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, yine bir mahkeme felaketinden söz etmek istiyorum, sözlerime öyle başlayacağım. Kemal Kurkut Diyarbakır’da 2017 Nevruzuna katılırken öldürülen bir üniversite öğrencisi. 2017’den bugüne kadar 12 duruşma yapıldı katil zanlısı polis hakkında ve bugün Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi bu polisin hakkında beraat kararı verdi. Ayrıca olası şüphelinin tespiti için de 72 polis hakkında suç duyurusunda bulunulmasını kararlaştırdı. Şaka gibi bir karar aslında çünkü “Neden?” diyeceksiniz. Kemal Kurkut öldürülürken ortada fotoğraflar var nasıl öldürüldüğüne, nasıl vurulduğuna dair, üstü çıplak bir şekilde nasıl ateş edildiğine dair, videolar var, görgü tanıkları var, otopsi raporları var ama mahkeme bu delillerin hiçbir tanesini görmedi ve böylelikle cezasızlık politikasına yani “Kürt’ü öldür, cezasız kal.” politikasına bir örnek daha eklendi, “Kürt’e adalet yok.” politikasına bir örnek daha eklendi. Şimdi, zulme uğramamayı Kemal Kurkut’un ailesine, kardeşlerine nasıl anlatacağısınız? Aleni işlenmiş olan açık bir cinayetin sonucunda ceza verilmemiş olmasını nasıl anlatacağısınız? Mahkeme heyetinin tüm detay ve delillere rağmen bir türlü cinayeti görememesini nasıl anlatacağısınız? Bunların hiçbirisi anlatılamaz.

Şimdi, bir tek saat bile tutuklu kalmadı yargılanan polis memuru ve sonunda da beraat etti. Geçen gün Adalet Bakanı dedi ki: “Adalet yerini bulsun, kıyamet kopsun.” Evet, adalet yerini bulsa, gerçekten Kürt’e yönelik haksızlıkların, hukuksuzlukların, zulmün sonucunda adalet yerini bulsa kıyamet kopacak bu ülkede; onu biz anlıyoruz şimdi. “Yargıçlar yasalara bakıp karar vermeli.” dedi Adalet Bakanı. Çok merak ediyoruz, bu yargıçlar neye bakarak karar verdiler, hangi yasalara bakıp karar verdiler? Anayasa Mahkemesinin ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin aldığı kararları tanımayan yargıçlar nereye bakarak karar veriyorlar acaba? Bunların hepsini tartışmaya devam edeceğiz. Bu ülkede mahkemeler hukuksuzluğun resmî adresi hâline gelmiştir. Adaletsizliğin en fazla yaşandığı yerler adliye binalarıdır bundan sonra.

Şimdi, Kemal Kurkut’u bir kez daha rahmetle anıyoruz, ailesine başsağlığı diliyoruz ama bu cinayetin, bu açıkça herkesin önünde işlenmiş olan cinayetin hesabını hukuk yoluyla soracağımızda da sözünü bir kez daha veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, yani “hukuk” diyoruz da biraz da insanlığa bakmak lazım.

Şimdi, 9 Kasım'da Osmaniye İl Eş Başkanımız Ali Coşkun tutuklandı. Halkların Demokratik Partisine yönelik çeşitli siyasi operasyonların bir parçası Osmaniye'deki tutuklama. Tutuklamadan beş gün sonra Osmaniye İl Eş Başkanımız Ali Coşkun'un oğlu bir rahatsızlanmayla yaşamını yitirdi. Osmaniye İl Eş Başkanımız tutuklu bulunduğu Osmaniye T Tipi Kapalı Cezaevi savcısına cenazeye katılma talebiyle başvuruda bulundu, bu başvurusu reddedildi. Ya, insanlık diye bir şey var; bak, ayıptır, günahdır, gerçekten zulümdür bu. Bir baba evladının cenazesine katılmak istiyor, reddediyor savcılık bunu. Gerekçe ne? Coronavirüs varmış. Yani bu Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanının toplantılarında, kongrelerinde, yaptığı mitinglerde coronavirüs diye bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Nedense oralara bu coronavirüs tehlikesi hiç uğramıyor, orada her şey serbest, herkes serbest bir şekilde yan yana geliyor, bir araya geliyor, topluca çay dağıtım seansları yapılıyor ama HDP'nin bir il eş başkanının, oğlunun cenazesine katılması coronavirüs nedeniyle engelleniyor. Nedense bu coronavirüs hep HDP'lilerin etrafında geziyor sanki. Yani, insanlık dışı bir tutum, bunu kınıyoruz, protesto ediyoruz, ayıptır, günahdır, zulümdür diyoruz.

Şimdi, bugün konuşacağız, tartışacağız, pandemi meselesine, pandemi yönetimine ilişkin eleştirilerimizi bir kez daha dile getireceğiz. Fakat ben bir şeyi hayretle okudum önce inanmadım, sonra belgelerini de istedim, onlar da gelince yani inanmak durumunda kaldım. Sağlık çalışanları, sağlık emekçileri, biliyorsunuz, pandemiyle ilgili, insanların yaşamını kurtarmak için, çok ciddi bir çalışma içindeler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İnsanların sağlığına kavuşması için inanılmaz bir fedakârlıkla gerçekten çalışıyorlar, koşturuyorlar, hayatlarını tehlikeye atıyorlar ve çok sayıda sağlık çalışanı pandemiden etkileniyor, enfekte oluyor. Sayılar, rakamlar ortalıkta uçuyor, pandemiden enfekte olmuş 50 bine varan sağlık çalışanından söz ediliyor bugüne kadar ve 17 Kasım itibarıyla da 63 hekim, toplamda 153 sağlık çalışanı hayatını bu nedenle yitirdi.

Şimdi, Dicle Üniversitesi Hastanesi Başhekimliği ile Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliği iki tane genelge yayınlamışlar bu sağlık çalışanlarıyla ilgili. İkisi de elimde şu anda, birinin altında hastanenin başhekimini bir profesörün imzası, diğerinin altında da yine hastane başhekimini profesörün imzası bulunuyor, ikisi de profesör sözde. Şimdi, bu genelgede deniyor ki yani Dicle Üniversitesinin genelgesinde: “PCR testi pozitif çıkan çalışanların PCR testi yapıldıktan on gün sonra maskeyle çalışmaya devam edebilecekleri...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – “...ve kişilerde tat, koku, duyu kaybı ve öksürük semptomlarının olmasının çalışmaya ve izolasyonun sonlandırılmasına engel olmadığı, maskeyle çalışmaya devam etmeleri gerektiği.” Aynı şekilde Ankara Üniversitesi Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliğinin genelgesinde de “İşe dönüşlerde ayakta tedavi görenler on gün, yatarak tedavi görenler on dört gün, yoğun bakımda yatarak tedavi görenler, yirmi gün sonra, PCR'ın negatifliğine bakılmaksızın göreve başlayabilirler.” deniyor. Taammüden adam öldürmek, taammüden insan öldürmek.

Ya, böyle bir şey olabilir mi? Bu sağlık çalışanları bu kadar uğraşınlar, didinsinler, insanların hayatlarını kurtarmak için çabalasınlar, orada enfekte olsunlar ama enfekte olduktan sonra da eğer ölmedilerse bu şekilde de çalışmaya devam etsinler. Kabul edilebilir bir durum değil, bunu tartışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitirdim efendim, son bir cümle.

Bugün madenciler yürüyorlardı, Soma madencileri, daha önce Mecliste çıkardığımız yasadan faydalanamamış Soma madencileri. Çok büyük zorluklarla karşı karşıya kalmışlardı ama dün itibarıyla hem bakanlarla hem de çeşitli düzeylerdeki kurum yöneticileriyle bir görüşme, toplantı yaptılar ve bir sonuca vardılar. Bugün bir basın toplantısıyla bu sonucu açıkladılar ve dediler ki: “Hükümet yetkilileri ve kurum yetkilileri 15 Ocak tarihine kadar söz verdiler bize taleplerimizin yerine getirilmesi konusunda.” Bizler, kendilerinin bu direnişlerini, bu mücadelelerini, yaptıkları yürüyüşün çok önemli olduğunu bir kez daha vurguluyoruz, saygıyla selamlıyoruz ve bu verilmiş olan sözlerin takipçisi olacağımızı bütün kamuoyuna da duyuruyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay.

Buyurunuz Sayın Altay.

36.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin şehitlerimize sadece taziye dileme yeri olmaması gerektiğine, vefat eden 15'inci ve 16'ncı Dönem Milletvekili Ali Nejat Ölçen'in ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisine başsağlığı dilediğine, vefat eden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'in ailesi ve Milliyetçi Hareket partisi camiasına başsağlığı dilediklerine, 17 Kasım 1967 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin on sekiz saatlik kapalı oturumunda Kıbrıs'taki gelişmeleri gördüğüne, AK PARTİ hükümetlerinin Meclise on sekiz yılda on sekiz saat bilgi vermediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğü için hayatını veren sivil, asker herkesi rahmetle andığına, Kıbrıs Türkü'nün özgürlüğünü sağlayan Bülent Ecevit'i ve Necmettin Erbakan'ı rahmetle andığına, Azerbaycan'da 17 Kasım 1988'de başlayan ve on sekiz gün süren mitingün yıl dönümüne, İçişleri Bakanlığının emriyle hakkında soruşturma açılmasının ne İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu ne de Cumhuriyet Halk Partisini doğruları söylemekten geri durduramayacağına ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyoruz efendim.

Gün geçmiyor ki şehit haberleri almadığımız gün az olsun. Hakkâri Çukurca'da şehit edilen Piyade Uzman Çavuşumuz Abdurrahman Topuksuz'a, Şırnak Silopi'de şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'ımdan rahmet diliyorum; kederli ailelerine, sevenlerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Bu haberlerin son olmasını temenni ediyorum. Lakin müteaddit defalar tekrarladığım gibi, Meclisin görevi sadece bu haberlerin son olmasını temenni etmek değildir, bu haberlerin olmamasını sağlayacak tedbirler konusunda Hükümeti uyarmak, Hükümetin istediği bir kanuna gereklilik, ihtiyaç varsa onu temin etmektir. Türkiye Büyük Millet Meclisi şehitlerimize sadece taziye dileme yeri değildir ve olmamalıdır.

Sayın Başkan, 15'inci ve 16'ncı Dönem Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekilimiz ve Grup Başkan Vekilimiz Ali Nejat Ölçen'i kaybettik, bu vesileyle ailesine ve Cumhuriyet Halk Partisi ailesine başsağlığı diliyoruz.

Yine, 23'üncü Dönem birlikte vekillik de yaptığımız Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekili Mithat Melen'i kaybettik, ailesine ve Milliyetçi Hareket Partisi camiasına da başsağlığı diliyoruz.

Sayın Başkan, bugün 17 Kasım. 17 Kasım 1967 tarihinde bu Mecliste bir şey olmuş, 17 Kasım 1967 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi gizli oturumunda, bugünlerde 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutladığımız KKTC'deki -ki o zaman KKTC yoktu- Kıbrıs'taki gelişmeler görüşülmüş. Bu, baktığımız zaman, çok normal bir işmiş gibi görülebilir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu mühim görüşme, bu gizli oturum aralıksız on sekiz saat yirmi dakika sürmüş, nereden nereye? Kıbrıs meselesini, Türkiye Büyük Millet Meclisi oturmuş ve on sekiz saat yirmi dakika aralıksız görüşmüş. Ne olmuş? Hükümet, Meclise bilgi vermiş, Hükümet, Meclisten istediği bir şey varsa bunun iznini, müsaadesini istemiş, Meclisi bilgilendirmiş. Şimdi, AK PARTİ, AK PARTİ hükümetleri on sekiz yılda -on sekiz yıl ikmal edildi ay başında, kasım ayı başında- Türkiye Büyük Millet Meclisini on sekiz saat bilgilendirmedi, on sekiz yılda on sekiz saat Meclise bilgi vermedi, on sekiz yılda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama, 1967 Meclisi, bir oturumda on sekiz saat Kıbrıs'ı konuşmuştur. Helal olsun o milletvekillerine, helal olsun o Meclisin Başkanına, helal olsun o dönemin hükümetlerine! (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu vesileyle buradan... Etrafımız ateş çemberi, biraz sonra Azerbaycan tezkeresini görüşeceğiz, hep birlikte onaylayacağız. Mühim gelişmeler oluyor Sayın Başkan. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir süs bitkisi değildir, "Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir." duvarda yazıldığı şekliyle bu egemenliğin, millî iradenin tecellîgâhıdır. Artık, Türkiye'nin -biraz sonra tezkerede de konuşacağız- şahsım diplomasısından de şahsım politikalarından da vazgeçmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bakın, bugün KKTC'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü, Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyoruz. Türkiye'den bir heyet gidiyor, güya devlet adına gidiyor. Türkiye'den resmî bir heyet gidiyorsa elbette Sayın Bahçeli olmalı, hiçbir itirazımız olmaz. Neden sadece Sayın Bahçeli, Sayın Başkan? Bu Mecliste sadece AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi yok. İşinize geldiği zaman "Bu bir millî davadır, kol kola girelim, el ele tutuşalım." diye nutuklar atarsınız, ağlamasını bilirsiniz ama 7 tane uçakla Kıbrıs'a giderken -tam bir görgüsüzlüktür- Cumhuriyet Halk Partisine, İYİ PARTİ'ye, HDP'ye yani Meclisteki siyasi parti gruplarına nezaketten bir "Buyurun." denmez mi ya? Burası, Sayın Erdoğan'ın çiftliği falan değildir.

AK PARTİ milletvekillerinden hakikaten özür dilerim ya. Yıllarca ben "parti devleti" dedim, "Parti devleti oldu Türkiye." dedim; özür diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Türkiye aile devleti artık, parti devleti değil. Devleti bir parti yönetmiyor, bir aile yönetiyor. 1967'den örnek verdim; Meclis oturmuş, on sekiz saat hükümete hesap sormuş. Kurtuluş Savaşı'ndan örnek vereyim: Polatlı'da top sesleri varken bu Meclis Mustafa Kemal Atatürk'e hesap sormuş. Bu korku ne ya, bu sinmişlik ne, bu panik ne, bu eziklik ne?

"Ekonomide reform yapacağız..." On sekiz yıldır güllük gülistanlık bir tablo çizirken her birinin ayrı ayrı yalan mı söylüyordunuz? Ekonominin reforma ihtiyacı varsa... On sekiz yıldır hani çok güzeldi? "On sekiz yıldır millete yalan söyledik." demenin bir başka yoludur.

KKTC'ye gidilirse ve orada Doktor Fazıl Küçük'ten bahsedilmezse, mezarı, kabri ziyaret edilmezse olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – KKTC'ye gidilirse, kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın kabri ziyaret edilmezse olmaz. KKTC'ye gidilirse merhum Necmettin Erbakan ve merhum Karaoğlan Bülent Ecevit anılmazsa olmaz, ayıp olur, yakışık almaz. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Sonra sıkıştığımızda bize gelip “Bu millî mesele, kol kola girelim.” dersiniz yapaylaşırsınız.

KKTC, sonsuza dek yaşayacaktır. Kıbrıs'ın, Kıbrıs Türkünün namusu için, canı için, özgürlüğü için hayatını feda eden sivil, asker herkesi rahmet ve minnetle anıyorum. Kıbrıs Türkünün özgürlüğünü sağlayan Karaoğlan Ecevit'i, Necmettin Erbakan'ı, bütün şehitlerimizi rahmetle anıyorum. 7 uçakla Kıbrıs'a gitmeyi, “Millele acı reçete sunacağım.” diyen Sayın Erdoğan'ın bu yaklaşımını da 83 milyon aziz milletimize ve özelde de AK PARTİ'ye oy veren seçmenimizin takdirine bırakıyorum.

Biraz sonra görüşeceğiz, 17 Kasım 1988'de on sekiz gün süren ve yüz binlerce Azerinin katıldığı miting yıl dönümü bugün.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne mutlu “İki devlet tek millet” yaklaşımı ve anlayışı içinde Azerbaycan'ın otuz yıldır süren Karabağ sorununun çözülmesine katkı sunan herkese. Burada hiç şüphesiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin samimi desteğini de reddediyor değiliz. Bu konuda, Azerbaycan konusunda et-tınak gibi olduk. Azerbaycan'da et-tınak gibi olurken keşke Kıbrıs'a giderken de et-tınak gibi olabilseydik. Bunlar doğru işler değil.

Sayın Başkan, müsahahanıza sığınarak son bir şey söylemek istiyorum, Genel Kurulun da sabrını taşırdığımı biliyorum ama Sayın Erdoğan dedi ki: “İstanbul'a ihanet ettik.” Bir samimi itiraftır. Şimdi, Sayın Ekrem İmamoğlu da diyor ki: “Ben artık İstanbul'a ihanete göz yummayacağım.” İçişleri Bakanlığının bir emriyle İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız hakkında açılan idari soruşturma, olası bundan sonra yapılabilecek adli soruşturma ne Ekrem İmamoğlu'nu ne Cumhuriyet Halk Partisini doğruları söylemekten geri durduramaz Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hiçbir idari ve adli soruşturma Cumhuriyet Halk Partisinin hiçbir milletvekilini, hiçbir belediye başkanını, il, ilçe başkanını doğruları söylemekten alıkoyamaz. Bu idari soruşturma, sadece ve sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu'nun mücadele azmini, direncini ve enerjisini artırmıştır, ben İçişleri Bakanına teşekkür ediyorum. Böyle bir idari soruşturma açtığı için İçişleri Bakanına teşekkür ediyorum. Ayrıca, soruşturma evrakında belirttiği üzere bu bir devlet politikası da değildir. Kanal İstanbul bir devlet politikası olsa 2019 bütçesinde izi olur, adı olur; 2020 bütçesi Plan ve Bütçede görüşülüyor, izi olur, adı olur; bu konuda çıkarılmış kanunlar olur.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Kardeşim, bütçeye girmesi eleştirilemez anlamına gelmez ki.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca eleştirilir ama bu bir devlet politikası değildir, bu bir şahsın politikasıdır, İstanbul'a ihanet politikasıdır. Bu tür idari soruşturmalar, Ekrem İmamoğlu'na, İstanbul Büyükşehir ve Cumhuriyet Halk Partisine, bize sadece ve sadece daha çok mücadele etmek için, daha çok direnmek için, daha çok doğruları söylemek için, İstanbul halkını, İstanbul'un doğasını, İstanbul'un çevresini, İstanbul'un suyunu korumak için güç ve mücadele azmi aşılar.

Tekrar, Sayın İçişleri Bakanına çok teşekkür ediyorum; Kanal İstanbul'la ilgili yapılacak bir referandumda, bu idari soruşturma evrakının Kanal İstanbul'a karşıtlığı, yüzde 65'lerden yüzde 90'a çıkaracağını büyük bir memnuniyetle görüyorum ve söylüyorum. Kanal İstanbul, İstanbul'a bir ihanettir ve olmayacak; ya kanal olacak ya İstanbul olacak.

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Çanakkale Milletvekili Bülent Turan.
Buyurunuz Sayın Turan.

37.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, bu hafta Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin görüşüleceğine, Hakkâri ili Çukurca ilçesinde teröristlerce şehit edilen Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz ve Şırnak ili Silopi ilçesinde şehit olan Piyade Teğmen Burhan Sönmez'e Allah'tan rahmet dilediğine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yılını kutlarken Kıbrıs Türkü'nün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ve şehitleri minnetle yâd ettiklerine, 17 Kasım Azerbaycan Millî Diriliş Günü'nü kutladığına, 14 Kasım 1944 tarihinde sürgün edilen Ahıska Türklerinin bu özel günlerini hatırlamak istediğine, 15 Kasım Filistin'in Bağımsızlık Günü'nü tebrik ettiğine, 14 Kasım 2020'de hayatını kaybeden 23'üncü Dönem İstanbul Milletvekili Mithat Melen'e ve gazeteci Ahmet Kekeç'e Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni bir yasama haftasına bugün başladık. Bugün Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresini görüşeceğiz. Tezkerede, dost ve kardeş ülke Azerbaycan'ın belirleyeceği yerde, Mehmetçik'imizin Türkiye'nin Rusya'yla ortak kuracağı merkezde görev yapmasını, ateşkesin tesisini, ihlallerin önlenmesini, bölgede barış ve istikrarın sağlanmasını amaçlayan, Türkiye'nin yüksek menfaatlerinin etkili şekilde korunmasını amaçlayan bir tezkerede. Dost ve kardeş ülke Azerbaycan'a asker gönderilmesine ilişkin tezkereye tüm partilerimizin özellikle bu günde yani Azerbaycan Millî Diriliş Günü'nün olduğu bu günde destek vermesini hassaten talep ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Hakkâri Çukurca'dan ve Şırnak Silopi'den şehit haberleri aldık. Kahraman askerlerimiz Piyade Uzman Çavuş Abdurrahman Topuksuz Hakkâri'de teröristlerce şehit edildi. Aynı şekilde, kahraman askerimiz Piyade Teğmen Burhan Sönmez de Şırnak Silopi'de Habur Çayı'nda şehit oldu. Aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz, milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 15 Kasım, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yıl dönümüydü. 37'nci kuruluş törenlerine büyük bir onur ve heyecanla katılmak için Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan ve MHP Genel Başkanı Sayın Bahçeli'yle, heyetimizle birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'ın daveti üzerine oradaki törenlere katılmak, heyecanı paylaşmak üzere gittik. Görüşmelerden sonra, kırk altı yıl sonra açılmaya başlanan “Kapalı Maraş” diye ifade edilen bölgede toplantılar yaptık. Ardından, Türkiye'mizin kırk beş gün gibi kısa bir sürede hazırlayıp inşa ettiği Lefkoşa Acil Durum Hastanesinin açılışını yaptık.

Tarihin emaneti Kıbrıs, millî davamız ve kırmızı çizgimizdir. Kıbrıs Türklerinin haklarını, Doğu Akdeniz'deki uluslararası hukuktan doğan haklarımızı korumakta sonuna kadar kararlıyız. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 37'nci yılını kutlarken Kıbrıs Türkünün özgürlük mücadelesinin lideri Doktor Fazıl Küçük ve kurucu Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş başta olmak üzere Kıbrıs'ın bağımsızlığına öncülük edenleri, aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi saygıyla ve minnetle yâd ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Az önce Sayın Grup Başkan Vekilinin “Neden Sayın Bahçeli ile Erdoğan gitti de bizler gitmedik?” demesine istinaden ben de soruyorum. Oranın resmî davet sahibi Türkiye'nin tanıdığı, kabul ettiği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'dı; biz, Cumhuriyet İttifakı'nın paydaşları olarak onurla, gururla o davete icabet ettik, isterdik ki tüm partilerin genel başkanları da aynı heyecanla, aynı gururla o toplantıya katılsaydı. Şunu demek istiyorum: Kıbrıs meselesine, polemikçi bir yaklaşımla “Uçak vardı, yoktu.”, “Sen çağırıldın, ben çağırılmadım.” tarzı bir söylemle yaklaşmanın ne Kıbrıs'ımıza ne Meclisimize hiçbir faydası olmayacak Sayın Başkan. Biz, Cumhuriyet İttifakı'nın paydaşı olan genel başkanlarla gitmekten onur duyuyoruz; siz de Millet İttifakı'nın paydaşı olan partilerle beraber gelseydiniz, beraber orada olsaydınız. Bu davet sahibi ben değilim ki, biz değiliz ki bizi eleştiriyorsunuz. O yüzden, Sayın Altay'ın bu ifadesini bir daha gözden geçirmesinde fayda olduğu kanaatindeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 17 Kasım Azerbaycan Millî Diriliş Günü, bu özel gün, Azerbaycan'ın, Ermenistan'ın yirmi sekiz yıldır işgal ettiği topraklarını cesur ve onurlu bir mücadeleyle, kırk dört günde kurtarması hasebiyle çok daha anlamlı bir hâle geldi. Kardeş, can Azerbaycan'ın Millî Diriliş Günü'nü kutluyor; Türkiye olarak, 83 milyon olarak kardeş ve dost Azerbaycan'ın yanında yer almaya devam edeceğimizi söylemek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yetmiş altı yıl önce, 14 Kasım 1944 tarihinde, insanlık dışı koşullarda yurtlarından edilerek Orta Asya'ya sürülen, gönderilen 94 bin Ahıska Türkünün acılarını hâlen yüreğimizde hissediyoruz, paylaşıyoruz. Aradan ne kadar zaman geçerse geçsin zulümler, sürgünler, soykırımlar unutulmuyor, unutulmayacak. Sürgünde hayatını kaybeden 14 bin Ahıska Türk'ümüzü rahmet ve minnetle anarken bu özel günlerini hatırlatmak istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyursunlar.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 15 Kasım Filistin'in Bağımsızlık Günü'ydü. Kudüs şairi merhum Nuri Pakdil “Kudüs'ü savunmak insanlık borcudur. Kudüs sevilmeden insanlığa girilemez. Tutsak Kudüs'e borcumuz, Kudüs'ü savunmaktır, özgürlüğüne kavuşturmaktır.” der. Dost ve kardeş ülke Filistin'in Bağımsızlık Günü'nü tebrik ediyor, Filistinli kardeşlerimizin haklı davasında yanlarında olduğumuzu bir kez daha ifade etmek istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 14 Kasım'da merhum Başbakan Ferit Melen'in oğlu, 25'inci Dönem MHP Milletvekili Profesör Mithat Melen'i kaybettik; Sayın Melen'e Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Yine, 14 Kasım'da usta gazeteci, duruşuyla kalemiyle basın dünyasında önemli bir yer ifade eden, dava adamı Ahmet Kekeç'i kaybettik; Sayın Kekeç'e Allah'tan rahmet, sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Akçay...

38.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Altay Genel Başkanımızın Kıbrıs'a gidişinden niye rahatsız oldu?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Rahatsız olmadım ki, bilakis ya...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Özellikle bir vurgu yaptı ben onu anlayabilmiş değilim. Şimdi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar davet ediyor ve iki lider, Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Genel Başkanımız Kıbrıs'a birlikte gitmeye karar veriyorlar. Ve Maraş'a katılıyorlar, törenlere katılıyorlar, hastane açılışına birlikte katılıyorlar. Bugün Sayın Kılıçdaroğlu da bu uçakların tahsisi meselesine fazla takılmış ve Genel Başkanımıza da ayrı bir uçak tahsis edildiğini söylüyorlar; ayrı bir özel uçak tahsisi söz konusu değil. Sayın Genel Başkanımız Meclis Başkan Vekilimiz Sayın Celal Adan, eski Meclis Başkanları, sayın bakanlar ve bazı milletvekilleriyle birlikte katılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Eğer bir davet beklediyseniz ve davet edilmediyseniz de yani siz de gitseydiniz, size kimse “Niye geldiniz?” de demezdi. Ayrıca bunları, gerçekten, laf kıtlığında asma budamak olarak değerlendiriyorum. Burada önemli olan, kırk altı yıldır kapalı olan Maraş'ın açılmasıdır; önemli olan, Türkiye'nin en anlamlı şekilde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne verdiği destek, kutlamalara katılmadır. Kapalı Maraş'ın açılmasından ve Cumhurbaşkanı ile Sayın Genel Başkanımızın büyük bir heyetle katılımından Rumlar ve Yunanistan'ın rahatsızlığını biliyoruz da Sayın Kılıçdaroğlu ve siz neden bu kadar rahatsız oldunuz doğrusu anlayamadık; ne gerek var bunlara!

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay...

39.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Akçay, MHP'nin şöyle bir tarzı var: Sayın Bahçeli hakkında iyi de konuşsak, kötü de konuşsak mutlaka bir refleks verme zarureti var gibi bir anlayış var MHP'li sayın vekillerde. Ben “Sayın Bahçeli'yle gitmişlerdir, gayet de normaldir.” diye söze başladım yani Sayın Bahçeli'yi kıskanacak hâlimiz de yok ayrıca. Burada yanlışlık şurada Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepimiz milletvekiliyiz, burada bir çelişki var, Sayın Cumhurbaşkanının şunu açığa kavuşturması lazım; bu ziyaret bir davet üzerine mi gerçekleşmiştir yoksa Sayın Cumhurbaşkanı Kıbrıs'a ortağıyla birlikte mi gitmek istemiştir? Ortağıyla birlikte gitmek istemişse, Cumhuriyet kimliğiyle gidilmişse orada Türkiye Cumhuriyeti temsil edilmemiştir; iki siyasi parti ve Cumhuriyet temsil edilmiştir.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Cumhurbaşkanı katılmıştır.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eğer Kıbrıs'ın seçilmiş Cumhurbaşkanı Ersin Tatar Beyefendi, sadece Sayın Cumhurbaşkanını ve Sayın Bahçeli'yi davet ettiyse büyük ayıp etmiştir. Bu, siyasi partilerden önce Türkiye Büyük Millet Meclisine Ersin Tatar tarafından yapılmış bir saygısızlıktır; bunu da protesto ediyorum eğer davet ettiyse.

Tayyip Bey Devlet Bey'le birlikte gitmek istemişse bu normal, Maraş'ta piknik yapmak istemişse bu da normal. Maraş'ın açılmasından biz rahatsız olmadık, biz bir adım ileri gidelim dedik: Plajı açmayın, bütün Maraş'ı açın dedik, bütün Maraş'ı açalım dedik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Plajı açmakla mesele hallolmuyor dedik.

Özetle; Sayın Başkan, Sayın Turan'ın yaptığı konuşmada söylediği bir tanecik doğru şey var, cimbızla onu alabildim. Kıbrıs konusunda siyasi polemik yapmak doğru değil ama bu, Kıbrıs'ı konuşmayacağımız anlamına gelmez. 1967'de bu Meclis Kıbrıs'ı on sekiz saat, yirmi dakika aralıksız

konusmuş. Bu polemik değildir, bu siyasi çıkarım değildir; biz sizin yanlış yaptığınıza yanlış diyeceğiz, doğrulara doğru diyoruz. Biraz sonra, Cumhurbaşkanı tezkere göndermiş, kabul oyu vereceğiz, şimdiden söylüyoruz doğru, gerekli diye.

Söylemek istediğim şudur: Bu Kıbrıs siyasetinde bir şey açığa çıkmalı; bu bir davet mi yoksa Sayın Cumhurbaşkanı ile Sayın Bahçeli'nin piknik gezisi mi?

İki: Böyle bir pikniğe 7 uçakla gitmek -7, 8 uçakla gitmek- nereye sığdırılacak? Türkiye'de büyük bir ekonomik buhran yaşanırken, millet evine ekmek götüremezken, askarlarda ekmekler var iken 7 ayrı özel uçakla Kıbrıs'a gidilmesini de tekrar yüce Genel Kurulun ve aziz milletimizin takdirine havale ediyorum.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Türkan...

40.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkan'ın, bir taraftan IBAN numarasıyla vatandaşın para istenirken diğer taraftan Kıbrıs'a 7 uçakla gidilmesinin vatandaşın yüreğini kanattığına ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı piknik yapmak istiyorsa bunun önünde hiçbir engel yok. Hiç kimse Sayın Cumhurbaşkanına “Siz niye pikniğe gitmek istiyorsunuz?” “Niye piknik yapacaksınız?” “Nerede yapacaksınız?” diye herhangi bir soru sorma hakkına sahip değil, biz de değiliz.

Sayın Cumhurbaşkanı keyfi piknik yapmak istemiştir, yanına Sayın Bahçeli'yi de almak istemiştir. Bundan çok daha doğal bir şey yok; kiminle isterse onunla piknik yapar insan, problem yok ama bir gerçek var. 7 tane uçakla gitmek IBAN numarası isteyen bir devlete yakışmıyor. Bir taraftan vatandaşın IBAN'la 10 lira isteyeceksiniz, bir taraftan da 7 uçakla pikniğe gideceksiniz. Bu uymuyor, yakışmıyor; vatandaşın yüreğini kanatıyor bu. Bu, vatandaşın önünde cereyan eden bir hadise, gizli saklı yapılan bir iş değil. Dolayısıyla, vatandaşın bu konudaki hassasiyetlerine de kulak vermek lazım. “Aman canım, biz yaptık, bu da böyle geçsin.” demek yetmiyor, vatandaş bunu böyle kabul etmiyor; bilinsin istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Turan...

41.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, aslında bugün Azerbaycan tezkeresi var diye gündemi uzatmak niyetinde değildim ancak 2 kıymetli Grup Başkan Vekilinin -turnak içerisinde de ifade ettikleri- “Piknik yapmak” -özür dileyerek söylüyorum- sığ ifadeyi duyunca şok olarak bu sözü alma ihtiyacı hissettim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bu ifade benim değil, Sayın Cumhurbaşkanının ifadesi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanını sığ ifade kullanmakla suçladı, teessüf ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bakınız değerli arkadaşlar, siyaseten farklı olabiliriz; tüzüklerimiz, liderlerimiz, programımız farklı olabilir ama bunlar kıymetli işler. Ben o heyette vardım Sayın Altay. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 37'nci kuruluş yıl dönümünü kutluyoruz ama daha ötesi kırk altı yıl sonra Gazimağusa'nın yanında dünyanın bildiği, herkesin takdir ettiği bir şehir olan ama kırk altı yıldan beri birkaç küçük askerî toplantı dışında içine girilemeyen bir yer Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin egemenliğine verilmiş. Burada ağlayan Kıbrıs Türkünü gördüm, gurur duyan insanları gördüm, alkışları gördüm.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Dehşet yağmur yağıyor, Kıbrıslı kırk altı yıl sonra aldığı egemenliğin onuruyla, gururuyla orada miting yapmaya, toplantı yapmaya Türkiye'nin bayrağını, birliğini temsil eden Sayın Erdoğan'ı ve ekibini görmeye o yağmura rağmen heyecanla geliyor ama Türkiye'deki bazı arkadaşlarımızın bununla gurur duymak, tebrik etmek, hatalı usuller varsa uyararak yerine “Piknik yapacaksanız, oraya gidin, buraya gidin...” tarzıyla -yine özür diliyorum- bir kahvehane ağzıyla bunu söylemesini doğru bulmuyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı piknik yapmayı, egemenliğin vurgusuyla beraber “Oranın sahibi biziz.” diyerek verdi. Bir daha söylüyorum: Kıbrıs'ta Kapalı Maraş'a biz piknik yapmaya gittik egemenliğimizin göstergesini tüm dünya görsün diye; bununla bir gurur duyun. Ne oldu size de milletin hassasiyetinden bu kadar uzak yere savrulduunuz? Ne oldu size de... Türkiye'nin kırk altı yıl sonra elde ettiği bir toprakta Türk Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı'nın orada olduğu bir törene saygı duymak, alkışlamak yerine “Orada ne işiniz var?” tarzı bir söyleme savrulmanızı dehşetle izliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne ayıp ya! Çok ayıp ediyorsunuz.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Yeni anayasa çalışması yapmakla meşguller.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Beraber yaptık o çalışmayı.

BAŞKAN – Tamamlayalım efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, vekillik, Grup Başkan Vekilliği, hatta siyasi partilerin tüzel kişilikleri bugün var, yarın yok. Altay'ın da Grup Başkan Vekilliği bitecek, benim de bitecek.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hiç niyetim yok.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ama zabıtlarda kalsın diye söylüyorum: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kırk altı yıl sonra açılan Kapalı Maraş şehrinde olmaktan onur duydum, şeref duydum, gurur duydum; isterdim ki aynı gururu tüm partiler de paylaşsınlar.

Ayrıca, bir şey daha söyleyeyim: Sayın Altay ısrarla “Neden bizi çağırmadınız?” diyor ya, tekrar ediyorum, oranın davet sahibi bağımsız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanıdır. Ama ben orada gördüm -Sayın Altay ve Genel Başkanı niye yoktu, bilmiyorum- Sayın Bahçeli'den, Sayın Erdoğan'dan başka bir de Demokratik Sol Partinin Genel Başkanı Sayın Önder Aksakal da vardı yani sadece bizi ağırladılar falan değil, bütün programlarda Sayın Aksakal'ı gördüm; DSP orada, isteseydi CHP de orada olurdu Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Maraş'ın açılması niye zorunuza gidiyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bak, bu söylediğiniz hoş bir şey değil. Maraş'ın açılması kimin zoruna gidiyorsa haindir, kansızdır ama Maraş'ın açılmasını istismar eden de haindir. (CHP sıralarından alkışlar)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Maraş'ın açılması niye zorunuza gidiyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kimin zoruna gitti? Ne uyduruyorsun kendi kendine! Ayıp ya!

BAŞKAN – Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Bülent Bey, böyle istismara müsait laflar ediyorsun, bak, arkadaşların saçmalıyor.

(Uğultular)

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Bülent Bey, susturur musun!

BAŞKAN – Sayın Altay, siz buyurun efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tekrar ediyorum...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bu ne ya! “Bülent sustur.” “Bülent şunu yap...”

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Zülfü Ağabey, git tansiyonuna bir baktır.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bu ne ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş)– Yeter ya! Seni çekmek zorunda mı bu Meclis ya!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Haddini bil! Haddini bil, haddini!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Bülent, şu akbilciyi gönderin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çık tansiyonunu ölçtür! Alışkınız da, öyle el kol hareketi de yapmasın yani.

Tekrar söylüyorum: Kıbrıs, AK PARTİ'nin değil; Kıbrıs, Kıbrıs Türkünün ve Türkiye'nin garantörlüğüyle, inşallah tam bağımsız bir KKTC olarak sonsuza kadar yaşayacak dedik. Bülent Bey'in bir davetle bu ziyaretin gerçekleştiğini söylemesi teyide muhtaç, bana göre teyide muhtaç çünkü Sayın Cumhurbaşkanı çok daha önce Devlet Bey'le beraber oraya gideceğini beyan etmişti. Velev ki öyleyse, tekrar söylüyorum: KKTC'nin seçilmiş Cumhurbaşkanı “Türkiye” deyince sadece AK PARTİ'yi ve MHP'yi anlıyorsa ayıp ediyor, ayıp! Buradan söylüyorum, Meclisten söylüyorum: Türkiye AK PARTİ ve MHP'den ibaret değil, yani Sayın Erdoğan'ın tabiriyle, Türkiye ikiden çok büyük.

İkincisi, Sayın Turan'ın tutanaklara geçen ifadesini Sayın Cumhurbaşkanı okuduğunda şöyle düşünecek: Bülent Turan, AK PARTİ Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ı sığ ifade kullanmakla itham etmiştir; tutanaklardan çıkan sonuç budur. Piknik meselesini biz üretmedik ki Sayın Cumhurbaşkanı pikniğe gideceğini kamuoyuyla paylaştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bürokratlar, bari siz partizanlık yapmayın, niye mikrofonu açmıyorsunuz?

BAŞKAN – Yardımcı oluyorlar, yardımcı oluyorlar efendim.

Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca, gene, bu tutanakları okuyanlar Sayın Turan'ın Sayın Erdoğan'ın kahvehane ağzıyla konuştuğunu kastettiğini anlayacaklar, öyle yorumlayacaklar. Biz bir şey icat etmedik, Sayın Erdoğan'ın “Piknik yapacağız, yaptık.” ifadesini burada kullandık. Afiyet olsun, helalühoş olsun, iyi ki de gittiler ama tekrar ediyorum, bu bir davetse KKTC Cumhurbaşkanı Parlamenteoya saygısızlık yapmıştır.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bir defa gurur duyduklarını bir duyalım, sonra cevap veririz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yani bu tartışmayı sonlandırmak lazım; yalnız bir şeyi merak ettim: Acaba Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Kılıçdaroğlu’nu ve CHP’yi davet etse gidecek miydi?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kıbrıs’a giderdik.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, CHP’nin genel tutumunu biliyoruz: “Davet etsinler gitmeyeyim, davet etmesinler küseyim.” yani anlayış bu; CHP küsmüşe benziyor. Küsmeye gerek yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.49

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.08****BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16’ncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Buyurunuz Sayın Turan.

43.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin tekraren açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Az önceki tartışmalarda ısrarla Kıymetli Grup Başkan Vekilleri “Neden Sayın Kılıçdaroğlu ve neden Sayın Meral Akşener Kuzey Kıbrıs’taki programlara dâvet edilmediler?” diye sitem ettiler.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben “Neden Meral Akşener davet edilmedi?” demedim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bizler de kırk altı yıl sonra Kuzey Kıbrıs’ta egemenliğimizin en güzel göstergesi olan kapalı Maraş’ın açılmasından gurur duyduk; bunu polemik yapmayalım, bunu uzatmayalım dedik. Fakat ısrarla arkadaşlar “Davet edilmedik, böyle şey olmaz. Neden Bahçeli var? Neden Erdoğan var?” diye sitem ettiler.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Neden Bahçeli var?” demedim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Şimdi yine söylüyorum: Kıbrıs üzerinden polemik yapmak, gerçekten samimiyetle söylüyorum ki hiçbir partiye yakışmıyor.

Bakınız “Neden Sayın Bahçeli var? Neden Sayın Erdoğan var?”ın bir diğer cevabını bir belgeyle göstermek isterim Sayın Başkanım. 6 Kasım 2020 “Sayın Kemal Kılıçdaroğlu, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 37’nci kuruluş yıl dönümü münasebetiyle 15 Kasım günü gerçekleştirilecek törenler ve bu çerçevede yapılacak etkinliklerde sizi ve kıymetli eşinizi aramızda görmekten onur duyacağımızı iletir, en iyi dileklerimi sunarım.” KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar.

Sayın Başkanım, siyaset bu değil ki, siyaset bu değil ki “Atarım yalanı, yürürüm.” Bu doğru bir şey değil Sayın Başkan, bu yakışmaz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Böyle bir şey yok. Sen yalan söylüyorsun!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Kılıçdaroğlu da Sayın Meral Akşener de davetli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yoğundur gelemez, daha önce gitmiştir, bir daha gerek duymamıştır; hepsi mümkün ama “Sayın Erdoğan niye gitti? Sayın Bahçeli’yle beraber gitti. Biz niye gelmedik?” Bu, çok ucuz bir yaklaşım. Sayın Ersin Tatar’ın, tüm partileri olduğu gibi, Sayın İYİ PARTİ Genel Başkanını da Sayın CHP Genel Başkanını da çağırdığını tüm kamuoyuna duyurmak istiyorum. Bu davetin üzerine de Sayın Bahçeli’nin, Sayın Erdoğan’ın ve yine aynı şekilde Sayın DSP Genel Başkanının törenlere katıldığını belirtmek, seneye de imkân olursa bütün partilerle beraber gitme talebimizi yinelemek istiyorum Sayın Başkanım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hiç sataşmadım Başkanım, bilgi verdim sadece.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben de bilgi vereceğim.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurunuz.

44.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Ben tam olarak şöyle dedim: Eğer sadece Sayın Erdoğan ve Sayın Bahçeli davet edildiyse bu, Meclise yapılmış bir saygısızlıktır. Burada benim asıl üzerinde durduğum şudur: Sayın Cumhurbaşkanı Türkiye’de Parlamentoda grubu bulunan siyasi partileri davet etmişse güzel bir şey yapmış ama Türkiye Cumhurbaşkanı sıfatıyla -AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla gittiyse bilmem, kaldı ki Sayın Turan da biraz önce Cumhur İttifakı olarak gittiklerini söyledi- devletin uçağıyla oraya gitmesinin hoş olmadığını söyledim. Cumhurbaşkanı burada, kürsüde ettiği yemine de bağlı olarak eğer Cumhurbaşkanı sıfatıyla KKTC’ye gidiyor ise Sayın Kılıçdaroğlu’na da Sayın Akşener’e de HDP’nin Sayın Eş Genel Başkanına da “Buyurun, beraber gidelim.” demek nezaketini göstermek zorundadır. O gittiği uçak, babasının uçağı değildir. O gittiği uçak, milletin parasıyla içine jet yakıtı konulan, devletin uçağıdır. Ayıp olan, yanlış olan, kusurlu olan budur.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Gündeme geçelim Sayın Başkanım, çok cevap var da.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Cevap var tabii. Nerede var, hani? Kaç uçak gitti, onu bile bilmiyorsun.

BAŞKAN – Sayın Türkkan...

45.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bülent Turan’ın ifade ettiği şekliyle, benim “Sayın Meral Akşener’i niye davet etmediler?” veya “Sayın Meral Akşener niye gitmedi?” şeklinde herhangi bir ifadem olmadı. Şimdi tutanakları istettim, Sayın Bülent Turan’a da takdim edeceğim. Zannediyorum, bu kafa karışıklığıyla aklında yanlış kalmış olabilir, onu bir düzeltirse sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, mesele izaha kavuştu. Tüm Genel Başkanlar davet edilmiştir; bazı Genel Başkanlar davete katılmış, bazıları katılmamıştır ama ayrıca Sayın Altay’a bir bilgi daha vermek isterim: Orada, CHP’nin Kıbrıs temsilcisiyle de -sayın arkadaşımızın ismini hatırlayamıyorum, gördüm- görüştük orada. Sayın Genel Başkanın talimatıyla katıldı onlar da Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına ait dış denetim raporlarının inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) TEZKERELER**

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresi (3/1395)

9/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına ilişkin dış denetim raporları Başkanlık Divanınının 8 Ekim 2020 tarihli toplantısında, üst yöneticilerin cevapları da dikkate alınarak görüşülmüş ve ekteki inceleme sonuçlarının Genel Kurulun bilgisine sunulmasına karar verilmiştir.

Bilgilerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın

2019 Yılı Dış Denetim Raporları İnceleme Sonuçları

I. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış Denetim Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2019 mali yılı hesaplarının dış denetimini yapmak üzere görevlendirilen Sayıştay uzman denetçileri tarafından düzenlenen 21/9/2020 tarihli Dış Denetim Raporu'nda; 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla tahsis edilen ödeneklerin, harcama birimleri tarafından kullanımı sırasında düzenlenen harcama belgelerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığı, hazırlanan mali tabloların doğruluğu, denkliliği ve güvenilirliği hususlarının incelendiği belirtilmektedir.

Ayrıca, yapılan inceleme sırasında 2019 yılına ait cetvel ve tablolarda gösterilen gider rakamlarının doğru ve denk olarak kaydedilip kaydedilmediği, toplamalarının doğru, denk ve tutarlı olup olmadıkları ve hesapların birbirleriyle mutabık bulunup bulunmadıklarına bakıldığı, bütçede tahminî olarak yer alan kullanılabilir ödenek rakamlarıyla kesin hesap sonuç rakamları karşılaştırılmak suretiyle gerçekleşme oranlarının ve uygunluk durumlarının kontrol edildiği, programa alınan yatırımların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin araştırıldığı, cetvellerdeki rakamların dayandıkları sarf belgelerinin ilgili mevzuatına uygunluğunun örnekleme yoluyla denetlendiği ifade edilmektedir.

Raporda özetle;

TBMM Başkanlığı 2019 yılı başlangıç ödeneğinin 1.816.197.000,00 TL olduğu, yıl içinde yapılan aktarmalar ve eklemelerle birlikte 1.816.358.362,00 TL'ye çıktığı, 31/12/2019 tarihi itibarıyla bu ödeneğin 1.319.659.892,47 TL'sinin, başka bir deyişle yüzde 72,7' sinin harcadığı,

Ekonomik sınıflandırmaya göre harcamalara bakıldığında, personel giderleri için ayrılan ödeneğin yüzde 85,3 oranında kullanıldığı, Sosyal Güvenlik Kurumlarına devlet primi ödemelerine ayrılan ödeneğin yüzde 87,2 oranında kullanıldığı, cari transferler ödeneğinin yüzde 98,5 oranında kullanıldığı, mal ve hizmet alımlarına tahsis edilen ödeneğin yüzde 71,7 oranında kullanıldığı, sermaye transferlerine ayrılan ödeneğin ise yüzde 100 oranında kullanıldığı,

TBMM Başkanlığınca arşivlenen ödeme emri belgeleri ve muhasebe işlem fişleri tutarlarıyla bunların kaydedildiği ilgili hesaplardaki tutarların mutabık olduğu,

Kesin hesap cetvellerinde gösterilen gelir gider rakamlarının doğru ve denk olduğu, ödenek üstü harcama yapılmadığı,

Harcama birimi başkanları ile Strateji Geliştirme Başkanı ve diğer personelin, mali işlemlerin yürütülmesinde ve buna ilişkin harcama belgelerinin düzenlenmesinde ve muhasebe kaydında ilgili mevzuatta düzenlenen usul ve esaslara uygun şekilde işlem yaptıkları,

Üst yöneticinin kalkınma planına, yıllık programa, kurumun stratejik plan hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak bütçe hazırlanması ve uygulanmasına, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesini ve kullanımını sağlamaya özen gösterdiği

ifade edilmekte ve

Harcama belgelerinin ve eklerinin incelenmesi neticesinde iş ve işlemlerin mevzuata uygun şekilde gerçekleştirildiğinden bahisle herhangi bir bulgu ve tenkite yer verilmemekte, sadece sermaye giderlerindeki ödeneğin gerçekleşme oranının artırılması hususunda bir değerlendirmede bulunmaktadır.

Dış denetçilerin önerileri dikkate alınarak düzenlenen üst yönetici cevabında;

2019 yılı bütçe gerçekleşmesinin yüzde 72,7 olduğu, sermaye giderleri kalemi dışındaki gider kalemlerindeki (personel giderleri, mal ve hizmet alımı giderleri ile cari ve sermaye transferleri) harcama oranlarına ait ortalamanın ise yüzde 85,86 gibi yüksek bir seviyeye ulaştığı,

Halkla İlişkiler Binası'nda gerekli düzenlemeler yapılmak suretiyle, artan milletvekili sayısı sonucu ortaya çıkan fiziki mekân ihtiyacı giderildiğinden, A ve B Blokların yerine yapılması planlanan yeni halkla ilişkiler binasına ihtiyaç kalmadığı, ayrıca bazı projelerde de kısıntıya gidilerek sermaye giderlerinde tasarruf edildiği, dolayısıyla sermaye giderlerindeki bütçe gerçekleşme oranının düşük olmasının başlıca nedeninin yeni bina yapımı projesinden tasarrufta bulunulması olduğu,

2020 Yılı Yatırım Programı'nda yer alan projelerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması suretiyle yıl sonunda sermaye giderlerindeki bütçe gerçekleşme oranının daha yüksek oranda gerçekleşeceğinin öngörüldüğü, bununla beraber, 2021 Yılı Yatırım Programı'nda yer alması öngörülen projelere ilişkin ön hazırlık çalışmalarının da başlatıldığı,

Dış Denetim Raporu'nun "Sonuç" bölümünden de anlaşıldığı üzere; idarenin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin 5018 sayılı Kanun ve diğer yasal mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmekte olduğu, bundan sonraki süreçte de yasal çerçeve içinde faaliyet sürdürürken kurum kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasına azami gayret ve özen gösterileceği

ifade edilmektedir.

II. Sayıştayın Dış Denetim Raporu:

Sayıştay Başkanlığının 2019 mali yılı hesaplarının dış denetimini yapmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri görevlendirilmiştir. Bu kapsamda düzenlenen 7/8/2020 tarihli Dış Denetim Raporu'nda 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla tahsis edilen ödenekler kapsamında yapılan harcamalar ve bunlara ilişkin belgeler esas alınarak, bu ödeneklerin kullanımı sırasında düzenlenen harcama belgelerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığı, kamu kaynaklarının ekonomik, etkili ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığı, yapılan harcamaları gösteren mali tablolarının güvenilirliği ve doğruluğu hususlarının incelendiği belirtilmektedir.

Raporda özetle;

Sayıştay Başkanlığına 2019 yılı bütçesinde 372.077.829,00 TL ödenek tahsis edildiği, bu ödeneğin 310.516.026,00 TL'lik kısmının harcandığı, söz konusu bütçe ödenekleri ve harcama rakamları oransal olarak karşılaştırıldığında 2018 yılında tahsis edilen bütçe ödeneğinin yüzde 93,74'ünün, 2019 yılında ise yüzde 83,45'inin harcandığı,

Kurumun ödeme emri belgeleri ve muhasebe işlem fişlerine dayalı olarak tahakkuk ettirdiği ödemeleri ile banka hesap özetlerinin mutabık olduğu,

Kesin hesap cetvellerinde gösterilen gelir gider rakamlarının doğru ve denk olduğu, ödenek üstü harcama yapılmadığı,

Sayıştay Başkanının üst yönetici olarak, bütçe ile verilen kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin edecek mali tedbirlerin alınmasında, 5018 sayılı Kanun'da öngörülen mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesinde, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde üstün gayret gösterdiği,

Harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlisi, mali hizmetler birim yöneticisi ve muhasebe yetkilisinin, mali mevzuatın uygulanmasında ve gerekli tedbirlerin alınmasında azami çaba sarf ettikleri,

İdarenin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde yürütüldüğü

ifade edilmektedir.

Harcama belgelerinin incelenmesine ilişkin olarak da;

1) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d bendi kapsamında alımı gerçekleştirilen bazı mal ve hizmet alım işlerine ilişkin olarak düzenlenen bazı muayene kabul belgelerinde alım yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin sayısal veriler, nitelik ve evsafın belirtilmeyip, açıklayıcı olmayan genel vasıflı ifadelerin yazıldığından bahisle, 4734 sayılı Kanun'un 22/d bendi kapsamında alımı gerçekleştirilen mal ve hizmet alımları için yapılan muayene ve kabul işlemlerinin Mal Alımları Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik ile Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde yerine getirilmesi gerektiği,

2) Doğrudan temin yöntemi kapsamında bakım ve onarımları yapılan araçların onarımlarına ilişkin giderlerin ödenmesinde Hizmet İşleri Hakediş Raporu'nun düzenlenmesi gerekirken Hizmet Alımı Muayene Kabul Teklif Belgesi düzenlendiği,

3) Geçici görevle görevlendirilen bazı denetçiler tarafından çekilen yolluk avansların, geçici görevden memuriyet mahalline dönüş tarihinden itibaren bir ay içinde kapatılmayarak, otuz gün süre sınırının ve bazen de mali yıl sınırının aşıldığı,

4) 22/10/2019 tarihli ödeme emrine bağlı beyan edilen yurt içi geçici yolluk bildiriminin ekine konulan ve konaklama harcamalarını gösterir belgenin düzenleyen firma tarafından kaşelenip imza edilmediği,

5) 5/7/2019 tarihli ve 12/7/2019 tarihli ödeme emrine bağlı tedavi giderleri ödemelerinde, faturaların arkasına "Ödenmesi uygundur." ibaresinin yazılmadığının ve bu hususta ayrı bir form düzenlendiğinin tespit edildiği belirtilerek, yürürlükteki yönergeye uygun olarak faturaların arkasına da "Ödenmesi uygundur." kaşesinin basılması gerektiği

değerlendirme ve tavsiyelerinde bulunmaktadır.

Bu çerçevede, dış denetçilerin denetim bulguları ve önerileri dikkate alınarak düzenlenen üst yönetici cevabında;

1) İlgili yönetmeliklerin “kapsam” maddelerine bakıldığında, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının yine bu kanun hükümlerine göre yaptıkları ihaleler sonucunda teslim edilen mal ve hizmet alımı işlerinin muayene ve kabul işlemlerinin yapılmasına ilişkin olduğu,

4734 sayılı Kanun uyarınca doğrudan temin yöntemi ihale usulleri arasında sayılmadığından, bu yönteme göre gerçekleştirilen mal ve hizmet alım işlerinin muayene ve kabul işlemlerinin söz konusu yönetmelikler kapsamında yürütülmesi zorunluluğu bulunmamakla birlikte, bu yöntem ile gerçekleştirilen ve sözleşmeye bağlanan işler için söz konusu yönetmeliklere göre kontrol teşkilatı ile muayene ve kabul komisyonunun oluşturulması ve muayene kabul işlemlerinin “Muayene ve Kabul Komisyonu Tutanağı” düzenlenerek yürütülmesi gerektiği değerlendirildiği,

Ancak, 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesine göre doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarının sözleşmeye dayanmaması nedeni ile muayene kabul işleri, Kamu İhale Kurumu standart formlarındaki asgari bilgiler esas alınarak Başkanlıklarınca oluşturulan “Mal/Hizmet Alımı Muayene Kabul Teklif Belgesi” düzenlenmek suretiyle gerçekleştirildiği,

2) Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği’nin 7’nci maddesinde, ihale veya doğrudan temin usulüyle yapılacak yapım işleri ile hizmet alımlarında, sözleşme hükümlerine göre yerine getirilen taahhütlerin bedellerinin ödenmesinde hak ediş raporlarının düzenlenmesi gerektiğinin belirtildiği,

Raporda bahsi geçen araç bakım ve onarım işlerine ilişkin olarak yıl içerisinde araçların yapabilecekleri muhtemel arıza miktarları ve bedellerinin öngörülmesinin mümkün olmaması nedeniyle bir bedel içeren sözleşme düzenlenemediği, araçların arıza yapması durumunda ise arıza bir rapor hâlinde tespit edilerek, piyasa fiyat araştırması sonucunda, ekonomik açıdan en uygun teklifi veren firmaya arızanın giderilmesinin sağlandığı, bu çerçevede, her bir bakım veya onarım işi doğrudan temin yöntemi ile sözleşme yapılmaksızın gerçekleştirildiği ve hak ediş raporu düzenlenmeksizin, hizmet alımı muayene kabul teklif belgesi hazırlanarak hizmet alınan firmalara ödemeler yapıldığı,

3) Geçici görevle görevlendirilen denetçiler tarafından alınan avansların mahsubu, kişilerin harcırah beyannamelerini idareye teslim etikleri tarihler esas alınarak yapıldığı, harcırah beyannameleri incelendiğinde ise bir aylık yasal süre içinde beyannamenin verildiğinin görüleceği, raporda bahsi geçen tarihlerin ödeme emirlerinin düzenlendiği tarihler olduğu ve yapılan işlemlerin mevzuata uygun olarak yürütüldüğü,

26/2/2019 tarihli ödeme emri belgesine ilişkin olarak, mali yıl sınırının aşıldığı hususu ile ilgili olarak; denetçinin 23/12/2018 ile 1/2/2019 tarihleri arasında geçici görevle görevlendirildiği, bu kapsamda ertesi yıla sarkan görevlendirmelerde, mali yıl sonunda personele verilen avansın kişi borçlarına aktarıldığı ve mahsubu da geçici görev süresi dolduktan sonra mevzuatın öngördüğü bir aylık süre içerisinde yapıldığı, raporda bahsi geçen personel de görev mahalline döndükten sonra beyannamesini yasal süresi içinde verdiği ve verilen avansın mahsubunun da mevzuata uygun olarak gerçekleştirildiği,

4) Konaklama harcamalarını gösterir belgenin düzenleyen firma tarafından kaşelenip imzalanması hususuna dikkat edileceği,

5) 26/7/2019 tarihli Dış Denetim Raporu’nun 37’nci maddesinde bu hususun tespit edilmiş olduğu ve idarelerince bulguya verilen cevapta, tedavi giderlerinin ödemelerine ilişkin işlemlerde, faturaların arkasına “Ödenmesi uygundur.” ibaresinin yazılarak yönerge hükümlerine uygun işlem tesis edilmeye başlandığının bildirildiği,

Raporda tespit edilen hususun, 5/7/2019 tarihli ve 12/7/2019 tarihli ödeme emrine bağlı tedavi giderleri ödemelerine ait olması nedeni ile 26/7/2019 tarihli Dış Denetim Raporu'ndan önceki dönemlere ait olduğu, raporun Başkanlıklarına bildirildiği 26/7/2019 tarihinden sonra yapılan işlemlerde gerekli hassasiyetin gösterildiği ve bundan sonra yapılacak işlemlerde de yönerge hükümlerine dikkat edilerek aynı hassasiyetin gösterileceği

ifade edilmekte ve Dış Denetim Raporu'nda yer alan öneriler kapsamında gerekli tedbirlerin alınacağı belirtilmektedir.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi daha vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonunun 13-18 Kasım 2020 tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesine ilişkin tezkeresi (3/1396)

13/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırması ile Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonunun 13-18 Kasım 2020 tarihleri arasında Azerbaycan'ı ziyaret etmesi hususu, 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım, biraz önce okunan 2019 Yılı Sayıştay Dış Denetim Raporu'yla ilgili pek kısa bir söz talebimiz vardır efendim.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Özgür Ceylan konuşacak, efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ceylan.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

46.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 37'nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 69'uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına dair dış denetim raporları ve inceleme sonuçları hakkında tezkeresine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, Denetim Raporu'nda, 2018 yılına göre 2019'da tasarruf sağlandığı, yüzde 93,74 oranından yüzde 83,45 gibi bir rakam harcandığı görülmekte. Ancak burada benim sormak istediğim şey şu: “Cari transfer ödemeleri” diye bildiğimiz kalemden yüzde 98,5 oranında bu kalemin kullanıldığı, bu kullanımın yapıldığı, “sermaye transferleri” kaleminde de

yüzde 100 oranında bir harcama yapıldığı gözümüze çarpıyor. Bunların ne olduğunu yüce Meclise, Bütçe Komisyonunun veya Meclisin iradesinin açıklamasını rica ediyoruz. Diğer oranlar, yüzde 85’le personel giderleri, yüzde 87’yle sosyal güvenlik primi gerçekleşirken özellikle bu iki gider çok yüksek oranda gerçekleşmiş. “Cari transferler” ve “sermaye transferleri” kalemleri nelerden oluşmaktadır, ne kadar bir tutar söz konusudur? Bunun yüzde 100 harcanmasının açıklaması nedir? Bu konuda bilginizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Anlaşılmıştır, takibatını yapacağız inşallah.

İYİ PARTİ Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 22/7/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, Kanal İstanbul Projesi’nin tüm yönleriyle araştırılarak olası olumsuz etkilerinin önüne geçilebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3179) Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Lütfü Türkkan

Kocaeli

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, gerçekleştirildiği takdirde geriye dönüşü ve telafisi mümkün olmayan sakıncalar taşıyan “Kanal İstanbul” adı verilen hayalî projenin iptal edilebilmesi için gerekli araştırmaların yapılarak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 22/7/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 17/11/2020 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ PARTİ Grubu adına Samsun Milletvekili Bedri Yaşar.

Buyurunuz Sayın Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, önergeyi İstanbul Milletvekilimiz Hayrettin Nuhoğlu vermişti; o da bildiğiniz üzere Covid illetine yakalandı, şu an tedavi görüyor. Ona da bu vesileyle geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Yine, Meclisimizde tedavi gören milletvekillerimiz var. Bununla beraber, Covid illetine yakalanan bütün vatandaşlarımıza da geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Tabii, son dönemde sıkıntılı günler geçiriyoruz; özellikle, Sayın Cumhurbaşkanımız acı reçetelerden bahsediyor, ekonomiyle ilgili tedbirlerin alınacağından bahsediyor. Biz de tam bunlar bahsedilirken diyoruz ki: Bakın, Kanal İstanbul Projesi enine boyuna araştırılmış, düşünülmüş, yorumlanmış bir proje değil. Hiç olmazsa bu araştırma önergesi vesilesiyle bu projenin üzerinde biraz daha zaman harcayalım, biraz daha çalışalım. Bu, ciddi bir proje, “Ben yaptım oldu.” mantığıyla olabilecek bir iş değil. Bu çerçevede, bilim adamlarının görüşleri var: “Bu bölgede 70 tür canlıya ev sahipliği yapan sulak alanlar başta olmak üzere Terkos, Sazlıdere ve Küçükçekmece Gölü bu projeden olumsuz yönde etkilenecektir. Projeye bağlı olarak 850 bin metrekairelik doğal sit alanı, 14 milyon metrekairelik arkeolojik ve 2 milyon metrekairelik karma sit alanı yok edilecektir. Burada binlerce yıldır var olan bir coğrafya yok olacaktır. Yazıktır, günahıdır, bunun vebaline girmeyin.” diyorlar. Ayrıca, proje ilk etapta 19 mahalle, 6 ilçede insanları yerinden edecek, toplam 316 bin kişi yerinden ve yurdundan olacaktır. “Projeye birlikte, bölgede sit alanları bir hafriyat reyonuna dönüşecektir.” diyorlar.

Plan değişiklikleriyle Küçükçekmece Gölü çevresinde arkeolojik sit alanının içine kentsel gelişme alanı ve üniversite alanı kararı getirdiği görülmektedir. Böylece, arkeolojik alan tamamen yok edilmektedir. Plan değişikliklerinde, Sazlıdere Barajı boyunca yer alan dere mutlak koruma alanlarını kentsel gelişme alanı içine daraltarak koruma bandını tüm dere boyunca yaklaşık üçte 1 oranına indirdiği görülmektedir. Trakya'nın verimli tarım alanları ayrıca daraltılmaktadır. Havza koruma kuşaklarını daraltan kararlar içermektedir. Yine, orman alanını da yarıp geçmekte ve böylece orman alanı sınırları da bu plan değişikliğiyle beraber daralmaktadır. “Kanal İstanbul” adı verilen su kanalı gerçekleştirildiğinde bir daha asla geri dönüşü olmayan bir ekolojik ve oşinografik faciayla karşı karşıya kalmamız kaçınılmazdır.

Yine, bu projeden etkilenecek bölgenin yüzde 7'si orman alanı, yüzde 44'ü ise tarım alanından oluşmaktadır. Bölgedeki köyler tarımın yanında hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Projenin yedi yıllık inşaat süresince yerleşik halkın yaşamını nasıl idame ettireceğine ilişkin bir plan, program yapılmamış, bununla ilgili herhangi bir bütçe de ayrılmamıştır.

Kanal İstanbul'un bir başka negatif yönü ise ekolojik sistem ve balıkçılık sektörüyle ilişkilidir. Kanal İstanbul, iki denizi yapay olarak birleştirmeyi amaçlayan bu proje, yer altı sularıyla birleşen deniz suyunun PH dengesinin değişmesine, su altı bitki örtüsünün geri dönüşmez şekilde zarar görmesine neden olacaktır. Bu, şu demektir: Kanal İstanbul Projesi'yle Marmara Denizi bir ölü deniz hâline gelecektir. Hâlen Gemlik ve İzmit Körfezlerinin derin bölgelerinde gözlenen oksijensiz koşullar, Kanal İstanbul'la birlikte Silivri körfezi ve İstanbul kıyılarına doğru yaklaşacak ve Marmara Denizi'ndeki hayat önemli oranda sekteye uğrayacaktır.

Kanal İstanbul Projesi, yaklaşık dört yıl içinde 1,1 milyar metreküp seviyesinde bir hafriyat ortaya çıkaracaktır; bunun da bedeli yaklaşık 32 milyar TL'dir.

Yine, Çevresel Etki Değerlendirmesi rapor kapsamında, uzmanlar, kanalın deprem riskine etkisiyle su kaynaklarına, orman alanlarına, tarım alanlarına vereceği geri dönüşü olmayan zararlara ilişkin yeterli verinin oluşturulmadığını ve teknik değerlendirmelerin kısıtlı olduğunu tespit etmişlerdir.

ÇED raporunda, kanalın yapım maliyetine ilişkin de net bir veri olmadığı gözlenmektedir; 70 milyar diyen var, 140 milyar diyen var. Biz de diyoruz ki: Bugünkü şartlarda 140 milyarsa bu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kentsel dönüşüme ayırdığı bütçenin yaklaşık 7 katıdır. 150 yataklı 1.650 tane hastane yapılabilir, yine, bu parayla İstanbul'un riskli yapı stoku sorunları da çözülebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Yine, aynı şekilde esnafa, sanayi yatırımlarına -2020 yılı verileriyle-yapılan desteğin 50 katı daha fazla kaynak ayrılabilir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, Uluslararası Şehir ve Sivil Toplum Kuruluşları Zirvesi’nde yapmış olduğu konuşmada İstanbul’un kıymetini bilemediğini belirterek “Biz, bu şehrin kıymetini bilemedik, biz bu şehre ihanet ettik, hâlâ da ihanet ediyoruz. Ben de bundan sorumluyum.” şeklinde açıklama yapmıştı.

Sayın Cumhurbaşkanının o gün yapmış olduğu açıklama da şehrin silüetiyle ilgili bir açıklama olarak kamuoyunda yerini almıştır. Demek ki, değerli arkadaşlar, bugün, İstanbul ciddi oranda bir deprem riskiyle karşı karşıya. Bunun için ilk olarak bu depremle ilgili çalışmalar için bu bütçenin buraya ayrılması lazım; 300 bin diyen var, 500 bin diyen var. İstanbul’daki sorunlu yapılarla ilgili rakamlar zaten uçuk, dolayısıyla Kanal İstanbul yerine bugün ilk elden depremle ilgili tedbirlerin İstanbul’da yapılmasının ele alınmasının daha önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu araştırma önergesinin de verilmesinin amacı bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Tabii, bugün bununla beraber gündemde başka şeylere de şahit oluyoruz; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının söylediği “Kanal mı, İstanbul mu?” ile ilgili İçişleri Bakanlığının bir araştırması var. Hakikaten böyle ince düşündüğü için, devletin malını bu kadar ince eleyip sık dokuduğu için ben huzurlarınızda Sayın İçişleri Bakanına teşekkür ediyorum. İnşallah bu ince ayarı, ince düşünceleri on sekiz yıldır idare ettiğimiz bütün belediyelerde uygularsınız. Kim methetmiş, kim övgüler dizmiş, kim belediyenin imkânlarını hangi vakıflara, nelere kullandırmıştır? Ben bunun da hesabını Sayın İçişleri Bakanının soracağına canı gönülden inanıyorum. Gün bugün, şu Kanal İstanbul’u bir daha gözden geçirelim. Bakın, acı reçetelerden bahsediyorsunuz. Bunu hiç olmazsa Meclis de bir gözden geçirsin diyor, olumlu oy kullanacağımızı düşünerek yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Murat Çepni.

Buyurunuz Sayın Çepni. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; evet, uzunca zamandır tartıştığımız bir proje Kanal İstanbul Projesi ama henüz tam olarak neyi kapsadığı bir muamma, kapalı kapılar ardında yürütülen bir talan projesi.

Şimdi, bu proje tam olarak nedir? Buna bizim epeyce bir zamandır bir yanıtımız var: Bu proje bir emlak projesi, bu proje bir talan projesidir. Bakın, 2011’den bu yana arsa hareketi 30 milyon metrekareyi bulmuş yani 2011’den beri bu projeye bağlı olarak alanda ciddi bir hareketlilik var. Bu 30 milyon metrekare; Beyoğlu, Bayrampaşa ve Gaziosmanpaşa ilçelerinin büyüklüğü kadar bir alanı ifade ediyor.

Peki, burada en çarpıcı şey ne, en çarpıcı veri ne? Bu hareketlilikte en çarpıcı olan şey ise -tabii ki bizi yanıltmayan bir gerçek bu- 3 tane büyük şirket. Bu 2011’den bu yana gerçekleşen harekette 3 tane büyük şirket göze çarpıyor. Bunlar kim? Kuveyt, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri. Arap sermayesine yani yerli sermayeye ek olarak daha büyük bir payı... Arap sermayesi buraya gelmiş, buradaki rantı önceden görmüş ve buraya yatırım yapmış. Ucuza kapattığı arsalar bugün paha biçilemez orana ulaşmış.

Peki, bu gerçek ortadayken biz Kanal İstanbul Projesi'nin nesini tartışacağız? Her şey gün gibi ortada; bu proje halkın, doğanın olanaklarının, doğal varlıkların yabancı sermayeye peşkeş çekilmesi projesidir. Dolayısıyla bir suçtur, bir doğa suçudur, bir insan hakları suçudur. Şimdi, bu projeye 6 milyon kişinin su ihtiyacını karşılayan Sazlıdere Barajı yok olacak arkadaşlar. Terkos Gölü'nün tatlısu kaynakları denizle birleşecek, 13.400 hektar orman arazisi yok olacak, 287 hektar muhafaza orman kaybedilecek, 394 bin ağaç kesilecek, 20 bin futbol sahası büyüklüğünde tarım alanı yok olacak, en az 300 çiftçi aile işsiz kalacak, yılda 200 bin ton buğday üretimi son bulacak. Kanal İstanbul Projesi'nin bütçesi yaklaşık 140 milyar TL, bu rakamın daha azı söyleniyor, daha fazlası da olabileceği söyleniyor. Bu rakamla kentsel dönüşüme ayrılan bütçenin 7 katı bir rakam tarif edilmiş oluyor. Yine, bu rakamla 150 yataklı 1.650 hastane yapılabiliyor. İstanbul'daki bütün ilk ve ortaöğretim okulları yeniden bu rakamla inşa edilebiliyor. Peki, bu tartışma ne zaman yapılıyor? Deprem koşullarının -işte özellikle İzmir depreminin sonra- çok güncellendiği koşullarda, İstanbul depreminin alarm verdiği koşullarda gerçekleşiyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – ...7,5 büyüklüğündeki bir depremde 48 bin binanın yıkılacağı söylendiği koşullarda gerçekleşiyor, 194 bin binanın orta ve üstü hasar göreceği koşullarda gerçekleşiyor.

İşte, AKP iktidarı, halkın ve doğanın yararına politikalar üretmek yerine, bir avuç sermayenin yararına projeler, programlar geliştirmekle meşgul. Bu bir ihanet projesidir. Biz, ekoloji örgütleriyle birlikte, İstanbullularla birlikte ve tüm dünyayla birlikte çünkü bir dünya mirası aynı zamanda... Halkın bütçesinin ve dünya mirasının sermayeye peşkeş çekilmesi meselesi var. Biz, bu konuda tarafız, Kanal İstanbul Projesi'nden derhâl ve derhâl vazgeçilmeli, ekoloji örgütleri ve bilim insanlarına kulak verilmelidir.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grubu adına İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan.

Buyurunuz Sayın Aydoğan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu Anayasa, bu da İçişleri Bakanlığının inceleme yazısı. Bu Anayasa yerel yönetimlerle ilgili diyor ki: “Seçmenlerin seçimle kurmuş olduğu tüzel kişiliklerdir.” Bu yazı da diyor ki: “Külliyenin arka bahçesidir.” Bu yazıyı yazanı da bağlayan bir anayasa var, bu başmüfettişi de bağlayan bir anayasa var.

Kanal İstanbul Projesi'yle alakalı çok şey söylendi. İhanet projesidir. İstanbul halkı şu anda sosyal medyada birleşmiş, “İmamoğlu benim.” diyor, “Kanal İstanbul ihanettir.” diyor, “Ya kanal ya İstanbul.” diyor. Yüreğiniz yetiyorsa gelseydiniz, bir referandum yapsaydınız. Yetmez çünkü bugün 65'lerde görülen “hayır” oranı yarın 80'leri bulacak, bunu biliyorsunuz. İstanbul'u kaybettiniz, elinizi eteğinizi çekmiyorsunuz. İstanbul'un temsilcisi, İstanbul halkının temsilcisi, seçilmiş belediye başkanı Ekrem İmamoğlu'dur. İstanbul halkının suyunu, doğasını, çevresini yok eden, canlılarına zarar veren, denizlerini yok eden, Marmara'yı çürük yumurta kokusuna çevirecek olan bu ihanet projesine karşı oldu diye İçişleri Bakanlığı tarafından incelemeye alındı öyle mi? İçişleri Bakanı, İstanbul milletvekilleri olarak hadi bizleri de alsın, İstanbul halkını da alsın, milyonları da alsın o incelemenin içerisine. Hepimiz karşıyız kardeşim! İhanet projesidir, cinayet projesidir.

Yazılan yazıda “devlet projesi” diye bahsediliyor. Ne zamandan beri Katar Emiri'nin annesinin gayrimenkul alma meselesi devlet meselemiz oldu? Ne zamandan beri henüz yargı süreci bile bitmemiş, itirazları tamamlanmamış bir süreç devlet projesi oldu? “Uluslararası hukuku ilgilendirir.” diyor. Ne zamandan beri Anayasa'nın 127'nci maddesinde seçilmiş bir başkan yok saymak, 5216 sayılı Yasa'ya

göre o halkın çıkarlarını korumakla görevli bir başkanı yok saymak uluslararası hukuk meselesi olarak sayılıyor? Ne zamandan beri İstanbul halkının çıkarlarına saldırmak, doğasını yok etmek, onu depremlerle ölüme terk ederken milyarlarca lirayı şu ucube projeye harcamak devlet projesi oluyor? (CHP sıralarından alkışlar)

Buradan Sayın İmamoğlu'na -Genel Başkanımızın sıkça kullandığı bir ifade var, zaten Sayın Başkanımızdan hiç kuşquamız yok- Türkiye halkına, İstanbul halkına sesleniyorum; Genel Başkanımız der ki, bize de öğüdüdür: "Sen dik dur, eğri belasını bulur." (CHP sıralarından alkışlar) Bu projede dik duracağız, bu projede Türkiye topraklarının peşkeş çekilmesine izin vermeyeceğiz. Bu projeye beraber, az önce konuşmacıların burada dile getirmiş olduğu sizin kıyakçılığımıza karşı duracağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Türk halkının çıkarları sizin kıyakçılığınızda değildir. Devlete çökmüş olmanız, devleti parti devleti hâline getirmiş olmanız, bu devletin Anayasa'da tanımlanmış halkı koruyacak sosyal devlet olma özelliğinden uzaklaştırılacağı anlamına gelmez. Hiçbirinizin vicdanının kabul etmediği bir projeyi İstanbul halkına dayatıyorsunuz ve Sayın İmamoğlu'nu da karşı duruştan dolayı sorgulamaya alıyorsunuz, öyle mi?

Sevgili Başkanım, sen İstanbul'un gururusun, İstanbul halkı arkanda. İstanbul'da 2 defa yenerek gönderdiğin bu güruh topluluğu, bu çıkar grubu seninle hesaplaşmak istiyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Çok ayıp bir şey bunlar ya! Hiç yakışmıyor sana!

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Sevgili Başkanım, İstanbul'da seçimde yendiğin anda bile pankartlar asarak "Galip geldik." diye yazanlardan hesap sormayan İçişleri Bakanı -İstanbul'un parasını- o afişler asılırken hesap sormayan İlçe Başkanı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Sayın Başkanım, tamamlayacağım izin verirseniz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ağustostaydı, niye konuşuyoruz bunu?

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – ...5216 sayılı Yasa'nın sana vermiş olduğu yetkiyi kullanırken sana ağza alınmayacak ifadelerle inceleme yazısı gönderiyor.

BAŞKAN – Tamamlayın efendim.

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Sevgili Başkanım, Türkiye bu değildir; Türkiye, benim, halkımızın geleceğe yönelik olarak çıkarmış olduğu aydınlık yüzlerle aydınlanacak Türkiye'dir. Bu yoldaki neferliğinde yanındayız, İstanbul halkı yanında, bugünler geçecek. Kanal İstanbul'da hak arayanların avukatlarıyla buluşmasını engelleyenlerden hesap sorması gereken İçişleri Bakanı, onu özendirirken sana göndermiş olduğu bu inceleme metninden dolayı belki de utanç duyacak. Bunu gönderen başmüfettiş ileride bir kenara atılacak kullanılıp atılan herkes gibi denilecek ki "Biz yanıldık." ve yazdığı yazıyla baş başa bırakılacak. Türkiye böyle bir ülke değil.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Güruh kim güruh?

TURAN AYDOĞAN (Devamla) – Türkiye kurumlarıyla beraber, kurallarıyla beraber bir hukuk devleti olmayı özledi, en kısa sürede de bunu gerçekleştirecek.

Saygılar sunuyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Güruh kim Sayın Başkan?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Açıklayayım mı efendim? Açıklayayım izin verirseniz, sonra açıklayayım.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ondan hiç yüzde 25'i aşamıyorsunuz.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Demir...

Buyurunuz Sayın Demir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Mustafa Bey cevap verecek şimdi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sorarsan açıklayacağım. Güruhu sorarsa açıklayacağım. Sayın Turan, sorarsan açıklayacağım.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Evet, teşekkürler Sayın Başkan.

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. İYİ PARTİ'nin grup önerisine AK PARTİ Grubu adına cevap vermek üzere huzurunuzdayım.

Şimdi, bu proje 2011 yılında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklandı ve ondan sonra da ÇED raporundan falan bahsedildi; ondan biraz konuşacağım. Tam 52 kurumdan uygunluk görüşü alındı. 200 bilim insanıyla ilgili detaylı çalışmalar yapıldı. Hani, Marmara'yı, "Genel durumu bozulacak." falan dedi de arkadaşlar. Netice itibarıyla bunların bilimsel çalışmaları yapıldı; jeolojik, hidrolojik, deprem çalışmaları yapıldı ve önümüzde Kanal İstanbul gibi bir proje var.

Değerli arkadaşlar, bakın, artık günümüzde devletleri şehirler taşır, devletlerin lokomotifleri şehirlerdir ve marka şehirlerdir yani AK PARTİ'nin bundan bir dönem önce kendine hedef koyduğu yerel yönetimler de marka şehirlerdir. Eğer sizin İstanbul'unuz olmazsa gidin yurt dışında bu kadar değeriniz olmaz. İstanbul'u İstanbul yapan, şüphesiz stratejik değeri vardır, jeolojik değeri vardır, topoğrafik değeri vardır ama İstanbul'da şu ana kadar yapılmış hizmetler de İstanbul'a bir değer katmışlardır. Siz düşünün şimdi, eğer Avrasya Tüneli olmasaydı, düşünün şimdi Marmaray olmasaydı, İstanbul'a üçüncü köprü olmasaydı... Bunların hepsini saydığımızda yirmi yıl. Yüz yıllık Cumhuriyet tarihinde yapılmış 2 tane köprü var, şu anda konuştuğum yirmi yıl içerisinde 2 ulaşım yerine biz 4 tane ulaşım gerçekleştirdik Asya ile Avrupa arasında. Dolayısıyla, İstanbul'a hizmet ederseniz İstanbul'un değerini ancak ön plana çıkarırsınız.

Şimdi, iki şey söyleyeceğim: Bu, İstanbul'un boğazının özgürleştirilmesi projesidir. Bakın "çevre" diyorsunuz ya, her yıl ağustos ayında "2 Kıta 1 Yarış" yapılır, dünyanın her tarafında iyi yüzücüler gelirler ancak biz 2 bin kişiyi alabiliyoruz biliyor musunuz? Yarısı yabancı, yarısı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı. Neden biz 10 bin kişiyle dünyanın en büyük boğaz yarışını yapmıyoruz? Nedeni şu: İstanbul'daki trafiği kapatamıyoruz. Sabahleyin saat sekizde denize atlıyoruz -Kanlıca'dan Kuruçeşme'ye- öğleden sonra saat üçte kapanıyor. Neden? Çünkü gemiler bekliyorlar. Dünyanın en önemli "Extreme Sailing" yarışlarını yaptık ama İstanbul Boğazı'nı kullanamadık. Bizden hemen sonra 12'nci etabı Singapur'da yapıldı ama İstanbul Boğazı'nı değerlendiremedik. Dünyanın en önemli, şehirleri öne çıkaracak "Air Race" yarışlarını yaptık, Haliç'te yaptık onu İstanbul Boğazı'nı dururken.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Hasılıkelam, İstanbul bir değer projesidir ve kültür projesidir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İstanbul'a ihanet ettiniz.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Bir şey anlatacağım: Şimdi, millet siyasetçiden hizmet bekler, bakın size söyleyeyim. İkinci yılımda, Belediye Başkanlığı dönemimde bir anket yaptırıldı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İhanetlerinizi anlatın.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – Anket şu: Belediye başkanından memnun olanlara ucu açık bir soru sordurduk, dedik ki: “Siz belediye başkanından niye memnunsunuz kardeşim?” Ucu açık soruda 30 tane cevap geldi, o cevapların hepsini yukarıdan aşağıya sıraladığımızda “Bu millet, belediye başkanından, siyasetçiden çalışkanlığı bekliyor.” diyor. Ucu açık soru... (AK PARTİ sıralarından alkışlar) “Biz, şu belediye başkanını seviyoruz çünkü çalışkan. Şu Cumhurbaşkanını seviyoruz çünkü çalışkan.” diyor.

2’nci sırada ne çıktı biliyor musunuz? Samimi devlet adamı ve siyaset adamı istiyorlar yani gönülden milletle beraber olanı istiyorlar ve bunu buradaki Meclisten çok, halk çok iyi biliyor. Halkın gönlündeki ekranla belediye başkanının kalbinden geçenin arasında “wireless” bağlantısı var; onu tereddüt etmeden biliyoruz.

3’üncü değer neydi biliyor musunuz halkın siyasetçiden istediği?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) - 3’üncüsü değer samimiyetti ve dürüstlüktü.

Şimdi, ben Sayın İmamoğlu’na buradan siz söylediğiniz için söylüyorum, bakın, bir tavsiyem: Kaçmakla olmaz, temeli atılmış Haliç’i kurtaracak biyolojik membranın temelini atmamakla olmaz bu iş, Kanal İstanbul’a karşı çıkmakla olmaz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İstanbul halkı görüyor. Gönderdiler sizi, gönderdiler. “Yolunuz açık olsun.” dediler.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) - Ancak düşüncelerinizi söylersiniz, eksikleri varsa tamamlanır. Neticede bizim hepimizin ortak paydası bu millettir, hepimizin ortak paydası bu İstanbulludur ve İstanbul’un geleceğidir.

Depremle ilgili... 470 bin insan orada yerleşecek. Bugün bakanımız açıkladı, deprem rezerv alanının kullanılması açısından çok ciddi büyük bir potansiyele sahip orası. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sağ olun, var olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, grup önerisinin sahibi olarak söz almak istiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Türkkan.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan’ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir’in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, biraz evvel hatip ÇED raporundan bahsetti. Ben, size ÇED raporundan birkaç şey okuyacağım. Bir kere Küçükçekmece Gölü, Sazlıdere Barajı, Terkos Gölü çok önemli çünkü kuşların konakladığı sulak alanlar bunlar. ÇED raporuna göre, 150’ye yakın kuş türü var bu alanda. İstanbul kuşlar için göç yolu üzerinde olduğu için bu yerlerin yok edilmesiyle ilgili ciddi bir alan yok ediliyor. ÇED raporunda şöyle bir ifade var, diyor ki: “Konaklayacak alan bulamayan kuşlar yeni havaalanının çevresinde açıklık alanlara konabilir.” Ekosisteme verilen zararı görmek için bu bile tek başına yeterli. 850 bin metrekarelik sit alanı yok edilecek orada. 14 milyon metrekarelik arkeolojik alan, 2 milyon metrekarelik karma sit alanı yok oluyor bu projeye beraber.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bakın, Profesör Naci Görür var, hiç popülist yaklaşımda bulunmadan, hiç popülizm yapmadan bugüne kadar depremle ilgili bilgilerini ekranlara yansıtan değerli bir bilim adamıdır, aynı zamanda Bilim Akademisi üyesidir. Kanal İstanbul’la ilgili “Güzergâh boyunca yer altı, yer üstü suları ve barajlar yok olacak; İstanbul, susuzluğa mahkûm olacak. Deprem bekleyen ve iklim değişimine uğrayan bir kentte, bu hiç yapılmaması gereken bir iştir. Susuzluk, depremin neden olduğu can kaybını salgın hastalıklar yoluyla daha da artırır. Kanal boyunca ve İstanbul’da nüfus daha da artacak. Daha fazla nüfus daha fazla can ve mal kaybı demektir. Bu, yapılmamalıdır.” diye uyarıyor Prof. Naci Görür. Kanal depremden önce biterse, bu su yolu deprem sırasındaki afet yönetimini zora sokacak; kimi yerlerde yangın, kurtarma, ambulans gibi hizmetleri aksatabilir.

Yani, ezcümle diyor ki bütün bilim adamları, arkadaş kıymayın İstanbul’a ya, inat uğruna İstanbul’a kıymayın diyor. İnşallah bu sesi duyarsınız.

Teşekkür ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Altay.

48.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir’in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın hatibi dinledik, tabii herkes siyasetteki iddialarını kendince sergileyecek, bu Meclis onun için var. Ancak ben şunu biliyorum, bu ÇED raporunun nasıl oluştuğunu biliyorum, ben bu Kanal İstanbul’la ilgili ne ekolojik ne jeolojik ne hidrografik ne oşinografik ciddi bir etki analizinin yapılmadığını biliyorum, bu bir.

İkincisi, bugün gün içinde de söyledim, Ekrem Bey’in, Ekrem İmamoğlu’nun İstanbul halkının hak ve menfaatlerini korumaktan dolayı ya da İstanbul’un doğasını, çevresini, suyunu, yer altı su kaynaklarını korumak için verdiği mücadelenin idari bir soruşturmaya takılması -tekrar ediyorum- aslında Ekrem Bey’in haklılığını kamuoyu nezdinde daha da güçlendirecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Birkaç yıl önce Sayın Cumhurbaşkanının “Artık referandum kültürüne alışmalıyız.” mealinde bir değerlendirmesi var, çok iyi hatırlıyorum. Bu proje bir devlet projesi de değildir, bu bir devlet politikası değildir. Ne Mecliste -biraz önce söyledim- ne Bütçe Komisyonunda... Kaldı ki öyle olsa bile “Yanlış, yanlış.” demeyi sürdürürüz ama ben, buradan Sayın Cumhurbaşkanına bir çağrıda bulunmak istiyorum: Bu projeye gerçekten güveniyorsa ve bu projenin İstanbul halkının menfaati için zaruri olduğuna inanıyorsa “Referandum kültürüne alışalım.” diyen bir Cumhurbaşkanı bunun için bir referandum bekliyorum. Gelin, bir referandum yapalım, İstanbul’un kaderini İstanbullular belirlesin. Hoş yenilenen İstanbul seçiminde belirlediler ama Sayın Cumhurbaşkanı İstanbul halkının yıllarca kendine verdiği desteği geri çekmesinden dolayı, İstanbul halkından bir intikam almak istiyorsa da onu bilemem. Bu işi çözenin en kestirme yolu, bir an önce Kanal İstanbul’u İstanbul halkının tensibine sunmaktır, çare referandumdur.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurunuz.

49.- *İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in İYİ PARTİ grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir İstanbul Vekili olarak, bu konuda iki çift laf etmek istiyorum ben de. Bakın, gelin bu kadar güveniyorsanız bu projenize bir araştırma komisyonu kurulsun, bunu enine boyuna araştırın. Hani daha proje gerçekleşme aşamasında olmadığı için herhangi bir şeyi de engellemiş olmayacaktır, madem o kadar güveniyorsunuz. İddialarımız çok açık. Bakın, ekolojik denge bozuluyor diyoruz, jeolojik yapı bozuluyor, tahrip ediliyor, tarım alanları tahrip ediliyor, iklim değişikliğine yol açacak... Şimdi, yani bir de devlet projesi diyorsunuz. Ya, ortada bir kayıt yok. Bu Kanal İstanbul nereye kayıtlı devlet projesi olarak? Yani ilgili bakanlığın yatırım stokunda mı var, başlangıç bitiş tarihleri mi belli, proje bedeli mi belli? Bunlar da belli değil.

İstanbulla ilgili siz çok ama çok büyük hatalar yaptınız. Bakın, geçtiğimiz günlerde hatırlarsanız sizin Genel Başkanınız “İstanbul’a ihanet ettik.” demişti bir açıklamasında. Sonra aylar geçti, yeniden İstanbul’la ilgili çeşitli konuşmalar yapılırken bir baktık yatay mimarinin ne kadar önemli olduğunu ve İstanbul’da yatay mimariye -sadece İstanbul’da değil, Türkiye’nin her tarafında- ne kadar önem verdiğini anlattı. Şimdi, ben size İstanbul’dan bazı yatay mimari örnekleri vereyim: Mesela, Sapphire Tower 261 metre yatay mimari, Anthill Residence 210 metre yatay mimari, Spine Tower 201 metre yatay mimari, Varyap Meridian Blok 188 metre yatay mimari, Allianz Tower 186 metre yatay mimari, My Towerland 181 metre yatay mimari... Ya, 25-30 tane daha sayabilirim. Yani, bunların hepsi ama hepsi yatay mimari, 180-250 metre arasında, bunu da sizin Genel Başkanınız savunuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - “Yatay mimariye çok önem veriyorum.” diyen, yıllarca İstanbul’u yönetmiş olan sizin partiniz “İşte, yatay mimari.” diye İstanbul’a bunları hediye etmiş. İstanbul’a ihaneti yapmışsınız, şimdi de Kanal İstanbul yoluyla tabuta son çiviye çakmaya çalışıyorsunuz. Buna izin vermeyecek İstanbul halkı, bunu göreceksiniz. Sadece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın İmamoğlu değil, İstanbul halkı ve İstanbul seçmenleri de bu projenin karşısında çok net bir biçimde ayakta duracaklar, bunu da göreceksiniz. Sadece seçim sonuçlarıyla değil, mücadele içinde de anlayacaksınız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Turan...

50.- *Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, konu aslında bizim hatibimiz tarafından teknik olarak gayet sarıh bir şekilde ifade edildi ancak siyasi olarak, arkadaşların ifadesinden sonra şunu eklemek isterim: Bakınız, Başkanım -samimiyetle söylüyorum- Türkiye’de her proje eleştirilebilir, Türkiye’de her görüş usulünce serdedilebilir. Konuyu fikir hürriyeti bağlamında olumsuz bir örnekmiş gibi ortaya koymak Türkiye’ye haksızlık diye düşünüyorum. Belediye hizmetleriyle gündem olamayan, belediye hizmetlerinde Türkiye’nin önüne geçemeyen insanların bu tarz gündemlere sarılıp ülkenin de gündemini bu dar konulara hapsetmesini ibretle izliyoruz. Konu, Kanal İstanbul’a muhalefetten kaynaklı bir idari işlem değildir. Konu, kamu kaynaklarının yanlış kullanılmasından kaynaklı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Konu, Kanal İstanbul Projesi’ne muhalefet falan değildir. Bundan kaynaklı bir idari adım değildir. Konu, kamu kaynaklarının yanlış kullanımından kaynaklı kanuni bir işlemdir. Ancak şunu sormak isterim: İlgili işlem ağustos ayında söz konusu olmuş, gündeme gelmiş, bugün kasım bitiyor neredeyse, Ağustosta gündem olan bir soruşturmanın bugün Türkiye’nin gündemine gelmesi iyi niyetten uzak bir adımdır. Türkiye ne zaman “reform” dese, “büyüme” dese, “demokratik açılım” “büyük bir adım” “Heyecan duyuyoruz.” dese benzer gündemlerle içe kapanmanın önu açılıyor. O yüzden ağustos ayındaki bir idari işlemin bugün, gündem yapılmasının haksızlık olarak Türkiye’nin önünde durduğunu ifade etmek istiyorum. Kaldı ki kamu kaynaklarını İmamoğlu değil babamın oğlu bile yanlış kullansa gereğinin yapılması lazım Sayın Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Afişleri kim astı kaybettiğiniz seçimde?

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

51.- *İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, belediye kanunları, Anayasa çok açık Sayın Başkan; ahali, vatandaş, belediyeyi yönetmek üzere seçtiği belediye başkanına o belediyenin kaynaklarını kullanma hakkını da zaten verir. Kaldı ki Sayın İmamoğlu bu kaynakları İstanbul’a bir ihanet projesine karşı İstanbul halkındaki duyarlılığı ön plana çıkarmak için kullanmıştır ama “Babamın oğlu olsa bile hesap sorarım” demişken Sayın Turan’a şunu hatırlatmak lazım: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sayın İmamoğlu’ndan önce TÜRGEV’e ve TUGVA’ya verdiği paraları nereden vermiştir? Hangi hakla, salahiyyetle vermiştir? Neye dayanarak vermiştir? Bu vakıfların yöneticilerinin Sayın Cumhurbaşkanımızın yakın, aile efradından oluşması bunda etkili olmuş mudur?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın efendim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani daha düz sorayım ben soruyu: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Sayın İmamoğlu’ndan önceki yönetimi Sayın Erdoğan’ın yakınlarının vakıflarına 74,3 milyon lirayı peşkeş çekerken sen bunun hesabını niye sormadın? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Turan.

52.- *Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, bugün Azerbaycan tezkeresi olduğundan dolayı az konuşalım dedikçe Sayın Başkan sürekli bir yeni gündem ekliyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sen her şeye müdahale ediyorsun ya! Ben ne yaptım ya?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bakınız, şimdi bir önceki tartışmamızda “Neden Kılıçdaroğlu Kıbrıs’a davet edilmedi?” diye sordular.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Erdoğan niye davet etmedi?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yarım saat tartıştık, sonra belgeyi çıkardık, konu kapandı. Şimdi de diyorum ki: TÜRGEV ve TUGVA’nın şimdiye kadar, sayısız şekilde, bir kuruş para almadığı belediyece açıklandı, vakıflarca açıklandı; yetmedi, bu iddiada bulunanlara mahkeme nezdinde cezalar verildi yani olmadığı söylendi. Şimdi siz vakfa inanmıyorsunuz, belediyeye inanmıyorsunuz, mahkemeye inanmıyorsunuz; ne yapabiliriz?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana da inanmıyoruz!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bir insan kendi gözünü kaparsa kendine gece yapar. Bir insan uyuyorsa uyandırılır ama uyumadığı hâlde uyuyormuş gibi yapıyorsa yapacak bir şey yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bununla ilgili bir daha söylüyorum: Bu vakıflar, sayısız kere, bir kuruş almadıklarını ifade ettiler. Kaldı ki Türkiye’de yasalara uygun kurulan vakıfların belediyelerle, benzer kamu kurumlarıyla ortak faaliyetler yapması, gençlik çalışmaları yapması utanılacak bir iş değil, aksine gurur duyulacak bir konudur Sayın Başkanım.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- İYİ PARTİ Grubunun, 22/7/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu ve 20 milletvekili tarafından, Kanal İstanbul Projesi’nin tüm yönleriyle araştırılarak olası olumsuz etkilerinin önüne geçilebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/3179) Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – İYİ PARTİ grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.02

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.14****BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16’ncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen pandemi sürecinde sağlık sisteminin içinde bulunduğu mevcut sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla 17/11/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Hakkı Saruhan Oluç

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

17 Kasım 2020 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından verilen 9807 grup numaralı, pandemi sürecinde sağlık sisteminin içinde bulunduğu mevcut sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 17/11/2020 Salı günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Necdet İpekyüz.

Buyurunuz Sayın İpekyüz. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Pandemi, tüm dünyada yıkıcı etkisiyle devam etmekte ve her gün yeni haberler duymaktayız. Bir taraftan da aşı çıktı mı çıkmadı mı, ne aşamada, onu bekliyoruz ama bildiğimiz bir şey var; ölümler artıyor, hastalık artıyor ve salgınla baş edebilmek için de herkes çaba harcıyor. Ama biz biliyoruz ki salgında en önemli şey korumak, önlemek. Sağlık tanımından yola çıktığımızda “Bedensel, ruhsal, sosyal, siyasal anlamda tam iyilik hakkı, iyilik olma hâli” diye tanımlıyoruz. Hak dediğim, sağlık bir hak. Aslında dünya pandemiyle beraber şunu tartışıyor: Ücretsiz, erişilebilir ve ana dilinde sağlık hizmetini talep ediyor, eşit bir şekilde. Neden? Çünkü son yıllarda neoliberal politikalarla sağlık işletmeye dönüştürüldü ve hastalar, vatandaş müşteri oldu, sağlık kurumları işletmeye dönüştü. Ve

geldiğimiz aşamada bir virüs neyin ne olduğunu gösterdi ve “pandemi” dediğimiz, düşündüğümüzde sadece bir sağlık olarak ele almamak lazım. Tümüyle bütün kurumları ilgilendirmekte, yaşamımızın her alanını ilgilendirmekte çünkü sağlıkta öyledir. Kim olursa olsun; tarımıyla, yoksulluğuyla, içme suyuyla, havasıyla, iklimiyle hepimizi ilgilendirmekte. Önce doğayı korumamız lazım, önce eşitlikten yana olmamız lazım. Biz biliyoruz ki dezavantajlı kesimler varsa, barınamayanlar varsa, iyi beslenemeyenler varsa, zor koşullarda olanlar varsa daha risklidirler. Biz biliyoruz ki kronik hastalığı olanlar, çeşitli problemler yaşayanlar tekrar dezavantajlı kesimlerdir, onları korumamız lazım. Nedir peki bu pandemiyle beraber? Biz gördüğümüzde şu oldu: Hepimizin dikkatini çeken bir “halk sağlığı” kavramı tartışılmaya başlandı Türkiye’de. En başta ne yaptık? Alkışladık, alkışladık. Sağlık çalışanlarına iki, üç aylık önlem düşündük, sonra problemlerle baş başa kalınca gerçekle biraz yüzleşmeye çalıştık, hâlâ da algı yönetiyoruz.

Bakın, Zehra Zümrüt Selçuk, Çalışma Bakanı, Sosyal Güvenlik Kurumundan sorumlu; az önce haberlere düştü, Covid olmuş, testi pozitif çıkmış. Muhtemelen saraydaki Kabine toplantısına gidecekti. Saraya giren çıkan herkese test yapılıyor ama sokakta gezene test yapılmıyor, Batman’dakine test yapılmıyor, Mardin’dekine test yapılmıyor, Rize’dekine test yapılmıyor, Denizli’dekine test yapılmıyor. Test için gittiğinde diyorlar ki: “Yaş sınırın uygun değil, kronik hastalığın uygun değil.” veya “Özel hastaneye git, para ver.” Ne oldu? Özellikleri açtık, şehir hastanelerini açtık; başaramadık çünkü koruyucu sağlık yoktu. Peki, ne oldu? Birçok şeyde “şeffaflık” denilen kavramı yok ettik, insanlar artık güvenemiyor, rakamlara güvenemiyor. Güven olmayınca güvensizlik geliyor ve burada bir kurban vardı, bir hedef vardı, sağlık çalışanlarıydı. Salgınla ilgili, sağlıkla ilgili doğru söylemleri söyleyen kişiler, kurumlar sistematik mobbinge saldırı hedefine dönüştüler. Türk Tabipleri Birliği saldırı hedefine dönüştü, sendikalar saldırı hedefine dönüştü, yerelde çalışan sivil toplum örgütleri saldırı hedefine dönüştü, hatta soruşturmalara çağrıldılar. Biz, bu dönemde el ele vermezsek, yan yana durmazsak pandemiyle baş edemeyiz, sağlığı düzeltemeyiz.

Biz algı yerine saygıyla, paylaşmayla, dayanışmayla bunun üstesinden gelmeliyiz. Ne yapmalıyız? “Evde kal.” demek kolay, evde kalana sosyal devletin gereği neyse biz onu yapmalıyız. Hepimiz, vicdaniyla, insanların günlük 39 lirayla geçinebileceğine inanıyorsak verelim ama hepimiz biliyoruz ki hiç kimse günlük 39 lirayla geçinemez.

Hepimiz biliyoruz ki aşı tartışmalarına devam ediliyor, şu anda Türkiye’de grip aşısı yapılamıyor. Geldiği hâlde, birçoğumuz kendi yakınlarımız için baktığı hâlde, bulamıyoruz. Birçoğumuz biliyoruz ki hastalık pik yaptığında hepimizi telefonla teker teker arıyorlar “Ne olursunuz bize bir yatak bulun.” diyorlar. Peki, bu süreçte ne oluyor? Bu süreçte sağlık için çalışanlar, bu konuda çaba harcayanlar hedefe dönüştürülüyor. Niçin hedefe dönüştürülüyor? Çünkü gerçekleri söylüyorlar ama biz biliyoruz ki bu dönemde, sağlık çalışanları tümüyle gönüllü hizmet vermek istiyorlar. İlk dönemde şunu söylediler: “Kişisel koruyucu donanımlar açısından bizi destekleyin.” Batman’da arkadaşlarımız bunu istedikleri için sürgün edildiler. Kişisel koruyucu donanım istedikleri için, maske istedikleri için, siperlik istedikleri için sürgün edildiler. Bu dönemde yapılacak bir şey mi bu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Hiç kimse onları dinlemedi ama aynı Batman Valisi -aynı zamanda kayyum- kalktı ne yaptı? Sokakta maske takmayanlara ceza kesti. Sen maske dağıt. Mardin’deki kayyum ne yaptı? Suya zam yaptı. Diyarbakır’daki kayyum ne yaptı? Suya zam yaptı. Elektrikte düzenleme yok, doğal gazda düzenleme yok, internette düzenleme yok; gel keyfim gel. Öğrencilere, hastalara, herkese “Hasta olun.” denildi. Siz bunu yapmadığınız sürece pandemiyle baş edemezsiniz.

Bir diğeri, sağlık alışanları. Arkadaşlar, sağlık çalışanları en başta alkışlanıyordu; şu anda tümüyle ‘‘Tkeniyoruz.’’ diyorlar, ‘‘Bitiyoruz.’’ diyorlar, ‘‘lmemek için yaşamamız lazım.’’ diyorlar. Türk Tabipleri Birliği uzun süredir çalışma yapıyor, yürütüyor. Arkadaşlar, şunu görüyor musunuz? Ben de hekimim, sağlık çalışanları yirmi dört saat bunun içindeler, yirmi dört saat ve hâlâ Covid-19’u sağlık çalışanlarıyla ilgili bir meslek hastalığı diye kabul etmiyoruz; ‘‘Tkeniyoruz.’’ diyorlar.

Az önce, arkadaşlarımla ben konuştuğumda 163’t, mesaj geldi ‘‘164’’, kürsüye çıkarken mesaj geldi, 165 sağlık emekçisi yaşamını yitirmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Tamamlıyorum, selamlıyorum.

Gelin, hep beraber bunu görüşelim, hep beraber bunu ele alalım, hep beraber tamamlayalım nk bütün siyasi partilerde sağlık çalışanları var, hekim arkadaşlar var; İYİ PARTİ’de de, MHP’de de, bizde de, sizlerde de, CHP’de de. Gelin, el atalım, onların sesi olalım nk onların varlığı hepimizi kurtaracak. Pandemiye her açıdan araştıralım, her açıdan ele alalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu.

Buyurunuz Sayın Kabukcuoğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pandemi ve sağlık sorunları konusunda HDP’nin vermiş olduğu Meclis araştırması önergesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Covid-19 pandemisi, Aralık 2019’da Çin’de ortaya ıktı. Dünyada sosyal hayatta, eğitimde, sağlıkta, ekonomide, her alanda yavaşlamaya, kalite düşmesine neden oldu. Hayattaki her faaliyet alanını ilgilendiren pandemiyle mücadele, yalnız sağlık tedbirleriyle olmaz. Kamu otoritesinin görevi, tam bir eş güdüm içerisinde ülkeyi sevk etmek, vatandaşlarının ihtiyaını karşılamak olmalıdır.

Maske, mesafe, hijyen pandemide altın kural olarak standartlaştı. Devletin maske dağıtımındaki başarısızlığı en başlarda bir bocalamaya neden olmuştur. Daha sonra, devlet tekelden vazgeçerek serbest piyasanın da müdahil olmasıyla, Türkiye’de maske sorunu çözüldü.

Ülkemizde pandemiyle mücadelede her şey, sağlık personelinin fedakrlığı üzerindedir. Hkmet pandemiye gerekli önemi vermemektedir. Örneğin, 1 milyon nüfusa düşen test sayısı Amerika Birleşik Devletleri’nde 512 bin, Fransa’da 293 bin, İngiltere’de 572 bin, Almanya’da 298 bin, İtalya’da 314 bin iken bizde sadece 192 bindir. Bunu şöyle de yorumlayabiliriz: Ekonomimiz kötü, işsizlik rekorda. Hayatı yavaşlatamıyorsunuz, hiç olmazsa şehir hastanelerinin birinden vazgeçin. Zaten ne kadar hastane yaparsanız yapın, bu hastalığı nleyemeyeceksiniz. Onun parasıyla, bir hastanenin parasıyla yeterince test yapın ve hastalıktan insanları erken dönemde koruyun, fiyasyonu gerçekleştirin.

Gelişmiş ülkelere göre pandemide ülkemizin şanssızlığı, zaten kötü giden ekonominin daha da kötüleşmesi. Ekonomik olarak mecali kalmamış millet daha da yoksullaşmıştır. Hkmet, sorunun çözümünü Sağlık Bakanlığına ihale etmiştir. Sosyal hayatta yapılması gereken yapılmamış, sağlık sektörünün yükü olabildiğince ağırlaştırılmıştır. Sağlık ordusu bundan yılđınlık duymuyor. Ülkenin kurumları mutat zamanlara göredir, olağanüstü bir durum olan pandemi yönetiminde, tek başına sağlık sistemi, bu sorunun üzerinden gelemez.

Ülkemizde yıllık mezun sayısı 80 bini bulan, 38 dalda, istihdam edilmesi imkânsız, yardımcı sağlık personeli yetiştirilmektedir. Bu politika, yüz binlerce gencin ülkesine küsmesidir, sağlık sektörünün değersizleştirilmesidir.

Pandemide sağlık çalışanları, 60'ı hekim olmak üzere, 164 civarında şehit vermiştir, on binlerce çalışan ise hastalığa yakalanmıştır. Gelin görün ki müteahhitlere ülkenin onca parası, telaffuz edilemeyen rakamlar aktarılırken sağlık personeliyle ilgili hiçbir yeni düzenleme yapılmamıştır. Hükümet “şehitlik” unvanı vermekten kaçınmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Devamla) – Hastalığın içinde mücadele verirken Covid-19'a yakalanan sağlık çalışanlarına “meslek hastası” denilmiyor. Hâlbuki Covid-19 nedeniyle hayatını kaybeden sağlık personeline “şehit” denilmesi veya Covid-19'un meslek hastalığı sayılması hem çalışanların motivasyonunu artıracak hem de bir hakkın teslimi olacaktır.

Teşekkür ederim. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Murat Emir.

Buyurunuz Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Üzülerek ifade etmeliyim ki sağlık sistemimiz maalesef çökmüştür. İktidarın anlattığı o pembe tablonun dışına çıkıp gerçekler üzerinden konuştuğumuz zaman ülkemizin pandemiyle verdiği mücadelede başarısız olduğumuz ortaya çıkıyor. Biz bunu söylerken bir mutluluk hissetmiyoruz, büyük bir üzüntü hissediyoruz, sizi uyarmaya devam ediyoruz ve uyarmaya da sonuna kadar, sesimiz yettiğince devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bakınız, yoğun bakım doluluğu her ülkede aslında, bakarsanız, ülkenin sağlık sisteminin pandemiye verdiği cevabı açıkça ortaya koyar. Garip bir durum var: İki ay önce ağır hasta sayımız 1.500'ler civarındaydı, yoğun bakım doluluk oranımız yüzde 67'ydi, şimdi ağır hasta sayımız 3.500'ler civarına geldi ama nasıl olduysa yoğun bakım doluluk oranımız sadece yüzde 70'lerde. Yani sizin, Sayın Bakanın, her akşam açıkladığı o turkuaz tablo bile kendi içerisinde tutarsız, kendi içerisinde bile yanlış, kendi içerisinde bile -söylemeye dilim varmıyor ama başka bir kelime yok- yalan dolan dolu. Soruyorum size, 83 milyon vatandaşımıza soruyorum: Bu turkuaz tablodaki rakamların doğru olduğunu söyleyecek bir kişi kaldı mı? Bu yalana niye devam ediliyor? Herkes ya 5'le, ya 10'la, ya 20'yle, ya 25'le çarpıyor ama gerçek rakamların bu olmadığını hepimiz biliyoruz. Hepimize, hepimize her gün onlarca “Yoğun bakım sırası bekliyoruz, acildeyiz, yatak bulamadık; annem, babam, kardeşim ölmek üzere.” diye telefonlar gelmiyor mu? E, bu telefonlar geliyor. Türkiye'deki sağlık sisteminin rahat olduğunu, yoğun bakımların hâlâ dolmadığını nasıl söyleyebiliriz? Gerçeklerle yüzleşmemiz gerekiyor arkadaşlar.

Bir başka parametre daha, mesela test sayısı... Şimdi, test yapmıyorsunuz, hasta bulmuyorsunuz, sorun yok gibi görünüyor. Oysa bakın, test sayısında neredeyiz, dünyanın neresindeyiz -üzülerek ifade ediyorum- Avrupa'da 41'inciyiz, dünyada 111'inciyiz. Bu, bizim açımızdan utanılacak bir durum değil mi? Yani dünyada nüfusa göre 111'inci sırada test yapan ülkemiz; bunun neresi başarı? Bu test sayılarıyla “Biz pandemiyle mücadele ettik.” nasıl diyebiliriz?

Aşı meselesi... Bakın, grip aşısı sadece 1,3 milyon geldi. Sayın Bakan dedi ki: “3 milyona tamamlayacağız.” Bunu bir müjde gibi verdi. Oysa Almanya 25 milyon aldı, İngiltere 30 milyon aldı, İran bile, ambargo altındaki İran bile 8 milyon aşı aldı. Bu, bizim açımızdan utanılacak bir başarısızlık noktası değil midir?

Bakınız, hastanelerimiz batma noktasında. Malzeme bulamıyoruz, enjektör, gazlı bez dahi yok. Niye? Çünkü kırk aya yakındır sektörün parasını ödememişiz; devlet maalesef şantaj yapıyor ve diyor ki: “Ferağat edersen ancak senin paranı öderim.” Bu, bizim açımızdan övünülecek bir durum mudur?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurunuz.

MURAT EMİR (Devamla) - Neresinden bakarsanız bakın, ne aşılama oranında ne ilaç bulma oranında ne hastane yatağı oranında ne test sayısında dünyada ortalamanın üstünde bir ülke değiliz. “Ortalama” derken dünyanın yarısının açlık sınırında olduğunu ve bizim de maalesef sayısal olarak bu açlık sınırındaki ülkelere yakın olduğumuzu ifade etmeliyim. Sağlık Bakanı işin kolayını bulmuş; vatandaş korunacak, hijyen, maske, sosyal mesafe tamam; onun dışında hastalanırsa kendisi suçlu; evinde bekleyecek, günlerce fiyasyon ekibi bekleyecek, günler sonra fiyasyon ekibi sonunda gelirse eline bir ilaç tutuşturacak, bu ilacı alacak, ondan sonra test yaptırmak için hastaneye gittiği zaman test sırası bulamayacak. Yine, size de geliyordur, “Hocam, Vekilim; test yaptıramadım. Dört gündür, beş gündür bekliyorum, ne yapacağım?” diye. Ne yapacak biliyor musunuz? Sizin iktidarınızın bıraktığı özel hastaneye gidecek; 250,300,350 lira verecek, test yaptıracak. Bakın, Sayın Bakanın hastanesinde bile, Bakanın genelgesinin aleyhine 350 liraya test yapılıyor. Bundan daha utanç verici ne olabilir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

MURAT EMİR (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Gerçeklerle konuşalım, gerçekleri görelim, gerçekleri kabul edelim, gerçekler üzerinden halkımızı doğru bilgilendirelim, doğru ve etkin politikaları zamanında alalım ve Hükümet üzerine düşeni yapsın. Yoksa her akşam yalan dolan içeren bir mavi tablo, turkuaz tablo, bir “tweet” atarak bu işle mücadele edemeyiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Mustafa Esgin.

Buyurunuz Sayın Esgin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP grup önerisi aleyhinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum; Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Küresel Covid salgını şu ana kadar 55 milyon vaka, 1 milyon 300 bin ölüm sayısı ile dünyanın en önemli sağlık ve hatta medikososyal problemi olmaya devam etmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla ilk andan itibaren başta Sağlık Bakanımız olmak üzere Hükümetimiz tüm kurum ve kuruluşlarımızla birlikte küresel salgına karşı başarılı bir süreç yönetmektedir. Ülkemizde sekiz aydır etkisini gösteren salgına karşı sağlık sistemimizde bizi aceze düşüren bir süreç hiçbir şekilde yaşanmamıştır. Hem hazırlık hem malzeme hem de müdahale konusunda millet devlet el ele, sağlam bir duruş sergiliyoruz.

Yerinde ve zamanında almakta olduğumuz önlemlerle Türkiye, küresel salgında dünyadan pozitif ayrılan bir ülke hâline gelmiştir. On sekiz yıllık AK PARTİ iktidarlarında sağlık altyapımıza verdiğimiz önem ve destekle dünyadan pozitif ayrıştık. Hastane ve diğer yataklı tedavi kurumlarının sayısını 5.500’e yükselttik. Hastane toplam yatak sayımızı 3 kat artırarak 240 bine çıkardık, nitelikli yatak sayımızı 20 kat artırarak 145 bine çıkardık, yoğun bakım yatak sayımızı da 20 kat artırarak 40 binin üzerine çıkardık.

Toplam sağlık çalışanımızı 3 kat artırarak 1 milyon 100 bin sayısına ulaştık. Salgın öncesinde 10 şehir hastanesini hizmete açmıştık, salgın sürecinde de Başakşehir Şehir Hastanesi, Konya Şehir Hastanesi, Göztepe Şehir Hastanesi, Tekirdağ Şehir Hastanesi olmak üzere çok sayıda şehir hastanemizin açılışlarını gerçekleştirdik. Bunların yanında Sancaktepe ve Yeşilköy’de 2 tane pandemi hastanemizi hizmete açtık. Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi yeni binasını inşa ettik. Kıbrıs’ta bu hafta sonu açılışı gerçekleşen, yapımı iki ay gibi kısa bir sürede tamamlanan Acil Durum Hastanesini inşa ettik. Açılan şehir hastaneleri ve son yatırımlarımızla iki yılda yaklaşık 20 bin yatağı halkımızın hizmetine sunmuş olduk. Tüm bu sağlık altyapı yatırımlarımız salgınla mücadelemizde çok önemli bir avantaj olarak ortaya konmuş oldu.

Değerli arkadaşlar, sağlık altyapımızın dışında üretim ve tedarik zinciriyle dünyadan pozitif ayrıştık. Hastalıktan korunmak için attığımız adımlarla, hastalığın tedavi sürecindeki uygulamalarımızla dünyadan pozitif ayrıştık. Sosyal yardım desteklerinde, acil durum yönetiminde, yardım diplomasisinde dünyadan pozitif ayrıştık. Filyasyonda dünyanın en başarılı ülkelerinden biri olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ESGİN (Devamla) – Başkanım, tamamlıyorum.

Yerli aşı çalışmalarında son aşamaya geldik. Uluslararası alanda iş birliğiyle süreci yönetmeye devam ediyoruz. Kısa bir süre sonra başlayacağımız bağışıklama uygulamalarıyla salgını ülkemizde kontrol altına almayı hedefliyoruz.

Covid sonrası yeni bir dünya düzeninden bahsetmek durumundayız değerli arkadaşlar. Tolstoy’a göre yaşlı, Maluf’a göre paramparça, İzzet Begoviç’e göre fâni, Sezai Karakoç’a göre hüsransız dolu bu dünyada, Covid sonrası hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Büyüsü bozulan dünyanın yeni düzen arayışında Türkiye, insani bir siyasi mimari kurmak için dünyanın ihtiyaç duyduğu adımları atmaktan kaçınmayacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde, bölgesinde barış ve istikrar adası olan Türkiye’nin dünyada da rol model olmaya hazır olduğunu ifade ediyor, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündemi’nin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler” kısmında yer alan, yargı bağımsızlığını etkileyen durumların incelenerek bağımsız ve tarafsız yargılamanın sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/2028) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanmadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Altay

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündeminin, Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Ön Görüşmeler kısmında yer alan, yargı bağımsızlığını etkileyen durumların incelenerek bağımsız ve tarafsız yargılamanın sağlanması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/2028) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin görüşmesinin Genel Kurulun 17/11/2020 Salı günü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku.

Buyurunuz Sayın Tanrıku. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Genel Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, Sayın Genel Başkan burada, Genel Başkanımızla ilgili gelen bir fezleke üzerine ben bugün söz aldım, konuşmam da burada. Tabii, yani bir siyasi nezaketsizlik olmasın diye konuşmamı da buraya bırakıyorum ve yargı uygulamalarına ilişkin genel bir konuşma yapmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, yargıyla ilgili çok temel sorunlar var. Genel Başkanımızla ilgili geçen hafta bir fezleke geldi. Fezlekeyi okuduk, onu bir tarafa bırakıyorum ama şunu çok rahatlıkla ifade edebilirim: Yargıda, operasyonel kullanılan yargıç ve savcılar var. Bu fezlekeyi hazırlayan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığını çok yakından takip ediyorum. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, olağanüstü hâlden sonra bu Parlamento tarafından Parlamento'ya kayyum atandı. Bunu özellikle kullanıyorum ve yerleşmesini istiyorum. “Neden?” diyeceksiniz. Bu Parlamento, milletvekillerinin yargılanmasına ilişkin yasayı bir yasayla burada yapmadı, kanun hükmünde kararnameyle yaptı ve 600 milletvekilinin -Türkiye'nin neresinde olursa olsun- işlediği suçlarla ilgili olarak veya suç iddialarıyla ilgili olarak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığını yetkilendirdi. Dolayısıyla, Artvin'de de, Trakya'da da, Diyarbakır'da da, herhangi bir iddia olursa bu Hükümetin atadığı başsavcı, o başsavcının atadığı başsavcı vekili bizlerle ilgili yetkili. Bu, tamamen adil yargılanma ilkelerine aykırı ve yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkelerine aykırı. Çünkü Ankara Cumhuriyet Başsavcılığını atayan, HSK; HSK'de kim çoğunlukta? Hükümet. Yani hükümetin atadığı başsavcı, burada, 600 milletvekiliyle ilgili olarak Türkiye'nin neresinde olursa olsun, hangi iddiayla ilgili olursa olsun bir soruşturma başlatma yetkisine sahip. Bakın, bu Parlamento, kanun hükmünde kararnameyle olağanüstü hâlden sonra bu kötülüğü kendisine yaptı. Neden bu Parlamento bunu yaptı, onu da söyleyeyim: Adalet ve Kalkınma Partisi bu milletvekilleriyle ilgili olarak Türkiye'nin 81 ilinde herhangi bir savcının veya mahkemenin bir karar vermesini engellemek istedi çünkü bizimle ilgili olarak şu anda Ankara Cumhuriyet Başsavcısı yetkili ve Ankara ağır ceza mahkemeleri yetkili; bütün Parlamento dönemimizde, böyle. Dolayısıyla oraya da operasyonel hâkim ve savcılar atanıyor ve dolayısıyla bu şekilde Ana Muhalefet Partisinin Genel Başkanı aleyhine bile, siyasi eleştirilerinden dolayı fezlekeler düzenleniyor. Bakın, buna biz karşı çıkmamalıyız, buna sizler karşı çıkmalısınız, sizler. Eğer bu ülkede ana muhalefet partisinin siyasi eleştirilerine, ağır eleştirilerine karşı fezleke düzenleniyorsa hiç kimsenin bir güvencesi yoktur, hukuki güvencesi yoktur. O yüzden, şimdi dillendirilen yargı reformu veya işte, ekonomik reformların da hiçbir anlamı yoktur. Hem içeriden hem dışarıdan şuna bakarlar: Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanının, üç yıl önce, dört yıl önce, beş yıl önce konuştuğu sözler o zamanki savcılara göre herhangi bir suç değil ama şimdi, atanmış, görevlendirilmiş -baktım, gerçekten baktım değerli arkadaşlar, bir Google soruşturmasıyla bakabilirsiniz- atanan savcıya baktım. Haziran ayında, bakın, haziran ayında İzmir Başsavcı Vekili olmuş, şimdi Ankara Cumhuriyet Başsavcı Vekili. Demek ki başka nedenlerle buraya getirilmiş. Aynı bu şekilde görev yapan -bakın, aynı bu şekilde görev yapan- İstanbul Adliyesinde, Ankara Adliyesinde hâkim ve savcılar var.

Enis Berberoğlu davasında, Ahmet Altan davasında, Cumhuriyet davasında karardan önce heyetler değiştirildi, heyetler; başka heyetler atandı. Bakın, Diyarbakır’da genç bir yurttaşımız Nevroz gösterilerinde yaşamını yitirdi, çok açık bir ölüm ama savcının ceza istemi var; iki oturum önce heyet değiştirildi ve bugün, beraat kararı çıktı.

Şimdi, Adalet Bakanı şunu söylüyor: “Efendim, yargı bağımsızdır. Biz bir şey yapamayız.” Evet, yargı bağımsızdır, tırnak içerisinde. Peki, yargıdaki bu idari görevlendirmeler yani bir yargıcın aynı adliye içerisinde yer dolaştırılması, operasyonel olarak yer dolaştırılması; duruşmalardan önce görevlendirilmesi de yargı görevi midir? Hayır, idari görevdir. O zaman gelin, bu son üç yıldaki, dört yıldaki idari görevlendirmeleri araştıralım. Bakalım hangi operasyonla hâkim ve savcılar gerçekten görev yaptılar, hangi davalar öncesinde değiştirilmişler; HSK tarafından, kararnameyle veya Adalet Komisyonları tarafından atamayla bunlar yapılmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) – Dolayısıyla bakın, değerli arkadaşlar, size söylüyorum: Hiç masum değilsiniz, hiç masum değilsiniz! Adalet Bakanının kendisi de masum değil, bütün bu operasyonlardan HSK Başkanı olarak sorumludur. Dolayısıyla “Adalet gerçekleşsin, kıyamet kopsun.” demekle bu olmaz. Eğer gerçekten adaleti gerçekleştirmek istiyorsak adaletin üzerinden elinizi çekin, yargıç ve savcılar bağımsız hâle getirelim ve gerçekten de yurttaşlarımızın arzuladığı adalet düzenini birlikte kuralım.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Antalya Milletvekili Feridun Bahşi.

Buyurunuz Sayın Bahşi. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAŞŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu grup önerisi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Siyasal iktidar, bir toplumun en kapsayıcı gücüdür. Bu gücün kötüye kullanılmasını engelleyen en önemli unsurlardan biri hukuk devleti ilkesidir. Bu ilke, bireyler gibi devlet organlarının da hukuka uygun hareket etmesini sağlar. Hukuk devleti ilkesinin geçerli olduğu toplumlarda hukuk, özellikle de Anayasa bireyin korunması için çevresine şeffaf bir duvar inşa eder. Devlet yani siyasal iktidar kullanan organlar ise meşru bir sebep olmadıkça bu kaleye giremezler. Siyasal iktidarın bu sınırları aşıp bireylerin yaşam alanına haksız bir şekilde girmesine dur diyecek kurum ise hukuktur, adalettir, yargıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde yargı bağımsızlığının sağlanması bakımından hukuki bir eksiklik yoktur. Nitekim, Anayasa’mızın 9’uncu maddesi “Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerde kullanılır.” 138’inci maddesiye “Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar.” der yani hâkimlerin bağımsızlığı, kararlarını verirken hür olmaları, hiçbir dış baskı ve tesir altında bulunmamaları gerekir. Ancak, ne var ki 2017 Anayasa değişikliği referandumu yasama organının Cumhurbaşkanı karşısında bağımsızlığını ortadan kaldırdığı gibi yargı organlarının da bağımsızlığını kaldırmıştır. Diğer bir ifadeyle, sadece yasama organını değil, aynı zamanda yargı organını da Cumhurbaşkanının kontrolü altına sokmuştur. Şunu özellikle belirtmek isterim ki: Yasama, yürütme ve yargı erklerinin elinde toplandığı kişinin kim olduğunun hiçbir önemi yoktur. Bu kişi bir bilge kral veya halk tarafından yüksek oyla seçilmiş olsa bile hiçbir şey değişmez.

Ülkemizde hakikaten yargı bağımsız mıdır? Bu soruya ne yazık ki olumlu cevap verme imkânı yoktur. Geçtiğimiz günlerde Adalet Bakanı Sayın Abdülhamit Gül “Yargı hatıra bakmaz, yargı birilerinin dediğine bakmaz. Yargı dosyaya bakar, vicdana bakar, hukuka bakar, Anayasa’ya bakar.” demiştir. Evet, hakikaten yargı dosyaya bakar, vicdana bakar, hukuka bakar ve Anayasa’ya bakar. Peki, ülkemizde durum böyle midir? Bizce değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

FERİDUN BAŞŞİ (Devamla) – Talimatla tutuklama yapanlara mı bakarsın, talimatla tutuklananların bu tutukluluğu sona ermişken daha cezaevinden çıkmadan yine talimatla tutuklanmasına mı bakarsın; aynı suçtan yargılananların birine beraat verilirken diğerine yine talimatla mahkûmiyet kararı verilmesine mi bakarsın; hatırlı siyasetçilerin davalarına bakan hâkimlere söz geçirilemeyeceği düşünülerek Bakan talimatıyla mahkemesinden alınıp başka mahkemeye sürgün edilmesine mi bakarsın, KHK mağdurlarına mı bakarsın. Bu örnekleri o kadar çoğaltabiliriz ki günlerce konuşsak yine bitiremeyiz. Bu milletin sizden tek bir talebi olabilir: Adalet.

Yüce Türk milletini ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu.

Buyurunuz Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adaletten konuşacağız, Cumhuriyet Halk Partisinin adalet üzerine önergesi.

Bazı örneklerle size anlatmak istiyorum: Gülistan Doku... Dersim’de üniversite öğrencisi Gülistan Doku, 5 Ocak 2020 Pazar günü, kaldığı Kredi Yurtlar Kurumu yurduna geri dönmedi. 17 Haziranda, üvey babası polis olan Zaynal Abakarov’un şüpheli olarak tutuklanması için Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe verildi ve ardından ailenin avukatı Ali Çimen ZA’nın tutuklanması için talepte bulundu. Fakat, kuvvetli suç şüphesine rağmen Abakarov ve ailesi dosyada yargılanmadı. Gizlilik olduğu için detayları kamuoyuyla paylaşılmadı. Üstelik de ardından ailenin avukatı Ali Çimen hakkında resmî bilirkişi raporu üzerine açıklama yaptığı için soruşturmanın gizliliğini ihlal ettiği gerekçesiyle soruşturma açıldı, inceleme başlatıldı.

Rabia Naz, Giresun’un Eynesil ilçesinde 2018’de şüpheli bir şekilde hayatını kaybetti. Bu soruşturmada Temmuz 2020’de takipsizlik kararı verildi. Benim de içinde yer aldığım Komisyonun âdeta raporu beklenmişti. En azından, onca ihlale rağmen tek bir polis hakkında da soruşturma açılmadı.

Burak Oğraş... Fettah Tamince’ye ait, Antalya’da bulunan Rixos Otel’de staj yapan 16 yaşındaki Burak Oğraş, içinde su olmayan havuzda ölü bulundu. Şüpheli ölümünün üzerinden dokuz yıl geçti. Hâlâ olayla ilgili iddianame yazılmadı. 2014’te savcı reddetti, bir takipsizlik kararı verdi ama aynı savcı 2019 yılında ne olduysa bu sefer takipsizlik kararının kaldırılması gerektiğini açıkladı. Bunun üzerine şüphelilerden ikisi Ağustos 2020’de ifadeye çağırıldı. Tutuklama talebiyle sulh ceza hâkimine sevk edilen şüphelilerden biri adli kontrolle serbest bırakıldı, diğerinin ise yurt dışına kaçtığı ortaya çıktı. Oğraş ailesi haklı olarak Fettah Tamince’nin kendi otelinde personeli tarafından cinayet işlenmesinin prestij kaybına neden olacağı kaygısıyla soruşturmanın üstünün kapatılmasında parmağı olduğunu savunuyor ve dosyanın bizzat kamu görevlileri eliyle sümen altı edilmek istendiğini düşünüyor.

Nadira Kadirova... AKP Milletvekili Şirin Ünal’ın evinde 23 Eylül 2019 tarihinde hayatını kaybeden Özbekistan vatandaşı Nadira Kadirova’nın ölümüne ilişkin de şüpheler devam ediyor. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Mart 2020’de, “Kovuşturmaya yer yoktur.” kararı verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Kadirova'nın ailesiyse bu kararı AYM'ye taşıdı. Olaydan bir yıl sonra ise polis ekipleri tarafından yapılan olay yeri incelemesine ait yeni görüntüler ortaya çıktı ve görüntüleri değerlendiren Kadirova ailesinin avukatı “Odada bir boğuşma yaşandığımı düşünüyorum, üç ayrı bölgede kan birikmesi var, üçü de birbirine mesafeli alanlarda ve ayrıca olay yeri inceleme ekibine Şirin Ünal'ın kızı Duygu Ünal'ın eşlik ettiği görülüyor. Bu da hukuk usulüne aykırı.” dedi.

Yalnızca şüpheli ölümler değil, Soma katliamı gibi, iş cinayetleri gibi, Çorlu tren kazası ya da haksız tahrik, faillere indirim gibi kadın cinayetleri davalarında da tespit edilen adaletsizliklere ilişkin pek çok örnek verilebilir ki en sonuncusuna da bugün tanık olduk. Herkesin gözleri önünde, 24 polisin ellerinde silahlarla ve ateş edilerek 2017 Nevruzunda polis kurşunuyla öldürülen Kemal Kurkut.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Bugün Kemal Kurkut'un davasında mahkeme, polis memuru YŞ hakkında beraat kararı verdi ve asıl faillerin bulunması için suç duyurusunda bulundu. Biz o asıl failleri çok bekliyoruz, yıllarca o asıl failler bekleniyor gerçekten. Her şey kameraların önünde gerçekleşti ve polisler tabii ki bu işi çok iyi bildikleri için hepsi “swap” izlerini sildiler, kendilerinden “swap” izi alnamadı. Ondan sonra, hakikaten, eğer birisini durdurmak istiyorsanız ayağına ateş edebilirsiniz çok ciddi bir tehlikeyle karşılaşıyorsanız ama artık bizde vurmak, öldürmek esas oldu, yaşatmak değil.

Adaletten daha fazla söz edecek çok şey var ama gerçekten adil olmayan bir ülkede yaşıyoruz ve böyle olacağı günleri de umut ediyoruz, bunun için mücadele ediyoruz.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili İsmail Emrah Karayel...

Buyurunuz Sayın Karayel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL EMRAH KARAYEL (Kayseri) – Sayın Başkan, Milliyetçi Hareket Partisinin Değerli Genel Başkanı, sayın milletvekilleri; CHP grup önerisi hakkında AK PARTİ Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

“Sevginin kurduğu devleti adalet devam ettirir.” der Farabi. Biz de AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz günden bu yana ilk günkü aşkla, her zaman, her yerde ve her alanda hizmet etmeye ant içtik. Bunu yaparken güven ve adalet bizim önceliğimiz oldu ve hâlen de öyle olmaya devam etmektedir.

Ülkemiz hem ulusal hem de uluslararası düzeyde aranan hukuk standartlarının tümüne sahiptir. Süreci içerisinde gördüğümüz aksaklıklar ve yeni oluşan sıkıntılar varsa konuya bigâne kalmıyor, çözüm odaklı yaklaşımlarla sorunu en ince ayrıntısıyla irdeleyip Yargı Reformu Stratejisi'yle çözümler üretiyor, düzenlemeler yapıyoruz.

İktidara geldiğimiz günden bugüne AK PARTİ olarak devletin temelinde adaleti, adaletin temelineyse insanı koyduk. Siyaset ve hukuk anlayışımızı da bu esas üzerinde hayata geçirdik. Bu anlayışla 83 milyon vatandaşımızın tamamını kapsayan ve kimsenin kendini dışlanmış, ötekileştirilmiş hissetmeyeceği daha demokratik, daha özgür, daha müreffeh bir Türkiye için çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz.

Tüm bu yeniliklerin yanında, adalet sistemimizde mağdur odaklı anlayışın güçlendirilmesi için Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Adli Destekler ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Bu daireye 1.080 kadro ihdas edilmiş; bu kapsamda, psikolog, pedagog ve sosyolog gibi uzmanlarla mağdur vatandaşlarımızın yardımına koşulmaktadır.

CHP grup önerisinin gerekçesi incelendiğinde önerilerinin hedefinde HSK'nin olduğu görülmektedir. 15 Avrupa Birliği ülkesinde HSK benzeri kurullar bulunmaktadır. HSK ve benzeri kurulların bulunduğu Avrupa Birliği ülkeleri incelendiğinde bu kurulların genel olarak karma yapılı olduğu ve kurullara üye seçiminin yargı mensupları, yasama ve yürütme tarafından yapıldığı görülmektedir.

Aynı şekilde, bizde de Hâkimler ve Savcılar Kurulu uluslararası düzeyde aranan hukuk standartlarına sahiptir. Adil, bağımsız, tarafsız, güvenilir ve etkin yargı sisteminin aksamaksızın devam etmesi için 2017 Anayasa değişikliğiyle yenilenen Hâkimler ve Savcılar Kurulu; Adalet Bakanı, Adalet Bakan Yardımcısı, Cumhurbaşkanı tarafından atanan 4 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından seçilen 7 üye olmak üzere 13 üyeden oluşmaktadır. Görüleceği üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen üyeler, atanan üyelere daha fazladır.

Gene gerekçe incelendiğinde, hâkim ve savcılarının alımıyla ilgili eleştiriler de görülmektedir. Hâkim ve savcı adaylığı sınavı Adalet Bakanlığı ile ÖSYM arasında imzalanan protokolle objektif koşullar altında yapılmaktadır. Yazılı sınavdan en az 70 puan almak kaydıyla sınav ilanında belirtilen kadro sayısının 2 katı mülakata girmeye hak kazanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

İSMAİL EMRAH KARAYEL (Devamla) – Mülakat kurulu; Bakan Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Ceza İşleri Genel Müdürü, Hukuk İşleri Genel Müdürü ve Personel Genel Müdürü ile HSK Genel Sekreteri ve Yargıtay veya Danıştaydan seçilen 1 üye olmak üzere 7 üyeden oluşmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında, hukuk sistemimizde mesleğini en doğru şekilde uygulamaya çalışan hâkim ve savcılarımızın dün olduğu gibi bugün de yanında olmaya devam edeceğimizi, ülkemizde adaletin tesisi ve adalete erişimin kolaylaştırılması için çalıştığımızı bir kez daha ifade ediyor, grup önerisinin aleyhinde olduğumu belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun 17/11/2020 Salı günü birleşiminde 16 /11/2020 tarih ve (3/1394) esas sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin okunarak görüşmelerinin aynı birleşimde yapılması ve Genel Kurulun bu birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar; 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar; 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 19 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

17/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/11/2020 Salı günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Bülent Turan

Çanakkale

AK PARTİ Grup Başkan Vekili

Öneri:

Genel Kurulun 17 Kasım 2020 Salı günü (bugün) birleşiminde 16 Kasım 2020 tarih ve (3/1394) esas sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin okunarak görüşmelerinin aynı birleşimde yapılması ve Genel Kurulun bu birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 18 Kasım 2020 Çarşamba günü birleşimde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 19 Kasım 2020 Perşembe günü birleşiminde 238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) TEZKERELER (Devam)

3.- *Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394)*

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, Anayasa'nın 92'nci maddesine göre verilen Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, 37'ye göre...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- *İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, adı suç örgütü yönetmekle anılan bir zatın kamuoyuna açık bir mektupla CHP Genel Başkanını tehdit ettiğine, Cumhuriyet Halk Partisinin kabadayılara pabuç bırakacak bir parti olmadığına ilişkin açıklaması*

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Türk siyasetinde bir ilk yaşıyoruz, siyaset tarihimizde belki bir ilk yaşıyoruz. Sayın Genel Başkanımızın bugün grup toplantısında yaptığı konuşmada, AK PARTİ Genel Başkanı Sayın Erdoğan'ı ve onu destekleyen parti Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'yi eleştiren konuşmasından sonra, adı yeraltı dünyasında suç örgütü yönetmekle anılan bir zat, kamuoyuna açık bir adı mektupla Sayın Genel Başkanımızı ölümle tehdit etmiş ve çok ağır hakarete bulunmuştur; aynı mektupta Sayın Erdoğan'a ve Sayın Bahçeli'ye de övgüler düzmüştür. Türk siyaseti böyle bir tabloyu yaşamadı. Siyasetçiler münakaşa eder, tartışır, zaman zaman ağır eleştiriler de olur ama siyasi parti genel başkanlarının bu tartışmalarına suç örgütü liderlerinin taraf olması, kamuoyuna açık bir mektupla Türkiye'nin 2'nci büyük partisinin genel başkanına adice ve çok ağır hakaret ederek tehdit etmesi ve aynı mektubun içerisinde her iki Sayın Genel Başkana methiyeler düzmesi ben eminim ki Sayın Bahçeli'nin de Sayın Erdoğan'ın da asla ve asla tasvip edeceği bir durum değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Konuyu yüce Genel Kurulun ve aziz milletimizin takdirine sunarken herkesin bilmesini isterim ki Cumhuriyet Halk Partisi kabadayılara pabuç bırakacak bir parti değildir.

Arz ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) TEZKERELER (Devam)

3.- *Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394) (Devam)*

BAŞKAN – (3/1394) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'ni okutuyorum:

16/11/2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Dost ve kardeş ülke Azerbaycan'ın işgal altındaki topraklarını kurtarma mücadelesi yıllardır devam etmektedir.

Ermenistan'ın 27 Eylül 2020 tarihinde Yukarı Karabağ cephe hattı boyunca askerî ve sivil hedeflere yönelik saldırılarına cevaben Azerbaycan, meşru müdafaa hakkına dayanarak başlattığı karşı harekât sonucunda, işgal altındaki topraklarının kurtarılması yönünde önemli başarı elde etmiştir.

Türkiye, uluslararası hukuk ve meşru egemenlik hakları temelinde, Azerbaycan'a toprak bütünlüğü dâhil tüm haklarını savunabilmesi için sürecin başından itibaren destek vermiştir. Neticede Azerbaycan'ın karşı harekâtında sağladığı ilerleme sahada yeni bir durum ortaya çıkarmıştır.

Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan'ın aralarında vardıkları mutabakat uyarınca, 10 Kasım 2020 tarihinde saat 00.00 itibarıyla bölgede ateşkes tesis edilmiş ve işgal altındaki bazı bölgelerin belirlenen takvime göre Azerbaycan'a iadesini içeren bir plan ilan edilmiştir.

Varılan mutabakata göre, ateşkese uyulup uyulmadığının denetlenmesi amacıyla işgalden kurtarılan Azerbaycan topraklarında bir ortak merkez oluşturulacaktır. Azerbaycan'ın talebi üzerine merkezde Türkiye ve Rusya'nın müştereken yer almaları kararlaştırılmıştır.

Azerbaycan'ın belirleyeceği yerde Türkiye'nin Rusya'yla birlikte kuracağı ortak merkezde ve bu merkezin icra edeceği faaliyetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin ve lüzumuna göre ülkemizden sivil personelin görev yapmasının, 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması uyarınca ülkemizin taahhütlerine uygun, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tescil eden uluslararası hukuk, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ilkeleriyle uyumlu olduğu; bölge halklarının da huzur ve refahı yararına olacağı, ayrıca millî çıkarlarımız bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu mülahazalarla Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması hükümlerinden kaynaklanan taahhütlerimizi yerine getirmek, ateşkesin tesisi, ihlallerin önlenmesi, bölgede barış ve istikrarın sağlanması amacıyla Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili şekilde korumak ve kollamak üzere, hudut, şümul, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ortak merkezin görevlerinin ifası yönünde hareket etmeye yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bir yıl süreyle izin verilmesi hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

BAŞKAN - Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre görüşme açacağım.

Gruplara ve şahsı adına 2 üyeye söz vereceğim. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika ve şahıslar için onar dakikadır.

Tezkere üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyorum: İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Abdul Ahat Andican, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Özdemir, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Tulay Hatımoğulları Oruç, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Ünal Çeviköz, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın İsmet Yılmaz.

Şahıslar adına Sayın Engin Altay, Sayın Şamil Ayrım.

Şimdi, ilk söz İYİ PARTİ Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Abdul Ahat Andican'a aittir.

Buyurunuz Sayın Andican. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ABDUL AHAT ANDİCAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 27 Eylülde başlayıp Azerbaycan ordusunun bütün cephelerde ezici galibiyetiyle 9 Kasımda sonuçlanan bir zaferi ve onun gelecekte ortaya çıkarabileceği potansiyel gelişmeleri konuşmak üzere söz aldım.

Rusya, Azerbaycan ve Ermenistan arasında bir ateşkes anlaşması imzalandı biliyorsunuz. Şu anda önümüzdeki soru şudur: Bu antlaşma Karabağ sorununu nihai bir çözüme ulaştırdı mı? Cevap: Hayır. Benim inancıma göre, asıl, Karabağ sorununun halledileceği dönem şu anda başlıyor ama diploması masasında ama uluslararası siyaset boyutunda. Azerbaycan, Türkiye ve Türk dünyası için çok büyük bir anlam taşıyan bu zaferi, Azerbaycan'ın zaferini hamasi nutuklarla kutlamak yerine gerçekçi bir bakış açısıyla tespitler yapmanın ve geleceğe yönelik gerekli projeksiyonları bugünden itibaren yapmanın gerekli olduğunu düşünüyorum, hem Türkiye açısından hem Azerbaycan açısından.

Şu anda kısa bir durum tespiti yapalım izin verirseniz. Güneydeki Fuzuli, Cebrayıl, Zengilan, Kubatlı, buraları Azerbaycan ordusu kurtarmıştır. Kuzeydeki Ağdam, Laçın, Kelbecer ise yapılan anlaşma gereği 21 Aralıkta kadar Ermenistan tarafından boşaltılacaktır. Bu arada Şuşa'da Azerbaycan kuvvetleri tarafından ele geçirilmiştir.

Böylece, genel olarak baktığımızda fotoğrafa, haritaya Azerbaycan 1992-94 yılları arasında Ermenistan tarafından işgal edilen 7 reyonunu kurtarmış durumda, buna ek olarak 4.500 kilometrekarelik Dağlık Karabağ bölgesinden de yaklaşık yüzde 25 kadar bir araziyi kurtarmış durumda. Şu andaki geldiğimiz nokta budur. Azerbaycan'ın Şuşa'yı alıp Hankendi'ne yöneldiği sırada birden bire Rusya, o güne kadar seyirci kalan ve bir anlamda Paşinyan yönetiminin -halk deyimiyle söylemek gerekirse- "pataklanmasına" göz yuman Rusya, o anda devreye girdi ve Laçın koridorundan başlayarak Hankendi, Hocalı, Ağdere ve Hocavend bölgelerinde barış gücü yerleştirecek şekilde olayı sonlandırdı.

Şimdi, izninizle, bu gelişmelerin taraflar açısından nasıl algılandığı ve muhtemelen gelecekte tarafların önüne nasıl sorunlar gelebileceği konusunda bir değerlendirme yapmak istiyorum. Ermenistan savaşın kaybedenidir, bu kesin. İşgal ettiği topraklardan çıkarılmış, binlerce askerini kaybetmiş, siyasi, ekonomik ve jeopolitik bir yıkıma uğramıştır.

1992-1994 arası dönemde Rus subaylarının yönetimi ve Rus lojistik desteğiyle -Rus tanklarının ve askerlerinin desteğiyle- Azerbaycan'ın yüzde 20'sini işgal ettiği gerçeğinden hareketle, Rusya'nın her dönemde arkasında olacağı gibi bir inanca sahip olan Ermenistan'ın bu süreçten sonra o inancının ortadan kalkmış olduğunu görüyoruz, inanç sıfırlanmıştır. Ancak Rusya'nın bir garnizon devleti olarak varlığını sürdürürse Rusya'nın arkasında olacağını bu gelişmeler sonrasında anlamış durumda. Daha da önemlisi, bölgede bir hâkimiyet mücadelesine girdiği takdirde kendisine koşulsuz olarak yardım yapabileceğini zannettiği Ermeni diasporası ve Fransa başta olmak üzere Batı ülkelerinin de kıllarını kıpırdatmayacaklarını görmüş oldu. Bu acı mağlubiyet, Sovyetler'in dağılıp siyasal bir antite olarak ortaya çıkışından beri Ermenistan'ın Ermeni diasporası tarafından aşılana -Karabağ'dan sonra Türkiye'deki bazı vilayetleri ve Gürcistan'daki bazı bölgeleri, Ermeni nüfusunun yoğun olduğu bazı bölgeleri sınırlarına dâhil etmek suretiyle- "Büyük Ermenistan" hayallerinin de çöpe atılmasını sağlamıştır, Azerbaycan'ın bu zaferi.

Bu mağlubiyetten sonra, yine diasporanın desteğiyle Ermenistan'ın ajandasına sokulan ve devamlı, onun desteğiyle uluslararası planda yürütülen, Türkiye'ye karşı, sözde soykırım iddialarının da biraz törpülenmiş olacağını öngörüyorum. Geldiğimiz noktada Ermenistan, Rusya'nın savaşı erken dönemde durdurmayarak kendisine ihanet ettiğini düşünmektedir ve bu nedenle de Karabağ'ın geleceğiyle ilgili kararı Minsk Grubu'nun ellerine yani Batı gücünün ellerine teslim etmek istemektedir; oraya dönülmesini istiyor Paşinyan. Bu teslim olayından iki gün sonra Paşinyan'ın demeci şudur: "Bu bir siyasi anlaşma değildir. Karabağ'ın siyasi statüsünün acilen tanımlanması lazımdır ve Minsk sürecine geri dönülmesi gerekmektedir." Söylediği şey bu. Benzer şekilde, Ermenistan Cumhurbaşkanı Armen Sarkisyan da "Bu, Minsk süreci değil; bu üçlü doküman, bir ateşkestir. Fransa, ABD ve Rusya eş başkanlığındaki Minsk sürecine geri dönmek için bir an önce gerekli şeyleri yapmalıyız." diyor. Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, Ermeni diasporasının ayakları hâlâ yere basmamış durumda ve Ermenistan'ı kışkırtmaya devam ediyor.

Kilikya Ermeni Katolikosu I. Aram dün itibarıyla Ermeni halkına yönelik bir demeç verdi, şöyle diyor: "Ölümcül şartlarda Ermenistan ve Azerbaycan arasında Rusya'nın ara buluculuğuyla imzalanan somut olmayan maddelerle dolu ve tehlikeli sonuçlar getiren bu evrakı reddetmeliyiz. Planlı ve tutarlı bir şekilde -buranın altını çiziyorum- Ermenistan ve diaspora arasında net bir iş bölümü yaparak Arsak'ın -yani Yukarı Karabağ'ın- uluslararası tanınmasını sağlamalıyız." Demek ki diasporada bir tutum değişikliği olmayacak önümüzdeki dönem açısından baktığımızda.

Batı yanlısı politikalar izleyerek Rusya'nın etki alanından çıkmaya çalışan Ermenistan Başbakanı Paşinyan, yine konuşması içerisinde bir şey söyledi. Bu, Azerbaycan-Ermenistan çatışması sırasındaki bazı gelişmeleri, şu anda değerlendirdiğimiz gelişmeleri açıklayıcı nitelikte. Şöyle diyor: "Dağlık Karabağ bölgesiyle ilgili, savaş öncesinde, Şuşa dâhil bazı bölgelerin Azerbaycan'a verilmesi noktasında bana baskı yapıldı." "Savaştan önce baskı yapıldı." diyor. Bu noktada, Putin'in -muhakkak izlemişsinizdir- bir danışmanı "Okuyacak mısınız anlaşma metnini?" dediğinde, Putin'in verdiği cevabı biliyorsunuz: "Antlaşmayı zaten ben yazdım." dedi. Ve ateşkesin -daha da ilginç tabii- hemen arkasından 200'e yakın uçak seferiyle "barış gücü" adı altında, 165'inci Birliğin tanklarıyla, lojistik destekleriyle hızla bölgeye getirilip Laçın Koridoru'na yerleştirilmesi, Karabağ'a yerleştirilmesi gösteriyor ki Rusya bu işi daha önceden planlamış ve 2 tarafın önüne koymuştur, imzalatmıştır; bunu

görmemiz gerekiyor. Böylece Putin, Minsk eş başkanlarını da devre dışı bırakacak bir uygulamayı yapmış, Türkiye'yi de anlaşma masasına dâhil etmeyerek bu sorunun çözümünde en önemli ve tek yetkili güç olduğunu bütün dünyaya göstermeyi başarmıştır. Antlaşmadaki Ermenistan ile Karabağ'ı birbirine bağlayan Laçın Koridoru'nun açılması, açık tutulması ve muhtemelen yine anlaşmaya göre Nahçıvan ile Azerbaycan arasında Zengezur Koridoru'nun veya yolunun açılması ve bunun Rusya'nın kontrolünde kalacak olması -2 yol için de söylüyorum- Rusya'yı basit bir barış gücü olarak görmemizi değil, bundan sonra Türkiye ile Türk dünyası arasında bu Zengezur Koridoru'yla yapılacak ilişkileri ve devamlılığı da kontrol edebilen bir güç hâlinde algılamamız ve ona göre davranışlarımızı, geleceğe yönelik projeksiyonlarımızı belirlememiz gerektiğini düşündürüyor.

Şimdi, eski Sovyet coğrafyasında Rusya'nın barış gücü yerleştiği yerlere baktığımızda ilginç bir şey vardır: Transdinyester Bölgesi, Moldova'dan ayrılmış durumda şu anda. Abhazya Bölgesi ve Güney Osetya Bölgesi Gürcistan'dan ayrılmış durumda. Dağlık Karabağ'da da böyle bir şey olabilir mi? Sanmıyorum, sanmıyorum ama Dağlık Karabağ için Rus barış gücü komutanı Dağıstanlı General Rüstem Osmanoviç Muradov, Karabağ'a gelir gelmez yaptığı ilk iş, sözde Karabağ Cumhuriyeti'nin başkanı olan Arayik Harutyunyan'la görüşerek bundan sonra yalnızca Ermeni yönetimini değil, Karabağ'daki sözde Ermeni yönetimini de muhatap alacağını göstermiş oldu. Azerbaycan için ise söyleyeceğim şey şu: Ülkesinin işgal altındaki yüzde 20'sini kurtarmış, Batı'nın şımarık çocuğu Ermenistan'a çok büyük bir ders vermiştir. Bu zaferi için Azerbaycan'ı da onun liderini de kutluyorum. Fakat bu zafer sırasındaki -can sıkıcı da olsa- bazı gerçekleri de söylememiz gerekiyor çünkü bunlar geleceği belirleyecek olan unsurlar. Birincisi, anlaşmanın ilanından hemen önce, bir gün önce Ermenistan hava sahası üzerinde Mi-24 askeri helikopterinin düşürülmesi, hemen arkasından da Putin'in anlaşmayı tarafların önüne koyması. Şimdi, bazı söylentiler var, bu helikopter düşürülmesi olayı Azerbaycan ordusu içerisindeki Rus yanlısı bazı gruplar tarafından gerçekleştirilmiştir. Eğer böyle bir şey varsa bunun önlemini almak gerekir, Türkiye'nin de bu önlem alma sürecine dâhil olması gerekir.

Türkiye'ye gelince, değerli arkadaşlar, Türkiye iktidarı, şu andaki iktidarımız 2009 yılındaki hatasına düşmemiştir. Hatırlarsınız 2009 yılında "Komşularla sıfır sorun" hayalî dış politikasıyla Ermenistan'la bir futbol diplomasisi başlatılmış, sözde Yukarı Karabağ cumhuriyetinin bayrağı ve Ermenistan bayrağı altında Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı gidip Erivan'da maç izlemiş, daha sonra Bursa'da, diğer maçta da Azerbaycan bayraklarının sokulmadığı bir maçta bu süreç devam ettirilmiştir. Azerbaycan'ı tamamen görmezden gelerek yapılan bu temaslar sonrasında Zürih'te protokoller imzalanmış ve bu metinlerde Karabağ'a değinilmemiştir. Değerli arkadaşlar, Allah'tan, söz konusu protokoller Ermeni Parlamentosu tarafından onaylanmamıştır. Eğer onaylansaydı Türkiye bugün dış politikadaki en ağır hatalarından birini yapmış olacak, Azerbaycan'ı ve dolayısıyla Türk dünyasını ebediyen kaybetmiş olacaktı. Onun için -söylemek istemiyorum ama- protokolleri kabul etmedikleri için Ermenistan Parlamentosuna gönülsüz de olsa teşekkür ediyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Türkiye'nin ısrarlı taleplerine rağmen Rusya, Karabağ'da Türk askerinin rol almasına engel olmuştur. Gözlem noktaları kurulmuştur, kurulacaktır daha doğrusu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, gözlem noktalarının bir avantajı olabilir mi? Normalde olmaz; Azerbaycan toprakları içerisinde Yukarı Karabağ'ı kontrol etme şansına sahip değilsiniz. Tek avantajı olabilir, o da şudur: Gözlem noktalarında, gönderilecek İHA'ların Türk subayları tarafından kontrol edilmesi ve verilerin yine Türk askerleri ve subayları, kadroları tarafından analiz edilmesi durumunda gözlem noktalarının bir fonksiyonu olabileceğini düşünüyorum çünkü o durumda Rus kontrolü veya şemsiyesi altında Ermenistan'ın yeniden bir silahlanma ve güçlenme arayışı engellenmiş olabilecektir.

Türkiye'nin, iktidarıyla muhalefetiyle, Azerbaycan'ın arkasında durması çok önemli olmuştur. Azerbaycan rahatça hareket etmiştir ve komşu ülkelerin de -İran gibi- Türkiye'nin varlığından dolayı bu bölgede yeterince, istedikleri gibi hareket edemediklerini görüyoruz. Burada, tabii, önemli bir şeyi daha belki söylemekte yarar var. İlk defa, İran'dan -İran'ın kuzeyi ama Azerbaycan açısından güney Azerbaycan'da- Ermenistan'a gönderilen silahların ve konvoyların engellemesi yönünde bu bölgedeki Azerbaycan Türklerinin bu olaya karşı çıktıklarını, konvoyların önünü kestiklerini ve gösteriler yaptıklarını gördük. Bu da bir şeyi gösterecek önümüzdeki dönemde. İran artık Şii mezhebini milliyet yerine koyarak İran'da bir bütünlük sağlayamayacağını böylece anlamış oldu. Bu da önemli bir şeydir, Türkiye açısından önemlidir.

Şimdi, önümüzdeki sürece bakalım. Değerli arkadaşlar, buradaki en önemli konu, Minsk sürecine bu diplomatik temas bölümünün bırakılmamasıdır. Bu çok önemli çünkü sizin, hepimizin bildiği gibi Yunanistan ve Ermenistan, kendilerinin olmadığı masada kurulmuş devletlerdir, kendilerinin olmadığı masada Batılı güçler tarafından kurulmuş devletlerdir ve şimdi, bu noktada, Minsk süreciyle de Ermenistan benzer bir süreci devam ettirmek istemektedir. Türkiye ve Azerbaycan ısrarla, bundan sonraki gelişmelerin Minsk süreciyle değil, Azerbaycan'ın, mümkünse Türkiye ve Azerbaycan'ın ama değilse Azerbaycan'ın muhakkak masada olacağı bir sürecin içerisine girmesini sağlamalıdır. Minsk sürecine verdiğiniz zaman, Dağlık Karabağ'da bir Ermeni bölgesinin yaratılacağını şimdiden söyleyebilirim. Azerbaycan ordusuyla ilgili şeyi söylemişim.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin Gürcistan'a yönelik politikalarını da yeniden gözden geçirmesi gerekiyor. Niye önemli? Şunun için önemli: Gürcistan'da, oradan Asya'ya sürülen Ahıska Türklerinin bölgelerine Ermeni nüfus yerleştirilmiştir ve Ahılkelek veya diğer isimler şu anda "Samtshe-Cavaheti" adı altında bir Ermeni özerk bölgesi hâline çevrilmiştir ve buranın özelliği şudur: Azerbaycan'dan gelip Türkiye'ye devam eden petrol boru hatları, gaz boru hatları ve demir yolu bu bölgeden geçmektedir. Dolayısıyla, bir şekilde, Gürcistan'ın varlığı, bütünlüğü tehlikeye girer, merkezkaç kuvvetleri orada hâkim olur ve Samtshe- Cavaheti bölgesinde Ermeni yanlısı bir özerk bölge ortaya çıkarsa Türkiye'nin büyük sorunları olacaktır. Onun için, Gürcistan politikaları dikkatle değiştirilmelidir. Niye uyarıyorum? Gürcistan'da bugün Fransız vatandaşı bir Cumhurbaşkanı, Fransız vatandaşı bir Başbakan ve 2 bakan vardır. Onun için, bu bölgeye yönelik, Ermenileri destekleyebilirler.

Üçlü anlaşmada belirsiz bir şekilde tanımlanmış bir şey var: Zengezur Hattı yani Azerbaycan ile Nahçıvan'ı birleştirecek olan hat. Bunun nasıl olacağı, ne şekilde yapılacağı belli değil ama biliyoruz ki Ermenistan bu konuda ayak sürüyecek, gelecekte Ermenistan topraklarını böleceğini iddia edecek; bu kaçınılmaz. 40-45 kilometrelik bu yolun yapılabilmesi için Türkiye ve Azerbaycan maddi, manevi her türlü şeylerini ortaya koymalıdır. Gerekiyorsa yol yerin altından, gerekiyorsa üstünden şeyler hâlinde gitmelidir ama bu yol yapılmalıdır arkadaşlar.

Bu konuyla ilgili bir diğer konu da şu: 1993 yılında kapattığımız, bizim kapattığımız -Kars kapısı ve Iğdır kapısı yani Alican Kapısı ve Doğu Kapısı- Ermenistan'la olan ilişkilerimiz açısından kapattığımız kapılar var. İsmim gibi biliyorum ki yarın Minsk Grubu içinde veya dışında diplomatik süreç başladığında Türkiye'ye -ABD başta olmak üzere- şu baskılar başlayacak: "Ermenistan kapılarını açın. Bakın, istediğiniz şey oldu, bunu açın." denilecek. Değerli arkadaşlar, 1996 yılında kurulan ANAYOL Hükûmetinin programına "Karabağ sorununun çözümü Azerbaycan tarafından onaylanmadıkça Türkiye bu kapıları açmayacaktır." maddesini yazdıran arkadaşınızım. Daha sonra, Bakanı olduğum 55'inci Hükûmette de bunu tekrar yazdırdım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ABDUL AHAT ANDİCAN (Devamla) – Şimdi, burada ölümcül nokta şu: Bu kapıların açılmasını Türkiye artık başka bir platforma taşımalı ve demeli ki: “Zengezur geçişi açıldığı takdirde ben bu kapıları açarım. Yok, Zengezur konusunda -yani Azerbaycan ile Nahçıvan’ı birleştiren yol- bir sorunuz varsa imkân yok.” Bunu söyleyecek, şey yapacak.

Vaktim tamamlandı, başka söylemek istediğim şeyler de vardı ama konuşmaya başlayınca zaman yetmiyor.

Dolayısıyla, bu değerlendirmelerden sonra, tezkereye olumlu oy vereceğimizi söylüyorum ve iktidarın, muhalefetin de desteğiyle sürdürdüğü politikaları aynen sürdürmesi gerektiğini söylüyorum. Ama geleceğe yönelik de biraz önce yaptığım uyarılar çerçevesinde adımlar atılması ve bir strateji oluşturulması gerektiğini de söylüyorum ve hepimize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir.

Buyurunuz Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa’mızın 92’nci maddesi uyarınca Cumhurbaşkanımız tarafından Gazi Meclisimize iletilen Azerbaycan’ın Ermenistan işgalinden kurtarılan Yukarı Karabağ bölgesinde kurulacak ortak merkezde görev alacak Türk askerleri için Hükûmetimize yetki verilmesini içeren tezkere hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Kafkasya bölgesi tarih boyunca stratejik sahaların başında olmuştur. Türk milleti buradaki binlerce yıllık mevcudiyetiyle varlığını sürdürmüş, neredeyse insanlık tarihiyle eş değer zamanlamayla mührünü bu alana da vurmuştur. Burası geçmişte çok sayıda Türk hanlığı ve devletin kurulduğu bir alan olarak öne çıkmasının yanında, aslında Selçuklular ve Osmanlı zamanında da söz ve karar sahibi olduğumuz bir coğrafyaydı. Kafkasya’nın sahip olduğu önem, Avrupa ve Asya arasında kalan bir kavşak noktası özelliğinin yanı sıra kuzey ve güney bağlantısı açısından yani Orta Doğu ile kuzey bölgelerini birbirine kesintisiz bağlayan toprak olmasıyla da her dönem küresel hâkimiyet kurmayı amaçlayan devletlerin ilgi alanı hâline gelmiştir.

1828 yılında imzalanan Türkmençay Anlaşması’ndan sonra Kafkasya ve özellikle de Karabağ bölgesinin yapısı ve tabii dengesi değişmeye başlamış, Birinci Dünya Savaşı döneminde Azerbaycan’da yaşayan soydaşlarımız zulümlere maruz kalmış, Türk ordusunun desteğiyle nefes alabilmiştir. Bu dönemde, 26 Mayıs 1918 tarihinde Azerbaycan Halk Cumhuriyeti kurulmuş olsa da müteakip zamanlarda Sovyetler Birliği hâkim olmuştur. Sovyetler Birliği döneminde Azerbaycan’a bağlı muhtar bir vilayet olan Karabağ bölgesinin zaman içerisinde nüfusuyla oynanmış, Ermeniler lehine değişimler gözlemlenmiştir. Sovyetler Birliği’nin yıkılmasından hemen sonraysa Kafkasya hareketlenmeye başlamıştır. 26 Aralık 1991’de Hankendi’nin işgaliyle şiddetlenen Ermeni saldırıları 26 Şubat 1992’de Hocalı soykırımıyla zirveye taşınmıştır. 1993 yılına gelindiğinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Dağlık Karabağ hakkında peşi sıra 4 karar almıştır. 822, 853, 874 ve 884 numaralı bu Kararlarda Ermenistan tarafından işgal edilen bölgenin derhâl boşaltılması ve göçmenlerin geri dönmesi kararlaştırılmıştır. Ancak bu kararlara Ermenistan uymamış, herhangi bir yaptırımla da karşılaşmamıştır. Otuz yıllık süre boyunca Ermenistan, Azerbaycan topraklarının yaklaşık olarak yüzde 20’sini işgal etmiştir. Karabağ’la ilgili yaşanan sorunlara çözüm getirmek amacıyla oluşturulan Minsk Grubu ise içi boş, netice vermeyen, Ermenistan’ın işgalini sonlandırmaktan uzak ne kadar gündem varsa hepsiyle meşgul olmuştur.

Ermenistan, fütursuzluğunun son örneğini 27 Eylül 2020 tarihinde bir kez daha göstermiş, Azerbaycan'ın Terter ile Füzuli bölgelerinde kalan, aralarında sivil yerleşim birimlerinin de olduğu bölgeye saldırılar gerçekleştirmiştir. Bu saldırılar karşısında Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in "ulusa sesleniş" konuşmasıyla, Azerbaycan'ın meşru olarak anında kararlı ve haklı duruş göstermesiyle Karabağ bölgesinde yeni bir dönem başlamıştır. Ülkemiz yaşanan bu hadiselerde derhâl Azerbaycan'ın yanında olduğunu, kendileri Türkiye'den nasıl ve hangi şekilde destek talep ederse bu talebin o şekilde yerine getirileceğini ilan etmiştir. Cephede Azerbaycan ordusu yani Türk askeri kahramanca çarpışırken Anadolu'da da Türk milleti özü bildiği yiğitlerinden dua ve desteklerini esirgememiş, Türkiye Cumhuriyeti var olan imkânlarının Azerbaycan ordusunun emrinde olduğunu yinelemiştir. Savaşın seyrettiği günlerde Azerbaycan ordusunun hızlı ve 21'inci yüzyılda belki de harp akademilerinde ders olarak okutulabilecek askerî harekâtlarıyla Karabağ'daki pek çok yerleşim yeri kurtarılmıştır. Aynı dönemde bazı ülkelerin sürekli olarak Dağlık Karabağ meselesinde askerî çözümün mümkün olmadığını ifade etmeleri anlaşılabilir ve açıklanabilir hiçbir kalıba sığmamıştır. Nitekim savaş sürerken 3 kez ateşkes kararı alınsa da her defasında Ermenistan tarafının bu ateşkesi bozması, Azerbaycan'ın işgal ve zulme son vermeye yönelik sergilediği mücadelenin haklılığını bir başka yönüyle daha ortaya koymuştur.

Sonuç olarak 9 Kasım 2020 tarihine gelindiğinde Şuşa'nın alınmasından hemen sonra Ermenistan pes ederek yenilgiyi kabul etmek durumunda kalmıştır. Azerbaycan şerefli ve tarihî bir zafer kazanmıştır. Bu zafer Türklüğün şahlanıdır. Hamdolsun ki Kafkaslardan aşılmış, Türklüğe şan katılmıştır. Kafkaslardan esen ve bizlere bir asırdır selam eden yerler artık Azerbaycan Bayrağı'nın Karabağ'dan asıldığı habercisidir. Ölmeden bu topraklara hür bir şekilde düşme arzusuyla yanıp tutuşan yürekler bugün sevinçlidir. Bütün çevreler kabul etmek durumunda kalmıştır ki Karabağ Türk'tür, Karabağ artık özgürdür, Karabağ Azerbaycan'dır, Karabağ Türk'ün çelikten bileğidir.

Dağlık Karabağ meselesi bizim açımızdan sorunun ortaya çıktığı ilk günden itibaren ama özellikle de 1991 yılıyla başlamak üzere dikkat ve önem verdiğimiz alanlardan biri olarak görülmüştür.

Azerbaycan'ın merhum Cumhurbaşkanı, büyük devlet adamı ve Türk milliyetçisi olan Ebulfez Elçibey'in dönemin getirdiği kimi çaresizlikler içerisindeki haykırış, mücadele ve direnişi hepimiz açısından hafızalarımızdan silinmeyecek bir etki yaratmıştı. Böylesi bir günde de merhum Elçibey'in ve Karabağ'ın kurtuluşu için mücadele eden tüm şehitlerimizin ruhlarının şad olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyoruz.

Elde edilen zaferde büyük bir devlet adamlığı örneğini gösteren Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in şahsında Azerbaycan ordusunu tebrik ediyor ve tüm soydaşlarımıza kutlu olmasını diliyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Azerbaycan'ın kendi bileğinin hakkıyla elde ettiği zaferin hemen ardından 10 Kasım 2020 tarihinde, gece yarısından itibaren geçerli olmak üzere Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan arasında varılan mutabakat uyarınca bölgede kalıcı ateşkes ilan edilmiştir. Bu mutabakata göre, Azerbaycan ordusu tarafından alınan bölgelerin Bakü'nün kontrolünde kalması kararlaştırılmıştır. Bunun yanı sıra Karabağ'da bulunan Ağdam bölgesinin 20 Kasım, Kelbecer'in 15 Kasım, Laçın'ın 1 Aralık 2020'ye kadar Azerbaycan'a teslim edilmesinde mutabık olunmuştur. 15 Kasımda teslim edilmesi gereken Kelbecer'i, hava muhalefetinden dolayı boşaltmadığı için Ermenistan tarafından talep edilen on günlük ek süreyle Azerbaycan tarafından kabul edilmiştir. Ne yazık ki Kelbecer'e girerken vahşice hareket eden Ermenistan, aynı vahşiliğini şimdi de sürdürmekte, çekilirken geride kalan ne varsa yakıp yıkmaya koyulmaktadır.

Yine mutabakat uyarınca, Şuşa şehrini etkilememek kaydıyla, Ermenistan ile Dağlık Karabağ'ın bağlantısını sağlayacak 5 kilometre genişliğinde bir koridorun kurulması amaçlanmaktadır. Yerlerinden edilmiş kişiler ve sığınmacılar Dağlık Karabağ topraklarına ve çevredeki ilçelere Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kontrolü altında dönebileceklerdir.

En önemli hususlardan biri olarak bölgedeki tüm ekonomi ve ulaşım bağlantıları üzerindeki blokaj kaldırılacaktır. Böylelikle, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin batı bölgeleri ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasındaki ulaşımın sürekliliği ve güvenliği tesis edilerek garanti altına alınacaktır.

Bütün bunlar olurken bölgede ateşkese uyulup uyulmadığının denetlenmesi amacıyla işgalden kurtarılan Azerbaycan topraklarında bir ortak merkez oluşturulacaktır. Bu merkezde Azerbaycan'ın talebi üzerine Türkiye ve Rusya'nın müştereken yer almaları kararlaştırılmıştır. Azerbaycan'ın belirleyeceği yerlerde Türkiye'nin Rusya'yla birlikte kuracağı ortak merkezde ve bu merkezin icra edeceği faaliyetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri personelimiz ile lüzumu görülen sivil personelin görev yapması amaçlanmaktadır. Bu amaç, 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan ülkemiz ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması uyarınca fiiliyata geçmiş olacaktır. Azerbaycan'ın talebi üzerine bölgeye gidecek olan Mehmetçik, Azerbaycan'a sunduğumuz taahhütlerimizi yerine getirirken bir ananın iki oğlu, bir amacın iki kolu olarak kader birlikteliğimizi pekiştirecektir. Ayrıca, Kafkasya'nın huzur, güvenlik, barış ve istikrarının tesisinde sorumluluk üstlenecektir. Açıkça söylemek gerekir ki, aynı bölgede, Azerbaycan'ın yanında omuz omuza durmamız ortak gelecek inşamızın ve ülkemizin menfaatlerini korumanın da bir gerekliliğidir. Biz, dün de Azerbaycan'da yaşayan soydaşlarımızla beraberdik, bugün de beraberiz ve yarın da Allah'ın izniyle bir ve beraber olmaya devam edeceğiz.

Bunun yanı sıra, savaş boyunca Ermenistan'ın bölgeye Suriye'den PKK/PYD bünyesindeki çok sayıda teröristi getirdiği malumdur. Kafkasya'da millî güvenliğimize doğrudan tehdit oluşturan bu teröristlerin varlığına asla göz yumamayız. Bu kapsamda, Mehmetçik, millî bekamız için Karabağ'da önemli ve mutlak gerekli bir görevi ifa edecektir.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; üzerinde görüştüğümüz tezkereyle ilgili öne çıkan bir başka husus Nahçıvan ile Azerbaycan arasında tesis edilecek sürekli erişim ve ulaşım imkânının bundan sonrası için sağlanıyor oluşudur. Nahçıvan, sahip olduğu jeostratejik konumuyla hem Kafkasya'nın huzur ve istikrarı hem Azerbaycan'ın güvenliği hem de ülkemiz ve Türk dünyası açısından büyük bir öneme sahiptir, ayrıca Azerbaycan'ın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu gerçekliğin, Azerbaycan'ın mutlak zaferinin tesis edildiği metinde yer alması ve taraflarca kabul edilmesi son derece önemli olmuştur. Sebebi ise hiç kuşku yok ki hem tarihsel gerçeklere ve mücadelelere hem de bugün ve yarın için var olan hakikatlere dayanmaktadır. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında 16 Mart 1921 tarihinde imzalanan Moskova Anlaşması'yla Nahçıvan, özerk bir yapıya sahip olması ve başka bir devlete terk edilmemesi şartıyla Azerbaycan'ın himayesine bırakılmıştır. Aynı durum, Türkiye, Sovyetler Birliği, Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan arasında 13 Ekim 1921 tarihinde imzalanan Kars Anlaşması'yla da teyit edilmiştir. Sovyetler Birliği tarafından Azerbaycan ile Nahçıvan arasında kalan Zengezur bölgesinin Ermenistan'a verilmesinin ardından ne yazık ki Nahçıvan'ın Azerbaycan'ın diğer bölgeleriyle karasal irtibatı kesilmiştir.

Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, diğer Türk devletleriyle aramızda fiziki bağlantısı bulunması sebebiyle özel bir anlam taşımaktadır. Nahçıvan merkezi ile Iğdır ilimiz arasındaki uzaklık bugün 160 kilometredir. 28 Mayıs 1992'de açılan Dilucu Umut Köprüsü'yle bağlanan 12 kilometrelik bir sınır hattımız da burada bulunmaktadır. Dolayısıyla Nahçıvan ve Azerbaycan arasında tesis edilecek ulaşım bağlantısının kıymeti büyüktür.

1921 yılında, Moskova Anlaşması öncesinde, müzakereler için Rusya'ya giden heyette yer alan Yusuf Kemal Bey, Ankara'dan ayrılmadan bir gün önce, 13 Aralık 1920'de Mustafa Kemal Paşa'yla görüşmüş ve "Paşam, Ruslar Nahçıvan üzerinde ısrar ederse ne yapalım?" diye sorunca "Nahçıvan Türk kapısıdır. Bu hususu nazarıtibara alarak elinizden geleni yapınız." cevabını almıştır. Moskova Anlaşması'yla Nahçıvan'ın Azerbaycan'a bağlanması Atatürk tarafından olumlu karşılanmış ve Ankara'ya dönen Yusuf Kemal Bey "Muhterem Paşam, Nahçıvan üzerinde elden geleni yaptık." deyince de Atatürk "Yusuf Kemal Bey, kapımız mevcudiyetini muhafaza ediyor. Bizim için mühim olan budur." cevabını vermiştir.

Allah'a hamdolsun, 1921 yılında temellendirilen, mevcut hâli korunan, Atatürk'ün büyük hassasiyet gösterdiği Türk kapısı yüz yıl sonra açılmış, Türk dünyası fiilî olarak birbirine kavuşma ve kucaklaşma imkânı bulmuş, kader birlikteliğine koyulmuştur. Yüz yıl önce sergilenen gayret bugün maksadına ulaşmıştır. Türklüğün büyük ideali için ruh ve beden birleşmiş, nefes almaya başlamıştır. Bu yolda emek ve gayret sarf edenleri tarih unutmayacak, Türklüğün tertemiz ve sarsılmaz vicdanı onları her zaman hayırla yâd edecektir.

Hiç kuşku yok ki Dağlık Karabağ bölgesinde Azerbaycan'ın elde ettiği zafer ve beraberinde imzalanan mutabakat sadece Kafkasya açısından değil, 21'inci yüzyıldan başlamak üzere, dünya siyasi tarihi açısından en önemli milatlardan biri olarak bundan sonra da kabul edilecektir. Yaşanan bu önemli olay, küresel siyasette güç merkezinin Batı-Doğu ekseninde yer değiştirmeye başladığı bir dönemde gerçekleşmişken, ülkemizin öncü bir sorumluluk üstlenmesi yarınlarmız açısından umut verici olmuştur.

Türklük, önceki yüzyıla göre bu yüzyılda daha büyük bir diriliş, şahlanış, güç ve azimle dünyaya sulh ve adaleti getirmeye, istikrarlı ve huzurlu bir nizamın tesisini sağlamaya adaydır. Asla unutulmamalıdır ki Türk birliği, Türk milleti var olduğu günden bu yana hakikatin bizatihi kendisiydi ve yüzlerce yıldır tüm azameti, yüceliği ve berraklığıyla karşımızda durmaya bugün de devam etmektedir.

Bize göre, 1918 ve 1919 yıllarında, İstanbul'dan 3 farklı istikamete yola çıkanlar aslında tek bir ülküye inanmışlardı. Bunlardan birisi olan 1919'da Samsun'a basan ayak, 1918'de Bakü'ye ulaşmak üzere yola çıkan ve yine aynı yıl yani 1918'de önce Kırım'a, oradan da Türkistan'a uzanan ayaklarla aynı kutlu yolda yürüme arzusu ve hedefini taşıyordu. Bu 3 farklı rota sonunda kutlu bir ideali gerçekleştirmek üzere hayatını ortaya koymuş, milletin bağrından çıkan şerefli ve asil evlatların emanetinde yüce dileğe doğru yol almıştı. Mustafa Kemal Atatürk de Nuri Paşa da İsmail Enver Paşa da yüreği Türklük aşkıyla yanan, hürriyet ve istiklal sevdalı, asalet timsali, dünyanın görebileceği en yüksek karakter ve azme sahip insanlardı.

Netice olarak, verilen mücadelelerde Anadolu'daki amaç hasıl olmuş ve Türklüğün bu coğrafyadaki hürriyet ideali gerçekleşerek yeni bir Türk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti kurulmuş, Kafkasya coğrafyasındaki hedef ilk aşamada başarı sağlansa da kısa süre sonra akamete uğramış, Türkistan'daysa tohumlar ekilmiş ancak neticeye o dönem varılamamıştı.

21'inci yüzyılın henüz ilk çeyreği bitmeden Karabağ'da Türklüğün elde ettiği zafer ve beraberinde kaçınılmaz olarak karşımızda duran gerçeklik işte budur. Taş mutlaka kırılır, tunç elbette erir ama Türklük ebedidir, ebediyete kadar da inşallah var olmaya devam edecektir.

Böylesi bir dönemde, kimileri Karabağ'da Azerbaycan'ın zaferini ilan eden Rusya'yla varılan mutabakatı, iş birliğimizi eleştirmeye, bunu yaparken de tarihte en fazla mücadele verdiğimiz devletin Rusya ve mirasçısı olduğu evvelki dönemlerdeki devletler olduğunu söylemektedirler. Doğrudur, tarihimize baktığımızda en çetin mücadeleleri zaman zaman Ruslara karşı verdik. Bu mücadele dönemi içerisinde de yeri geldi biz, yeri geldi Ruslar kazandı fakat meseleye sadece bu açıdan bakarsak yanılmış oluruz. Gerçekte var olan hakikat ise şudur: 2 milletin devletleri birbiriyle ne zaman mücadele içerisinde girerlerse iki taraf arasındaki galibe bakılmaksızın kazanan daima üçüncü taraflar olmuştur.

Bugün, bu tarihî hakikat bir kez daha karşımızdadır. Komşumuz olan Rusya'yla iyi ilişki içerisinde olmamızdan rahatsız olan çevreler aynı bahisle tarihi hatırlatarak önümüzü tıkamaya çalışıyorlar. Bu oyunlara aldanmayacağız, aldırış etmeyeceğiz. Ne okyanus ötesinde bulunanlar ne de Avrupa'da yer alanların bu coğrafyayı bizden daha iyi tanımaları söz konusu olamayacaktır. Ömrü birkaç yüzyıla sınırlı olan devletler Kafkasya'nın istikrar ve barışının ne anlama geldiğini binlerce yıldır burada yaşayan bizlerden daha iyi kavrayamazlar, hassasiyet gösteremezler. Zaten bu hassasiyet gözetilmiş olsaydı şimdiki kadar Karabağ'daki Ermenistan işgalinin çoktan sonlandırılması gerekirdi.

Rusya'yla sürdürülen ilişkilerimizde mühim olan elbette ki beklentilerimizin ne ölçüde karşılandığı ve gereğinin muhatabımızca yerine getirilip getirilmediğidir. Türk milleti var olduğu günden bu yana adalet, huzur ve sulh için gayret göstermiştir. Mücadelesi daima zulme karşı olmuş, hedeflerini de bu ölçüyü gözeterek belirlemiş ve korumuştur. Bu kapsamda Kafkasya'da dost ve kardeş ülkemiz olan Azerbaycan'ın yanında yer almaya kanımızla, canımızla, bütün varlığımızla devam edeceğiz.

Gazi Meclisimize gönderilen Cumhurbaşkanlığı tezkeresine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak bu sebeplerden dolayı yürekten ve candan destek verdiğimizizi belirtiyor, Hükümetimizin gayretlerine teşekkür ediyor, tezkerenin hayırlara vesile olmasını temenni ederek şanlı askerimize Cenab-ı Allah'tan üstün muvaffakiyetler diliyoruz.

Bu vesileyle Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç.

Buyurunuz Sayın Hatimoğulları Oruç. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savaşla ilgili söylenen çok söz, anlatılan çok hikâye var. Ülkenin en yoksulları ne yazık ki en zenginleri için savaşır. Savaş acı, gözyaşı, yıkım, tecavüz, göç demek. Geçen gün İzmir depremde binaların nasıl yıkıldığına hepimiz tanıklık ettik ve o manzarayı televizyondan izlerken hepimizin gözyaşı aktı. İşte, savaş o depremin yarattığının katbekat üstünde yıkım yaratıyor, insanların duygularını parçalıyor, insanları birbirinden ayırıyor ve ne yazık ki mevcut olan iktidar hâlâ -dış siyasette- savaş konusunda ısrarını devam ettiriyor. İnsanın insana silah doğrulttuğu, insanın insan üzerinde patlayıcı kullandığı, yıkılan kentler, yakılan ormanlar ve eğer sağ kalma şansına sahip olan birileri varsa asla ve asla o travmayı üzerinden atamıyor, atamayacak.

Eminim ki bugün Ermenistan-Azerbaycan savaşında hem Ermeni kardeşlerimiz hem Azeri kardeşlerimiz çok büyük bir travma yaşadı, hem de çok ağır bir travma. Bu dönemde yaşadıkları bu savaşın bedelini ne yazık ki iki kardeş halk ödemektedir. Peki, bu savaş neden çıktı? Ermenistan-Azerbaycan çatışmaları yeni değil, bir tarihî arka planı var, evet ve özellikle son otuz sene içerisinde sürekli çatışmalara mahal olmuş iki coğrafya.

Rus Çarlığı yaşadığı yeniliden sonra Kafkasya'daki etkisini elbette kaybediyor ve 1918'de Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti adıyla Azeri devleti kuruluyor. Dağlık Karabağ bu sınırların içindeydi ve Dağlık Karabağ'da hem Ermeniler hem Azeriler yaşıyordu. O dönemde yapılan Paris Barış Konferansı'nda Dağlık Karabağ'da yaşayan Ermeniler İngilizlerin verdiği güvenceyle bu bölgenin Azerilere verilmesine ikna oluyor ancak ortak yaşam yeterince kurulamıyor, gerilimler ve çatışmalar bir türlü bitmek bilmiyor. Kafkasya'nın kaderini değiştiren ve dünyayı etkileyen gelişmeler yaşandı o dönemde. Rusya'da Bolşevikler devrim yaptı ve Rusya'da Bolşevik Devrimi'nden sonra Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan devlet oldu. Tabii, devlet olma hâli uzun bir süre devam etmedi. Azerbaycan ve Ermenistan, 1920'den itibaren, Sovyetler Birliği yıkılana kadar yani 91'e kadar özerk kalmış, çatışmasız bir süreci bu dönemde yaşamışlardır.

30 Ağustos 1991’de diğer Sovyet cumhuriyetleri gibi bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye arasında siyasal, ekonomik ve askerî temelde çeşitli gelişmeler oluyor, ilişkiler gelişiyor. Bunu iktidar etnik soydaşlık ve ümmetçilik üzerinden tarif ediyor.

Peki, bu dönemde Türkiye-Azerbaycan ilişkileri nasıl ilerledi, ona bakmamız lazım. Hatırlayın Türkiye’nin 90’lı yıllarını, mafya-devlet ilişkisi iç içe girmiş, JİTEM gibi paramiliter gruplar Türkiye’de cinayetler işliyor, gazeteciler, aydınlar, yazarlar, insan hakları savunucuları suikastlarla katlediliyorlar ve ne yazık ki üzülerken ifade ediyoruz, Azerbaycan bu örgütün çalışmasını yürüttüğü, eğitimini aldığı bir saha hâlindeydi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kurulan Susurluk Araştırma Komisyonu tutanaklarına bakarsanız, derin devlet, mafya, paramiliter güçler ilişkisinde ne yazık ki bu ülkedeki sınırlar içerisinde nasıl detaylı bir örgütlenme içinde olduklarını göreceğiz. Uğur Mumcu suikastıyla ilgili yürütülen soruşturmanın dosyasına da baktığımızda bu ilişkileri görebiliriz.

Evet, bu tarihsel arka planı Azerbaycan tarafından değerlendirdiğimizde, şüphesiz bir ülkede insan haklarından, demokrasiden, ifade özgürlüğünden bahsedemiyoruz. Sonuç olarak, Türkiye ve Azerbaycan arasında devam eden ekonomik, askerî, kültürel ve siyasal ilişkiler geçmişten bugüne kadar belli bir odağın çıkarları çerçevesinde seyretti. Aliyev ailesinin de bu çıkar çerçevesi içinde kattığı pay azımsanmayacak düzeydedir. Burada Azeri halkımıza düşen hiçbir pay yoktur. AKP iktidarı 2000’li yılların ilk yarısında Dağlık Karabağ sorununun çözülmesi için Minsk Grubunda yer aldı ve burada Ermeni devletiyle yakın ilişkiler kuruldu, diyaloglar gelişti fakat bu grubun, Minsk Grubunun bu süreci siyasal yöntemlerle, diyalogla çözmesi bir biçimiyle engellendi ve ne yazık ki Türkiye’de AKP iktidarı fabrika ayarlarına geri dönerek 90’lı yılların siyasetini izledi ve Minsk Grubu, şu anda zaten fiilî olarak devre dışı kalmış durumdadır.

HDP olarak, hangi gerekçeyle olursa olsun, halkların birbirine kırdırılmasına, bölgesel çatışmaların derinleştirilmesine, komşu halklarımızın birbiriyle çatışmasına dün “evet” demediğimiz gibi bugün de “evet” demiyoruz ve HDP bu Mecliste faaliyet yürüttüğü günden bugüne kadar da hiçbir askerî tezkereye “evet” demedi, hepsine ret verdik çünkü biz dış siyasette diyalog, barış ve siyasi yöntemlerle çözüm konusundaki ısrarın ikinci plana atılmaması konusundaki kararlılığımızı hep ifade ettik bu kürsülerden.

27 Eylül 2020’de Dağlık Karabağ’da Azerbaycan ve Ermenistan arasında başlayan çatışmalar konvansiyonel bir savaşa dönüştü ve Azerbaycan-Ermenistan savaşında Türkiye de Rusya da gerekli rolleri oynamış olsaydı süreç bugüne kadar bu şekilde gelmezdi, bu kadar insan yaşamını kaybetmezdi. Şu an yapılan şey, bir savaşın çıkması izlendi çünkü şu bilinen bir gerçektir: Rusya uzunca bir süredir Ermenistan üzerindeki etkisini yitirmiş ve Ermenistan-Azerbaycan çatışmasının çıkmasından bir fayda sağlamayı amaçlayarak, her iki ülkeyi kendine muhtaç eden bir çizginin ilerletilmesi için âdeta bu savaş ve bu çatışmayı izlemiş durumdadır.

Rusya açısından baktığımızda, Kuzey Amerika ve Avrupa Ermeni diasporalarının desteklediği Ermenistan Hükûmeti Başkanı Paşinyan’ın Putin’le mesafesinin az önce bahsettiğimiz gelişmelerde payı büyüktür. Ermenistan ordusu bu savaşta ciddi kayıplar verdi. Paşinyan Hükûmeti, 9 Kasım gecesi, Rusya’nın barış gücü olacağı, tampon bölge oluşturulacak bir ateşkes imzaladı. Orta vadede bu bir çözüm değildir ilk elde çözüm gibi gözüksede. Bu anlaşmaya göre Dağlık Karabağ ihtilaf bölgesinde tüm askerî eylemler Moskova saatiyle gece 24.00’ten itibaren duracak ve tam ateşkes sağlanacak. Ermenistan’ın kontrolündeki Ağdam ve Gaza bölgesindeki alanlar 20 Kasım 2020 tarihine kadar Azerbaycan’a iade edilecek. Dağlık Karabağ’daki temas hattı boyunca, Laçın Koridoru boyunca, Rusya Federasyonu ordusuna bağlı Barış Koruma Birliği 1.960 hafif silahlı asker, 90 zırhlı araç, 380 adet araç, özel teçhizat konuşlandırılacak bu bölgede. Rusya Federasyonu Barış Koruma Birliği Ermenistan

Silahlı Kuvvetlerinin çekilmesine paralel olarak konuşlandırılacak, Rusya Federasyonu Barış Gücü beş yıl süreyle burada kalacak ve bu süre beş yıl daha uzatılabilir. Taraf olan ülkeler isterse bu süreyi altı ay önce bildirerek Rusya'nın oradan çekilmesini talep edebilecek. Anlaşmanın taraflarca uygulanmasını kontrol etmenin etkinliğini artırmak için Ateşkes İzleme Merkezi kurulacak.

Şimdi, bahsettiğimiz bütün bu maddeler içerisinde Türkiye'ye düşen pay sadece şimdi bahsettiğimiz maddede -bunu da birazdan daha fazla açacağız- Ermenistan Cumhuriyeti, Kelbecer ilçesini 15 Kasım 2020'ye, Laçın ilçesini 1 Aralık 2020'ye kadar Azerbaycan Hükûmetine iade edecek. Dağlık Karabağ ve Ermenistan'ın bağlantısını sağlayacak, aynı zamanda Şuşa şehrini etkilemeyecek olan Laçın Koridoru -5 kilometre genişliğindeki koridor- Rusya Federasyonu gücünün kontrolünde olacak. Dağlık Karabağ'da yerinden edilen herkes -Ermeniler ve Azeriler için geçerli- bölgeye Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin kontrolü altında dönebilecekler. Savaş esirleri ve diğer tutuklular, cenazelerinin değişimini gerçekleştirebilecekler. Bölgedeki tüm ticari kara yolu ulaşım bağlantıları açılacak. Ermenistan-Azerbaycan savaşı sonrası sivillerin ve ticari araçların her iki yönde engelsiz ulaşımını organize etmek için Azerbaycan'ın batı bölgeleri ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasında ulaşım koridoru sağlanacak, Rusya Federal Güvenlik Servisi yetkilileri bu koridoru kontrol edecek.

Bu anlaşmadan çıkan sonuçlara bir bakalım: Karabağ fiilen ikiye bölünüyor, güneyi Azerbaycan'da, kuzey bölgesi Ermenistan'da kalıyor. Sadece Ermenistan'ın tanıdığı, Karabağ'daki Ermenilerin kurduğu Artsah Cumhuriyeti'nin geleceği belirsiz ve bu bir savaş potansiyeli taşımaya devam ediyor.

Azerbaycan'ın iç siyaseti bağlamında yolsuzluk ve ekonomik istikrarsızlıkla anılan Aliyev saltanatı Azerbaycan'da bir süre daha devam edecek bu Karabağ zaferi üzerinden. Azerbaycan kamuoyunda iktidara yönelik muhalefet cephesi zayıflayacak, Aliyev'in ailesinin popülaritesi ve militarist politikalar artacak.

Ermenistan'da Paşinyan Hükûmetine karşı sağcılar aşırı bir şekilde güçlenecek.

Sekiz yıl önce Azerbaycan'dan çekilmiş olan Rusya -ki bu kısmı gerçekten çok önemli- hem Ermenistan'ı hem Azerbaycan'ı denetleyecek şekilde şu an sahalara geri döndü. Karabağ savaşı sayesinde bu kez sınır hatlarında en önemli hatları Rusya kontrol edecek.

Bu savaşın kazananı kim oldu? Türkiye, bu savaşta sağlanan anlaşmanın neresinde? Varın, bu soruyu siz yanıtlayın. Varsın, bu soruyu kamuoyu yanıtlasın. Türkiye, varılan anlaşmanın hiçbir yerinde değil.

Karabağ sorununun barışçıl çözümü amacıyla AGİT tarafından kurulan Minsk Grubu üyesi olan başta ABD ve Fransa olmak üzere Batılı devletler bu sürecin şimdilik dışında kalmış durumdadır. Zaten savaş sürecinde kendilerinden beklenen misyonu ve rolü de oynamamışlardır.

Rusya'nın Ermenistan'ı kendisine muhtaç hâle getiren politikaları Azerbaycan için de şu an devreye girmiş durumdadır.

Peki, bu gelişmelere Türkiye açısından nasıl bir yorum getirmemiz gerekiyor? Az önce söyledim, bu anlaşmanın hiçbir yerinde yok Türkiye. Sadece büyük olasılıkla Bakü'de kurulacak olan gözlem merkezinde dijital gözlem yapmak üzere Türkiye asker görevlendirebilecek. Bütün bu kargaşadan, bütün bu sorun yumağından Türkiye'nin payına düşen bu olmuş oldu.

Şimdi, Türkiye, yine bu savaşta Libya sürecinde de ortaya çıkan ve kamuoyunun çok tartışmış olduğu, dünya kamuoyunun çok tartışmış olduğu bir mevzu var. Suriyeli cihatçıları, selefistleri Karabağ cephesine taşıdığı iddiaları var, Libya, Suriye'nin farklı bölgelerine taşıdığı gibi. Suriye savaşından devşirilen selefist grupların iktidarın elinde gayriresmî olarak tutulan bir savaşçı gruba dönüşmüş olması, ürkütücü bir düzeye gelmiş durumdadır. Savaşçı ihracı yapan Hükûmet, savaş suçları kapsamında uluslararası mahkemelerde yargılanacak düzeyde ileri gitmiş durumdadır.

Türkiye cenahından Rusya'nın inisiyatifiyle yapılan anlaşmanın detaylarına bakacak olursak gerçekten Türkiye'nin payına düşen hiçbir şey olmadığını bir kere daha görmüş oluyoruz. Peki, 7/24 savaş haberleri yaptıran iktidar bu süreçte neyi amaçladı? Yani gelişmelerin bu şekilde olacağından, yani Rusya'nın bu şekilde inisiyatif alacağından bihaber miydi? Hayır, değil. Belki mevcut olan iktidarı şaşırtan tek şey olabilir. Çözümün bu kadar hızlı olacağını beklemiyorlardı ya da bu anlaşmanın bu kadar hızlı bir şekilde devreye gireceğini beklemiyorlardı ama onun dışında az buçuk Suriye deneyiminden bunu kestirmiş olmalılar. Kestiremediler ve göremedilerse bu, iyice dış siyasetteki körlüğün göstergesidir, ötesi değildir.

Karabağ'da askerî varlığı olmasa da Azerbaycan'a büyük çapta askerî malzeme ve SIHA satışı yaparak bu savaştan sonra da daha fazla para imkânı kazanmanın önü açılmış oldu. Bu yandaş medyanın yaptırdığı haberlerle de bunun önü açılmış oldu. Elinde tuttuğu Suriye merkezli devşirilen savaşçıları aktif olarak kullanarak bu projenin dinamik bir şekilde devam etmesini sağlamış oldu.

Türkiye'nin Azerbaycan'da askerî ve siyasi varlık gösterebilmesinin Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilere göre şekillenecek denkleme bağlı olduğunu bilmeyen yoktur. Rusya ya da Avrasya Paktı diyelim, Avrasya Paktı ve NATO arasındaki gelgitlere bağlı olarak Türkiye'nin Rusya'yla ilişkilerini geliştireceği de aşîkârdır. Dolayısıyla Azerbaycan'daki varlığı, genel manada Türkiye'de Hükûmetin izleyeceği ana çizgiye bağlı olarak belirlenecektir. Burada zafer naraları atıldı, gerçekten buradaki asıl zafer Rusya'nın. Rusya, bölgedeki enerji nakil hatlarında da denetim konusunda ağırlığını artıracak. İktidarın savunduğu "İki devlet, tek millet." tezi orta vadede siyasi, ekonomik, hatta askerî manada tamamen Rusya'nın inisiyatifine geçmiş durumdadır.

Ayrıca, iç siyasette milliyetçi seçmen konsolide etmeye çalışıldı yapılan yandaş medyanın haberleriyle. Ne yazık ki iktidarın son dokuz senesi böyle geçti; sürekli savaş haberleri, sürekli çatışma haberleri pompaladılar. İç siyasette yaşanan sıkıntıların, mesela ekonomik krizin, mesela işsizliğin, mesela yoksulluğun, mesela kadına yönelik artan şiddetin, mesela artan hukuksuzluğun, mesela yargının tamamen iktidarın bir koltuk değneği hâline gelmesinin, bütün bunların üstünü örtmek için bu milliyetçi hezeyanlar ne yazık ki kullanılıyor. Kürt sorunu ve dış siyasetteki çatışmaların, iç siyaseti de belirlemek ve konsolide etmek bakımından bu şekilde de buraya tahvil edildiği bilinen bir gerçektir.

Tabii ki sadece bu değil, bütün bu yönelimde bir amaç daha vardır ki iyice gerilemiş durumda olan AKP "Aman muhalefet yan yana gelir, aman muhalefet bize karşı birleşirse..." diyerek "Vatan, millet, Sakarya." deyip muhalefeti arkasına dizerek bu şekilde önemli yol aldığını da belirtmemiz gerekiyor. Burada biz muhalefete düşen en temel görev, dış politikadaki siyasetin iç siyasete tahvili konusundaki eleştirilerimizi açık, ayan beyan bir şekilde yapmak zorundayız, yapmak durumundayız. Yoksa Türkiye, gerçekten dış siyaset, uluslararası ilişkiler ve iç siyaset bağlamında uçurumun kenarında değil, uçurumdan şu an yuvarlanıyor ve bu ülkeyi hep birlikte kurtarmaya ihtiyaç var.

Burada şunu belirtmem gerekiyor: Yine ana akım medyanın, yandaş medyanın pompaladığı haberlerle Türkiye'de yaşayan Ermeni halkımız çok ciddi bir tedirginlik yaşadı ve burada Hrant Dink'i hemen hatırlayacağız hep beraber. Hrant Dink "Ben kendi ülkemde bir güvercin ürkekliliğiyle yaşamak istemiyorum ve güvercinlere dokunmazlar, güvercinler kentlerin iç bölümlerinde yaşar." dedi ama kıydılar Hrant Dink'e, kıydılar barış güvercinine. Buradan şunu söylemek isterim ki: Ermeni halkımızın kendini tedirgin hissetmesine sebebiyet verecek, herhangi bir girişimden, herhangi bir haberin yaptırılmasından kaçınmak zorundayız. Biz, Türkiye'de 72 milletten insan olarak barış, huzur ve kardeşlik içinde yaşamayı tesis etmeyi başarmak zorundayız, başka seçeneğimiz yoktur.

Evet, burada Libya'daki gelişmeler hakkında kısaca bir şeyler ifade etmek isterim. Azerbaycan'da yaşanan hezeyanların benzerini Libya'da yaşadık. Bakın, bugün Mısır, Fas, Tunus'ta Libya'yla ilgili -hatta Libya ile Türkiye Hükûmetinin anlaşma yapmış olduğu Serrac tarafı dâhil olmak üzere- bütün

tarafının bir araya getirildiği konferanslar, toplantılar düzenleniyor. Masada, masanın etrafında, çok sayıda ülke var ama -Türkiye şu an bu kadar anlaşma imzalamasına ve tezkereyi bu Meclisten çoğunluk oyuyla çıkarmasına rağmen- ortada Türkiye'den bahsetmek mümkün değil.

Kafkasya'da halklar ve inançlar arasındaki ayrışmanın bu savaşlarla daha çok geliştirilmesi, gerçekten çok üzücü. Bu savaştan geriye kalan, tekçi devlet anlayışdır, bu savaştan geriye kalan, sermaye gruplarının kazanımıdır. Kaybedense Ermeni halkıdır, Azeri halkıdır.

Bakın, yeni bir haber düştü, Azerbaycan'la yapılan anlaşma gereği Ermenistan'ın boşaltması gereken topraklar için Erivan'a on günlük süre verilmiş ve Kelbecer'de bazı Ermeniler, toprağı kazıyarak ölmüş olan insanları, akrabalarını yani ölülerini taşımak durumunda kalıyorlar. Savaşın halklara yaşattığı vahşet için bundan daha güzel bir örnek olabilir mi, bilemiyorum.

Bu savaş trajedilerinin, tabii, başka süreçlerde de bundan aşağı kalır yanı yoktur. Mesela Diyarbakır'da yaşayan bir annenin evladının kemikleri PTT kargoyla gönderildi, mezarlar tahrip edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

TULAY HATIMOĞLLARI ORUÇ (Devamla) – Savunma önemlidir; savunma, devlet için önemli olduğu gibi bireyler ve toplumlar için de önemlidir. Ama savunmayı tank, top, tüfek gibi algılayanlar, savaş gibi algılayanlar şunu bilmeli ki: En iyi savunma biçimi, barışı tesis edebilecek bir güce, bir iradeye sahip olabilmektir. Komşuda huzur varsa ülkede de huzur vardır. Ne zaman savaşla ilgili konuşsak şair Aram Tigran'ın şu dizeleri gelir aklıma: “Dünyaya bir daha gelirim, ne kadar tank, tüfek ve silah varsa hepsini eritip saz, cümbüş ve zurna yapacağım.” Evet, bu halkın çektiği acılar yeter, bu coğrafyada dökülen kanlar yeter. Bizler gerçekten silahları eriterek saz ve cümbüş yapmalıyız, böyle bir siyasi iradeyi Türkiye Büyük Millet Meclisi ortaya koyabilmelidir.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

(CHP Genel Başkanı ve İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun Genel Kurul Salonu'nu teşrihi sırasında CHP sıralarından ayakta alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz.

Buyurunuz Sayın Çeviköz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHPGRUBUADINAAHMET ÜNALÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Azerbaycan'a Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gönderilmesine İlişkin Tezkere hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi dost ve kardeş Azerbaycan'ın tasada ve kıvançta her zaman yanında durmuştur. Önünde değil, yanında; bunun altını çizmek isterim. Her zaman Azerbaycan'ın sevincini sevincimiz bilir, acısını yüreğimizde hissederiz. 1991 yılında Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Azerbaycan'ı ilk tanıyan ülke olarak çok yönlü dayanışma sergilenmesi ve Türkiye ile Azerbaycan arasındaki güçlü ilişkilerin ilerletilmesini her zaman kuvvetle destekledik, destekleriz. Bu vesileyle, Azerbaycan'ın Ermenistan tarafından işgal edilen topraklarının kurtarılarak yeniden ana vatana katılmasını memnuniyetle karşıladığımızı bir kere daha belirtmek isteriz. 27 Eylül tarihinden başlayarak meşru müdafaa hakkını büyük bir zaferle taçlandırın Azerbaycan ordusuna da tebriklerimizi sunuyoruz.

Güzel Şeki'nin değerli şairi, çok sevdiğim, evinde misafiri olduğum merhum Bahtiyar Vahapzade'yi anmadan geçemeyeceğim. Diyor ki Bahtiyar Muallim:

“Bir ananın iki oğlu,

Bir amalın iki kolu.

O da ulu, bu da ulu,

Azerbaycan-Türkiye.

Dinimiz bir, dilimiz bir,
Ayımız bir, ilimiz bir,
Eşkimiz bir, yolumuz bir,
Azerbaycan-Türkiye.

Bir milletik, iki devlet
Eyni arzu, eyni niyyet.
Her ikisi cümhuriyyet
Azerbaycan-Türkiye.

Birdir bizim her halımız,
Sevincimiz, melalımız.
Bayraklarda hilalımız
Azerbaycan-Türkiye.

Ana yurttta yuva kurdum,
Ata yurda könül verdim.
Ana yurdum, ata yurdum,
Azerbaycan-Türkiye.”

Değerli milletvekilleri, tezkerede belirtildiği üzere, Azerbaycan-Rusya ve Ermenistan’ın aralarında vardıkları mutabakat uyarınca, 10 Kasım 2020 tarihinde gece saat on iki itibarıyla bölgede ateşkes tesis edildi ve işgal altındaki bazı bölgelerin, belirlenen takvime göre, Azerbaycan’a iadesini içeren bir plan ilan edildi. Söz konusu anlaşmanın 5’inci maddesinde yer alan şu ifade, tezkere için dayanak gösterilen hususlar arasında yer almakta ve bugünkü gündemimize kaynak oluşturmaktadır: “Anlaşmaların uygulanmasına dair kontrolün sağlanması amacıyla kontrol merkezi oluşturulacak.” İlk bakışta, esas olarak, bu tezkerenin, Azerbaycan-Rusya ve Ermenistan’ın aralarında vardıkları mutabakatla, 10 Kasım 2020 tarihinde yürürlüğe giren ateşkes anlaşmasına dayandırılmak istendiği anlaşılıyor. Türkiye’nin içinde yer alacağı ve bu tezkereye konu olan durumsa ateşkes anlaşmasında tarif edilmeyen, bizim henüz metnini görmediğimiz, yüce Meclisle de herhangi bir ayrıntısı paylaşılmayan bir konuyla ilgili: Ortak merkez kurulması. Nedir bu ortak merkezin görevi? Bölgede tesis edilen ateşkesin ve işgal altındaki Azerbaycan topraklarının henüz Azerbaycan ordusu tarafından kurtarılmayan bölgelerinin belli bir takvim çerçevesinde Azerbaycan’a iadesine ilişkin planı denetlemek, bir diğer ifadeyle Ateşkes Antlaşması’na uyulup uyulmadığını denetlemek.

13 Kasım 2020 tarihinde Dışişleri Bakanı Sayın Çavuşoğlu, ortak merkezin olası işleviyle ilgili bazı açıklamalar yaptı ve bu açıklamalarında “Azerbaycan’ın oluruyla kurulacak bir denetim ve gözetleme merkezi olacağını, önemli işlevler göreceğini, mutabakatı ihlal eden eylemlerin tespit edileceğini, ortak gözetim, denetim ve yerinde tespitler yapılacağını, hangi tedbirlerin alınacağını ileride konuşacağız.” dedi. Bu ifadeleri şunun için paylaşıyorum sayın milletvekilleri: Daha ne ev sahibi ülke tarafından detayları belli olan ne de Rusya’yla görüşmeleri tamamlanmış olan bir ortak merkez için neden bu kadar hızlı bir tezkere hazırlandı? Henüz geçen hafta, hemen her düzeyde barış gücünde Türkiye’nin yer alıp alamayacağı konusunda kafa karışıklığı varken neden detayların belli olması beklenmedi? Bu belirsizlikte neden gündeme jet hızıyla bu tezkere alındı?

Değerli milletvekilleri, tezkere metninin gerekçesi bir durum tespiti yapmaktan öteye gitmiyor, bunu yaparken de hatalar yapılıyor. Örneğin, tezkerede ortak merkezin işgalden kurtarılan Azerbaycan topraklarında oluşturulacağı söyleniyor oysa ne Ateşkes Antlaşması'nda böyle bir ifade var ne de Rusya'nın yapılan açıklamalarında. Ayrıca, tezkere metninde sözünü ettiğim belirsizliğe de yer veriliyor ve deniyor ki "Azerbaycan'ın belirleyeceği yerde, Türkiye'nin Rusya'yla birlikte kuracağı ortak merkezde ve bu merkezin icra edeceği faaliyetlerde Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin ve lüzumuna göre ülkemizden sivil personelin görev yapmasının 16 Ağustos 2010'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması uyarınca ülkemizin taahhütlerine uygun, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tescil eden, uluslararası hukuk, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ilkeleriyle uyumlu olduğu, bölge halklarının da huzur ve refahı yararına olacağı değerlendirilmektedir."

"Ortak merkez" kavramı, bu kadar belirsizliğini korurken tezkereyi kaleme alanların imdadına 2010 yılında imzalanan anlaşma yetişiyor. Bu anlaşma 2010 yılında Bakü'de Cumhurbaşkanlığı düzeyinde yapılan bir anlaşmadır ve Parlamentomuza sunulduğunda da Cumhuriyet Halk Partisinin desteğini almış bir anlaşmadır. Aslında, mevcut koşullarda söz konusu anlaşmaya istinaden ortak merkez görevlendirmesi yapmaktayız ancak böyle bir görevlendirme pekâlâ herhangi bir tezkereye ihtiyaç duymadan da pekâlâ yapılabilirdi. Niçin tezkereye ihtiyaç duyulduğunu ise şimdi anlatacağım.

2010 yılında imzalanan anlaşmada maddelere geçilmeden önce şöyle denmiş: "Bölgede barış, huzur, refah ve kalkınma için elverişli şartların tesisinde devletlerin güvenliğinin, egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün sağlanmasının en önemli şart olduğunu teyit ederek, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim ilkelerine bağlılıkları dile getirilerek aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır." Şimdi, bakınız, elimizdeki tezkerede "Bölge halklarının da huzur ve refahı yararına olacağı, ayrıca millî çıkarlarımız bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir." deniyor. Yani iki ifade arasındaki farklardan anlaşılacağı üzere, iktidar aradan geçen on yılda "barış" kelimesini metinlerden çıkarmış hem de sözde barış gücü içerisinde olmak istemesine rağmen aynı tutumu Irak-Suriye tezkeresinde de görmüş ve bu kürsüden dile getirmiştik. Bunları dile getirmek, "Yurtta barış, cihanda barış." sözünü dış politikada mihenk taşı olarak gören Atatürk'e olan saygımızın ve onun izinde olduğumuzu göstermenin bir zorunluluğudur.

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, Türkiye'nin barış gücünde olmasının istediğini, en başından beri, hatta antlaşma imzalanmadan dış basına verilen röportajlardan biliyoruz. Kamuoyuna da barış gücü içerisinde olacağımız söyleniyordu; hatta, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in de Türkiye'nin barış gücü içerisinde olmasını istediği söyleniyordu. Bu konu, zaman içinde giderek karmaşık bir hâl aldı ve Rusya Dışişleri Bakanlığı âdetâ yapılan açıklamaları boşa çıkarmak açısından her düzeyden açıklamalar yapmaya başladı.

Peki, Rusya'yla bu söylem zıtlığı ve ikimiz arasındaki, Türkiye ile Rusya arasındaki bu çelişki nasıl oluştu? İktidarın, ülkesinin ve bölgesinin gerçeklerinden yoksun politikaları nedeniyle oluştu bu söylem farkı. Yurttaşlarımızı manipüle ederek dış politikadaki hezimetlerinin üstünü kapatmak isterken iktidar, çelişkilerine her geçen gün yenisini ekliyor, bu çelişkileri de bu topluma miras bırakmaya başlıyor. Örneğin "İdlib'de gözlem noktalarında çekilme yok." dendi, bu hafta gözlem noktalarının üçüncüsü yer değiştirdi. "Libya'da Sirte ve Cufra kırmızı çizgimiz." dendi, Libya hatırlanmaz oldu. Oruç Reis konusunda yaşanan gelgitler müzakere sürecindeki inandırıcılığa zarar vermeye devam ediyor.

Gerçeklerden yoksun politikalarının en ağırını da yeri gelmişken hatırlatmak isterim. Emevi Camisinde namaz kılma hayalleriyle yola çıkıp Süleyman Şah Türbesi'nin yerinden edilmesine neden olundu.

Vize serbestisinin sağlanması ve gümrük birliğinin yenilenmesi vaatleriyle ülkemizi geri kabul anlaşması ve 18 Mart Mutabakatı'nın külfeti altına soktular. Günün sonunda geri kabul anlaşmasını askıya alıp 18 Mart Mutabakatı'nın yenilenmesi için müzakere yolları aramaya başladılar.

Değerli milletvekilleri, bir kısım basın bazen kerameti kendinden menkul çıkarsamalar yapıyor; kamuoyunun yanlış bilgilendirilmemesi gerekiyor. Onun için bu tezkereyle Azerbaycan'a gönderilecek Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin ve lüzumuna göre sivil personelin, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin batı bölgeleri ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasındaki ulaşım bağlantılarının güvenliğini sağlamak için de rol alabileceğine dair söylentilerin gerçeği yansıtmadığını bu vesileyle belirteyim. Bu, iyi anlaşılmalıdır; en azından böyle bir söylentinin 10 Kasım'da yürürlüğe giren Ateşkes Antlaşması'yla uyumlu olmadığı da iyi anlaşılmalıdır çünkü -bunun altını özellikle çiziyorum, çok net- bakıyorsunuz, Ateşkes Mutabakatı'nın 9'uncu maddesine göre bu görevi sadece Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Servisinin sınır muhafızları gerçekleştirecek.

Şimdi, bunu neden bu kadar açık şekilde anlattığımı sebebini açıklayayım: Nahçıvan ile Azerbaycan'ın batı bölgeleri arasındaki ulaşım bağlantılarının güvenliği, sadece Rusya'nın insafına bırakılmıştır. Üstelik bu güvenliğin nasıl sağlanacağı, ulaşım hatlarının genişliğinin ne olacağı, kara yoluyla mı demir yoluyla mı ulaşım sağlanacağı, bu ulaşımın ne kadar süre içinde işlerlik kazanacağı gibi konular belirsiz ama bu ayrıntılar Laçın Koridoru için tanımlanmış. Örneğin, Laçın Koridoru'nun genişliğinin 5 kilometre olacağı, üç yıl içinde ulaşım hatlarının tamamlanacağı, Ateşkes Mutabakatı'nda ayrıntılandırılmış ama Nahçıvan Koridoru hakkında böyle bir ayrıntı yok ve belirsizlik var.

Nahçıvan Koridoru neden önemli? Sağlanabildiği takdirde Türkiye ile Orta Asya arasında kesintisiz bir ulaşım bağlantısını kuracağı için önemli. Gönül ister ki Ermenistan toprakları üzerinden geçecek olan bu koridor hakkındaki belirsizlikler ortadan kaldırılsın, Türk dünyası bu şekilde uzun ve güçlü bir kemerle birbirine bağlansın.

Aynı maddede yani Ateşkes Antlaşması'nın 9'uncu maddesinde yer alan bir diğer ifade de şöyle deniliyor: "Tarafların mutabakatıyla Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ni, Azerbaycan'ın batı bölgelerine bağlayan yeni ulaşım bağlantılarının inşası gerçekleştirilecektir." Değerli milletvekilleri, böyle bir bağlantı vardı: Kars'tan geçen Ahırkapı'dan eski Sovyetler Birliği topraklarına giren demir yolu, Gümrü'den itibaren ikiye ayrılır, bir hat kuzeye Tiflis'e giderken diğeri güneye Nahçıvan'a giderdi. Nahçıvan'dan sonra da yine Ermenistan topraklarından geçip Nahçıvan ile Azerbaycan'ı birbirine kavuştururdu. Bugün o demir yolu yok. Zira Karabağ'ın işgalinden sonra Ermenistan yönetimi, bu demir yolunu tahrip ederek kullanılmaz hâle getirdi. Bu eski demir yolu hattının canlandırılarak Nahçıvan ile Azerbaycan arasında kesintisiz, lojistik kapasitesi ve güvenliği yüksek bağlantının geliştirilmesi için Türkiye'nin mutlaka inisiyatif alması gerekiyor. Bunu yapmanın yolu, Azerbaycan ile Ermenistan arasında bir barış anlaşmasının imzalanmasıdır.

Umalım ki bu ateşkes, zamanla bir barış anlaşmasına dönüşsün, Kafkasya'da kalıcı barış ve istikrar sağlansın, bölge halkları huzura kavuşsun ve bir daha kan dökülmesin. Ondan sonra bir imar faaliyeti başlayacaktır. Demir yolunun inşasını bu yüzden dile getiriyorum. İster demir yolu olsun ister kara yolu olsun, Nahçıvan'ı Azerbaycan'a bağlayacak olan ulaşım koridoru Ermenistan toprakları üzerinden geçecektir. Buradaki inşa faaliyetlerinde Türkiye'nin de katkıda bulunması kuşkusuz bölge barışına büyük bir katkı ve kazanım sağlar ama şunu unutmamak gerekiyor: Bütün bunların yapılabilmesi için Azerbaycan-Ermenistan barışının sağlanması kadar Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin de o barışla uyumlu şekilde normalleşmesi gerekiyor. Buna "Bugünün konusu değil." diye bakmamak, tarih önünde bu yükümlülüğü ve görevi şimdiden dile getirmek ulusal bir sorumluluktur; bunun altını kuvvetle çizmek isterim.

Şimdi, söz konusu tezkerede atıfta bulunulan ve 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması'na gelmek isterim. Bu anlaşma gerekçe gösterilerek tezkerenin kapsamı "tezkerelik" ifadesiyle hudut ve şümul bakımından genişletilmiş, işte bunu sakıncalı buluyoruz.

Tezkerе, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması taahhütleri kapsamında da değerlendirilerek ileride Kafkasya'da ortaya çıkabilecek Ermenistan ve Azerbaycan'ın taraf olduğu kapsamlı bir çatışmada Türkiye Büyük Millet Meclisinin devre dışı bırakılmasına neden olabilecek bir zemin hazırlıyor. Çünkü 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan anlaşmanın 1'inci ve 2'nci maddeleri Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51'inci maddesi kapsamında taraflardan biri saldırıya uğradığında karşılıklı yardımı öngörüyor. Söz konusu ikili anlaşmaya dayandırılan paragrafın hemen ardından tezkerede hudut, şümul, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin ortak merkezin görevlerinin ifası yönünde hareket etmek üzere yabancı ülkelere gönderilmesi için yetki isteniyor. Başlangıçta, ortak merkezde ve onun icra edeceği faaliyetlerde görev yapması için Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin gönderilmesi vurgulanırken son paragrafta kullanılan ifadeler, Türk Silahlı Kuvvetlerinin muharip görevler de dâhil, bu bölgedeki bir savaşın tarafı olarak kullanılması yetkilerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Değerli milletvekilleri, böyle bir tezkerenin hudut ve şümulü, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından belirlenmelidir. Bu tezkerеyle verilen yetkinin Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan arasında 10 Kasım tarihinde aralarında vardıkları mutabakatın ön gördüğü keşif, gözetleme, elektronik destek, istihbarat ve istihbarata karşı koyma yetenekleriyle teçhiz edilmiş personele yönelik olması gerekir. Biz, bu tezkerеye bugün olumlu oy verirken bu anlayışla oy kullanıyoruz yani ortak merkezde görev yapacak olan personele yönelik olarak oyumuzu kullanıyoruz. Tezkerеye neden gerek olduğunu da anlayamıyoruz ama oyumuz olumlu. Yalnız bu ifadelerin altını kuvvetle çizerken şunu da açıklıkla belirtmek isterim: Cumhuriyet Halk Partisinin 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Yardım Anlaşması'nın 1'inci ve 2'nci maddelerine bağlılığı konusunda kimsenin şüphesi olmasın. Ancak bu maddelerin gerektirdiği şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılması yetkisinin bugünden peşin peşin Cumhurbaşkanına verilmesini uygun bulmuyoruz. Bugün bu tezkerеyi desteklerken de böyle peşin bir yetkiyi onaylamadığımızın kayıtlara geçmesini özellikle istiyoruz. O yetki zamanı gelirse, ihtiyaç olursa Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ayrıca verilir.

Değerli milletvekilleri, 10 Kasım'da yürürlüğe giren ateşkes anlaşmasında, Rusya'nın büyük bir asker sayısı ile Azerbaycan topraklarında konuşlanmasının da konuşulması gerekiyor. İktidar, büyük devletlerle denge siyaseti izlemekten uzaklaştığı gibi Orta Doğu'da izlediği hayalperest ve ağır bedellere neden olan anlayışını Kafkasya'ya da taşımak istemekte. Rusya-Türkiye ilişkileri, 2 ülkenin çıkarlarının pek çok alanda çatışır durumda olmasına rağmen liderler düzeyinde ve konjonktürel olarak ilerliyor. Astana süreciyle birlikte daha da gelişen bu diyalog, Türkiye'nin Suriye'de yaşamış olduğu çıkmazlar ve dış politika harekât alanının daralması doğrultusunda her defasında bir adım daha öteye gitmiştir. Bugüne kadar sürdürülen ikili ilişkilerin geldiği noktada aktörlerin ilişkilerini sürdürdüğü dinamikler yeni bir boyut kazanmıştır. İktidar, farklı çıkarlar çerçevesinde masaya oturabildiği Rusya'yla iş birliğini başka alanlarda da sürdürebileceğini düşünmektedir fakat cephe sayısı arttıkça anlaşmazlıklar da çoğalmaktadır.

İktidar, Libya'da cepheden karşı olduğu ve paralı askerleri desteklemekle suçladığı Rusya'ya, İdlib'de askerlerimizin güvenliğini emanet etmekte; Kırım konusundaki duyarlılıkları ise ancak Rusya'yla masaya oturma sürecinde ortaya çıkarmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Astana'nın 2 garantör ülkesi Rusya ile Türkiye'nin, Suriye'de olduğu gibi, Karabağ'da barışın yeniden tesis edilmesi konusunda gösterdikleri çabaları elbette önemsiyoruz. Bununla birlikte Türkiye'nin, Rusya'nın direktifleriyle değil, kendi egemen kararları çerçevesinde komşularıyla iyi ilişkiler kurması gerektiğini savunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, iktidarın dış politikası kendi neden olduğu fırtınalarda savrulmaya devam etmektedir. Bu savrulma, sadece bir bakan değişikliğiyle düzeltilecek bir savrulma da değildir. Kurumsal dış politika, on yıllarca verilen emek sonucu oluşmaktadır. İktidar, bu bilinçten ve gelenekten uzak bir şekilde hareket ederek onarılması zor enkazlar bırakmaktadır; her fırsatta da diplomasiyi devre dışı bırakmaktadır. Şimdi bir fırsat var. Mevcut ateşkes anlaşması, Azerbaycan'ın topraklarının işgalini sona erdirse de Yukarı Karabağ'ın statüsünün ve geleceğinin, Azerbaycan'a ne zaman döneceği konuları henüz belirli değildir ve bunlar tamamen Minsk Grubu'nun uhdesinde çözülmeye bırakılmıştır. İşte şimdi Türkiye'ye düşen görev, işgal altındaki toprakların kurtarılmasıyla yetinmeyerek, Yukarı Karabağ'ın Azerbaycan'a dönmesi ve Nahçıvan ile Azerbaycan'ın birbirine bağlanması için güçlü bir diplomasi atağı başlatmaktır. Bu konuda, Azerbaycan Minsk Grubu'yla baş başa bırakılmamalı, diplomasi alanında Türkiye ve Azerbaycan mutlaka birlikte hareket etmelidir. Biz, bunun sonuna kadar takipçisi olacağız.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sivas Milletvekili İsmet Yılmaz.

Buyurunuz Sayın Yılmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMET YILMAZ (Sivas) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili şekilde korumak ve kollamak üzere, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması hükümlerinden kaynaklanan taahhütlerimizi yerine getirmek, ateşkesin tesisi, ihlallerin önlenmesi, bölgede barış ve istikrarın sağlanması, ortak merkezin görevlerinin ifası yönünde hareket etmek üzere hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Azerbaycan'a gönderilmesine, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması, mevcut risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bir yıl süreyle izin verilmesine dair tezkere hakkında AK PARTİ Grubumuzun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimin her bir bireyini saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin hemen başında aziz milletimizin başı dik, onurlu ve özgür bir şekilde değerleriyle birlikte yaşaması için can veren tüm şehitlerimizi rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizlere kısaca Karabağ çatışmasının tarihsel arka planını da özetlemek isterim. Bilindiği gibi, Ermenistan, Sovyetler Birliği'nin son yıllarında, 1988'de Azerbaycan'a bağlı Dağlık Karabağ bölgesine saldırılar düzenlemeye başlamıştır. Bu saldırılar 91'de Hankendi'nin, 92'de Hocalı ve Şuşa'nın ve 93'te Laçın ve Kelbecer dâhil Azerbaycan'a ait Yukarı Karabağ ile çevresindeki 7 bölgenin, rayonun işgaliyle sonuçlanmıştır.

Ermenistan uluslararası hukuka aykırı bir şekilde Karabağ'ı otuz yıl boyunca kontrol altında tutmuştur. Bu süre zarfında Azerbaycan, AGİT Minsk Grubunun öncülüğündeki diplomatik çözüm arayışlarını sürdürmüştür. Minsk Grubu, Ermenistan'ın gayrihukuki ve gayrimeşru işgal girişimini sonlandırmak konusunda somut hiçbir adım atamamıştır. Minsk Grubunun ilgisizliğinden de cesaret alan Ermenistan, 27 Eylül 2020 tarihinde Yukarı Karabağ cephe hattı boyunca askeri ve sivil hedeflere yönelik saldırılar gerçekleştirmiştir. Ermenistan'ın insani değerleri ve hukuku hiçe sayarak çoluk

çocuk, kadın erkek ayrımı gözetmeden parça tesirli misket bombası gibi hukuken yasaklanmış mühimmat da kullanmak suretiyle sivil halkı hedef alan saldırıları tarifsiz acılara ve yıkıma neden olmuştur. Azerbaycan ise uluslararası hukuktan neşet eden meşru müdafaa hakkını kullanırken haktan ve hukuktan ayrılmamış, Ermenistan'ın tahriklerine karşılık vermemiştir. Azerbaycan, halkını korumak ve toprak bütünlüğünü tesis etmek için başlattığı karşı harekâtını uluslararası hukuka uygun olarak, Azerbaycan'a ait olduğu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarıyla tescil edilen kendi öz topraklarında icra etmiştir. Haklı mücadelesinde her zaman hem hukuki hem de ahlaki üstünlüğü elde tutan Azerbaycan, kahraman Silahlı Kuvvetleri ve halkının desteğiyle haklı bir zafere ulaşmıştır. Can Azerbaycan'ı bu vesileyle bir kez daha gönülden tebrik ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz biliyoruz ki bir kere yükselen bayrak bir daha inmez. Biz Azerbaycan Türküyle kaderimizin bir olduğuna inanıyoruz. Birçok şairimizin birçok şiiri Azerbaycan üzerinedir. Abdurrahim Karakoç'un "Karabağ'a Mektup" şiiri Türkiye-Azerbaycan bağıını gösterir: "Bahtına ağlayan Azeri kızı/Sen Karabağ dersin, ben kara yazı/Sanma ki dertlerin azı bizdedir/Kurşunlar sizdedir, sızı bizdedir/Alevler sizdeyse közü bizdedir/Sizdeki yaranın özü bizdedir/Böyle geldi, böyle gitmez bu oyun/Zalimleri iflah etmez bu oyun/Umdukları gibi bitmez bu oyun/Müslüman'ız, Türk'üz, haktan yanayız/Aşk harcıyla vücut bulmuş binayız/Ati bizde saklı, mazi bizdedir/Sevginin, şefkatin özü bizdedir."

Nazım Hikmet 1950 sonbaharında Bakü'yü ziyaret eder. Bakü Üniversitesinde bir konuşma yapar: "Ben Türk'üm, siz de Türk'sünüz. Dilimiz bir, geleneklerimiz bir, milletimiz kardeşdir." Azerbaycan'ın ünlü şairi Resul Rızayev, Nazım Hikmet'in yakın arkadaşıydı. Resul Rızayev'in oğlu Azerbaycan Yazarlar Birliği Başkanı Anar Rızayev, Nazım'ı anlatıyor: "Türk Cumhuriyetlerinde, Azerbaycan'da Nazım Hikmet Türklüğün, Türk dilinin simgesiydi. Bizler Türkçeyi yıllarca konuşamadık. 'Türk' sözcüğü yasak olduğu zaman Nazım buraya geldiğinde 'Ben Türk'üm, siz de Türk'sünüz. Dilimiz bir, kardeşiz, aynı milletiz.' dedi." Bu duygu, bu anlayış sadece bizde değil, Azerbaycan Türklerinde de var. Bahtiyar Vahapzade'nin "Azerbaycan-Türkiye" şiiri de bunu gösterir. Biraz önce hatipler de söyledi: "Bir ananın iki oğlu/ Bir amalın iki kolu/ O da ulu, bu da ulu/ Azerbaycan-Türkiye."

"Bir milletiz iki devlet" bir hatip bunu bizim Hükümetimizin dile getirdiğini söyledi. Bahtiyar Vahapzade'nin sözü: "Bir milletiz iki devlet/ Aynı arzu, aynı niyet/ Dinimiz bir, dilimiz bir/ Ayımız bir, yılmız bir/ Birdir bizim her hâlimiz/ Sevincimiz melalimiz/ Bayraklarda hilalimiz/ Azerbaycan-Türkiye."

Azerbaycan millî marşının da şairi olan Ahmet Cevad'ın "Çırpınırdın Karadeniz" şiiri de buna bir başka en iyi örnektir: "Çırpınırdın Karadeniz/ Bakıp Türk'ün bayrağına/ Ah ölmeden bir görseydim/ Düşebilsem toprağına/ Ayrı düşmüş dost elinden/ Yıllar var ki çarpar sinen/ Vefalı Türk geldi yine/ Selam Türk'ün bayrağına".

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı Mehmet Emin Resulzade "Azerbaycan Cumhuriyeti" kitabında şöyle anlatıyor: "Tiflis hükümetinden kayıtsızlık gören Azerbaycan kamuoyunda pek doğal olarak bir inanç doğuyordu. Bu zor vaziyette milleti kurtaracak yegâne bir çare vardı: Türkiye. Ümitler hep oraya yönelikti. 'O kardeş millet gelecek, bizi düşman elinden kurtaracak.' Halkın bundan başka bir ümidi kalmamıştı." Nitekim halk haksız çıkmamıştı. Kafkas İslam Ordusu toparlanmış, Nuri Paşa komutasındaki ordu Ermenileri bölgeden atmış, üç renkli Azerbaycan bayrağı Bakü semalarında tekrar dalgalanmıştı.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; milletimiz, dilde, fikirde ve işte birlik içinde hareket edilmesi gerektiğini ifade ederek "Kaderi kaderimizdir." dediği kardeşimiz Azerbaycan'a bu haklı davasında gereken desteği ilk günden itibaren en güçlü şekilde vermiştir. Tarihsel olarak zor dönemlerinde

iki ülke halkı hep birlikte hareket etmiş ve kader birliği yapmıştır, tıpkı 1918'deki Ermenilerin Azerbaycan topraklarındaki saldırılarını bertaraf etmek için Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam Ordusunun Bakü'yü kurtarması gibi Ermenistan'ın Karabağ'da gerçekleştirdiği son saldırılarda da Türkiye, Azerbaycan'ın yanında olmuştur. Türkiye'nin bu duruşu devlet ve milletin tarihsel refleksinin devamlılığını göstermektedir. Dün de Azerbaycan'ın yanındaydık, bugün de yanındayız, yarın da yanında olacağız. Ermenistan'ın saldırıları başladıktan hemen sonra Gazi Meclisimizdeki dört siyasi partinin müştereken yayımladıkları ortak açıklamayla Azerbaycan'a verdikleri destekler takdire şayan olup milletin tarihsel refleksinin devamlılığının bir başka göstergesidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Azerbaycan'ın sahada sağladığı başarılarla rağmen kırk dört gün içinde ilan edilen üç ayrı ateşkes yine Ermenistan tarafından ihlal edildi. Nihayetinde de ilerleyen Azerbaycan ordusu karşısında Ermenistan yenilgiyi kabule mecbur kalarak dördüncü ve nihai ateşkes anlaşmasını imzalamıştır. 10 Kasım gününde, Azerbaycan, Rusya Federasyonu ve Ermenistan tarafından imzalanan üçlü anlaşmayla hem çatışmalar sona erdirilmiş hem de Ermenistan'ın işgalini sürdürdüğü rayonlardan takvime bağlı olarak çekilmesi kararlaştırılmıştır. Ateşkes ve atılacak adımlara ilişkin bu ortak açıklamadan memnuniyet duyuyoruz, hayırlara vesile olmasını diliyoruz. Azerbaycan'ın kabul edeceği çözüme razı olduğumuzu, her şartta desteğimizin devam edeceğini her vesileyle beyan ettik. Soruyorlar: "Türkiye bu anlaşmanın neresinde?" Azerbaycan neresindeyse Türkiye de oradadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Zira, Türkiye Azerbaycan'dır; Azerbaycan Türkiye'dir.

Otuz yıldır süregiden, bir kuşağın yaşadığı travmaları yansıtan, adetü kemikleşmeye başlamış çözümsüzlük ortamı dikkate alındığında bu defa ulaşılan mutabakatın, itilafın kalıcı çözüm için önemli bir fırsat sunduğunu düşünüyoruz. Azerbaycan halkı memnun mu? Memnun. Azerbaycan ordusu zafer kazandı mı? Kazandı. Bizim bundan başka dileğimiz olmaz. Bu açıklama her şeyden önce, Azerbaycan'ın başından beri hukuken ve ahlaken haklı olduğunu tescil etmiştir. Anlaşmayla Azerbaycan'ın işgale uğrayan topraklarının beşte 1'ine tekabül eden arazinin çok büyük bir bölümü Azerbaycan'a iade edilmekte, yerlerinden edilmiş 1 milyonu aşkın Azerbaycanlı kardeşimize evlerine dönüş yolu açılmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; burada yine ifade edildi "Ortak anlaşmayı niye hayata geçiriyorsunuz?" diye. Anlaşıyor ki -kafasındaki düşünce- Azerbaycan halkı yardım talep ederse yine yardım göndermeyecek de onu bugünden ifade etmek istiyor ama bu millet, varıyla, canıyla her zaman Azerbaycan halkının yanındadır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bu mutabakatın en az imzalanması kadar önemli bir diğer boyutu da ateşkesin gözlemlenmesi ve denetlenmesidir. Bu amaçla bir Türk-Rus ortak merkezi kurulması için 11 Kasım'da Rusya'yla bir mutabakat anlaşması imzalanmıştır. Mutabakat zaptına göre, Türk askeri ve sivil personeli Rus muhataplarıyla birlikte ateşkesi müştereken denetleyecektir. Türkiye'nin bu görevi üstlenmesi, dostumuz ve kardeşimiz Azerbaycan'ın bizden önemli bir beklentisidir, bölgede kalıcı barışın kurulması çabalarına önemli bir katkı sağlayacaktır. Türk askerinin sahip olduğu deneyimle ateşkes rejimine uyulduğunu denetlemek için sahadaki mevcudiyeti, Azerbaycan ve tüm diğer taraflar için bir güven unsuru olacaktır.

Bu arada, sırası gelmişken bir de anımı anlatmak isterim. Afganistan'a gitmiştik, Afganistan Cumhurbaşkanı Karzai şunu söyledi: "İsmet Bey, her ülke bizimle anlaşma yapmak ister ama şimdi biz sizinle anlaşma yapmak istiyoruz çünkü Türk askerinin bulunduğu yerde biz kendimizi huzur ve güven içinde hissederiz." Dolayısıyla Türk askeri neredeyse orada huzur vardır, orada barış vardır, orada kardeşlik vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Azerbaycanlı kardeşlerimizin isteği üzerine, sahada ve masada Azerbaycan'ın yanında olmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin Kafkaslara ilişkin vizyonu, bölgede sürüncemede bırakılmış ihtilafların sürmesi değildir, aksine bu ihtilafların uluslararası hukuka uygun olarak hak ve adalet gözetilmek suretiyle kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulmasıdır. Bölgeye kalıcı barışın gelmesi, buna bağlı istikrarın tesisi, Ermenistan dâhil tüm bölge ülkeleri bakımından geleceğe yönelik iş birliği imkânlarını beraberinde getirecektir. Barış herkes içindir. 10 Kasım günü ilan edilen üçlü mutabakatın işte bu anlayışla uygulamaya geçirilmesini ve yürütülmesini umuyoruz. Tüm çabalarımız ve katkılarımız da bu yönde olacaktır. Azerbaycan'ın bizden beklediği de budur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerinin Azerbaycan topraklarında ateşkesin gözlemlenmesi amacıyla görevlendirilmesine dair tezkere ateşkesin imzalanmasından sonra süratle hazırlanarak huzuruza getirildi. Sahadaki gelişmeler hızlı hareketi zaruri kılmaktadır. Bu şekilde hareket edilmesi mutabakatı bozmak isteyen çevrelerin bozguncu faaliyetlerine karşı ön almak bakımından da büyük önem arz etmektedir. Bir hatip de söyledi: "Aceleniz ne?" Şartlar bunu gerektiriyor, saha bunu gerektiriyor, Azerbaycan bunu istiyor.

Yüce Meclisimizin de bu anlayışı takdir ve teslim edeceği inancıyla gerekli izni vereceğine; bu şekilde Türkiye'nin Azerbaycan'a destek olmaya ve bölgesel barışa, istikrara hizmet etmeye devam etmesinin önünü açacağına inanıyoruz. Ortak geçmişin tecrübesi ve ortak gelecek tasavvuruyla tek millet iki devlet olarak hareket eden Türkiye ve Azerbaycan dün olduğu gibi bugün ve yarın istiklal ve istikbal mücadelesinde birlikte hareket etmeye devam edecektir.

Elde edilen tarihî zaferin korunması için Türk askerinin Azerbaycan'da ve Karabağ'da varlık göstermesi elzemdir, bölgeye asker gönderilmesi tezkeresinin özeti de budur. Bugün de Karabağ'da, Azerbaycan'da ateşkesin tesisi, ihlallerin önlenmesi, bölge barışı ve istikrarının sağlanması ve ortak merkezde görev almasına onay verilmesi tarihî ve stratejik bir zorunluluktur. Bu, tarihin yüce Meclisimize yüklediği bir görev ve Azerbaycanlı kardeşlerimizin de Meclisimizden beklentisidir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu kararı, kültürel, coğrafi, siyasi, ekonomik her alanda bir millet iki devlet olan Türkiye ve Azerbaycan ilişkilerinin de doğal bir sonucudur.

AK PARTİ Grubu olarak bu tezkereye destek vereceğimizi belirtiyoruz. Bu tezkereye destek vereceğini açıklayan bütün gruplara da aziz milletimin önünde bir kez daha teşekkür ediyorum, bu vesileyle yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına birinci söz İstanbul Milletvekili Engin Altay'a ait.

Buyurunuz Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben de tezkereye "Evet." oyu verecekleri için AK PARTİ Grubuna teşekkür ediyorum; sizin meseleniz değil, hepimizin meselesi. (CHP sıralarından alkışlar)

Çok şükür, hakikaten çok şükür otuz yıllık elem gözyaşı dindi, şimdi sevinç gözyaşı var. Bununla ne kadar iftihar etsek ne kadar gururlansak hakkımızdır.

Konuşmama başlarken önce İlham Aliyev'in bir sözünü nakletmek isterim, şunun için: Türk dış politikası ve Türk milleti her zaman Büyük Atatürk'ün "Yurtta barış, dünyada barış" düsturundan yanadır. Dolayısıyla Sayın İlham Aliyev'in savaş esnasında -o "dövüş" diyor, "dövüş meydanları" diyor-söylediği güzel bir söz var: "Azerbaycan'ın, bizim, Ermeni ahalisiyle asla ve asla hiçbir sorunumuz da yoktur. Bizim sorunumuz otuz yıldır Yukarı Karabağ bölgesindeki hadsiz ve haksız işgaldir, akan gözyaşlarıdır, yerinden yurdundan edilen gardaşlarımızdır." Eşk olsun Azerbaycan'a, eşk olsun İlham Aliyev'e ve eşk olsun Türkiye Büyük Millet Meclisine. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakın, bunu, şunun için söylüyorum: Dış politikada birçok meselemiz var ama Azerbaycan noktasında -biraz da bizler yüksek hassasiyet gösterdiğimiz için- Türkiye Büyük Millet Meclisi en az yürütme organı kadar işin içindeydi ve inanın bu, hem Azerbaycan ordusuna hem İlham Aliyev'e hem Azerbaycan Millî Meclisine çok büyük bir moral ve motivasyon sağladı.

Benim de içinde olduğum bir grup, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızla birlikte, onun riyasetinde Azerbaycan'a gittik -birlikte gittiğimiz arkadaşlarımız burada- yani onlara 100 bin kişilik asker yollasak bu kadar motive edemedik. Gence'ye gittik, o 500 kiloluk füzelerin düştüğü, yok ettiği, viran ettiği mahallelere, semtlere gittik. İşte o ziyaretler, bu mücadelenin, hepimizin istediği bir şekilde sonuçlanmasına vesile oldu, çok iyi oldu. Hep söylemiştim Somali tezkeresinde, bundan bir buçuk ay önce burada "Azerbaycan'da dış ağırırsa biz de baş ağırır." diye ve hakikaten, bugün de bir ortak görev noktasında, ortak merkezde görev yapmak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerini, gerektiğinde sivil personel dâhil oraya göndermek konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinde güçlü bir mutabakat olduğunu görüyoruz ve bunu buradan dünyaya ilan ediyoruz.

Keşke bu mutabakat, Azerbaycan konusunda, Kıbrıs vesair konularındaki mutabakat -gerçi sabah tartıştık, Kıbrıs'a uçağa atlayıp gidiyorsunuz, bizi çağırılmıyorsunuz, hadi gidelim demiyorsunuz- içeride de olsa yani vatandaşlarımızın yaşadığı ekonomik sorunlar konusunda da, Türkiye'nin yaşadığı demokrasi tıkanıklığı konusunda da mutabik olabilesek. Yani evine ekmek götüremeyen insanların olduğu bir Türkiye'de, ekonomik sorunların, ekonomik buhranın çözümü noktasında da şimdi olduğu gibi hemfikir ve ruhen hemhâl olabilesek. Bunu sizden talep ediyorum. Bu talebi 83 milyon adına yapıyorum. Şu mutabakatımızı sırtı açık, karnı aç insanlara çare olmak noktasında göstermemizi, sağlamamızı kim engelliyor? Neden bunu yapamıyoruz? Bunu yaparsak işte bu milletin Büyük Meclisi oluruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi -sabah söyledim ama Sayın Genel Başkanlar da burada, Sayın Başbakan da burada- bu Meclis tam da bugün, 1967 yılında, bu tarihte bir oturum yapmış, Kıbrıs'la ilgili on sekiz saat yirmi dakika Hükümet, Meclisi bilgilendirmiş, Meclisteki siyasi partiler Hükümete sorularını, taleplerini, önerilerini getirmiş ve Kıbrıs meselesiyle ilgili, Türkiye'nin o tarihten sonra bakış açısı ve refleksi farklılaşmış. Yanlış mı olmuş?

Şimdi soruyorum: On sekiz yıllık AK PARTİ hükümetleri döneminde -On sekiz yılı ikmal ettiniz 3 Kasım'da- on sekiz yılda on sekiz saat bu Meclise bu Hükümet bilgi verdi mi arkadaşlar? Gerçekten samimi, sahici, geniş tartışmalara imkân verecek bir bilgilendirme yapılabildi mi? Yapmadınız Sayın Başbakanım, bakıyorsunuz ama yapmadınız. Yapsaydınız -bakın, oraya gelmek istiyorum- ne olurdu? Mesela, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanını ve Cumhurbaşkanı; Obama, Putin ve Esad kandıramazdı. Yapsaydınız, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Macron ve Trump ayar verip terbiye edemezdi, hakaret edemezdi. (CHP sıralarından alkışlar) Bu yüzden, Meclisi arkasına alan hükümetler, dünya milletler ailesi içerisinde çok güçlü, kendinden çok emin olur.

Biriyle kavga ederseniz arkanızı, sırtınızı bir yere dayamanız lazım. Şimdi, Tayyip Bey olsa der ki: "Ben sırtımı millete dayadım." Ya, hepimiz sırtımızı millete dayayacağız, ayrı. Millet burası. Tayyip Erdoğan milletin yarısına sırtını dayayarak dünyaya efelenirse... Ben efelenmesin demem, Türkiye'nin hak ve menfaatleri için ne gerekiyorsa onu yapsın ama ey Tayyip Erdoğan, bu salon millettir, 83 milyon burada. Şu bölüm ile şu bölüm yerine şöylece Meclise dayansın ne aldatılırsın ne kimse sana ayar vermeye cesaret edebilir; bu, samimi bir çağrıdır. Bakın, Azerbaycan'la ilgili ne güzel, içimiz kıpır kıpır, mutluyuz; niye Doğu Akdeniz'deki hak ve menfaatlerimiz noktasında da içimiz kıpır kıpır olmasın? Niye Suriye'nin bedelini 4 milyon mülteciyle ve 50 milyar dolar paramızı heba etmiş olarak

burada geçirelim? Bunu bir kere daha söyleyeceğim: Biz Suriye'yi işgal edelim demedik, Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunmasını en başta AK PARTİ de söylüyordu, biz de ama Suriye'de, bir sürü tımtıraklı isimler takarak operasyonlar yaptığımız bölgede ne oldu? Sayın Bakan, Fırat'ın batısında Amerika ile PYD var, doğusunda Rusya ve Suriye merkezî yönetimi var. Onlar orada cirit atıyor, 4 milyon mülteciye biz bakmak zorunda kalıyoruz. Bu doğru mudur? Bunun neresi kabul edilebilir? (CHP sıralarından alkışlar)

Milliyetçilik, milliyetçilik... Evet, hepimiz milliyetçiyiz; kana, kafatasına ve ırka dayanmayan milliyetçiler olarak söylüyoruz, herkesi de öyle görüyorum. Irkçılık milliyetçilik değildir, kafatasçılık milliyetçilik değildir. Ben "Uyanış: Büyük Selçuklu"yu izlerim, bilir misiniz? Belki siz izlemiyorsunuzdur. "Diriliş: Ertuğrul"u da izledim. Bir yere geleceğim. Süleyman Şah'ın kemikleri sızlıyor mu, sızlamıyor mu? Orası bütün uluslararası anlaşmalara göre Türkiye Cumhuriyeti'ne ait değil miydi? O bayrağın direklerle beraber, direğin ters çevrilip taşınması sizin gururunuzu incitmedi mi? Benim incitti. Benim incitti, onun için, kimseden alacak milliyetçilik dersimiz yok. (CHP sıralarından alkışlar) Süleyman Şah'ın naaşının bir an önce ait olduğu yere getirilmesi -hep elimiz alışkın, eskiden burada hükümet vardı- Hükümetin görevidir. Bunu takip etmek de bu Meclisin görevidir. Böyle şey olur mu! Yani Suriye'yle ilgili yapılanlara, konuşulanlara baktığımız zaman tek kaybeden var, tek; tek kaybeden Türkiye. (CHP sıralarından alkışlar) Bunu kabul etmemiz mümkün değil.

Değerli arkadaşlar, şimdi, tabii bu Azerbaycan'da, bu ortak merkezde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (Devamla) - ...şu duruma Türkiye düşmemeli: Türkiye bu ortak merkezde Rusya'nın faaliyetlerini izleyen, kenara sıkıştırılmış bir konumda da asla olmamalı; bunu takip etmek hepimizin boynunun borcudur. Rusya'yla eşit şartlarda Türk Silahlı Kuvvetleri unsurları orada olacaksa bu tezkerenin anlamı vardır. Hayır, Rusya orada başkomiser, biz orada -bekçi deyince bekçiler alınacak ama- bekçi memuru gibi, polis memuru gibi olacaksak, olmaz; Sayın Bakan, olmaz. Rusya Silahlı Kuvvetlerindeki en üst yetkili ile bizim göndereceğimiz Mehmetçik'imizin en üst yetkilisi de orada aynı nokta ve konumda olabilmelidir.

Benim sürem azaldı, şunu tekrar söylemek istiyorum: Bu Meclisin, 2 defa gazi olmuş bu Meclisin çok tarihsel sorumlulukları var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurunuz.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Hemen bitiriyorum. Sağ olun, sizi istismar ettim.

Azerbaycan zaferinin mutluluğu içerisinde, 83 milyonun yaşadığı sorunlara Meclisin biraz daha odaklanması lazım.

Şimdi, on sekiz yıl ekonomiyi sevk ve idare edip herkese pembe tablo çizen Hükümetin acı reçeteden bahsetmeye hakkı yok. Bundan bahsediyorsa ben derim ki o zaman Hükümetin başına, yürütmenin başına, saraya: "Sen on sekiz senedir millete yalan söyledin kardeşim." "Milletin şimdi çektiği, senin on sekiz yıllık beceriksizliğinin, basiretsizliğinin sonucudur." derim. Hani o diyor ya: "Faiz sebep, enflasyon sonuç." Ben de derim ki: Milletin şimdi içinde bulunduğu hâl on sekiz yıllık beceriksizliğin eseridir. Buna Meclisin göz yumması gerekir.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bostancı...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

54.- *Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın (3/1394) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Engin Altay da hatırlayacaktır, Mecliste on sekiz yıl boyunca hem Hükümetin temsilcileri geldi -yeni sistem haricinde tabii, önceki dönemi söylüyorum- hem de Bakanlar burada çok çeşitli görüşmeler, değerlendirmeler yaptılar, diğer grupların sorularını cevaplandırıdılar. Sanıyorum, bunun bir muhasebesi yapılırsa ondan çok on sekiz saatler çıkar.

Ayrıca her gün biz burada Türkiye'yi müzakere ediyoruz, ona ilişkin konuşuyoruz, bunu da unutmayalım; burası Meclis, Türkiye'nin her türlü meselesinin tartışıldığı, konuşulduğu, bütün mesaisinin buna hasredildiği bir yer.

İkincisi, ilk beş dakikada çok güzel konuştu, mutabakattan bahsetti, “Niçin ortak bir perspektifle bu tür meseleleri konuşamıyoruz?” dedi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Aslında bu sorunun cevabını biraz sonra yine kendisi verdi. Macron'un son derece densiz ve ayıplanacak sözlerini “Sayın Cumhurbaşkanına ayar vermek.” diye konuştuğunuzda mutabakat bulmakta da zorlanırsınız. Orada itiraz edilmesi gereken Macron'un sözleridir. Ben olsam, Sayın Cumhurbaşkanının hasmı bile olsam “Türkiye Cumhurbaşkanına Macron ayar verdi.” demem. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Üçüncüsü, Süleyman Şah Türbesi'nden bahsetti. Engin Bey, çok önemli bir hususu atlıyor. Sadece bir türbe değil, 911 kilometre boyunca orada Türkiye'nin etkisi var ve bayrağı dalgalanıyor esenlik için. Orada bir terör devletine karşı çıkıp gerçekleştirilen üç tane harekâtı bilmiyor mu? Orada bir bölge oluşturulduğunu bilmiyor mu? Tabii ki biliyor, dolayısıyla söylediği sözler... Suriye'de terör devletine karşı çıkan Türkiye'nin politikalarını, orada esenliği sağlamak için giriştiği ve netice aldığı harıyatı kendi dikkatine sunmak isterim.

Dördüncüsü, “On sekiz yıldır, beceriksizsiniz.” diyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Benim yaptığım kadar konuşma yaptı Başkanım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Bunu Sayın Altay diyor ama millet on sekiz yıldır ne diyor? Ona da dikkatini çekiyorum.

Teşekkürler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Bostancı'nın sözlerine ister sataşmadan ister 60'a göre yerimden cevap vereyim.

BAŞKAN – Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

55.- *İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şimdi Tayyip Erdoğan'a sesleniyorum: Macron'un İslam'ın Yüce Peygamber'ine ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanına yaptığı hadsizlik sonrasında sarayın yetkilileri inşallah beni duyuyordur. Cumhuriyet Halk Partisi adına benim verdiğim tepkiyi hiçbiriniz veremediniz, o ayarda hiçbiriniz tepki vermediniz. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler) Vermediniz, vermediniz; çıkarın gösterin bana, çıkarın gösterin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ne dedin?

ENGİN ALTAY (Devamla) – Sayın Bostancı, dalgalanan bayraklar -biz Suriye’de işgalci falan değiliz de- onlar gözetleme noktalarıdır. Şimdi size sorsam sayısını... 13, 14’le başladı yanlış bilmiyorsa, ben gene yanlış bilmiyorsa 9’a falan düştü, 5 tanesinin güvenliği de Suriye merkezi yönetiminin insafına kalmış, bundan haberiniz herhâlde yok, bunu da söylemek isterim.

On sekiz yıllık başarısızlığa rağmen... “Seçim kazanıyoruz.” dediniz Sayın Bostancı. Bana göre -Binali Bey de burada ama- özellikle yenilenen İstanbul seçimleri aziz milletin yeni siyasi tercihlerini ortaya koymuştur. Ne zaman arzu ederseniz, biz sandığı bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) TEZKERELER (Devam)

3.- *Cumhurbaşkanlığının, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Tesisi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine İlişkin Tezkeresi (3/1394) (Devam)*

BAŞKAN – Şahısları adına ikinci söz İstanbul Milletvekili Şamil Ayrim’a aittir.

Buyurunuz Sayın Ayrim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Azerbaycan’a asker gönderilmesiyle ilgili Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tezkerenin 17 Kasım Azerbaycan’ın Millî Direniş Günü’nde görüşülecek olması büyük bir anlam taşımaktadır. Bu vesileyle, can Azerbaycan’ın 17 Kasım Millî Direniş Günü’nü kutluyorum. Bugün alacağımız kararlar, inşallah can Azerbaycan’ın yaklaşık otuz senedir işgal altında olan topraklarını kurtarışını garanti altına alan mutabakatı tamamlayıcı bir adım atacağız. Ömrü Azerbaycan’ın bağımsızlığı ve Karabağ mücadelesinde geçen bir ailenin mensubu ve Türkiye Cumhuriyeti’nin bir milletvekili olarak bugün burada Azerbaycan’ın işgal edilen topraklarının Ermenistan kuvvetlerinden alınmasıyla -bu tezkere üzerinde konuşmaktan- son derece mutlu olduğumu ifade etmek isterim.

Ermenistan, 1993’ten beri Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarını hiçe saydı, Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı ilkelerini hiçe saydı, uluslararası hukuku hiçe saydı ve Azerbaycan’ın beşte 1’ini işgal etti 7 rayonla birlikte. 1 milyondan fazla Azerbaycan Türkü maalesef göçkün, kaçkın durumundaydı; Allah’a şükür ki bugün geldiğimiz noktada Azerbaycanlı kardeşlerimiz evlerine dönecek.

Geçenlerde Azerbaycan’da bulunduğum sırada bir kamuoyu yoklaması yapmışlar, yapılan ankette bu kişilere evlerine dönüp dönmeyeceklerini sorduklarında yüzde 99’u evlerine döneceğini söylemiş ve yüzde 50’sinin cebinde de evlerinin anahtarı var, otuz senedir o anahtarlar var ama dönüp baktığımız zaman acaba onların evleri yerlerinde duruyor mu, acaba büyüklerinin, yakınlarının mezarları

yerinde duruyor mu? Maalesef hayır, mezarları bile traktörlerle sürdüler, camileri yıktılar. Böyle bir tablodan sonra böyle bir anlaşmayı küçümsemek gerçekten son derece üzücü; onun için, bu anlaşmayı küçümseyerek bir yere varamayız. Kafkaslarda eğer huzur, barış, istikrar istiyorsak bu anlaşmanın Büyük Millet Meclisimizdeki bu konsensüsü gibi dünyadaki bütün devletlerin de Türkiye'nin onurlu duruşunun aynısını yapması gerektiğini düşünüyorum. O bakımdan, anlaşmayı küçümsemek gerçekten son derece yanlış olur diyorum.

Şimdi, kısaca, geriye dönüp şöyle bir baktığımızda, 12 Temmuzda maalesef Ermenistan Silahlı Kuvvetleri Tovuz bölgesine saldırdı. Tovuz bölgesi neresiydi? Azerbaycan'ın işgal edilmiş bölgelerinden 200 kilometre kuzeyde bir bölgeydi. Evet, bu bölgeye silahla saldırdılar. Neydi oradaki amaçları? Fransa'nın arkasında olduğu, Fransa'nın destek verdiği ifade ediliyordu, oradaki neden neydi? Azerbaycan'ın Türkiye'yle çok önemli projelerinin olduğu, stratejik öneme sahip projelerinin olduğu; Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'nın, Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu'nun, Bakü-Tiflis-Erzurum Boru Hattı'nın, TANAP projesinin olduğu, Azerbaycan'ın askerî üslerinin olduğu bir bölgeydi burası ama Azerbaycan ordusu otuz sene evvelki ordu değildi, yetişmiş, güçlü bir orduydü ve gereğini yaptı. Daha sonra ne oldu? Ateşkes ilan edildi. 27 Eylülde Ermenistan Silahlı Kuvvetleri, maalesef, yine, aynı katliamı, aynı saldırganlığı sivillere karşı yaparak tekrar ateşkesi ihlal etti. Ardından, Azerbaycan, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51'inci maddesinin kendisine vermiş olduğu yetkiyi kullanarak meşru müdafaa hakkını kullandı ve işgal edilmiş topraklarını geri aldı. Bu süreç kırk dört gün devam etti, kırk dört günlük süre içerisinde 3 kere ateşkes ihlal edildi ve her defasında Ermenistan Silahlı Kuvvetleri ateşkesi ihlal ederken sivil halka saldırdı, Gence'de sivil insanları öldürdüler, Berde'de öldürdüler ve bunları biz –biraz evvel Engin Bey ifade etti- Meclis Başkanımızın başkanlığında bir heyetle gittiğimizde, orada o insanların durumlarını gördük. Ben buradan, bu kürsüden orada bize haykıran “Kurban olayım Türk milletine, kurban olayım Türk halkına, kurban olayım Türkiye'yi yönetenlere, Cumhurbaşkanına.” diyen o teyzemin ellerinden öpüyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O insanlar orada dimdik durdular. Orada bu teyzemiz aynen şunu söyledi: “Bu Ermenilerin burada ne işi var? Bu topraklar bizim topraklarımız, bu topraklar bizim kadim topraklarımız, büyüklerimizin mezarı olan topraklar. Biz, burayı bekleyeceğiz; ölse de bekleyeceğiz, kalsak da bekleyeceğiz.” (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O bakımdan, Azerbaycan'ın, Azerbaycan ordusunun bu zaferini gerçekten büyük bir coşkuyla kutlamak lazımdır, eğer, bugün Azerbaycan halkı sokaklarda coşkuyla bu zaferi kutluyorsa onların alınından öpmek lazımdır. Evet, Türkiye'nin manevi ve millî desteği Azerbaycan halkına büyük bir moral olmuştur, onları âdeta millî bir dayanışma içine getirmiştir. Biz, bunları küçümsemeyiz arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gerçekten, otuz yıllık, hatta, bizim için yüz yıllık bir hasret sona ermiştir. Azerbaycan halkı için belki otuz yıl ama komünizm altında inleyen Azerbaycan halkı için, bizim için yüz yıl olmuştur. O bakımdan, ben, bu şeyi küçümseyenlere şuradan... Kamuoyunda, bazı sosyal medyada görüyoruz; lütfen, bu olayı küçümsemeyelim.

Bugün, geldiğimiz noktada önemli bir hadise olmuştur. Ne olmuştur? Ermenistan ordusu savaşı kaybetmiştir; Ermenistan devleti barış istemiştir, ateşkes ilan edilmiştir ve savaş Azerbaycan'ın büyük üstünlüğüyle kazanılmıştır. Savaştan hiçbirimiz hoşlanmıyoruz, insanların ölmesi hiçbirimizin kitabında yok ama Azerbaycan, otuz senedir Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda alınmış olan kararların uygulanmasını bekledi. Neyi bekledi? Rusya'yı bekledi. Neyi bekledi? Amerika'yı bekledi. Neyi bekledi? Fransa'yı bekledi; gelsinler, masada bu sorunu çözsünler. Maalesef, Ermeni diasporasının son derece güçlü olduğu bu devletler bu sorunu aldılar, buzdolabına koydular.

Evet, otuz sene, hakkını masada arayan bir Azerbaycan, sonunda ekonomisiyle, güçlü ordusuyla söke söke topraklarını geri aldı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kimden aldı bunu, kimden aldı? İşte, işgal edenlerden aldı.

Bakın, arkadaşlar, burada çok acı bir şey var. Bugün, eğer dönüp o topraklara baktığımız zaman -Sayın Aliyev söylüyor, ya, böyle bir şey olabilir mi?- o topraklar, o verimli topraklar otuz senedir sürülmemiş. Bugün, Ermenistan diyor ki: “Orada 150 bin insan yaşıyor.” Hayır, Azerbaycan kaynaklarından aldığım bilgilere göre, orada 60 bin insanın yaşadığı ifade ediliyor ama işgal edildiği zaman 1 milyondan fazla insanın yaşadığı toprakları o topraklar. Evet, 1 milyondan fazla insan evinde barkında, tarlasındaydı ama bugün, baktığımız zaman 60 bin Ermeni vatandaşının orada yaşadığını görüyoruz. Aliyev’in şu sözünü burada ifade etmek istiyorum, Sayın Aliyev şunu ifade etti: “Biz Şuşa’da 3 renkli bayrağımızı dalgalandırdığımız zaman bizimle yaşamak isteyen bütün halklara barışın, huzurun, kardeşliğin nasıl olduğunu göstereceğiz.” Bundan güzel bir şey olabilir mi arkadaşlar? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız efendim.

ŞAMİL AYRIM (Devamla) – Bunu, Azerbaycan’ın Cumhurbaşkanı dedi.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin desteği için başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere bütün siyasi partilerimizin temsilcilerine, Türkiye halkına ben yürekten teşekkür ediyorum; Allah razı olsun. İşte, her zaman birlik beraberliğimiz... İnaniyorum ki Azerbaycan olayı bize bir ders olmuştur; bundan sonra Türkiye’de birlik beraberlik; vatanımızın kutsal çatısında, Misakımillî sınırlarımız içinde daha huzurlu yaşayacağımız, daha diyalog ortamında yaşayacağımız kapıları bize açacaktır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, geldiğimiz noktada, bu anlaşmanın 5’inci maddesine göre bir gözlem masası kurulması ifade edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Ayrım.

ŞAMİL AYRIM (Devamla) – Burada önemli olan bir husus, bu masanın Azerbaycan’ın geri aldığı topraklarda kurulacak bir masa olması.

Ben, yüce Meclisimizin bu tezkereye olumlu oy vereceğine, şimdiye kadar olduğu gibi, Azerbaycan’a desteğimizi bir kez daha ortaya koyacağına ve bölgesel barışa, istikrara yönelik adımlar atılması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin gerekli yetkiyi vereceğine yürekten inanıyorum.

Sözlerimi Samed Vurgun’un şu şiiriyle tamamlamak istiyorum:

“El bilir ki, sen menimsen,

Anam doğma vetenimsen.

Ayrılar mı gönül candan?

Azerbaycan, Türkiye.” (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi tezkereyi oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.13

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.34****BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16’ncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Nimetullah Erdoğan’ın, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan’ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu’nun 37’nci maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 69’uncu maddesi kapsamında düzenlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamaları hakkındaki dış denetim raporlarına ve inceleme sonuçlarına dair sorusuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bugünkü birleşimde okunan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştayın 2019 yılı harcamalarına ait Dış Denetim Raporları’nın inceleme sonuçlarına ilişkin tezkeresinin bilgiye sunulmasının ardından, Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür Ceylan’ın Başkanlığa bir sorusu olmuştur. Şimdi izninizle o soruya hazırlanan cevabı okuyacağım:

Çanakkale Milletvekili Sayın Özgür Ceylan’ın sorusu şu şekildeydi: “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2019 yılı bütçesinde cari transferler kaleminde gerçekleşme oranının yüzde 98,5 ve sermaye transferleri kaleminde gerçekleşme oranının ise yüzde 100 olmasının sebebi nedir? Bu kalemler nelerden oluşmaktadır?”

Cevap:

Cari transferler, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna yapılan hazine yardımı, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan cari amaçlı hazine yardımları, yasama organı eski üyelerinin tedavi giderleri, uluslararası kuruluşlara yapılan üyelik aidat ödemeleri; sermaye transferleri ise Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan hazine yardımı kalemlerinden oluşmaktadır.

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun 29’uncu maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınacak hazine yardımı Kamu Denetçiliği Kurumu bütçesinin gelirleri arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un 41’inci maddesinde yer alan “Gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesinden alınacak Hazine yardımı.” Üst Kurulun gelirleri arasında sayılmaktadır.

Cari transferler tertibindeki gerçekleşme oranının yüzde 98,5 olmasının temel sebebi; 6328 sayılı Kanun gereğince Kamu Denetçiliği Kurumuna 25 milyon 395 bin TL, 6112 sayılı Kanun gereğince RTÜK’e 40 milyon TL olmak üzere toplam 65 milyon 395 bin TL hazine yardımının Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde yer alması ve yıl içerisinde ödeneğin tamamının ilgili kurumlara aktarılmasıdır.

Sermaye transferleri tertibindeki gerçekleşme oranının yüzde 100 olmasının sebebi; 6328 sayılı Kanun gereğince yatırım amaçlı hazine yardımı olarak 2019 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde yer alan 1 milyon 820 bin TL ödeneğin tamamının yıl içerisinde Kamu Denetçiliği Kurumuna aktarılmasıdır.

Arz olunur.

İç Tüzük’ün 37’nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır. Okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)**B) ÖNERGELER**

1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, (2/1553) esas numaralı 2019 Yılı'nın "Samsun Yılı" İlan Edilmesine İlişkin Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/98)

14/5/2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/1553) esas numaralı Kanun Teklifi'min İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Bedri Yaşar

Samsun

BAŞKAN – Önerge üzerinde teklif sahibi olarak Samsun Milletvekili Bedri Yaşar konuşacaktır.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurunuz Sayın Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

2019 yılının Ocak ayında -biliyorsunuz, Atatürk'ün Samsun'a çıkışının 100'üncü yılıydı- dedik ki: O yılı hiç olmazsa "Samsun yılı" ilan edelim. Tabii, aradan iki yıl geçti, dönem kapandı ama diyorum ki hâlâ bir fırsatımız var. Cumhuriyetin ilanına tekabül eden 2023 yılı cumhuriyetin 100'üncü yılı, hiç olmazsa 2023 yılını "Samsun yılı" ilan edelim diye ben teklifimi değiştiriyorum. Ümit ediyorum -burada Samsun milletvekillerimiz de var- hep beraber, hiç olmazsa 2023 yılını Samsun yılı ilan edelim.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk diyor ki: "19 Mayıs 1919 mücadelenin başladığı tarih, cumhuriyetin temellerinin atıldığı tarihtir, aynı zamanda benim doğum tarihimdir." Bandırma Vapuru Tütün İşkesesi'ne yaklaştıktan sonra, Atatürk karaya çıktığı andan itibaren Samsunlularla yaptığı görüşmenin sonunda demiştir ki: "Samsunlularla görüştüğünden sonra benim bu ülkenin kurtulacağına dair ümitlerim artmıştır." Dolayısıyla, Samsun sıradan bir şehir değil; Samsun kurtarılan değil, kurtaran şehirdir, cumhuriyetin temel taşlarının döşendiği şehirdir. Bence 2023 yılı "Samsun yılı" olmayı ziyadesiyle hak ediyor.

Samsun'un bir altyapısı da var. Samsun aynı zamanda bir turizm şehridir, bir cumhuriyet şehridir. Bugün, sahilleriyle, turistik alanlarıyla, kuş cennetiyle, kanyonuyla, kral mezarlarıyla, yaylalarıyla hakikaten hepimizi çok rahat ağırlayabileceğimiz, misafir edebileceğimiz şehirlerimizin başında geliyor.

Aynı şekilde, ilk demir yolu, cumhuriyetin ilk demir yolları da yine Samsun'da yapılmıştır. İlk defa bu resimde gördüğümüz demir yolu işçilerinin çalıştığı yer de Samsun-Çarşamba arasına yapılan yoldur. Daha sonradan bu demir yolu iptal edildi ama keşke edilmeseydi de tarihî bir hatırası olsaydı. Maalesef şu an demir yoluyla ilgili biraz sıkıntılarımız var. Demir yolu bitti ama hâlâ tez çalışmaları devam ediyor. Ümit ediyorum, demir yolları da bir an önce yapılır, devreye alınır, Sivas-Samsun demir yolu hem yük hem yolcu taşımacılığına bir an önce açılır.

Buna paralel olarak, meşhur bir müzemiz var, maalesef bu Etnografya Müzemiz bir türlü bitmedi. Daha önce, müteahhit, kanundan istifade ederek tasfiye etti. Daha sonra durumunun ne olduğu konusunda çok fazla da bir fikrimiz yok. Yaklaşık 4-5 bin tane tarihî eser farklı depolarda bekletiliyor. Burada yeri gelmişken ifade ediyorum -Samsun milletvekillerimiz de burada, onlar da muhakkak takip ediyordur ama- bu müze işi çok uzadı. Bir an önce müzenin yapılması lazım, tarihî eserlerin de sergilenmesi lazım.

Zaman zaman farklı sorunlar da yaşıyoruz tabii. Özellikle Samsun'daki Kuş Cenneti, 300'ün üzerinde kuş türünün yaşadığı longozlarla belki de Türkiye'nin Manyas'tan sonraki en büyük kuş cenneti. Geçtiğimiz dönemlerde bir iki tane yangın falan çıktı ama bunlar da netice itibarıyla söndürüldü. Orada da güzel çalışmalar var. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmek için de bekliyoruz. Ümit ediyorum ki orası da UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girer.

Yine, gelecek misafirlerin ağırlanması açısından Vezirköprü Kanyonu -şöyle söyleyeyim- dünyada belki de eşi ve benzeri olmayan tek kanyon diyebiliriz. Derinliğiyle, mesafesiyle burası da görülmeye değer bir yer.

Bunları ne için anlatıyorum? Bunu şunun için anlatıyorum: İnşallah, sizin oylarınızla 2023 yılı, cumhuriyetin 100'üncü yılı "Samsun yılı" olur; biz de bu Meclisin üyelerini Samsun'da ağırlarız, Samsun'da hep beraber oluruz.

Sadece birkaç mesele var; tabii, burada onlardan da söz etmeden geçemiyorum. Özellikle Şahin Dağları'nda son dönemlerde altın arama faaliyetleri var. Şimdi, Kaz Dağları'ndaki resmi gördünüz; hepimizin içini, yüreğini yaralayan, inciten manzaralar. Bugün Kavak'ta, Şahin Dağları'nda da sondaj çalışmalarının başladığını görüyoruz. Ben ümit ediyorum ki Şahin Dağları'nın kaderi Kaz Dağları'yla aynı olmasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Yani yerin üstünün altından daha değerli olduğunu anlamak için o kadar ağacın kesilmesine, o kadar araziye tecavüz edilmesine gerek yok.

Yine, buna benzer, Kavak ilçemizde son dönemde taş ocaklarından kaynaklanan ciddi problemler var. Duyuyoruz, işitiyoruz; işte, ÇED raporu alınmadan, farklı gerekçelerle bunlar işletiliyor ama artık çevrenin önemini sizler de bizler de gayet iyi anladık. Bunlarla ilgili sorunları da çözersek, inşallah, 2023 yılını da sizlerin oylarıyla "Samsun yılı" ilan ettiğimiz takdirde hepinizi Samsun'a davet ediyorum. Sizleri Samsun'da ağırlamaktan şeref duyacağımızı...

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2023 "Türkiye yılı" olacak.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Efendim?

RECEP ÖZEL (Isparta) – "Türkiye yılı" olacak 2023.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – 2023 yılı "Samsun yılı" olur, yanında "Türkiye yılı" da olur.

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2019'da deseydiniz ya, 100'üncü yılında.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Çünkü Samsun, Türkiye'nin ayak izlerinin başladığı yerdir, cumhuriyetin temellerinin atıldığı yerdir. İlk meşalenin yandığı yerdir.

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2019'da deseydiniz ya.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) - Bu önemli.

RECEP ÖZEL (Isparta) – 2019'da kabul edebilirdik.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – 2023 de önemli, hiç merak etmeyin Recep Bey. Grup Başkanımız burada. Samsun hepimizin, cumhuriyet hepimizin, cumhuriyetin değerleri hepimizin. 2023'e de buna göre oy kullanacağınızı ümit ediyor, desteklerinizi bekliyoruz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Samsun'u seviyoruz.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Sevginizin işaretini birazdan göreceğiz inşallah.

Hepinize teşekkür ediyoruz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – İllere göre planlamayı ayrıca yaptık.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bizim sevgimiz oya bağlı değil Bedri Bey.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Nevzat Şatroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- İstanbul Milletvekili Nevzat Şatroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3116) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 238) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 238 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen İYİ PARTİ Grubu adına Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan.

Buyurunuz Sayın Türkkan. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde söz aldım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Yine bir torba yasanın görüşmesine başladık. Evet, maalesef Meclisi bu hâle getirdiniz, torba yasaların görüşüldüğü bir yer hâline getirdiniz. Millet bize “Siz ne iş yapıyorsunuz?” diye sorduğunda, söylüyoruz biz torba yasa yapıyoruz diye. İnanın, artık her torba yasa geldiğinde burada aynı sözleri söylemekten biz bıktık, siz cümleyi duymaktan bıkmadınız. Siz getireceksiniz, biz de milletimize doğru söylemek adına burada konuşmaktan vazgeçmeyeceğiz.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtiğinden bu yana kanun tekliflerinin neredeyse tamamı artık torba yasa anlayışıyla Meclis gündemine geliyor. Torba yasa uygulamaları, yasama erkinin yetki ve itibarını aşındırıyor, demokrasimizi de tehdit eden antidemokratik bir araç hâline geldi üstelik. Torba yasa sayısındaki artış ile demokrasimizdeki gerileme ve otoriterleşme eğilimindeki artış arasında paralellik olması da ne yazık ki dikkat çekiyor yani ne kadar çok otoriterleşirsek torba yasa sayısı o kadar çok artıyor. Niye? Buraya yasa diye getirilenler -hep aynısını söylüyorum- sarayın buyrukları; sarayın buyrukları bir torbaya konuluyor, buraya yasa olarak getiriliyor.

(x) 238 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Bu kanun teklifine ilişkin olarak alt komisyonda yapılan görüşmelerde ilgili STK'lerin görüşlerinin yeterince alınmadığı, konuşma sırası gelenlere söz verilmediği, yeterli tartışmanın olmadığı bir komisyon süreci uygulandı maalesef. İsmail Tamer Bey, siz de duyun.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Duyuyorum, duyuyorum, sizi dinliyorum zaten.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Siz çok dikkat edersiniz, bu çevre konularındaki hassasiyetinizi bilirim.

Bu kanun teklifi de iktidar partisinin sıklıkla başvurduğu ve artık yasama sürecinin olağan işleyişi hâline getirdiği torba kanun yaklaşımıyla çok sayıda farklı düzenlemeyi de beraberinde içeriyor. Elektrik Piyasası Kanunu son yedi yılda kaç kez değişmiş biliyor musunuz? Yedi yılda 9 defa Elektrik Piyasası Kanunu'nu değiştirmişiz yani her seferinde yapamamışsınız bu sefer olduğu gibi, becerememişsiniz. Yenilenebilir Enerji Kanunu ise on beş yılda 5 defa değişmiş. Geçmişi 1935 yılına dayanan şimdiki adıyla Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, 10 Temmuz 2018 tarihinde AK PARTİ tarafından kapatıldı. 2018'de 1 numaralı Kararname'yle ilk işiniz enerjinin geleceğini belirleyen önemli bir kurumu ortadan kaldırmak oldu. Getirdiğiniz ucube sistemin ilk kararnamesiyle, şimdiki adıyla Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünü kapatarak kime hizmet ettiğinizi merak ediyoruz.

Elektrik dağıtım işini devletten alıp şirketlere veren AK PARTİ iktidarı, kayıp ve kaçakla mücadelede istenilen başarıyı maalesef sağlayamadı. Bakın, 2018 yılında sadece Dicle bölgesinde 3,6 milyar liralık kaçak elektrik kullanım bedeli tahsil edilemedi. Yani, 2018'de sadece Dicle bölgesinde 3,6 milyar liralık kaçak elektrik kullanım bedeli tahsil edilememiş. Tahsil edemedikleri bu tutarın acısını en düşük kayıp oranı olan Denizli'deki, Konya'daki, Sivas'taki vatandaştan çıkardılar. Peki, son durum ne? Normalde 2015 yılında son verileceği söylenen bu sistem bu yılın sonuna kadar uzatılmıştı, bu kanun teklifiyle de bu süre 2025 yılına kadar uzatılacak, hatta bu süre sadece beş yıla sınırlı kalmayacak, Sayın Cumhurbaşkanı dilerse bu süreyi beş yıl daha uzatacak. Yani ülke genelindeki tüm kaçak elektrik kullananların faturası eşit olarak 82 milyon vatandaşın sırtına yüklenmiş olacak. TEDAŞ özelleştirilirken hedef neydi? Kayıp kaçak oranlarının azaltılması, tüketicinin korunmasıydı. Tüketicinin korunması bahanesiyle TEDAŞ'ın parça parça özelleştirilmesi neyi gösterdi? Elektrik dağıtım firmaları kayıp kaçağı önleyemedi maalesef. Kaçak elektrik kullanımıyla mücadelede başarısız kalındı. Zararlarını tazmin etmek için de iktidara başvurdu bunlar -bu özelleştirme yaptığınız şirketlerden bahsediyorum- onlar da kendilerince haklı, o adamlar da haklı. Ya, devleti vampir gibi emen sizin o meşhur beşli çeteniz var ya, devleti vampir gibi emen o beşli çeteye sağladığımız milyarlarca liralık vergi avantajı ve vergi sınırlamalarını görünce “Bize de yok mu?” deyip kapınıza geldiler. Yandaş olunca kapılar otomatik kapı, hemen açılıyor, vatandaş Mehmet'e gelince kapı duvar, bu kadar net. Elektrik piyasasıyla ilgili bir kanun teklifinde halkımızın öncelikle elektriğe kolayca erişimi, daha sonra da ucuz erişimi sağlanmalıydı. Türkiye'de böyle bir şeyden söz etmek gerçekten mümkün değil. Elektrik dağıtım şirketleri, özellikle hat ve trafo maliyetleri yüksek olduğu için birçok bölgeye elektrik sağlayamıyor. Âdeta fatura dağıtım şirketi olarak çalışıyor bunlar.

Kocaeli'de elektrik dağıtım şirketi SEDAŞ var. Elektriği sağlamak mı? Ne sağlama, evlere şenlik. Bir gün olsun da Kocaeli'nin bir ilçesinden SEDAŞ'la ilgili bir şikâyet gelmesin, hiç olmadı daha bugüne kadar. Kaçınıcı yüzyıldayız arkadaşlar ya? Sanayi kentinden bahsediyoruz, Kocaeli bir sanayi kenti. Başiskele'de Kullar Vezirçiftliği Mahallesi'nde küçük sanayi sitesi var. Oradaki esnaf daha doğru dürüst günde sekiz saat mesai yapamadı, devamlı elektrik kesiliyor. SEDAŞ'ı arıyorlar, aylardır daha SEDAŞ'ta bu konuda muhatap bulamadılar. Ben önerge verdim, önergeye de cevap gelmedi. SEDAŞ kulağının üstüne yatmış, nasıl olsa kendini ihtar eden yok, ilgilenen yok, özelleştirmeden dağıtım almış, faturaları tahsil ediyor, mis gibi para kazanıyor. Hiç bu işlerle ilgilenmeye mecali de yok, takati de

yok; zaten zorunluluk da hissetmiyor. Ortakları kim bilmiyorum, tanımam ama çok kuvvetli bir ortağı olduğu kesin. Bu kadar kulağının üstüne yatabildiğine göre ortağına çok güveniyor. Yani bu çağda şu hâle bakar mısınız? SEDAS yüzünden Kocaeli halkı mutazzarır ama muhatap yok.

Esnaf bu sıkıntının bir an önce giderilmesini istiyor da bize söylediği zaman bizim verdiğimiz önergelere cevap gelmiyor. Gebze’de de var aynı sıkıntı, İzmit’te de var, diğer ilçelerde de var, Dilovası’nda da var, Kartepe’de de var. Bu halkın enerji ihtiyacının karşılanması aslında bir vatandaşlık hakkı. Önceden kamu imkânlarıyla yapılan enerji dağıtım işi özelleştirme sonrası SEDAS’a geçti ancak şirket Kocaeli halkını kendisine mahkûm gördüğü için öyle hareket ediyor. Kocaeli halkını kendisine mahkûm görüyor, “Başka da bir seçeneğiniz yok, ben ne dersem o olur.” diyor.

Yerleşim yerlerinde trafolar yetersiz, enerji hatlarını taşıyan direkler çürümeye ve yıkılmaya yüz tutmuş. Bunu her gittiğim ilçede görüyorum. Bu durum, 21’inci yüzyılda sanayi kenti Kocaeli’ye yakışmıyor.

Elektriğe en son ne zaman zam geldi? 1 Ekim 2020’de, yüzde 5.75. Bu artışla birlikte son üç yılda elektrik fiyatlarına ne kadar zam yapılmış biliyor musunuz? Yüzde 80. Yani elektrikteki yıllık enflasyon ortalama yüzde 20. Elektrik enflasyonuna baktığımızda, TÜİK’in enflasyon rakamlarını yalanlıyor. Demek ki TÜİK’in bahsettiği enflasyon rakamları yazın mayo, kışın kazak fiyatlarıyla ilgili bir enflasyon yapıyor, öyle olunca enflasyon fiyatları çok düşüyor.

Gerçek olan ise, milletimiz her gün fakirleşiyor arkadaşlar, gerçekten fakirleşiyor. Çarşıya, pazara çıkamıyorsunuz biliyorum. Milletin o fevranını duymamak adına çarşıda, pazarda dolaşamadığımızı biliyorum ama dolaştığımız zaman, milletin bu fevranını hissettiğiniz zaman gerçekle bir kere daha yüz yüze kalacaksınız.

Gecelerin uzamasıyla, soğukların artmasıyla bu sene ödenmeyen faturalar daha da artacak. Bakın, bu senenin ilk altı ayında toplam 1 milyon 655 bin abonenin elektriği ve doğal gazı kesilmiş. 1 milyon 655 bin hane elektriksiz ve soğukta kalmış. Doğal gazı yazın da kullanıyor, ısınma için kullanmıyor ama sıcak su temininde kullanıyor. Her ay ortalama 185 bin konutun elektriği 80 bin konutun da doğal gazı ödenemeyen borçlar nedeniyle kesiliyor. Türkiye’de milyonlarca vatandaş aynı sıkıntıyı çekiyor. Borcunu ödeyemeyen, faturasını yatıramadığı için evini hiç ısıtamayan insanların ne yapacak hiç düşünüyor musunuz bunu? Gerçekten merak ediyorum, hiç aklınıza geliyor mu bu insanlar? Yoksa onların keyif içerisinde, o attığımız çayları içtiğini mi zannediyorsunuz? Aklınıza geliyorsa da hiçbir şey yapmıyorsunuz. Özellikle emekli ve dar gelirli vatandaşlarımız için lüks oldu doğal gaz artık yani bir ihtiyaç olmaktan çıktı. Doğal gaz faturalarının içindeki KDV ve ÖTV gibi kamu gelirlerinden vazgeçerek vatandaşlarımızın mağduriyetini kısmen giderebilirsiniz dedik ama yaşanmadınız buna. Belli bir tüketim miktarına kadar olan kısmın vergilendirilmeden muaf tutulması ya da uygulanan KDV oranının azaltılmasıyla ilgili, vatandaşlarımızın bir nebze de olsa rahatlaması sağlanabilir dedik, kulaklarımızı tıkadınız. Dağıtım şirketleri kendi tahsilatı noktasında hiç affetmiyor. Faturasını ödemeyenin elektriğini, doğal gazını hemen kesiyor ama kanuna aykırı hareket ettiği Sayıştay denetçileri tarafından tespit edilen aynı şirketler EPDK tarafından kendilerine kesilen 3,7 milyarlık idari para cezasını ödemiyor ve hiçbir şey de yapmıyorsunuz. Bunlar, vatandaşın elektriğini, doğal gazını kesiyorlar; EPDK’nin kendilerine uyguladığı 3,7 milyar liralık idari para cezasını ödemediklerinde hiçbir şey yapmıyorsunuz. Yani siz bu şirketlerin iktidarısınız, vatandaşın iktidarı değilsiniz. “Milletin iktidarıyız.” diye hep savunuyorsunuz ya, yemin ediyorum, millet sizi artık kendi iktidarı olarak görmüyor. Zaten zafiyetiniz de burada başlıyor, oy kaybınız da burada hızlanıyor. Sizler artık bu şirketlerin menfaatlerini korumak için iktidar olan bir iktidarsınız.

Kanun teklifi ve maddeleriyle ilgili çok fazla detaya girmek istemiyorum ama bazı noktalara dikkat çekeceğim. Tüm Türkiye gördü ki madencilik ve çevre faaliyetlerinde on sekiz yıllık AK PARTİ iktidarının sicili oldukça karanlık. Kaz Dağları'nda yaşananlar, Artvin Cerattepe'de olan bitenler, Fatsa'da siyanürle zehirlenen doğa, Manisa Turgutlu'da artık "Cehennem Çukuru" olarak anılan Çaldağ. Yani sayısız çevre katliamı ve niceleri var.

Çevre gibi sömürülen, görmezden gelinen bir de madencilerimiz var. Onlarla ilgili bir düzenleme var mı bu kanunda? Yok. Maden faaliyetlerini düzenleyen 3213 sayılı Maden Kanunu 2001 yılından bu yana tam 21 kez değişmiş. Niye biliyor musunuz? O madenciler var ya, madencilerin hakkını savunmak için kanun yapıyorsunuz. Madende çalışanlardan bahsetmiyorum, maden sahiplerinden bahsediyorum; Uyar Madencilik gibi, diğerleri gibi. Siz, onların haklarını savunan, onların haklarını gözeten kanunlar yapmakla meşgulsünüz. Bu madencilerin, maden şirketi sahiplerinin mağdur ettiği madencilerle ilgili en ufak bir düzenleme yapma girişiminiz olmadı bugüne kadar. Halka düşman bir iktidar oldunuz o yüzden. Her değişiklikte daha fazla orman, tarım, mera ve içme suyu havzasını madencilik faaliyetine açık hâle getirdiniz.

Getirdiğiniz bu teklifle Maden Kanunu'na "Ek Madde 20" adı altında bir madde eklenmesini öngören 6'ncı madde, maden şirketlerinin ruhsat alanı dışında tesis kurmasının önünü açıyor. İstedığınız kadar anlatın "Yok, onun yanındaki, kenarındaki..." Hayır ya. Eğer gerçekten samimiyseniz, bize izah ettiğiniz şekilde samimiyseniz, sizden de kaçırılmışlar, farkında değilsiniz. Ruhsat sahası dışında maden tesisleri kurulabilmesini amaçlayan bu kanun teklifinin 6'ncı maddesi alt komisyonlar, tartışmalar bittikten sonra, milletvekillerinin ve STK'lerin tartışmasına fırsat verilmeden kanun teklifine eklendi. Bu madde kabul edilirse maden şirketleri ruhsat alanı dışında herhangi bir yere doğayı tahrip edecek tesisler açabilecekler. Söz konusu tesisler, artık depolama sahalarından, dinamit patlatma deposuna, şantiyeye, siyanürle liç yani ayrıştırma yapılan alanlara kadar pek çok yapıyı kapsıyor. Bu maddede "geçici" adıyla yapılan tesislerin doğaya verdiği zararlar aslında kalıcı. Madde geçici, tesisler geçici, zararları kalıcı. Bu açıkça şu demektir: Altını ya da gümüşü bir yerden çıkarabilirim ancak her yerde, bir tarım arazisinde liç yöntemiyle bunu ayrıştırabilirim. Bu maddenin anlamı bu. Bu teklifte halk yok, bu teklifte madenci yok, bu teklifte sadece ve sadece şirketler var ve bu şirketlerin çıkarları var. Sizler de bu şirketlerin çıkarlarını savunan bir iktidar olarak bu kanunu getirmişsiniz. Şirketlerin iktidarısınız; halkın, milletin, madencinin iktidarı değilsiniz.

Maddeyle birlikte ülkemizin ormanları, tarım alanları, meraları, içme suyu havzaları ve kıyıları madencilik yapanlara açılacak, siz de bunların haklarını savunan iktidar olarak gelip burada anlatacaksınız. Doğal varlıklar, tarım, mera alanları, geniş alanlara yayılan maden tesisleriyle parçalanırken maden faaliyetlerine yönelik kirlilik de geniş alanlara maalesef yayılacak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; havaya çeşitli kimyasal ve zehirli gazları salan, araba lastiği yakarak elde edilen enerji yenilenebilir enerji sayılıyor. Alt komisyondaki görüşmeler sırasında bu konuda sivil toplum kuruluşlarının ortaya koyduğu itirazlar ne yazık ki görmezden gelindi. HES, JES ve RES yatırımlarının sayısının artırılmasına yönelik düzenlemelere rağmen, bu yatırımların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik hiçbir düzenleme yok bu kanun teklifinde.

Teklifin 10'uncu maddesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili KİT'ler ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve petrol, doğal gaz ile madencilik alanlarında faaliyet gösteren şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanlığı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanıyor, düşünabiliyor musunuz ya. Yani kimin iktidarı olduğunuzu bizatihi birkaç defa hatırlatmak istiyorum. Komisyon görüşmeleri

sırasında, bu şirketlere yönelik denetim mekanizmasının nasıl işlediği veya işleyeceği sorusu dile getirildi, hiçbir cevap alınamadı. Komisyona bilgi veren Enerji Bakanlığı yetkilisi diyor ki: “Bu şirketlerin şu an doğrudan denetlenemediği doğru, ilgili olduğu için KİT kuruluşu üzerinden dolaylı bir denetime tabi tutacağız.” Yani biz bunları denetleyemeyiz kardeşim, maalesef. Dolayısıyla bu bahse konu düzenlemenin amacı izaha muhtaçtır.

Yine bu torba kanunda yer alan 11’inci madde var ki tam evlere şenlik bu düzenleme. 11’inci maddede yapılan değişiklikle sadece sınıvlandırılmış doğal gaz ithalatı değil tüm doğal gaz ithalatı Kamu İhale Kanunu dışında bırakılıyor. Yine, patronların iktidarı olduğunuzu anlatıyorsunuz. “Biz dilediğimiz kişilere...” Kim onlar? Belli ya, Türkiye’de artık herkes isimlerini biliyor “iktidar ortakları” diyorlar onlara, Avrupa basınında da çıkıyor, iktidar ortağı şirketler olarak biliniyor. En çok kamu ihalesi alan şirketlerde dünya sıralamasında 1’inci oldu. Onlara ihale vermek için Kamu İhale Kanunu’nun dışına çıkartmışsınız. Ya, zannetmeyiniz ki bu günler hep böyle devam edecek. Emin olun bir gün bu işler önünüze gelecek, hesap verilecek. Bu hesabın niye muhatabı olarsınız? Burada bu işlerden habersiz, bu işlerden asla ve kata nemalanmayan, hatta nemalanmayı aklından geçirmeyen birçok arkadaşın olduğunu bizatihi biliyorum. Ya niye bu kadar hırsızın hesabını size yüklesinler, sebep ne? Çıkin “Yok, olur mu kardeşim böyle bir şey?” deyin ya, “Milletin menfaatlerini kanunsuz bir şekilde bu vampirlere niye verelim?” deyin, siz deyin ya, bizden önce siz deyin. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Size de günah, bu hesabı günahsız bu insanlar da verecek. Bunların ortakları verecek ama siz de vereceksiniz. Niye bu vebale ortak oluyorsunuz? Herhangi bir süre de belirtilmemiş bu doğal gaz alımları için, ilgili maddede de yer almıyor, süre de yok, dilediği zaman... Kısaca bu maddeyi torbaya ekleyenler diyorlar ki: “Şahsımız ne zaman isterse istediğimiz zaman, istenilen fiyata BOTAS o gazı alacak.” Bu kadar basit, anlamı bu. Peki, neden? Neden ihalesiz ve zaman şartı olmaksızın her türlü doğal gaz alımına ihtiyaç duyuyoruz? Bu milletin parası kimsenin babasının parası değil, şahsımın da değil, şahsının da değil, öbürünün de değil, kimsenin parası değil, milletin parası. Ocak 2020’de bin metreküp doğal gaz 127 dolardı, Temmuz ayında bu rakam ne kadara düştü biliyor musunuz? 63 dolara. Tüm dünyada gaz fiyatları dip yapmışken Türkiye’de pik yapıyor bu rakam. Bildiğiniz gibi hepinizin, doğal gaz fiyatları ve ithalatına ödediğimiz paralar gizlilik sözleşmesi kapsamında hiçbirimize gösterilmiyor, millete açıklanmıyor. Ya, kim ne kadar ne götürdü vallahi billahi bilmiyoruz ama birilerinin götürdüğü kesin, millete açıklanması da yasak. Bu gazı Türkiye’ye kim ithal ediyor, aradaki fark kimin cebine gidiyor, müsaade edene mi, ithal edene mi gidiyor vallahi billahi bilmiyoruz. Niye? Gizlilik sözleşmesi var çünkü. Peki, bundan hiç nasiplenmeyen, burada oturan arkadaşlarıma sesleniyorum: Size günah değil mi arkadaş ya, niye böyle bir vebale ortak oluyorsunuz? Düşünebiliyor musunuz ya, kaçta alındığı, kimin getirdiği hiçbir şey bilinmiyor ve siz buna el kaldırıyorsunuz. Cebinize bir şey giriyor mu? Hayır. Rüyanıza girse kalkacaksınız, ben biliyorum ya. Niye bu vebale ortak oluyorsunuz? Kalkın siz itiraz edin, biz değil; deyin ki: “Hayır ya, böyle bir ahlaksızlığı, böyle bir ülkeye ihaneti biz kabul edemeyiz.” Yani müsaade edene mi, ithal edene mi, yoksa araçlara mı; hiçbir şey bilinmiyor.

Moldova Rusya’dan gaz alımı yaparken Moldovagaz şirketi Türkiye’nin Rusya’dan doğal gazı 188 dolara aldığı açıkladı. Moldova şirketi açıkladı bunu. Aynı Moldova, bin metreküp doğal gaz için 100 dolar ödüyor, biz 188 dolar ödüyoruz. Ya, Moldova mı daha mahir bu işlerde, biz mi daha mahiriz? Yoksa Moldova çalmıyor da, biz mi çalıyoruz? Bir şey var ortada ya, bir sorgulayın Allah aşkına “Sebebi ne?” diye gidin sorun. Niye bu adam 100 dolara alıyor, biz 188 dolara alıyoruz? Biz sorduğumuzda “Bu ticari sır, veremeyiz.” Ya, ticari sır olur mu, bu ülkenin kendi parası ticari sır olur mu? Şirket değil ki bu, babanızın şirketi değil ki ticari sır diye açıklamayacaksınız. Senin paran benim param, ne demek “Açıklayamam.” ya, ne demek “ticari sır” ya? Gelip açıklayacaksınız arkadaş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Başkanım, fazla değil, yirmi dakika bir şey kaldı!

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Hükûmetin ticari sır dediği aslında ne biliyor musunuz? Aradaki araçlar. Onları açıklamaktan imtina ettiği için ticari sır diyor. Bu araçlar Türk milletini metreküp üzerinden soymaya devam ederken bir de ihalesiz doğal gaz alımıyla aymazlıkta, maalesef, sınır tanımıyorlar. “Sınır tanımıyorsunuz.” yazmışlar buraya da ben onu kullanmadım çünkü burada hakikaten bu işe ortak olmayan, bu işten gerçek anlamda haberi olmayan insanlar var, onlara karşı bir vebal almak istemiyorum. Günah ya! Niye diyeyim yani bu arkadaşın ondan haberi yok, niye onu suçlayayım? Ama bil istiyorum sevgili kardeşim, böyle bir hadise var. “Moldova 100 dolara alırken biz niye 188 dolara alıyoruz?” diye gidip sorun ya, Allah aşkına sorun. Çünkü bu sizin cebinize gitmiyor, benim cebime gitmiyor, milletin cebine gitmiyor, arada birilerinin cebine gidiyor. “O aradakiler kim?” diye bir sorun. BOTAŞ kimsenin çiftliği değil. Yani Filistin’i Akdeniz’de Türkiye’ye karşı kurulan o şer, fitne ittifakına sokan, doğal gaz gibi, değerli bir kaynak için ihaleye ihtiyaç duymayacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Böyle bir şey olur mu ya? Olur mu arkadaşım?

Sayın Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Kaldı ki Türkiye’nin Rusya’dan 3 kat pahalı doğal gaz alması, ortaya çıkan milyarlarca dolarlık zarar ve ticari sır denilerek zarara göz yumulması ortadayken birileri yine ince hesaplar yapmış. İnce hesaptan da çok anlamıyorsunuz, onu da belirteyim. Biz bütün bunların hepsini biliyoruz. Göreceksiniz, yarın öbür gün bunların hepsi de ortaya çıktığında pişmanlık duyacaklar çok olacak.

Mavi Akım, TANAP, TürkAkımı ve İran’dan gaz ihtiyacımızı karşılarken kimler, neden, ihalesiz doğal gaz alımına ihtiyaç duydu? Yoksa Karadeniz’de bulduğunuz doğal gazı yabancı enerji şirketleri üzerinden ithal etmeye mi kalkacaksınız, bu da bir soru işareti. Hem biz bulacağız, hem de yabancı şirketler üzerinden dışarıdan ithal edeceğiz! AK PARTİ iktidarının önce bu sorulara cevap vermesi gerekiyor.

15’inci maddede lisanssız elektrik üretimi amacı dışında bir noktaya getirilmekte ve yaklaşık 1 milyar dolarlık lisans pazarı oluşturularak bu sayede vergisiz servet aktarımı gerçekleştirilmektedir. Yani sadece, emin olun, devleti soymak için birçok madde ilave edilmiş, yazıklar olsun hepimize! Bunun burada konuşulmasından bile zül duyuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Hepimize yazıklar olsun gerçekten!

Teşekkür ediyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Yozgat Milletvekili Sayın İbrahim Ethem Sedef.

Buyurunuz Sayın Sedef. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri ve televizyonları başında bizleri izleyen büyük Türk milleti; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

238 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, gelişmesini ve büyümesini hızla sürdüren ülkemizde enerji tüm dünyada olduğu gibi en önemli stratejik konulardan biridir. Enerjide ufku genişletmek istiyorsak hedeflerimizi de büyütme gerekmektedir. Güneş enerjisinden rüzgâra, hidroelektrikten biyoenerjiye ve jeotermale kadar yenilenebilir enerjinin her alanında yapılan yatırımlara aralıksız devam etmeliyiz. Yerli enerji kaynaklarının aranması ve üretimin artırılması çalışmaları desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Jeotermal, rüzgâr, güneş biyokütle gibi yenilenebilir ve temiz enerji kaynaklarından daha fazla yararlanılmalıdır.

Ülkemizin enerji alanında dışa bağımlılığını önlemek adına son yıllarda 2023 hedefleri doğrultusunda önemli adımlar atılmaktadır. Bu adımların en önemlilerinden biri doğal gaz keşifleridir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizi karaya sıkıştırmak isteyenlere karşı haklı mücadelemizden taviz vermeyerek arama tarama faaliyetlerini ısrarla sürdürmeliyiz. Bu konuda Milliyetçi Hareket Partisi, söz konusu millet ve devlet menfaati olduğunda, dün olduğu gibi bugün de devletin ve milletin arkasıdır, sonuna kadar destekçisidir.

Değerli milletvekilleri, enerji hiç şüphesiz ki tüm dünya için önemli bir unsurdur, hele ki bizim gibi gelişmesine devam eden ülkeler açısından hayati öneme sahiptir. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin önderliğinde, her seçim döneminde olduğu gibi, geçtiğimiz 24 Haziran 2018 seçimlerine yönelik, enerjinin ekonomik boyutunun yanı sıra siyasi, diplomatik, çevresel ve insani boyutları olduğunu dikkate alarak uzun vadeli bir enerji stratejisi hazırladık. Bugün enerji alanındaki gelişmeleri takip eden herkes seçim beyannamemizde dile getirdiğimiz, az sonra ifade edeceğimiz hususları dinleyince Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin öngörülü siyasi anlayışına bir kez daha şahitlik edecektir. 24 Haziran 2018 seçimlerinden önce beyannamemizde şunları söyledik: "Enerji politikamızın temel hedefleri şunlardır: Enerji ham maddelerinde dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarının azami seviyede değerlendirilmesi, enerji ithalatında kaynak ve kaynak ülke çeşitliliğinin sağlanması ile arz güvenliğinin artırılması, nükleer enerji santrali projelerinin hızla tamamlanması, etkin bir talep yöntemiyle enerji arzının kesintisiz ve yeterli bir şekilde gerçekleştirilmesi, çevreye dost ve duyarlı bir anlayışla gelişmiş atık kontrol ve bertarafına, havza ve kaynak planlamasına dayalı bir yaklaşımla enerjinin çevre ve insan sağlığına zarar vermeden üretilmesi, enerji verimliliğinin üretimden tüketime bütün alanlarda güçlü ve çeşitlendirilmiş finansal araçlarla desteklenmesi, yeni enerji teknolojilerini üretecek yetkinliğe ulaşılması, enerji sektöründe rekabeti kısıtlayıcı uygulamalara son verilmesi, kamu enerji yatırımlarıyla birlikte yerli ve yabancı özel sermayenin enerji sektöründeki yatırımları için uygun zemin oluşturulması.

Değerli milletvekilleri, konvansiyonel petrol ve doğal gazın yanı sıra, ikili iş birlikleri yoluyla bitümlü şeyl, gaz hidrat, sıg biyojenik gaz, kömür gazı ve özellikle kaya gazı aramalarına da hız verilmeli. Millî petrol, gaz şirketleri aracılığıyla Türkistan coğrafyasındaki Türk Cumhuriyetleri ve Libya, Cezayir, Irak gibi ülkelerde arama ve sondaj faaliyetleri gerçekleştirilmelidir. Enerji diplomasisi geliştirilmeli, başta Azerbaycan ve Türkmenistan olmak üzere zengin enerji kaynaklarına sahip Türk Cumhuriyetleriyle ikili anlaşmalar yapılmalı, bu ülkelerin kendi aralarında anlaşmaları için önderlik edilmeli, bu kapsamda Türk Enerji Ticareti Birliği kurulmalı. Enerji sahasında başlayan bu birlikteliğin ekonominin diğer alanlarına model olması sağlanmalı.

Doğu Akdeniz havzasındaki enerji rekabetinde aktif biçimde rol oynamalıyız. Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik avantaj deniz altı doğal gaz boru hattı ve sıvılaştırılmış doğal gaz terminali projeleriyle değerlendirilmelidir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Avrupa Birliğinin bölgede uluslararası hukuka ve millî çıkarlarımıza aykırı bir şekilde arama ve sondaj çalışmaları yapması engellenerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bölgenin kaynaklarından istifade etmesi temin edilmelidir. Olağanüstü durumlara ve mevsimsel dalgalanmalara karşı yüksek yedek imkânı oluşturulmalıdır. Yenilenebilir enerji yaygınlaştırılmalı, enerji üretimindeki payı artırılmalıdır. Bilinen maden rezervlerimize ilave olarak yeni rezervler bulunmalı ve işlenmiş maden ihracatı artırılmalıdır.

Görüldüğü üzere, Milliyetçi Hareket Partisinin, ülkemizin enerji alanında yapılmasının faydalı olacağını düşündüğü yaklaşımlarının birçoğu hayata geçirilmiştir, olumlu sonuçları da alınmıştır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti ne karada ne denizde egemenlik haklarından asla vazgeçmeyecektir, taviz vermeyecektir. Türk milleti ve devleti olarak vatan topraklarımızdan bir çakıl taşı vermeyeceğimiz gibi, mavi vatanımızın da bir damla suyundan vazgeçmeyeceğimizin herkes tarafından bilinmesi gerekiyor. Sahillerine hapsedilmek istenilen ülkemizin üzerine hangi oyunları oynarlarsa oynasınlar, 21'inci yüzyıl Allah'ın izniyle Türk asrı olacak, dünya milletleri arasında müreffeh bir ülke olma hedefimize adım adım ilerleyeceğiz.

Türk milleti, tehditlere, baskılara, oldubittiye boyun eğecek bir millet değildir. Hain odakların ve düşmanca yaklaşan herkesin eğer merak ediyorsa tarihimize bir kez daha bakmalarını; Türk milleti kimdir bir daha hafızalarını zorlamalarını ya da dedelerinin akıbetine bakmalarını tavsiye ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, dünyada enerji kaynaklarının hızla tükeniyor olması nedeniyle her devlet kendi yeni enerji kaynağı rezervini artırma çabasına girerken ülkemiz de tabii ki bu atılımlardan geri kalmamalıdır. Bununla birlikte, ülkemiz enerji faaliyetleri noktasında son yıllarda oldukça önemli hamleler yapmaktadır. Bunların başında, yakın zamanda hepimizin şahit olduğu Karadeniz'deki sondaj çalışmaları ve "mavi vatan" diye tabir ettiğimiz Doğu Akdeniz'deki doğal gaz ve petrol arama çalışmaları gelmektedir. Bu gelişmeler ve ülkemizin kararlılığı her bir Türk evladına gurur vesilesi olmuştur. Yaşanılan bütün olaylar göstermiştir ki "Kötü komşu, insanı mal sahibi yapar." sözü tam da burada yerini bulmuştur. Nasıl ki savunma ve silah sanayisinde yerli, millî üretimlerimizle Suriye'de, Irak'ın kuzeyinde, Libya'da ve son olarak Azerbaycanlı kardeşlerimizin zaferiyle tüm Türk ve Türkiye düşmanlarına ders verildiyse Doğu Akdeniz'de de kararlı duruşumuz ve azmimizle başarıya ulaşacağız. Doğu Akdeniz'de yapılan çalışmalardan başta Yunanistan olmak üzere küresel sermayeye sahip ülkeler, kendilerine bağımlı olmamızı isteyen devletler rahatsız olsa da Türkiye Cumhuriyeti zamanla bağımlılığını azaltarak enerji alanında kendi kendine yeten bir ülke konumuna inşallah gelecektir.

Bilindiği üzere, ülkemiz jeopolitik olarak Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan 3 kıtanın birbirine yaklaştığı çok önemli bir bölgedir. Jeopolitik konumu Türkiye'ye önemli avantajlar sağlamaktadır. Enerji akışının ülkemiz üzerinden sağlandığı, birçok ülkenin doğal gaz ve petrolünü ülkemiz üzerinden taşıdığı bir gerçektir. Fakat zamanla enerjiyi sadece taşıyan, aktaran değil üreterek dağıtan bir ülke olmak için yüksek bir gayret göstermeliyiz. Bu anlamda, Türkiye'nin ilk yerli ve millî sismik araştırma gemisi olan Oruç Reis öncülüğünde, Barbaros Hayrettin Paşa gemisinin katkılarıyla doğal gaz ve petrol arama çalışmaları devam etmektedir. Türkiye'nin ilk yerli sondaj gemisi olma özelliğine sahip olan Fatih sondaj gemisi de hatırlayacağımız üzere yakın zamanda Sakarya arama sahasından müjdeli haberler vermiştir. Türkiye'nin üçüncü sondaj gemisi olan Kanuni sondaj gemisi geçtiğimiz hafta Karadeniz'den doğru yola çıkarak Zonguldak'ın Çaycuma ilçesinde bulunan Filyos Limanı'na ulaşmıştır. Bu adımların ve yatırımların ülkemizin sadece 2023 hedefleri değil 2053 ve 2071 hedefleri noktasında da oldukça önemli olduğunu belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu doğrultuda millî enerji ve maden politikasını önemseyeceğimizi ve bunun için her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu söylemek istiyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının enerji tasarrufu ve verimliliği, enerji arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılık risklerinin azaltılması, çevrenin korunması ve iklim değişikliğine karşı mücadelenin etkinliğinin artırılmasının sağlanması gibi 2023 yılı ulusal strateji hedeflerini ve enerji politikalarını yakından takip ve takdir ediyoruz. Ayrıca, Türkiye'nin ilk enerji verimliliği eylem planı olan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı'nın, 2018 yılında yürürlüğe girmesi ve 6 farklı sektörde bulunan 55 adet eylemin hayata geçirilmesiyle 2023 yılına kadar 10,9 milyar dolar yatırımla kümülatif olarak 23,9 milyon ton eş değer petrol enerji tasarrufu sağlamayı hedeflemesi ülkemiz adına umut vermektedir.

Değerli milletvekilleri, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ülkeler ve bölgeler arasındaki siyasetin ve güç paylaşımının temelinde enerjinin yattığı bir gerçektir. Bu nedenle, elimizde bulunan imkânları doğru ve dikkatli kullanmak konusunda hepimizin sorumlulukları olmalıdır. Gelecek nesillerimize daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak için verimliliğe odaklanmamız gerekiyor. Vatandaşlarımız da ev ve iş yerlerinde hayata geçirecekleri basit uygulamalarla hem kendi bütçelerine hem de ülke bütçesine katkı sağlayabilirler. Yapılan çeşitli araştırmalara göre evlerimizde kullandığımız beyaz eşyalar, tüketilen elektrik enerjisinin yüzde 61,8'ini kullanıyor. Bunu, yüzde 7,5'le televizyon ve yüzde 7,3'le çamaşır makinesi takip ediyor. Yüzde 11'le aydınlatma, yüzde 9'la mutfak içi kullanım, yüzde 7,5'le sıcak su, yüzde 7,4'le ısınma şeklinde devam ediyor. Alacağımız ufak tedbirlerle yaşam kalitemizden ödün vermeden israftan uzak durarak fazla tüketimi azaltabilir ve dışa bağımlılığımızın azalmasına katkı sunabiliriz.

Tüketimde ısınma giderleri de önemli yer tutmaktadır. Isınmada kullanılan enerji miktarı da tüketici kullanım davranışlarına bağlı olarak değişebiliyor. Isı yalıtımı, kış aylarında soğuğa karşı alınabilecek en etkili önlemlerin başında geliyor. Düşük maliyetlerle yapılabilecek olan tam anlamıyla doğru malzemelerle yapılan çatı, pencere ve duvar ısı yalıtımı uygulamalarıyla harcanan enerji miktarı ve yakıt giderleri yüzde 50'ye varan oranda düşürülebilir. Alacağımız önlemlerle de bu israfın önüne geçmemiz mümkün. Yeni yapılan binaları da doğru yalıtım uygulamalarıyla inşa edersek ülke ekonomimize her yıl milyarlarca dolarlık katkıda bulunabiliriz. Ülkemizin cari açığını düşürmek ve her yıl dışarıya ödediğimiz paraları ülkemizin kalkınması için harcamamız gerekiyor. Bu manada, bizleri dinleyen herkesi de duyarlılığa davet etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu teklifte enerji üretim sektöründe üretimin aksamasına neden olan çeşitli sıkıntılar meydana gelmektedir. Ruhsatlandırma konusunda sektörün yaşadığı sıkıntılar bulunmaktadır. Kurum tarafından değerlendirme süresinde yaşanan gecikmeler üretim faaliyetlerinin aksamasına neden olmaktadır. Maden Kanunu'nda yapılan değişikliklerle ruhsat süre uzatma başvurularında idareden kaynaklanan değerlendirmede gecikme hâlinde işletmenin faaliyetine devam edebilmesine imkân sağlanması, madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerin azaltılması hedeflenmektedir. Yapılan değişikliklerle doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla, ilgili kamu iktisadi teşebbüsleriyle, bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarına işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydıyla ayrı birer şirket kurulabilmesi amaçlanmaktadır.

Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kış aylarında doğal gaz kaynaklı yaşanması muhtemel kesinti ve kısıntıların bertaraf edilmesine; sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun dışında tutulması, ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini ve bu faaliyetlere yönelik yatırımlarını hızlı bir şekilde gerçekleştirme zorunluluğu bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına sağlanan istisnaların, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ve belirtilen istisnanın karadaki faaliyetleri de kapsamına; Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nda yapılan değişikliklerle jeotermal kaynağın ortaya çıkarılmasına ve ekonomiye kazandırılmasına; akışkanın doğrudan ya da dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda jeotermal kaynağın tüketiminden alınan idare payının,

kaynağın kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak suretiyle, metreküp başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi suretiyle mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasına veya kaçak kullanımını engellemek için cezai müeyyide getirilmesine; MTA'nın jeotermal kaynak varlığını tespit ettiği sahaların kısa sürede işletmeye alınmasının sağlanması ve buradan sağlanacak öz kaynak geliriyle yeni alanların aranması için bütçe geliri oluşturulmasına olanak sağlayacaktır.

Elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcırının, maden işletmelerini denetleyen personele uygulanan harcırarla uyumlu hâle getirilmesi, yapılan düzenlemelerle yatırımcı ve işletmeciler lehine birtakım kolaylıklar getirilmesi düşünülmektedir. Maden sektörüne kolaylıklar getirmek suretiyle üretime ve istihdama katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Çok sayıda sivil toplum örgütünün alt komisyon toplantısına davet edilmesinin, STK'lerden yazılı görüş alınmasının kanunun amacına ulaşması anlamında önemli katkılar sağlamış olduğunu da düşünmekteyiz ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak kanun teklifini olumlu değerlendiriyoruz. Desteklerimizi tekrar ifade etmek istiyorum.

Her birinizi saygı, sevgi ve hürmetle selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu.

Buyurunuz Sayın Kenanoğlu.

HDP GRUBU ADINA ALI KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

238 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi... İsmi böyle. Esasında baktığımız zaman bunun bir enerji torba kanunu olduğunu görüyorsunuz. 8 temel kanunda değişiklik var ve toplamında bir enerji torba kanununa denk gelecek bir değişiklik söz konusu.

Şimdi, öncelikle kanunun amacına baktığımız zaman gerekçede yazılı şöyle bir cümle var, aslında bütünüyle açıklıyor konuyu, diyor ki: "Özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek..." Bunun üzerine kurulmuş, oluşturulmuş gerekçe var ve bu gerekçeyle bu kanunun hazırlandığı da anlaşılıyor.

Ben şöyle biraz safahatını anlatayım; alt komisyon kuruldu, oradaydım ve üst komisyon, esas komisyonda da vardım. Alt komisyon talebimiz üzerine kuruldu, doğrudu olması gerekendi. Ancak alt komisyonlar niye kurulur? İşte, alt komisyon ilgili kanun teklifine ilişkin kurum, kuruluş, sivil toplum kuruluşu, bu konuyu ilgilendiren kimler varsa onların en azından temsilcilerinin bulunması ve onların bu kanun teklifiyle ilgili görüşlerini aktarması için oluşturulur. Ancak alt komisyonda bunların hiçbirini göremedik. Yani şöyle oldu: 26 kurum davet edilmişti. Bunların içerisinde 11'i zaten devlete ait kurumlardı, 15 tanesi STK'ydi ve bunların da sektör temsilcileri olduğunu gördük. Bizim talebimiz üzerine Maden Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası davet edildi ancak çevre örgütlerden hiçbir örgüt, kurum, platform komisyona davet edilmedi. İsim listesi verdik, yani bize katılmak için müracaat eden platformların isim listesini verdik ancak onlardan yazılı görüş gönderilmesi talep edilmiş, Komisyona katılmaları kabul edilmemiş.

Diğer taraftan da bir milletvekilimizin davetlisi olarak Komisyonda bulunan bir çevre örgütü temsilcisi görüş bildirmek istedi ancak o da kabul edilmedi ve Komisyondan dışarı çıkarıldı ama bütün sektör temsilcileri oradaydı yani işverenlerin temsilcilerinin hepsi oradaydı. Bütün safahatta şunu gördük, yani zaman zaman iktidar partisinin Komisyon üyeleriyle sohbetlerimizden şunu da anladık

ki: Zaten şirketlerle oturulmuş, konuşulmuş ve bu kanun teklifi hazırlanmış ve şirketlerin ihtiyaçlarına binaen, bütünüyle bunlar hazırlanmış. Zaten Komisyondaki görüşme safhaları da bunu gösteriyordu. Şüphesiz, biz de oraya davet edilemeyen kesimlerin, kurumların, çevre örgütlerinin sözcüsü olmaya çalıştık ve orada bize şu gerekçe söylendi –yani bu ilginçti- bizzat Komisyon Başkanı söyledi “Çevre örgütlerini ilgilendiren bir kanun teklifi değil bu.” dedi. Şimdi, önemli ölçüde Maden Kanunu’na ilişkin değişiklikler var bunun içerisinde ama buna rağmen çevre örgütlerini ilgilendirmedeği söylendi. Şimdi, Maden Kanunu’nda öyle değişiklikler var ki nasıl ilgilendirmez bunu anlamıyoruz.

Şimdi, bu haritayı hep gösteriyoruz, şurası Kaz Dağları bölgesi. Şimdi, Kaz Dağları’nda bu kadar alan, renkli alanların tamamı -yani şu etraftaki beyazlar hariç, renkli alanların tamamı- ya ruhsat sahası ya şu anda hazır işletmeler var. Bir şekilde bütün buralar kazılmak için, maden araması için tahsis edilmiş, projelendirilmiş alanlar.

Şimdi, bu kadar etkileyen bir şeyin, bu kanunla ilgili maddelerin çevre örgütlerini ilgilendirmedeği söyleniyor. Şimdi, bu tabii niyeti ortaya koyuyor. Yani netice itibarıyla şirketlerin başı ağrımadan, işte, buna yönelik çok fazla çevre örgütleri itiraz etmeden, apar topar kanunun çıkarılmasına yönelik bir girişim olduğunu biliyoruz.

Şimdi, burada, tabii şöyle bir şey de var yani sadece Kaz Dağları değil bu işle ilgili. Örneğin, Muğla’daki maden sahaları da aynı şekilde ve Türkiye’nin birçok coğrafyasında yani Karadeniz’de, İç Anadolu’da, Ege’de, Akdeniz’de hemen hemen bütün bölgelerde bu maden sahalarının ilan edilmesi, altın çıkarılması ve benzeri bir sürü işlem var.

Şimdi burada hazır hemşehrim de karşımdayken Tokat Erbaa bölgesinden de bahsedeyim Sayın Başkan.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Memleketimiz.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Tokat Erbaa bölgesinin, bizim memleketimizin –orada, işte, biliyorsunuz- 2 tane yaylası var: Boğalı ve Sakarat yaylaları ve buralar da altın arama alanı yani altın sahası ilan edilmiş durumda. 26 köyü ve Erbaa ilçesini doğrudan etkiliyor ve dolayısıyla burada, böyle bir işlemin yapılmaması konusunda çok yoğun da bir faaliyet var. Ben bunu buradan bir kez daha dile getireyim ve Erbaa’nın yaylaları, en azından Tokat’ın o yeşil alanları yeşil kalsın.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Kalacak.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Yani oralara da dokunulmasın diye buradan da ifade edeyim.

Şimdi, bu kanun görüşülürken şöyle bir şey oldu: Alt komisyonda özellikle, 3’üncü ve 5’inci madde vardı ki çok şey bir maddeydi yani oraya şirketlerin talebi üzerine çok incelenmeden, irdelenmeden ve altyapısı da oluşturulmadan getirilmiş maddeler olduğu belliydi. Yoğun itirazlar vardı kamuoyundan ve tabii ki biz de orada özellikle, muhalefet milletvekilleri olarak bu talepleri dile getirdik ve dolayısıyla 3’üncü ve 5’inci maddede olumlu değişiklikler yapıldı. Ancak Komisyonda şöyle bir şey oldu: Haberimiz yok, maddelere geçildi ve bir madde ilave edildi. Yani aslında, 3’üncü ve 5’inci maddedeki değişikliğin acısını çıkarmak için 6’ncı madde tahsis edilmiş, 6’ncı madde de orada karşımıza çıktı ve tabii, soru-cevapla anlamaya çalıştık. Bir de şöyle bir şey var: Kanunların açık olması lazım, net olması lazım.

Biraz önce burada Grup Başkan Vekili Sayın Bülent Bey’le de tartışıyorduk. Yani 3 grup başkan vekili ve biz konuyla alakalı Komisyondaki arkadaşlar tartışırken dahi hepimiz farklı yorumluyorduk kanunu ve Bakanlık temsilcileriyle Komisyondaki görüşmelerde aktarılanlar da farklıydı. Yani dolayısıyla şöyle bir şey var: Kanun açık değil; yorumlanabilir ve yoruma göre de uygulanabilir kanun maddeleri var.

Şimdi bu olmaz; kanunun açık olması lazım, herkes açısından net olması lazım, kişilerin yorumuna göre değişmemesi gerekir. Şimdi bu anlamıyla -maddelere yarın geçilecek anladığım kadarıyla- 6'ncı maddenin çıkarılması gerektiğini bir kez daha buradan, bizim ve bütün kamuoyunun talebini tekraren aktarmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, burada kanunla ilgili şöyle bir durum var: Bütün kanunda, bir de örneğin elektrik piyasasıyla ilgili durumda yani elektrik faturaları, abonelikler, insanların evlerinde, hanelerinde kullanılan elektrikle ilgili durum var. Bütün bunlara baktığımız zaman, örneğin elektrik piyasasında Elektrik Üretim AŞ, dağıtım şirketlerine verdiği elektriğin fiyatını düşürmüş. Yani önceden 34,9 kuruş olan elektriğin şu anda kilovatsaatini 15,49 kuruşa veriyor elektrik dağıtım şirketlerine. Şimdi, elektrik dağıtım şirketleri bunu 39 kuruşa fatura ediyorlar, üzerine 22 kuruş da dağıtım bedeli ödüyorlar, toplamda baktığımız zaman yaklaşık 45 kuruş gibi bir kâr elde ediyorlar ve bu indirimler vatandaşa yansımıyor, sadece şirketlerin menfaatine bir indirim olarak duruyor. Neden yansımıyor? İşte, şurada, baktığımız zaman, son üç yılda evlerimizde tükettiğimiz elektriğin fiyatının yüzde 82 oranında arttığını görüyoruz yani indirim yapılıyor ama tüketiciye yansımıyor. Niye? Kime indirim yapılıyor? Şirketlere indirim yapılıyor, onların kârı artırıyor. Bu durumu bir şekilde gördük.

Ve YEKDEM konusu var yani Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması. Bu YEKDEM mekanizması aslında bizim de önerdiğimiz, tavsiye ettiğimiz, enerjinin yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilmesi konusundaki işlemleri destekleyen bir mekanizma ancak bu mekanizma da bir suistimale dönüşmüş durumda. YEKDEM mekanizmasındaki bütün mesele, HES'ler üzerinde yoğunlaşıyor yani HES'ler üzerinde yoğunlaşan bir YEKDEM mekanizması var. Oysa HES'ler, şu anda ürettiği elektriği ucuza mal etmiş olmasına rağmen ucuza satmıyorlar, bütün kârları ceplerine koyuyorlar; diğer taraftan da bizim doğamızı, enerjimizi, suyumuzu, dağıtımımızı, taşımaımızı talan ediyorlar ve öyle bir hâle gelmiş ki bu HES'ler, bütün her tarafta köylülerin itiraz ettiği... Çoğu zaman da HES şirketleri şunu yapıyor: Jandarmayı bekçisi gibi kullanıyor yani tutuyor, köylünün karşısına dikiyor ve Jandarma çoğu zaman bu şirketlerin koruyucusu ve kollayıcısı oluyor. Yani halkın koruyucusu ve kollayıcısı, onların oradaki gösteri yapma hakkını, protesto yapma hakkını savunması gerekirken, onları koruyup kollaması gerekirken şirketleri öncelikle, o protestoculara karşı şirketleri koruyor. Bu vaziyete gelmiş HES'lerin durumu. Ve bu YEKDEM kapsamında ciddi bir destek söz konusu bu firmalara. Bu destek de bir bütün olarak HES'lere aktarılıyor, HES şirketlerine. Aslında diğer enerji kaynaklarının desteklenmesi gerekir, HES oranının düşürülmesi gerekir, amaçlanan da budur ancak bütün bunların olmadığını görüyoruz.

Şimdi, bu HES'lerin ürettiği elektrik üzerinden bir konuya değinmek istiyorum, aslında buna geçen gün Bütçe Komisyonunda da değinmiştim ancak benden önceki hatiplerin konuşmalarından anladığım... Hemen notlarımı tekrar tazeleyip anlatma gereği hissettim, o da kayıp kaçak meselesi. Şimdi, bu kayıp kaçak meselesi ciddi bir şekilde manipüle ediliyor. Yani toplumun belli bir kesimi özellikle "DEDAŞ" diye adlandırılan bölgedeki yani Kürtlerin yaşadığı bölgelerdeki insanların kaçak elektrik kullandığını ve buradan kaynaklı olarak da batı yakasının faturalarının arttığını, onlara yansıdığını ve batı yakasındakilerin faturalarının bu yüzden kabarık olduğunu ya da onların faturalarını ödediklerini iddia ediyorlar, böyle bir şey var. Şimdi, bu iddiayı açıklamamız gerekiyor, anlatmamız gerekiyor, bunun nasıl yanlış bir algı olduğunu özellikle belli kesimlerin de bu algı üzerinde ciddi bir şekilde haritalarla... Örneğin, kimi "web" sitelerinde gördüm ben, almışlar, harita yapmışlar. Yaptıkları haritada da Türkiye'nin belli bir kısmını çevirmişler, "İşte, burada bu kadar kayıp kaçak var." diye. Şimdi, bu kayıp kaçak meselesi tüm Türkiye'de yüzde 10,49; yüzde 10,5 kayıp kaçak var tüm Türkiye'de. Bunun Avrupa ortalamasının yüzde 7 olduğu söyleniyor yani bizde daha fazla. Tüm dünyada yüzde 7 civarında. Bu kayıp kaçak ne demek? Kayıp başka bir şey, kaçak başka bir şey.

Kayıp, elektriğin üretildiği yerden evlere, hanelere gelene kadarki safahatta geçirdiği kayıplardır ve bunun Avrupa otalaması da yüzde 7 olarak ifade ediliyor. Kaçaksa bizzat sayaçtan geçmeden evde kullanılan kaçak elektriktir. Şimdi, burada baktığınız zaman 10,49 Türkiye genelinde. Bunun doğu bölgelerinde yani Kürtlerin yaşadığı yerlerde yüzde 8,3'ü kullanılıyor yani Türkiye'de üretilen tüm elektriğin yüzde 8,3'ü bu bölgelerde kullanılıyor. Bunu yani kaçağı yüzde 10,49'a oranladığınız zaman, bu bölgedeki kaçak oranı tüm Türkiye'deki kaçağın yüzde 32,42'sine tekabül ediyor Türkiye genelinde. Buradaki yüzde 10,49 oranlamasıyla da yüzde 2,69'a geliyor yani aslında tüm Türkiye'de üretilen elektriğin oranına göre bölgede yüzde 2,69 kayıp kaçak oranı var ama şimdi orada tüketilen elektriğin oranı ile batı yakasında tüketilen elektriğin oranına bakılmaksızın bir yüzde oran veriliyor, deniliyor ki: "DEDAŞ bölgesinde yüzde 60 kaçak var." Ya, tüm elektriğin tamamının oranı belli zaten, oradaki kaçak kullanım miktarı belli. Şimdi, bunun faturaya yansması ne oluyor? Bu yüzde 2,69'un tamamı da kaçak değil, bunun önemli bir kısmı kayıp yani şirketlerden kaynaklı sebepler. Buradaki tüm orana baktığınız zaman, aslında 100 liralık bir faturada, faturaya yansması -tamamı kaçak bile olsa- 2 lira 76 kuruş ancak bunun kayıp kısmını düşüğünüz zaman -yani tahmini düşüşle- 1 lira bile tutmuyor tüm Türkiye'deki elektrik faturalarına denk gelen kısmı. Bunun iyi açıklanması ve iyi anlatılması gerekiyor, bu yüzden önemsiyoruz.

Şimdi, bir de biyokütle meselesi var. Bu biyokütle meselesi birkaç kez değişmiş, bunu açmak istiyorum. Örneğin, bunun tanımı 2005 yılında, yasa ilk çıktığında "Organik atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat atıkları dâhil olmak üzere tarım ve orman ürünlerinden ve bu ürünlerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden elde edilen katı, sıvı ve gaz hâlindeki yakıtlar." diye tanımlanıyor. 2016 yılında "Atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler." şeklinde değiştiriliyor ve bu yasayla birlikte ne oluyor? Bu yasayla birlikte belediye atıkları -yani çöp gazı dâhil- ve atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler de biyokütle kapsamına alınıyor ve YEKDEM yani Yenilenebilir Enerji Destekleme Mekanizması'ndan faydalandırılıyor. Yani bir şekilde bu alanda faaliyet gösteren firmalara devlet desteği, teşvik verilmesi ve YEKDEM'in de yine suistimal edilmesi anlamına gelen bir durumdur arkadaşlar.

Şimdi, bu konuda bir de Maden Tetkik ve Arama ile ilgili bir durum var. 29'uncu maddeyle MTA özelleştiriliyor âdeta. Yani aslında şöyle bir şey, özelleştirmeden daha kötü bir durum var. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün özelleştirilmesini öngören bir hazırlık yapıldığı ve özel şirketlerin bir birimi gibi çalışmasının sağlandığına dair bir sonuç ortaya çıkacak. MTA, kamu kurumudur ve jeotermal ve doğal mineralli su kaynak aramaları için ruhsat harcıdan ve teminatlarından muaf olarak ruhsat almakta ve kaynak varlığını tespit etmektedir. Şimdi, ne yapılacak bu durumda? MTA, esas işin zahmetli kısmı olan sahadaki kaynağın tespiti kısmını yapacak, bütün maliyeti yüklenecek, bütün zahmeti, masrafin tamamını üstlenecek ondan sonra sahayı bulduğu zaman bunu özel şirkete devredecek. Yani böyle bir öngörü var, böyle bir durum ortaya çıkıyor. Yani burada, tıpkı elektrik dağıtım şirketleri, nasıl, sadece bu anda sahayı çıkıp fatura kesiyorlarsa MTA madeni bulacak ya da işle ilgili enerji kaynağını bulacak, alanı tespit edecek, yeri tespit edecek ondan sonra saha özel şirkete devredecek. Böyle bir durum söz konusu. Bu da bir bütün olarak aslında özel şirketlerin nasıl desteklendiğini gösteren bir durum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tüm Türkiye'de gerçekleştirilen doğa tahribatları sonucu; Karadeniz'de HES'lerle ilgili derelere ve yeşile; Kaz Dağları'nda ise madenlerle telafisi olmayacak şekilde ekolojiye; İstanbul'da köprüler, kanallar ve havalimanlarıyla nefes alınacak ormanlara; Ege'de jeotermallerle incir ağaçlarına, bağa ve bostana; Akdeniz'de nükleer santralle toprağa, geleceğe, denize; Hasankeyf'de tarihî bir hafızaya; Cudi'de ve Munzur'da ekolojiye, yeşile, ormanlara ve kırsala; toplamında tümüyle aslında insanın yaşam alanlarına yönelik bir saldırısı söz konusu. Bütün bunların, bu siyasetin değiştirilmesi gerekmektedir.

Halkların Demokratik Partisi olarak elbette yaşamsal döngü içerisinde ortaya çıkan ve sürekliliği olan enerjiye ihtiyacımızın farkındayız. Söz konusu bu yaşamsal döngü, buna bağlı enerji ihtiyacını karşılama için bir enerji üretimine gereksinim olduğunu biliyoruz. Ancak yine biliyoruz ki bu politikalar ihtiyaca göre değil, başka saiklerle yapılmaktadır. Türkiye, henüz kurulu enerji gücünün yarısını dahi kullanmıyor iken, bu doğayı tahrip ve yok eden, sermaye ve şirketleri önceleyen uygulamaları kabullenmiyoruz. Bu anlamda diyoruz ki: 2 türlü enerji üretimi yapılabilir. Bunlardan birincisi, insanların doğayı taklit ettiği, doğayı ve bütünlüklü bir şekilde bütün canlıların yaşamını önemseyen ve önceleyen bir anlayış içerisinde enerji üretimi yapılabilir. İkincisi ise insanın doğaya dikte ettiği yani doğaya ve insanlığa dair bütün hafızayı yok eden ve tek önceliği sermaye ve kâr etmek olan enerji üretim pratiğidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

İnsanın doğayı taklit etme pratiği az girdiyle ve az enerjiyle ekolojik dengeyi bozmadı. İktidarın temsil ettiği anlayış olan doğaya dikte etme ise “Şu kadar sudan, şu kadar rüzgârdan, şu kadar atıktan bu kadar enerji, şu kadar kâr elde edeceğim.” anlayışının ta kendisidir. Bu bağlamda, kanun teklifi, enerji ve maden şirketlerine imtiyaz, doğaya talan, halka yüksek fatura anlamına gelmektedir. Enerji ve maden şirketlerinin çıkarlarını değil, ekolojik sistemi gözetken, halktan yana enerji ve maden politikaları uygulanmalıdır. Halkın yararına ve çıkarına olmayan bu kanun teklifinin kabul edilmesi partimiz açısından mümkün değildir. Kanun teklifinin bir bütün olarak geri çekilmesi önemlidir. Özellikle bazı maddelerin geri çekilmesi konusunda söylemlerimizi ifade ettik ancak bir bütün olarak çekilmesi de hakikaten herkesin hayrına olacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin.

Buyurunuz Sayın Şevkin. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin geneli üzerine parti grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifini incelediğimizde, her biri ayrı uzmanlık konusu olan ve farklı kanunları ilgilendiren yeni bir torba teklifle karşı karşıya olduğumuzu gözlemliyoruz. Çevrenin hızla kirlendiği bir dönemde, çevreyi yakından ilgilendiren kanunlarla ilgili Meclisi bilgilendirmek isteyen çevre derneklerini, sivil toplum örgütlerini, odaları, kurumları komisyonlara davet edemiyoruz maalesef. Samimiyetle, hiçbir beklentisi olmadan Komisyona gelen uzmanlar da -kibarca söyleyelim- dışarıya çıkarılıyorlar. Neden Meclis, soruna çözüm bulan değil, günü kurtaran bir konuma düşürülüyor? Bu yöntem, Meclisin ciddiyetine de kalitesine de tam anlamıyla darbe vurmaktadır.

Getirilen teklifle, basitleştirme, çabuklaştırma gerekçeleri öne sürülerek kamu yararının göz ardı edildiği, denetim mekanizmasının gevşetildiği, cezaların caydırıcılıktan uzaklaştırılıp ödül hâline getirildiği, süre uzatımlarının verildiği düzenlemeler yapılmıştır. Kanun teklifi bu hâliyle yandaş şirketlerin işini kolaylaştırma mantığıyla yapılmıştır. Devletin şirketler üzerindeki denetimden ve vergiden vazgeçtiğini gösteren, tüketicilere, sade vatandaşlara hiçbir fayda getirmeyen bir torba kanun teklifidir. Bizim eleştirilerimiz elbette ki milyonlarca yılda oluşan ve insanlık mirası olan yenilenemez doğal kaynaklarımızın ülkemiz yararına, verimli, doğa ve çevreyle uyumlu, kamu yararı güden ve öznesi insan ve vatandaş olan bir şekilde kanunların çıkarılması üzerinedir.

Kuşkusuz ki yasalar günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde değiştirilebilir, düzenlenebilir ama sadece Maden Kanunu'na baktığımız zaman cumhuriyetin kurulduğu tarihten 2004'e kadar 3 kez köklü değişiklik yapılmış ancak 2004'ten bugüne kadar yani AKP iktidarları döneminde tam 20 kez değişikliğe uğramıştır. Buna rağmen, ne sektörün sorunları çözülmüş ne de çalışanların. Düzenlemeler ne gayrisafi millî hasılayı artırmış ne piyasa koşullarının sorununu ne de sektörün sorununu çözmeye fayda getirmiştir; ne iş kazalarının ne iş cinayetlerinin ne de çevre katliamlarının önüne geçmiştir.

İzmir depreminde ilk yardıma koşan Soma işçileri dönüş yolunda maalesef yaka paça gözaltına alındılar. Soma işçileri on dört yıldan bu yana "Açız!" diye bağırırken, Ermenekli madenciler ödeme beklerken, küçük bir çocuğumuz "Babam bana harçlık veremiyor." diye haykırırken biz maalesef burada şirketlerin durumlarını iyileştirmek için kanun taslağını görüşüyoruz; madencinin, maden işçisinin değil.

Maden çalışanlarının da taraf olduğu ve bu konunun muhatabı olan tüm bileşenlerin bir araya gelerek uluslararası bilimsel normlarda, endüstriyel, teknik ve pratikte doğaya ve çevreye duyarlı, ülke ve toplum yararına, sağlıklı, gelecek kuşakların da ihtiyaçlarını göz önünde bulunduracak şekilde sürdürülebilir ve öngörülebilir, uzun süre ihtiyaçlara cevap verebilecek bir yasanın hazırlanması mümkündür. Ama ne yazık ki tercihler Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı tarafından bu yönde kullanılmamaktadır.

Teklif 47 maddeden oluşuyor, Komisyonda 6'ncı madde ihdas edildi, 4 maddede değişiklik yapıldı. Sorunlu maddeler, 1, 2, 5, 6, 8, 10, 14, 20, 27, 32, 38 ve 41 no.lu maddelerdir. Aslında biz bu kanun teklifinin tamamen çekilerek tüm bileşenlerin görüşünün alınarak toplum yararına olması konusunda önerimizi burada da yinelemiş olalım.

Bu teklif iktidarın tercihinin somut bir yansımasıdır. Bu teklif, enerji ihtiyacı en önemli masraf kalemlerinden olan vatandaşların yükünü artırıyor ama devlet bütçesinden bazı firmalara göz göre göre sağlanan destek, muafiyet, süre uzatımı, yan sahaya taşma gibi kararları içermekte.

Kamu kurum ve kuruluşlarının zamanında maden işletirken aldığı izin ve muafiyetler artık bu madenleri işleten firmalar için de alınmış sayılacak; maden firmalarının işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara 20 metreye kadar taşarak maden araması Türk Ceza Kanunu'nda sayılan suç ve yıkımlara tabi olmayacak ve böylece Maden Kanunu'nun tüm mantığı zedelenecek.

Elektrikte kayıp kaçak bedelleri 2025 yılı sonuna kadar, hatta beş yıl da Cumhurbaşkanı tarafından uzatılarak 2030'a kadar maalesef yeniden uzatılıyor. Teklifte firmaların maliyetleri düşürülmeye çalışılsa da sektörün döviz girdi maliyetleri, altyapı, yatırım ve finansmana erişim, bürokratik yavaşlık ve düşen kâr marjı gibi temel sorunları devam ediyor. Bu teklif, sermaye kesimine de kısa vadeli soluk aldırarak ancak sektör sorunlarının da çözülmeyeceğinin farkında, sektör de bunun farkında. Yani bu teklif ne işçiye ne de firmalara uzun vadede bir çözüm getirmeyecek.

Maden işçileri Soma'da, Karaman'da ve Ermenek'te alacakları için yürüyüş başlatmışken buna kulak tıkayanlar şimdi teklifin 2'nci maddesiyle maden firmalarının devlete ödeyeceği gecikme zamlarını indiriyor. Ocak ayında yatırılması gereken maden ruhsat bedelinin yatırılmayan kısmı haziran ayı sonuna kadar 2 katı tutarını ödemesi gereken firmalar yeni değişiklikle bu yatırmadıkları kısım için sadece gecikme zammı ödeyecekler. Yaşanan kriz ruhsat ödemelerinde de kendini göstermiştir. Sektör derin bir krizdedir, madde bunun itirafıdır. Zamanında ödenmediği için iptali muhtemel maden ruhsatı sayısı 2.384, bedeli ise 188 milyon 885 bin TL'dir. Bu sayı 2019 sonunda 1.104'tü ve tutarı ise 42 milyon 254 bin liraydı.

Teklif'in 2'nci maddesine göre maden firmalarına kısmi kolaylık tanınacak ve madencilikte bazı başvurular için aranan "Devlete borcu yoktur." yazısı artık aranmayacak. Yani ruhsat devri, redevans sözleşmesi, izin alanı değişikliği, ruhsat birleştirme, ruhsat alanı küçültme, terk mera tahsis değişikliği, geçici tatil, işletme izni, kamu yararı, kamulaştırma kararı, pasa değerlendirme, pasa döküm alanı ve patlayıcı madde talebinde bulunacak maden firmasına devlet "Borcunu öde, öyle gel." diyemeyecek.

3'üncü maddenin Komisyonunda değişen hâliyle ruhsat sürelerini uzatmak için zamanında başvurmayan firmalara yeni kolaylık tanınıyor. Firmalara: "Ruhsatın sona ermeden en geç on iki ay önce başvurman gerekirdi, şimdi 100 bin lirayı öde, ruhsat sürenin bitimine en geç altı ay kala başvurma hakkını sana tanıyorum." diyor devlet. Teklifin ilk hâlinde bu madde bakana belli firmalar için on iki ay süre uzatımı tanırken işletme ruhsatı talebinde bulunan ruhsatların süresinin uzatılmasını isteyen maden firmalarında "Devlete borcu yoktur." yazısı da aranmayacak. İşin doğrusu bu madde kamuoyunda bazı şirketleri kollama maddesi olarak -burada isim belirtmeyeyim- öne çıkmıştır.

2014 Soma Komisyonu sonuç raporunda "Devlet kendi işlettiği sahadan çekilmesin, redevans usulüne son verilsin, sahalara parçalanmasın, rezerv daralmasın, üretim zorlaması olmasın." dedik ama tam tersini yapmaya devam ediyorsunuz.

4'üncü maddeyle, redevans usulüyle maden işleten firmalar arasında kayırmalara gidiliyor, ruhsat ve çalışma izni almakta zorlanan bazı firmalar zorluktan kurtarılıyor. Daha önce devletin işlettiği ve şimdi redevansla özel firmalara işlettirilen sahalara için firmalarca alınması gereken ÇED ve imar izni, iş yeri açma izni, çalışma ruhsatı iznine gerek kalmayacak. Bu firmalar, madeni daha önceden işleten devlet kurumlarına tanınmış muafiyetleri ve izinleri de aynen kullanabilecekler. Açıkça, bu izinleri almakta zorlanan firmalar da kollanmış olacak. Firmalar, kurulu kapasiteyi aşmadan devlet kurumlarının o sahayı işlettiği dönemde muafiyet ve izinlere de kavuşabilecek.

Şimdi, madde 5'te arkadaşlar, Komisyonunda "İşletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara 20 metreye kadar." şeklinde değiştirildi, 20 metre bir muafiyet tanındı ama bir baktık 6'ncı madde ihdas edildi. Birden bire 6'ncı madde, bununla tam ters, tezat olan bir madde ihdas edildi. Ne diyor sonunda? Tamamen okumuyorum maddeyi, son kısmını okumak istiyorum: "... ilgili olduğu kanun hükümlerine göre gerekli tesisleri kurabileceğini, tesis sahibinin ruhsat ya da ham madde üretim izni alanıyla alan sınırlaması aranmaksızın birleştirilir." diyor. E, hani bir önceki maddede 20 metre sınırı getirmiştik, bu madde çelişkili değil mi? Tüm çevre örgütleri tarafından şiddetle eleştirilen 6'ncı maddenin çekilmesini umuyoruz, Komisyona da buradan yine iletelim. Toplumun tüm kitleleri tarafından bu 6'ncı maddeye tepki vardır, lütfen bu madde geri çekilsin arkadaşlar.

Yine, 7'nci madde, doğal gaz ölkemizde boru hatlarıyla taşınırken kara yoluyla taşınmasına izin veriyor. Bu tehlikeli yükün kara yoluyla taşınması kentlerin güvenliğini tehdit ettiği gibi trafik yükünü de artıran bir unsurdur.

8'inci madde doğal gaz yatırım maliyetlerini belediyelere yüklüyor, rekabetçi piyasa şartlarını bozuyor, gaz dağıtım şirketlerine alım garantisi veriyor, ayrıca EPDK tarafından fiyat belirleme garantisini de beraberinde getiriyor. Kamunun kurduğu yurt dışındaki şirketlerin Meclis tarafından denetimi zorlaşıyor.

1'inci ve 10'uncu maddelerde petrol, doğal gaz, madencilik alanında kurulu yurt dışı kamu şirketleri, denetimden ve yükümlülüklerden uzak şekilde Türkiye'de faaliyette bulunacak. Devlet kendi şirketine gözünü kapatacak, bu kamu şirketleri TBMM denetimindeki KİT statüsünde sayılacak ama sadece genel görüşme usulüne tabi olacak. Yani ne KİT Komisyonunda ne de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda bu şirketlerin ibrasına ilişkin oylama yapılmayacak. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile KİT'lerin yurt dışında kurduğu şirketlerin her türlü varlık, hak ve yükümlülüklerini Türkiye'de kurulacak kamu şirketlerine devredebilecek. Bu şirketler Devlet İhale Kanunu, Kamu İhale Kanunu, Türk Ticaret Kanunu'nun kuruluş, tescil, nakdi sermaye ve kanuni yedek akçeye ilişkin tüm hükümlerinden, personel alımına ilişkin düzenlemelerden muaf tutulacak.

Teklifin 11'inci maddesiyle BOTAŞ tarafından yapılacak doğal gaz alımları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulacak. BOTAŞ, iktidarın doğal gaz temininde ve dövizde yaşanabilecek yeni kriz öncesinde gazda kısıntı ve kesinti olabileceğini burada itiraf ediyor. BOTAŞ'ın ihalesiz gaz alım limiti ortadan kaldırılıyor. Hani müjdelere verildi "Doğal gaz rezervi bulduk." diye ama hiçbir gelişmenin olmadığı ortada. Enerji fiyatları dünyada düşerken bizde zam üstüne zam yapılıyor. Evleri ısıtmayan, cep rahatlatmayan bu doğal gaz müjdesine karşılık teklifin 12'nci maddesiyle Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Kamu İhale Kanunu'ndan istisna tutulduğu hükümler BOTAŞ ve bağlı ortaklıklarına sağlanıyor.

13'üncü ve 23'üncü maddeler, YEK Destekleme Mekanizması... Dolar üzerinden şirketlere teşvik verilirken "Türk lirası" ve "o günkü Türk lirası ifadesinin karşılığı" korunuyor; "veya"nın kaldırılması, dolarla desteğin maddeden tümüyle çıkarılması gerekmektedir. Yine, 13'üncü maddede "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünleri" ifadesinin çıkarılması gerekmektedir. Çünkü bilindiği gibi "biyokütle" kavramında doğada çürüyebilen atıkların biyoenerji kapsamına alınması gerekiyor. Bu lastikler, bildiğiniz gibi petrol türevidir ve biyoatık olmadığı açıktır. Dünyada hiçbir literatürde "lastik" kavramı "biyoenerji" kavramı içerisinde tanımlanmaz, tanımlanamaz.

Teklifin 15'inci maddesiyle, yenilenebilir enerji kaynakları destekleme fiyat mekanizmasının süre uzatımına gidilerek devam etmesi olumludur ancak kurulu güç sınırı olmaksızın YEKDEM mekanizmasına dâhil edilen büyük, güçlü üretim tesislerine yapılan ödemeler tarifeler üzerinde olumsuz yük yaratmaktadır.

Yine, 16'ncı madde Bakanlığa yönetmelikle ilgili yetki vermekte. Garanti süreleri var, on yıl garanti süreleri var; bu da sorunludur.

27'nci ve 30'uncu maddelerde İçişleri Bakanlığına Meclisi aşan yetkiler veriliyor. Jeotermal kaynak kullanımından alınan idare payının beşte 1'i kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyelerine olmak üzere ilgili belediye ve köy tüzel kişiliğine on gün içerisinde ödenecek. Yatırım izleme koordinasyon başkanlıkları, idare payının kalan kısmını ise genel bütçeye kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığına aktaracak. Yani, bakana sınırsız yetki tanıyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisi buradan kaldırılıyor.

Yine, jeotermal enerji kaynaklarının büyük kısmı merkezî idareye bırakılıyor, oysa bu kaynaklar yerel birimlerde kalmalı arkadaşlar; buna da dikkatinizi çekmek isterim.

28'inci madde, idari cezanın alt sınırını 20 bin lira teklif ediyor; biz, 10 bin liraya düşürülmesini istiyoruz burada.

Teklifin 38'inci maddesinde de EPDK ve TEDAŞ, elektrik üretim ve dağıtım şirketlerinin talebiyle kamulaştırma, irtifak hakkı tesisi, devir kullanma izni, kiralama gibi kritik yetkilere kavuşacak; EPDK, diğer kamu kurumlarının kamu yararı bakımından izin ve onay sürecini aramaksızın kamu yararının ne olduğuna da kendisi karar verecek. Bu, kırsal bölgelerde hızla ve devlet eliyle "kamulaştırma" adı altında servet değişimine ve mülksüzleştirmeye yol açabilecektir. Burada da dikkatinizi çekmek istiyorum bu konuya.

Teklifin 41'inci maddesi de kayıp kaçak bedellerini dürüst abonenin sırtına on yıl daha yüklemeye kararlı olduğunuzu gösteriyor. Kayıp kaçak elektrik oranı düşük dağıtım bölgelerinden yüksek kaçak oranlı bölgelere kaynak aktarımı devam edecek, böylece elektrik dağıtımında hedeflerin tutmadığı, bölgesel maliyet farklarını kapatmadığı, dürüst abonelerin kayıp kaçağı ödemeye devam edeceği itiraf ediliyor. Bu elektrik dağıtım özelleştirmenin hatalı yönetildiğinin, kayıp kaçağın yine dürüst ödeyen abone sırtına yükleneceğinin kanıtıdır.

Maddeyle fiyat eşitleme mekanizmasının süresi beş yıl daha uzuyor, Cumhurbaşkanına 2025'ten sonra bu süreyi beş yıl daha uzatma yetkisi veriliyor. Yani 2030 sonuna kadar kayıp kaçak bedelleri vatandaşın sırtından çıkacak demektir.

Avrupa'nın en pahalı elektriğinden birini tükettiğimiz çok açık. 2013'te hatalı dağıtım ve özelleştirmenin sonuçlarıyla beraber elektrikte ulusal tarife uygulamasını fiyat eşitleme mekanizmasına geçilmişti ve bu mecburen doğrudu. Bu mekanizma önce Bakanlar Kurulu kararıyla 2015'te, sonra 2020 sonuna kadar uzatılmıştı.

AKP, Yargıtayın 2014'teki şu kararını dinlemedi: "Hırsızlamak suretiyle kullanılan elektrik bedellerinin kurallara uyan abonelerden tahsili yoluna gitmek hukuk devleti ve adaletle bağdaşmamaktadır." Yargıtay kararına karşılık, 17 Haziran 2016'da kayıp kaçak bedeli tahsilini yasal kılıfa büründürdünüz ve hukuksuz bir kanun çıkardınız. AYM'nin skandal kararla iptal etmediği bu 6719 sayılı Yasa'yla kayıp kaçak bedellerinin iadesi konusunda karar vermeye başlayacak mahkemelerin önüne geçilmiş ve o maddenin derdest davalarda uygulanacağı kanuna yazılmıştır.

Evet, yine, teklifin 45'inci maddesiyle, yatırımlar için ödenen teminatlar yakılmıyor, sahibine iade edilmiyor; elektrik santrali kurmak için başvurmuş, ön lisans, lisans alan ancak yatırımı yapmayanların isterlerse ön lisans ve lisanslarıyla başvuruları sonlandırılacak ve teminatları iade edilecek. Kamu zararı oluşturacak bu uygulama şirketlere ödül niteliğindedir arkadaşlar. O zaman teminat mektubunu niye alıyorsunuz? Gerek var mı teminat mektubu almaya? Madem iade edeceğiz, böyle bir şeye gerek yok.

Evet, değerli milletvekilleri, maalesef, bu yasa değişikliğinin sonucu koca bir hüsrana olacak. Madencilik sektörünün net olarak kriz içerisinde olduğunu söylememde sanırım bir sakınca yoktur. Ülkemizin, enerjide yüzde 72,6 oranında dışa bağımlı olmasından yola çıkarsak, fosil enerji bağımlılığını ve dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla HES, RES, biyokütle, GES satın alma garantisi ve yerli aksam kullanımı için teşvikler verilmektedir. Elbette, ülkenin yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmesi tarafımızdan olumlu karşılanmaktadır ancak burada vatandaşın yükü artarken bazı firmalara devlet bütçesinden desteğin yanı sıra muafiyet, süre uzatımı, vergi avantajı gibi âdeta adrese teslim maddelerin getirilmesi kabul edilebilir değildir.

Getirilen teklifle, bürokrasiden kurtaran etkin olma, verimli olma, basitleştirme, çabuklaştırma gibi gerekçeler öne sürülmekte ama ne yazık ki denetim mekanizmasının gevşetildiği göze çarpmakta, kamu yararı göz ardı edilmektedir. Vatandaşa gösterilmeyen bu hoşgörü maden ve enerji şirketlerine gösteriliyor. Bir an önce bu yasanın geri çekilmesi lazım. "Torba yasa, torba yasa" diyorsunuz. Yandaş şirketlere, müteahhitlere, yabancı yatırımcılara daha çok alan açmak için doldurmaya çalıştığınız torbaların altı delik, bilirsiniz, bir gün başınıza geçecek.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ilk söz Kocaeli Milletvekili Sayın Tahsin Tarhan'ın. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurunuz Sayın Tarhan.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifi, doğaya verilen zararı artırarak devam ettirecek, vatandaşın faturasını aşağı çeken ise tek bir madde yok. Bu sene elektriğe yüzde 32,3, doğal gazda yüzde 34,7 zam yapıldı. Önümüz kış, faturalar nasıl ödenecek? Vatandaş zor durumda. İşçi kardeşlerimiz her gün hak gasbına uğruyor, onların durumları ne olacak, bu kanun teklifinde yok. Kanun teklifini hazırlayan AK PARTİ milletvekilleri bu sorunların hiçbirisiyle, halkın gerçek gündemiyle ilgilenmiyor.

TRT payını kaldırmayan, fatura bedellerinden vergi alan devlet şimdi bir de muayene ücreti dayatması içinde; sayaçlardan bedel alınacak, vatandaşın sırtındaki yük daha da artacak.

Değerli milletvekilleri, ne yazık ki yine bir torba kanunla karşı karşıyayız. Tek bir teklifle aynı anda 8 kanun değiştiriliyor. Torba kanunun mantığı başarısız olmaya mahkûm. Kanunlar acele bir şekilde değiştirildiği için metinler dikiş tutmuyor. Şu ana kadar Maden Kanunu 23 defa, Elektrik Piyasası Kanunu 9, Yenilenebilir Enerji Kanunu ise 5 kez değiştirildi. Tek taraflı anlayış, “Ben yaptım, oldu.” mantığı kaliteli kanun yapmamızı engelliyor.

Değerli milletvekilleri, neden böyle bir değişiklik geldi önümüze, teklifin arkasında ne var? Birinci neden Maden Holding. 23 Ocak 2020’de Varlık Fonu bünyesinde bir maden şirketi kuruldu, 20 tane maden ruhsatı da bu şirkete devredildi. Rüzgâr, güneş, termik ve altın Maden Holdingin başlıca etkinlik alanı. Bu şirket neden kuruldu? Satacak kamu kurumu kalmadığı için yandaşa para aktarmanın yolu kamu-özel iş birliği aracılığıyla faaliyette bulunmak.

Varlık Fonu zaten denetlenemiyor. MTA’nın elindeki maden ruhsatlarının Maden Holdinge devri an meselesi. Görüştüğümüz kanun teklifinin ilk amacı enerji piyasasını Varlık Fonu için hazırlamak. Madencilik şirketlerine her türlü imtiyaz ve ayrıcalık verilerek yandaşa kaynak aktarmak için kurulan Maden Holdingin önü açılıyor. Kısacası; inşaatta, köprüde, otobanda, hastanede uygulanan yapı-şirket-devret modelinin bir benzeri şimdi madencilik sektöründe olacak. Ne Sayıştay ne Kamu İhale Kanunu... Yandaşa istediği gibi kaynak aktaracak iktidar.

Teklifin arkasındaki ikinci önemli neden ise ağustos ve eylül ayında 68 ilde ve 76 maden sahasında yapılan altın ve gümüş madeni ihaleleri. İhaleleri alan firmaların ruhsat ve borç işleri kolaylaştırılarak yandaş madencilere yeni kolaylıklar tanınıyor.

Değerli milletvekilleri, teklifte pek çok sorun var. Komisyon aşamasında getirilen 6’ncı maddeyle, maden şirketlerinin başkasının arazisinde geçici tesis kurmasına izin verilecek, böylelikle maden işletmesi ruhsat alanının dışına çıkarılacak. Madenin doğayı sınırsızca yok etmesinin yolunu açıyor 6’ncı madde. Çevre örgütlerinin aleyhte kampanya başlattığı bu madde özel mülkiyet hakkını ihlal ediyor, açıkça Anayasa’ya da aykırı.

1’inci ve 10’uncu maddeler bakımından, AKP dışında kurulmuş kamu şirketlerini Türkiye’ye getiriyor. Bu şirketlere devasa ayrıcalıklar verilmiş durumda. Kamu İhale Kanunu yok, Devlet İhale Kanunu yok, Türk Ticaret Kanunu’nun bazı hükümleri yok, Meclisin denetimi hiç yok; ne KİT Komisyonunda ne de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda şirketlerin ibrası yapılmayacak. AKP’nin mantığı şu: Genel müdüre 13.500 euro ödenen şirketler, Türkiye’de yurt dışındaki gibi çalışmaya devam etsin. Böyle bir anlayış olabilir mi sayın milletvekilleri?

11’inci ve 12’nci maddelerde sorun var. Her türlü doğal gaz ithalatı ve BOTAS’ın ihaleleri Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkartılıyor. Daha önce neredeyse 200 defa değiştirilmiş kanun bir kez daha değiştiriliyor. Bu ibretlik maddelerden anlıyoruz ki iktidar İhale Kanunu olmadan uzun süreli sözleşmeler yaparak on milyarlarca lirayı yandaşa aktaracak.

Karadeniz’de doğal gaz bulundu, vatandaşa müjde verdiniz ama sadece bu sene doğal gaza yüzde 34,7 zam yaptı iktidar. Türkiye dışarıdan Avrupa’nın 2 katı kadar pahalı gaz alıyor. “Avrupa doğal gaza 120 dolar öderken Türkiye 200 dolar ödemekte.” Deniyor, hesabını da bilmiyoruz. Bu başarısızlığın mimarları bizden şirketler için ayrıcalık istiyor değerli milletvekilleri.

Teklifin 13’üncü maddesiyle ise, 2016’da ilk defa düzenlenen, 2020’de yenilenen mevzuat çerçevesinde lastik yakma biyokütle sayılıyor. Lastik yakan yenilenebilir enerjiden yararlanacak, kanunun ilk defa değiştiği günden bugüne biyokütle yakan tesis sayısı 52’den 188’e çıktı, Türkiye lastik çöplüğüne döndü. Bu yanıltan dönmeliyiz çünkü lastik yakma ağır metal kokusu ve akciğer kanseri demek. Lastik yakmayı yenilenebilir enerji yapan düzenlemeler Kocaeli’de yapılan son tesiste olduğu üzere yoğun insan yerleşiminin ve turizmin olduğu yerlerde inşa ediliyor. Kimsenin insanımızın sağlığıyla oynamaya hakkı yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Son olarak, madde 41'e baktığımız zaman, eski düzenin olduğu gibi devam ettiği görülüyor. Yeni teklif "ulusal tarife" adıyla kayıp kaçak bedellerini vatandaşın sırtına bindiriyor. Ne iktidar ne de elektrik dağıtan şirketler kayıp kaçak için ciddi bir çaba içinde olmadı. Teklifte bu adaletsiz düzenin beş yıl, hatta Cumhurbaşkanı kararıyla beş yıl daha, toplam on yıl uzatılması söz konusu. Bu durum, kötü yönetimin kabulüdür. Devlet dağıtım şirketlerine "Kayıp kaçağı niye önlemiyorsun?" demiyor. Onun yerine, kanun çıkararak on yıl daha vatandaşa eziyet edilmesine yardımcı olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, dünya yenilenebilir enerjiye geçiyor. Çünkü en büyük kaynak doğa, tarım arazilerini yok etmememiz. Doğayı göz bebeğimiz gibi korumamız gerek, bizde ise durum bambaşka. Maden şirketleri ormanları tahrip etmekte; Kaz Dağları'nın eski ve yeni hâlini gördükçe içimiz acıyor. Her dereye HES yaparak doğanın dengesini bozduk. Anadolu'nun eşsiz güzellikleri bir bir yok oluyor. Enerji şirketi deyince akla doğayı yok eden, işçinin hakkını gasb eden kurumlar geliyor. Bu sonuçtan sadece şirketler değil, onları denetlemeyen iktidar da sorumludur. Acilen yapısal ve köklü değişikliklere ihtiyacımız var. Genel Kurul gündemine taşınan bu kanun teklifiye sadece şirketleri memnun etmektedir.

Bu his ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz, Sayın Nevzat Şatıroğlu'nun.

Buyurunuz Sayın Şatıroğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 238 sıra sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizin tümü üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; enerji alanında dışa bağımlılığın azaltılması, ülkemizin bölgesel ve küresel etkinliğinin artırılması ve tabii kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi elzemdir. Enerji ithalatının azaltılması amacıyla yeni politikalar geliştirilmesi kaçınılmazdır. Ülkemizin enerji arz güvenliği noktasındaki risklerin bertaraf edilmesi adına yerli ve yenilenebilir kaynaklı enerji üretiminin artırılması gerekmektedir. Bu hedefler doğrultusunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız bünyesindeki kurumlarımız, bir taraftan yenilenebilir kaynakların maksimum seviyede değerlendirilmesi ve ekipmanlarının ülkemizde üretilmesi için çaba sarf ederken diğer taraftan da gerek madencilik gerekse hidrokarbon kaynakların aranması konusunda da çalışmalarını yoğun bir şekilde sürdürmektedir. Bu çalışmalar kapsamında ülkemizin millî petrol şirketi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından gerek Akdeniz'de gerekse Karadeniz'deki sahalarda uzunca süredir yürütülen arama çalışmaları sonucunda sevindirici haberler gelmeye başlamıştır. 21 ağustos tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından duyurulan Sakarya gaz sahasındaki 320 milyar metre küplük gaz keşfi, 17 ekimde açıklanan ilave keşifler sonucu 405 milyar metre küpe ulaşmış ve ülkemizi sevince boğmuştur. Ülkemizi bu keşfe götüren tüm süreçler uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım ülkemizin bu çalışmaları ne kadar profesyonelce ve ciddiyetle yürüttüğünü göstermektedir. Ülkemizin doğal gaz keşfine yönelik sismik ve sondaj çalışmalarının millî gemilerimizle ve millî petrol şirketimiz TPAO tarafından yapılmış olması ayrıca bir gurur vesilesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifimiz Maden Kanunu, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanunu, Doğal Gaz Piyasası Kanunu, Jeotermal Kaynaklar Kanunu, Elektrik Piyasası Kanunu'nda birtakım düzenlemeler ihtiva etmektedir ve muhalefetin iddia ettiği gibi hiçbir maddesinde de asla bir sorun bulunmamaktadır çünkü her bir maddesi bütün tarafların, bütün kesimlerin görüşleri dikkate alınarak gerek alt komisyonda gerekse üst Komisyonda titizlikle ele alınmış ve düzenlemeler yapılmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekillerimiz; ülkemiz maden kaynakları açısından oldukça zengin, maden çeşitliliği bakımından da dünyada önemli bir yere sahiptir. Dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenin 80'i ülkemizde bulunmakta olup Türkiye madencilik sektöründe dünyada 132 ülke arasında toplam üretim değeri itibarıyla 27'nci sırada, üretilen madenlerin çeşitliliği bakımından da 10'uncu sırada yer almaktadır. Dünya bor rezervinin yüzde 72'si, bentonit rezervinin yüzde 20'si ülkemizde yer almaktadır. Bunun yanı sıra ülkemiz blok mermer, traverten, bor, feldspat, kuvars, kuvarsit ihracatında dünyada 1'inci; krom cevheri ve bentonit ihracatında dünyada 2'nci; doğal taş üretiminde, işlenmiş mermer, traverten ihracatında dünyada 3'üncü sırada yer almaktadır. Bu önemli veriler ülkemizin madencilik sektöründeki potansiyelini ve konumunu göz önüne sermektedir. Biz de bu kanun teklifini hazırlarken madencilik sektörünün hızına hız katmayı, bürokratik kolaylık sağlamayı, yatırımcılarımızın önünü açmayı ve sektörün gelişimiyle birlikte hem istihdamı artırmayı hem de Türkiye ekonomisine ciddi katkılar sağlamayı amaç edindik. Türkiye genelinde 7.596 ruhsatlı işletmemizde toplam 142.580 çalışmamız bulunmakta olup bu sayı madencilik sektörünün istihdama verdiği önemi hepimizin gözü önüne sermektedir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun bazı maddelerinde yapılacak düzenlemeye göz atacak olursak ruhsat süre uzatım taleplerine, altı ay olan süreyi on iki aya getirerek bir esneklik getirmeye çalıştık. Ruhsat bedeli ödemelerinde gecikmelere uygulanan cezalarda hafifletmeler yapmaya çalıştık. Rutin işletme faaliyetlerinin kesintiye uğratılmaması, işletmelerin kapanmaması ve çalışanlarının işsiz kalmaması anlamında basit işlemler için aranan "borcu yoktur" yazısının aranması hususunu ortadan kaldırıyoruz. Ruhsat devirlerinde sil baştan alınmak zorunda olunan ÇED izni ve iş yeri açma izinlerinin muhafaza edilmesini sağlamaya çalıştık. İşletme sahiplerinin ruhsat alanında belirli mesafede kalmak kaydıyla birtakım çalışma izin sınır ihlallerinde maruz kaldıkları hapis cezalarını ortadan kaldırdık.

Burada çokça eleştiri konusu olan "borcu yoktur" yazısına bir değinmek gerekirse... Muhalefetin iddia ettiği gibi Komisyon da çok çok gündeme geldi. Borcu yoktur istenmeyerek sanki bu firmaların borçlarını silmiş olmuyoruz, asla. Biz sadece birtakım basit işlemlerde bunu arıyoruz. Bunun yanı sıra, yeni ruhsat verme, bir ruhsatın süresini uzatma gibi önemli hususlarda borcu yoktur yazısı aranmaya çalışılıyor.

Yine muhalefetin iddia ettiği gibi Kaz Dağları'ndaki firmaya da asla bir imtiyaz vermediğimizi lütfen, altını çizerek ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde son yıllarda bilhassa yenilenebilir kaynaklarda güneş, rüzgâr, biyokütle, hidrolik kaynakları verimli hâle getirmek amacıyla ve bunların sektöre kazandırılması için önemli adımlar atılmıştır. Örneğin 2002 yılında 31 bin megavat olan kurulu gücümüz 2020 yılı itibarıyla 93 bin megavata ulaşmış, ilave 70 bin megavat kapasitenin yarısının yenilenebilir kaynaklar olduğunu gururla ifade etmek isterim. Yani 3 katı bir artıştan bahsediyoruz.

Yine sadece bu yıl, 2020 yılında devreye alınan kurulu gücümüz olan 2.261 megavatın yüzde 98'i de yine temiz enerji kaynaklarından sağlanmıştır.

Bir iki rekoru ifade etmek gerekirse; elektrik üretiminde örneğin 2020 yılı Nisan ayı yüzde 66 aylık üretimle ay bazında en çok yenilenebilir kaynağın üretildiği ay olmuştur. Yine, 8 Nisan tarihi, günlük bazda 175 megavat elektrik enerjisini yenilenebilir kaynaktan elde ettiğimiz gün olarak tarihe geçmiştir. Yine, 25 Mayıs 2020 tarihi de güneş kaynaklarımızdan maksimum faydayı sağladığımız bir gün olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5346 sayılı YEK Kanunu'nun 12 ayrı maddesinde düzenleme yaptık; çok detaylarına girmek istemiyorum.

Yine, bu kanun teklifimizde 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4 ayrı maddesinde yapılan düzenlemelerle doğal gazın yaygınlaştırılması için kolaylıklar getirdik.

1960'lı yıllarda doğal gaz altyapı projelerinin uygulanabilir olması için uzun dönemli doğal gaz alım kontratları yapılarak doğal gazın yaygınlaşması için ilk adımlar atılmıştır. Buna karşın, doğal gaz arzının artmasıyla birlikte 1980'li yıllarda Amerika'da, 1990'lı yıllarda İngiltere'de ve 2000'li yılların başından itibaren ise Avrupa Kıtası'nda doğal gaz ticaret merkezleri oluşmaya başlamıştır.

Arz miktarındaki artış ve spot doğal gaz temini imkânlarının artmasıyla arz güvenliği kaygıları yerini fiyat optimizasyonu hususuna bırakmıştır. Değişen ve gelişen doğal gaz piyasa yapısında uzun dönemli doğal gaz alım kontratlarıyla alım yapmak verimsiz hâle gelirken, orta ve kısa vadeli kontratlarla doğal gaz temini fiyat optimizasyonunu sağlayabilmek adına çok daha uygun hâle gelmiştir. Bu kapsamda, bütün dünyada yeni yapılan doğal gaz anlaşmaları özellikle amortismanı dolmuş ve dolmakta olan hatlarda, kısa ve orta vadeli olarak yapılmaktadır. Netice olarak artık yeni doğal gaz piyasa yapısında daha sık ve sayıca çok daha fazla anlaşmayı kısa sürede yapabileme imkânı ortaya çıkmıştır.

Bunun sonucu olarak da anlık oluşan ticaret fırsatlarının değerlendirilebilmesi ve kamu menfaatinin azami düzeyde gözetilebilmesini temin etmek üzere, çok hızlı bir şekilde karar alabilmek anlamında ilgili kuruluşlarımızın hareket yeteneklerinin artırılması gerektiği kanaatindeyiz. Madde 11 bunlardan bir tanesi -eleştiri konusu oldu ama- bunu çok net ifade edebiliriz. Bu yeni durumda BOTAS hangi usulle, hangi esasla KİK'ten bir muafiyet almak suretiyle doğal gaz temin edecektir? BOTAS, öncelikle, hazırlayacağı bir yönetmelikle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sayıştay ve KİK'in uygun görüşü ve onayı alınarak oluşturacağı bir yönetmelikle bu alımları yapacaktır. Ve tüm süreçler, tüm bu alım süreçleri, hâlen şu anda olduğu gibi, Sayıştay denetimine açık olacaktır. Tedarikçilerin neredeyse tamamının yabancı olduğu dikkate alınarak elektronik ortamda yapılacak ihalelerin tamamında pazarlık usulü her zaman uygulanacak bir yöntem olacaktır. Yine, piyasada oluşan günlük dengesizlik alımları EPIAŞ uhdesinde yapılan ihalelerle hayata geçirilecektir.

Sayın Başkan, birkaç dakika daha sizden rica edeceğim. Birkaç önemli hususu daha vurgulamak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Ülkemizde ilk doğal gaz teslim hatlarına Rusya Federasyonu'ndan, 1986 yılında yapılan uzun dönemli doğal gaz alım-satım anlaşmaları kapsamında, 1987 yılında başladık. Daha sonra İran'la 1996, Rusya'la Mavi Akım Hattı üzerinden 97 yılında, Batı Hattı üzerinden 98 yılında yapılan uzun dönemli alım-satım anlaşmalarıyla başlayan doğal gaz alımları hâlen sürmektedir. Bu dönemlerde bütün uzun dönemli kontratlarda doğal gazın fiyatı petrol ve ürünlerine bağlı formüllerle belirleniyor olması itibarıyla bu tarihlere yapılan anlaşmalarda doğal gaz fiyatı petrol ve petrol ürünlerine bağlı formüllerle değişebilmektedir. Bu nedenle şu anda Avrupa ülkelerine göre daha farklı fiyatlamalar söz konusu olabilmektedir. Ancak ilgili kuruluşumuz BOTAS'ın bu süreç içerisinde birçok defa yapılan müzakereler ile gerekse tahkim sonucuyla satıcılardan azami düzeyde iskontoyu elde ettiğini gururla ifade edebilirim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Doğal gaz alım fiyatının petrol ürünlerine bağlı formüllerle belirlendiği uzun dönemli doğal gaz alım-satım anlaşmalarımızın artık süreleri dolmaktadır. Rusya Federasyonu Batı Hattı ve Azerbaycan anlaşmalarımız 2021 sonunda sona erecektir, yine, boru gazı anlaşmalarımız 2025 ve 2026 yıllarında sona erecektir. Bundan sonraki dönemde gerek miktar ve ticari yükümlülükler açısından gerekse de fiyat yapısı bakımından daha esnek anlaşmalar yapılabilecektir. Şunu da vurgulamak gerekir ki özellikle tüm yapılan bu uzun dönemli anlaşmaların eski hükümetler döneminde yapıldığını da bilgilerinize arz etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4 ayrı maddesinde düzenleme getirdik. Doğal gaz kullanımının en ufak beldeye bile ulaşılabilir olmasını sağlamaya çalıştık, nihai tüketicilerimizi fiyat bakımından korumaya çalıştık, yerli üretim doğal gazın dağıtım sistemine de bağlanmasına imkân sağladık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Son kez bir süre daha istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurunuz efendim.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Beş dakika daha konuş.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Ama bu kanunda çok emeğim var, biliyorsunuz sizler de. Son bir dakika...

Yine, 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun 5 ayrı maddesinde düzenleme yaptık. Bunlardan en önemlisi olarak MTA'nın jeotermal kaynaklarını özel sektör kullanımına tahsis etmek amacıyla getirdiğimiz altı yıla kadar taksit imkânını söyleyebilirim.

Yine, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 15 ayrı maddesinde düzenlemeler yapmak suretiyle gerek kuruluşlarımızı gerek özel sektörü gerekse çalışanlarımızı korumaya çalıştık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada görüşleriyle bizlere ufuk olan, bizleri aydınlatan -gerek alt komisyonda gerek üst Komisyonda- değerli Komisyon üyelerimize ve Bakanlığımızın bütün bürokratlarına, STK temsilcilerimize teşekkür ediyorum.

Kanun teklifimizin hayırlı olmasını temenni ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Soru-cevap işlemi olmadığından teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.37

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 23.38****BAŞKAN: Başkan Vekili Nimetullah ERDOĞMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 16'ncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

238 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok. Ertenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 18 Kasım 2020 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.39

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurulara ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop'un cevabı (7/35067)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Mustafa Şentop tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasanın 98. Maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince saygıyla arz ederim.

Ecz. Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

29 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6328 sayılı Kanun ile yasal altyapısı oluşturulan Kamu Denetçiliği Kurumu'nun internet sitesinde kurumun, "hukukun üstünlüğünün sağlanması, iyi yönetim ilkelerinin yerleştirilmesi ve halka karşı sorumluluk anlayışı içinde ve hakkaniyet temelinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlı bir denetim mekanizması olarak 2013 yılından itibaren faaliyetlerini sürdürmekte, halkın avukatlığını yapmakta ve aldığı kararlar ile idareye yol gösterdiği" vurgulanmaktadır.

Kurumun, idarenin hizmet kalitesinin yükseltilmesine, iyi yönetim ilkelerinin yerleşmesine, insan haklarının gelişmesine, hukukun üstünlüğünün sağlanmasına, hak arama kültürünün yaygınlaşmasına, şeffaf hesap verebilir, insan odaklı bir idarenin oluşmasına katkı sağlamaya çalıştığı belirtilmektedir.

Bu bağlamda,

1. Kamu Denetçiliği Kurumu'na 2019 ve 2020 yıllarında ayrı olarak belirtmek üzere kaç adet şikayet başvurusu yapılmıştır?
2. Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 20'nci maddesi kurumun inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırmasını öngörmektedir. 2019 ve 2020 yıllarında başvuruların ne kadarı sonuçlandırılmıştır? Süresi dahilinde sonuçlandırılmayan başvuru bulunmakta mıdır? Varsa bu başvuruların kanunda belirtilen süre dahilinde yanıtlanmamasının gerekçesi nedir?
3. Kamu Denetçiliği Kurumu, kuruma iletilen şikayet başvurularını geçersiz sayabileceği gibi, başvurular hakkında birleştirme kararı, gönderme kararı, incelenemezlik kararı, dostane çözüm kararı, karar verilmesine yer olmadığına dair karar, ret kararı, kısmen tavsiye kısmen ret kararı ve tavsiye kararı verebilmektedir. Yapılan başvurular hakkında verilen kararlar 2019 ve 2020 yılları ayrı ayrı belirtmek üzere nedir?
4. Kurum tarafından verilen kısmen tavsiye kısmen ret kararı ile tavsiye kararı kaçtır? İdare, kurum tarafından verilen bu yöndeki kararların kaçına uymuştur?

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun bu yöndeki kararlarına uyum oranı 2019 ve 2020 yılları ayrı ayrı belirtmek üzere kaçtır?

5. Kamu Denetçiliği Kurumu'nca verilen tavsiye kararlarına uymayan idareler hangileridir? KDK kararlarına uymayan kurumlar ayrı ayrı belirtmek üzere 2019 ve 2020 yıllarında kaç adet karara uymamışlardır?
6. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 2019 ve 2020 yıllarında uyulmayan kararları nelerdir?
7. KDK kararlarına uymayan kurumlar hakkında bir yaptırım kararı uygulanamamaktadır. Her ne kadar kurumların KDK kararlarına uyma oranı yıllar içinde artış gösterse de bu oranın daha da artırılması için ne gibi önlemler alınması planlanmaktadır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- **741326**
Konu : Soru Önergesi

16.11.2020

Sayın Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

İlgi : 16.10.2020 tarihli ve 7/35067 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

2019 ve 2020 yıllarında Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurulara ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorunuz ekte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Ek: Soru Cevabı

CEVAP:

2019 ve 2020 yıllarında Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurulara ilişkin 7/35067 esas numaralı yazılı soru önergenize cevap olarak söz konusu Kurum tarafından gönderilen yazıda aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:

Kurumumuza yapılan şikâyet başvuruları, Kurumumuzca verilen kararlar ile tavsiye kararlarına uyum durumu vb. gibi hususları içeren ve Manisa Milletvekili Sayın Özgür ÖZEL tarafından Kurumumuza iletilen sorular aşağıda yanıtlanmıştır.

Öncelikle Kamu Denetçiliği Kurumu, 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasa'nın 74'üncü maddesinde yer alan hüküm gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan ve idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceleyen Anayasal bir Kurumdur.

Kurumumuz;

- ❖ İdarenin hizmet kalitesinin yükseltilmesine,
- ❖ İyi yönetim ilkelerinin yerleşmesine,
- ❖ İnsan haklarının gelişmesine,
- ❖ Hukukun üstünlüğünün sağlanmasına,
- ❖ Hak arama kültürünün yaygınlaşmasına,
- ❖ Şeffaf, hesap verebilir, insan odaklı bir idarenin oluşmasına,

katkı sağlamaya çalışmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu kamu yönetimine yukarıda belirtilen hususlarda katkıda bulunmak için bireylerden gelen başvurulardan hareketle idarelerin eylem, işlem, tutum ve davranışlarını hukuka, hakkaniyete ve iyi yönetim ilkelerine uygunluk yönünden incelemekte; gerekli durumlarda ise idareye önerilerde bulunmaktadır.

1. Kamu Denetçiliği Kurumuna 2019 ve 2020 yıllarında ayrı olarak belirtmek üzere kaç adet şikâyet başvurusu yapılmıştır?

Kurumumuza 2020 yılı Ocak- Ekim 2020 döneminde **87.144** olmak üzere yaklaşık sekiz yıllık süreçte toplam **167.679** adet şikâyet başvurusu yapılmıştır. Yıllar itibariyle yapılan başvurulara bakıldığında Kurumumuzun tanınırlığının artmasıyla birlikte 2017 yılından itibaren başvuru sayılarında ciddi yükselmeler yaşanmıştır. 2020 yılında başvuru sayısının 87.144'e yükselmesinin sebebi koronavirüs tedbirleri kapsamında kamu bankaları tarafından verilen temel destek kredisine ilişkin yapılan başvurulardan kaynaklanmaktadır. Bu kapsamda, Kurumumuza Ekim 2020 tarihi itibariyle pandemi kapsamında verilen temel destek kredilerine ilişkin başvuruların sayısı **69.405 olarak gerçekleşmiştir**. 69.405 adet başvurunun 66.033 adedi (%95,14'ü) incelenmiş ve 66.033 adet tavsiye kararı verilmiştir. Bu tavsiye kararlarından 12.524 adedine idarelerce cevap verilmiştir. Verilen cevaplar değerlendirildiğinde cevapların olumlu olduğu görülmüştür.

Diğer taraftan 2019 yılında Kurumumuza yapılan başvuru sayısı 20.968 adettir.

Yıl/Tarih	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	10/2020	Toplam
Toplam Başvuru Sayısı	7.638	5.639	6.055	5.519	17.131	17.585	20.968	87.144	167.679

2. Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 20'nci maddesi Kurumun inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırılmasını öngörmektedir. 2019 ve 2020 yıllarında başvuruların ne kadarı sonuçlandırılmıştır? Süresi dâhilinde sonuçlandırılmayan başvuru bulunmakta mıdır Varsa bu başvuruların kanunda belirtilen süre dâhilinde yanıtlanmamasının gerekçesi nedir?

Bilindiği üzere, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 20'nci maddesinde, Kurumun inceleme araştırmasını başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıracağı ifade edilmiştir.

Kurumumuza yapılan başvuruların çok büyük bir çoğunluğu Kanunda belirtilen altı aylık süreyi doldurmadan sonuçlandırılmakta olup başvuruların **on binde sekizinin** incelemesi altı ayı aşmıştır. Bu kapsamda Kurumumuza yapılan başvuruların %99,9'u süresinde sonuçlandırılmıştır. Başvuruların kanunda belirtilen süre dâhilinde sonuçlandırılmamasının gerekçesi ise, yoğunlukla bilirkişiye görevlendirilmesi durumunda ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında, ilgili idarenin talep edilen bilgi ve belgeleri eksik veya zamanında göndermemesi nedeniyle idare ile birden fazla yazışma yapılması durumunda da yasal inceleme süresi aşılabilmektedir.

2019 yılında, yıl içerisinde Kurumumuzca 21.170 adet dosya sonuçlandırılmıştır.

2018 Yılından Devreden Dosya Sayısı	2019 Yılında Alınan Dosya Sayısı	TOPLAM	2019 Yılında Sonuçlandırılan Dosya Sayısı	İşlemi Devam Eden Dosya Sayısı
4.032	20.968	25.000	21.170	3.830 ¹

Ekim 2020 tarihi itibariyle ise, Kurumumuzca 84.754 adet dosya (işleme alınan dosya sayısının % 93,16'sı) sonuçlandırılmış olup 6.220 adet şikâyet başvurunun incelenmesine devam edilmektedir. İşlemi devam eden 6.220 adet dosyanın büyük çoğunluğunu Eylül ve Ekim ayında Kurumumuza yapılan başvurular oluşturmaktadır.

2019 Yılından Devreden Dosya Sayısı	Ekim 2020 Yılında Alınan Dosya Sayısı	TOPLAM	Ekim 2020 Yılında Sonuçlandırılan Dosya Sayısı	İşlemi Devam Eden Dosya Sayısı
3.830	87.144	90.974	84.754	6.220

3. Kamu Denetçiliği Kurumu, Kuruma iletilen şikâyet başvurularını geçersiz sayabileceği gibi, başvurular hakkında birleştirme kararı, gönderme kararı, incelenemezlik kararı, dostane çözüm kararı, karar verilmesine yer olmadığına dair karar, ret kararı, kısmen tavsiye

¹ Söz konusu incelenen dosya sayısı 31/12/2019 tarihinde incelenen dosya sayısını vermektedir.

kısmen ret kararı ve tavsiye kararı verebilmektedir. Yapılan başvurular hakkında verilen kararlar 2019 ve 2020 yılları ayrı ayrı belirtilmek üzere nedir?

Kurumumuza yapılan şikâyet başvurularının incelenmesi neticesinde Kurumumuzca aşağıda yer alan kararlar verilmektedir.

- Gönderme Kararı
- İncelenemezlik Kararı
- Başvurunun Geçersiz Sayılması
- Birleştirme Kararı
- Dostane Çözüm Kararı
- Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar
- Ret Kararı
- Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı
- Tavsiye Kararı

Kurumumuzun görev alanına girmeyen, şikâyet başvurusunda bulunması gereken Kanunun öngördüğü zorunlu hususları barındırmayan, belli bir konuyu içermeyen, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan, sebepleri, konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılan başvurular için “incelenemezlik kararı” verilmektedir.

Kurumumuza başvuruda bulunulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yollarının tüketilmesi gerekmektedir. İdari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular için “gönderme kararı” verilip, söz konusu başvuru ilgili idareye gönderilmektedir.

Faks veya elektronik posta yoluyla yapılan başvurulara ait dilekçe asıllarının 15 gün içerisinde Kurumumuza gönderilmemesi halinde ise “başvurunun geçersiz sayılmasına” karar verilmektedir.

Aynı sebep ve konuya ilişkin benzer nitelikteki şikâyet başvurularına ilişkin olarak “birleştirme kararı” verilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 34’üncü maddesi uyarınca, şikâyetçinin başvurusundan vazgeçmesi, şikâyetçi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, inceleme ve araştırma devam ederken şikâyet konusu hakkında dava açılması durumlarında Kurumumuz tarafından “karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar” verilmektedir.

İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyet konusu iddianın yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde “tavsiye kararı”, şikâyet konusu iddianın yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde ise “ret kararı”, şikâyet konusu iddiaların bir kısmının yerinde bulunduğu bir kısmının ise yerinde bulunmadığı kanaatine varılması halinde ise “kısmen tavsiye kısmen ret kararı” verilmektedir.

Kurumumuzun kuruluş amacı ve var olma sebebi dostane çözüm aramak ve bulmaktır. Bu doğrultuda kurumun yapmış olduğu katkı ve hizmetlerin düzgün ifade edilmesi ve bunun istatistiklere doğru yansıtılması için "Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına

İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe" "dostane çözüm kararı" eklenerek 02.03.2017 tarihli ve 29995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklik ile yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda Kurumumuz, Devletle vatandaş arasındaki uyuşmazlıklarda arabuluculuk ve uzlaşma usulleriyle mahkemesiz barışçı çözüm yolu bulmaya çalışarak idare ile birey arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Ancak bu uzlaşma zeminin mümkün olmadığı durumlarda, bireyin şikâyetinde haklı olduğu da tespit edilmiş ise idareye tavsiyede bulunmaktadır. İşte bu dostane çözüm yöntemleri ve tavsiye kararları ile Kurumumuz yumuşak bir güç olarak Türk kamu yönetime katkı sağlamaya çalışmaktadır.

Netice itibariyle Kurumumuza yapılan her bir başvuru titizlikle incelenerek yukarıda yer verilen karar türlerinden biri ile sonuçlandırılmakta; bu çerçevede olumlu veya olumsuz sonuçlanan herhangi bir başvuru bulunmamaktadır. Kurumumuzca verilen kararların türlerini yıllar itibariyle gösterir tabloda ise aşağıda sunulmuştur.

Karar Türleri	2019	EKİM/2020
Gönderme Kararı	8112	6568
İncelenemezlik Kararı	6981	6877
Başvurunun Geçersiz Sayılması	159	147
Birleştirme Kararı	98	73
Ayırma Kararı	27	20
Dostane Çözüm Kararı	1607	1589
KVYO	435	245
Tavsiye Kararı	860	66739
Ret Kararı	893	786
K. Tavsiye K. Ret Kararı	410	650
Karar Toplamı	19.582	83.694
Birleştirme Karar ile Sonuçlanan Dosya Sayısı (+)	1588	1060
Sonuçlanan Toplam Dosya Sayısı	21.170	84.754

4. Kurum tarafından verilen kısmen tavsiye kısmen ret kararı ile tavsiye kararı kaçtır? İdare, Kurum tarafından verilen bu yöndeki kararların kaçına uymuştur? Kamu Denetçiliği Kurumunun bu yöndeki kararlarına uyum oranı 2019 ve 2020 yılları ayrı ayrı belirtilmek üzere kaçtır?

Kurumumuzca yapılan başvuruların inceleme ve araştırılması sonucunda şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde Tavsiye Kararı; kısmen yerinde olduğu kanaatine varılması halinde ise Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı verilmektedir.

Kurumumuza 2017 yılından itibaren yapılan başvuru sayısının artmasıyla birlikte nitelikli veya kabul edilebilir başvurularda da yükselme görülmüş ve idarelere verilen tavsiye kararlarında ciddi bir artış yaşanmıştır.

Bu kapsamda, 2019 yılında Kurumumuzca verilen tavsiye karar sayısı **860**; kısmen tavsiye kısmen ret karar sayısı **410** olmak üzere toplamda **1.270** adet tavsiye yönünde karar verilmiştir. Ekim 2020 tarihi itibarıyla Kurumumuzca verilen tavsiye karar sayısı **66.739**; kısmen tavsiye kısmen ret karar sayısı **650** olmak üzere toplamda **67.389** adet tavsiye yönünde karar verilmiştir.

2019 yılında tavsiye yönünde verilen **1.270** adet kararımızın ise; **1.190** adedi hakkında uyulup uyulmayacağı yönünde bilgi verilmişken, **80** adedi hakkında kararın değerlendirme aşamasında olduğu iletilmiştir. Değerlendirme aşamasında olan tavsiye kararları mevzuat değişikliği gerektiren ve belli süreç gerektiren kararlardır. İlgili idareler tarafından cevap verilen **1.190** Kararımızdan;

- ❖ **897** adet tavsiye kararımıza **uyulacağı belirtilmiş,**
- ❖ **293** adet kararımıza ise gerekçe bildirilmiştir.

Ekim 2020 tarihi itibarıyla tavsiye yönünde verilen 67.389 adet kararımızın 66.049 adedi üç kamu bankasının verdiği temel destek kredilerine ilişkin yapılan başvurular hakkında verilen tavsiye kararı iken; 1.340 adedi ise diğer konulara ilişkindir. Buna göre, 1.340 adet karardan 1.161 adedi hakkında uyulup uyulmayacağı yönünde bilgi verilmişken, 31 adedi hakkında kararın değerlendirme aşamasında olduğu iletilmiştir. İlgili idareler tarafından cevap verilen 1.161 Kararımızdan;

- ❖ **886** adet tavsiye kararımıza **uyulacağı belirtilmiş,**
- ❖ **275** adet kararımıza ise gerekçe bildirilmiştir.

Ayrıca koronavirüs salgının ekonomik etkilerinin olumsuzluğunu azaltmak amacıyla uygulamaya konulan temel destek kredilerine ilişkin Kurumumuzca verilen 66.033 adet tavsiye karardan 12.524 adedine idarelerce cevap verilmiştir. Verilen cevapların olumlu olduğu görülmüştür. Diğerlerinin cevap süresi dolmamıştır.

5. Kamu Denetçiliği Kurumunca verilen tavsiye kararlarına uymayan idareler hangileridir? KDK kararlarına uymayan idareler ayrı ayrı belirtmek üzere 2019 ve 2020 yıllarında kaç adet karara uymamışlardır?

Aşağıdaki tablolarda, 2019 ve 2020 yılında tavsiye kararı verilen idarelerin bilgilerini içermektedir. Bahse konu tablolar tavsiye kararı verilen idarelere, verilen tavsiye karar sayısına ve oranına, uyulan tavsiye karar sayısına ve uyum oranına ilişkin bilgileri içermektedir². Tablodaki idarelerin adları, tavsiye kararı verildiği yılda mevcut olan adlardan oluşmaktadır.

2019 Yılı Başvuruya Konu İdareler	Verilen Tavsiye Sayısı ³	Uyduğu Tavsiye Sayısı	Uyma Yüzdesi	Gerekçe Bildirilen Tavsiye Sayısı ⁴
Milli Eğitim Bakanlığı	300	282	94,00%	18
Mahalli İdareler	218	179	82,11%	39
Adalet Bakanlığı	178	158	88,76%	16
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	104	99	95,19%	1
Üniversite ve Fakülteler	96	66	68,75%	24

² Kurumumuz birden fazla idareyi ilgilendiren kararları ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının tümüne ilettiğinden yıllar itibarıyla verilen tavsiye kararı sayısı ile tavsiye kararı verilen idare sayıları farklılık göstermektedir.

³ Bilgi için gönderilen karar sayıları da dahil edilmiştir.

⁴ Bilgi için gönderilen karar sayıları da dahil edilmiştir.

İçişleri Bakanlığı	84	74	88,09%	7
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı	81	37	45,67%	40
Sağlık Bakanlığı	74	23	31,08%	42
Karayolları Genel Müdürlüğü	45	40	88,88%	4
Valilik, Kaymakamlık	36	25	69,44%	11
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	35	26	74,28%	8
Millî Savunma Bakanlığı	35	27	77,14%	5
Devlet Personel Başkanlığı	27	24	88,88%	3
Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği	23	19	82,60%	4
Diğer	23	11	47,82 %	10
Tarım ve Orman Bakanlığı	20	13	65,00%	4
Gençlik ve Spor Bakanlığı	19	11	57,89%	8
Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı	18	3	16,66%	14
Oda, Birlik Dernek, Vakıf	16	11	68,75%	3
Hazine ve Maliye Bakanlığı	15	11	73,33%	4
Emniyet Genel Müdürlüğü	14	5	35,71%	9
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	11	4	36,36%	5
Gelir İdaresi Başkanlığı	8	2	25,00%	6
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	8	5	62,5%	2
Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanlığı	8	-	0,00%	8
Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	8	8	100,00%	-
Ticaret Bakanlığı	7	6	85,71%	-
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	7	-	-	-
Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	7	5	71,42%	1
Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü	6	5	83,33%	1
Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	6	4	66,66%	1
Diyanet İşleri Başkanlığı	6	4	66,66%	1
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	5	3	60,00%	1
Kültür ve Turizm Bakanlığı	4	4	100,00%	-
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı	3	2	66,66%	-
Orman Genel Müdürlüğü	3	-	0,00%	3
Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü	3	1	33,33%	1
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanlığı	3	2	66,66%	1
Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü	3	2	66,66%	1
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	2	2	100,00%	-
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı	2	-	0,00%	2
Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı	1	1	100,00%	-
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı	1	1	100,00%	-
Başkent Doğalgaz Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	1	1	100,00%	-
TOPLAM	1574	1206		308

2020 Yılı ⁵ Başvuruya Konu İdareler	Verilen Tavsiye Sayısı ⁶	Uyduğu Tavsiye Sayısı	Uyma Yüzdesi	Gerekçe Bildirilen Tavsiye Sayısı
Adalet Bakanlığı	465	435	93,54%	8
Mahalli idareler	164	69	42,07%	63
Milli Eğitim Bakanlığı	89	41	46,06%	36
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı	77	28	36,36%	38
Üniversite ve Fakülteler	72	37	51,38%	19
Sağlık Bakanlığı	70	35	50,00%	18
Valilik, Kaymakamlık	48	36	75,00%	5
Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği	46	45	97,88%	1
Diğer	38	27	71,05%	9
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	33	14	42,42%	7
Oda, Birlik Dernek, Vakıf	30	5	16,66%	16
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	25	14	56,00%	3
Gelir İdaresi Başkanlığı	20	11	55,00%	8
Milli Savunma Bakanlığı	17	9	52,94%	7
Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü	17	15	88,23%	-
İçişleri Bakanlığı	15	14	93,33%	1
Tarım ve Orman Bakanlığı	15	11	73,33%	3
Gençlik ve Spor Bakanlığı	14	9	64,28%	2
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	13	11	84,61%	2
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	12	5	41,66%	3
Emniyet Genel Müdürlüğü	10	5	50,00%	5
Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı	10	4	40,00%	6
Kültür ve Turizm Bakanlığı	9	7	77,77%	1
Ticaret Bakanlığı	8	5	62,50%	2
Hazine ve Maliye Bakanlığı	7	1	14,28%	2
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	7	2	28,57%	1
Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	7	3	42,85%	3
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı	6	4	66,66%	2
Elektrik Dağıtım Şirketleri	6	4	66,66%	-
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı	5	1	20,00%	4
Diyanet İşleri Başkanlığı	5	1	20,00%	4
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	4	3	75,00%	1

⁵ 2020 yılında verilen tavsiye kararlarına yasal yanıt verme süresi devam eden idareler bulunduğundan uyulan ve gerekçe bildirilen tavsiye kararlarının toplamı verilen tavsiye karar sayısını veremeyebilmektedir.

⁶ İdarelere bilgi için gönderilen tavsiye kararları veriyeye dâhil edilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu	3	3	100,00%	-
Orman Genel Müdürlüğü	3	2	66,66%	1
Karayolları Genel Müdürlüğü	2	1	50,00%	1
Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	2	2	100,00%	-
Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü	2	-	0,00%	1
Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu	2	2	100,00%	-
Radio ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı	1	1	100,00%	-
Dışişleri Bakanlığı	1	1	100,00%	-
Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanlığı	1	-	-	-
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanlığı	1	1	100,00%	-
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı	1	-	0,00%	1
Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı	1	1	100,00%	-
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	1	-	0,00%	1
TOPLAM	1385	925		285

6. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2019 ve 2020 yıllarında uyulmayan kararları nelerdir?

Genel olarak idarelerin tavsiye kararlarına yanıt olarak verdikleri gerekçeler incelendiğinde; devam eden yargı süreçlerinin ileri sürüldüğü, bütçeye ek yük getirme kaygısının dile getirildiği, mali sonuçları olan konularda risk almaktan kaçınıldığı, fiili imkânsızlık ve benzeri hususların ileri sürüldüğü ve son olarak hakkaniyet ilkesi gözetilerek verilen başvurularda mevcut mevzuatın öne sürüldüğü görülmektedir.

Bu kapsamda 2019 ve 2020 yıllarında uyulmayan kararları gösterir liste ekte yer alan tabloda sunulmuştur.

7. KDK kararlarına uymayan kurumlar hakkında bir yaptırım kararı uygulanmamaktadır. Kurumların KDK kararlarına uyma oranının artırılması için ne gibi önlemler alınması planlanmaktadır?

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'na göre, Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

Tüm dünya uygulamalarına bakıldığında da ombudsman kararlarının tavsiye niteliğinde olduğu ve herhangi bir yaptırımı bulunmadığı görülecektir. Ancak ombudsmanlık kurumlarının kamu vicdanını temsil etmesi, bir hak arama, insan hakları ve adalet kurumu olması sebebiyle hukuk devleti ilkesinin yerine getirilmesinde bir mihenk taşıdır. Bu nedenle ombudsmanlık kurumlarının kararlarına uymak kamu kurum ve kuruluşlarını hukuki açıdan güçlendirmekte, kamuoyu nezdinde daha itibarlı hale getirmektedir.

Ombudsman kararlarının uyulma oranı ise, ülke meclislerinin desteği, basın desteği, kamuoyu ve sivil toplum baskısı ve uymayan idarelerin deşifresi vb. yöntemlerle yükselmektedir.

Kurumumuz da idarelerin kararlara uyma oranlarının yükselmesi için çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bunun için öncelikle Kurumumuzun kamuoyu nezdindeki farkındalığının artırılması hedefini gerçekleştirmek amacıyla Basın Danışmanlığı ile kurumsal iletişimin işlevsellik kazandırılması amacıyla Kurumsal İletişim Birimi oluşturulmuştur. Böylece, Kuruma ilişkin farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmaların söz konusu birimler tarafından yapılması planlanmıştır. Akabinde ise, tavsiye, gönderme, dostane çözüm kararlarının takibinin sistematik olarak yapılması için Araştırma, Takip ve Değerlendirme Bürosu kurulmuştur. Böylece, gerek kararların takibi gerekse idarelerle olan etkin iletişim noktasında yürütülen faaliyetler ile kararlara uyum oranlarında artış gerçekleşmiştir.

Ayrıca, bakan, bakan yardımcıları ve genel müdürler başta olmak üzere idarenin en üst düzey yetkilileriyle yapılan toplantı ve iş birliği görüşmeleri de uyum oranının artmasına büyük katkı sağlamaktadır.

Öte yandan Kurumumuz, denetim faaliyetlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi adına gerçekleştirmekte ve gücünü Yüce Meclisin manevi şahsiyetinden almaktadır. Bu kapsamda, Dilekçe ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonundan kurulu Karma Komisyona her yıl sunulan yıllık raporlarımızın görüşülmesi de kararlarımıza uyum oranının artmasına katkı sağlamaktadır. Özellikle Alt Komisyon toplantılarında Kurumumuzun verdiği tavsiye kararlarına uymayan/uyamayan ya da istediği bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşmayan kurum temsilcilerinin dinlenmesinin uyum oranlarında olumlu yansımalara sebep olmaktadır.

2019 YILI UYULMAYAN TAVSİYE KARARLARININ LİSTESİ

SIRA NO	ŞİKÂYET NO	ŞİKÂYETİN ÖZETİ	VERİLEN KARAR TÜRÜ	BAŞVURUYA KONU DARELER
1.	2018/15163	Başvuranın, taşınmazının kamulaştırılması talebi	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
2.	2018/16207	Öğenin ücretinden yapılan kesintinin iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
3.	2018/3659	Tezsin savundurulmamasına itiraz ve mağduriyetine neden olanlar hakkında gerekli işlemlerin yapılması talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI (TÜBİTAK)
4.	2018/9098	YMM snav sonucuna itiraz	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
5.	2018/9162	Başvuranın emlak vergisinden muafiyeti ile ödediği emlak vergilerinin de düzeltme yoluyla iadesi talepleri hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	DOĞANKENT BELEDİYE BAŞKANLIĞI
6.	2018/8858	Aile yardım ödeneği talebi hakkında	Tavsiye Kararı	SULTANBEYLİ İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
7.	2018/9523	Başvuranın, çeşitli hizmet alım sözleşmeleri kapsamında geçen çalışma sürelerine ilişkin kıdem tazminatından, asıl işverenin sorumlu olup olmadığının belirlenmesi talebi	Tavsiye Kararı	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
8.	2018/9732	Hizmet birleştirilmeden aylık bağlanması talebi	Tavsiye Kararı	BAĞCILAR SOSYAL GÜVENLİK MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ
9.	2018/9332	Disiplin cezasının kaldırılması talebi	Tavsiye Kararı	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

10.	2018/9808	Astsubay okulu süreleri prim tutarları hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
11.	2018/9793	YMM sınav sonucuna itiraz	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
12.	2018/10513	Silahlı özel güvenlik görevlisi kimlik kartı hakkında	Tavsiye Kararı	ŞIRNAK İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
13.	2018/9056	Yurtdışı borçlanma tutarını güncellenerek ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
14.	2018/9790	YMM sınav sonucuna itiraz	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
15.	2018/11746	Açıktaki kalınan sürelerle ilişkin maaş kesintilerinin tadisi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
16.	2018/11010	Sürekli işçi kadrosuna geçirilme talebi hakkında	Tavsiye Kararı	İSTANBUL SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
17.	2018/10175	Başvuranın tarafına geçici görev yolluğu ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA ÇALIŞMA, SOSYAL HİZMETLER VE AİLE İL MÜDÜRLÜĞÜ
18.	2018/10352	Naklen tayin sebebiyle sürekli görev yolluğu ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	YEŞİL YURT BELEDİYE BAŞKANLIĞI
19.	2018/7639	Başvuranın, ruhsat alanının işletilmesine izin verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
20.	2018/11001	Sürekli işçi kadrosuna geçiş yapan başvuranın 5620 sayılı Kanun kapsamında yer değişikliği talebi hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
21.	2018/5434	Yurt dışı borçlanma talebi hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
22.	2018/11934	Silahlı taşıma ruhsatı verilmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

23.	2018/8989	Başvuran, pozitif ayrımcılık ilkesi gereği engelli bireylerin araç anahtarlarının ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda sınav merkezlerine alınmasını talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ÖSYM KOORDİNATÖRLÜĞÜ
24.	2018/11786	Başvuranın, TFF PFDK tarafından verilen 4 aylık hak mahrumiyeti cezasının yok hükmünde olduğunun tespit edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU
25.	2018/8851	Başvuranın trafik görevlilerince gerçekleştirilen alkol kontrolüne yönelik uygulamanın vatandaşların mağduriyetine yol açmayacak şekilde düzenlenmesi talebi	Tavsiye Kararı	TRAFİK UYGULAMA VE DENETLEME DAİRE BAŞKANLIĞI
26.	2018/10841	Kaldırım ve Kanalizasyon Borcu şerhinin kaldırılması talebi	Tavsiye Kararı	KÜTAHYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
27.	2018/10796	Başvuran şirketin ruhsat sahibi olduğu astım ve KOAH tedavisinde kullanılan inhaler ürünlerinin/ ilaçlarının usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı iddiası	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU BAŞKANLIĞI
28.	2018/10972	Başvuranın engellilik durumuna bağlı yer değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
29.	2018/13083	Başvuranın aile birliği sebebiyle yer değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
30.	2018/10328	Vazife malullüğü ve nakdi tazminat talebi hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
31.	2018/10749	Merkez Hakem Kurulu Talimatı'na aykırı işlem yapıldığı iddiası	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU
32.	2018/10797	Şikayetçi şirketin ruhsat sahibi olduğu astım ve KOAH tedavisinde kullanılan inhaler ürünlerinin/ ilaçlarının usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı iddiası hakkındadır.	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU BAŞKANLIĞI
33.	2018/10844	Başvuran şirketin ruhsat sahibi olduğu "Sefalosporinlerden biri + klavulanik asit" etkin maddelerini içeren ürünlerinin/ ilaçlarının usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı ve geri çekildiği iddiası hakkında	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU BAŞKANLIĞI

34.	2018/10845	Başvuran şirketin ruhsat sahibi olduğu "Sefiksım + klavulanik asit" etkin maddelerini içeren ürünlerinin/ ilaçlarının usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı iddiası hakkındadır.	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU BAŞKANLIĞI
35.	2018/10846	Başvuran şirketin ruhsat sahibi olduğu "sefalosporinlerden biri + klavulanik asit" etkin maddelerini içeren ürünlerinin/ ilaçlarının usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı iddiası hakkındadır.	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU BAŞKANLIĞI
36.	2018/11382	Protokol yürürlükteyken göreve başlayan şikayetçiye promosyon ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ULA KAYMAKAMLIĞI
37.	2018/17586	28 Şubat sürecinde yaşanan mağduriyet hakkında	Tavsiye Kararı	DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI
38.	2018/11110	Başvuranın hakkında verilen disiplin cezasına itiraz hakkında	Tavsiye Kararı	MALTEPE 2 NOLU L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRLÜĞÜ
39.	2018/11321	Meslek kodu hakkında	Tavsiye Kararı	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
40.	2018/11445	Başvuranın iş sonu tazminatının ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	KÜTAHYA DÜMLÜPİNAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
41.	2018/11673	Başvuranın, performans değerlendirme puanının yeniden değerlendirilmesi talebine ilişkindir.	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
42.	2018/13027	Başvuran tarafından kıdem tazminatı talebi	Tavsiye Kararı	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
43.	2018/13234	Başvuranın işçi kadrosuna geçirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
44.	2018/13542	Başvuranın sürekli işçi kadrosuna geçirilme talebi	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
45.	2018/17612	Yol harcamalarına katılım payı ödemesinin iadesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

46.	2018/12202	Başarısızlık gerekçesiyle öğrenim bursunun kesilmesi işlemine itiraz	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	KREDİ VE YURTLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
47.	2018/12545	Başvuranın, lazer ameliyatlı olması nedeniyle askeri öğrenci olma talebinin reddi işlemine itirazı hakkındadır.	Tavsiye Kararı	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
48.	2018/13161	Başvuranın isteğe bağlı sigortalı sayılması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
49.	2018/13408	Özel mülkiyete konu taşınmazın bir bölümü üzerinden kamulaştırma yapılmaksızın yol geçirilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.	Tavsiye Kararı	ERMENEK BELEDİYE BAŞKANLIĞI
50.	2018/14370	Taşınmazla ilişkin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
51.	2018/15387	Başvuranın İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinden mezun olmaya hak kazanan öğrencilere islak imzalı diploma düzenlenmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA REKTÖRLÜĞÜ
52.	2018/13086	İşkilip Kaymakamlığna atanma talebi hakkındadır.	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ÇORUM VALİLİĞİ
53.	2018/9177	YMM sınav sonucuna itiraz hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
54.	2018/10168	YMM sınav sonucuna itiraz hakkında	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
55.	2018/11432	"Delofed MR 2,5/120 mg Kapsül" isimli ürünün / ilacın ruhsatnamesinin usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı iddiası hakkındadır.	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU BAŞKANLIĞI
56.	2018/11727	Asli görevinin yanında iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilen başvurana çalışma yaptığı 2016 yılı Eylül ayı için yapılan ödemeye ilişkin kesinti hakkında	Tavsiye Kararı	TRABZON SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

57.	2018/11724	Görevlendirmeye itiraz hakkındadır.	Tavsiye Kararı	SİVAS İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
58.	2018/17241	Başvuranın, dilekçesinde belirtmiş olduğu tercihleri doğrultusunda cezaevine naklinin sağlanması talebi hakkında	Tavsiye Kararı	CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
59.	2018/12402	Başvuranın, 7.340,25 TL maddi ekonomik zarar ile 1.200,00 TL mahkeme masraflarının ödenmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
60.	2018/12265	Başvuranın sürekli işçi kadrosuna geçirilme talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
61.	2018/13984	Şikâyetçinin, yol bozukluğunun giderilmesine ilişkin talepleri hakkında	Tavsiye Kararı	HAYRAT BELEDİYE BAŞKANLIĞI
62.	2018/12384	Cephe dışı kullanım hakkında	Tavsiye Kararı	KADIKÖY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
63.	2018/12526	Sürekli görev yoluğu talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
64.	2018/13147	Başvuranın, tayin talebi hakkında	Tavsiye Kararı	KASTAMONU DEFTERDARLIĞI
65.	2018/13954	Emekli yardımı hakkında	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
66.	2018/12938	Başvuranın, ailesine yakın ceza infaz kurumuna nakil talebi	Tavsiye Kararı	ADALET BAKANLIĞI
67.	2019/412	5580 sayılı Kanunun 8'inci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında izin talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI
68.	2018/12740	Başvuranın 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 11. maddesi uyarınca özlük hakkı verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
69.	2018/16705	Başvuranın, sürekli işçi kadrosuna geçirilme talebi	Tavsiye Kararı	ADYAMAN VALİLİĞİ
70.	2018/12823	Kentsel dönüşüm uygulamaları hakkında	Tavsiye Kararı	MAMAK BELEDİYE BAŞKANLIĞI

71.	2019/112	Meslek kodu değişikliği talebi hakkında	Tavsiye Kararı	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
72.	2018/13520	Başvurunun taşınmazı üzerinde bulunan imar kısıtlamasından kaynaklanan mağduriyetimin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI ÜMRANIYE BELEDİYE BAŞKANLIĞI
73.	2018/13499	Seilden dolayı oluşan zararlarının karşılanması talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	BALIKESİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
74.	2018/13593	Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması hakkında	Tavsiye Kararı	POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
75.	2018/16009	Başvurunun 5620 sayılı Kanun kapsamında engelli işçilere tanınan nakil hakkının kullanılmasını talebi	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MANİSA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
76.	2019/405	Dış temsilcilik misyon koruma görev süresinin tamamlanması talebi	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
77.	2018/15286	Ek ders ücretinin ödenmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
78.	2018/16427	Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği sözlü sınav puanına itiraz	Tavsiye Kararı	MUŞ VALİLİĞİ
79.	2019/2050	Başvurunun ilişik kesme işlemine itiraz	Tavsiye Kararı	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
80.	2019/290	Şikâyetçinin ruhsat sahibi olduğu "deksrabeprazol" etkin maddesini içeren "Dextridon MR 30/10 mg Kapsül" isimli ürünün/ ilacın usul ve yasaya aykırı olarak askıya alındığı iddiası hakkında	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU
81.	2018/16177	Yurt dışı borçlanma tarih aralığının değiştirilmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

82.	2018/16237	Başvuranın, meslek odası üyeliğinden ayrılma talebi hakkında	Tavsiye Kararı	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
83.	2018/15651	Başvuranın, geçimini sağlayacak başka bir geliri bulunduğu gerekçesiyle kesilen ve ödenmeyen babasından dolayı aldığı BAĞ-KUR ölümlü aylıklarının tarafına yasal faiziyle birlikte ödenmesi talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
84.	2018/16030	Başvuranın girilmesi olduğu "Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Sınavı" sorularının erişime açılması talebi hakkında	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
85.	2018/16223	Staj ücreti ödenmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
86.	2019/300	Şikayetçinin ruhsat sahibi olduğu "Dexgard MR 30/10 mg Kapsül" isimli ürünü/ ilacın "salinimi değiştirilmiş modifiye ilaç" formu nedeniyle askıya alınmasının usul ve yasaya olduğu iddiası hakkındadır.	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU
87.	2019/2904	SGK'nın fatura bedelleri üzerinden yaptığı kesintiler hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
88.	2019/1719	Mülakat sınavına itiraz hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
89.	2019/105	Çocuk yardımı ve asgari geçim indirimi ödeneğinin ödenmesi talebi hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
90.	2018/15773	Başvuranın görevden ayrı kaldığı süre için mali haklarının ödenmesi talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	TÜRKİYE İLAÇ VE İŞLETME ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
91.	2018/15913	Başvuranın, adına yapılan prim tevkifatına istinaden geçmişe dönük olarak sigortalılık tescilinin yapılması ile ziraat odası kaydına istinaden kesintisiz sigortalı sayılma talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
92.	2018/15013	Başvuranın, ailesine yakın ceza infaz kurumuna nakil talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI

93.	2019/4049	Vekalet aylığı ödemesi talebi hk.	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
94.	2018/16281	Emlak vergisinin hatalı tahakkuk ettirildiği iddiası	Tavsiye Kararı	KADIKÖY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
95.	2018/16104	Başvurunun, hakkında verilen uyarı ve knama cezalarına itirazı hakkındadır.	Tavsiye Kararı	İZMİR DEFTERDARLIĞI
96.	2018/17351	Teknisyen unvanı verilmesi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
97.	2018/17582	Meslek kodu değişikliği talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
98.	2018/17304	Başvurunun disiplinsizlik gerekçesiyle uygulanmış Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırma işleminin iptali ve haklarının iadesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI
99.	2019/1778	Genel Sekreter olarak atanan başvuranın ücret talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI
100.	2019/1007	Başvurunun taşınmazı üzerindeki imar kısıtlamasının kaldırılması ya da arsa kamulaştırma bedelinin güncel rayiç bedel üzerinden mümkünse uzlaşma yolu ile belirlenerek ödenmesi talebine	Tavsiye Kararı	BÜYÜKÇEKMECE BELEDİYE BAŞKANLIĞI
101.	2018/15370	Başvurunun görevden ayrı kaldığı süre için mali ve sosyal hakların ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI
102.	2019/3364	Başvurunun geriye dönük aile yardımı talebi	Tavsiye Kararı	ELAZIĞ İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
103.	2019/6821	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
104.	2019/6493	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
105.	2019/4094	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
106.	2019/4693	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI

107.	2019/4697	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
108.	2019/6154	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
109.	2019/4700	Röntgen teknisyenliği branşı hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
110.	2019/1923	Burs tahsis işlemleri hakkında	Tavsiye Kararı	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
111.	2018/17266	Şikâyetçinin, indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından geçmişe dönük (2017-2018) yararlanma talebi (bu dönemlerde ödediği vergilerin iadesi) hakkında	Tavsiye Kararı	TERME BELEDİYE BAŞKANLIĞI
112.	2018/17155	İndirimli emlak vergisi oranından yararlanma talebi	Tavsiye Kararı	ATAKUM BELEDİYE BAŞKANLIĞI GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
113.	2019/7573	Online ödeme sisteminde yaşanan teknik aksaklık sebebiyle YKS ücretini yatıramayan başvuranın mağduriyeti hakkında	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
114.	2018/16382	Başvuranın emekli aylık farkları ve emekli ikramiyesi farkı	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
115.	2018/16378	Başvuranın sürekliliği işçi kadrosuna geçiş talebi	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
116.	2018/17521	Başvuranın sağlık mazereti nedeniyle tayin talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
117.	2018/17163	Kıdem ve ihbar tazminatı talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
118.	2019/9	28 Şubat sürecinde ataması yapıldığı halde göreve başlayamayan başvuranın 5525 Sayılı Kanundan faydalanma talebi	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI

119.	2018/16883	HGS sisteminden geçiş ihlali yaptığı gerekçesiyle yazılan idari para cezalarının iptali talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
120.	2019/2875	Promosyon ödeme talebi	Tavsiye Kararı	SİLİVRİ BELEDİYE BAŞKANLIĞI
121.	2019/3795	Başvuranın, geçici teminatın iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
122.	2019/9126	İmar planlarında kamu hizmetleri fonksiyonuna ayrılan taşınmaz nedeniyle oluşan mağduriyetin giderilmesi istemi	Tavsiye Kararı	BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
123.	2019/398	Başvuranın emekli hakim statüsüyle mensup sayılarak sosyal tesislerden yararlanması ve tarafına fotoğrafı kimlik kartı verilmesi talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET TEŞKİLATINI GÜÇLENDİRME VAKFI
124.	2019/2173	İşyeri ruhsatı verilmesi talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
125.	2019/1914	Başvuranın, ailesine yakın ceza infaz kurumuna nakil talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
126.	2019/1482	Emlak vergisi hakkında	Tavsiye Kararı	DARICA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
127.	2019/7583	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
128.	2019/1978	Başvurucunun oğlu engelli çocuk için yeniden evde bakım ücreti ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ŞANLIURFA AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ
129.	2019/1443	Polis akademisinde öğrencilikte geçen süreleri borçlanma talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
130.	2019/1985	Başvuranın, polis akademisinde geçen öğrencilik sürelerinin borçlandırılması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

131.	2019/4569	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
132.	2019/3134	ÖSYM tarafından gerçekleştirilen 2018 İş Sağlığı ve Güvenliği (2018-ISG) Genel Müdürlüğü İş Yeri Hekimliği ve İş Güvenliği Uzmanlığı 2. Dönem Sınavında hatalı olduğu iddia edilen 6'ncı ve 14'üncü soruların iptal edilmesi talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ÖSYM KOORDİNATÖRLÜĞÜ
133.	2019/1936	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine üç ders sınav hakkı tanınması talebi hakkındadır	Tavsiye Kararı	MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
134.	2019/1434	Başvurunun nakil talebi hakkmda	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
135.	2019/922	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	KAYSERİ KREDİ VE YURTLAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
136.	2019/921	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	KAYSERİ KREDİ VE YURTLAR İL MÜDÜRLÜĞÜ
137.	2019/872	Sürekli işçilerin meslek koduna talebi	Tavsiye Kararı	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
138.	2019/584	Ödediği verginin iade talebi hakkında	Tavsiye Kararı	AKSARAY DEFTERDARLIĞI
139.	2019/1199	Disiplin cezasına itiraz hakkında	Tavsiye Kararı	ÇAYCUMA İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
140.	2019/1625	Ders muafiyeti talebi hakkında	Tavsiye Kararı	ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
141.	2019/1489	Başvuruların nakil talebi hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
142.	2019/710	Dolmuşlara durak yeri talebi hakkında	Tavsiye Kararı	TRABZON VALİLİĞİ
143.	2019/1035	Başvurunun, hakkında verilen disiplin cezasının kaldırılması talebi	Tavsiye Kararı	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
144.	2019/2248	Başvurunun emekli ikramiyesinden geçmiş dönemlere ait kurum karşılıkları ve kesenek farklarının kesilmesi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

145.	2019/1947	Kesinleşmiş mahkûmiyet gerekçesi ile kesilen kredinin devam ettirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
146.	2019/1440	Sözleşmeli statüde geçirilen hizmetlerin kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
147.	2019/867	Emekli ikramiyesine ilişkin	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
148.	2019/861	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talepleri hakkındadır.	Tavsiye Kararı	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
149.	2019/606	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	HATAY BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
150.	2019/3398	Sürekli işçilerin meslek koduna ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
151.	2019/2060	Geçmişe yönelik olarak aile yarımı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
152.	2019/486	Eski Akademik Tesvik Ödenği Yönetmeliği kapsamında puan alınabilen akademik faaliyetlerden yeni Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile bir anda puan alınamamasına itiraz	Tavsiye Kararı	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
153.	2019/215	İdare ile yapılan kira sözleşmesi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
154.	2019/8365	Disiplin cezalarının usulen ve esasen uyulması gereken kurallara uyulmadığı iddiası ile kaldırılması talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
155.	2019/7853	Başörtüsü mağduru olan başvuranın lisans tamamlama talebi	Tavsiye Kararı	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
156.	2019/3872	Mazeret nedeniyle tayin talebi	Tavsiye Kararı	OSMANIYE İL ÖZEL İDARESİ
157.	2019/221	Başvuranın Af Kanunu kapsamında üniversiteye kayıt talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

158.	2018/17894	Hakedişlerden kesilen damga vergisinin tarafına iadesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MALİYE BAKANLIĞI MERKEZ SAYMANLIK MÜDÜRLÜĞÜ
159.	2018/16024	Kişisel verilerine izinsiz erişimi iddiası	Tavsiye Kararı	İSTANBUL GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
160.	2019/6895	Başvuranın, geçimini sağlayacak başka bir geliri bulunduğu gerekçesiyle kesilen ve ödenmeyen babasından dolayı aldığı BAĞ-KUR ölüm aylıklarının tarafına ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
161.	2019/5447	Emanet hesabında iken bütçeyle gelir kaydedilen veraset ve intikal vergisi teminatının iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
162.	2019/5399	Başvuranın 5620 sayılı Kanun'un Ek 2 nci maddesiyle kendisine tanınan engellilik mazereti nedeniyle yer değişikliği hakkının kullanılmasını talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
163.	2019/5085	Branş değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
164.	2019/7633	Meslek kodunun değiştirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	DIYARBAKIR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
165.	2019/6247	Promosyon ödemesi hakkında	Tavsiye Kararı	CEYHAN BELEDİYE BAŞKANLIĞI
166.	2018/13756	Başvuranın Kamu Yönetimi bölümü diploması düzenlenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
167.	2019/9444	Başvuranın başka bir ceza infaz kurumuna nakil istemi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
168.	2019/8892	Disiplin cezasının iptali hakkında	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
169.	2019/5744	Başvuranın performans değerlendirme notuna itirazı	Tavsiye Kararı	GAZİANTEP VALİLİĞİ
170.	2019/5411	Atamalar sebebiyle yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

171.	2019/4781	Başvuramın emekli ikramiyesi farkının ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	EMEKLİ VE SAĞLIK YARDIM SANDIĞI BAŞKANLIĞI
172.	2018/16132	Belediye şirketine işçi statüsünde çalışan başvuranın 6772 sayılı Kanun kapsamında ilave tediye eden yararlanma talebi	Tavsiye Kararı	HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
173.	2019/5434	Başvuramın, performans değerlendirme puanının yeniden değerlendirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
174.	2019/4737	Akademik teşvik puanının düzeltilmesi talebi hakkında	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	KÜTAHYA DÜMLÜPİNAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
175.	2019/4465	Polis Akademisinde eğitim gördüğü sürelerin borçlandırılması talebi	Tavsiye Kararı	EMEKLİLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
176.	2019/5435	Ders muafiyet talebi hakkındadır.	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
177.	2019/5231	Geçici görev harcırahının tarafına ödenmesi talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	ISKENDERUN T. TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRLÜĞÜ
178.	2019/8508	Aile yardımı ödeneği hakkında	Tavsiye Kararı	İLLER BANKASI ERZURUM BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
179.	2019/7421	Tayin talebi hakkında	Tavsiye Kararı	BITLİS EREN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
180.	2019/7286	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ADALET BAKANLIĞI
181.	2019/7285	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ADALET BAKANLIĞI
182.	2019/7284	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ADALET BAKANLIĞI
183.	2019/5737	Şikâyetçinin, gelir kaydedilen teminatının iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MANİSA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

184.	2019/4926	Somradan monte edilen elektrik panosunun yerinin değiştirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	DİÇLE ELEKTRİK DAĞITIM ANONİM ŞİRKETİ
185.	2019/3743	Başvuramın, EPDK tarafından kendilerine verilen ihtar cezasının iptal edilmesi talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURULU
186.	2019/9959	Branşının "Laboratuvar Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
187.	2019/9571	Branşının "Laboratuvar Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
188.	2019/9511	Branşının "Laboratuvar Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
189.	2019/7623	Branşının "Anestezi Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
190.	2019/7373	Branşının "Diş Protez Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
191.	2019/7361	Branşının "Anestezi Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
192.	2019/5486	Branşının "Laboratuvar Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
193.	2019/3267	Başvuramın, engelli olduğunu ve maddi güçlük içinde bulunduğunu ifadeyle KYK yurtlarında kalan engelli öğrencilerden barınma ücreti alınmamasını talep etmektedir	Tavsiye Kararı	KREDİ VE YURTLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
194.	2019/2515	Emekli aylığı ve emekli ikramiyesinin güncellenerek ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
195.	2019/3158	Başvuramın İŞKUR tarafından düzenlenecek eğitim programına katılma talebi	Tavsiye Kararı	KONYA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
196.	2019/2246	Kamu kurumlarında işçi statüsünde çalıştığı dönemlerin emekli ikramiyesi ödemesinde değerlendirilmesi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
197.	2019/2863	Eksik ve geç ödenen aylıkların yasal faizi ile birlikte ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
198.	2019/5624	İşgallerin kaldırılarak imar yolunun açılması talebi	Tavsiye Kararı	KAĞITHANE BELEDİYE BAŞKANLIĞI

199.	2019/84	Başvuramın, tarafına maktu mesai ücreti ve geçici görev yolluğu ödenmesi talepleri	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
200.	2019/6732	Şikâyetçinin, tasarruf kesintisi ve katkılardan kaynaklanan anapara ve nema alacaklarının ödenmesine ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE CUMHURİYETİ ZİRAAT BANKASI ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
201.	2019/10692	Branşının "Laboratuvar Teknisyeni" olarak düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
202.	2019/9519	Başvuramın sivil savunma uzmanı olarak görevlendirilmesi ve maaş farklarının ödenmesi talepleri	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
203.	2019/6522	Başvuramın ölüm aylığının hesabına itirazı ve birikmiş malullük aylıklarının faiziyle ödenmesi talebi	Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
204.	2019/10274	Disiplin cezasının geri alınması talebi hakkında	Tavsiye Kararı	HORASAN İLÇE TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
205.	2019/6704	Başvuramın sürekli işçi kadrosuna geçirilmemesi nedeniyle uğramış olduğu zarar hakkındadır.	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
206.	2019/12737	Açılması planlanan özel hastane için ön izin verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
207.	2019/6422	Aylık farklarının güncel değerler üzerinden ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
208.	2019/6585	Başvuramın görev tazminatı hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
209.	2019/12022	Röntgen Teknisyenliği branşı	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
210.	2019/7561	Branş değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
211.	2019/7444	Yersiz ödeme nedeniyle çıkarılan borcun iptal edilmesini talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

212.	2019/8153	Talep edilen yersiz ödemenin iptal edilmesi hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
213.	2019/8056	Kuralkan Bilişim Otomotiv San. ve Dış Tic. A.Ş. (Eski unvanı, Sentim Bilişim Teknolojileri San. ve Tic. A.Ş.) ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında akdedilen sözleşme kapsamında, sözleşme bedeli ile sözleşme fiyatlarıyla yapılan işin tutarı arasındaki bedel farkı tutarının ödenmesi talebi hakkında.	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
214.	2019/8055	Akdedilen sözleşmeler kapsamında adı geçen şirketten tahsil edilen damga vergisinin mükerrer yapıldığı iddiası	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
215.	2019/10255	Promosyon ödemesi hakkında	Tavsiye Kararı	BASKIL İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
216.	2019/8182	Yersiz ödeme nedeniyle çıkarılan boreca itiraz hakkındadır	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
217.	2019/12020	Mecburi hizmet yükümlülüğünün devri hakkında	Tavsiye Kararı	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
218.	2019/8261	Mazerete dayalı yer değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
219.	2019/8250	Başvuranın sigorta primlerinin iptal edilmesi nedeniyle yaşadığı mağduriyet hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
220.	2019/8098	Yersiz ödeme kapsamında tarafına yansıtılan borcun iptali talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
221.	2019/8029	Temsile yetkili olduğu şirket hakkında uygulanan cezalı ÖTV tarhi ve vergi ziyai cezasına ilişkin işlemlerin geri alınması talebi	Tavsiye Kararı	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
222.	2019/10090	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
223.	2019/12750	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI

224.	2019/11141	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
225.	2019/10270	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
226.	2019/10170	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
227.	2019/10107	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
228.	2019/9688	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
229.	2019/9475	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
230.	2019/9467	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
231.	2019/9155	Branşının röntgen teknisyeni olarak değiştirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
232.	2019/8357	Başvuranın engelli yer değiştirmesi kapsamında Ereğli İlçe Nüfus Müdürlüğüne atanma talebi	Tavsiye Kararı	KONYA İL NÜFUS VE VATANDAŞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
233.	2019/8187	Açığa alınma nedeniyle ödenmeyen mali hakların ödenme talebi	Tavsiye Kararı	ÇUBUK İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
234.	2019/8137	Başvuranın, ölüm aylığı talebi ile birlikte yersiz ödeme gerekçesiyle yapılan işin takibinin sonlandırılması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

235.	2019/12407	Döner sermaye ek (performans) ödemesinin yapılması talebi	Tavsiye Kararı	SAMSUN İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
236.	2019/10622	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
237.	2019/10618	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
238.	2019/10560	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
239.	2019/10559	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
240.	2019/10558	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
241.	2019/10557	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
242.	2019/10556	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
243.	2019/10555	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
244.	2019/10553	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
245.	2019/10551	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
246.	2019/8052	Ücretli izin talebi hakkında	Tavsiye Kararı	ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
247.	2019/13179	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI
248.	2019/10721	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI
249.	2019/10717	Arşiv Uzmanlığına atanma talebi	Tavsiye Kararı	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI

250.	2019/11301	Yasaya uygun ücret karşılığında internet hizmetinde kullanılmak üzere kablo geçişine izin verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
251.	2019/3666	Taşeron işçisinin eski hükümlü olarak sürekliliği işçi kadrosuna geçiş talebi	Tavsiye Kararı	UŞAK İL ÖZEL İDARESİ
252.	2019/9361	Başvuranın vekil öğretmenlik başlangıç tarihinin sigortalılık başlangıç tarihi olarak kabul edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
253.	2019/9775	Açık Lise öğrencilerine staj ücreti ödenmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MALATYA VALİLİĞİ
254.	2019/9658	Gayrimenkul Değerleme Uzmanlarının mesleki tecrübelerinin SPL A.Ş. tarafından düzenlenen eğitim programı ile sağlanmasına yönelik uygulamanın kaldırılması hakkında	Tavsiye Kararı	SERMAYE PİYASASI KURULU BAŞKANLIĞI
255.	2018/13413	Şikâyetçinin, imar mevzuatına aykırı yapı ile ilgili gereğinin yapılması talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret	ÜSKÜDAR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
256.	2019/10673	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
257.	2019/10200	Giyim yardımı verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	BORU HATLARI İLE PETROL TAŞIMA ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
258.	2019/9533	Kaçak elektrik kullanım cezasına itiraz	Tavsiye Kararı	TEDAŞ TOROSLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
259.	2019/10789	Gayrimenkul Değerleme Uzmanlarının mesleki tecrübelerinin SPL A.Ş. tarafından düzenlenen eğitim programı ile sağlanmasına yönelik uygulamanın kaldırılması	Tavsiye Kararı	SERMAYE PİYASASI KURULU BAŞKANLIĞI

260.	2019/17777	Branşının "Anestezi Teknisyeni" olarak düzenlenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
261.	2019/9908	2011-2017 yıllarına ait aile yardımının ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	İLLER BANKASI ADANA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
262.	2019/11452	Başvurunun görevinden çekilmiş sayılması işleminin iptali talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
263.	2019/11927	Sikâyetçinin, ikale sözleşmesi kapsamında kendisine yapılan ödemelerden yapılan gelir vergisi kesintinin, 193 sayılı Kanunun geçici 89 uncu maddesi uyarınca tarafına iade edilmesine ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
264.	2019/10305	Kayıdının yapılması talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
265.	2019/11438	Başvuran hakkında verilen idari para cezasının kaldırılması talebi	Tavsiye Kararı	MİDYAT KAYMAKAMLIĞI
266.	2019/17041	Performans değerlendirme notu hakkında	Tavsiye Kararı	ŞANLIURFA İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
267.	2019/10631	Emlak vergisi muafiyetinden yararlanma talebi	Tavsiye Kararı	ATAKUM BELEDİYE BAŞKANLIĞI
268.	2019/10444	Başvuran şirketin 2 farklı sözleşme için, sözleşme süreleri bittikten sonra summaya devam ettikleri hizmetlere ilişkin giderlerin taraflarına ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
269.	2019/7752	Akaryakıt istasyonunun satış işleminin iptali talebi	Tavsiye Kararı	TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU BAŞKANLIĞI
270.	2019/11135	Unvan değişikliği yapılması talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
271.	2019/10836	Kiraya verdikleri dükkânlara açılış izninin verilmemesi	Tavsiye Kararı	ŞEHZADELER BELEDİYE BAŞKANLIĞI
272.	2019/10734	Yersiz ödeme kaynaklı çıkarılan borcun iptal edilmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

273.	2019/12050	İş sonu tazminatı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
274.	2019/11294	Toplam hizmet süresinin eksik hesaplandığı iddiası	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
275.	2019/12047	Yolluk ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ADALET BAKANLIĞI
276.	2019/11809	Başvuranın, geçimini sağlayacak başka bir geliri bulunduğu gerekçesiyle kesilen ve ödenmeyen babasından dolayı aldığı BAĞ-KUR ölümlü aylıklarının tarafına yasal faizle birlikte ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
277.	2019/17950	İndirimli bina vergisinden yararlanma talebi	Tavsiye Kararı	MAMAK BELEDİYE BAŞKANLIĞI
278.	2019/14376	Aile ödeneği talebi hakkında	Tavsiye Kararı	BATMAN SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
279.	2019/14058	Sürekli görev yoluğu ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
280.	2019/13926	Hukuka aykırı ilanın ve atamanın geri alınması talebi	Tavsiye Kararı	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
281.	2019/12302	Başvuranın kamu görevinden çıkarıldığı döneme ait mali ve sosyal haklarının ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ESKİŞEHİR VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
282.	2019/11587	İhraç sonrası kamu görevine iade edilen başvuranın atamasının ihraç öncesindeki kadrosuna yapılması talebi	Tavsiye Kararı	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
283.	2019/11497	510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin onuncu fıkrası kapsamında borçlandırılan sürenin sigortalılık başlangıç süresini borçlandırılan süre kadar geriye çekmemesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

284.	2019/11035	Başvuramın meslek kodunun düzeltilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
285.	2019/17968	Mazeret nedeniyle tayin talebi	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
286.	2019/11887	Başvuramın staj muafiyeti talebi	Tavsiye Kararı	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
287.	2019/13305	Şikayecinin emekli maaşından elektronik haciz yoluyla yapılan tahsilat miktarının iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	HASAN TAHSİN VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
288.	2019/14125	2018 yılı E-KPSS puanıyla, engelli kadrosundan Hava Kuvvetleri Komutanlığına Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni olarak yerleştirilen başvurana, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinin 76'ncı maddesi kapsamında "TSK'da Engelli Memur Olamaz" şeklinde sağlık kurulu raporu düzenlenmesine ilişkin	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
289.	2019/11537	Branşının "Sağlık Memuru (EKG Teknisyeni)" olarak düzeltilmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
290.	2019/17006	Yangın söndürme esnasında hayatını kaybeden müteveffanın, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinden kaynaklanan tazminat hakkının yakınlara ödemesi talebi	Tavsiye Kararı	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
291.	2019/11975	Aile birliği mazereti nedeniyle atanma talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
292.	2019/16168	Başvuramın 2013 yılında vermiş olduğu istifa dilekçesinin Oda tarafından işleme alınması ve tahakkuk ettirilen aidat borcunun iptali talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret	TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
293.	2019/9646	Fiili hizmet süresi zammı	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI

2020 YILI UYULMAYAN TAVSİYE KARARLARININ LİSTESİ

SIRA NO	ŞİKÂYET NO	ŞİKAYETİN ÖZETİ	VERİLEN KARAR TÜRÜ	BAŞVURUYA KONU İDARELER
1.	2019/10696	Yüz yüze eğitime başlama talebi ile okula ulaşım şartlarının iyileştirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	KOCAELİ İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2.	2019/12015	Sağlık sebebi ile nakil talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
3.	2019/12079	Başvuranın mesleki eğitiminin karşılığı olan ücretin ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
4.	2019/12263	Şikâyetçinin, kat maliki olduğu apartmanın oturulması ve kullanılması kanunların verdiği yetkiye dayanılarak yasak edilen binalar sınıfına girdiği iddiasıyla Emlak Vergisinden muafiyet talebi	Tavsiye Kararı	KADIKÖY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
5.	2019/12285	Hac grubunun değiştirilmesi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
6.	2019/12326	Başvuranın yaptığı mesleki eğitim karşılığı ücretin ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SİVAS İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
7.	2019/12361	Sözleşme ile ilgili talepler hakkındadır.	Tavsiye Kararı	EDİRNE İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
8.	2019/12432	Başvuranın tekniker unvanlı kadroya atanma talebi	Tavsiye Kararı	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
9.	2019/12544	Yapı kullanım izin belgesi talebi	Tavsiye Kararı	KARS BELEDİYE BAŞKANLIĞI
10.	2019/12680	28 Şubat döneminde görevden alınan başvuranın çıkartılan aftan faydalanma talebi	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
11.	2019/12773	Mahkeme kararı ile hak kazanılan emekli ikramiyesinin faiz ile ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
12.	2019/12912	Başvuranın almış olduğu yetim aylığının kesilmesi ve ödenen aylıkların tarafına borç çıkarılması hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

13.	2019/13128	Kamu görevinden çıkarıldığı döneme ait mali ve sosyal hakların ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	YENİMAHALLE İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
14.	2019/13171	Başvuranın 20 Mart 2017 tarihi itibarıyla Oda üyeliğinin sonlandırılması ve Odaya herhangi bir borcunun olmadığına tarafına bildirilmesi yönündeki talebi	Tavsiye Kararı	GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
15.	2019/13292	Öğretim elemanı ilanının yenilenmesi talebi	Tavsiye Kararı	TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
16.	2019/13320	"Konumması gerekli taşınmaz kültür varlığı," olarak tescil edilen ve "Tarihi ve kentsel sit alanı" içerisinde yer alan taşınmazın kamulaştırılması istemi	Tavsiye Kararı	ŞİŞLİ BELEDİYE BAŞKANLIĞI
17.	2019/13327	Başvuran, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamındaki tazminatın tarafına ödenmesini talebi	Tavsiye Kararı	HAKKARİ İL ÖZEL İDARESİ
18.	2019/13376	Ölüm aylığı hakkındadır	Tavsiye Kararı	ANTALYA SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
19.	2019/13392	Başvuranın isteğe bağlı sigortalılık primlerinin yurt dışındaki çalışmalarıyla çakışması nedeniyle iptal edilmesinin hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
20.	2019/13403	İlahiyat Tamamlama mezunlarının diplomasında yer alan şerhin kaldırılması veya DGS ile yerleşmiş sayılma talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
21.	2019/13463	Sürekli işçi kadrosunda çalışan başvuranın meslek kodu değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	BALIKESİR İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
22.	2019/13511	Başvuranın, kamu görevinden çıkarıldığı tarihten göreve başladığı tarihe kadar olan sürece ilişkin olarak mahrum kaldığı promosyon tutarının ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	YENİMAHALLE İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
23.	2019/13706	"Erkilet Aile Sağlığı Merkezi"nin isminin yeniden "Cemal Bozkurt Aile Sağlığı Merkezi" olarak değiştirilmesi talebine ilişkindir.	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI

24.	2019/13756	Promosyon ödeme talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE HALKBANKASI A.Ş.
25.	2019/13823	Naklen tayin hakkında.	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
26.	2019/13828	Başvuranın Bilgisayar Mühendisleri Odası üyeliğinin sonlandırılması ve biriken aidat borcuna ilişkin icra takibinin kaldırılması talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
27.	2019/13986	Başvuranın yurtdışı borçlanması iptalinin iadesinde borçlanma günündeki kur üzerinden ödeme yapılması hakkında	Tavsiye Kararı	SİVAS SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
28.	2019/14062	Başvuranın Bilgisayar Mühendisliği Oda üyeliğinden ayrılmaya ve aidat borcunun iptaline yönelik talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
29.	2019/14116	İş akdinin somut deliller gösterilmeden haksız bir şekilde sonlandırıldığını belirterek konunun yeniden değerlendirilmesini talebi	Tavsiye Kararı	MANİSA AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ
30.	2019/14589	Başvuran, hakkında açılan soruşturma dosyasının tarafına iletilmesini talebi	Tavsiye Kararı	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
31.	2019/14641	Başvuranın prim ödeme gün sayısı bilgilendirilmesinin hatalı olması nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetinin giderilmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
32.	2019/14846	Başvuranın meslek kodunun yapılmış olduğu işe uyumlu hale getirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
33.	2019/14903	Sözleşmeli sağlık personeli olarak görev yapan başvuranın aile birliği mazereti kapsamında yer değişikliği talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
34.	2019/15085	Açıkta kaldığı süreleri tekkabil eden 1/3 maaş ödemesinin faiz ya da enflasyon farkının tarafına ödenmesi talebi hakkında	Tavsiye Kararı	BAĞCILAR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
35.	2019/15113	Prim iadesine faiz talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
36.	2019/16280	Laboratuvar Teknisyenliği branşı	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI

37.	2019/17395	Başvuranın, Polis Akademisinde geçen sürelerini borçlanma talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
38.	2019/17499	Özel esaslara alınmamak ve resen tarihıyla karşı karşıya kalmamak adına verildiği iddia edilen düzeltme beyannamelerinin ve bu beyanname uyarınca tanzimin edilen ödeme emrinin iptal edilmesine, söz konusu beyan kapsamında yapılan işlemlerin irasının ve tahsil sürecinin durdurulmasına ilişkin talepler hakkındadır.	Tavsiye Kararı	MANİSA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
39.	2019/18268	Naklen tayin veya geçici görevlendirme hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
40.	2019/18674	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖSYM KOORDİNATÖRLÜĞÜ
41.	2019/18702	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖSYM KOORDİNATÖRLÜĞÜ
42.	2019/18707	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME DAİRE BAŞKANLIĞI
43.	2019/18726	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi(ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda başvuru ücretlerinin indirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
44.	2019/19156	Başvuranın, İdare tarafından kendisine yersiz yapıldığı belirtilen kira yardımı ödemesinin iade edilmesini gerektirdiği yönündeki işlemin iptal edilmesini talebi	Tavsiye Kararı	KADIKÖY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
45.	2019/7674	Kıdem tazminatı	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
46.	2019/9813	İntibak işlemleri hakkında	Tavsiye Kararı	EMEKLİLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

47.	2018/13992	Başvuranın tarafına verilen disiplin cezalarının iptal edilmesi, yemek hizmetlerinden merkez personeli gibi yararlanmaya devam etmesi ve maaşından yapılan kesintinin iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
48.	2018/15625	Başvuranın aile birliği mazereti nedeniyle görev yerinin değiştirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
49.	2019/14186	Ödenen verginin iade talebi	Tavsiye Kararı	HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
50.	2019/14341	Başvuranın Çevre Mühendisleri Odası üyeliğinden istifasının sağlanması, biriken aidat borcunun iptali ve başlatılan yasal takibin geri çekilmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
51.	2019/14342	İnternet alt yapı çalışması yapılması talebi	Tavsiye Kararı	TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM BAŞKANLIĞI
52.	2019/14370	Yersiz ödeme kaynaklı borcun iptal edilmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
53.	2019/14448	5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin onuncu fıkrası kapsamında borçlandırılan sürenin sigortalılık başlangıç süresini borçlanılan süre kadar geriye çekmemesi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
54.	2019/14452	Başvuranın nakil talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
55.	2019/15076	Başvuranın görevden uzaklaştırıldığı sürelerle ilişkin maaşından yapılan ve göreve iade sonrası tarafına ödenen kesintiler için faiz ödemesi talebi	Tavsiye Kararı	BAĞCILAR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
56.	2019/15306	Başvuranın nakil talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
57.	2019/18019	Kadroya geçtiği tarihten itibaren geçmiş atacaklarının verilmesi ve maaşının düzeltilmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
58.	2019/19657	Başvuranın kredi ile satın aldığı daireye ilişkin kendisinden kesilen emlak vergilerinin haksız olduğu gerekçesiyle haksız olan tutarın kendisine iade edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	TOPLU KONUT İDARESİ BAŞKANLIĞI

59.	2019/11671	Wilson hastalığının tedavisi için kullanılan ilaçların ücretinin tamamının SGK tarafından karşılanması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
60.	2019/13634	Herhangi bir spor federasyonuna bağlı olmayan Ju Jitsu ve Brezilya Ju Jitsu gibi spor dallarının yaygın eğitim kurs programlarına dahil edilmesi hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
61.	2019/14772	Öztlük hakları hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	MAKİNA VE KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
62.	2019/14808	Geriye dönük tarafına ödenen maaşların yasal faizinin de tarafına ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
63.	2019/14937	Başvuranın, 60 Evler üst geçidinin yıkılarak asansörlü yaya üst geçidi yapılması talebi	Tavsiye Kararı	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
64.	2019/14978	Mağduriyetin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
65.	2019/15376	Bağ-Kur'a tabi isteğe bağlı sigortalılığının geçirili sayılması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
66.	2019/15532	Meslek kodu hakkında.	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
67.	2019/15576	Başvuranın kamu kurumunda çalışan 4/B sözleşmeli personellerin TMMOB'a zorunlu üyelik kaydının kaldırılması veya TMMOB'un keyfi şekilde istifaya talebini reddetmesine yönelik olarak uyarılması talebi	Tavsiye Kararı	ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
68.	2019/15724	Meslek kodu hakkında	Tavsiye Kararı	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
69.	2019/15759	Başvuranın TOKİ ile imzaladığı sözleşme ile satın aldığı konutun teslim tarihinin belirlenmesi ve teslim tarihine kadar kira yardımı yapılması talebi	Tavsiye Kararı	TOPLU KONUT İDARESİ BAŞKANLIĞI
70.	2019/15832	İmar planında kısmen "yol" kısmen "konut" kullanımına ayrılan taşınmazın tamamının kamulaştırılması istemi	Tavsiye Kararı	KARTEPE BELEDİYE BAŞKANLIĞI

71.	2019/16254	Aile yardımı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI İ. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
72.	2019/16532	Ek ders ücreti ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
73.	2019/16891	Vatandaşın kişisel verisinin bankalar tarafından hukuka aykırı olarak talep edilmesi uygulamasının durdurulması ve bu kurumların yaptıkları işlemler sırasında, resmi bir kimlik belgesi niteliğinde olan basın kartını da kabul etmelerinin sağlanması talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ
74.	2019/17074	Disiplin cezası ve müdürlük görevinden alınma işlemlerinin kaldırılması talebi hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
75.	2019/17807	Başvuranın okul birinciliği kontenjanından faydalandırılarak yükseköğretim programına yerleştirme işleminin yapılması talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
76.	2019/18870	Başvuranın, Yönetmelikte yer alan yaş şartı nedeniyle öğrenci seyahat kartı alamaması	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
77.	2019/18872	Başvuranın, Yönetmelikte yer alan yaş şartı nedeniyle öğrenci seyahat kartı alamaması hakkında	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
78.	2019/19290	Başvuranın, İdare tarafından kendisine yersiz yapıldığı belirtilen kira yardımı ödemesinin iade edilmesi gerektiği yönündeki işlemin iptal edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	KADIKÖY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
79.	2019/20479	Aidat kesintisinin iadesi hakkında	Tavsiye Kararı	SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
80.	2019/16898	Meslek kodu değişikliği hakkında	Tavsiye Kararı	ADİYAMAN AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ
81.	2019/17048	Görevine geri dönme talebi	Tavsiye Kararı	GAZİANTEP İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

82.	2019/17085	6183 sayılı Kanun kapsamında zaman aşımına uğradığı ve kanuna aykırı olarak tahsil edildiği iddia edilen tutarın tarafına iadesi talebi	Tavsiye Kararı	BEYKOZ BELEDİYE BAŞKANLIĞI
83.	2019/17096	Mahkeme kararının uygulanması talebi	Tavsiye Kararı	HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
84.	2019/17171	Vergi kesintilerinin iadesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
85.	2019/17241	Görevden uzaklaştırma kararı nedeniyle mahrum kalınan mali haklar	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	AFYONKARAHİSAR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
86.	2019/17316	Bilgisayar Mühendisliği Oda üyeliklerinden ayrılmaya ve aidat borcunun iptaline yönelik talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
87.	2019/17376	Başvuran adına çıkartılan tebligatın tam ve zamanında teslim edilmemesi iddiası	Tavsiye Kararı	POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
88.	2019/17505	Başvuranın, TODAİE'deki öğrencilik ve mezuniyete ilişkin bilgilerinin YÖKSİS'te, tezinin de YÖK Tez Merkezinde yayımlanması talepleri hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
89.	2019/17530	Başvuranın, geçimini sağlayacak başka bir geliri bulunduğu gerekçesiyle kesilen ve ödenmeyen babasından dolayı aldığı BAĞ-KUR ölüm aylıklarının tarafına yasal faiziyle birlikte ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
90.	2019/17549	Başvuranın aylık maktu fazla çalışma ücreti ödenmesi ve geçmişe yönelik ödenmesi gereken tüm ücretlere faiz ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	BEŞİKTAŞ BELEDİYE BAŞKANLIĞI
91.	2019/17636	Başvuranın meslek kodunun değiştirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
92.	2019/17644	Başvuranın engellilik mazereti nedeniyle naklen atanma talebi	Tavsiye Kararı	ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
93.	2019/17672	Tesis edilen ecrimisil işleminin iptal edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	BURSA VALİLİĞİ

94.	2019/17841	Başvuranın ücretli öğretmenlik yaptığı dönemlere ilişkin hizmet tescilinin yapılması talebi	Tavsiiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
95.	2019/17844	Başvuranın kendisine verilen uyarma disiplin cezalarının iptali hakkında	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
96.	2019/17850	Başvuranın kendisine verilen uyarma disiplin cezalarının iptali talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
97.	2019/17872	Başvuranın kendisine verilen uyarma disiplin cezalarının iptali talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
98.	2019/17895	Biriken aidat borcunun silinmesi ve oda üyeliğinin sonlandırılması talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
99.	2019/17916	Başvuranın kendisine verilen uyarma disiplin cezalarının iptali talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
100.	2019/18126	Şikayetçinin ödemiş olduğu emlak vergisinin iade edilmesi talebi	Tavsiiye Kararı	AKYURT BELEDİYE BAŞKANLIĞI
101.	2019/18247	Jeoloji Mühendisleri Odası üyeliğinden ayrılma ve aidat borcunun iptali talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
102.	2019/18314	Başvuranın idarenin yazışmalarının geç olmasından kaynaklanan mağduriyetinin giderilmesi ve 7143 sayılı Kanuna istinaden yapılandırılmış 14.250 TL prim borcunu ödeyerek emekliliğinin sağlanması talebi	Tavsiiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
103.	2019/18407	Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Snav sonucuna itiraz	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
104.	2019/18573	Bilgisayar Mühendisleri Odası üyeliğinden ayrılma ve aidat borcunun iptali talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
105.	2019/18575	Bilgisayar Mühendisleri Odası üyeliğinden ayrılma ve aidat borcunun iptali talebi	Kısmen Tavsiiye Kısmen Ret Kararı	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI

106.	2019/18706	Oda üyeliğinin sonlandırılması ve biriken aidat borcunun silinmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
107.	2019/18895	Promosyon ödemesi hakkında	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
108.	2019/19235	Başvuranın, afet konutunun kotun altında inşa edilmesi nedeniyle su basma tehlikesine karşı gerekli imalatın yapılması talebi hakkında	Tavsiye Kararı	ANKARA İL AFET VE ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜ
109.	2019/19788	Başvuranın Polis Akademisinde geçen öğrenim sürelerini borçlanma talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
110.	2019/20327	Sözleşmeli Personel olan başvuranın sürekliliği görev yolluğu talebi	Tavsiye Kararı	ELAZIĞ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
111.	2019/20332	Sözleşmeli Personel olan başvuranın sürekliliği görev yolluğu talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
112.	2019/20462	Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınav sonucuna itiraz hakkında	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
113.	2019/20859	Askerlik borçlanmasının sigortalılığını borçlanılan süre kadar geriye götürmesi talebi	Tavsiye Kararı	İZMİR SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
114.	2019/21022	Sözleşmeli öğretmen olan başvuranın sürekliliği görev yolluğu ödemesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
115.	2019/23428	Başvuranın, sosyal sigorta prim gün sayısının tam zamanlı çalışma üzerinden hesaplanması talebi	Tavsiye Kararı	DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
116.	2019/23490	İmar planında kamu hizmetine ayrılan taşınmazın kamulaştırılması istemi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
117.	2019/23491	İmar planında kamu hizmetine ayrılan taşınmazın kamulaştırılması istemi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

118.	2019/23492	İmar planında kamu hizmetine ayrılan taşınmazın kamulaştırılması istemi	İmar planında kamu hizmetine ayrılan taşınmazın kamulaştırılması istemi	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
119.	2020/3786	Sürekli görev yoluğu	Sürekli görev yoluğu	Tavsiye Kararı	GAZİOSMANPAŞA İLÇE MÜFTÜLÜĞÜ
120.	2020/580	Sermaye Piyasası Mevzuatı oturumundan muaf tutulma talebi	Sermaye Piyasası Mevzuatı oturumundan muaf tutulma talebi	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
121.	2020/758	Polis Akademisindeki öğrencilik sürelerinin borçlandırılması talebi	Polis Akademisindeki öğrencilik sürelerinin borçlandırılması talebi	Tavsiye Kararı	CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
122.	2020/762	Maaş farkı ödenmesi talebi	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
123.	2020/765	Maaş farkı ödenmesi talebi	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
124.	2020/769	Maaş farkı ödenmesi talebi	Maaş farkı ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
125.	2019/18118	Geçmiş döneme ait tahakkuk ettirilen emlak vergisi borçlarının iptal ettirilerek indirimli emlak vergisi uygulamasının devam ettirilmesi talebi	Geçmiş döneme ait tahakkuk ettirilen emlak vergisi borçlarının iptal ettirilerek indirimli emlak vergisi uygulamasının devam ettirilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÇORUM BELEDİYE BAŞKANLIĞI
126.	2019/18394	Başvuramın geçici görev yoluğu talebi ile buna ilişkin verilen kınama disiplin cezasının iptali	Başvuramın geçici görev yoluğu talebi ile buna ilişkin verilen kınama disiplin cezasının iptali	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
127.	2019/19747	İndirimli Seyahat Kartı verilmesi talebi	İndirimli Seyahat Kartı verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MANİŞA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
128.	2019/18524	Başvuramın kendisine verilen aylıktan kesme disiplin cezasının iptali	Başvuramın kendisine verilen aylıktan kesme disiplin cezasının iptali	Tavsiye Kararı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
129.	2019/19915	Hakkında uygulanan disiplin cezasının kaldırılması talebi	Hakkında uygulanan disiplin cezasının kaldırılması talebi	Tavsiye Kararı	ADALET BAKANLIĞI

130.	2019/18686	Başvuranın, sanık olarak yargılandığı duruşmaya götürülürken uygulanan tedbirlerle ilgili gereğinin yapılması talebi	Tavsiye Kararı	CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
131.	2019/19632	Şikâyetçinin, yurt dışı postalarının akıbeti hakkında bilgi alamadığı iddiası	Tavsiye Kararı	TİCARET BAKANLIĞI
132.	2019/21428	Başvuran, oda üyeliğinin sonlandırılması ve haksız istenen yeni ödeme talebinin iptalini talebi.	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
133.	2019/21574	Başvuranın 29/04/2019 tarihli istifa dilekçesinin Oda tarafından işleme alınması ve tahakkuk ettirilen aidat borcunun iptali talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
134.	2020/751	Polis Akademisinde öğretilen geçen sürelerin borçlandırılması talebi	Tavsiye Kararı	CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
135.	2020/2292	Yasal faiz ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
136.	2019/19637	Disiplin cezasına itiraz ve mobbing iddiası	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	MANİSA İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
137.	2019/22382	GTH Uzmanı unvanına atanma nedeniyle 657 sayılı Kanunun 36/A/11 maddesi gereğince ilave 1 derece verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
138.	2019/22765	Branş değişikliği hakkında	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
139.	2020/2889	Başvuran tarafından 5434 sayılı Kanun kapsamındaki fiili hizmet süresi zammının aylık bağlanması için gerekli olan yaş haddinden indirilmesi ve 10.03.2019 tarihi itibarıyla tarafına yaşlılık aylığı bağlanması talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
140.	2019/19910	Adli Yargı Hakim ve Savcı Adaylığı Mülaakat sonucuna itiraz	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ADALET BAKANLIĞI
141.	2020/2456	Başvuran tarafından yurt dışı sürelerini borçlanma başvurusunun geçersiz sayılması yönündeki işlemin geri alınması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI

142.	2020/4132	Başvuran tarafından yersiz ödeme kapsamında tarafına borç çıkarılması ve aylığından kesilmek suretiyle tahsil edilmesi işlemlerinin geri alınması talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
143.	2019/18951	Aile yardım ödeneği talebi	Tavsiye Kararı	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
144.	2019/19087	Naklen tayin hakkında	Tavsiye Kararı	İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
145.	2019/21928	İmar planında kamu hizmeti alanına ayrılan taşınmazdan kaynaklı mağduriyetin giderilmesi istemine ilişkindir.	Tavsiye Kararı	BEYLİKDÜZÜ BELEDİYE BAŞKANLIĞI
146.	2020/1413	Şikâyetçinin oto yıkama işyerine deşarj izni ve ruhsat verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	TEPEBAŞI BELEDİYE BAŞKANLIĞI
147.	2019/20263	Harcırah talebi hakkında	Tavsiye Kararı	ERZURUM İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
148.	2019/20054	Öğretim görevlisi giriş sınavına itiraz	Tavsiye Kararı	KÜTAHYA DÜMLÜPİNAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
149.	2019/20057	Yersiz ödeme kapsamında tarafına yansıtılan borcun iptali talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
150.	2019/20079	Öğretim görevlisi giriş sınavına itiraz	Tavsiye Kararı	KÜTAHYA DÜMLÜPİNAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
151.	2019/20112	Mahkeme kararının uygulanması talebi	Tavsiye Kararı	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
152.	2019/20878	Yurtdışı çalışmalarına ilişkin borçlanma sürelerinin tespitinde idare tarafından hatalı işlem tesis edildiğini ve yanlış yönlendirildiğini ifade eden başvuranın hatalı işlemlerin düzeltilerek emekli aylığının bağlanması ve mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
153.	2019/21301	Branş değişikliği	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
154.	2019/22511	Katkı payı/öğrenim ücreti ödedikten hemen sonra kaydı silinen başvuranın ödemiş olduğu katkı payının iadesi talebi	Tavsiye Kararı	GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

155.	2020/2123	İmar planında kamu hizmetine ayrılan taşınmazdan kaynaklı mağduriyet	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
156.	2019/21118	Başvuranın kendisine verilen uyarma disiplin cezasının iptali talebi	Tavsiye Kararı	KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
157.	2020/4325	Sözleşmeli öğretmen in sürekliliği görev yolluğunun ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
158.	2019/21902	Vergi kesintilerinin iadesi talebi	Tavsiye Kararı	BURSA SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
159.	2019/22575	Vergi kesintilerinin iadesi talebi	Tavsiye Kararı	TİCARET BAKANLIĞI
160.	2019/20729	Sürekliliği görev yolluğu talebi	Tavsiye Kararı	HAKKARİ İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
161.	2019/21559	Ek ders ücreti ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	KARAMAN İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
162.	2020/1753	Engellilik mazeretine dayalı yer değiştirme talebi	Tavsiye Kararı	MERSİN İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
163.	2019/21807	E-haciz işlemleri hakkında	Tavsiye Kararı	SEĞMENLER VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
164.	2019/22091	Yurt dışı borçlanma kapsamında transfer edilen primlerin iadesi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
165.	2019/22521	Başvuranın Oda üyeliğinden istifasının kabul edilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANLIĞI
166.	2019/22557	Başvuranın, proje performans ödül sisteminin kaldırılmasına itirazı	Tavsiye Kararı	TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI
167.	2020/1992	Araştırma görevlisi alımı için yaptığı başvurusu yapılan ön değerlendirme sonucu reddedilen başvurunun kabul edilmesini talep eder	Tavsiye Kararı	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

168.	2020/267	İmar planında kamu hizmetine ayrılan taşınmazdan kaynaklanan mağduriyet hakkında	Tavsiye Kararı	FATİH BELEDİYE BAŞKANLIĞI
169.	2019/22256	Başvuranın emekli aylığındaki haczin kaldırılarak yapılan kesintilerin tarafına tadisi talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
170.	2019/22480	Disiplin cezasının geri alınması talebi hakkında	Tavsiye Kararı	MERSİN AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ
171.	2019/22576	Başvuranın sağlık bilimleri lisansiyeri unvanını kullanması talebi	Tavsiye Kararı	MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
172.	2019/22636	İmar uygulamaları hakkında	Tavsiye Kararı	ARDAHAN BELEDİYE BAŞKANLIĞI
173.	2019/23276	Başvuranın katıldığı sınavda nüfus cüzdanının üzerinde soğuk damganın bulunup bulunmadığı hususunda yaşanan tereddüt nedeniyle sınavının geçersiz sayılması hakkında	Tavsiye Kararı	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
174.	2020/12	Sağlık Lisans Tamamlama öğrencilerine özel öğrencilik hakkı verilmesi talebi.	Tavsiye Kararı	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
175.	2020/1446	Mali ve sosyal hakların ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	DULKADIROĞLU MİLLİ EMLAK ŞEFLİĞİ
176.	2019/23239	İşsizlik ödeneğinin güncellenerek ödenmesi talebi hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
177.	2020/10992	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
178.	2020/11079	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
179.	2020/1113	Başvuranın, doktora programından ilişkisinin kesilmesine itiraz	Tavsiye Kararı	DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

180.	2020/1538	Başvuranın, doçentlik başvurusunun asgari başvuru koşullarının sağlanmadığı gerekçesi ile iptal edilmesine itiraz	Tavsiye Kararı	ÜNİVERSİTELERARASI KURUL BAŞKANLIĞI
181.	2020/181	Başvuran vekilinin, alacağının idare tarafından ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	HARRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
182.	2020/1811	Başvuranın, kalorimetre ve kablolama sistemi arzısı nedeniyle adil gider paylaşımı yapılmadığı iddiasıyla mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
183.	2020/1924	Başvuranın bordrosunda yapılan değişikliğe istinaden özlük haklarında iyileştirme yapılması talebi hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANTALYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
184.	2020/1955	Birim sorumlusu olarak görevlendirilme talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
185.	2020/2296	Başvuranın, Karaman Spor Kulübünde yönetim kurulu üyesi olduğu döneme ait sigorta prim borçları yönünden zaman aşımını süresinin belirlenmesi talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	KARAMAN SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
186.	2020/2735	Sağlık mazeretine binaen ayın talebi hakkındadır	Tavsiye Kararı	ESKİŞEHİR ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
187.	2020/29	Öğretim görevlisi giriş sınavına itiraz	Tavsiye Kararı	KÜTAHYA DÜMLÜPİNAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
188.	2020/30	OHAL Komisyonu Kararı ile görevine iade edilen başvuranın maaşına esas gelir vergisi matrahının ve vergisi diliminin hatalı hesaplandığı iddiası ile maaşına esas kademe/derecenin hatalı hesaplandığı iddiası	Tavsiye Kararı	ALTINORDU İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
189.	2020/3171	Röntgen teknisyenliği branşı	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI

190.	2020/3566	Şikâyetçinin, satın aldığı gayrimenkul nedeniyle ödediği tapu harcının, 6306 sayılı Kanun hükümlerinde öngörülen istisnalar kapsamında kaldığına dair iddiası ve söz konusu satın alma işlemi nedeniyle ödediği harç tutarının iade edilmesine ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	RIHTIM VERASET VE HARÇLAR VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
191.	2020/405	Kademe ilerlemesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA ADLİ YARGI İLK DERECE MAHKEMESİ ADALET KOMİSYONU
192.	2020/4353	Başvuranın, iptal edilen Bağ-Kur sigortalılığı için ödediği primlerin karşılığı süre içinde isteğe bağlı sigortalılık tescilli talebi ile 2011 yılı itibarıyla emekli olabilme talebi	Tavsiye Kararı	SİVAS SOSYAL GÜVENLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
193.	2020/5429	Şikâyetçinin, satın aldığı gayrimenkul nedeniyle ödediği tapu ve kadastro harcının, 6306 sayılı Kanun hükümlerinde öngörülen istisnalar kapsamında kaldığına dair iddiası ve söz konusu satın alma işlemi nedeniyle ödediği harç tutarının iade edilmesine ilişkin talebi	Tavsiye Kararı	RIHTIM VERASET VE HARÇLAR VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
194.	2020/5535	Kademe ilerlemesinin yapılması talebi	Tavsiye Kararı	İZMİR ADLİ YARGI İLK DERECE MAHKEMESİ ADALET KOMİSYONU
195.	2020/5775	Sağlık mazereti nedeniyle tayin talebi hakkında	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
196.	2020/6073	Sözleşmenin yenilenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA DEVLET TİYATROSU MÜDÜRLÜĞÜ
197.	2020/609	Başvuranın açıkta kaldığı dönem için mali haklarının ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
198.	2020/6187	Sözleşmenin yenilenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA DEVLET TİYATROSU MÜDÜRLÜĞÜ
199.	2020/6321	Sözleşmenin yenilenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA DEVLET TİYATROSU MÜDÜRLÜĞÜ

200.	2020/6333	Sözleşmenin yenilenmesi talebi	Tavsiye Kararı	ANKARA DEVLET TİYATROSU MÜDÜRLÜĞÜ
201.	2020/6334	Açıkta geçen süreler için banka promosyonunun ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	MERAM İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
202.	2020/6805	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
203.	2020/6809	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
204.	2020/6813	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
205.	2020/6816	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
206.	2020/7330	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
207.	2020/7335	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
208.	2020/7366	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
209.	2020/7385	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
210.	2020/7717	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
211.	2020/8333	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
212.	2020/8530	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenlerin mağduriyetinin giderilmesi talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

213.	2020/8696	Ders ücreti karşılığı görevlendirilen öğretmenin mağduriyetinin giderilmesi talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
214.	2020/924	Naklen tayin hakkında	Tavsiye Kararı	İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
215.	2020/952	5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin onuncu fıkrası kapsamında borçlandırılan sürenin sigortalılık başlangıç süresini borçlanılan süre kadar geriye çekmemesi hakkında	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
216.	2020/1143	İstanbul Üniversitesi'nde kayıtlı olduğu Enstitü, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'ya aktarılan başvuruların, ilk kayıtlı olduğu İstanbul Üniversitesi'nin diplomasını alma ve böylelikle bu üniversitenin belirlemiş olduğu öğrenim ücretini ödeme talebi	Tavsiye Kararı	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA REKTÖRLÜĞÜ
217.	2020/1932	Şikayetçinin emlak vergisinden muafiyetine ilişkin talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	KARŞIYAKA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
218.	2020/2053	Havale işlem ücretinin iadesi talebine ilişkin.	Tavsiye Kararı	POSTA VE TELGRAF TEŞKİLATI ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
219.	2020/2498	Mali ve sosyal hakların ödenmesi talebi hakkındadır.	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	TÜRKİYE KÖMÜR İŞLETMELERİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
220.	2020/2849	Görevden uzaklaştırma işleminin sicil dosyasından silinmesi talebi	Tavsiye Kararı	SAĞLIK BAKANLIĞI
221.	2020/2879	Meslek kodu değişikliği hakkında	Tavsiye Kararı	DİCLE ÜNİVERSİTESİ HASTANELERİ BAŞHEKİMLİĞİ
222.	2020/3003	Meslek kodu hakkında.	Tavsiye Kararı	DİCLE ÜNİVERSİTESİ HASTANELERİ BAŞHEKİMLİĞİ
223.	2020/3004	Meslek kodu hakkında	Tavsiye Kararı	DİCLE ÜNİVERSİTESİ HASTANELERİ BAŞHEKİMLİĞİ

224.	2020/348	Başvuranın, geçimini sağlayacak başka bir geliri bulunduğu gerekçesiyle kesilen ölüm aylığının tarafına ödenmesi talebi hakkındadır	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
225.	2020/3956	Başvuranın performans değerlendirme notuna itirazı talebi	Tavsiye Kararı	SAMSUN İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
226.	2020/1681	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
227.	2020/1684	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
228.	2020/1857	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
229.	2020/1858	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
230.	2020/1859	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
231.	2020/1866	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
232.	2020/1867	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
233.	2020/1868	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

234.	2020/1869	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
235.	2020/1875	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
236.	2020/1876	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
237.	2020/1877	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
238.	2020/1879	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
239.	2020/1888	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
240.	2020/1952	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
241.	2020/1984	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
242.	2020/1985	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

243.	2020/1989	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
244.	2020/1991	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
245.	2020/1994	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
246.	2020/2036	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
247.	2020/2132	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
248.	2020/2133	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
249.	2020/2143	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
250.	2020/2151	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
251.	2020/2152	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

252.	2020/2348	Başvuranın hakkında tesis edilen müstafi sayılma işleminin iptali ile 1416 sayılı Kanun kapsamında ücretsiz izinli sayılması talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
253.	2020/2586	Başvuranın meslek kodu değişikliği talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	GİRESUN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
254.	2020/4141	Yıllık izin hakkında	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA ADLİ YARGI İLK DERECE MAHKEMESİ ADALET KOMİSYONU
255.	2020/42873	Maaş alacaklarına faiz ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	BOLU İL ÖZEL İDARESİ
256.	2020/42886	Maaş alacaklarına faiz ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	BOLU İL ÖZEL İDARESİ
257.	2020/42927	Maaş alacaklarına faiz ödenmesi talebi	Tavsiye Kararı	BOLU İL ÖZEL İDARESİ
258.	2020/46652	Mali haklarının faiziyle vekalet ücretinin ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
259.	2020/46857	Mali haklarının faiziyle vekalet ücretinin ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
260.	2020/5370	Başvuranın unvan değişikliği sonucu atandığı mühendis kadrosuna ilişkin maaş farkı talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
261.	2020/3088	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
262.	2020/3096	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
263.	2020/71227	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi hakkındadır.	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
264.	2020/72595	Başvuranın fazla çalışma ücreti talebinin reddine yönelik işlemin iptali ve mahrum kaldığı alacağın yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesi talebi hakkındadır.	Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

265.	2020/3075	Vergi kesintilerinin iadesi talebi hakkındadır.	Tavsiye Kararı	MANİSA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
266.	2020/3689	Hizmet birleştirilmesi yapılmadan aylık bağlanması talebi	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
267.	2020/7317	Başvuranın fazla çalışma ücreti, banka promosyonu alacakları ile yasal faiz ödenmesi talepleri hakkındadır.	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
268.	2020/4259	Eksik yatan maaş ve diğer yan ödeme farklarının yasal faizi ile birlikte ödenmesi hususunda	Tavsiye Kararı	SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
269.	2020/5437	Başvuranın tayin talebi	Tavsiye Kararı	AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI
270.	2020/5754	Başvuranın kadrosunun bulunduğu acil sağlık hizmetleri istasyonunda çalıştırılması talebi	Tavsiye Kararı	ANTALYA İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
271.	2020/70847	Muvafakat verilmesi talebi	Tavsiye Kararı	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
272.	2020/4663	Hazırlanan inceleme raporunun kınanmasını talebi	Tavsiye Kararı	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
273.	2020/87907	Sözleşmenin yenilenmesi talebi hk	Tavsiye Kararı	DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
274.	2020/89063	Sözleşmenin yenilenmesi talebi hk	Tavsiye Kararı	DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
275.	2020/91142	Sözleşmenin yenilenmesi talebi hk	Tavsiye Kararı	ANKARA DEVLET TİYATROSU MÜDÜRLÜĞÜ

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 27. Yasama Dönemi 4. Yasama Yılı çalışmalarına başlamadan önce TBMM Genel Kurulunda yapılan tamirat ve tadilat işlemlerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop'un cevabı (7/35068)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Mustafa Şentop tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasanın 98. Maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince saygıyla arz ederim.

Ecz. Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

1 Ekim tarihinde 27'nci Dönem 4'üncü Yasama Yılı çalışmalarına başlayan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tatilde olduğu dönemde bazı tadilat ve tamirat işlemleri yürütülmüştür. Genel Kurul'da milletvekili ve basın locasında bulunan koltukların tamamı sökülerek onarılmış, koltuk derilerinde meydana gelen yıpranma, çatlama ve yırtılmalar için macun çekilmiş, zımparalama işlemi sonrası orijinal rengine boyanarak onarım tamamlanmış, bozuk olan 200 koltuk amortisörü yenilenmiştir.

Yaz ayları boyunca, tavan ve duvarların akustik boyalarının yapılması için askerî, resmi erkan ve Cumhurbaşkanlığı locası, seyirci, basın ve kordiplomatik localarının tamamına iskele kurularak çalışmalar yürütülmüş, söz konusu alandaki duvar ve tavanların tamamına, orijinal akustik özellikli sıva malzemesi yeniden uygulanmıştır.

Reji arkasında depo olarak kullanılan alan sistem odası olarak düzenlenmiş, buradaki elektrik ve mekanik sistemler yenilenmiştir. Genel Kurul'un altındaki elektrik panolarının tamamı yenilenmiş, elektronik sistemler ile eklenecek yeni teknolojileri ilişkin kablolama çalışmaları için gerekli altyapı çalışmaları yapılmıştır.

Ayrıca Genel Kurul'daki hatip kürsüsü, yeni dönemde engelli erişimine uygunluğunun sağlanması amacıyla mevcut yerinde iner-çıkarmalı hale getirilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 27'nci Dönem 4'üncü Yasama Yılı çalışmalarına başlamadan önce tatil döneminde Genel Kurul'da yapılan tamirat ve tadilat işlemleri nelerdir?
2. TBMM Genel Kurulu'nda yapılan tadilat ve tamirat işlemleri hangi yüklenici firmaya yaptırılmıştır? Bu işlemler için bu firmaya ne kadar ücret ödenmiştir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- 741328
Konu : Soru Önergesi

16.11.2020

Sayın Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

İlgi : 16.10.2020 tarihli ve 7/35068 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

27. Yasama Dönemi 4. Yasama Yılı çalışmalarına başlamadan önce TBMM Genel Kurulunda yapılan tamirat ve tadilat işlemlerine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1 ve 2.- 10.03.2020 tarihli ve 632196 sayılı Başkanlık Oluruna istinaden Genel Kurul Salonunun tadilatı için Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ile Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı arasında 10.03.2020 tarihinde protokol imzalanmıştır. Protokol kapsamındaki tüm işlemler Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Bu Protokol kapsamında 2020 yılı içerisinde; tavan ve duvarların akustik boyalarının yapılması için askeri, resmi erkân ve Cumhurbaşkanlığı locası, seyirci, basın ve kordiplomatik localarının tamamına iskele kurularak çalışmalar yürütülmüş, söz konusu alandaki duvar ve tavanların tamamına, orijinal akustik özellikli sıva malzemesi yeniden uygulanmıştır. Reji arkasında depo olarak kullanılan alan sistem odası olarak düzenlenmiş, buradaki elektrik ve mekanik sistemler yenilenmiştir. Genel Kurul altındaki elektrik panolarının tamamı yenilenmiş, elektronik sistemler ile eklenecek yeni teknolojilere ilişkin kablolama çalışmaları için gerekli altyapı çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca Genel Kuruldaki hatip kürsüsü yeni dönemde engelli erişimine uygunluğunun sağlanması amacıyla mevcut yerinde iner-çıkarmalı hale getirilmiştir.

TBMM'nin geç tatile girmesi ve Covid-19 şartları nedeniyle 2020 yılı içerisinde yapılması planlanan elektronik oylama ve yoklama sistemi, görüntüleme ve seslendirme sistemlerinin yenilenmesi, milletvekili sıralarının revizyonu ve halıların yenilenmesi işleri ertelenerek 2021 yılı içerisinde yapılması planlanmıştır.

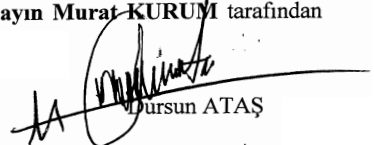
Bu çerçevede 10.03.2020 tarihli Protokol kapsamında 2020 yılı içerisinde tamamlanan ve 2021 yılı içerisinde tamamlanması planlanan işlerin tamamı için 49.850.000 TL ödenek ayrılmıştır.

Diğer taraftan söz konusu Protokolün 6.3 maddesinde yer alan "*Protokol kapsamında yüklenici ile imzalanacak olan sözleşmenin sona ermesini müteakip İhtiyaç Makamı tarafından transfer edilen bedelden kullanılmayan bakiye bir bedelin kalması durumunda bu bedel hiçbir kesinti yapılmaksızın, sözleşmenin sona ermesini takip eden 30 (otuz) gün içerisinde Savunma Sanayii Destekleme Fonu (SSDF) tarafından İhtiyaç Makamı hesabına geri aktarılacaktır.*" hükmü gereğince kullanılmayan kısım proje sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisine iade edilecektir. Bu kapsamda mahsuplaşma, Projenin 2021 yılında tamamlanmasını müteakip yapılacaktır.

3.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Kahramanmaraş'taki hava kirliliğine ve ilde yer alan termik santrallerin insan sağlığına olumsuz etkilerine ilişkin sorusu ve Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un cevabı (7/35497)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Dursun ATAŞ
Kayseri Milletvekili

Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği değerlere göre hava kirliliğinin en yüksek hesaplandığı il Kahramanmaraş oldu. Hava kirliliği kaynaklı ölümlerin tüm ölümlere oranla en fazla olduğu iller sıralamasında da 2.sırada yer aldı. Temiz Hava Hakkı Platformu tarafından hava kirliliği ölçümleri ve ölüm istatistikleri verileri kullanılarak yapılan analize göre, Türkiye'de 2017 yılında hava kirliliği trafik kazalarının 7 katı can aldı.

Özellikle Afşin ve Elbistan santralının açılışını takip eden dönemde, kanser vakalarında büyük artışlar meydana gelmiştir. Faaliyetteki iki santralin, şimdiye kadar 17 bin erken ölüme neden olduğu düşünülüyor. Santraller yüzünden bölgede tarımsal üretim yapan çiftçiler de büyük hak kaybına uğruyor. Toprakta biriken ağır metaller yüzünden üretim miktarı ve ürün verimi düşüyor. Kahramanmaraş 36 yıldır kömürlü termik santrallerin getirdiği yıkımla boğuşuyorken şimdide, bölgeye 6 yeni santralin yapılması düşünülüyor.

Bu bilgiler ışığında;

1-Kahramanmaraşta yer alan Termik Santrallerin denetimi ve çalışma standartları hangi aralıklarla yapılmaktadır?

2-Bölgede termik santral kaynaklı kanser vakaları tespit edilmiş midir? Son üç sene içerisinde tespit edilen kaç adet vaka vardır?

3-Kanser veya ölümcül vakaların engellenmesi yönünde Sağlık Bakanlığı ile bir çalışma yapılmakta mıdır?

4-Çevre kirliliğinin tarım üretimi üzerine etkileri araştırılmış mıdır? Konuyla ilgili herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

16 Kasım 2020

Sayı : 30824082-610-242932
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ekli listede TBMM esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergelerine ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

Ek:
Liste
Cevap Yazısı

**KAYSERİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN DURSUN ATAŞ'IN
TBMM 7/35497 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği değerlere göre hava kirliliğinin en yüksek hesaplandığı il Kahramanmaraş oldu. Hava kirliliği kaynaklı ölümlerin tüm ölümlere oranla en fazla olduğu iller sıralamasında da 2.sırada yer aldı. Temiz Hava Hakkı Platformu tarafından hava kirliliği ölçümleri ve ölüm istatistikleri verileri kullanılarak yapılan analize göre, Türkiye'de 2017 yılında hava kirliliği trafik kazalarının 7 katı can aldı.

Özellikle Afşin ve Elbistan santralinin açılışım takip eden dönemde, kanser vakalarında büyük artışlar meydana gelmiştir. Faaliyetteki iki santralin, şimdiye kadar 17 bin erken ölüme neden olduğu düşünülüyor. Santraller yüzünden bölgede tarımsal üretim yapan çiftçiler de büyük hak kaybına uğruyor. Toprakta biriken ağır metaller yüzünden üretim miktarı ve ürün verimi düşüyor. Kahramanmaraş 36 yıldır kömürlü termik santrallerin getirdiği yıkımla boğuşuyorken şimdiye, bölgeye 6 yeni santralin yapılması düşünülüyor.

Bu bilgiler ışığında;

1-Kahramanmaraşta yer alan Termik Santrallerin denetimi ve çalışma standartları hangi aralıklarla yapılmaktadır?

2-Bölgede termik santral kaynaklı kanser vakaları tespit edilmiş midir? Son üç sene içerisinde tespit edilen kaç adet vaka vardır?

3-Kanser veya ölümcül vakaların engellenmesi yönünde Sağlık Bakanlığı ile bir çalışma yapılmakta mıdır?

4-Çevre kirliliğinin tarım üretimi üzerine etkileri araştırılmış mıdır? Konuyla ilgili herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

CEVAPLAR

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'a istinaden yayımlanan yönetmelikler kapsamında, ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Ayrıca çevre denetimlerinin, risk analizine dayalı planlanması da yapılmaktadır. Bu planlama yöntemi ile çevresel açıdan daha riskli tesislerin daha sık denetlenmesi sağlanmaktadır.

Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatı'nda belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesi gereğince idari para cezası uygulanmakta olup çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır. Ayrıca, fiilin diğer kanunlara göre suç oluşturması halinde Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların uygulanması için adli makamlara suç duyurusunda bulunulmaktadır.

Bu kapsamda, Kahramanmaraş İli'nde son üç yıl içerisinde Termik Santrallerde 31 adet denetim yapılmış olup 1.776.430,00 TL idari para cezası uygulanmıştır. Çevre denetim çalışmalarımız aralıksız olarak devam etmektedir.

Önergedeki diğer hususlara ilişkin bilgilerin Sağlık Bakanlığı'ndan edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

4.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, AB'nin resmi adayı olarak Türkiye'ye yaptığı hibe desteklerine ve mali yardımlara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/35499)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince **Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt ÇAVUŞOĞLU** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 19.10.2020

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

Avrupa Birliği (AB), üye olmak için başvuran ve resmi olarak adaylığı tanınmış ülkelere özel mali destekler vermektedir. 1999 yılı Helsinki Zirvesinde adaylık statüsü kazanan Türkiye ile birlikte mevcut adaylar katılım öncesi yardım adı verilen artırılmış bir mali yardımdan faydalanmaktadır.

Bu doğrultuda;

- 1- AB, Türkiye'yi resmi aday olarak tanımamasından itibaren hibe nitelikli fonlar kapsamında toplam ne kadar tutarlık yardımda bulunmuştur? Bu yardımların mahiyeti nedir? Bu yardımların kurum ve kuruluş bazlı dağılımı ne şekilde gerçekleşmiştir?
- 2- 2014- 2020 yılları arasında, AB bütçesinden ülkemize yapılan mali yardımların toplam tutarı ne kadardır?
- 3- 2014-2020 yılları arasında, AB tarafından verilen mali yardımlar hangi kamu kurum ve kuruluşu, ne oranda aktarılmıştır?
- 4- Bakanlığınıza bağlı AB Başkanlığı, AB fonlarının kurum ve kuruluşlarına dağılımı konusunda ne derece etkindir? Mali yardımların kurum ve kuruluşlara dağılımına AB Başkanlığı mı karar vermektedir? Kamu kurum ve kuruluşları, AB fonlarından yararlanmak için kurumca bir başvuruda mı bulunmaktadır?
- 5- 2014-2020 yılları arasında ülkemizde çeşitli kurum, kuruluş, sivil toplum örgütü, dernek, vs. tarafından verilen kaç proje AB destekleri ile gerçekleştirilmiştir? Bu projeler doğrultusunda AB, ülkemize ne kadar yardımda bulunmuştur?
- 6- AB hibe projesi kapsamında kurumların banka hesaplarında tutulan yabancı paraların döviz değerlemesi yapılması sonucunda kur artışından doğan farklar ne şekilde değerlendirilmektedir?
- 7- 2020 yılında AB tarafından verilen hibe destekleri kapsamında kurumlara yapılan toplam yardım miktarı yabancı para cinsinden ne kadardır? 2020 Ocak-Aralık ayı arasında oluşan kur değişimleri nedeniyle bu hesaplarda toplamda Türk Lirası cinsinden ne kadar artış gerçekleşmiştir? Kurumlar, gelirlerinde meydana gelen bu artışı ne şekilde bütçelerine yansıtılmışlardır?

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
Dış Politika, Analiz ve EŐgüdümlü Genel Müdürlüğü

Sayı : Z-72763276-610-31923384
Konu : Yazılı soru önergesi/ Sn. Yasin
Öztürk / 7/35499

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 02.11.2020 tarihli ve 43452547-120.07-00000731128 sayılı yazınız.

Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk'ün 7/35499 sayılı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
Dışişleri Bakanı

Ek: 1

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN YASİN ÖZTÜRK'ÜN 7/35499 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT**SORU**

Avrupa Birliği (AB), üye olmak için başvuran ve resmi olarak adaylığı tanınmış ülkelere özel mali destekler vermektedir. 1999 yılı Helsinki Zirvesinde adaylık statüsü kazanan Türkiye ile birlikte mevcut adaylar katılım öncesi yardım adı verilen artırılmış bir mali yardımdan faydalanmaktadır.

Bu doğrultuda;

1. AB, Türkiye'yi resmi aday olarak tanımasından itibaren hibe nitelikli fonlar kapsamında toplam ne kadar tutarlık yardımda bulunmuştur? Bu yardımların mahiyeti nedir? Bu yardımların kurum ve kuruluş bazlı dağılımı ne şekilde gerçekleşmiştir?
2. 2014-2020 yılları arasında, AB bütçesinden ülkemize yapılan mali yardımların toplam tutarı ne kadardır?
3. 2014-2020 yılları arasında, AB tarafından verilen mali yardımlar hangi kamu kurum ve kuruluşu, ne oranda aktarılmıştır?
4. Bakanlığınıza bağlı AB Başkanlığı, AB fonlarının kurum ve kuruluşlarına dağılımı konusunda ne derece etkindir? Mali yardımların kurum ve kuruluşlara dağılımına AB Başkanlığı mı karar vermektedir? Kamu kurum ve kuruluşları, AB fonlarından yararlanmak için kurumca bir başvuruda mı bulunmaktadır?
5. 2014-2020 yılları arasında ülkemizde çeşitli kurum, kuruluş, sivil toplum örgütü, dernek, vs. tarafından verilen kaç proje AB destekleri ile gerçekleştirilmiştir? Bu projeler doğrultusunda AB, ülkemize ne kadar yardımda bulunmuştur?
6. AB hibe projesi kapsamında kurumların banka hesaplarında tutulan yabancı paraların döviz değerlemesi yapılması sonucunda kur artışından doğan farklar ne şekilde değerlendirilmektedir?
7. 2020 yılında AB tarafından verilen hibe destekleri kapsamında kurumlara yapılan toplam yardım miktarı yabancı para cinsinden ne kadardır? 2020 Ocak-Aralık ayı arasında oluşan kur değişimleri nedeniyle bu hesaplarda toplamda Türk Lirası cinsinden ne kadar artış gerçekleşmiştir? Kurumlar, gelirlerinde meydana gelen bu artışı ne şekilde bütçelerine yansıtmışlardır?

YANIT

Ülkemiz 1999 yılında AB'ye aday ülke konumuna gelmesi neticesinde 2001 sonu itibarıyla hibe nitelikli fonlardan (tek bir çerçeve altında) yararlanmaya başlamıştır. AB tarafından, ülkemize 2002-2006 döneminde 1,3 milyar Avro, 2007-2013 IPA (Katılım Öncesi Yardım Aracı) I döneminde yaklaşık 4,8 milyar Avro ve 2014-2020 IPA II döneminde yaklaşık 3,2 milyar Avro olmak üzere, 2002-2020 döneminde toplam yaklaşık 9,3 milyar Avro'luk fon tahsis edilmiştir. Bahsekonu fonların temel amacı aday ülkenin AB'ye üye olma yolundaki ihtiyaç ve önceliklerine hizmet eden projelerin desteklenmesidir. Projeler aracılığıyla kullanılan fonlar, AB müktesebatına uyumu ve bu uyum için gerekli idari kapasite oluşturulmasını hedeflemekte, ayrıca ekonomik ve sosyal uyumun sağlanmasına (bölgesel kalkınma, tarımsal ve kırsal kalkınma, sınır ötesi işbirliği ve KOBİ projeleri) yönelik projeler de mali yardımlar içerisinde yer bulmaktadır. Katılım öncesi mali yardımlardan, merkezi ve yerel kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, belediyeler, meslek odaları, sendikalar, vakıflar gibi kâr amacı gütmeyen tüzel kişiler yararlanmaktadır. Kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişiler ise, yalnızca Kırsal Kalkınma bileşeni altında yer alan hibelerden yararlanabilmektedir.

Ülkemize 2014-2020 yılları arasında IPA kapsamında tahsis edilen fonlar kurum değil, sektör temelinde takip edilmektedir. Söz konusu döneme ilişkin fon dağılımı aşağıdaki gibidir:

Sektör	Toplam (milyon Avro)
Birlik Programlarına Katkı	598
Sivil Toplum	188
Münferit Projeler	49
Yargı	69
Temel Haklar	63
İçişleri	344
Ulaştırma	350
Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politikalar	275
Çevre	335
Enerji	62
Rekabetçilik ve Yenilik	238
Kırsal Kalkınma (IPARD)	601
Tarım (Kapasite Geliştirme)	39
Toplam	3.213

IPA kapsamındaki fonların sektörel dağılımı, Avrupa Birliği Başkanlığı'nın ilgili diğer kurumların görüşüne başvurmak suretiyle AB Komisyonu ile birlikte belirlenmektedir. Sektör tahsisatlarının belirlenmesinin ardından, her sektör altında desteklenecek projeler önce ilgili sektörün sorumlu kurumu tarafından, ardından Avrupa Birliği Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve ilgili diğer kurumların görüşü doğrultusunda AB Komisyonu tarafından değerlendirilmektedir.

Ülkemiz ile AB arasında yürütülen IPA kapsamındaki programlarda kurumlara (Uygulama Birimleri) yardım yapılmamaktadır. Her bir program kapsamında ayrı banka hesapları açılmakta, hesaplar Avro olarak işletildiğinden kur değişimlerinden etkilenilmemekte, hesaplar Ulusal Fon adına açılıp yönetildiğinden, kurumların gelirlerinde bir artış meydana gelmemekte, bu kapsamda yapılan işlemler kurumların bütçelerine yansımamaktadır.

Programlara ilişkin mali bilgilere <https://www.bmb.gov.tr/ulusal-yetkilendirme-gorevlisi-ve-ofisi> bağlantısından erişilebilmektedir.

5.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Ermenistan'da bulunan Metzamor Nükleer Santrali'nin ülkemiz açısından oluşturduğu riske ve Santralin kapatılması adına yürütülen çalışmalara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/35669)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından yanıtlanması için gereğini arz ederim.

Çetin Osman BUDAK
Antalya Milletvekili

Ermenistan'ın Metzamor şehrinde inşaatına 1970 yılında başlanan ve eski Sovyet teknolojisi ile inşa edilen Metzamor Nükleer Santrali'nin ülkemiz açısından oluşturduğu risk bugün her zamankinden daha fazladır.

Birinci derece deprem bölgesi üzerinde kurulu olan Nükleer Santral Ermenistan'ın başkenti Erivan'a 32 kilometre; Türkiye sınırına mesafesi sadece 16 kilometredir. Metzamor Nükleer Santrali, Uluslararası Atom Enerji Ajansı (IAEA) ve Avrupa Birliği (AB) verilerinde, "Dünyanın en tehlikeli nükleer santrali" olarak gösterilmektedir. Kullanım ömrünü tamamladığı için santrali 2016'da kapatmayı planlayan Ermenistan, enerji gereksinimini gerekeç göstererek bu hedefini 2026'ya ertelemiştir. Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırısından sonra süren çatışmalar, bu nükleer tehdide karşı uluslararası girişimlerde bulunulmasını daha acil hale getirmiştir.

İşgalci Ermenistan yönetiminin çatışmaları Nahçıvan'a taşıma ve sivil yerleşim bölgelerine yayma çabası tehlikenin boyutunu artırmaktadır. Gelinen aşamada bu nükleer santral maalesef ülkeleri kuşaklar boyunca zehirlenme riski taşıyan potansiyel bir nükleer bomba gibidir. Ermenistan yönetiminin saldırgan tutumu, ülkemizin bu konudaki taleplerini daha haklı hale getirmiştir.

Buna göre;

1- 1979'dan beri faaliyette olan Metzamor Nükleer Santralinin faaliyetine son verilmesi amacıyla Türkiye'nin hem ülkeler düzeyinde hem de uluslararası kurumlarda yaptığı resmi başvurular nelerdir?

2- Metzamor Nükleer Santrali'nin kapatılması amacıyla Uluslararası Atom Enerji Ajansı (IAEA), Avrupa Birliği (AB) ve diğer ilgili uluslararası platformlarda hangi girişimlerde bulunulmuştur?

3- Bölgedeki son gelişmeler de dikkate alındığında nükleer santralin kapatılması için bölge ülkeleriyle bir inisiyatif başlatılması düşünülmekte midir?

4- Metzamor Nükleer Santraliyle ilgili savaş sürecinde gelişebilecek olası tehditler ve provokasyonlara karşı önlemler var mıdır, eylem planları yapılmakta mıdır?

5- Söz konusu nükleer santralden kaynaklı mevcut risklere karşı sınırimızda ne tür önlemler alınmıştır? Günlük risk ölçümleri yapılmakta mıdır? Güvenlik risklerine karşı ön uyarı ve alarm sistemi kurulmuş mudur? Son yıllarda bölgedeki radyasyon düzeyinde referans kriterlerin aşıldığı günler olmuş mudur? Olmuşsa buna karşı hangi faaliyetler yürütülmüştür?

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Enerji ve Çevre Genel Müdürlüğü

Sayı : Z-83505896-610-31927390
Konu : Yazılı soru önergesi / Sn. Çetin
Osman Budak / 7/35669

13.11.2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04.11.2020 tarihli ve 43452547-120.07-31922624 sayılı yazıları.

Antalya Milletvekili Sayın Çetin Osman Budak'ın 7/35669 sayılı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
Dışişleri Bakanı

Ek: 1

ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ÇETİN OSMAN BUDAK'IN METSAMOR NÜKLEER GÜÇ SANTRALİNE İLİŞKİN 7/35669 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ**SORU**

Ermenistan'ın Metsamor şehrinde inşaatına 1970 yılında başlanan ve eski Sovyet teknolojisi ile inşa edilen Metsamor Nükleer Santrali'nin ülkemiz açısından oluşturduğu risk bugün her zamankinden daha fazladır.

Birinci derece deprem bölgesi üzerinde kurulu olan Nükleer Santral Ermenistan'ın başkenti Erivan'a 32 kilometre; Türkiye sınırına mesafesi sadece 16 kilometredir. Metsamor Nükleer Santrali, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ve Avrupa Birliği (AB) verilerinde, "Dünyanın en tehlikeli nükleer santrali" olarak gösterilmektedir. Kullanım ömrünü tamamladığı için santrali 2016'da kapatmayı planlayan Ermenistan, enerji gereksinimini gerekçe göstererek bu hedefini 2026'ya ertelemiştir. Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırısından sonra süren çatışmalar, bu nükleer tehdide karşı uluslararası girişimlerde bulunulmasını daha acil hale getirmiştir.

İşgalci Ermenistan yönetiminin çatışmaları Nahçıvan'a taşıma ve sivil yerleşim bölgelerine yayma çabası tehlikenin boyutunu artırmaktadır. Geline aşamada bu nükleer santral maalesef ülkeleri kuşaklar boyunca zehirlenme riski taşıyan potansiyel bir nükleer bomba gibidir. Ermenistan yönetiminin saldırgan tutumu, ülkemizin bu konudaki taleplerini daha haklı hale getirmiştir.

Buna göre;

1-1979'dan beri faaliyette olan Metsamor Nükleer Santralinin faaliyetine son verilmesi amacıyla Türkiye'nin hem ülkeler düzeyinde hem uluslararası kurumlarda yaptığı resmi başvurular nelerdir?

2-Metsamor Nükleer Santrali'nin kapatılması amacıyla Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA), Avrupa Birliği (AB) ve diğer ilgili uluslararası platformlarda hangi girişimlerde bulunulmuştur?

3- Bölgedeki son gelişmeler de dikkate alındığında nükleer santralin kapatılması için bölge ülkeleriyle bir inisiyatif başlatılması düşünülmekte midir?

4- Metsamor Nükleer Santraliyle ilgili savaş sürecinde gelişebilecek olası tehditler ve provokasyonlara karşı önlemler var mıdır, eylem planları yapılmakta mıdır?

5- Söz konusu nükleer santralden kaynaklı mevcut risklere karşı sınırlımızda ne tür önlemler alınmıştır? Günlük risk ölçümleri yapılmakta mıdır? Güvenlik risklerine karşı ön uyarı ve alarm sistemi kurulmuş mudur? Son yıllarda bölgedeki radyasyon düzeyinde referans kriterlerin aşıldığı günler olmuş mudur? Olmuşsa buna karşı hangi faaliyetler yürütülmüştür?

YANIT

Sorunuzun Bakanlığım görev alanına giren bölümleri kapsamında, Metsamor Nükleer Güç Santrali'nin (NGS) durumu UAEA tarafından yakından izlenmektedir.

UAEA'nın tesisin yapısal eksikliklerinden kaynaklanan güvenlik zaafalarını gidermeye yönelik olarak yürüttüğü çalışmalar sürdürülmektedir.

Ermenistan'ın da taraf bulunduğu Nükleer Güvenlik Sözleşmesi'nin gözden geçirme toplantılarında, Nükleer Emniyet Konferansı ve diğer ilgili platformlarda, santralin risklerine ilişkin görüşlerimiz doğrultusunda yoğun çaba gösterilmektedir.

Söz konusu riskler, 26-30 Eylül 2016 tarihinde UAEA'nın 60. Genel Konferansında ülkemiz tarafından açıklanan ulusal beyanda da dile getirilmiştir.

Konu ülkemizde yakından takip edilmektedir.

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 4

**16'NCI BİRLEŞİM
17 KASIM 2020 SALI
SAAT: 15.00**

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 229 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 9 uncu maddelerden, ikinci bölümünün 10 ila 25 inci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 13.10.2020 tarihli 4'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun,

17, 18, 19, 24, 25, 26 Kasım 2020 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi;

17, 18, 19, 24, 25, 26 Kasım 2020 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde saat 24:00'e kadar çalışmalarını sürdürmesi;

238 ve 232 Sıra Sayılı Kanun Tekliflerinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi;

238 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin birinci bölümünün 1 ila 24 üncü maddelerden, ikinci bölümünün 25 ila 47 nci maddelerden oluşması;

232 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin birinci bölümünün 1 ila 18 inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Maddeler dahil 19 ila 35 inci maddelerden oluşması;

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 03.11.2020 tarihli 11'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* Plan ve Bütçe Komisyonu

17.11.2020 Salı - Saat: 10.00

18.11.2020 Çarşamba - Saat: 10.00

19.11.2020 Perşembe - Saat: 10.00

20.11.2020 Cuma - Saat: 10.00

* Deprem Araştırma Komisyonu

17.11.2020 Salı - Saat: 15.30

* Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu

17.11.2020 Salı - Saat: 15.30

18.11.2020 Çarşamba - Saat 11.00

* Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu

18.11.2020 Çarşamba - Saat: 11.00

19.11.2020 Perşembe - Saat: 11.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

16'NCI BİRLEŞİM

17 KASIM 2020 SALI

SAAT: 15.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar ve 13 Milletvekilinin 2019 Yılıın “Samsun Yılı” İlan Edilmesine İlişkin Kanun Teklifinin (2/1553) İçtüzük’ün 37’nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önerge

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

3 – SEÇİM

* * *

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- (S. Sayısı: 238) İstanbul Milletvekili Nevzat Şatiroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3116) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.10.2020) (**)(X)

2.- (S. Sayısı: 229) Samsun Milletvekili Fuat Köktaş ve 48 Milletvekilinin Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3112) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.10.2020) (**)(X)

3.- (S. Sayısı: 232) Konya Milletvekili Selman Özboyacı ve Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait Kirazoğlu ile 60 Milletvekilinin Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3133) ve Çevre Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.10.2020) (**)(X)

4.- (S. Sayısı: 236) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Filistin Ulusal Yönetimi Adına Filistin Kurtuluş Örgütü Arasında Geçici Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komite'nin; Temel Tarım Ürünleri ve İşlenmiş Tarım Ürünleri ile Balıkçılık Ürünlerinde Taviz Değişimine Dair Protokol I'e Ait Tablo I'in Tadili Hakkında 1/2020 Sayılı Kararı ile Geçici Serbest Ticaret Anlaşması'nın "Menşeli Ürünler" Kavramının Tanımı ve İdari İş Birliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'sinin Tadili Hakkında 2/2020 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3003) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.10.2020) (X)

5.- (S. Sayısı: 83) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1590) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

6.- (S. Sayısı: 142) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2276) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

7.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

8.- (S. Sayısı: 235) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanlarında İş Birliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2982) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.10.2020) (X)

9.- (S. Sayısı: 237) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/3055) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.10.2020) (X)

10.- (S. Sayısı: 139) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2273) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

(**) İktüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir. (X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

11.-**(S. Sayısı: 141)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Karadağ Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına İlişkin Olarak İmzalanan Mevcut Protokol I'nın Yerini Alan Protokol I ile Anlaşmaya Eklenen Protokol III'ün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2275) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) **(X)**

12.-**(S. Sayısı: 23)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1193) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) **(X)**

13.-**(S. Sayısı: 163)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2401) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 29.01.2020) **(X)**

14.-**(S. Sayısı: 192)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1413) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2020) **(X)**

15.-**(S. Sayısı: 195)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2499) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2020) **(X)**

16.-**(S. Sayısı: 29)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Karadağ Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması Tarafından Kurulan Ortak Komite'nin Serbest Ticaret Anlaşması'nın 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'sini Değiştiren 1/2017 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına İlişkin Yetki Verilmesine Dair Kanun Teklifi (2/1362) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) **(X)**

17.-**(S. Sayısı: 95)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) **(X)**

18.-**(S. Sayısı: 66)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bişkek Kırgız-Türk Dostluk Devlet Hastanesi Açılması, Ortak İşletilmesi ve Devri ile Kırgız Cumhuriyeti Vatandaşlarının Türkiye'de Tıp ve Tıpta Uzmanlık Eğitimi Almasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1602) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) **(X)**

19.-**(S. Sayısı: 34)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Şili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1245) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) **(X)**

20.-**(S. Sayısı: 47)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) **(X)**

21.- (S. Sayısı: 76) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 88) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyeti'nin Beyanlarla Birlikte Katılmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1801) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 33) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması Tarafından Kurulan Ortak Komite'nin Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemleri Hakkında Protokol II'sini Değiştiren 1/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/1364) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

24.- (S. Sayısı: 54) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Su Kaynakları Bakanlığı Arasında Su Alanında Mutabakat Zaptı ve Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1542) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

25.- (S. Sayısı: 21) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretme İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

26.- (S. Sayısı: 25) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1197) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

27.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

28.- (S. Sayısı: 30) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burundi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

29.- (S. Sayısı: 31) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

30.- (S. Sayısı: 55) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1543) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

31.- (S. Sayısı: 60) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lesoto Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1537) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

32.- (S. Sayısı: 67) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma'nın 9/7'nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1782) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

33.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

34.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

35.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

36.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

37.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

38.- (S. Sayısı: 82) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1582) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

39.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

40.- (S. Sayısı: 87) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Sekreteryası Arasında Ankara Girişiminin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Sekreteryası Arasında Ankara Girişiminin Uygulanmasına İlişkin 4 Nisan 2016 Tarihinde Bonn'da İmzalanan Anlaşmayı Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1799) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

41.- (S. Sayısı: 89) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolü'ne Yönelik Değişikliğin (Kigali Değişikliği-2016) Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1896) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

42.- (S. Sayısı: 96) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Gemiadamı Belgelerinin Karşılıklı Tanınmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1775) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

43.- (S. Sayısı: 97) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Doğu Karayip Devletleri Örgütü Arasında Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1780) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

44.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

45.- (S. Sayısı: 101) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Cezaî Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1950) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

46.- (S. Sayısı: 108) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1454) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

47.- (S. Sayısı: 109) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1534) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

48.- (S. Sayısı: 110) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1535) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

49.- (S. Sayısı: 111) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1802) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

50.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

51.- (S. Sayısı: 119) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

52.- (S. Sayısı: 120) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1796) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

53.- (S. Sayısı: 121) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Kültür Enstitüsü Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2020) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

54.- (S. Sayısı: 123) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Altyapı Projeleri Alanında İş Birliği Konulu Anlaşma Ek-1'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2217) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

55.- (S. Sayısı: 124) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Kör, Görme Engelli veya Başka Bir Nedenle Basılı Materyal Okuma Engelli Kişilerin Yayımlanmış Eserlere Erişiminin Kolaylaştırılmasına Dair Marakeş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2218) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

56.- (S. Sayısı: 125) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

57.- (S. Sayısı: 126) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Standardizasyonu, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Bölgesel Enstitüsü Tüzüğü'nün 5.4.1.10 Maddesinin Tadiline İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2224) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

58.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

59.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

60.- (S. Sayısı: 137) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kendi Sınırları Dahilinde ve Ötesinde Tarifeli Hava Hizmetlerine İlişkin İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2027) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

61.- (S. Sayısı: 138) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nikaragua Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2028) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

62.- (S. Sayısı: 140) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Bosna-Hersek Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Protokol ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2274) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

63.- (S. Sayısı: 147) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

64.- (S. Sayısı: 148) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

65.- (S. Sayısı: 150) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1596) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

66.- (S. Sayısı: 151) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Paraguay Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1779) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

67.- (S. Sayısı: 152) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

68.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

69.- (S. Sayısı: 156) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile EFTA Devletleri Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2372) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.12.2019) (X)

70.- (S. Sayısı: 157) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Tarım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2373) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.12.2019) (X)

71.- (S. Sayısı: 164) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2403) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

72.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

73.- (S. Sayısı: 166) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yük ve Yolcu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2222) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

74.- (S. Sayısı: 167) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1583) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

75.- (S. Sayısı: 168) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1795) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

76.- (S. Sayısı: 169) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

77.- (S. Sayısı: 170) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Güneydoğu Avrupa Çokuluslu Barış Gücü Anlaşması'na Ek Altıncı Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2402) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

78.- (S. Sayısı: 171) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Tadil Eden Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/2496) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

79.- (S. Sayısı: 172) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

80.- (S. Sayısı: 177) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mozambik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1457) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

81.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

82.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

83.- (S. Sayısı: 180) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Madencilik ve Hidrokarbon Alanlarında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1587) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

84.- (S. Sayısı: 181) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

85.- (S. Sayısı: 182) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1594) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

86.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

87.- (S. Sayısı: 184) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Ekvator Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2026) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

88.- (S. Sayısı: 185) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2221) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

89.- (S. Sayısı: 186) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1898) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

90.- (S. Sayısı:187) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1947) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

91.- (S. Sayısı: 188) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Guatemala Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2032) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

92.- (S. Sayısı: 189) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2219) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

93.- (S. Sayısı: 190) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

94.- (S. Sayısı: 191) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Devriye Polis Hizmetlerinin Uygulanması Hususunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

95.- (S. Sayısı: 193) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Honduras Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2029) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2020) (X)

96.- (S. Sayısı: 194) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2020) (X)

97.- (S. Sayısı: 201) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2497) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

98.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

99.- (S. Sayısı: 203) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1591) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

100.- (S. Sayısı: 204) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moritanya İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Balıkçılık ve Deniz Ekonomisi Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1365) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

101.- (S. Sayısı: 205) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

102.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

103.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

104.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

105.- (S. Sayısı: 210) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un 28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol ile Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

106.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

107.- (S. Sayısı: 219) 2019 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (5/3) (Dağıtma tarihi: 25.06.2020)

108.- (S. Sayısı: 220) Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can ve 64 Milletvekilinin Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu Teklifi (2/2972) ve İçişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.07.2020)

109.- (S. Sayısı: 233) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2819) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.10.2020) (X)

---

7 - KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

110.- (S. Sayısı: 234) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Milletlerarası Sulh Anlaşmaları Hakkında Birleşmiş Milletler Konvansiyonunun Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2981) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.10.2020) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 238

İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3116) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3116 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazısı 6
- Genel Gerekçesi 6
- Madde Gerekçeleri 8

• Alt Komisyon Raporu 18

• Alt Komisyon Metni 32

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu 45

• Muhalefet Şerhleri 60

• Teklif Metni 106

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 106

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Nevzat Şatıroğlu</i>	<i>Hakan Çavuşoğlu</i>	<i>Ziver Özdemir</i>
İstanbul	Bursa	Batman
<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>İsmet Yılmaz</i>	<i>Recep Özel</i>
İstanbul	Sivas	Isparta
<i>Meliha Akyol</i>	<i>Mustafa Demir</i>	<i>Yusuf Başer</i>
Yalova	İstanbul	Yozgat
<i>Yavuz Ergun</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Şirin Ünal</i>
Niğde	Bursa	İstanbul
<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Nevzat Ceylan</i>	<i>Vildan Yılmaz Gürel</i>
Gaziantep	Ankara	Bursa
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Manisa	Amasya	Zonguldak
<i>Hamdi Uçar</i>	<i>Metin Yavuz</i>	<i>Zafer Işık</i>
Zonguldak	Aydın	Bursa
<i>Atay Uslu</i>	<i>Salim Çivitcioğlu</i>	<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>
Antalya	Çankırı	Mersin
<i>İsmail Tamer</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Murat Baybatur</i>
Kayseri	Afyonkarahisar	Manisa
<i>Refik Özen</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Ramazan Can</i>
Bursa	İstanbul	Kırkkale
<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Sermin Balık</i>
Gaziantep	Ankara	Elâzığ
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>	<i>Osman Nuri Gülaçar</i>	<i>Emrullah İşler</i>
Erzurum	Van	Ankara
<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>	<i>Bülent Tüfenkci</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>
Bursa	Malatya	Osmaniye
<i>Şenel Yediyıldız</i>	<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Salih Cora</i>
Ordu	Giresun	Trabzon
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Yasin Uğur</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>
Denizli	Burdur	İzmir

<i>İmran Kılıç</i>	<i>Yavuz Subaşı</i>	<i>Hüseyin Yayman</i>
Kahramanmaraş	Balıkesir	Hatay
<i>Arife Polat Düzgün</i>	<i>Zeynep Yıldız</i>	<i>Süleyman Karaman</i>
Ankara	Ankara	Erzincan
<i>Burhan Çakır</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>
Erzincan	Konya	Bursa
<i>İsmail Kaya</i>	<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Atilla Ödünç</i>
Osmaniye	Manisa	Bursa
<i>Tamer Akkal</i>	<i>Müslüm Yüksel</i>	<i>Ali Şahin</i>
Manisa	Gaziantep	Gaziantep
<i>Ahmet Zenbilci</i>	<i>Kadir Aydın</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
Adana	Giresun	İstanbul
<i>Ahmet Çakır</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Abdullah Güler</i>
Malatya	Adana	İstanbul
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>Ahmet Akay</i>	<i>Halil Özşavlı</i>
Sakarya	Şanlıurfa	Şanlıurfa
<i>Derya Bakkak</i>	<i>Gülray Samancı</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Gaziantep	Konya	Ankara
<i>Çiğdem Karaaslan</i>	<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i>
Samsun	Sivas	Hatay
<i>Selim Yağcı</i>	<i>İlyas Şeker</i>	<i>Hacı Osman Akgül</i>
Bilecik	Kocaeli	Gümüşhane
<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ahmet Sorgun</i>
Gümüşhane	Balıkesir	Konya
<i>Selman Özboyacı</i>	<i>Ahmet Büyükgümüş</i>	<i>Metin Gündoğdu</i>
Konya	Yalova	Ordu
<i>Feyzi Berdibek</i>	<i>Zemzem Gülender Açıanal</i>	<i>Belgin Uygur</i>
Bingöl	Şanlıurfa	Balıkesir
<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>
Çanakkale	Antalya	Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3116) Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

12.10.2020

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3116)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Çevre Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Enerji alanında dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla Ülkemizin bölgesel ve küresel etkinliğinin artırılması ve tabii kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi elzemdir. Enerji ve tabii kaynaklar alanında oluşan küresel ve bölgesel gelişmeler, uluslararası piyasalardaki dinamikler ile Milli Enerji ve Maden Stratejilerimiz de göz önünde bulundurularak; enerjinin, nihai tüketiciye sürekli, sürdürülebilir, çevre ile uyumlu, kaliteli, güvenli ve en düşük maliyetlerle arzı ile enerji temininde kaynak çeşitlendirilmesi esas alınmalı; yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının azami düzeyde değerlendirilmesi, enerji israfının azaltılması ve Ülkemizin uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunun güçlendirilmesi, maden kaynaklarımızın etkin bir şekilde değerlendirilmesi ile madencilik verimli noktalara taşınması öncelikli hedefler arasında yer almalıdır. Ayrıca günümüzde enerji ithalatının azaltılması amacıyla yeni politikalar geliştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Ülkemizin enerji arz güvenliği noktasındaki risklerinin bertaraf edilmesi adına yerli ve yenilenebilir kaynaklı enerji üretiminin artırılması gerekmektedir.

Bu doğrultuda Kanun Teklifimiz ile uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanması amacıyla bazı kanunlarda değişiklikler yapılması öngörülmektedir. Bu anlamda;

3213 sayılı Maden Kanununda yapılan değişiklikler ile ruhsat temdit başvurularında idareden kaynaklanan değerlendirme süresinde gecikme halinde işletmenin faaliyetine devam edebilmesine imkan sağlanması, maden işletmecisinden 6183 sayılı Kanunun 22/A bendi kapsamında 18 ayı konuda talep edilen borcu yoktur belgesinin maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında aranmaması yönünde düzenleme yapılarak madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerin azaltılması amaçlanmaktadır.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda yapılan değişiklikler ile doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, boru hatlarının ulaşmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmadığı bölgelere de doğal gazın

ulaştırılabilmesi ve acil durum ve kriz anlarında tüketicilerin doğal gaz arz sürekliliğinin sağlanabilmesi ve mevcut doğal gaz iletim ve dağıtım şebekelerinin LNG veya CNG yöntemleriyle beslenmesine imkân tanınması, doğal gaz piyasasının derinleşmesi ve rekabet ortamının artırılması amacıyla uluslararası piyasalarda örneği görülen piyasa yapıcı (market maker) kavramına benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük ehemmiyet arz eden faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanlığı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesi amaçlanmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapılan değişiklik ile, tüm Türkiye enerji piyasasını olumsuz etkileyen kış aylarında doğal gaz kaynaklı yaşanması muhtemel kesinti ve kısıntıların bertaraf edilebilmesi, sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulması ve Ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda önemli ve kritik görevler üstlenen; petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini ve bu faaliyetlerine yönelik yatırımlarını süratle gerçekleştirme zorunluluğu bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına sağlanan istisnaların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve belirtilen istisnaların karadaki faaliyetleri de kapsamı amaçlanmaktadır.

5686 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile jeotermal kaynağın ortaya çıkarılmasının ardından en kısa sürede işletmeye alınması ve ekonomiye kazandırılması, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda jeotermal kaynağın tüketiminden alınan idare payının, kaynağın kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile m³ başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi sureti ile mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasını veya kaçak kullanımı engellemek için cezai müeyyide getirilmesi, MTA'nın jeotermal kaynak varlığını tespit ettiği sahaların kısa sürede işletmeye alınmasının sağlanması ve buradan sağlanacak öz kaynak geliri ile yeni alanların aranması için bütçe geliri oluşturulması amaçlanmaktadır.

5346 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile lisanssız elektrik üretim tesislerinin YEK destekleme mekanizmasındaki on yıllık sürelerinin bitiminden itibaren uygulanacak fiyat, diğer usul ve esaslar ile 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için uygulanacak destek mekanizmasının Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirleneceği hükme bağlanmakta ve ayrıca, bir sonraki takvim yılında YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmak isteyen elektrik üretim tesisleri için 31 Ekim yerine EPDK'nın belirleyeceği tarihe kadar başvuru yapma zorunluluğuna ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

6446 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile elektrik dağıtım şirketlerinin denetiminin EPDK da dâhil olmak üzere ihtisas sahibi kurumlar tarafından da gerçekleştirilebilmesi; lisanssız elektrik üretimi ile tüketicilerin kendi ihtiyacını üretmesi; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması; önlisans/lisansa konu enerji yatırımları için

ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi ve değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi; elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlemesi için görevlendirilen personele uygulanan harcırahın maden işletmelerini denetleyen personele uygulanan harcırahla uyumlu hale getirilmesi; Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife Uygulamasına bölgeler arası maliyet farklılıklarının sübvansede edilebilmesini teminen geçici süre ile devam olunması; genel aydınlatmaya ilişkin giderlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçesine konan ödenekten karşılanmasına ilişkin maddenin uygulama tarihinin 31/12/2025 tarihine kadar uzatılması ile mevcut uygulamanın devamlılığının sağlanması ve son dönemde yatırıma ilişkin imalat girdilerinde ve yatırım finansman maliyetlerinde ortaya çıkan beklenmeyen artışlar ile yatırımların gerçekleşmesine engel olacak öngörülmeven durumlar nedeniyle üretim ve otoproduktör önlisans/lisans başvurularında sonlandırma veya tadil hakkı verilmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak yapılan değişiklikler ile maden, doğal gaz ve elektrik sektöründe faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek maksadı ile ihtiyaca yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa eklenmesi öngörülen ek 1 inci madde kapsamındaki devirlerin katma değer vergisinden istisna tutulması öngörülmektedir.

Madde 2- Maden Kanununa göre ruhsat bedelinin tamamının her yıl ocak ayının son gününe kadar yatırılması zorunlu olup, ilgili bedelin tamamının ocak ayında yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın iki katının ruhsat bedeli olarak haziran ayının sonuna kadar yatırılması gerekmektedir. Aksi halde ruhsat iptal edilmektedir. Madde ile yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılmak suretiyle tahsili yoluna gidilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca 5018 sayılı Kanuna tabi olan MAPEG'in, 3213 sayılı Maden Kanunu ve diğer kanunlar kapsamında hak sahiplerine yapacağı ödemelerde 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesinde belirtilen hükme uygun olarak hak sahiplerinin Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borçları var ise vadesi geçmiş borcu karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra kalan kısmı ödemesi gerekmektedir ve bu tip ödemeler bu usulde yapılmaktadır. Bu anlamda maden arama ve işletme, ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğunun kaldırılarak madencilik sektörünün gelişmesi, üretim ve istihdamın artırılması ile sektörün GSMH içerisindeki payının yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile süresi içerisinde süre uzatım talebinde bulunulmuş olmak kaydı ile süre uzatım talebi değerlendirmesi tamamlanmayan ruhsat sahalarında oniki ayı geçmemek üzere Bakan onayı ile maden işletme faaliyetine izin verilmesine imkan tanınarak aktif ticari hayatı devam eden ruhsat sahiplerinin ve dolayısı ile ülke ekonomisinin üretimden kaynaklı kayıplarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madencilik sektörünün gelişmesi, üretim ve istihdamın artırılması ile sektörün GSMH içerisindeki payının yükseltilmesi amacıyla bazı konularda Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğunun kaldırılması öngörülmekte ancak bunun yanında madde ile maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğu korunmaktadır.

Madde 4- Hâlihazırda rodövens sözleşmesi ile çalışılan tüm sahalar, ya kendisine tanınan muafiyetlerle ya da Maden Kanununun 7 nci maddesi kapsamında tüm izinlerini alarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Madde ile devralanın kurulu işletme kapasitesi veya şerh edilen sözleşmedeki kapasiteyi aşmayacağı yönünde vereceği taahhüde istinaden, bu sahalarda ruhsatların devrinin gerçekleşmesi nedeniyle daha önce tanınmış muafiyetler ve alınmış izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının, çalışmaların sektöre uğrattılmadan devam ettirilebilmesi için devredilen ruhsatlarda da aynen korunması öngörülmektedir.

Madde 5- İşletme izin alanı dışındaki yürütülen faaliyetlere ilişkin hususların Kanunun 10 uncu maddesinde düzenlenmiş olması nedeniyle madde ile mevcut metinde yer alan “mücadirdeki sahalara” ibaresinin “ruhsat alanı dışındaki mücadir sahalara tedbirsiz ve dikkatsiz faaliyetler sonucu meydana gelen” şeklinde netleştirilmesi ve bu suretle ruhsat alanı içindeki taşmalara, ayrıca Türk Ceza Kanununa göre cezai işlem tesis edilmemesi amaçlanmaktadır.

Madde 6- Madde ile, yerli üretim gazın en ekonomik yoldan ve en hızlı bir şekilde satışa sunulabilmesi amacıyla dağıtım şebekesine doğrudan verilebilmesine imkân tanınması amacıyla “Üretim” tanımında, LNG ihracatı yapacak şirketlerin terminallerden teslim aldığı doğal gazın taşınması için kara tankerleri vasıtasıyla iletim faaliyeti yapan şirketlerden hizmet almaksızın ve/veya kendisi adına münferiden iletim (LNG) lisansı almaksızın söz konusu faaliyetin yürütülebilmesine imkân sağlanması amacıyla “İletim” tanımında, 7103 sayılı Kanun ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda yapılan değişiklik uyarınca spot boru gazı ve CNG ithalatına imkan tanınması ile uyum sağlanması amacıyla “İthalatçı şirket” tanımında değişiklik yapılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca organize toptan doğal gaz satış piyasasının 4646 sayılı Kanunda tanımlanması ve kapsamının belirlenmesi amacıyla Kanuna “Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası (OTSP) tanımının eklenmesi, organize toptan doğal gaz satış piyasasının faaliyete geçmesiyle birlikte ülkemiz doğal gaz piyasa derinliğinin daha da artacağı düşünüldüğünden, yükümlülüğünü yerine getirmeyen/getiremeyen lisans sahiplerinin olması durumunda, sistem işleyişinin aksamaması amacıyla Kanuna “son kaynak tedariki” tanımının eklenmesi suretiyle yeni bir mekanizma geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7- Madde ile yerli üretim gazının iletim sistemine girişinin sağlanmasının teknik ve ekonomik açıdan uygun olmadığı hallerde, üretilen doğal gazın en ekonomik ve en hızlı şekilde satışa sunulabilmesini teminen dağıtım şebekesine girişine imkân tanınması; ayrıca ilgili mevzuat uyarınca toptan satış lisansı sahiplerinin iletim lisansı alamaması nedeni ile LNG İhracat faaliyetinde bulunmak isteyen gerek özel gerek kamu şirketleri açısından LNG iletim lisansı alma zorunluluğu kaldırılarak piyasanın etkin ve verimli işlemesine katkı sağlanması; yine doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, boru hatlarının ulaşmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmadığı bölgelere de doğal gazın ulaştırılabilmesi amacıyla, dağıtım şirketlerince LNG ve CNG yöntemlerinin kullanılabilmesine imkân sağlanması ve yine acil durum ve kriz anlarında tüketicilerin doğal gaz arz sürekliliğinin sağlanabilmesi amacıyla, mevcut doğal gaz iletim ve dağıtım şebekelerinin LNG veya CNG yöntemleriyle beslenmesine imkân tanınması amaçlanmaktadır.

3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16 ncı maddesinde; “Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğal gaz bağlanabilir.” hükmü yer almaktadır. Doğal gaz piyasası mevzuatında ve kurgusunda geçici abonelik şeklinde bir kavram bulunmadığından ve belirtilen Kanun maddesine dayanılarak çıkarılan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslarda bu konularda düzenlemelere yer verilmediğinden, doğal gaz piyasasında bu hükmün uygulanmasında problemler yaşanmaktadır. Bununla birlikte, Yapı Kayıt Belgesi verilmiş olan bir yapının bulunduğu cadde ve sokakta doğal gaz şebekesi olmadığı durumlarda, eğer bu cadde ve sokak imar planlarında bulunmuyorsa veya imarda görünmekle birlikte yolları imar planına uygun olarak açılmamış ise doğal gaz dağıtım şirketi tarafından bu bölgelerde şebeke imalatı yapılması ekonomik açıdan önemli riskler barındırmaktadır. Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve EPDK'nın tüm ilgili mevzuatı, doğal gaz dağıtım şebekelerinin imarlı alanlarda ve imara uygun açılmış cadde/sokaklarda inşa edilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu doğrultuda madde ile, Yapı Kayıt Belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde ilgili belediyenin meclis kararı alarak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üsteleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımı yapılabilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca yapılan düzenleme ile doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, doğal gaz dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerine ilave edilen yeni genişleme bölgelerinde yerleşim yeri belediyesince doğal gaz dağıtım şirketine rutin prosedürün dışında yatırım yapılması talebinde bulunulması halinde, ilgili dağıtım şirketinden geçiş bedeli, kira bedeli ve alt yapı kazı izni harcı hariç teminat, kontrollük hizmet bedeli, kaplama bedeli, zemin/alan tahrip bedeli, hafriyat döküm bedeli ve benzeri adlarla herhangi bir bedel talep edilmemesi ve altyapı kazı alanının üst kaplamalarının ilgili belediye tarafından bedelsiz olarak yapılması bu şekilde yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- Organize toptan doğal gaz satış piyasasının faaliyete geçmesiyle birlikte ülkemiz doğal gaz piyasa derinliğinin daha da artacağı düşünüldüğünden, yükümlülüğünü yerine getirmeyen/getiremeyen lisans sahiplerinin olması durumunda, sistem işleyişinin aksamaması amacıyla bir veya birden fazla lisans sahibinin son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilmesi ve doğal gaz piyasasının derinleşmesi ve rekabet ortamının artırılması amacıyla uluslararası piyasalarda örneği görülen piyasa yapıcı (market maker) kavramına benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi amacıyla bir lisans sahibinin ya da lisans sahiplerinin Kurul tarafından belirlenen miktar veya orandaki doğal gazın organize toptan doğal gaz satış piyasasını kullanmak suretiyle alım satımını yapmalarını teşvik edebilmesi ve/veya zorunlu hale getirebilmesi öngörülmektedir.

Madde 9- Madde ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük ehemmiyet arz eden faaliyetlerini etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarıncı işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak

kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanması; kurulacak şirketlerin yurt dışındaki şirketlerin her türlü haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınır ve taşınmazlarını, personellerini vb. yapılacak protokollerle devralabilmek faaliyet göstermesi ve devir sonrası yurt dışındaki şirketlerin Türkiye'deki şubelerini kapatması amaçlanmakta ve kurulacak şirketlerin özel hukuk hükümlerine tabi, özel sektörün sahip olduğu hızlı karar verme, harekete geçebilme, dünya piyasalarında rekabet edebilecek güce sahip işletmeler kurma ve yönetme, sonuç odaklı çalışabilme gibi esnek ve dinamik bir yapıya sahip olmalarının zaruret arz etmesi nedeniyle şirketlerin tabi olacağı ve muaf tutulacağı mevzuat hükümleri belirlenmektedir.

Madde 10- BOTAŞ, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 2 nci maddesinin (b) bendinde sayılan kuruluşlar arasında yer almaktadır. Aynı Kanunun 3 üncü maddesinin (g) bendi gereğince bu kuruluşların; ticari ve sınıai faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli iki trilyon üçyüz milyar Türk lirasını aşmayan mal veya hizmet alımları, anılan Kanun hükümleri dışında bırakılmıştır. Bu miktar 2020/1 numaralı Kamu İhale Tebliği ile 1/2/2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ondört milyon sekizyüzyetmişyedi bin beşyüzdokuz Türk lirası olarak güncellenmiştir. Kış döneminde enerji arz güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılması gereken doğal gaz alımları yukarıda belirtilen eşik değerin çok üzerinde fiyatlarla gerçekleşmektedir. Söz konusu alımların Kamu İhale Kanunu hükümlerince ihaleye çıkılmak suretiyle temin edilmesi uluslararası doğal gaz piyasasının doğası gereği mümkün değildir. Sonuç olarak, tüm Türkiye enerji piyasasını olumsuz etkileyen kış aylarında doğal gaz kaynağı yaşanması muhtemel kesinti ve kısıntıların bertaraf edilebilmesi, sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla BOTAŞ tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulması öngörülmektedir.

Madde 11- Madde ile TPAO'ya denizlerde belirli faaliyetleri açısından mal ve hizmet alımı ve yapım işlerinde herhangi bir parasal limit gözetmeksizin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (g) bendi kapsamında yapabilmesine ilişkin tanınmış olan istisna hükmünün; ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda önemli ve kritik görevler üstlenen BOTAŞ ile bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri ve petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve belirtilen istisnanın karadaki faaliyetleri de kapsamı amaçlanmaktadır.

Madde 12- Kurumların yeniden yapılandırılması kapsamında ilga edilen ve yeni kurulan kurumlar ile tanımlar kısmında yer almasına rağmen metin kısmında yer verilmeyen kurumlar tanımlardan çıkarılmakta ve bazı tanımlar yeniden düzenlenmektedir. Ayrıca, kanunun mevcut halinde hem yenilenebilir enerji kaynakları hem de "bu kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynakları" tanımı yer almakta olup mükerrer düzenlemeyi engellemek amacıyla "bu kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynakları" tanımı kanun metninden çıkarılmakta ve YEK Bedelinin Türk lirası olarak belirlenebilmesi doğrultusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

Madde 13- Madde ile lisanssız elektrik üretim tesislerinin destekleme mekanizmasındaki on yıllık sürelerinin bitiminden itibaren uygulanacak fiyat ve diğer usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirleneceğine ve bir sonraki takvim yılında YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmak isteyen elektrik üretim tesisleri için 31 ekim yerine EPDK'nın belirleyeceği tarihe kadar başvuru yapma zorunluluğuna ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca 5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı

çetvelde hidroelektrik üretim tesisleri için yer alan fiyatlardan nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisleri ile dalga, akıntı ve gel-git enerjisine dayalı elektrik üretim tesislerinin faydalanabileceğine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 14- Lisanssız elektrik üretim faaliyetleri 5346 sayılı Kanunda “muafiyetli üretim” başlığı altında, 6446 sayılı Kanunda ise “Lisanssız yürütülebilecek faaliyetler” başlığı altında düzenlenmiştir. Madde ile, mevzuatta aynı konuya ilişkin düzenlemelerde yeknesaklık sağlanması amacıyla düzenleme yapılmakta ayrıca mükerrerliğin önlenmesi amacıyla 6446 sayılı Kanunda düzenlenmiş olan hükümlerin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Madde 15- 30/06/2021 tarihinden önce yerli ürün kullanımına ilişkin olarak mevcut metinde II sayılı Cetvelin I sayılı Cetvele ilave edilme zorunluluğu kaldırılarak 30/06/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek YEK belgeli üretim tesisleri ile tüketim tesisinin ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak kurulacak lisanssız üretim tesisleri için yerli katkı fiyatları, bu fiyatların güncellenmesi, uygulanacak süre ve uygulamaya ilişkin konuların Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenmesi öngörülmektedir.

Madde 16- Madde ile, güneş enerjisine dayalı üretim tesislerine ilişkin düzenlemelerin 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda düzenlenmiş olması nedeniyle mevzuatta mükerrerliğin önlenmesi amacıyla ilgili fıkralar yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 17- Madde ile tanımlar maddesinde yapılan düzenlemeye uygun olarak mülga Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğünün kısaltması olan “EİE” ibaresinin Enerji İşleri Genel Müdürlüğünün kısaltması olan “EİGM” şeklinde düzeltilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 18- Madde ile, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinin yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında uygulanan kira, izin ve irtifak indirimlerinin lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca uygulanması ve kapsamının 31/12/2025 tarihine kadar işletmeye girmiş olan işletmeler olarak düzenlenmesi öngörülmektedir.

Madde 19- Madde ile, yürürlük tarihinden önce yapılan yarışmalar kapsamında sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı ile kapasite tahsis edilen tüzel kişilerin yerli katkı fiyatlarından faydalanamayacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Bu yarışmalarda sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı verilmesi YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanamayacağı beyanı anlamına geldiğinden ve yarışmaların yapıldığı tarihteki mevzuatta YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanılmaması halinde yerli katkı fiyatlarından da faydalanılamayacağı hususu düzenlenmiş olduğundan, yarışma şartlarının değiştirilmemesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Madde 20- 10-14 Haziran 2013 tarihlerinde güneş enerjisine dayalı olarak yapılan önlisans başvuruları kapsamında 2014 ila 2015 tarihleri arasında yapılan birim M We (megawatt elektrik) kurulu güç için Türk lirası cinsinden en yüksek katkı payı esasına dayanan yarışmalar yapılmış ve EPDK tarafından ilgili yükümlülüklerini sağlayanlara önlisansları verilmiştir. Madde ile henüz işletmeye girmemiş GES projeleri için TEİAŞ’a ödenmesi gereken toplam katkı paylarının 2020 yılından sonra işletmeye girilmesi halinde de ödeneceği hususu hükme bağlanmaktadır.

Madde 21- 1 Kasım 2007 tarihinde rüzgar enerjisine dayalı lisans başvuruları kapsamında 2011 yılında geçici kabulün yapıldığı tarihten itibaren yirmi yıl boyunca TEİAŞ’a ödenmesi gereken RES Katkı Payları (kuruş/kWh) esasına dayanan yarışmalar gerçekleştirilmiştir. Madde ile henüz işletmeye girmemiş RES projeleri için TEİAŞ’a ödenmesi gereken RES Katkı Paylarının 2020 yılından sonra işletmeye girilmesi halinde de ödeneceği hususu hükme bağlanmaktadır.

Madde 22- Kanuna ekli I sayılı Cetvelde değişiklik yapılarak 10/5/2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanılan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyetleri kapsamındaki tesislere YEK Destekleme Mekanizması kapsamında uygulanacak fiyatların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 23- Kanun kapsamında II sayılı Cetvelin I sayılı Cetvele ilave edilme zorunluluğunun kaldırılması nedeniyle “Yerli Katkı İlavesi (ABD Doları cent/kWh)” başlığında yer alan “İlavesi” ibaresi “Fiyatları” şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 24- Madde ile tanımlar maddesinde bulunan mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile birleşerek Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü olarak teşkilatlandırılan mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğüne ilişkin MİGEM tanımının MAPEG olarak değiştirilmesi, ayrıca Büyükşehirlerde günümüzde il özel idaresi bulunmaması nedeni ile İdare tanımının mevcut duruma uygun olarak düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 25- Madde ile tanımlar maddesinde yapılması öngörülen değişiklik doğrultusunda MİGEM ibarelerinin MAPEG olarak düzeltilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 26- Yerli ve yenilenebilir enerji kaynağımız olan jeotermal enerji kaynaklarımızdan enerji arz güvenliğimiz de dikkate alınarak azami düzeyde yararlanılabilmesi için, jeotermal kaynağın ortaya çıkarılmasının ardından en kısa sürede işletmeye alınması ve ekonomiye kazandırılması gerekmektedir. Mevcut durumda idare payı, ruhsat sahibinden ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilerden, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı kullanıldığı işletme/tesislerin kaynaklarla ilgili bir önceki yılın gayrisafı hasılat bilançosunun %1’i tutarında alınmaktadır. Bu durumda idare payı hesaplamalarına akışkanın kullanılmadığı tesislerin bilançosu da dâhil edildiğinden, idare payı ödemelerinde hakkaniyetsizlikler ortaya çıkmaktadır.

Madde ile idare payının, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile maddede metreküp başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi sureti ile mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 27- 5686 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde yapılması öngörülen değişiklik doğrultusunda, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile idare payı hesaplanacak olup, bu durumda ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasını veya kaçak kullanımı engellemek için cezai müeyyide getirilmesi öngörülmektedir.

Madde 28- MTA Genel Müdürlüğü varlığını ortaya çıkardığı jeotermal kaynakların ihale edilmesi noktasında 5686 sayılı Kanunda ihale yöntemi belirtilmemiş olması nedeni ile Sayıştay tarafından yapılan denetimlerde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre hareket edilmesi gerektiği önerisi nedeni ile jeotermal kaynaklar hâlihazırda 2886 sayılı Kanuna göre ihale edilmektedir. Fakat 2886 sayılı Kanunda taksitlendirme olmaması nedeniyle son yıllardaki ihalelere katılım yok denecek kadar az gerçekleşmiştir. İhale edilemeyen sahalar süreler dolduğunda boşa çıkarak ruhsatlar Valilikler/İl Özel İdarelerine verilmektedir. Bu durumda MTA’nın yapmış olduğu masraflar karşılıksız kalmaktadır. Bu değişiklikle Jeotermal sahaların daha hızlı bir şekilde ekonomiye kazandırılması amacıyla sahaların taksit imkanı olacak bir şekilde ihale edilmesi veya Maden Kanununda olduğu gibi kamu kurumlarına bedeli karşılığı doğrudan devredilmesi ya da gelir paylaşımı esası ile kamu kurum ve kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına devredilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 29- 5686 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde yapılması öngörülen jeotermal kaynağın kullanımı karşılığında tahsil edilen idare payından belediye ve köy tüzel kişiliklerinin payı ödendikten sonra kalan ve genel bütçeye aktarılmak üzere İçişleri Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına aktarılan tutarlar karşılığını Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına aktarılmak üzere İçişleri Bakanlığı bütçesine ödenek kaydedilmesine İçişleri Bakanının yetkilendirilmesi hakkındaki değişiklik nedeniyle aynı kaynağa ilişkin mükerrer ödenek öngörülmesinin önlenmesi amacıyla fıkranın yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Madde 30- Maliyetlerin tarifeye etkisinin kaldırılması amacıyla üreticilerin şalt sahasını dağıtım sistemine bağlamak üzere münferiden üreticiler için tesis edilen bağlantı hatlarının dağıtım şebekesi tanımından hariç tutulması öngörülmektedir.

Madde 31- Piyasada faaliyet gösteren şirketlerin hissedarlarının izlenerek sektörel olarak tekelleşmenin önlenmesi ve rekabet şartlarının oluşturulmasını sağlamaya dönük olarak uygulanan bu hüküm mevcut şartlarda tüm lisans hissedarlarının belirli koşullarla lisanslarına derç edilmesi ile uygulanmakta ve rekabet ise HHI endeksi ile takip edilmektedir. Madde ile tarifesi düzenlemeye tabi olanlar hariç diğer lisans veya önlisans sahiplerinin ortaklık yapılarının takip edilmesi ancak bunların lisansa derç edilmesi gibi ilave bürokratik iş ve işlemlerin yapılmaması ve işleyişin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Rekabet ve tekelleşme hususları ile lisans ve önlisans yaptırımlarının lisans ve önlisans sahiplerine uygulanabilmesi için EPDK tarafından önlisans ve lisans sahiplerinin ortaklık yapıları takip edilmeye devam edilecek olup gerekli tedbirler gerekirse alınmaya devam edilecektir.

Madde 32- İletim sistem işletmecisi olan ve 6446 sayılı Kanunla Türkiye enterkonekte elektrik şebekesinin güvenli işletilmesinden, bütünlüğünün sağlanmasından ve dolayısıyla elektrik iletim sistemi güvenilirliğinin sağlanması ve korunmasından sorumlu olan TEİAŞ'ın 6446 sayılı Kanun ile kendisine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirebilmesi için, ayrıca iletim sistemi işletme güvenliği üzerinde risk oluşturan kullanıcıların iletim sisteminin kullanımına ilişkin teknik koşul ve kurallara uymayan keyfi kullanım durumlarının ve Sistem Kullanım Anlaşmalarında düzenlenen kullanım ihlallerinin önlenmesi/sona erdirilmesi için gerekli caydırıcılık unsurunun sağlanabilmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında yapılan değişiklik ile yapılacak olan mahsuplaşmanın hangi bedel üzerinden yapılacağına netleştirilmesi ve geri ödeme maksimum süresinin on yıldan beş yıla indirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 33- 6446 sayılı Kanunda düzenlenen “dağıtım” tanımına göre dağıtım gerilim seviyesi 36 kV ve altı, “iletim” tanımına göre iletim gerilim seviyesi ise 36 kV üzeridir. 9 uncu maddenin onikinci fıkrası ile elektrik dağıtım şirketlerine 154 kV gerilim seviyesinde yani iletim gerilim seviyesinde iletim tesisi kurma yetkisi verilmiştir. Belirtilen hususlar kapsamında, Kanunun iletim ve dağıtım faaliyetlerine ilişkin çizdiği sınırlar (mülkiyet, gerilim seviyesi, işletme güvenliği vb.) dikkate alındığında, fiili uygulaması bulunmayan 9 uncu maddenin onikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

9/7/2008 tarihli ve 5784 sayılı Kanunla 4628 sayılı Kanuna eklenen mülga Geçici 14 üncü maddenin (b) bendi hükmü çerçevesinde TEİAŞ ile imzalanmış olan 136 adet bağlantı anlaşması yürürlükte bulunmaktadır. Bu anlaşmalara konu olan tesislerin gerilim seviyesi dağıtım tesisi gerilim seviyesinde olup, bağlantı noktası itibarıyla TEİAŞ trafo merkezlerinin orta gerilim kısmındadır.

Teknik ve ekonomik yönden işletme zorluğu gerekçesiyle üreticiler tarafından ilgili dağıtım şirketiyle anlaşma imzalama taleplerinin karşılanabilmesini ve mevcut uygulamaya uygunluğun temin edilmesi amacıyla, mevcut tesisler için ilave bir yük getirmeden işletme ve bakım karşılığı dağıtım şirketine devri ile bağlantı düzenlemelerine uyum sağlanabilmesi ve daha henüz tesis edilmemiş hatlar için ise yürürlükte olan mevzuata göre işlemlerin yürütülmesi öngörülmektedir.

Madde 34- 6446 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen (g) bendi ile lisanssız elektrik üretimi ile tüketicilerin kendi ihtiyacını üretmesi amaçlanmaktadır. Bu minvalde elektriğe ihtiyacı yüksek olan abonelerin bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydı ile mevcut mevzuatta yer alan üretim tesisi üst sınırından istisna olarak üretim tesisi kurabilmesi ve bu tip tesislerde anlık olarak ihtiyaç fazlası oluşması halinde bunu sisteme verebilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Lisans alma yükümlülüğünden muaf olan yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten kişilerin ihtiyacının üzerinde ürettiği elektrik enerjisinin sisteme verilmesi hâlinde uygulanacak fiyat, enerji kaynağından bağımsız hale getirilerek tüm lisanssız elektrik üretimi uygulamaları için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından belirlenen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedeli olarak belirlemiş olması nedeniyle “Kanunda kaynak türü bazında belirlenen” ibaresinin “Kanun kapsamında” şeklinde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 35- 6446 sayılı Kanun kapsamında tanımlanan elektrik dağıtım şirketlerinin denetimi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yapılmakta olup, Bakanlık denetimi ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yapabileceği gibi aynı zamanda bu yetkisini ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilmektedir. Düzenleme ile Bakanlığın denetim yetkisini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu da dahil olmak üzere kısmen ve tamamen ihtisas sahibi kurum ve kuruluşlara devredebilmesine imkan sağlanmakta ayrıca birlikte denetim yaptığı veya yetki devri yapması halinde yetki devredilen kuruluşların denetim işlemleri için yapmak zorunda kalacakları masrafların Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanması amaçlanmaktadır.

Madde 36- 6446 sayılı Kanun ile elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması amaçlanmaktadır. Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklik ile elektrik dağıtım şebekesine bağlanacak olan tüketiciler için uygulanan bağlantı tarifesine benzer şekilde münferiden üreticiler için tesis edilen bağlantı hatlarının maliyetlerinin tarifeye etkisinin kaldırılması amacı ile üreticilerin şalt sahasını dağıtım sistemine bağlamak üzere tesis edilen bağlantı hatlarının masraflarının bağlantı tarifelerinin kapsamına alınması öngörülmektedir.

Madde 37- Madde ile önlisans veya lisansa konu enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi, değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi, yatırımcıya tek merkezden hizmet sunulması, bürokrasinin azaltılması, kurumların görev, yetki ve sorumluluklarının netleşmesi ile hesap verebilir bir kamu yönetiminin oluşturulması amacıyla, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinin değiştirilmesi öngörülmektedir. Önerilen değişiklikle, elektrik piyasasında üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün EPDK tarafından, dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün ise TEDAŞ tarafından yapılması öngörülmektedir.

Madde 38- Madde ile sistem kullanım ihlalleri nedeniyle TEİAŞ tarafından uygulanan yaptırımlara karşı açılan davalarda, farklı yargı organları arasında çıkan yargı yolu uyumsuzluklarının giderilerek bu davaların idari yargıda görülmesi amaçlanmaktadır.

Madde 39- Madde ile elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi, incelenmesi ve kontrolü için görevlendirilen personel ile elektrik üretim tesislerinde kullanılan yerli aksamın imalat ve tesis denetimi ile görevlendirilenler de dahil olmak üzere, 5346 sayılı Kanun kapsamında elektrik üretim tesislerine ilişkin denetim faaliyetleri ile 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında yürütülen denetim faaliyetleri ve elektrik üretim tesislerinin kabul işlemleri için görevlendirilen Bakanlık personeli ayrıca 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca elektrik enerjisinin sürekli ve kaliteli iletilmesinden sorumlu olan TEİAŞ Genel Müdürlüğünün ülke geneline yaygın iletim hatları ile trafo merkezlerinin denetimi, tesisi, bakımı veya kontrolü hizmetleri için görevlendirilen personeline 3213 sayılı Maden Kanununda belirlenen ve madencilik faaliyetlerinin incelenmesi ve denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümlerin uygulanması öngörülmektedir.

Madde 40- Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife uygulamasının temel amacı düzenlemeye tabi tüketicilere ilgili mevzuat gereği yansıtılması gereken maliyetlerin bölgesel etkilerinin bir geçiş dönemi süresinde ortadan kaldırılmasıdır. Geçiş dönemi uygulamalarının bölgeler arası maliyet farklılıkları ve abone grupları arası çapraz sübvansiyonlar açısından tam olarak sona ermediği mevcut durumda, elektriğin tüm bölgelerde yeterli, kaliteli ve sürekli şekilde tüketicilere sunulmasını teminen madde yeniden düzenlenmektedir.

Ayrıca Fiyat Eşitleme Mekanizması ile Ulusal Tarifenin uygulanacağı son tarih olarak 6446 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin ayrı fıkralarında belirtilen 31/12/2015 ibaresi 31/12/2025 olacak şekilde değiştirilmek sureti ile tek bir fıkra kapsamında ilgili uygulamaların belirli bir süre daha devam etmesi amaçlanmaktadır.

Madde 41- 5346 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılması öngörülen değişiklik doğrultusunda madde ile, uygulamada karışıklığa neden olmaması için 6446 sayılı Kanunda yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri ile ilgili hükmün fıkra metninden çıkartılması ve madenlerin girdi olarak kullanıldığı elektrik üretim tesisleri için de 5346 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle aynı doğrultuda izin, kira, irtifak hakkı ve kullanma izni bedellerine uygulanacak indirimlerin lisans tarihinden itibaren uygulanması amaçlanmaktadır.

Madde 42- Genel aydınlatma giderlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçesine konan ödenekten karşılanmasına ilişkin maddenin uygulama tarihinin 31/12/2025 tarihine kadar uzatılması öngörülmektedir.

Madde 43- Madde ile ön lisans veya lisansa konu enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi ve değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi amacıyla değiştirilmesi öngörülen 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 19 uncu maddesine ilişkin geçiş sürecinin düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 44- Son dönemde yatırıma ilişkin imalat girdilerinde ve yatırım finansman maliyetlerinde ortaya çıkan beklenmeyen artışlar ile yatırımların gerçekleşmesine engel olacak öngörülmeyen durumlar ortaya çıkmış Dünya genelinde ve ülkemizde görülen COVID-19 salgını nedeniyle küresel

ölçekte gerek sosyal gerekse ticari hayat önemli ölçüde etkilenmiş, özellikle ithal kaynaklı yatırımlarda sıkıntı yaşanmaya başlanmıştır. Düzenleme ile gelişen enerji piyasası içerisinde EPDK'ya enerji üretim tesisi yapmak için başvuran fakat değişen enerji koşulları ve ekonomik koşullar neticesinde tesisi yapılabilme imkânları ortadan kalkan ancak 27/05/2017 tarihinde yürürlüğe giren geçici 21 inci maddeden yararlanmamış veya o tarihten daha sonra önlisans/lisans başvurusunda bulunmuş, önlisans/lisans almış veya kapasite artışı için tadil yapmış, özellikle yapacağı tesise ilişkin yatırımları ağırlıklı olarak ithal etmek zorunda olan yatırımcılara, kendilerine ayrılan tahsisatların (ilgili kaynak, iletim sistemi ve trafolarda ayrılan kapasiteler) kaldırılarak lisanslarını, önlisanslarını veya lisans başvurularını sonlandırma ya da tadil etme hakkı verilerek, yatırım için verilen sürenin sonuna kadar beklenilmeksizin yeni yatırımlara kapasite imkanı oluşturularak kaynakların daha hızlı bir şekilde ekonomiye kazandırılmasına imkan sağlamak ve bu santrallerin bağlantısı için kamu tarafından, atılacak şebeke ve/veya trafo tesisi yatırımının yapılmasına engel olunması öngörülmektedir.

Madde 45- Yürürlük maddesidir.

Madde 46- Yürütme maddesidir.

Alt Komisyon Raporu

Esas No: 2/3116

15/10/2020

1. Giriş

İstanbul Milletvekili Nevzat ŞATIROĞLU ve Bursa Milletvekili Hakan ÇAVUŞOĞLU ile 88 Milletvekili tarafından 05/10/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Çevre Komisyonu'na, esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/3116 esas numaralı “Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 06/10/2020 tarihinde yaptığı 9’uncu Birleşiminde görüşülmüş, 2/3116 esas numaralı Kanun Teklifinin daha detaylı incelenebilmesini teminen bir alt komisyon kurulmasına ve çalışmalara Alt Komisyon çalışmalarını müteakip devam edilmesine karar verilmiştir.

2. Teklifin İçeriği

2/3116 esas numaralı Teklif ile;

➤ 3213 sayılı Maden Kanununda yapılan değişiklikler ile ruhsat temdit başvurularında idareden kaynaklanan değerlendirme süresinde gecikme halinde işletmenin faaliyetine devam edebilmesine imkân sağlanması, maden işletmecisinden 6183 sayılı Kanunun 22/A bendi kapsamında 18 ayrı konuda talep edilen “borcu yoktur” belgesinin maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında aranmaması yönünde düzenleme yapılarak madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerin azaltılması,

➤ Ayrıca, yürürlükteki Maden Kanununa göre ruhsat bedelinin tamamının her yıl ocak ayının son gününe kadar yatırılması zorunlu olup, ilgili bedelin tamamının ocak ayında yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın iki katının ruhsat bedeli olarak haziran ayının sonuna kadar yatırılması gerektiği, aksi halde ruhsatın iptal edildiği, yapılan düzenlemeyle yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanuna göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılmak suretiyle tahsili yoluna gidilmesinin öngörüldüğü,

➤ 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda yapılan değişiklikler ile doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, boru hatlarının ulaşmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmadığı bölgelere de doğal gazın ulaştırılabilmesi ve acil durum ve kriz anlarında tüketicilerin doğal gaz arz sürekliliğinin sağlanabilmesi ve mevcut doğal gaz iletim ve dağıtım şebekelerinin LNG veya CNG yöntemleriyle beslenmesine imkân tanınması, doğal gaz piyasasının derinleşmesi ve rekabet ortamının artırılması amacıyla uluslararası piyasalarda örneği görülen piyasa yapıcı (market maker) kavramına benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi,

➤ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük ehemmiyet arz eden faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesi,

➤ 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişiklik ile tüm Türkiye enerji piyasasını olumsuz etkileyen kış aylarında doğal gaz kaynaklı yaşanması muhtemel kesinti ve kısıntıların bertaraf edilebilmesi, sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulması,

➤ Ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda önemli ve kritik görevler üstlenen; petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini ve bu faaliyetlerine yönelik yatırımlarını hızlı bir şekilde gerçekleştirme zorunluluğu bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına sağlanan istisnaların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve belirtilen istisnaların karadaki faaliyetleri de kapsamaması,

➤ 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile jeotermal kaynağın ortaya çıkarılmasının ardından en kısa sürede işletmeye alınması ve ekonomiye kazandırılması, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda jeotermal kaynağın tüketiminden alınan idare payının, kaynağın kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile m³ başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi suretiyle mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasını veya kaçak kullanımı engellemek için cezai müeyyide getirilmesi, MTA'nın jeotermal kaynak varlığını tespit ettiği sahaların kısa sürede işletmeye alınmasının sağlanması ve buradan sağlanacak öz kaynak geliri ile yeni alanların aranması için bütçe geliri oluşturulması,

➤ 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda yapılan değişiklikler ile lisanssız elektrik üretim tesislerinin YEK destekleme mekanizmasındaki on yıllık sürelerinin bitiminden itibaren uygulanacak fiyat, diğer usul ve esaslar ile 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için uygulanacak destek mekanizmasının Cumhurbaşkanı kararıyla belirleneceği hükme bağlanmakta ve ayrıca, bir sonraki takvim yılında YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmak isteyen elektrik üretim tesisleri için 31 Ekim yerine EPDK'nın belirleyeceği tarihe kadar başvuru yapma zorunluluğuna ilişkin düzenleme yapılması,

➤ 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile elektrik dağıtım şirketlerinin denetiminin EPDK da dâhil olmak üzere ihtisas sahibi kurumlar tarafından da gerçekleştirilebilmesi; lisanssız elektrik üretimi ile tüketicilerin kendi ihtiyacını üretmesi; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması; ön lisans/lisansa konu enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi ve değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi;

➤ Elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcırahın maden işletmelerini denetleyen personele uygulanan harcırahla uyumlu hale getirilmesi; Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife Uygulamasına bölgeler arası maliyet farklılıklarının sübvansede edilebilmesini teminen geçici süre ile devam olunması; genel aydınlatmaya ilişkin giderlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçesine konan ödenekten karşılanmasına ilişkin maddenin uygulama tarihinin 31/12/2025 tarihine kadar uzatılması ile mevcut uygulamanın devamlılığının sağlanması ve son dönemde yatırıma ilişkin imalat girdilerinde ve yatırım finansman

maliyetlerinde ortaya çıkan beklenmeyen artışlar ile yatırımların gerçekleşmesine engel olacak öngörülme durumları nedeniyle üretim ve otoprodüktör önlisans/lisans başvurularında sonlandırma veya tadil hakkı verilmesi,

gibi birçok farklı alanda düzenlemeler yapılmak suretiyle ortaya çıkan ihtiyaçların giderilmesi, birçok farklı sektörde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerinin daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesini temin etmek amaçlanmaktadır.

3. Alt Komisyon Görüşmeleri

Alt Komisyon; Kayseri Milletvekili Mustafa ELİTAŞ başkanlığında, Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU, Manisa Milletvekili Semra KAPLAN KIVIRCIK, Adana Milletvekili Müzeyyen ŞEVKİN, İstanbul Milletvekili Ali KENANOĞLU, Antalya Milletvekili Abdurrahman BAŞKAN ve Denizli Milletvekili Yasin ÖZTÜRK'ten oluşturulmuştur.

Alt Komisyon; 13/10/2020 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi, Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Gelir İdaresi Başkanlığı, TOBB, TÜSİAD, TÜREB, JESDER, EÜD, MMO, EMO, Türkiye Madenciler Derneği, HESİAD, ELDER, GAZBİR, PETFORM temsilcilerinin de katılımlarıyla kapsamlı çalışmalarda bulunmuştur.

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Teklifin birinci imza sahibi İstanbul Milletvekili Sayın Nevzat ŞATIROĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 5 ayrı maddesinde yapılan düzenlemelerle yatırımcı ve işletmeciler lehine birtakım kolaylıklar getirildiği,

➤ Ruhsat süre uzatım taleplerine Bakan onayıyla on iki ay süreyle bir esneklik kazandırmak, ruhsat bedeli ödemelerindeki gecikmelere uygulanan cezalarda hafifletmeler, rutin işletme faaliyetlerinin kesintiye uğratılmaması için bazı iş ve işlemlerde Hazine ve Maliye Bakanlığında alınan "Borcun yoktur." yazısının aranmaması, ruhsat devirlerinde alınmak zorunda olan ÇED izni ile iş yeri açma izinlerinin ruhsat devirlerinde muhafaza edilmesi, işletme sahiplerinin ruhsat alanında kalmak kaydıyla birtakım çalışma izin sınır ihlallerinde maruz kaldıkları hapis cezalarının kaldırılması gibi hususlarda maden sektörüne kolaylıklar getirildiği,

➤ 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu'nun 4 ayrı maddesinde düzenlemeler yapılmak suretiyle doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması ve nihai tüketicilerin korunması amaçlanmış olup bazı tanımların yeniden ele alındığı, yerli üretimin doğal gazın dağıtım sistemine de bağlanmasına imkân sağlandığı ve çok küçük yerleşim yerlerine doğal gaz erişiminin daha ekonomik sağlanması amacıyla düzenlemeler yapıldığı,

➤ 5346 sayılı YEK Kanunu'nun 12 ayrı maddesinde yapılan düzenlemelerle tanımlar kısmında yeni düzenlemeler yapıldığı, lisanssız elektrik üreticilerinin gerek on yıllık YEK destekleme süresi sonundaki durumlarına gerekse yerli aksam katkı paylarına açıklık getirildiği ve arazi ihtiyacına ilişkin düzenlemelerde de yine yatırımcı lehine kolaylıklar getirildiği,

➤ 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun 5 ayrı maddesinde yine düzenlemeler yapılarak jeotermal kaynak kullanan işletmecilerden tahsis edilen idare payının işletmeci lehine daha hakkaniyetli ve daha adaletli bir şekilde yeniden düzenlendiği, usulsüz kullanımlarda uygulanan cezalara açıklık getirildiği, MTA'ya jeotermal sahaların yatırıma açılması, ihale edilmesi esnasında altı yıla kadar taksitlendirme yapma imkânı sağlanarak bu jeotermal sahaların ekonomiye kazandırılmasına yönelik bir engelin daha kaldırıldığı,

➤ 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 15 ayrı maddesinde birçok düzenlemenin yapıldığı, bazı tanımların yeniden ele alındığı, bazı lisans türlerinde, şirket hissedarlarına EPDK onayı olmaksızın hisselerini devretme imkânı getirildiği, TEİAŞ'ın yaptırımlarının yasal dayanağa kavuşturulduğu, elektrik dağıtım şirketleri denetiminde görevli kuruluşa Enerji Bakanlığı bütçesinden ödenek aktarılmasının sağlandığı, denetim görevi yapan kamu çalışanlarının Enerji Bakanlığı bünyesindeki kamu çalışanlarının harcırahlarında Maden Kanunundakine benzer bir artışla iyileştirmeler yapıldığı, kamulaştırma işlemleri tanımı, taşınmaz temini olarak yeniden ele alınarak EPDK ve TEDAŞ'ın ayrı ayrı yetkilendirilmesinin sağlandığı, hâlen yürürlükte olan elektrikte Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife Uygulaması'yla genel aydınlatma maliyetinin Enerji Bakanlığı bütçesinden karşılanmasına dair bu iki uygulamanın sürelerinin 2025 yılı sonuna kadar uzatıldığı, elektrik üretim lisanslarında yatırımın önüne çıkan birtakım hukuki, teknik, mali engeller sebebiyle yapılamaması ve projenin fizibil olmamasından kaynaklı durumun ortadan kalkması amacıyla bu lisansların iptaline imkân sağlayarak TEİAŞ'a ait trafo merkezlerinin de gereksiz yere kapasitelerinin işgal edilmesinin önüne geçildiği,

belirtilmiştir.

Teklif üzerinde yapılan görüşmeler sırasında Sivil Toplum Kuruluşları tarafından;

➤ Ruhsat sahibinin altı ay öncesinden başvurduğu hâlde idareden kaynaklanan çeşitli sebeplerle bu altı aylık süre içerisinde temdit uzamadığı zaman işletme faaliyetinin tamamen durduğu, getirilen düzenlemeyle, "altı aylık" sürenin Bakan yetkisiyle "bir sene" daha uzatıldığı ve ruhsat temdit süresiyle ilgili düzenlemenin yaşanan sıkıntıların çözümü anlamında sektör açısından çok olumlu bir düzenleme olduğu,

➤ Ruhsat süresi devam ederken işletme ruhsat talebinde bulunulan ruhsatlar için işletme projesi verilmiş tarihten sonraki yıllar için arama ruhsat bedeli tahakkuk ettirilmeyeceğine ilişkin düzenlemenin de eklenmesinin faydalı olacağı, bu eklemeye, işletme ruhsat taleplerinin Genel Müdürlük tarafından iki ay içerisinde değerlendirilmiş olması gerekirken uygulamada çeşitli sebeplerle bu değerlendirmenin tamamlanmasının 3-4 yıl gibi oldukça uzun sürelere yayılabildiği, maddeye yapılan eklemeye ile aktif ticari hayatı devam eden ruhsat sahiplerinin ve dolayısı ile ülke ekonomisinin üretimden kaynaklı hak kayıplarının önüne geçilebileceği,

➤ 5346 sayılı Kanunun Geçici 6'ncı maddesinden sonra gelmek üzere önerilen Geçici 7'nci maddesiyle sıfır veya sıfırdan düşük kapasite tahsis edilen tüzel kişilerin yerli katkı fiyatlarından yararlanamayacağı hususunun düzenlendiği, 2017 yılında düzenlenen rüzgar enerjisi yarışmalarında sıfır veya sıfırdan küçük fiyatlar ile kapasite kazanan tüzel kişilerin bu düzenleme kapsamına alınıp alınmayacağına hem önerilen geçici maddenin kendisinden hem de maddenin gerekçesinden anlaşılamadığı ve bu durumun netleştirilmesi gerektiği,

➤ 5346 sayılı Kanun'un "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünler" ifadesi yer almakta olup 2/4/2015 tarih ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin EK-4 listesinde atıklar sınıflarına göre ayrıldığı ve "TS EN ISO 17225 standart serisine uygun olduğunun TÜRKAK tarafından akredite uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca belgelenerek bakanlığa sunulması hâlinde bu yönetmeliğin 2'nci maddesinin, ikinci fıkrasının (ğ) bendine göre atık olarak değerlendirilmeyeceği, biyokütle olarak değerlendirilir." ifadesine yer verildiği ve 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un 3'üncü maddesinin 9'uncu fıkrasında tanımlanan atıklar liste olarak takdim edilmiş olup her iki yönetmelikte yer alan liste içerisinde atık lastiklerin işlenmesinden kaynaklanan atıklar bu gruplar içerisinde yer almamaktadır. Dolayısıyla bu tanım içerisinde yer alan "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler" ifadesinin bu kanun maddesinden çıkartılmasının isabetli olacağı çünkü adı geçen her iki yönetmelikle çelişen bir madde olduğu, aynı maddede yer alan "belediye atıklarını (çöp gazı dâhil)" ifadesinin belediye atıkları çok genel bir kavram olduğu için burada yer alan çöp gazı yerine "bu tip atıkların mekanizasyonu sonucu oluşan gaz" ifadesinin yer alması gerektiği,

➤ 12'nci maddesine ilişkin olarak doğrudan yakma yöntemine dayalı biyokütle enerji tesislerinin yenilenebilir enerji kaynaklarını destekleme mekanizmasından çıkartılması gerektiği, yakılan hiçbir ürünün, hiçbir organik maddenin inorganik hâle geldikten sonra kendisini yenilemesinin mümkün olmadığı,

➤ Mevcut durumda kanun teklifinin yürürlüğe gireceği tarihten önce yapılan yarışmalar kapsamında sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı ile kapasite tahsis edilen projeler ve kapasite artışı ile inşa edilecek projeler YEK Destekleme mekanizmasından yararlanmadığı dolayısıyla "30/06/2021 tarihinden sonra devreye girecek ve TL teşviklerden yararlanacak projelerden" kastedilen projelerin hangi projeler olduğunun net şekilde belirtilmesinin faydalı olacağı, 31/06/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek ama 5346 sayılı Kanun'da tanımlanan 1 numaralı cetvelden faydalanamayacak projeler, örneğin elektrik satışlarını ikili anlaşmalar üzerinden yaparken veya karbon sertifikaları alırken, üreteceği elektriğin kaynağının yenilenebilir olduğunun belgelenmesi büyük önem arz etmekte olup bu projeler mevcut YEKDEM çerçevesinde geliştirilip lisanslanmış oldukları için farklı bir fiyatın ve belirsiz bir sürenin gündeme getirilmesi fiyat ve süre netleşinceye kadar bu projelerin finansman temin edememesine neden olacağı, teklif metninde YEKDEM'e tabi olmayan ve YEK toplam bedelinin hesaplanmasına dahil edilmeyeceği belirtilen yenilenebilir enerji üretiminin, serbest piyasada veya ikili anlaşmalarla satışa konu olması durumunda, işbu enerji için tedarikçilerin ödeme yükümlülüğünden muaf olması gerektiği, zira, hem yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapan ancak buna rağmen, destekleme mekanizmasından faydalanmayan projelerden hiç istifade etmediği YEK maliyetine, yenilebilir kaynak olmasına rağmen katkı vermesi beklenmekte olup AB Yeşil Anlaşması ile gündeme gelen "sınırdaki karbon vergisi" gibi Türk ihracatçıları üzerinde ilave maliyetler yaratacak gelişmeler düşünüldüğünde, sanayi tüketicilerinin, YEKDEM'den istifade etmeyen yenilenebilir enerji projelerinden doğrudan enerji temin ederek, karbon emisyonu azaltımının ve uygun maliyete kavuşmasının böylelikle sağlanabileceği,

➤ YEKDEM'e dâhil edilecek üretim tesislerinin dağıtım, gerilim seviyesinden sisteme bağlantısı söz konusu olabilecek güç sınırının 50 megavatla sınırlandırılması, önümüzdeki dönemlerde bu güç sınırının 10 megavata çekilmesinin gerektiği,

➤ Bütün faturalardan TRT payının sanayi abone gruplarında olduğu gibi kaldırılması, dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan kayıp kaçak tüketimlerinin, sayaç okuma giderlerinin faturalara yansıtılmaması, belediye tüketim vergisinin sanayi abonelerinde olduğu gibi diğer tüm abone gruplarında yüzde 1 olarak uygulanması, ayrıca KDV oranlarının mesken abone gruplarından kaldırılması ve diğer abone gruplarında da makul düzeye indirilmesinin gerektiği,

➤ Yenilenebilir enerji projelerinde giderek uzayan izin süreçlerinin önüne geçilmesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının üstünde önemle durduğu “Tek Durak Ofis” yaklaşımına uygun olarak, izin süreçlerinde hız ve başarı sağlamak amacıyla; yürürlükte olan 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu’nun Yatırım İzinleri başlıklı 3/A maddesine benzer şekilde; 6446 sayılı Kanunun 6’ncı maddesine eklenebilecek yeni bir fıkra ile ÇED süreci tamamlanan projeler için diğer izinlerin önünün açılması gerektiği,

➤ Yenilenebilir enerji projelerinde giderek uzayan izin süreçlerinin önüne geçilmesi amacıyla yürürlükte olan 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu’nun Teşvik Tedbirleri başlıklı 4’üncü maddesine benzer şekilde; 6446 sayılı Kanunun 19’uncu maddesinin revize edilmesi ile kamulaştırma sürecinde kolaylık sağlanabileceği,

➤ Rezervuar alanı 15 kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisleri tanımının 25 kilometrekareye çıkarılması gerektiği,

➤ 18’inci maddesi ile kamu yararı ve yatırımcının korunmasının amaçlandığı, değişikliğin mevcut haliyle “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” yayımlanması halinde, izin döneminden itibaren hak kazanan üretim tesisleri bu teşvikten faydalanma haklarını kaybedebilecekleri ve toplamda on yıldan daha kısa bir süre bu teşvikten faydalanmış olacakları, “Bu Kanun’un yürürlük tarihinden önce bu indirimden yararlanan işletmeler hariç tutulmalıdır.” şeklinde bir düzenleme ile hukuken kazanılmış haklara hâle gelmeyeceği ve yatırımcıların beklenmedik ve büyük oranda zarara uğramasının önüne geçileceği,

➤ Maden işletmecisinden 6183 sayılı Kanunun 22/A bendi kapsamında 18 ayrı konuda talep edilen “borcu yoktur” belgesinin maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında aranmaması yönünde düzenleme yapılarak bürokratik süreçlerin azaltıldığı,

➤ YEKDEM konusundaki belirsizliklerin ve onuncu yıldan sonra lisansız üretimlerle ilgili neler olacağıyla ilgili sorunların çözüldüğü ve sektörün mali durumundan dolayı yapılamayacak projelerle ilgili çözüm önerileri getirildiği,

➤ Biyokütleyle ilgili tanımda bir değişiklik yapıldığı ve bu tanımlamada bir kısıtlama olduğu, sanayi atıkları, çamurları ve arıtmalarından elde edilen atıkların biyokütlenin kapsamı dışına çıkarıldığı ve bu durumun hem santrallerin hammadde tedariki yönünden hem de sanayi tesislerinin bu atıkları bertarafı açısından bir sıkıntı yaratacağı, bu nedenle tanımın değiştirilmemesi ve eski haliyle muhafaza edilmesinin daha isabetli olacağı,

➤ Orman ve Hazine taşınmazlarındaki indirimler, yatırım dönemi kısmını beraber on yıl olarak kapsadığı ve uzun süren yatırımlarda indirim oranını ve indirim süresini azaltmak suretiyle yatırımcı aleyhine bir durum oluşturduğu, eski mevcut düzenlemenin yatırım işletme döneminin tamamını kapsadığı için yatırımcılara yatırım döneminde önemli bir destek sağlandığı ve düzenlemenin mevcut şekliyle kalmasının daha yararlı olacağı,

➤ Mali sebeplerden dolayı yatırımcının kendi durumundan ve projenin fizibilitesinden kaynaklanan, YEKDEM süresinin dolmuş olmasından dolayı fizibilitesi kalmayan projeler hem Enerji Bakanlığının kapasitelerini işgal ettiği için hem de yatırımcıların teminat mektuplarını, bankadaki kredi risklerini bloke ettiği için bu konuda yapılan düzenlemenin oldukça yararlı olacağı, ancak burada sadece EPDK'ya verilecek teminat mektuplarının iadesiyle ilgili bir ifadeye yer verildiği, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne ve TEİAŞ'a, bazı kurumlara da teminat mektupları verildiği veya onlarla ilgili yapılmış sözleşmelerin feshedilebildiği dolayısıyla bunları da kapsayacak şekilde madde metninin değiştirilmesi gerektiği,

➤ Hem Covid-19 nedeniyle hem de dijitalleşme nedeniyle mükelleflerin abonelik işlemlerinin tamamen elektronik ortamda kimlik tespiti yapılmak suretiyle yapılmasının önünü açan ilave bir madde eklenmesi gerektiği,

➤ Lisans başlangıcı ifadesinde, mücbir sebep kavramı kapsamında bu tesisi yapamamış olanlar veya inşaat öncesi dönemde zaten tesis yapamayacak olan insanların teşvik kapsamının kısıtlanmış olduğu, madde değişikliği toplu hâlde okunduğu zaman geçmişte izin almış tesisleri de etkileyecek olan bazı problemlerin ortaya çıktığı, 30 Haziran 2021'e kadar YEKDEM süresinin uzatıldığına yönelik düzenleme yapıldığı, eğer ekleme yapılacak ise kısmi geçici kabulle ilgili yapılan kabullerin daha sonra geri kalan kısımlarının kabul yapıldığı zaman nasıl bir uygulamaya tabi olacağının kanun maddesine eklenmesi gerektiği,

➤ Madencilik sektörünün, uzun vadeli projelerin yapılmasını gerektiren tehlikeli ve riskli bir alan olduğu, en az yirmi yıllık planlamalar, projelendirmelerin yapılması gerektiği bu nedenle, madencilik mevzuatının da stabil olması gerektiği, sektörün sorunlarının çözülmesi için mutlaka Maden Kanunu'nun derli toplu bir şekilde ele alınması gerektiği ve bir bütün hâlinde değerlendirilmesinin daha uygun olacağı,

➤ Ocak ayında yatırılan ruhsat bedelinin haziran ayına kadar yatırılmaması durumunda her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafında yayınlanan yeniden değerlendirme oranında artış yapılmasının daha isabetli olacağı, işletme izin sınırlarının aşımındaki cümlenin kanun diline çok uygun olmadığı, dikkatsizlik ve tedbirsizlik nedeniyle sınır aşımından dolayı işlem yapılmasının, ceza verilmesinin kaldırılması gerektiği; dikkatsizliğin ve tedbirsizliğin bir gerekçe olarak kanuna konulmasının tartışmalara sebep olabileceği,

➤ Temdit süresi ile ilgili işleviştten kaynaklı bir sorunu ortadan kaldırmak için Bakana yetki verilmesinin hukuka çok uygun olmadığı, Türkiye Kömür İşletmeleri ile Türkiye Taşkömürü Kurumu ve benzeri kuruluşlardan rödovansla alınan sahalara ÇED muafiyet belgesi verilmesinin madencilik açısından sorunlar taşıdığı, jeotermal enerji santrallerine uygulanan cezalarda ısıya ve kullanıma göre de değerlendirme yapılması gerektiği, bazen büyük bir ısı santraliyle küçük bir sera santrali aynı kefiye konulduğu ve ceza parametrelerinin değiştirilmesi gerektiği,

➤ Teklifin 2'nci maddesinde geçen "Haziran ayı sonu" yerine "Aralık ayı sonuna kadar" süre uzatımı yapılması gerektiği, 3'üncü madde 22/A maddesinde özellikle süre uzatımı, temdit, işletme ruhsatı alımı ve ruhsat birleştirme konusunda da "Vergi borcu yoktur." yazısının istenmemesi gerektiği,

➤ İşletmenin 30 Haziran 2021 tarihinden önce kısmen devreye girmesi ve geri kalan kısmının 30 Haziran 2021 tarihinden sonra devreye girmesi halinde, 30 Haziran 2021 tarihinden sonra devreye giren kısmı için de yabancı para cinsinden YEKDEM fiyatlarının geçerli olup olmayacağı konusunun

netleştirilecek şekilde maddenin tadil edilmesi gerektiği, YEKDEM fiyat mekanizmasına güvenerek yatırımcılara finansman sağlayan kreditorler için en güvenli yöntemin bu hususların Kanun maddesine eklenmek suretiyle yapılması gerektiği,

➤ Ruhsat sahibi birçok tüzel kişinin, yatırımlarına başlamaları için gerekli onay, izin, ruhsat ve benzerlerinin alınabilmesi için gerekli süreçlerde, kendilerinden kaynaklanmayan nedenlerle önemli ölçüde süre kaybetmiş olduğu, bu yatırımlar bakımından yeni önerilen düzenlemenin geri dönülmez hak kayıpları yaratabilecek nitelikte olduğu, geçmişe etkili ve projenin fizibilitesini önemli oranda etkileyebilecek değişikliklerin yatırımcı güveninin sarsılmasına yol açabileceği, açıklanan bu nedenlerle, yalnızca ilgili sürenin değiştirilmesi, ancak “yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresinin değiştirilmeden korunması gerektiği,

➤ Ön lisanslar alınırken yatırımcılar tarafından EPDK veya TEİAŞ’a teminat mektupları verildiği, buna ilave olarak Devlet Su İşleri ve Milli Emlak vb. kamu kuruluşlarına verilmiş olan teminatlar ve sözleşmesel yükümlülükler mevcut olduğu, Teklifte yer alan madde de kısmen iade edilir kısmı da teminatların bir kısmının irat kaydedilebileceği anlamı taşıdığından, iade edilen kapasiteye ilişkin teminatların tamamı iade edilir şeklinde düzeltilmesi gerektiği,

➤ 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nda belirtilen 31/12/2020 tarihinden önce işletmeye girecek elektrik santrallerine uygulanacak damga vergisi, harçlardan istisna ve sistem kullanım indirimleri 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek santrallerde de uygulanması gerektiği,

➤ Millî doğal gaz kaynaklarının en yakın mesafedeki boru hattı şebekesine ulaştırılması ve en hızlı şekilde kullanıma sunulması gibi doğal gaz piyasasına ilişkin birçok olumlu düzenlemeye yer verildiği,

➤ Doğal gaz dağıtım şebekesinin sıvılaştırılmış veya sıkıştırılmış doğal gazla beslenebilmesine ilişkin bir düzenleme yapıldığı, özellikle genişleme yatırımları kapsamında boru hattı şebekesinin ulaşmadığı durumlarda, vatandaşlarımızın en hızlı şekilde doğal gaza kavuşmasını sağlayacak bir düzenleme olduğu,

➤ Son kaynak tedarikçisi tanımının getirilmesiyle tüketicilerinin doğal gaz arz güvenliğinin en iyi şekilde sağlandığı,

➤ Doğal gaz dağıtımının yaygınlaştırılmasına yönelik önemli düzenlemeler olmakla birlikte Kanun Teklifinin 7’nci maddesine ilişkin olarak uygulama imar planının hiç olmadığı bölgelerde buradaki yatırım maliyetleri ile deplase maliyetlerinin çok yüksek olabileceği,

➤ Teklifin 13’üncü maddesiyle lisanssız santrallere onuncu yılın yani YEKDEM süresinin bitiminden itibaren ekstra bir rekabet, fiyat avantajı sağlandığı, oysa bunun lisanslı elektrik üretim santrallerine sağlanmadığı, sadece lisanssızlar lehine yapılan düzenlemenin haksız bir rekabete sebep olacağı,

➤ EPDK’nın belirleyeceği bir tarifeye birlikte lisanssız santrallere belli bir lisans bedeli vermeleri karşılığında lisanslıya dönme ve piyasada faaliyet gösterebilme imkânı tanınması gerektiği, böylece piyasaya satış yapmak için lisans almaları gerekeceği ve bir lisans bedeli karşılığında kamu için yeni bir gelir kaynağı oluşturacağı,

➤ 2021’in yedinci ayından itibaren devreye girecek olan santraller için de yine YEKDEM kapsamında kapasite artışlarının o kapsama alınması gerektiği,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde Milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Alt Komisyon çalışmalarının sivil toplum kuruluşları açısından çok daha katılımcı bir yaklaşımla yapılması gerektiği,

➤ Çok sayıda sivil toplum örgütünün Alt Komisyon toplantısına davet edildiği ancak bazı STK'lardan da yazılı görüş alındığı ve Komisyon Başkanlığına intikal eden görüşlerin Alt Komisyon üyelerine gönderildiği,

➤ Düzenleme ile basitleştirme, çabuklaştırma gibi gerekçeler ileri sürülerek kamu yararının göz ardı edildiği, denetim mekanizmasının gevşetildiği, cezaların caydırıcılıktan uzaklaştırılıp ödül hâline getirildiği ve süre uzatımlarına yer verildiği,

➤ Maden Yasası, Doğal Gaz Yasası, Enerji Piyasası Kanunu, Kamu İhale Kanunu gibi farklı, ayrı ayrı incelenmesi gereken temel kanunların bir araya getirilerek torba kanun mantığıyla sunulmasının hukuk devletine ve Anayasa'nın kanunilik ilkesine zarar verdiği, bu yüzden her kanunun ayrı ayrı incelenmesi gerektiği,

➤ Devletin, denetim yetkisinden ve vergi toplamaktan vazgeçtiği, ayrıca vatandaşa somut yarar getirmekten ziyade, daha çok şirketlerin menfaatlerini koruyan bir düzenleme olduğu,

➤ Jeotermal enerji alanında, 5686 sayılı kanuni düzenlemeyle jeotermal kullanımının karmaşıklığı, kurumlar arası eş güdüm eksikliği, yine rezervuar üzerinde birden fazla kullanıcıya ruhsat verilmesi, işletme aşamasında teknik ve hukuki sorunlar, mülkiyet hakkı ve idari problemler yaşandığı,

➤ Kanun Teklifinin 3'üncü maddesinde Bakana ruhsatı bitmiş olmasına rağmen on iki ay süre uzatımı yetkisi veren düzenlemenin tamamen hukuksuz bir madde olduğu ve diğer bakanların da bu tarz yollara gitmesinin önünü açacak bir uygulama olduğu, dolayısıyla maddenin koşulsuz geri çekilmesi gerektiği, müracaatını altı ay önceden yapan bütün şirketlerin sonuçlandırılmayan konularının Bakan önüne getirilmesinin ve Bakanın bir kısmına onay verip bir kısmına da onay vermemesinin eşitlik ilkesine de aykırı olup aynı zamanda suiistimale de yol açabileceği,

➤ Teklifin 4'üncü maddesi ile rödovans sözleşmesi yapıldığında taahhütlere uymak koşuluyla işleten firmadan hiçbir belge istenmeyeceği, zaten kağıt üzerinde yapılmakta olan denetimin tümüyle ortadan kalkacağı ve taşeronluğa da teşvik edecek bu maddenin geri çekilmesi gerektiği,

➤ YEK destekleme mekanizmasına ve fiyatların güncellenmesine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği ve uygulanacak olan fiyatlar ve sürelerin yasaya ekli I sayılı cetveldeki fiyatları geçmemek üzere Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği, Cumhurbaşkanıya bu şekilde bir yetki verilmesinin yasama yetkisinin doğrudan doğruya yürütme organına devredilmesi anlamını taşıyacağı ve bunun Anayasa'nın 7'nci maddesine çok açık bir şekilde aykırılık teşkil ettiği,

➤ Teklifin 7'nci maddesindeki düzenleme ile doğal gazın ülkemizde kara yoluyla taşınmasına izin verildiği ve kentlerin güvenliği bakımından bu tehlikeli yükün ne şekilde taşınacağına ilişkin hükümlerin getirilmesi gerektiği,

➤ Teklifin 7'nci maddesinin sekizinci fıkrasında uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olmamasının saptanması durumunda eğer imar planına uygun olarak açılmamışsa ilgili belediyenin meclis kararını alarak burada yapılacak şebekenin yatırım maliyetinin tamamen belediyelere yüklendiği,

➤ Teklifin 9’uncu maddesinde doğal gaz piyasası kanununa ek maddeyle şirketlerin altı ay içinde yurt dışındaki şirketlerin her türlü haklarını devir alabilecekleri Türkiye’deki şubeleri tasfiyesiz terkin edebilecekleri, her türlü vergi, resim, harç gibi mali yükümlülüklerden istisna olacakları düzenlenmiş olup bu şirketler Devlet İhale Kanunu, KİK, Türk Ticaret Kanunu, nakdî sermaye ve kanuni yedek akçeye ilişkin tüm mevzuat ve düzenlemelerden muaf olduğu ve bunun bu hâliyle hem eşitlik ilkesine hem de hukuk devletine aykırılık teşkil ettiği, bu nedenle 9’uncu maddenin de tamamen çıkarılması gerektiği,

➤ Teklifin 12’nci ve 22’nci maddelerinde YEK, YEKDEM gibi dolar üzerinden şirketlere teşvik verilmekte olup teşvik verilirken “Türk lirası veya o günkü Türk lirası kuru üzerinden” ifadesi “veya” ifadesinin kaldırılması gerektiği,

➤ Tüm gaz ithalatının Kamu İhale Kanunu (KİK) dışına çıkarılmak suretiyle denetlenemez ve pahalı bir hâle geldiği, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı’nın KİK dışında olduğu ve yapılan düzenlemeyle BOTAŞ’ın da KİK’in dışına çıkarıldığı ve kamu denetiminden uzaklaştırıldığı,

➤ Teklifin 40’uncu maddesinde yer alan hem ulusal tarife, kayıp kaçağın önlenmesine yönelik hem de Cumhurbaşkanlığına uzatma yetkisine ilişkin düzenlemenin hukuk devletiyle bağdaşmadığı,

➤ Teklifin 10’uncu ve 11’inci maddeleri ile Kamu İhale Kanunu’ndaki istisnaların genişletildiği, madde gerekçelerinin ikna edici olmadığı, Türkiye’nin doğal gaz ihtiyacının dolayısıyla ne kadar doğal gaz ithal edeceğinin belli olduğu ve bu ihtiyaç çerçevesinde bu ihaleyi zamanında yaparak rekabete açık bir şekilde uygun fiyatla doğal gazın tedarik edilmesinin mümkün olduğu, mevcut yasada BOTAŞ tarafından ithalat yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz alımlarının hâlihazırda Kamu İhale Kanunu’na tabi olmadığı ve istisna kapsamında olduğu,

➤ 22/A kapsamında firmalardan borcu yoktur belgesi istenmeden işlemlerin yürütülmesinin sağlanmasının bazı firmalara ayrıcalık tanımak anlamına geleceği ve vergisini ödemedi işlemlerini yürütmelerinin önünü açacağı,

➤ Teklifin 5’inci maddesiyle maden sahalarında ruhsat alanı dışına çıkılmasının meşruluk kazandığı, tedbirsiz ve dikkatsiz faaliyetle ne kadarlık bir ruhsat sınırının aşılacağı belli olmadığı, böylece ruhsat içinde fakat işletme izni sınırı dışında faaliyetlere izin verileceği,

➤ Teklifin 9’uncu maddesiyle, petrol, doğal gaz, madencilik alanında kurulu yurt dışı şirketlerin her türlü denetim mekanizmasından ve yükümlülüklerden uzak bir şekilde Türkiye’de faaliyette bulunmalarının sağlanmış olacağı,

➤ Kamu İhale Kanunu dışında yapılan mevcut ithalat koşullarında doğal gaz ithalatının oldukça pahalı alım garantileriyle yapılacağı,

➤ Teklifin 12’nci maddesiyle, termik santrallerin baca gazı arıtma tesisleri sorunu henüz çözümlenmemişken atık lastiklerin işlenmesiyle bu çözümsüzlüğe katkı yapıldığı,

➤ Teklifin 35’inci maddesiyle dağıtım şirketlerinin denetim giderlerinin kamuya yüklendiği,

➤ Teklifin 37’nci maddesiyle üretim ve dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinde EPDK ve TEDAŞ’ın yetkili kılındığı,

➤ Teklifin 44’üncü maddesiyle Covid-19 gerekçesiyle kamusal kaynakları uzun yıllara yayılan sürelerde kullanan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerin oluşturduğu kamu zararlarını göz önüne almadan şirket teminatlarının olduğu gibi iade edilmesinin hedeflendiği,

➤ Teklifin 9’uncu maddesiyle 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’na eklenen madde kapsamında devir işlemlerinin KDV’den istisna tutulmasının amaçlandığı ve devletin doğal gaz iştiraklerinin devir işlemlerini vergiden muaf tutan düzenlemenin ciddi bir vergi kaybını beraberinde getireceği,

Yürütmeyi temsilen komisyon toplantısına katılan ve kanun teklifine ilişkin görüşleri alınan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Abdullah TANCAN ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Süleyman Önel, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürü Cevat Genç, BOTAŞ Genel Müdürü Burhan Özcan, EPDK Başkan Yardımcısı Hacı Ali Ulutaş, MTA Genel Müdür Yardımcısı Nuri Kalkan, EPDK Doğal Gaz Daire Başkanı Hüseyin Daşdemir, Gelir İdaresi Başkanlığı Gelir Yönetimi Grup Başkanı Osman Kırbaş tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Teklifin 9’uncu maddesiyle yurt dışındaki bütün şirketlerin kapatılacağı şeklinde değil “kapatılabilir” hükmüne yer verilerek Cumhurbaşkanına bir yetki verildiği, Bakanlığın ilgili kuruluşları olan KİT’lere ait yurt dışında kurulmuş şirketlerden Cumhurbaşkanınca uygun görülenlerin kapatılması denilerek onların da yurt içindeki şubeleri noktasında bir düzenlemenin yapıldığı ve tamamının kapatılacağı konusunda bir zorunluluk olmadığı,

➤ Bahse konu şirketlerin tamamının kamuya ait olduğu, yabancı ortağının olmadığı ve vergisel anlamda bir vergi kaybının söz konusu olmayacağı,

➤ Katma Değer Vergisi Kanunu’nda özel düzenleme yapılmasının sebebinin Kanunu’nda özel hüküm bulunmasından kaynaklandığı ve bu kanuna istisnanın ancak o ilgili kanunda yani Katma Değer Vergisi Kanunu’nda düzenlenebildiği, bu nedenle ayrı bir madde düzenlendiği,

➤ Mevcutta yurt dışındaki şirketlerin -yurt içindeki faaliyetleri için değil- yurt dışı faaliyetleri açısından kamu ihale mevzuatına ve harca hükümlerine tabi olmadığı, personel mevzuatı anlamında kamu kurumlarının tabi olduğu mevzuata tabi olmadıkları, bunların tamamının aynı şekilde devam edebilmesi için, aynı esneklikle bu şirketlerin çalışabilmesi için bu istisnaların düzenlendiği, yurt dışındaki kamu şirketlerine tanınan istisnaların Türkiye’deki şirkette de aynen devam etmesinin isabetli olacağı, Türkiye’de çalışanların İş Kanunu’na tabi olduğu,

➤ Bu şirketlerin yurt içine alındığı zaman yine Meclis tarafından, Meclis adına denetleneceği,

➤ Teklifte getirilen KDV istisnasının yurt dışındaki şirketlerin mal varlığının veya mamelekinin herhangi bir sözleşmesinin vesaire bunların yurt içine devri esnasında tahakkuk etme durumu varsa bir KDV’nin bundan istisna olmasına ilişkin olduğu ancak buradaki faaliyetleri aşamasında KDV ödeyeceği, bu hususa ilişkin bir istisna olmadığı,

➤ Birçok iş ve işlem için talep edilen “Borcu yoktur.” belgesinin Teklifin 2’nci maddesiyle kaldırıldığı ancak 3’üncü madde de sadece ruhsatların birleştirilmesi, sürelerin uzatılması, devir ve intikaller ve çevreyle uyum bedelinin iadelerinin istenmesi durumunda “Borcu yoktur.” belgesinin istendiği, yapılan düzenlemenin sektörü bürokrasiye boğmamak adına önemli bir düzenleme olduğu,

➤ Bakana ruhsatı bitmiş olmasına rağmen on iki ay süre uzatımı yetkisi veren düzenlemenin güvenlik, yeni rezerv kapasitelerini sunan, bunların nasıl, hangi projeye çıkarılabileceğine ilişkin projelerin, bilgilerin ve belgelerin MAPEG Genel Müdürlüğü tarafından incelendiği ve bu incelemelerin zaman aldığı dolayısıyla böyle bir düzenleme yapıldığı ancak bakan onayında bir kriter söz konusu olmadığı takdirde belirtilen tereddütlerin söz konusu olabileceği, ancak yapılan tüm idari işlemlere karşı yargı yolunun açık olduğu,

➤ İşletme ruhsatı alanı dışında olup da ruhsat dâhilinde olan yerin de mücavir alan sayıldığı,

➤ Şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin kapatıldığı, ama yurt dışındaki şirketin kapatılıp kapatılmayacağına takdire bağlı olduğu,

➤ “Dağıtım şirketleri boru hatlarının ulaşmadığı bölgelerde” ifadesinin coğrafi olarak çok zorlu bölgede bir ilçenin olabileceği, orman alanı, sit alanı, askerî alan gibi boru hattının geçmesi için imkânsız olan güzergâhlar bulunduğu ve mevcutta bu şekilde gaz götürülmesi planlanan 12 ilçenin var olduğu,

➤ Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunan yani tam mükellef olan şirketlerin kül hâlinde, kayıtlı değerleri üzerinden devirlerinin Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 19’uncu maddesi kapsamında vergisiz olarak mümkün olduğu, ancak 9’uncu madde incelendiğinde, yurt dışında kurulu olan bu şirketlerin dar mükellef olarak değerlendirilen şubelerinin kapatılmasının öngörüldüğü, yurt dışında bulunan bir şirketin Türkiye’deki dar mükellef statüsünde bulunan şubesi kapatılmak suretiyle tasfiyesiz şekilde terkin edilerek Türkiye’de kurulacak şirketlere devredilmesi ve bu kayıtlı devri üzerinden de olsa başka değerler üzerinden de olsa her hâlükârda vergiye tabii olduğu, dolayısıyla bu madde düzenlemesi olmaması hâlinde Türkiye’deki şubelerin tasfiyesinde bir verginin ortaya çıkacağı ve vergilendirilmesinin gerekeceği, yapılan düzenlemeyle bu hususun engellendiği,

➤ Muafiyetin esas koruduğu kısmın Türkiye’deki şubenin kapatılması nedeniyle doğacak kazancın vergilenmesinin önüne geçilmesi olduğu,

➤ Doğal gaz arz güvenliğini sağlamak için LNG yatırımlarıyla beraber kaynak çeşitliliğinin sağlanması, ihtiyaç duyulan doğal gazın farklı noktalardan satın alınması suretiyle tek noktaya bağımlılığının ortadan kaldırılması ve çok farklı kaynaklardan alım yapmak suretiyle arz güvenliği problemini kökten çözümüne dönük adımlar atıldığı,

➤ Piyasada spot LNG bulunduğu takdirde Kamu İhale Kanunu (KİK) kapsamının dışında tutulması suretiyle çok hızlı hareket edilmesi, ani değişen meteorolojik koşullara ya da üretim faktörüne bağlı değişken tüketimlere hızlı reaksiyon verilmesi düşüncesiyle KİK dışına çıkılarak isabetli bir iş yapıldığı,

➤ Piyasada son derece rekabetçi ve uygun şartlarda doğal gaz tedarikinin tüm unsurlarının kullanılmasının KİK’in sağlamış olduğu spot LNG muafiyeti marifetiyle yapıldığı, ülkemizin uzun dönemli bundan sonra yapılacak doğal gaz alım kontratlarında elini güçlendireceği, BOTAŞ’ın yaptığı doğal gaz ihalelerini döviz bazlı yapmasına ilişkin yasal bir engel bulunduğu bu yüzden KİK dışında olduğu,

➤ 1 ve 2 sayılı cetvellerde yer alan fiyatların hâlihazırda YEKDEM’den yararlanma hakkını elde edenler için yer aldığı, 2021’in 7’nci ayından sonraki koşulların ayrıca ilan edileceği, 30 Haziran 2021’den sonra yerli katkı ilavesi alacakların TL olarak alınacağı, 2 sayılı cetvelde yer alan Yerli Katkı İlavesinin de normal teşvik rakamlarının da Cumhurbaşkanı kararıyla ilan edileceği,

➤ Enerji Bakanlığı tarafından dağıtım şirketlerinin denetiminin TEDAŞ’a yaptırıldığı, TEDAŞ’ın bu konuda ihtisas sahibi bir kamu kuruluşu olduğu, gerek işletme faaliyetlerini gerek yatırım faaliyetlerinin TEDAŞ tarafından Bakanlık adına denetlendiği, TEDAŞ tarafından yapılan bu denetimler için katılan maliyetin Bakanlık tarafından karşılanacağı,

➤ Türkiye genelinde kayıp kaçak oranının yüzde 25’lerden yüzde 11’lere kadar düştüğü, bölgesel fiyat farklılıklarının kayıp kaçak oranlarından ziyade bölgelerin yatırım ve işletme ihtiyaçları ile ilişkili olduğu,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklifin;

➤ Çerçeve 1’inci, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 5’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 6’ncı maddesi, LNG kısaltmasının ilk anıldığı yerde tam adının yazılmasını teminen ve ayrıca CNG’nin Türkçe ifadesinin “sıkılaştırılmış doğal gaz” şeklinde açık olarak yazılmasını teminen redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 7’nci ve 8’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 9’uncu maddesi ile 4646 sayılı Kanuna eklenen ek 1’inci maddenin birinci fıkrasında yer alan “bu şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde” ibaresinin madde metninden çıkarılması suretiyle mükerrerliğin giderilmesi ve maddeye başlık konulması suretiyle redaksiyona tabi tutulması amaçlanmıştır.

➤ Çerçeve 10’uncu, 11’inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 12’nci maddesi, değiştirilen 5346 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (m) bendinde yer alan “Türk Lirası” ibaresinin “Türk lirası” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir. Teklifin tamamında bu nitelikte redaksiyon yapılmıştır.

➤ Çerçeve 13’üncü maddesi, değiştirilen 5346 sayılı Kanunun 3’üncü maddesinin birinci fıkrasında hükmün daha iyi ifade edilebilmesini teminen “girecek” ibaresinden sonra “olan” ibaresinin eklenmesi suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 14’üncü maddesi ile değiştirilen 5346 sayılı Kanunun 6/A maddesine “elektrik enerjisi üreten” ibaresinden sonra gelmek üzere “lisanssız elektrik üretim faaliyetinde bulunan” ibaresi eklenerek değişiklik yapılarak madde kapsamının netleştirilmesi amaçlanmıştır.

➤ Çerçeve 15’inci maddesi, madde kapsamının netleştirilmesi amacıyla değiştirilmesi öngörülen 5346 sayılı Kanunun 6/B maddesinin ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının yer değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 16’ncı, 17’nci, 18’inci, 19’uncu, 20’nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 21’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 22’nci, 23’üncü, 24’üncü maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 25’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 26’ncı maddesi, işlenecek hükmünde yer alan “doğrudan ve dolaylı” ibaresinin söz konusu hükmün diğer cümlelerindeki kullanımla uyumlu olması amacıyla “doğrudan ve/veya dolaylı” şeklinde, “Ocak” ibaresinin “ocak” şeklinde ve “yayınlanan” ibaresinin “yayımlanan” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutulmuştur.

➤ Çerçeve 27’nci maddesi, 5686 sayılı Kanunun 11’inci maddesine eklenen fıkrada yer alan “usulsüzlük yapıldığı veya kaçak kullanım tespit edilmesi halinde” ibaresinin hükmün daha iyi ifade edilebilmesini teminen “usulsüzlük yapıldığının veya kaçak kullanımın tespit edilmesi halinde” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutulmuştur.

➤ Çerçeve 28’inci maddesi, 2886 sayılı Kanuna tam atf yapılması suretiyle redaksiyona tabi tutulmuştur.

➤ Çerçeve 29’uncu, 30’uncu, 31’inci, 32’nci, 33’üncü, 34’üncü ve 35’inci, 36’ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 37’nci maddesi, değiştirilen 6446 sayılı Kanunun 19’uncu maddesinin birinci fıkrası (b) bendinde yer alan “kuruluşuna” ibaresinin “kuruluşu adına” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 38’inci maddesi, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 39’uncu maddesi, 6446 sayılı Kanuna eklenen ek 4’üncü maddenin birinci fıkrasında yer alan “işlemleri” ibaresinin “işlemleri” şeklinde, “Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketinde” ibaresinin “TEİAŞ’ta” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 40’ıncı, 41’inci, 42’nci, 43’üncü maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 44’üncü maddesi, eklenen geçici maddeye başlık konularak redaksiyona tabi tutulmuştur.

➤ Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 45’inci ve 46’ncı maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Ayrıca, Kanun Teklifinin 7’nci maddesi genel gerekçesinde, “geçiş bedeli, kira bedeli ve alt yapı kazı izni hariç” ifadesine sehven yer verilmiş, kanun metninde ise bu ifadelere yer verilmemiştir.

Alt Komisyon 9’uncu, 26’ncı ve 44’üncü maddelerinin Komisyonunda yeniden değerlendirilmesini kararlaştırmıştır.

Raporumuz; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Üye
<i>Mustafa Elitaş</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>	<i>Müzeyyen Şevkin</i>
Kayseri	Zonguldak	Adana
Üye	Üye	Üye
<i>Abdurrahman Başkan</i>	<i>Yasin Öztürk</i>	<i>Ali Kenanoğlu</i>
Antalya	Denizli	İstanbul
	Üye	
	<i>Semra Kaplan Kıvrırcık</i>	
	Manisa	

ALT KOMİSYON METNİ

ELEKTRİK PİYASASI KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 41- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi kapsamındaki devirler katma değer vergisinden müstesnadır. Bu kapsamda yapılan işlemler için yüklenen vergiler, vergiye tabi işlemler nedeniyle hesaplanan vergiden indirilir. İndirim yoluyla giderilemeyen vergiler iade edilmez. Hazine ve Maliye Bakanlığı istisna uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 2- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının beşinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın dokuzuncu cümlesinde yer alan “6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcunun ve” ibaresi, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “ve 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması” ibaresi ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında borcunun bulunmaması,” ibareleri madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ve 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması hâlinde” ibaresi ise “ile” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ruhsat bedelinin tamamının ocak ayının sonuna kadar yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılarak ruhsat bedeli olarak yatırılması zorunludur, aksi halde ruhsat iptal edilir.”

MADDE 3- 3213 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde ve ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcunun bulunmaması şartıyla” ibareleri madde metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle ve maddeye onikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak süresi içerisinde süre uzatım talebinde bulunulmuş olmak kaydı ile süre uzatım talebi değerlendirmesi tamamlanmayan ruhsat sahalarında oniki ayı geçmemek üzere Bakan onayı ile maden işletme faaliyetine izin verilebilir.”

“Bu madde ile 13 üncü madde kapsamında maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şartı aranır.”

MADDE 4- 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasına sekizinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ruhsat sahalarında, devralanın kurulu işletme kapasitesi veya şerh edilen sözleşmedeki kapasiteyi aşmayacağı yönünde vereceği taahhüde istinaden, ilgili alan için tanınan tüm muafiyetler ve bu Kanunun 7 nci maddesine istinaden alınmış bütün izinler devredilen ruhsatlarda da aynen korunur.”

MADDE 5- 3213 sayılı Kanunun ek 15 inci maddesinde yer alan “mücvirdeki sahalar” ibaresi “ruhsat alanı dışındaki mücvir sahalarla tedbirsiz ve dikkatsiz faaliyetler sonucu meydana gelen” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8), (10) ve (32) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“8) Üretim: Doğal gazın 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında Türkiye’de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına ve/veya dağıtım şebekesine kadar taşınmasını,”

“10) İletim: Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesiyle gerçekleştirilen veya ihracat lisansı kapsamında yapılan sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma faaliyeti haricindeki LNG taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,”

“32) İthalatçı şirket: Yurt dışından LNG, sıkıştırılmış doğal gaz (CNG) veya gaz formunda doğal gaz ithal edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,”

“43) Organize toptan doğal gaz satış piyasası (OTSP): Doğal gaz sisteminden yararlanan lisans sahiplerince doğal gazın alım-satımının ve dengeleme işlemlerinin yapıldığı piyasalar, ileri tarihli fiziksel teslimat gerektiren doğal gaz piyasaları ve Kurul tarafından belirlenen diğer doğal gaz piyasası işlemlerinin gerçekleştirildiği, Kurul tarafından düzenlenen piyasayı,

44) Son kaynak tedariki: Tüketicilere sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflasi, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere Kurul tarafından belirlenen yöntem çerçevesinde yetkilendirilen lisans sahiplerince gaz arzı sağlanmasını,”

MADDE 7- 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinin dördüncü paragrafına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler, (f) bendine aşağıdaki paragraf, (g) bendine sekizinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf ve aynı bende (7) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“Üretilen doğal gazın iletim şebekesi vasıtasıyla iletilmesinin teknik ve ekonomik olarak uygun olmadığına Kurulca karar verilmesi ve üretim yapan toptan satış şirketinin kendi üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi kaydıyla, üretim şirketi tarafından dağıtım şebekesine bağlantı yapılarak üretilen doğal gaz dağıtım şirketince öncelikle satın alınır. Kurul, gerekli hallerde bu kapsamda satın alınacak doğalgaz bedelini belirler.”

“LNG ihracatı yapmak isteyen tüzel kişiler, ihracat lisanslarına derç edilmesi ve yurt içinde teslim faaliyetinde bulunmamaları kaydıyla, LNG taşıma faaliyetinde bulunabilirler.”

“Dağıtım şirketleri boru hatlarının ulaşmadığı bölgelerde LNG veya CNG ile besleme yöntemiyle doğal gaz dağıtım faaliyetinde bulunabilirler. Dağıtım şirketleri LNG veya CNG tesis yatırımlarını kendileri yapabilecekleri gibi bu faaliyetleri hizmet alımı yoluyla da gerçekleştirebilir. Ancak, dağıtım şirketleri LNG ve CNG’nin doğrudan satışı faaliyetinde bulunamaz. Acil durum veya mücbir hallerde mevcut iletim ve dağıtım şebekeleri LNG veya CNG ile beslenebilir. LNG ve CNG faaliyeti gerçekleştiren lisans sahipleri, acil durum ve mücbir hallerde iletim ve dağıtım şirketlerinin taleplerini karşılamakla yükümlüdür. Bu konuda usul ve esaslar Kurulca belirlenir.”

“8) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında yapı kayıt belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte

yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde; ilgili belediyenin meclis kararı ararak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üsteleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımı yapılabilir.

9) Doğal gaz dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerine ilave edilecek yeni genişleme bölgelerinde yerleşim yeri belediyesince doğal gaz dağıtım şirketine yatırım yapılması talebinde bulunulması halinde; ilgili dağıtım şirketinden teminat, kontrollük hizmet bedeli, kaplama bedeli, zemin/alan tahrip bedeli, hafriyat döküm bedeli ve benzeri adlarla herhangi bir bedel alınmaz ve altyapı kazı alanının üst kaplamaları ilgili belediye tarafından bedelsiz olarak yapılır.”

MADDE 8- 4646 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“4) Kurul, bir tüketiciye sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere gaz arzı sağlamak üzere bir veya birden fazla lisans sahibini son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirebilir. Son kaynak tedarikçisi ve son kaynak tedarik bedelinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.

5) Piyasada rekabet ortamının oluşturulması amacıyla Kurul belirli bir lisans sahibinin ya da lisans sahiplerinin Kurul tarafından belirlenen miktar veya orandaki doğal gazın organize toptan doğal gaz satış piyasasını kullanmak suretiyle alım satımını yapmalarını teşvik edebilir ve/veya zorunlu hale getirebilir. Bu konuya ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 9- 4646 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Şirket kurulumu ve devir

EK MADDE 1- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından bu maddenin yürürlük tarihinden önce yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde söz konusu şirketlerin ortaklarınca, işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak suretiyle, bu madde ve özel hukuk hükümlerine tabi olmak ve ikinci fıkrada belirtilen işlemleri gerçekleştirmek üzere, Cumhurbaşkanı kararıyla ayrı birer şirket kurulabilir. Bu şirketler, bu madde ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun bu maddeye aykırı olmayan hükümlerine göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü de alınmak suretiyle hazırlanacak esas sözleşmelerinin tescil ve ilanıyla faaliyete geçerler.

Kurulan şirketler faaliyete geçmelerini müteakip en geç altı ay içerisinde yurt dışındaki şirketlerle yapacakları protokollerle, yurt dışındaki şirketlerin her türlü; haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınır ve taşınmazlarını, gemilerini ve taşıtlarını, ruhsatlarını ve lisanslarını, fikri ve sınai haklarını, uluslararası kuruluşlar ve şirketler nezdindeki hisselerini ve ortaklıklarını, sözleşmelerini ve kredi anlaşmalarını, araçlarını, gereçlerini ve malzemelerini, yazılımlarını ve donanımlarını, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtlarını ve diğer dokümanlarını, taraf olduğu davaları ve icra takiplerini, bu maddenin yürürlüğünden önceki borçlarını ve personelini devralabilirler. Söz konusu devir işlemlerinin tamamlanmasıyla beraber, yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye’deki şubeleri talep üzerine tasfiyesiz terkin olunur. Bu devirlere ilişkin bütün devir, temlik ve intikal işlemleri ile bu işlemlerden doğan

kazançlar ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtlar damga vergisi dâhil her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden istisnadır. Bu devir işlemlerine ve protokollere ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yetkilidir. İlgili mevzuatta yurt dışındaki şirketlere yapılan atflar devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip ilgisine göre Türkiye’de kurulan şirketlere yapılmış sayılır.

Kurulan şirketler, işletme konusu dâhilinde olmak kaydıyla 11/9/1981 tarihli ve 2522 sayılı Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanuna tabi olmaksızın yurt içinde ve yurt dışında gereken faaliyetleri yürütmeye yetkilidir. Bu şirketler hakkında; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, ceza ve ihalelerden yasaklanma hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun kuruluşu ve tescile, aynı ve nakdi sermaye konulmasına, sermaye ve kanuni yedek akçelerle ilgili olarak kendiliğinden sona ermeye ilişkin hükümleri, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kurulan şirketlerde 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir.

Kurulan şirketlerin ortaklık yapısını değiştirmeye, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmasına veya bir şirkete yüzde elliden fazla hisseyle ortak olmasına karar vermeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

MADDE 10- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde yer alan “ithalat yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımları,” ibaresi “yapılacak her türlü doğal gaz alımları,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 4734 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketlerin” ibaresi eklenmiş, fıkra yer alan “Türkiye karasuları ile uluslararası sular dahilinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “üretim ve taşıma” ibaresi “üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3- Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Biyokütle: İthal edilmemek kaydıyla; her türlü tarım, hayvan, orman ve su ürünlerinin atıklarını, bu atıkların işlenmesi ile elde edilen tehlikesiz ürünleri ve işlendikleri tesislerin tehlikesiz artıma çamurlarını, belediye atıklarını (çöp gazı dâhil) ve atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünleri,

c) DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünü,

d) EİGM: Enerji İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,

f) EPİAŞ: Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketini,

g) Jeotermal kaynak: Yerkabuğundaki doğal ısı nedeniyle sıcaklığı sürekli olarak bölgesel atmosferik ortalama sıcaklığın üzerinde olan, erimiş madde ve gaz içerebilen su, buhar ve gazlar ile kızgın kuru kayaların enerjisini taşıyan su, buhar ve gazları,

h) Ödeme yükümlülüğü oranı: Tüketicilere elektrik enerjisi satışı yapan tedarikçilerin ödemekle yükümlü olacağı tutarın hesaplanmasında kullanılacak olan, her bir tedarikçinin tüketicilerine sattığı elektrik enerjisi miktarının, bu tedarikçilerin tamamının tüketicilere sattığı toplam elektrik enerjisi miktarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranı,

ı) TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,

j) Türkiye ortalama elektrik toptan satış fiyatı: Yılı içerisinde ülkede uygulanan ve EPDK tarafından hesap edilen elektrik toptan satış fiyatlarının ortalamasını,

k) Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK): Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, dalga, akıntı ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarını,

l) YEK Destekleme Mekanizması: Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösterenlerin faydalanabileceği fiyatlar, süreler, miktarlar ve bunlara yapılacak ödemeler ile diğer hususlara ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizmasını,

m) YEK toplam bedeli: YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların her biri tarafından iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı ile YEK listesindeki fiyatların çarpılması suretiyle Türk lirası olarak veya enerjinin sisteme verildiği tarihteki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk lirası olarak hesaplanan bedellerin toplamını,

ifade eder.

Bu Kanunda geçmekle birlikte tanımlanmamış diğer terim ve kavramlar, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunundaki anlama sahiptir.”

MADDE 13- 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 6- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği 18/5/2005 tarihinden 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girmiş veya girecek olan YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim lisansı sahipleri için, bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde yer alan fiyatlar, on yıl süre ile uygulanır. 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan YEK Belgili üretim tesisleri için bu Kanuna göre uygulanacak fiyat ve süreler Cetveldeki fiyatları geçmemek üzere Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.

Lisanssız üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler için on yıllık sürenin bitiminden itibaren EPDK tarafından Türk lirası kuruş/kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedelini geçmemek üzere uygulanacak fiyat ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.

Bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde hidroelektrik üretim tesisleri için yer alan fiyatlardan nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisleri ile dalga, akıntı ve gel-git enerjisine dayalı elektrik üretim tesisleri faydalanabilir.

30/6/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için Türk lirası olarak uygulanacak YEK Destekleme Mekanizmasına ve fiyatların güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar

Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. İşletmeye giren lisanslı elektrik üretim tesislerinden YEK Destekleme Mekanizmasına bir sonraki takvim yılında tabi olmak isteyenler YEK Belgesi almak ve EPDK tarafından belirlenecek tarihe kadar EPDK'ya başvurmak zorundadır.

YEK Destekleme Mekanizmasında öngörülen süreler; tesislerden işletmedekiler için işletmeye girdiği tarihten, henüz işletmeye girmemiş olanlar için işletmeye girecekleri tarihten itibaren başlar. YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanlar, uygulamaya dâhil oldukları yıl içerisinde uygulamanın dışına çıkamaz.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların listesi ile bunlara ait tesislerin işletmeye giriş tarihlerine, yıllık elektrik enerjisi üretim kapasitelerine ve yıllık üretim programına ilişkin bilgiler, kaynak türlerine göre EPDK tarafından yıl sonuna kadar yayımlanır.

Tamamı yenilenebilir olmak üzere birden fazla enerji kaynağından elektrik üretmek amacı ile kurulan üretim tesislerinde üretilerek sisteme verilen net enerji miktarının YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanmasına ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

EPIAŞ, her fatura dönemi için YEK toplam bedelini ilan eder ve her bir tedarikçinin ödeme yükümlülüğü oranını belirler. Ödeme yükümlülüğü oranının belirlenmesi sırasında, bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilerek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmaksızın serbest piyasada satışı yapılan elektrik enerjisi miktarı bu Kanun kapsamındaki hesaplamalara dâhil edilmez. Tüketicilere elektrik enerjisi sağlayan her bir tedarikçinin ödemekle yükümlü olduğu tutar belirlenerek ilgili tedarikçiye fatura edilir ve yapılan tahsilat YEK Destekleme Mekanizmasına tabi tüzel kişilere payları oranında ödenir. Bu fıkra kapsamındaki EPIAŞ dâhil uygulamalara ilişkin usul ve esaslar, EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten tesislerin lisanslarına derç edilecek yıllık üretim miktarı, bu tesislerin kaynağına göre mevcut kurulu gücü ile üretebileceği yıllık azami üretim miktarıdır.

Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten ve bu madde hükmüne tabi olmak istemeyen tüzel kişiler, lisansları kapsamında serbest piyasada satış yapabilirler.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim tesislerinin iletim ve/veya dağıtım sistem güvenliği açısından uymaları gereken yükümlülükler ile bu üretim tesislerinden dengeleme güç piyasası ve/veya yan hizmetler piyasası dâhilinde faaliyette bulunacakların belirlenmesi ve bu piyasalarda faaliyette bulunacak tüzel kişilere ilişkin hak ve yükümlülükler EPDK tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretiminin desteklenmesi amacıyla uygulanan tarifeler ile YEK Destekleme Mekanizması kapsamındaki diğer gelirlerin değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 14- 5346 sayılı Kanunun 6/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Lisanssız elektrik üretim faaliyeti

MADDE 6/A- Kendi tüketim ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten lisanssız elektrik üretim faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişiler; ihtiyaçlarının üzerinde ürettikleri elektrik enerjisini dağıtım sistemine vermeleri halinde I sayılı

Cetveldeki fiyatlardan on yıl süre ile faydalanabilir. Bu kapsamda dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisinin görevli tedarik şirketi tarafından satın alınması zorunludur. İlgili şirketlerin bu madde gereğince satın aldıkları elektrik enerjisi, ilgili görevli tedarik şirketi tarafından YEK Destekleme Mekanizması kapsamında üretilmiş ve sisteme verilmiş kabul edilir.”

MADDE 15- 5346 sayılı Kanunun 6/B maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 6/B- Lisans sahibi tüzel kişilerin bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ve 30/6/2021 tarihinden önce işletmeye giren üretim tesislerinde kullanılan mekanik ve/veya elektro-mekanik aksamın yurt içinde imal edilmiş olması halinde; bu tesislerde üretilerek iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi için, I sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlara, üretim tesisinin işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle; bu Kanuna ekli II sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlar ilave edilir.

30/6/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek yerli aksam kullanan, YEK Belgeli üretim tesisleri ile tüketim tesisinin ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak kurulacak lisanssız üretim tesisleri için Türk lirası olarak uygulanacak yerli katkı fiyatları, bu fiyatların güncellenmesi, uygulanacak süre ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenerek ilan edilir.

Yerli aksam kapsamının tanımı, standartları, sertifikasyonu ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 16- 5346 sayılı Kanunun 6/C maddesinin dördüncü ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- 5346 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “EİE” ibaresi “EİGM” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 5346 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2025” şeklinde, “yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresi ise “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan yarışmalar kapsamında sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı ile kapasite tahsis edilen tüzel kişiler, yerli katkı fiyatlarından faydalanamazlar.”

MADDE 20- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- 12/5/2014 ile 30/4/2015 tarihleri arasında yapılan güneş enerjisine dayalı ön lisans başvurularına ilişkin yarışmalar kapsamında kapasite tahsisi gerçekleştirilen üretim tesisleri için yarışma sonucu teklif edilen katkı payı tutarı, 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girilmesi durumunda da ilgili mevzuatı kapsamında ödenir.”

MADDE 21- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- 15/2/2011 ile 13/9/2011 tarihleri arasında yapılan rüzgar enerjisine dayalı lisans başvurularına ilişkin yarışmalar kapsamında kapasite tahsisi gerçekleştirilen üretim tesisleri için yarışma sonucu teklif edilen katkı payı, 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girilmesi durumunda da ilgili mevzuatı kapsamında uygulanır.”

MADDE 22- 5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı Cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I Sayılı Cetvel	
Yenilenebilir Enerji Kaynağına Dayalı Üretim Tesis Tipi	Uygulanacak Fiyatlar
a. Hidroelektrik üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
b. Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
c. Jeotermal enerjisine dayalı üretim tesisi	10,5 (ABD Doları cent/kWh)
ç. Biyokütle dayalı üretim tesisi (çöp gazı dahil)	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
d. Güneş enerjisine dayalı üretim tesisi	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
e. 10/5/2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanılan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler	EPDK tarafından TL kurusu/ kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedeli

MADDE 23- 5346 sayılı Kanuna ekli II sayılı Cetvelin “Yerli Katkı İlavesi (ABD Doları cent/kWh)” başlığında yer alan “İlavesi” ibaresi “Fiyatları” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) ve (4) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3) MAPEG: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü,

4) İdare: Büyükşehirlerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarını, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerde ise il özel idarelerini,”

MADDE 25- 5686 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan “MİGEM” ibaresi “MAPEG” şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde, üçüncü fıkrası ikinci cümlesinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 5686 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) İdare payı: Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafı hasılatının %1’i tutarında idare payı ödenir. Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi değeri ve reenjeksiyon durumu dikkate alınarak kullanılan suyun bir metreküpü 3 Türk lirası tutarını geçmeyecek şekilde, hesaplama yöntemi Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenen idare payı ödenir. Bu fıkra da belirlenen idare payı üst limiti her yıl ocak ayında yayımlanan yıllık TÜFE değeri kadar artırılır. İdare payı, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde her yıl haziran ayı sonuna kadar; sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise yönetmelikte belirlenen dönemlerde idareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, idare tarafından, kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyesi olmak üzere ilgili belediye

veya köy tüzel kişiliğine on iş günü içinde ödenir. Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları idare payından kalan kısmı genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına aktarır. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına aktarılmak üzere İçişleri Bakanlığı bütçesine ödenek eklemeye İçişleri Bakanı yetkilidir.”

MADDE 27- 5686 sayılı Kanunun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(6) Ruhsat sahibi tarafından idare payı hesaplamasında kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapıldığının veya kaçak kullanımın tespit edilmesi halinde idare tarafından 500.000 Türk lirasını geçmemek üzere ruhsat sahibine bir önceki yılda kullandığı su miktarının karşılığının iki katı oranında idarî para cezası tahakkuk ettirilir. İdarî para cezası miktarı 100.000 Türk lirasından aşağı olamaz. Aynı fiilin ruhsat dönemi içerisinde üçüncü kez tekrarı halinde teminat irat kaydedilerek ruhsat iptal edilir.”

MADDE 28- 5686 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(1) MTA, jeotermal ve doğal mineralli su kaynak aramalarını ruhsat harcından ve teminatından muaf olarak bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alarak yapar. MTA'nın arama ruhsatı aldığı sahalarda kaynak varlığı tespit etmesi halinde, bu alan MTA tarafından 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanuna göre ihale edilir veya bedeli karşılığında veya gelir paylaşımı esası ile kamu kurum ve kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına Bakan onayı ile devredilebilir. İşlemlerine başlanan sahanın devir veya ihale süreci tamamlanmaya kadar ruhsata ilişkin süreler durur. Devir alan kuruma veya ihale üzerinde kalan istekliye bu alanda idarece işletme ruhsatı verilir. Sahanın ihale edilerek devredilmesi ya da bedeli karşılığında veya gelir paylaşımı esası ile devredilmesi durumunda oluşacak gelirden MTA'nın yaptığı masraflar alındıktan sonra kalan miktar MTA ve idarece eşit paylaşılır. Bakan onayı ile devredilen sahaların devralan kamu kurum ve kuruluşları tarafından bağlı ortaklıkları dışında ihalesiz olarak devri mümkün değildir.”

“(2) MTA tarafından kaynak varlığı tespit edilerek ihale edilen alanların satışlarına ilişkin ihale bedelleri taksitlendirilmek sureti ile ödenebilir. Taksitlendirme ilk taksiti peşin olmak üzere yıllık ödeme şeklinde ve en fazla altı taksit olabilir. Taksit miktarı ihale ilanında belirlenir. İhale bedelinin taksitle ödenmesi halinde taksit süresinin en az iki katı süreli ve toplam taksit tutarı kadar teminat mektubu alınır.”

MADDE 29- 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 30- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (tt) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(t) Dağıtım şebekesi: Tüketicilerin iç tesisatını ve üreticilerin şalt sahasını dağıtım sistemine bağlamak üzere tesis edilen bağlantı hatları hariç dağıtım tesisini,”

MADDE 31- 6446 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“a) Tarifesi düzenlemeye tabi olan tüzel kişiler için; halka açık şirketlerde yüzde beş, diğerlerinde yüzde on ve üzerindeki sermaye payı değişiklikleri ile kontrol değişikliği sonucunu doğuracak her türlü işlem”

MADDE 32- 6446 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına (ç) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bentler buna göre teselsül ettirilmiş, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “tesislerinin sisteme” ibaresi “tesislerinin iletim sistemine” şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine “çerçevesinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “iletim sistem kullanım bedelinden mahsup edilmek suretiyle” ibaresi eklenmiş ve üçüncü cümlesinde yer alan “on” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

“d) İletim sisteminin normal işletme koşulları içerisinde işletilmesi ile işletme güvenliği ve bütünlüğü üzerinde risk oluşturan durumlara ilişkin olarak bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenen sistem kullanım ihlallerinin takibini yapmak, ihlal durumu tespit edilen tüzel kişilere sistem kullanım anlaşmasında düzenlenen cezai şartları ve diğer yaptırımları uygulamak.”

MADDE 33- 6446 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin onikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(15) 4628 sayılı Kanunun mülga geçici 14 üncü maddesi kapsamında bağlantı görüşü oluşturularak tesis edilmiş ve/veya edilecek enerji nakil hatları ile ilgili olarak, önlisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından Kuruma başvuruda bulunularak, dağıtım sisteminden bağlantı talep edilmesi halinde, bağlantı talebi meri mevzuat kapsamında değerlendirilir. Bu kapsamda TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması sonlandırılmak suretiyle dağıtım şirketiyle bağlantı anlaşması düzenlenir. TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması uyarınca tesis edilmiş olan enerji nakil hatları ile diğer şebeke unsurları, işletme ve bakım hizmetleri karşılığında, ilgisine göre ilgili dağıtım şirketi veya TEİAŞ tarafından iz bedelle devralınır.”

MADDE 34- 6446 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “Kanunda kaynak türü bazında” ibaresi “Kanun kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) Bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi”

MADDE 35- 6446 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 11 inci maddenin onuncu fıkrası uyarınca Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilecek olan piyasalara ilişkin 6362 sayılı Kanun hükümleri saklı olmak üzere, dağıtım şirketleri hariç elektrik piyasası faaliyetleri ile lisanssız faaliyet gösteren kişilerin bu Kanun kapsamındaki inceleme ve denetimi Kurum tarafından; elektrik dağıtım şirketlerinin denetimi ise Bakanlık tarafından yapılır. Ancak Bakanlık, elektrik dağıtım şirketlerinin denetimini, Kurum da dahil olmak üzere bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yapabileceği gibi bu kurum ve kuruluşlara kısmen veya tamamen yetki devretmek suretiyle yaptırmaya da yetkilidir. Bakanlığın ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından bu konuya ilişkin olarak yapacağı talepler süresinde karşılanır. Yetki devri yapılması halinde kendisine yetki devredilen veya birlikte yapılacak kurum veya kuruluşun denetim işlemleri için yapacağı her türlü masraf Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır. Bakanlık tarafından düzenlenen veya karara bağlanan denetim raporları Kuruma bildirilir. Denetim raporu sonucuna göre gerekli yaptırım ve işlemler Kurul tarafından karara bağlanır.”

MADDE 36- 6446 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin ikinci ve üçüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bağlantı tarifeleri, şebeke yatırım maliyetlerini kapsamaz; bağlantı yapılan tüketim tesisinin iç tesisatının ve üretim tesisinin şalt sahasının dağıtım şebekesine bağlanması için inşa edilen bağlantı hattı kapsamında katlanılan masraflar ile sınırlıdır. Bağlantı hattının tüketicisi veya üreticisi tarafından tesis edilmesi hâlinde, bağlantı hattı işletme ve bakım sorumluluğu karşılığı dağıtım şirketine devredilir, bu tüketicilerden ve üreticilerden bağlantı bedeli alınmaz.”

MADDE 37- 6446 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taşınmaz temini işlemleri

MADDE 19- (1) Elektrik piyasasında üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemleri ile ilgili olarak;

a) Üretim faaliyetinde bulunan önlisans veya lisans sahibi özel hukuk tüzel kişilerinin önlisans veya lisansa konu faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini taleplerine yönelik işlemler, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine göre Kurum tarafından yürütülür. Taşınmaz temini talepleri Kurum tarafından değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde Kurul tarafından karar alınır. Bu kapsamda alınan kararlar, kamu yararı kararı yerine de geçer ve herhangi bir makamın onayına tabi değildir.

b) Kamulaştırma ve/veya devir yoluyla elde edilen taşınmazların mülkiyeti ve/veya üzerindeki sınırlı aynı haklar üretim tesislerinin mülkiyetine sahip olan ilgili kamu kurum veya kuruluşu adına, bunların bulunmaması halinde ise Hazine adına tescil edilir. Hazine adına tescil edilen veya niteliği gereği tapuda terkin edilen taşınmazlar üzerinde Hazine taşınmazlarının idaresiyle sorumlu ve görevli olan kamu kurumu tarafından, lisansın geçerlilik süresi ile sınırlı olmak üzere, lisans sahibi özel hukuk tüzel kişileri lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir ve/veya kullanma izni verilir. Bu işlemlere konu edilemeyecek olanlar için ise bedel alınmaksızın kiralama yapılır.

c) Kamulaştırma, devir, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni, kiralama gibi işlemlere ilişkin bedeller ve projeden kaynaklı tazminatlar ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler, önlisans veya lisans sahibi özel hukuk tüzel kişileri tarafından ödenir. Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlar veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler üzerinde tesis edilen irtifak hakkı, kira ve kullanma izni sözleşmelerinde, sözleşmenin geçerliliğinin önlisans veya lisansın geçerlilik süresi ile sınırlı olacağı hükmü yer alır.

ç) Önlisans sahibinin lisans alamaması ya da önlisans veya lisansın sona ermesi ya da iptali hâlinde, önlisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından ödenmiş bulunan kamulaştırma bedellerine ilişkin olarak, kamulaştırılan taşınmazların üzerinde irtifak hakkı tesis edilmek, kiralamak ve/veya kullanma izni verilmek suretiyle başka bir önlisans veya lisans sahibinin kullanımına bırakılması durumunda, kamulaştırma bedeli lehine irtifak hakkı tesis edilen, kiralanmış ve/veya kullanma izni verilen önlisans veya lisans sahibi tarafından kamulaştırma bedelini ödemiş olan tüzel kişiye ödenir.

(2) Elektrik piyasasında dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemleri ile ilgili olarak;

a) Dağıtım faaliyetinde bulunan lisans sahibi özel hukuk tüzel kişilerinin lisansa konu faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini taleplerine yönelik işlemler, 2942 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre TEDAŞ tarafından yürütülür. Taşınmaz temini talepleri TEDAŞ tarafından değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde TEDAŞ tarafından karar alınır. Bu kapsamda alınan kararlar, kamu yararı kararı yerine de geçer ve herhangi bir makamın onayına tabi değildir.

b) Temin edilen taşınmazların mülkiyeti ve/veya üzerindeki sınırlı ayni haklar TEDAŞ adına tescil edilir. Bu taşınmaz ve hakların kullanımı, lisans süresi ve dağıtım faaliyeti ile sınırlı olmak üzere, ilgili lisans sahibi özel hukuk tüzel kişisine aittir.

c) Özel hukuk tüzel kişileri tarafından faaliyette bulunma hakkı edinilen dağıtım bölgelerinde özelleştirme tarihi itibarıyla mevcut olan dağıtım tesislerinin bulunduğu ve bu tarih itibarıyla kamulaştırma kararları alınmamış veya kamulaştırma kararı alınmakla birlikte kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış taşınmazların kamulaştırması TEDAŞ tarafından yapılır, tapuda TEDAŞ adına tescil edilir, kamulaştırma bedelleri ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler TEDAŞ tarafından ödenir.

ç) Özel hukuk tüzel kişileri tarafından faaliyette bulunma hakkı edinilen dağıtım bölgelerinde özelleştirme tarihi sonrasında yapılan yeni dağıtım tesisleriyle ilgili taşınmaz temini işlemlerinin gerektirdiği bedeller ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler, ilgili lisans sahibi tüzel kişi tarafından ödenir ve tarifeler yoluyla geri alınır.

d) Süresinin bitmesi nedeniyle dağıtım lisansının sona ermesi halinde, tarifeler yoluyla geri alınamayan taşınmaz teminine ilişkin bedeller, TEDAŞ tarafından ilgili özel hukuk tüzel kişisine iade edilir.

(3) 2942 sayılı Kanununun 23 üncü maddesi uyarınca kamulaştırılan taşınmazın sahibi veya mirasçıları tarafından geri alınması durumunda, taşınmaz sahibi veya mirasçıları tarafından geri ödenecek bedel, kamulaştırma bedelini ödemiş olan tüzel kişiye ödenir.

(4) Kamu tüzel kişiliğini haiz olan ve elektrik piyasasında üretim, iletim veya dağıtım faaliyetinde bulunan önlisans veya lisans sahibi kamu tüzel kişilerinin önlisansa veya lisansa konu faaliyetleri ile ilgili taşınmaz temini işlemleri, 2942 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre, bu tüzel kişiler tarafından yürütülür ve elde edilen taşınmazların mülkiyeti veya üzerindeki sınırlı ayni haklar bu kamu tüzel kişileri adına tescil edilir. Bu fıkra kapsamında, Hazinesinin özel mülkiyetindeki veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler için önlisans veya lisans sahibi kamu tüzel kişileri lehine, lisans süresince bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir, kiralama yapılır veya kullanma izni verilir.

(5) Bu maddede belirtilen hususlara ilişkin usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.”

MADDE 38- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- (1) 8 inci maddenin ikinci fıkrasının (d) bendinin uygulamasından kaynaklanan yanlışlıklar idari yargıda görülür.”

MADDE 39- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Aşağıda belirtilen iş ve işlemleri yapmak üzere görevlendirilen personel hakkında, 3213 sayılı Kanunda belirlenen ve madencilik faaliyetlerinin incelenmesi ve denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.

a) Bu Kanun kapsamında elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi, incelenmesi ve kontrolü için görevlendirilenler.

b) Bakanlık personelinden, elektrik üretim tesislerinde kullanılan yerli aksamın imalat ve tesis denetimi ile görevlendirilenler de dahil olmak üzere, 5346 sayılı Kanun kapsamında elektrik üretim tesislerine ilişkin denetim faaliyetleri ile 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında yürütülen denetim faaliyetleri ve elektrik üretim tesislerinin kabul işlemleri için görevlendirilenler.

(c) TEİAŞ'ta 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bendi kapsamında görev yapan personelden, açık ve kapalı trafo merkezleri ile enerji nakil hatlarının denetimi, tesisi, bakımı veya kontrolü hizmetleri için görevlendirilenler.

(2) Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir kesintiye tabi tutulmaz.”

MADDE 40- 6446 sayılı Kanununun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- (1) Düzenlemeye tabi tarifeler üzerinden elektrik enerjisi satın alan tüketicileri, dağıtım bölgeleri arası maliyet farklılıkları nedeniyle var olan fiyat farklılıklarından kısmen veya tamamen koruyacak şekilde tesis edilmiş ve uygulamaya ilişkin hususları Kurum tarafından hazırlanan tebliğ ile düzenlenmiş fiyat eşitleme mekanizması içerisinde tüm kamu ve özel dağıtım şirketleri ile görevli tedarik şirketleri yer alır.

(2) Fiyat eşitleme mekanizması 31/12/2025 tarihine kadar uygulanır. Fiyat eşitleme mekanizmasının uygulandığı süre boyunca ulusal tarife uygulamasının gerekleri esas alınır ve ulusal tarifede çapraz sübvansiyona yer verilir. Ulusal tarife, Kurumca hazırlanır ve Kurul onayıyla yürürlüğe girer.

(3) İkinci fıkraya kapsamındaki sürenin beş yıla kadar uzatılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(4) Fiyat eşitleme mekanizmasının uygulandığı dönemde tüm hesaplar ilgili mevzuata göre ayrıştırılarak tutulur.”

MADDE 41- 6446 sayılı Kanununun geçici 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla işletmede olanlar dâhil 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan 5346 sayılı Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri ile bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan Bakanlık tarafından” ibaresi “Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan ve Bakanlık tarafından” şeklinde, “ilgili kurum tarafından verilmiş izin tarihinden itibaren yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresi ise “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 42- 6446 sayılı Kanununun geçici 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Taşınmaz teminine ilişkin devam eden iş ve işlemler

GEÇİCİ MADDE 28- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Elektrik dağıtım tesisleri için gerekli olan taşınmazların teminine yönelik olarak Kurul tarafından alınmış kararlara ilişkin işlemler TEDAŞ,

b) Elektrik üretim tesisleri için gerekli olan taşınmazların teminine yönelik olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kamulaştırma kararı alınmamış ve/veya 2942 sayılı Kanununun 30 uncu maddesine göre devir işlemleri başlatılmamış taşınmazlarla ilgili süreçler Kurum, tarafından sonuçlandırılır.”

MADDE 44- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisans ve önlisanslara ilişkin sonlandırma ve tadil hakkı

GEÇİCİ MADDE 29- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında mevcut olan üretim veya otoprodüktör lisanslarını, önlisanslarını ya da lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güç düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde EPDK’ya başvurmaları hâlinde lisansları, önlisansları veya lisans başvuruları sonlandırılarak ya da tadil edilerek teminatları ilgisine göre kısmen veya tamamen iade edilir.”

MADDE 45- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 46- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No: 2/3116
Karar No: 10

27/10/2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

İstanbul Milletvekili Nevzat ŞATIROĞLU ve Bursa Milletvekili Hakan ÇAVUŞOĞLU ile 88 Milletvekili tarafından 05/10/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Çevre Komisyonu'na, esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/3116 esas numaralı “Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 06/10/2020 tarihinde yaptığı 9’uncu Birleşiminde görüşülmüş, 2/3116 esas numaralı Kanun Teklifinin daha detaylı incelenbilmesini teminen bir alt komisyon kurulmasına ve çalışmalara Alt Komisyon çalışmalarını müteakip devam edilmesine karar verilmiştir.

Alt Komisyon çalışmalarını müteakip 2/3116 esas numaralı Kanun Teklifi Komisyonumuzun 20/10/2020 tarihli 10’uncu birleşimi ile 21/10/2020 tarihli 11’inci birleşimlerinde gerçekleştirdiği toplantılarda İstanbul Milletvekili Nevzat ŞATIROĞLU ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi, Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Gelir İdaresi Başkanlığı temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, enerji alanında dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla ülkemizin bölgesel ve küresel etkinliğinin artırılması ve tabii kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi gerekir. Bu çerçevede meydana gelen küresel ve bölgesel gelişmeler, uluslararası piyasalardaki dinamikler ile Milli Enerji ve Maden Stratejilerimiz de göz önünde bulundurularak; enerjinin nihai tüketiciye sürekli, sürdürülebilir, çevre ile uyumlu, kaliteli, güvenli ve en düşük maliyetlerle arzı ile enerji temininde kaynak çeşitlendirilmesi esas alınmak suretiyle; yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının azami düzeyde değerlendirilmesi, enerji israfının azaltılması ve ülkemizin uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunun güçlendirilmesi, maden kaynaklarımızın etkin bir şekilde değerlendirilmesi ile madencilik verimli noktalara taşınması öncelikli hedefler arasındadır. Ayrıca enerji ithalatının azaltılmasına yönelik yeni politikaların geliştirilmesi ve ülkemizin enerji arz güvenliğine yönelik risklerin bertaraf edilmesi adına yerli ve yenilenebilir enerji üretiminin artırılması gerekmektedir.

Kanun Teklifi ile temel hedefler ve uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanması amacıyla bazı kanunlarda değişiklikler yapılması öngörülmektedir. Bu doğrultuda;

3213 sayılı Maden Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile ruhsat temdit başvurularında idareden kaynaklanan değerlendirme süresinde gecikme halinde işletmenin faaliyetine devam edebilmesine

imkân sağlanması, maden işletmecisinden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 22/A bendi kapsamında talep edilen “borcu yoktur” belgesinin maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında aranmaması yönünde düzenleme yapılarak madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerin azaltılması hedeflenmektedir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefi çerçevesinde, yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, boru hatları ulaşmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmadığı bölgelere de doğal gazın ulaştırılabilmesi ve acil durum ve kriz anlarında tüketicilerin doğal gaz arz sürekliliğinin sağlanabilmesi ve mevcut doğal gaz iletim ve dağıtım şebekelerinin LNG veya CNG yöntemleriyle beslenmesine imkân tanınması ve rekabet ortamının artırılması amacıyla uluslararası piyasalarda örneği görülen piyasa yapıcı (market maker) kavramına benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarına işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesi amaçlanmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişiklik ile ülkemizde kış aylarında yaşanması muhtemel doğal gaz kaynaklı kesinti ve kısıntıların bertaraf edilebilmesi, sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulması ve ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini ve bu faaliyetlerine yönelik yatırımlarını hızlı bir şekilde gerçekleştirme zorunluluğu bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na sağlanan istisnaların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketler ile belirtilen istisnanın karadaki faaliyetleri de kapsamına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nda yapılan değişikliklerle jeotermal kaynağın ortaya çıkarılması, en kısa sürede işletmeye alınması ve ekonomiye kazandırılması, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda jeotermal kaynağın tüketiminden alınan idare payının, kaynağın kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile m³ başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi suretiyle mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasını veya kaçak kullanımı engellemek için cezai müeyyide getirilmesi, MTA'nın jeotermal kaynak varlığını tespit ettiği sahaların kısa sürede işletmeye alınmasının sağlanması ve buradan sağlanacak öz kaynak geliri ile yeni alanların aranması için bütçe geliri oluşturulması amaçlanmaktadır.

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'da yapılan değişiklikler ile lisanssız elektrik üretim tesislerinin YEK destekleme mekanizmasındaki on yıllık sürelerinin bitiminden itibaren uygulanacak fiyat, diğer usul ve esaslar ile 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için uygulanacak destek mekanizmasının Cumhurbaşkanı kararıyla belirleneceği hükme bağlanmaktadır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile elektrik dağıtım şirketlerinin denetiminin EPDK da dâhil olmak üzere ihtisas sahibi kurumlar tarafından da gerçekleştirilebilmesi; lisanssız elektrik üretimi ile tüketicilerin kendi ihtiyacını üretmesi; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması; önlisans/lisansa konu enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi ve değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi; Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife Uygulamasına bölgeler arası maliyet farklılıklarının sübvansede edilebilmesini teminen geçici süre ile devam olunması; genel aydınlatmaya ilişkin giderlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın bütçesine konan ödenekten karşılanmasına ilişkin maddenin uygulama tarihinin 31/12/2025 tarihine kadar uzatılması ile mevcut uygulamanın devamlılığının sağlanması ve son dönemde yatırıma ilişkin imalat girdilerinde ve yatırım finansman maliyetlerinde ortaya çıkan beklenmeyen artışlar ile yatırımların gerçekleşmesine engel olacak öngörülmeven durumlar nedeniyle üretim ve otoproduktör önlisans/lisans başvurularında sonlandırma veya tadil hakkı verilmesi amaçlanmaktadır.

Yapılan değişiklikler ile maden, doğal gaz ve elektrik sektöründe faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek maksadı ile ihtiyaca yönelik düzenlemeler yapılması öngörülmektedir.

2. Teklifin İçeriği

2/3116 esas numaralı Teklif ile

➤ 3213 sayılı Maden Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile ruhsat temdit başvurularında idareden kaynaklanan değerlendirme süresinde gecikme halinde işletmenin faaliyetine devam edebilmesine imkân sağlanması, maden işletmecisinden 6183 sayılı Kanunun 22/A bendi kapsamında 18 ayrı konuda talep edilen “Borcu yoktur” belgesinin maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında aranmaması yönünde düzenleme yapılarak madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerin azaltılması,

➤ 3213 sayılı Maden Kanunu’na göre ruhsat bedelinin tamamının her yıl ocak ayının son gününe kadar yatırılmasının zorunlu olduğu, ilgili bedelin tamamının ocak ayında yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın iki katının ruhsat bedeli olarak haziran ayının sonuna kadar yatırılması gerektiği aksi halde ruhsatın iptal edildiği, yapılan düzenlemeyle yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanuna göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılmak suretiyle tahsili yoluna gidilmesinin öngörüldüğü,

➤ 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’nda yapılan değişiklikler ile doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, boru hatlarının ulaşmasının teknik ve ekonomik olarak mümkün olmadığı bölgelere de doğal gazın ulaştırılabilmesi ve acil durum ve kriz anlarında tüketicilerin doğal gaz arz sürekliliğinin sağlanabilmesi ve mevcut doğal gaz iletim ve dağıtım şebekelerinin LNG veya CNG yöntemleriyle beslenmesine imkân tanınması, doğal gaz piyasasının derinleşmesi ve rekabet ortamının artırılması amacıyla uluslararası piyasalarda örneği görülen piyasa yapıcı (market maker) kavramına benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi,

➤ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde

Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesi,

➤ 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişiklik ile kış aylarında doğal gaz kaynaklı yaşanması muhtemel kesinti ve kısıntıların bertaraf edilebilmesi, sistem ve arz güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi tarafından yapılacak doğal gaz alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulması,

➤ Ülkemiz enerji arz güvenliğinin temini hususunda petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini ve bu faaliyetlerine yönelik yatırımlarını hızlı bir şekilde gerçekleştirme zorunluluğu bulunan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına sağlanan istisnaların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve belirtilen istisnanın karadaki faaliyetleri de kapsamayı,

➤ 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile jeotermal kaynağın ortaya çıkarılması ve ekonomiye kazandırılması, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda jeotermal kaynağın tüketiminden alınan idare payının, kaynağın kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile m³ başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi suretiyle mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi, ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasını veya kaçak kullanımı engellemek için cezai müeyyide getirilmesi, MTA'nın jeotermal kaynak varlığını tespit ettiği sahaların kısa sürede işletmeye alınmasının sağlanması ve buradan sağlanacak öz kaynak geliri ile yeni alanların aranması için bütçe geliri oluşturulması,

➤ 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'da yapılan değişiklikler ile lisanssız elektrik üretim tesislerinin YEK destekleme mekanizmasındaki on yıllık sürelerinin bitiminden itibaren uygulanacak fiyat, diğer usul ve esaslar ile 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için uygulanacak destek mekanizmasının Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirleneceği hükme bağlanmakta ve ayrıca, bir sonraki takvim yılında YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmak isteyen elektrik üretim tesisleri için 31 Ekim yerine EPDK'nın belirleyeceği tarihe kadar başvuru yapma zorunluluğuna ilişkin düzenleme yapılması,

➤ 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile elektrik dağıtım şirketlerinin denetiminin EPDK da dâhil olmak üzere ihtisas sahibi kurumlar tarafından da gerçekleştirilebilmesi; lisanssız elektrik üretimi ile tüketicilerin kendi ihtiyacını üretmesi; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması; ön lisans/lisansa konu enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi ve değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi;

➤ Elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcırahın maden işletmelerini denetleyen personele uygulanan harcırahla uyumlu hale getirilmesi; Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife Uygulamasına bölgeler arası maliyet farklılıklarının sübvansede edilebilmesini teminen geçici süre ile devam olunması; genel aydınlatmaya ilişkin giderlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın bütçesine konan ödenekten karşılanmasına

ilişkin maddenin uygulama tarihinin 31/12/2025 tarihine kadar uzatılması ile mevcut uygulamanın devamlılığının sağlanması ve son dönemde yatırıma ilişkin imalat girdilerinde ve yatırım finansman maliyetlerinde ortaya çıkan beklenmeyen artışlar ile yatırımların gerçekleşmesine engel olacak öngörülmeven durumlar nedeniyle üretim ve otoprodüktör önlisans/lisans başvurularında sonlandırma veya tadil hakkı verilmesi,

gibi birçok farklı alanda düzenlemeler yapılmak suretiyle ortaya çıkan ihtiyaçların giderilmesi, birçok farklı sektörde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerinin daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek amaçlanmaktadır.

3. Komisyon Görüşmeleri

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde;

Teklifin birinci imza sahibi İstanbul Milletvekili Nevzat ŞATIROĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Enerji alanında dışa bağımlılığın azaltılması, ülkemizin bölgesel ve küresel etkinliğinin artırılması ve tabii kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesinin bir gereklilik olduğu, enerji ve tabii kaynaklar alanında oluşan küresel ve bölgesel gelişmeler, uluslararası piyasalardaki dinamikler ile millî enerji ve maden stratejilerimizin de dikkate alınarak enerjinin nihai tüketiciye sürekli, sürdürülebilir, çevreyle uyumlu, kaliteli, güvenli ve en düşük maliyetlerle arzı ile enerji temininde kaynak çeşitlendirilmesi, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının azami düzeyde değerlendirilmesi, enerji israfının azaltılması ve ülkemizin uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunun güçlendirilmesi, maden kaynaklarımızın etkin bir şekilde değerlendirilebilmesi ile madencilik verimli noktalara taşınmasının öncelikli hedefler arasında yer aldığı ve enerji ithalatının azaltılması amacıyla yeni politikaların geliştirilmesinin kaçınılmaz olduğu,

➤ Ülkemizin enerji arz güvenliğine ilişkin risklerin bertaraf edilmesi adına yerli ve yenilenebilir kaynakta enerji üretiminin artırılmasının gerektiği, bu hedefler doğrultusunda, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesindeki kurumlar tarafından gerek madencilik gerekse hidrokarbon kaynaklarının aranması konusunda yoğun çabalar olduğu, bu çalışmalar kapsamında ülkemizin millî petrol şirketi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından gerek Akdeniz’de gerek Karadeniz’deki sahalarda uzunca süredir yürütülen arama çalışmaları sonucunda sevindirici haberlerin gelmeye başladığı ve 21 Ağustos 2020 tarihinde Cumhurbaşkanımız tarafından duyurulan Sakarya Gaz Sahası’ndaki 320 milyar metreköplük gaz keşfinin 17 Ekim’de yine Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan ilave keşifler sonucu 405 milyar metreköpe ulaştığı,

➤ Ereğli’nin 175 kilometre açığında gerçekleştirilen bu gaz keşfinin Karadeniz’de bugüne kadar gerçekleştirilmiş en büyük keşif olduğu, 2020 yılında dünyada açık denizlerde yapılan keşifler arasında da birinci sırada yer aldığı, sahadaki mevcut sondajlarda yaklaşık 4 bin metre derinliğe ulaşıldığı ve yeni keşifler için çalışmaların devam ettiği,

➤ 3213 sayılı Maden Kanunu’nun 5 ayrı maddesinde yapılan düzenlemelerle maden yatırımcısı ve işletmecilerine ciddi kolaylıklar getirildiği, ruhsat süre uzatım taleplerine ilave bir altı ay, on iki ay esneklik getirildiği, ruhsat bedeli ödemelerindeki gecikmelere uygulanan cezalarda indirim yapıldığı, rutin işletme faaliyetlerinin kesintiye uğratılmaması için bazı iş ve işlemlerde istenen Hazine ve Maliye Bakanlığı’ndan alınan “Borcu yoktur.” yazısının aranmaması ve ruhsat devirlerinde alınmak zorunda olan ÇED izni ile iş yeri açma izinlerinin ruhsat devirlerinde muhafaza edilmesi, işletme sahiplerinin

ruhsat alanında kalmak kaydıyla birtakım çalışma izin sınır ihlallerinde maruz kaldıkları hapis cezalarının kaldırılması gibi hususlarda maden sektörüne kolaylıklar getirildiği,

➤ 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu'nun 4 ayrı maddesinde düzenleme yapılmak suretiyle doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılmasının ve nihai tüketicilerin korunmasının hedeflendiği, bazı tanımların tekrar düzenlendiği, yerli üretim doğal gazın dağıtım sistemine bağlanmasına imkân sağlandığı ve çok küçük yerleşim yerlerine de doğal gaz erişiminin daha ekonomik sağlanması için düzenlemeler yapıldığı,

➤ 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanunu'nun 12 ayrı maddesinde düzenlemeler yapıldığı, bazı tanımlara ve lisanssız elektrik üreticilerinin gerek on yıllık YEK destekleme süreci sonundaki durumlarına gerekse yerli aksam katkı paylarına ilişkin düzenlemelere açıklık getirildiği ve arazi ihtiyacına ilişkin hususlarda da yatırımcı lehine düzenlemeler yapıldığı,

➤ 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun 5 ayrı maddesinde düzenleme yapıldığı, yapılan bu düzenlemelerle jeotermal kaynak kullanan işletmecilerden tahsil edilen idare payı işletmeci lehine yeniden düzenlendiği ve usulsüz kullanımda cezalara açıklık getirildiği, MTA'ya jeotermal sahaları ihale ederken altı yıla kadar taksit yapma imkânı tanınması ile yatırım ortamının iyileştirilmeye çalışıldığı,

➤ 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 15 ayrı maddesinde düzenleme yapıldığı ve bazı tanımları yeniden ele alındığı, bazı lisans türlerinde şirket hissedarlarına EPDK onayı olmaksızın hisselerini devretme imkânı sağlandığı, TEİAŞ'ın yaptırımlarına yasal dayanak getirildiği, elektrik dağıtım şirketlerini denetimde görevli kuruluşa Enerji Bakanlığı bütçesinden ödenek aktarılmasının sağlandığı, denetim görevini yapan kamu çalışanlarının harcırahlarında artış yapıldığı, kamulaştırma işlemleri tanımı, taşınmaz temini olarak yeniden ele alınarak EPDK ve TEDAŞ'ın ayrı ayrı yetkilendirildiği, yürürlükte olan Elektrikte Fiyat Eşitleme Mekanizması ve Ulusal Tarife uygulamasıyla genel aydınlatma maliyetinin Enerji Bakanlığı bütçesinden karşılanmasına ilişkin sürelerin 31 Aralık 2025'e kadar uzatıldığı, elektrik üretim lisanslarında yatırımın önüne çıkan engeller ve projelerin fizibil olma koşullarının ortadan kalkmasından dolayı lisansların iptal edilmesi nedeniyle TEİAŞ'a ait trafo kapasitelerinin gereksiz yere işgal edilmesinin önüne geçildiği,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde diğer milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Çevre kirliliğinin dünyanın en büyük sorunlarından biri olduğu, enerji ve maden alanlarında düzenlemeler yapılırken bütün çevre örgütlerinin görüşünü almak gerektiği, ancak bu örgütlerden yeterince görüş alınmadığı,

➤ Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketlerin her türlü gaz alımının Kamu İhale Kanunu (KİK) kapsamı dışına çıkarıldığı, denetimin zayıflayacağı ve fiyatların da yukarı tırmanacağı,

➤ Teklifin 1'inci ve 9'uncu maddelerinde yapılmak istenen değişiklikte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulmuş şirketlerin Türkiye'ye getirilmeye çalışıldığı ve bu şirketlere çok büyük ayrıcalıklar verildiği, bu şirketlerin işletme konusu dâhilinde olmak kaydıyla birçok kanun hükmüne tabi olmayacağı, bu şirketlerin Meclis denetiminden kaçırıldığı,

➤ Teklifin en sorunlu maddelerinden birinin 2'nci madde olduğu ve mezkur madde ile Bakanlık ruhsatı bitmiş olmasına rağmen işletmenin çalışmalarını on iki ay süre uzatımı yetkisinin verildiği,

➤ Sınır aşımının madencilik sektöründe büyük bir sorun olduğu, 2019 yılı rakamlarına göre 687 maden sahasında 497 sınır aşımı olayının yaşandığı, öngörülen düzenlemeyle mücavir alan tanımının daha da gevşetildiği, böylece yeni sınır ihlallerinin önünün açıldığı,

➤ Teklifte elektrikle ilgili yer verilen hükümlerin yurttaş, sanayici, çiftçi ve hane halkı lehine olmadığı, sadece bu sene sanayinin kullandığı elektriğin yüzde 21,8, hane halkının kullandığı elektriğin yüzde 32,3 arttığı, dolar cinsinden ödenen YEKDEM bedellerinin ve TRT payının kaldırılmadığı, “Ulusal Tarife” adıyla kayıp kaçak bedellerinin vatandaşa yüklendiği ve kayıp kaçığın azaltılmasına yönelik ciddi bir çabanın olmadığı,

➤ Alt Komisyon görüşmeleri kapsamında birçok sivil toplum örgütünden görüş alındığı, davet edilenlerin görüşlerini beyan ettikleri, davet edilmeyenlerden ise yazılı görüş istendiği ve alınan bu yazılı görüşlerin Komisyon üyeleri ile paylaşıldığı,

➤ Teklif ile toplamda 8 kanunda değişiklik öngörüldüğü, kamu alacaklarına ilişkin getirilen bazı düzenlemelerin kamu gelirinin azalmasına yol açacağı ve yetki ve sorumlulukların büyük oranda uzman bakanlıklardan alınıp Cumhurbaşkanlığına verildiği,

➤ Teklif ile 3213 sayılı Maden Kanunu’nda yapılmak istenen değişiklikler ile ruhsat süresi dolmuş ve uzatma başvurusunu yapmış ancak henüz ruhsatı yenilenmemiş olan firmalara Bakan onayı ile onay tarihinden itibaren on iki aya kadar ruhsatsız olarak faaliyetlerine devam hakkı verildiği, Bakanın ruhsat süresi dolmuş işyerlerine 12 aya kadar uzatma vermesinin hem kamu otoritesi hem de madencilik sektöründeki işyerleri bakımından suistimale açık bir durum yaratacağı ve ruhsat başvurularındaki 6 aylık süreyi uzatmak yerine ruhsatsız çalışma gibi bir uygulamanın devreye sokulmasının hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı,

➤ 5346 sayılı Kanununun 3’üncü maddesi ile YEK bedellerinin Türk lirası olarak belirlenmesine olanak verildiği ancak dolara endeksli belirleme yönteminden Türk lirası endeksli modele tam geçilmediği, dolar kurundaki artış eğilimi de dikkate alındığında YEKDEM desteklerinin dolar endeksiyle yapılmasının kamuya ciddi bir maliyet yüklediği,

➤ Değişiklik ile biyokütle tanımı içerisinde lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünlerin biyokütle olarak tanımlandığı ancak Atık Yönetimi Yönetmeliği hükümleri bakımından lastik yakımının biyokütle olarak tanımlanmadığı,

➤ Rödovans sözleşmeleri kapsamında yapılan devirlerde, önceki tüm hakların aynen yeni devir alana geçtiği,

➤ Ruhsat sahası, ÇED izni alanları ve işletme izin alanlarının farklı kavramlar olduğu, şirketlerin ancak işletme izin alanları, ÇED izin alanları içerisinde tanımlanmış madencilik faaliyetlerini yürütebileceği, ruhsat alanlarının tümünde madencilik faaliyetinde bulunamayacakları,

➤ 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’nda yapılmak istenen değişikliklerle 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu’nun ek 1’inci maddesi kapsamında yapılan devirlerin KDV’den muaf tutulduğu,

➤ 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu’nda yapılmak istenen değişikliklerle “üretici” tanımının genişletildiği, yerli üreticilere doğrudan dağıtım şebekesine bağlanma ve satış olanağı tanındığı ve organize toptan gaz satış piyasası kurulmaya çalışıldığı ve organize doğal gaz satış piyasasının güçlendirilmesiyle, doğal gaz tedarikinde sıkıntı yaşanmaması için bir veya birden fazla lisans sahibinin son tedarikçi olarak yetkilendirilmesinin amaçlandığı,

➤ Yenilenebilir enerji üretim tesisleri için kira ve benzeri indirimlerin lisans tarihinden itibaren başlamasının ve kapsamının 2025 yılına kadar uzatılmasının öngörüldüğü, 2020’den sonra işletmeye

geçecek GES, JES projelerinin de katkı payları tutarlarının belirlenmesinde hangi mevzuatın esas alınacağı belli olmadığı,

➤ 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nda yapılmak istenen değişikliklerle jeotermal seracılık, kaplıca ve diğer alanlarda idare payı hesaplanırken usulsüzlük tespit durumu için ceza düzenlendiği, 100 bin liralık alt sınırı olan bir cezanın küçük işletmeler için oldukça ağır bir ceza olduğu ve işletmenin cirosu veya kullanılan ısı miktarıyla orantılı bir cezanın düzenlenebileceği,

➤ Jeotermal alanların ihalelerinde ihale bedelinin bir yıl içerisinde taksitle alınması sağlanarak alanların satışının kolaylaşmasının amaçlandığı, bu durumun jeotermal alanların ihale sürecini hızlandıracağı,

➤ 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yapılmak istenen değişikliklerle enerji piyasasında tekelleşmeyi önlemek ve takip için lisans sahiplerinin, hissedarlarının lisansa derç edilmesi mevcut uygulamasından vazgeçildiği, tekelleşmeyi izlemenin farklı bir şekilde yürütüleceği,

➤ TEİAŞ'ın kanunda yetki ve görevlerinin düzenlendiği, iletim sisteminin normal işletme koşulları içerisinde işletilmesiyle işletme güvenliği ve bütünlüğü içerisinde risk oluşturan durumlara ilişkin olarak bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenen sistem kullanım ihlallerinin takibini yapma, ihlal durumu tespit edilen tüzel kişilere sistem kullanım anlaşmasında düzenlenen cezai şartlar ve diğer yaptırımları uygulamak yetkisinin getirildiği,

➤ Dağıtım şirketlerine Bakanlık tarafından yapılan denetimlerde, denetime ilişkin her türlü masrafın Bakanlık bütçesine dâhil edilmesine yönelik düzenleme yapıldığı ve dağıtım şirketlerinin denetim giderlerinin kamuya yüklendiği,

➤ Enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazların temininde üreticiler için EPDK'nın, dağıtım şirketleri için ise TEDAŞ'ın yetkilendirildiği, üretim tesislerinde kamulaştırma işlemlerinin Maliye Bakanlığı'ndan alınarak EPDK'ye verildiği, yapılan düzenlemeyle EPDK'nin kararının "kamu yararı" yerine geçeceği ve başka kurumdan kamu yararı kararı almaya gerek kalmayacağı böylece Kamulaştırma Kanunu'nun 6'ncı maddesindeki kamu yararı kararının onaylanmasına dair prosedürün atlanmış olacağı,

➤ Bölgelerarası tarife farkını gidermek amacıyla hazırlanan "Fiyat Eşitleme Mekanizması" ve "Ulusal Tarife"nin 2025'e kadar uzatıldığı, kayıp ve kaçakların önlenmesi ve tarifelerin aşağıya çekilmesi konusunda gerekli teknik çalışmaların acilen yapılması gerektiği,

➤ Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mevcut olan üretim veya otoprodüktör lisanslarını, ön lisanslarını ya da lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güç düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin lisans ve ön lisanslarını sonlandırmak istemeleri hâlinde teminatlarının iade edilmesine yönelik düzenleme yapıldığı,

➤ 21 elektrik dağıtım bölgesi olduğu, işletme hakkı devir sözleşmesiyle işletmelere devredilen bu hizmet alanına ilişkin hakların sürelerinin sonunda devlete geri döneceği,

➤ Elektrik dağıtım hizmetlerini üstlenen şirketlerin yeterli yatırımı yapmadıkları,

➤ Turizm sektörünün oldukça güçlü olduğu bazı bölgelerde oldukça yüksek sayıda maden işletme ruhsatı verildiği, antik kentler, tarım alanları ile seraların yakınında ve turistik bölgelere çok yakın alanlarda mermer ocaklarına ruhsat verilmesinin turizmi olumsuz etkilediği,

➤ Ülkemizin fosil enerji bağımlılığı ve dışa bağımlılığını azaltmak amacı ile HES, RES, biyokütle, GES satın alma garantisi ve yerli aksam kullanımı için teşvikler verildiği, ülkemizin yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmesinin olumlu olduğu,

➤ YEK bedellerinin Türk lirası olarak belirlenmesine olanak verildiği, ancak dolara endeksli belirleme yönteminden Türk lirası endeksli modele tam geçilmediği, enerjinin sisteme verildiği tarihteki döviz alış kuru üzerinden Türk lirası olarak belirleme usulünün de yasada yer aldığı, dolar kurundaki artış eğilimi de dikkate alındığında YEKDEM desteklerinin dolar endeksiyle yapılmasının kamuya ciddi bir maliyet yükleyeceği,

➤ İmar Kanunu kapsamında yapı kayıt belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde; ilgili belediyenin meclis kararı olarak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üstleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımının yapılabileceği,

➤ Sayıştay raporlarında, EPDK tarafından şirketlere kesilen cezaların tahsil edilemediğine ilişkin bulgulara yer verildiği ve verilen cezalardan ancak yüzde 4'ünün tahsilatının yapıldığı,

➤ Teklifin 26'ncı maddesinin jeotermal enerji kullanımındaki idari pay hesaplamasını değiştirdiği, mevcut hesaplamasının hasılat bilançosu üzerinden yapılmakta olduğu, teklif edilen hesaplama şeklinin ise akışkan temelli olduğu; madde ile idare payının, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile maddede metreküp başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi suretiyle mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesinin amaçlandığı,

➤ Yapı kayıt belgesi almış ve imar affından yararlanmış binalara doğal gaz bağlanmasının önündeki engelin kaldırılmasının olumlu bir adım olduğu,

➤ Ruhsatların süre uzatım taleplerinde ruhsat süresinin bitiş tarihinden en geç on iki ay öncesinde talepte bulunma şartı getirildiği, bu süre içerisinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen ruhsat sahiplerine 100.000 Türk lirası idari para cezası verilerek ruhsat bitiş tarihinden en geç altı ay öncesine kadar da başvuru imkânının verildiği, bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde ise ruhsat sahibinin süre uzatım talebinin reddedilerek ruhsatlarının süre sonunda iptal edilmesi ve ilgili sahanın ihalelik saha hâline getirilerek ihale edilmesi yönünde düzenleme yapıldığı,

➤ Madencilik sektörünün gelişmesi üretim ve istihdamının artırılması ile sektörün GSMH içerisindeki payının yükseltilmesi amacıyla Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranması zorunluluğunun kaldırılmasının öngörüldüğü, ancak bunun yanında madde ile maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda borç durumunu gösterir belge aranması zorunluluğunun korunduğu,

➤ Maden Kanunu'nda ikili bir hukuk sistemi yaratıldığı, bir taraftan TKİ ve TTK sahalarının, diğer taraftan ise bunun dışındaki kurum, firma ve şahıslara ait sahaların olduğu, özellikle TTK'nın önceki ve mevcut maden kanunlarından birçok muafiyete tabi olduğundan aynı muafiyetlerin özel sektöre devredilmesinin yasal açıdan bir sorun yaratabileceği ve haksız rekabete yol açabileceği,

➤ 22'nci maddeyle kanuna ekli I sayılı cetvelde değişiklik yapılarak 10 Mayıs 2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyetleri kapsamındaki tesislere YEK Destekleme Mekanizması

kapsamında uygulanacak fiyatların belirlenmesinin amaçlandığı, bu cetvelde HES'lerin yenilenebilir enerji kapsamında çıkarılıp RES'lere verilen teşviklere kısıtlama getirilmesi, biyogaz santralleri ve GES'lere hak ettikleri önemin verilmesi gerektiği,

➤ Jeotermal enerji gelirlerinin büyük bir kısmının merkezi idareye bırakıldığı oysa elde edilen enerji gelirlerinin ağırlıklı kısmının enerjinin üretildiği bölge halkının ihtiyaçları için tahsis edilmesinin daha uygun olacağı,

➤ 35'inci maddeyle dağıtım şirketlerinin Bakanlık tarafından yapılan denetimlerinde görevlendirilen kamu kurum ve kuruluşlarına ait denetim elemanlarının giderleri ile denetime ilişkin her türlü masrafların Bakanlık bütçesine dâhil edilmesi öngörülmekte olup dağıtım şirketlerinin denetim giderlerinin kamuya yüklendiği ve Bakanlığın tamamen denetimden çıkmasını sağlayacağı,

ifade edilmiştir.

Komisyon toplantısına katılan ve kanun teklifine ilişkin görüşleri alınan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Abdullah TANCAN ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Süleyman ÖNEL, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürü Cevat GENÇ, BOTAŞ Genel Müdürü Burhan ÖZCAN, EPDK Başkan Yardımcısı Hacı Ali ULUTAŞ, MTA Genel Müdürü Cengiz ERDEM, EPDK Doğal Gaz Daire Başkanı Hüseyin DAŞDEMİR, EPDK Kamulaştırma Daire Başkanı Fevzi YAR, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Fatma ERDAŞ ile Gelir İdaresi Başkanlığı Gelir Yönetimi Grup Başkanı Osman KIRBAŞ tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ 2007-2019 dönemine ilişkin rakamların mevcut olduğu, 2002'li yıllarda ülkemizde Türkiye'de kayıp-kaçak ortalamasının yüzde 25-26'lar seviyesinde olduğu ve bunun teknik ve teknik olmayan kayıp olarak ifade edildiği, zaman içinde bu oranın azaltıldığı,

➤ Bölgesel fiyat farklılıklarının kayıp kaçak oranlarından ziyade bölgelerin yatırım ve işletme ihtiyaçları ile ilişkili olduğu, kayıp-kaçak oranının net bir hesabının yapılabilmesinin mümkün olmadığı ve dünya ortalamalarının yüzde 6-7 civarında olduğu,

➤ Bölgesel bazda bakıldığında bazı yerlerde dünya ortalamalarının altında teknik ve teknik olmayan kayıplar gerçekleştiği, bunun da sebebinin oradaki hat yoğunluğunun ve enerji iletim yoğunluğunun farklılaşmasından kaynaklandığı, 2019 sonu itibarıyla Türkiye genelinde kayıp-kaçak oranının yüzde 11,43 olarak gerçekleşmiş olduğu, bunda en büyük etkenin EPDK tarafından dağıtım şirketlerine her yıl teknik ve teknik olmayan kayıplarla ilgili hedefler belirlendiği ve bu hedefin şirketleri zorlayan bir strateji olduğu ancak teknik olan ve teknik olmayan kayıpları birbirinden ayırmanın imkânsız olduğu,

➤ Madencilikte yatırım yapanların madenle ilgili borçlarının tazmininin sağlanmasının amaçlandığı, diğerlerinin ilgili bakanlıklar tarafından takip edilmesi gerektiği,

➤ Her bölgenin yatırım ihtiyacının henüz eşit seviyeye gelmediği ve yatırımın dağıtım bedelinin ana unsurlarından birisi olduğu ve bazı dağıtım bölgelerine daha çok yatırım ihtiyacı olduğu ve bunun doğal olarak maliyetleri değiştirdiği, bölgeler arasındaki bu maliyetlerin birbirine yaklaşmasından sonra ulusal tarifeden vazgeçilip her bölgenin kendi tarifesine geçilebileceği, bu açıdan Ulusal Tarifenin bir beş yıl daha uygulanmasının bölgeler arasındaki maliyet farklılıklarının ortadan kalkması açısından önem arz ettiği, 2019 fiyatlarıyla Ekim 2020 fiyatlarını karşılaştırdığımızda elektrik birim fiyatlarında yüzde 5,75'lik bir artış olduğu,

➤ Haziran 2015 değeriyle üçüncü uygulama döneminde 21 dağıtım şirketinin yapmış olduğu yatırım tutarının 39 milyar TL olduğu, 2021’de yeni beş yıllık dördüncü tarife uygulama döneminin başlayacağı, tahminen 60 ile 70 milyar TL’lik bir tutar arasında olacağı, yapılan yatırım, tarifenin bir bileşeni olduğundan yapılan yatırım arttığında tarifenin de o oranda artmak zorunda olduğu; bu nedenle hem ihtiyaçlar göz önüne alınmak suretiyle hem de tarifenin belli bir oranda tutulmasının dikkate alınmasının bir gereklilik olduğu, yapılan çok boyutlu değerlendirmeler sonucunda yatırım tutarlarının belirlendiği,

➤ Özel şirketler döneminde yapılan yatırım tutarının kamu mülkiyetinde iken yapılanın 3,5 katı olduğu,

➤ Her dağıtım şirketinin, EPDK ve TEDAŞ tarafından denetlendiği, gerekli yatırımların yapılıp yapılmadığının kontrol edildiği,

➤ Madencilikte ruhsat alanıyla işletme alanı konularının farklı şeyler olduğu, bazı durumlarda cevherin, mücavir alanda yapılan delmece ve patlatma gibi faaliyetlerden dolayı istem dışı ruhsatlı alanın ve çalışma alanının dışına çıkıldığı,

➤ Yurt dışındaki şirketlerin yurt içine devrinin kayıtlı değer üzerinden yapılacağı için herhangi bir kazanç doğmaması gerektiği, Türkiye’de kurulacak bu yeni şirketlerin Kamu İhale Kanunu ve Devlet İhale Kanunu’ndan tümüyle, Türk Ticaret Kanunu’ndan ise bazı hükümleri bakımından istisna tutulduğu, bu yeni şirketlerin KİT statüsünde olmalarına rağmen ne KİT Komisyonu ne de TBMM Genel Kurulunda ibra edilmeyecekleri,

➤ Devlet mülkiyetinde olup da başkasına kiralanmış alana o madende maden olmamak kaydıyla girme hakkı verileceği, mücbir sebeplerden kaynaklanan bir durum olduğu,

➤ Ülkemizde 900’ün üzerinde ilçenin bulunduğu, şu anda doğal gaz verilmiş ilçe sayısının 560 olduğu, 400’e yakın ilçeye daha doğal gaz götürülmesinin planlandığı, bugüne kadar doğal gaz götürülen ilçelerin hep nüfusu belli bir potansiyelin üzerinde olan ve boru hatlarına nispeten daha yakın olan ilçeler olduğu; özellikle coğrafi olarak dağlık bölgelerde olan ilçelerde, boru hattına belli bir kilometrenin üzerinde uzaklıkta ve nüfus potansiyeli düşük olan ilçelerden gelen talep doğrultusunda sıvılaştırılmış doğal gaz yöntemiyle hâlihazırda doğal gaz verildiği ve artan bu talepler doğrultusunda, özellikle Karadeniz’de ve Akdeniz’de dağlık bölgelerde yaşayan ilçelerdeki vatandaşların talepleri için bunun kanuni dayanağının oluşturulması ve daha detaylı düzenlemeler yapılması ihtiyacının ortaya çıktığı,

➤ Teklifin 9’uncu maddesiyle yurt dışındaki bütün şirketlerin kapatılacağı şeklinde değil “kapatılabilir” hükmüne yer verilerek Cumhurbaşkanına bir yetki verildiği, Bakanlığın ilgili kuruluşları olan KİT’lere ait yurt dışında kurulmuş şirketlerden Cumhurbaşkanınca uygun görülenlerin kapatılması denilerek onların da yurt içindeki şubeleri noktasında bir düzenlemenin yapıldığı ve tamamının kapatılacağı konusunda bir zorunluluk olmadığı,

➤ Bahse konu şirketlerin tamamının kamuya ait olduğu, yabancı ortağının olmadığı ve vergisel anlamda bir vergi kaybının söz konusu olmayacağı,

➤ Katma Değer Vergisi Kanunu’nda özel düzenleme yapılmasının sebebinin bizatihi KDV Kanunu’nda özel bir hüküm bulunmasından kaynaklandığı,

➤ Mevcutta yurt dışındaki şirketlerin yurt dışı faaliyetleri bakımından kamu ihale mevzuatına ve harcırah hükümlerine ve personel mevzuatı anlamında kamu kurumlarının tabi olduğu mevzuata tabi

olmadıkları, bu şirketlerin aynı esneklikle çalışabilmesi için bu istisnaların düzenlendiği, tanınan bu istisnaların Türkiye’deki şirkette de aynen devam etmesinin isabetli olacağı, söz konusu şirketlerin yurt içine alındığı zaman yine Meclis tarafından denetleneceği,

➤ BOTAS’ın ithal yoluyla yapılacak spot LNG alışlarında Kamu İhale Kanunu’ndan müstesna tutulan bir durum söz konusu olup 2021 ve sonraki yıllarda ilgili şirket tarafından yapılan kontratlar bittiğinden; LNG, LPG piyasasında hem gazın hem de sıvılaştırılmış veya sıkıştırılmış gazın piyasasında anlık meseleler ortaya çıkması, piyasada spot LNG bulunduğu takdirde Kamu İhale Kanunu (KİK) kapsamının dışında tutulması suretiyle çok hızlı hareket edilmesi, ani değişen tüketimlere hızlı reaksiyon verilmesi düşüncesiyle KİK dışına çıkılarak isabetli bir iş yapıldığı,

➤ LNG yatırımlarıyla beraber kaynak çeşitliliğinin sağlanması, ihtiyaç duyulan doğal gazın çok farklı kaynaklardan alım yapmak suretiyle arz güvenliği probleminin kökten çözümüne dönük adımlar atıldığı,

➤ Piyasada son derece rekabetçi ve uygun şartlarda doğal gaz tedarikinin tüm unsurlarının kullanılmasının KİK’in sağlamış olduğu spot LNG muafiyeti marifetiyle yapıldığı, ülkemizin uzun dönemli bundan sonra yapılacak doğal gaz alım kontratlarında elini güçlendireceği,

➤ Kamu İhale Kanunu’nun tanıdığı istisnanın ihalesiz demek olmadığı onun da ayrı bir ihale prosedürü olduğu ve kendi idari şartnamesine uymaksızın idarelerin ayrıca rekabet ortamında oluşturdukları şartnamelerle ihaleye çıktığı, bu yıl için mevzuat gereği 14 milyon liralık alımların istisna kapsamında tutulduğu,

➤ Hâlihazırda dolar teşvikle yatırım yapan kişilerin işletmeye girdikten sonra, hatta 2021’in haziran ayı sonuna kadar işletmeye girdikleri takdirde dahi 1 sayılı ve 2 sayılı cetvelden yararlanmaya devam edecekleri, 2021’in haziran ayının son günü işletmeye giren kişinin alacağı teşvik rakamları açısından bu hakların korunması gerektiği ve devam edenlerin hangi rakamlardan teşviki alacağını belli olması gerektiğinden dolayı Kanunda bu cetvele on yıl ihtiyaç duyulduğu,

➤ Jeotermal enerji gelirlerinin büyük bir kısmının merkezi idareye bırakılmasının yeni değil eski bir düzenleme olduğu, jeotermal ruhsatlarının valilikler ve özel idareler tarafından verildiği, büyükşehirlerde ise Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) tarafından verildiği,

➤ Enerji Bakanlığı tarafından dağıtım şirketlerinin denetiminin TEDAŞ’a yaptırıldığı, TEDAŞ’ın bu konuda ihtisas sahibi bir kamu kuruluşu olduğu gerek işletme faaliyetlerini gerek yatırım faaliyetlerinin TEDAŞ tarafından Bakanlık adına denetlendiği, TEDAŞ tarafından yapılan bu denetimler için katılan maliyetin Bakanlık tarafından karşılanacağı,

➤ Mevcut haliyle elektrik üretimine ilişkin kamulaştırmalarda üç kurumun sorumlu olduğu, mevcut düzenlemeyle tek merkezden hizmet verileceği ve böylece büyük bir bürokrasinin azalmış olacağı, yapılan düzenleme ile elektrik dağıtımlarında bütün işlemlerin TEDAŞ tarafından yapılacağı, elektrik üretimlerinde bütün işlemleri EPDK’nın yapacağı,

➤ Yurt dışında bulunan bir şirketin Türkiye’deki dar mükellef statüsünde bulunan şubesi kapatılmak suretiyle tasfiyesiz şekilde terkin edilerek Türkiye’de kurulacak şirketlere devredilmesi ve bu kayıtlı devri üzerinden de olsa başka değerler üzerinden de olsa her hâlükârda vergiye tabi olduğu, dolayısıyla bu madde düzenlemesi olmaması hâlinde Türkiye’deki şubelerin tasfiyesinde bir verginin ortaya çıkacağı ve vergilendirilmesinin gerekeceği, yapılan düzenlemeyle bu hususun engellendiği,

➤ Muafiyetin esas koruduğu kısmın Türkiye’deki şubenin kapatılması nedeniyle doğacak kazancın vergilenmesinin önüne geçilmesi olduğu,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi ve görüşmelerde Alt Komisyon Metninin esas alınması kabul edilmiştir.

Alt Komisyonun kabul ettiği Kanun Teklifinin;

➤ Çerçeve 1'inci ve 2'nci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 3'üncü maddesi değiştirilmiştir. Kabul edilen önerge ile çerçeve 3'üncü madde yeniden düzenlenmiş, ruhsatların süre uzatım taleplerinde ruhsat süresinin bitiş tarihinden en geç on iki ay öncesinde talepte bulunma şartı getirilmekte olup bu süre içerisinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen ruhsat sahiplerine 100.000 Türk lirası idari para cezası verilerek ruhsat bitiş tarihinden en geç altı ay öncesine kadar da başvuru imkânı verilmektedir. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde ise ruhsat sahibinin süre uzatım talebinin reddedilerek ruhsatlarının süre sonunda iptal edilmesi ve ilgili sahanın ihalelik saha haline getirilerek ihale edilmesi yönünde düzenleme yapılmaktadır. Madencilik sektörünün gelişmesi üretim ve istihdamının artırılması ile sektörün GSMH içerisindeki payının yükseltilmesi amacıyla Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğunun kaldırılması öngörülmekte ancak bunun yanında madde ile maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda borç durumunu gösterir belge aranması zorunluluğu korunmaktadır.

➤ Çerçeve 4'üncü maddesi, aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 5'inci maddesi değiştirilmiştir. Kabul edilen önerge ile işletme ruhsatlarında işletme izni olmadan ve/veya işletme izin alanı dışında maden üretilmesi veya sevk edilmesinin Kanunun 10'uncu maddesinde idari yaptırıma tabi tutulmuş olması nedeni ile işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalara yirmi metreye kadar olan taşmalara ayrıca Türk Ceza Kanunu'na göre cezai işlem tesis edilmemesi öngörülmektedir.

➤ Kabul edilen önergeyle yeni 6'ncı madde ihdas edilmiş ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir. Değişikliğin gerekçesi şu şekildedir: Madenlerin buldukları yerde üretilmesi zorunludur. Aynı zamanda üretilen madenlerin büyük bir bölümü tüvenan olarak değerlendirilememektedir. Bu konuda ruhsat sahiplerinin sahalarının içinde tesis kuramadıkları takdirde mağduriyetler yaşanmakta yapılan yatırımlar kârlılığını yitirmekte ve tesis kurulamadığından değerlendirilemeyen maden rezervleri heba olmaktadır. Önerge ile madenlerin hammadde olarak üretildikten sonra yurt içinde ara ve uç ürün olarak kullanılmasını temin etmek, yeraltında bulunan madenlerimizin daha verimli işletilebilmesi için, ruhsat sahası içerisinde uygun yer olmaması, gerekli izinlerin alınmaması ve benzeri nedenlerden dolayı, ruhsat sahasının dışında gerekli izinlerin alınması durumunda madencilik faaliyetleri ile ilgili geçici tesislerin kurulmasına imkân sağlanması amaçlanmaktadır.

➤ Çerçeve 6'ncı, 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 11'inci, 12'nci, 13'üncü, 14'üncü, 15'inci, 16'ncı, 17'nci, 18'inci, 19'uncu, 20'nci, 21'inci, 22'nci, 23'üncü, 24'üncü maddeleri teselsül doğrultusunda sırasıyla 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 11'inci, 12'nci, 13'üncü, 14'üncü, 15'inci, 16'ncı, 17'nci, 18'inci, 19'uncu, 20'nci, 21'inci, 22'nci, 23'üncü, 24'üncü ve 25'inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 25'inci maddesi değiştirilerek 26'ncı madde olarak kabul edilmiştir. Önerge ile tanımlar maddesinde yapılması öngörülen değişiklik doğrultusunda Kanunun diğer maddelerinde yer alan MİGEM ibarelerinin MAPEG şeklinde düzeltilmesi amaçlanmaktadır.

➤ Çerçeve 26'ncı maddesi, 27'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 27'nci maddesi değiştirilerek 28'inci madde olarak kabul edilmiştir. Önerge ile ruhsat sahibinin kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapmasını veya kaçak kullanımı engellemek için belirlenen cezai müeyyidenin alt sınırının 20.000 Türk lirası olarak belirlenmesi ile daha küçük ölçekli işletme sahiplerinin mağdur olmaması aynı zamanda cezai yaptırımında caydırıcılığının korunması amaçlanmaktadır.

➤ Çerçeve 28'inci, 29'uncu, 30'uncu, 31'inci, 32'nci, 33'üncü, 34'üncü, 35'inci, 36'ncı, 37'nci, 38'inci, 39'uncu, 40'ıncı, 41'inci, 42'nci, 43'üncü maddeleri, 29'uncu, 30'uncu, 31'inci, 32'nci, 33'üncü, 34'üncü, 35'inci, 36'ncı, 37'nci, 38'inci, 39'uncu, 40'ıncı, 41'inci, 42'nci, 43'üncü, 44'üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 44'üncü maddesi, 6446 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen geçici 29'uncu maddede yer alan “ilgisisine” ibaresi “ilgisine” şeklinde ve “14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu” ibaresinin “bu Kanun” şeklinde redaksiyona tabi tutularak 45'inci madde olarak kabul edilmiştir.

➤ Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 45'inci ve 46'ncı maddeleri, 46'ncı ve 47'nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

➤ Teklif kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

➤ Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Manisa Milletvekili Semra KAPLAN KIVIRCIK ile Gaziantep Milletvekili Mehmet ERDOĞAN özel sözcü olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığımıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mustafa Elitaş</i>	<i>Fahri Çakır</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>
Kayseri	Düzce	Zonguldak
Kâtip	Üye	Üye
<i>İffet Polat</i>	<i>Müzeyyen Şevkin</i>	<i>Ayhan Altuntaş</i>
İstanbul	Adana	Ankara
	(Muhafet şerhimiz vardır)	(Son oylamaya katılmadı, muhafet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdurrahman Başkan</i>	<i>Çetin Osman Budak</i>	<i>Şahin Tin</i>
Antalya	Antalya	Denizli
	(Son oylamaya katılmadı, muhafet şerhimiz vardır)	

Üye
Yasin Öztürk
Denizli
(Muhafefet şerhimiz vardır)

Üye
Osman Boyraz
İstanbul
(Son oylamaya katılmadı)

Üye
Mehmet Cihat Sezal
Kahramanmaraş

Üye
Semra Kaplan Kıvrırcık
Manisa
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Metin Bulut
Elâzığ
Üye
Ali Kenanoğlu
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Tahsin Tarhan
Kocaeli
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Hacı Özkan
Mersin

Üye
Kadim Durmaz
Tokat
(Son oylamaya katılmadı,
muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mehmet Erdoğan
Gaziantep
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Tacettin Bayır
İzmir
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa
(Son oylamaya katılmadı,
muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Fuat Köktaş
Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3116) Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Kanun Teklifini ilk defa ele alan alt komisyona her bir muhalefet partisi 1, iktidar partisi ise 2 milletvekiliyle katılmıştır. Ancak Komisyon Başkanı bu şekilde teşekkül eden alt komisyonun kendisine bir başkan seçmesine ve sağlıklı bir şekilde çalışmasına izin vermemiş, alt komisyon çalışmalarını bizzat yönetmiştir. Kanun teklifleriyle ilgili değerlendirmelerde birlikte çalışma ahlakını pratik bir şekilde hayata geçiren Komisyonumuzun bu Kanunla ilgili çalışmalarında geçmişteki uyumlu çalışma pratiğini gerçekleştiremediği görülmektedir. Başta Komisyon Başkanı olmak üzere, AKP milletvekillerinin tek taraflı ve dayatmacı anlayışı Kanunun hakkaniyetli bir şekilde değerlendirilmesine engel olmuştur.

(2/3116) Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bir torba kanundur. Bu teklifle aynı anda 8 kanun değişmektedir.

- 3065 SAYILI KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU
- 3213 SAYILI MADEN KANUNU
- 4646 SAYILI DOĞALGAZ PİYASASI KANUNU
- 4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU
- 5346 SAYILI YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ AMAÇLI KULLANIMINA İLİŞKİN KANUN
- 5686 SAYILI JEOTERMAL KAYNAKLAR VE DOĞAL MİNERALLİ SULAR KANUNU
- 6446 SAYILI ELEKTRİK PİYASASI KANUNU
- 6360 SAYILI ON DÖRT İLDE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE YİRMİ YEDİ İLÇE KURULMASI İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Birbirinden farklı kanunların aynı teklif içerisinde ele alınması yasama çalışmalarının kalitesini azaltmaktadır. Değiştirilen kanunların sık aralarla tekrar yenilenmesi bu yanlış anlayışın doğal bir sonucudur.

Kanun yapım sürecindeki bir diğer sorun tek taraflılığıdır. Pek çok ana kanunu aynı anda değiştiren bu Teklifin Komisyon çalışmaları sırasında bütün STK'lardan görüş almak ve geniş katımlı toplantılar düzenlemek zaruri bir ihtiyaçtı. Oysa Komisyon yönetimi çevre kirliliğinin Türkiye'nin ve Dünyanın en büyük sorunlarından biri olduğu mevcut koşullara rağmen çevre

örgütlerinin görüşünü yeterince güçlü bir şekilde almamış, Komisyon toplantısından çevre örgüt temsilcileri zorla dışarı çıkarılmıştır.

Kanun Teklifi elektrik, doğalgaz ve madenlerle ilgili kamunun yüklerini azaltmadığı gibi vatandaşa her hangi bir somut fayda da sağlamaktadır. Komisyonun kabul ettiği; 21 elektrik dağıtım şirketine, YEKDEM kapsamındaki 460 tan fazla Hidroelektrik, 126 adet Biyokütle elektrik santrali olmak üzere 1700 elektrik üretim şirketine ve enerji madenciliği yapan şirketlere özel bir düzenlemedir.

Şirketlere özel ayrıcalıklar ve yeni muafiyetler getiren düzenlemenin önemli bir diğer amacı Varlık Fonu bünyesinde kurulan Maden Holding için madencilik piyasasını yeniden düzenlemesidir. Bilindiği üzere 23 Ocak 2020 tarihinde Varlık Fonu bünyesinde kurulan Maden Ticaret Sanayi A. Ş kısa zamanda 20 civarında maden ruhsatını devralmıştır. Maden holding olarak da bilinen bu şirket rüzgar, güneş, termik, altın ve diğer kıymetli madenler alanlarında faaliyet gösterecektir. Şirketin asıl amacı ise kamuya ait ve taliplisi olan özelleştirilecek madencilik kuruluşu kalmadığı için kamu-özel sektör işbirliği yöntemi ile yandaşa kaynak aktarmak ve finans sağlamaktır. Varlık fonu önemli ölçüde kamusal denetimin dışındadır. Bu fon bünyesinde kurulan Maden holding de kamunun kaynaklarını ortaklıklar kurarak yandaşa şirketlere aktaracak bir niteliğe sahiptir.

AKP iktidarı döneminde kamusal madencilik önemli ölçüde bitirilmiştir. Yıllardır uygulanan yanlış politikalarla Etibank, Türkiye Demir Çelik İşletmeleri, Karadeniz Bakır İşletmeleri, Türkiye Kömür İşletmeleri ve Türkiye Taşkömürü Kurumu gibi uzman ve deneyimli kuruluşlar içi boşaltılarak yok edilmiştir. Komisyonun kabul ettiği Teklifin arka plandaki öncelikli amacı kamusal madenciliğin çökertildiği bir konjonktürde Varlık Fonu bünyesinde kurulan Maden Holding'in önünü açmaktır. Teklifin maden, doğalgaz ve elektrik şirketlerinin karlılıklarını arttırmakla sınırlı amacı enerji piyasasını kamunun desteğiyle ihya etmeye yöneliktir.

Bu sene Ağustos ve Eylül aylarında 68 ilde 766 maden sahası için yapılan ihaleleri alan firmaların ruhsat ve borç işlerini kolaylaştırmak, yüksek YEKDEM desteklerini 10 yıl daha olduğu gibi devam ettirmek gibi örnekler Kanun Teklifinin doğrudan doğruya belli zümre ve gruplar için çıkarıldığı algısını güçlendirmektedir.

Maden, doğalgaz ve elektrik piyasalarındaki yapısal sorunlar dikkatle incelendiğinde Kanun Teklifinin mevcut durumunda kalıcı hiçbir iyileşmeyi beraberinde getirmediği görülecektir. Şöyle ki, sanayide 1 kWh elektrik için I. dönemde ortalama 58,6 kuruş ödenmiştir. Sanayide 2020 yılı I. Dönem (1) elektrik fiyatlarına bakıldığında, tüketicilerin 1 kWh elektrik için ödediği tutar bir önceki döneme göre %7,1, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise %21,8

artarak ortalama 58,6 kuruş olmuştur. Konutlarda 1 kWh elektrik için I. dönemde ortalama 71,2 kuruş ödenmektedir. Konutlarda, 1 kWh elektrik için, tüketicilerin 2020 yılı I. döneminde ödediği tutar bir önceki döneme göre %7,2, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise %32,3 artarak ortalama 71,2 kuruş olmuştur.

Son artışlarla daha da pahalı hale gelen elektrik faturaları üzerindeki vergi ve kesintilerde aynen devam etmektedir. Elektrik faturası üzerindeki vergiler; Enerji Fonu (%1), TRT Payı (%2), Elektrik Havagazı Tüketim Vergisi (%5), enerji bedeli üzerinden ayrıca KDV (%18) tahsilatı yapılmaktadır.

Elektrik faturalarına da yansıtılan kayıp kaçak oranı Türkiye ortalaması % 11'in üzerindedir. Ülke çapında faaliyet gösteren 21 dağıtım şirketi yeterince yatırım yapmadığı için kayıp kaçaklardaki azalma eğilimi oldukça ağır tempoda ilerlemektedir. Kanun Teklifinin 41 inci maddesi yapısal yarı ağır basan bu soruna kalıcı bir çözüm getirmek yerine 2013'den beri uygulanan geçici çözümü devam ettirip adaletsiz ulusal tarife mekanizmasını 5 yıl daha uzatmaktadır.

Elektrik piyasasındaki mağduriyetin bir benzeri doğal gaz piyasasında da yaşanmaktadır. Faturalardaki artış eğilimi enflasyon rakamının üstündedir. Şöyle ki, sanayide 1 m3 doğal gaz için I. dönemde ortalama 189,0 kuruş ödenmiştir. Sanayide 2020 yılı I. dönem doğal gaz fiyatlarına bakıldığında, tüketicilerin 1 m3 doğal gaz için ödediği tutar bir önceki döneme göre %1,4 ve bir önceki yılın aynı dönemine göre %13,2 artarak ortalama 189,0 kuruş oldu. Konutlarda 1 m3 doğal gaz için I. dönemde ortalama 182,6 kuruş ödenmektedir. Konutlarda, 1 m3 doğal gaz için tüketicilerin 2020 yılı I. döneminde ödediği tutar bir önceki döneme göre %2,4, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise %34,7 artarak ortalama 182,6 kuruş olmuştur. TÜİK'in yaptığı açıklamaya göre geçen yılın bu dönemine (Ekim 2020) göre doğalgaz yüzde 34.7 oranında zamlandı.

Yanlış özelleştirme politikaları ve enerji alanındaki stratejik ve uzun erimli düşünme eksikliği elektrik ve doğalgaz temelli enerji üretimini pahalı hale getirmiştir. Bu iki piyasa devletin yüksek düzeydeki destekleri sayesinde ayakta durmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları destekleme mekanizması kapsamında piyasa fiyatı üzerinde ödeme tutarı: 11 milyar 777 milyon TL, doğalgaz santrallarına yakıt maliyeti desteği: 6 milyar 800 milyon TL, kapasite kullanım mekanizması ödemesi: 1 milyar 407 milyon TL, yerli kömür santrallarından sabit fiyatla elektrik alımı için ilave ödeme tutarı: 1 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir. Bu ödemelerin toplamına bakıldığında, devletin çeşitli isimlerle enerji sektörüne 21 milyar lira kaynak aktardığı görülecektir.

Teklifin geneli üzerinde durduğumuzda enerji piyasalarındaki yapısal sorunları çözmediği, şirketlere yeni kolaylıklar ve imtiyazlar getirdiği ve vatandaşın fatura yükünü azaltmadığı görülecektir.

Teklifin Maddeleri Üzerindeki Görüşlerimiz

Madde 1) Teklifin 1 inci ve 9 uncu maddeleri birbirleriyle irtibatlıdır. Teklif edilen madde ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa eklenmesi öngörülen ek 1 inci madde kapsamındaki devirlerin katma değer vergisinden istisna tutulması öngörülmektedir. Madde doğalgaz tesis devri işlemlerini vergiden muaf tutmaktadır. Devletin vergi kaybı olduğu için maddenin getirdiği düzenleme doğru değildir. Bu hususta verdiğimiz önerge Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 2) Teklif, 3213 Sayılı Maden Kanununun 13 üncü maddesi birinci fıkrasının beşinci cümlesinde ve 6183 Sayılı Kanunda değişiklik yapmaktadır. Teklif Maden Kanununun 13 üncü maddesinde değişikliğe girmektedir. Maden Kanununa göre ruhsat bedelinin tamamının her yıl ocak ayının son gününe kadar yatırılması zorunlu olup, ilgili bedelin tamamının ocak ayında yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın iki katının ruhsat bedeli olarak haziran ayının sonuna kadar yatırılması gerekmektedir. Aksi halde ruhsat iptal edilmektedir. Madde ile yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılmak suretiyle tahsili yoluna gidilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca madde metninden çıkarılan ifadelerle vadesi geçmiş borcu olanların da yeni ruhsat, devri ve intikalle ilgili başvuru yapmasının yolu açılmaktadır.

Teklifin getirdiği bir diğer değişiklik Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün yapacağı ödemelerde 5018 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 22/A maddesi kapsamında işlem yapılması usulüyle ilgilidir. Bahsi geçen madde amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumluluğunu düzenlemektedir. Teklife göre MAPEG'in yapacağı ödemelerde önce vadesi geçmiş borç tahsil edilir. Bu borç tahsil edildikten sonra ödeme yapılır.

Teklifin 2 inci maddesi Ocak ayında ödenmeyen ruhsat bedelinin Haziran'da iki kat tahsiline ilişkin hükmü kaldırılmıştır. Ayrıca ruhsat devir işlemleri dahil olmak üzere başvurularda vadesi geçmiş borcu olanlar da başvuru da bulunacaktır. Ancak kamu alacaklarının tahsisiyle ilgili hükümler çerçevesinde kamuya olan borç tahsil edildikten sonra ilgili kamu idaresinin ödeme yapması hükme bağlanmıştır.

Teklifin 13 üncü maddesi borcunu vadesinde ödemeyen şirketlerin haziran ayında ödemek zorunda olduğu tutarı aşağı çekmektedir. Ayrıca ocak ayından haziran ayına kadar borcu olan maden şirketlerin yeni başvuru da bulunmasına olanak sağlanmaktadır. Her iki düzenlenmede sakıncalıdır. Devletin ödenmeyen ruhsat bedelleriyle ilgili maddeyi yumuşatması gelir kaybına yol açacaktır. Ayrıca ruhsat bedelini yatırmayan şirketlerin ruhsat devri, rodovans sözleşmesi, izin alanı değişikliği, ruhsat birleştirme, ruhsat alanı küçültme, terk, mera tahsis değişikliği, geçici tatil, işletme izni, kamu yararı kararı, kamulaştırma kararı, pasa değerlendirme, pasa döküm alanı ve patlayıcı madde talebinde gibi bir dizi işleme başvurması mümkün hale gelmektedir. Bu düzenleme ekonomik açıdan iyi durumda olmayan şirketlerin piyasadaki varlığının kamunun desteğiyle devam etmesine de yol açmaktadır. Önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 3) Teklif, 3213 Sayılı Kanunun 24 üncü maddesi değiştirilmektedir. Teklifin 3 üncü maddesi 3213 Sayılı Kanunun 24 üncü maddesini değiştirmektedir. İki önemli değişiklik söz konusudur. İlk değişiklik Bakan onayı ile ruhsat süresi bitmiş işyerlerinin çalışmalarına 12 ayı aşmayacak şekilde devam edebilmesidir.

İkinci önemli değişiklik Teklifin 2 inci maddesinin Maden Kanununun 13 üncü maddesindeki değişikliğe paralel bir içeriğe sahiptir. Bu değişiklikle maden arama ve işletme işlerinde vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge alma zorunluluğu kaldırılmaktadır.

Her iki değişiklik de sakıncalıdır. Bakanın ruhsat süresi dolmuş işyerlerine 12 aya kadar uzatma vermesi hem kamu otoritesi hem de madencilik sektöründeki işyerleri bakımından suistimale açık bir durum yaratmaktadır. Ruhsat başvurularındaki 6 aylık süreyi uzatmak yerine ruhsatsız çalışma gibi bir uygulamanın devreye sokulması kamu yararıyla ve hukuk devletiyle bağdaşmaz.

Teklifin 2 inci maddesi kamuya borcu olan maden işletme ruhsatı sahiplerinden yeni başvuruları için borç durumunu gösteren belge istenmemesini mümkün kılarken, üçüncü madde bu yolu kapatmaktadır. Teklifin 2 inci ve 3 üncü maddeleri arasında çelişki vardır.

Ruhsatı biten işyerlerinin Bakan onayıyla 12 ay kadar ruhsatsız çalıştırılmasına dair hüküm madde metninden çıkarılmış, önergemiz doğrultusunda değişiklik yapılmıştır.

Madde 4) Teklif, 3213 Sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesi değiştirmektedir. Teklifin 4 üncü maddesi 3213 Sayılı Kanunun Ek 1 inci maddesine bir cümle eklemektedir. Eklenen bu cümle rodovans sözleşmeleriyle ilgilidir. Bilindiği üzere rodovans, maden ruhsat sahalarının işletme hakkının özü kendisinde kalması koşuluyla hak sahibi tarafından sözleşme ile gerçek veya tüzel bir kişiye, bir süre tahsis edilmesi anlamına gelmektedir. Teklif devralanın kurulu işletme kapasitesi veya şerh edilen sözleşmedeki kapasiteyi aşmayacağı yönünde vereceği

taahhüde istinaden, bu sahalarda ruhsatların devrinin gerçekleşmesi nedeniyle daha önce tanınmış muafiyetler ve alınmış izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının, çalışmaların sekteye uğratılmadan devam ettirilebilmesi için devredilen ruhsatlarda da aynen korunması öngörülmektedir.

Getirilen yeni düzenleme madencilik sektöründe taşörensleşmeyi hızlandıracak bir niteliğe sahiptir. Teklifin bu haliyle yasallaşması durumunda ÇED İzni ve İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı gibi izinlerin rödovans sözleşmesi yapan firma için yenilenme zorunluluğu ortadan kalkmaktadır.

ÇED uygulaması 1993’de mevzuatın parçası haline gelmiştir. Bu tarihten önce faaliyete başlayan maden sahalarda ÇED yoktur. Teklifin bu haliyle yasallaşması halinde, ilgili sahalarda kiralanması durumunda taşeron firma ÇED almayacaktır. Verdiğimiz önerge Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 5) Teklif, 3213 Sayılı Kanunun Ek 15 inci maddesinde değişiklik yapmaktadır. Teklifin 5 inci maddesiyle 3213 sayılı Kanunun ek 15 inci maddesinde yer alan “mücvirdeki sahalara” ibaresi “ruhsat alanı dışındaki mücvir sahalara tedbirsiz ve dikkatsiz faaliyetler sonucu meydana gelen” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklik izinsiz yürütülen faaliyetlerin alanını açıklığa kavuşturmayı amaçlamaktadır. Ruhsat alanı içindeki taşmalara Türk Ceza Kanununa göre cezai işlem yapılmasını engellemeye yönelik tedbirler içermektedir.

Teklif üç bakımdan sakıncalıdır. Öncelikle şu anki mevzuata göre mücvir alan komşu ruhsat alanından ibarettir. Getirilen değişiklikle ruhsat alanı olsun veya olmasın tüm alanlar mücvir alan haline gelmektedir. Değişiklik mücvir alan tanımını genişletmektedir. Ayrıca bu durum ÇED mevzuatına aykırıdır. Ruhsat sahipleri, ancak ÇED alanı ve İşletme İzni Alanı içerisinde faaliyette bulunabilirler, ÇED alanı ve işletme izin alanı dışında faaliyette bulunamazlar. Teklif yasallaşırsa, ÇED alanı dışında faaliyetin yolu da açılacaktır. Sayıştay’ın Orman Genel Müdürlüğü hakkında hazırladığı 2019 raporunda 687 maden izin sahasının 497’sinde sınır aşımı tespit edilmiştir. Teklifte geçen “tedbirsizlik ve dikkatsizlik” ifadelerindeki belirsizlik, zaten yüksek olan sınır aşımalarının ön görülen değişiklikle birlikte daha da artmasına yol açacaktır.

Maddeyle ilgili verdiğimiz önerge reddedilmiştir. Kabul edilen AKP önergesiyle metindeki sorun kısmi bir şekilde düzeltilmiştir. Madde metnini değiştiren önerge fiziki sınırı netleştirmiştir. Metnin son hali bakımından, “mücvir sahalara” ibaresi “işletme izni alanı dışındaki mücvir sahalara yirmi metreye kadar” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliğe

rağmen Maden Kanununda ayrıca bir mücavir alan tanımı olmadığı ve teklifin değiştirilen haliyle yasallaşması durumunda dahi uygulamada sorun çıkma ihtimali yüksektir.

Madde 5'dan sonra gelmek üzere yeni bana ihdas edilmiştir. Bu yeni maddeye ruhsat sahası dışında geçici tesis kurulması hükme bağlanmış durumdadır.

Madde 8) Teklif, 4646 Sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü maddesini değiştirmektedir. Teklifin 4646 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yaptığı ilk değişiklik Teklifin 6 inci maddesindeki değişikliğe paralel bir şekilde yerli üretim doğalgazın iletişim şebekesi yerine dağıtım şebekesine verilmesine imkan vermektedir. Teklifin bir diğer değişikliği sıvılaştırılmış doğal gaz ihracatıyla ilgilidir. İhracat yapan firmalara sadece bu faaliyette bulunmak kaydıyla doğal gazı taşımacılığı izni verilmektedir. Ayrıca boru hattı döşemenin maliyetli olduğu veya fiziki koşulların el vermediği yerlerde kara ve deniz yoluyla sıvılaştırılmış ve sıkılaştırılmış doğal gaz taşınmasına izin veriliyor.

Teklifin getirdiği üçüncü önemli değişiklik imarsız alanlara doğal gaz şebekesi verilmesi ve bu alanlardaki yapı kayıt belgesine sahip binalara doğal gaz bağlanmasıyla ilgilidir. Getirilen düzenleme birkaç sorunu birlikte çözmeyi amaçlamaktadır. İmar Kanununun Geçici 16 ıncı maddesine göre yapı kayıt belgesi olan yapılara geçici olarak doğal gaz bağlanabilir. Ama doğal gaz piyasası kanunun da geçici abonelik mümkün değil. Ayrıca yapı kayıt belgesine sahip bir binanın olduğu cadde ve sokakta doğal gaz şebekesi olmayabilir, dahası ilgili alanlar imarda görünmeyebilir.

Değişiklik yapı kayıt belgesi olan binanın bulunduğu imarsız sokak ve caddelerle ilgili Belediye Meclisinin yer değiştirme maliyetlerini karşılamayı taahhüt etmesi durumunda doğal gaz şebekesi döşenmesini olanaklı kılmaktadır. Teklifin son değişikliği Belediyelerin Belediye Meclisi kararıyla doğal gaz şebeke döşeme maliyetlerini üstlenmesi olanağı getirmektedir.

Teklifin 4646 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yaptığı değişiklikle Belediye Meclisi kararıyla doğal gaz şebeke yatırım maliyetlerinin kamu tarafından üstlenilmesi özel şirketler lehine ve kamu yararı aleyhine bir duruma yol açacaktır. Ayrıca 4 üncü maddenin dördüncü fıkrasının (b) bendinin dördüncü paragrafına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen cümleler Gaz dağıtım şirketlerinin gazı öncelikle alması bakımından alım garantisi, fiyatın EPDK tarafından belirlenmesi bakımından ise bir fiyat garantisi sunmaktadır. İlgili düzenleme rekabetçi piyasa şartlarını bozmaktadır. Sorunları gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 10) Teklif, 4646 Sayılı Kanuna Ek Madde 1'i eklenmiştir. Teklifin 10 uncu maddesinin getirdiği ek madde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda

özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük önem arz eden faaliyetlerini etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanlığı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarıncı işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanması; kurulacak şirketlerin yurt dışındaki şirketlerin her türlü haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınır ve taşınmazlarını, personellerini vb. yapılacak protokollerle devralabilerek faaliyet göstermesi ve devir sonrası yurt dışındaki şirketlerin Türkiye’deki şubelerini kapatması amaçlanmaktadır.

Teklifin 10 uncu maddesinde geçen “bu işlemlerden doğan kazançlar” ifadesi ortada bir kazancın olduğunu göstermektedir. Bu madde 1 inci maddeyle birlikte düşünüldüğünde devir için getirilen vergi istisnasının kamu için vergi zararı anlamına geleceği görülecektir. Ayrıca Türkiye’de kurulacak bu yeni şirketler Kamu İhale Kanunu, Devlet İhale Kanunu, Devlet İhale Kanunundan tümüyle, Türk Ticaret Kanunundan ise bazı hükümleri bakımından istisna tutulmuşlardır. KİT Komisyonun şirketler üzerindeki denetimi de eksik bir şekilde gerçekleşecektir.

Sorunlara işaret eden önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 11) Teklif, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesini değiştirilmektedir. Teklifin 11 inci maddesi 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesini değiştirmektedir. Bahsi geçen maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde yer alan “ithalat yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımları,” ibaresi “yapılacak her türlü doğal gaz alımları,” şeklinde değiştirilmiştir. Değişikle sadece sıvılaştırılmış doğal gaz ithalatı değil, tüm doğal gaz ithalatı Kamu İhale Kanunu dışında bırakılmaktadır. Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında yapılan mevcut ithalat koşullarında doğal gaz ithalatı oldukça pahalı alım garantileriyle yapılmaktadır. Teklif edilen madde bu sorunu uygulamayı tüm olası doğal gaz ithalat biçimlerine doğru genişletmektedir. Bahsi geçen sorunu gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 12) Teklifin 12 inci maddesi 4734 Sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasında değişiklik yapmaktadır. “Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketlerin” ibaresi eklenmiş, fıkra yer alan “Türkiye karasuları ile uluslararası sular dahilinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “üretim ve taşıma” ibaresi “üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma” şeklinde değiştirilmiştir. Şu anki mevcut durumda TPAO’nun denizlerdeki faaliyetleri mal ve hizmet alımı ve yapım

işleri bakımından ve her hangi bir parasal sınır gözetmeksizin 4734 Sayılı Kanunun istisnaları arasındadır. Teklif aynı prosedürden BOTAŞ'ın da yararlanmasını amaçlamaktadır.

Yayınlandığı tarihten bugüne 190 defa değişen Kamu İhale Kanununun bir kez daha değişmesi ve bir kamu kurumunun daha Kanundaki ihale hükümleri karşısında istisna kazanması doğru değildir. Sorunu gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 13) Teklifin yenilediği 5346 Sayılı Kanunun 3 üncü maddesi bazı tanımları yeniden yapmakta ve mükerrer tanımları değiştirmektedir. Teklifin en önemli yeniliği YEK bedellerinin Türk Lirası olarak belirlenmesine olanak vermesidir. Ancak dolara endekli belirleme yönteminden Türk lirası endekli modele tam geçişmemiş, enerjinin sisteme verildiği tarihteki döviz alış kuru üzerinden Türk Lirası olarak belirleme usulü de yasa da yer almıştır.

Kanun Teklifindeki bir diğer sorun biyokütle tanımıyla ilgilidir. Lastik işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünlerin biyokütle olarak tanımlanması bilimsel dayanaktan yoksundur. Ayrıca Atık Yönetimi Yönetmeliği mevzuatı bakımından lastik atıkları biyokütle sayılmamaktadır. Sorunları gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 14) Teklif 5346 Sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde değişiklik yapmaktadır. Getirilen ilk değişiklik YEK Destekleme Mekanizmasının fiyatlarına ilişkindir. Teklife göre 31/12/2020 yılına kadar faaliyete girmiş veya girecek YEK belgeli tesislere Kanunun 1 sayılı cetvelindeki fiyatlar 10 yıl süre ile uygulanacaktır. Bu değişiklik mevcut tesislerin 10 yıl boyunca dolar üzerinden destekleneceği anlamına gelecektir. 2021 yılından itibaren faaliyete geçecek tesisler için destekleme fiyatları ise cetveldeki rakamları geçmemek kaydıyla Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecektir. YEK Destekleme fiyatı gibi teknik ve tali bir işin bile Cumhurbaşkanı takdirine bırakılması sorunludur. Fiyat belirlemenin ilgili bakanlık tarafından yapılması gerekir. Mevcut şirketlerin 10 yıl boyunca cetveldeki rakamlardan yararlanması ile cetveldeki rakamların dolar üzerinden hazırlanması da sakıncalıdır. Dolar endekli cetvel YEK ödemelerinde Türk Lirası kuralıyla çelişmektedir.

Teklifteki bir diğer sorun kurulu güç kapasite sınırı olmaksızın tüm işletmelerin YEKDEM'den yararlanmasıdır. Bilindiği üzere 2020 yılı itibarıyla YEKDEM'e esas; gücü 50 MW ile 626.8 MW arasında olan toplam 59 adet rezervuarlı HES ve gücü 50 MW ile 288.1 MW arasında değişen toplam 165 adet RES mevcuttur. Kurulu güç sınırı olmaksızın YEKDEM mekanizmasına dahil edilen büyük güçlü üretim tesislerine Ek 1 sayılı cetvele göre yapılan ödemeler, tarifeler üzerinde olumsuz yük yaratmakta, büyük kurulu güçteki üretim şirketlerine kaynak aktarmanın bir yolu olarak kullanılmaktadır.

YEKDEM Mekanizmasına dahil edilecek üretim tesislerinin dağıtım gerilimi seviyesinden sisteme bağlantısı söz konusu olabilecek güç sınırına sahip (50 MW) güç ile sınırlandırılması makul bir çözüm olarak görülmektedir. İtirazlarımızı dile getiren ve sorunları gideren önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 20) Teklifin 20 inci maddesinin ihdas ettiği geçici madde yürürlük tarihinden önce yapılan yarışmalar kapsamında sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı ile kapasite tahsis edilen tüzel kişilerin yerli katkı fiyatlarından faydalanamayacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Bu yarışmalarda sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı verilmesi YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanılmayacağı beyanı anlamına geldiğinden ve yarışmaların yapıldığı tarihteki mevzuatta YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanılmaması halinde yerli katkı fiyatlarından da faydalanılmayacağı hususu düzenlenmiş olduğundan, yarışma şartlarının değiştirilmemesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Bu düzenleme iki bakımdan sakıncalıdır: Her şeyden 2017’de yapılan yarışma bağlamında, yarışmaya katılan firmaların % 80, kazanan firmaların ise % 91.4 – (eksi) teklif vermiştir. 0’ın altında teklif verme RES için çok yaygındır. 2017’de sonuçlanmış bir yarışmanın sözleşme ve taahhüt koşullarının 2020’de değiştirilmesi piyasanın tümüyle değişmesine, mevcut santral başvuruların tamamlanamamasına yol açacaktır.

Teklifteki bir diğer sorun Kanunun yürürlük tarihinden önceki anlaşmaları da kapsıyor olmasıdır. I. Nolu cetveli 10 yıl, II. Nolu cetveli 5 yıl uzatan ve geçmişte yapılmış başvuru sahiplerinin kazanılmış haklarını koruyan Teklif metni aynı yöntemi bu maddeyle ilgili olarak uygulamamıştır.

Sorunları gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 27) Teklifin 27 inci maddesi jeotermal enerji kullanımındaki idari pay hesaplamasını değiştirmektedir. Şu anki hesaplama hasılat bilançosu üzerinden yapılmaktadır. Teklif edilen hesaplama şekli ise akışkan temellidir. Madde ile idare payının, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile maddede metreküp başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi sureti ile mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi amaçlanmaktadır.

Teklifin 27 inci maddesi jeotermal enerji kullanımındaki idari pay hesaplamasını değiştirmektedir. Şu anki hesaplama hasılat bilançosu üzerinden yapılmaktadır. Teklif edilen hesaplama şekli ise akışkan temellidir. Madde ile idare payının, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtması dışında sera, kaplıca ve diğer alanlarda

kullanıldığı tesislerde ısı enerjisi ve su miktarı dikkate alınmak sureti ile maddede metreküp başına belirlenen üst sınırı geçmeyecek şekilde belirlenmesi sureti ile mevcut uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi amaçlanmaktadır. Ancak Teklif, İçişleri Bakanına Bütçe Kanunu dışında bir kanunla bütçeye ödenek ekleme yetkisi vermektedir. Bu yetki sorunludur. Teklifteki bir diğer sorun jeotermal enerji gelirlerinin büyük bir kısmını merkezi idareye bırakan düzenlemedir. Oysaki elde edilen enerji gelirlerinin ağırlıklı kısmının enerjinin üretildiği bölge halkının ihtiyaçları için tahsis edilmesi daha uygundur. Sorunları gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 28) Teklifin 28 inci maddesi 5686 Sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde değişiklik yapmaktadır. Jeotermal enerjinin kullanımını sırasında usulsüzlük yapılması durumunda 100 bin TL ile 500 bin TL arasında idari para cezası ön görülmektedir. Aynı ruhsat dönemi içerisinde üçüncü kez usulsüzlük saptanırsa ruhsat iptal edilmektedir.

İdari para cezasının alt sınırı olan 100 bin TL özellikle küçük işletmeler için oldukça ağır bir yaptırıma karşılık gelmektedir. Ceza alt sınırının daha makul bir seviyeye çekilmesi gerekir. Bu noktada verdiğimiz önerge reddedilmiştir. Önergede dile getirilen hususta düzenleme yapan AKP milletvekillerinin önergesiyle ceza alt sınırı yarı yarıya azaltılmıştır.

Madde 36) Teklifin değiştirdiği 6446 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrası elektrik dağıtım şirketlerinin denetimiyle ilgilidir. Bahsi geçen denetimde yetkili kurum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Bakanlık denetimi ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yapabileceği gibi aynı zamanda bu yetkisini ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilmektedir. Madde teklifi ile Bakanlığın denetim yetkisini Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu da dahil olmak üzere kısmen veya tamamen ihtisas sahibi kurum ve kuruluşlara devredebilmesine imkan sağlanmaktadır. Ayrıca birlikte denetim yaptığı veya yetki devri yapması halinde yetki devredilen kuruluşların denetim işlemleri için yapmak zorunda kalacakları masrafların Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanması amaçlanmaktadır. Bu düzenlemede Bakanlığın denetim yetkisinden “tamamen” vazgeçmesi sakıncalıdır. Sorunu gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 38) Teklifte 38 inci maddesi ile ön lisans veya lisansa konu enerji yatırımları için ihtiyaç duyulan taşınmazlara ilişkin hak veya mülkiyet edinimlerinin daha etkin ve hızlı bir şekilde değerlendirilebilmesi, iş süreçlerinin daha rasyonel hale getirilmesi, değişik kamu kurumları arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi, yatırımcıya tek merkezden hizmet sunulması, bürokrasinin azaltılması, kurumların görev, yetki ve sorumluluklarının netleşmesi ile hesap verebilir bir kamu yönetiminin oluşturulması amacıyla, 6446 sayılı Elektrik Piyasası

Kanununun 19 uncu maddesinin değiştirilmesi öngörülmektedir. Önerilen değişiklikle, elektrik piyasasında üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün EPDK tarafından, dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün ise TEDAŞ tarafından yapılması öngörülmektedir.

6446 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde yapılmak istenen değişiklikle üretim tesislerinde kamulaştırma işlemleri Maliye Bakanlığı'ndan alınarak EPDK'ya verilmektedir. Üstelik yapılan düzenleme ile EPDK'nın ve TEDAŞ'ın kararı "Kamu Yararı" yerine geçmekte ve başka kurumdan kamu yararı kararı almaya gerek kalmamaktadır. Hiçbir makamın onayına tabi olmayan bu düzenleme ile Kamulaştırma Kanunu'nun 6. maddesindeki kamu yararı kararının onaylanmasına dair prosedür atlanmış dikkate alınmayacaktır. Teklif, çabuklaştırma ve basitleştirme gerekçesi ile kamu yararının tespitine dair denetim mekanizmasını ortadan kaldırılmaktadır. Sorunları gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 41) Teklifle Kanunun ulusal tarife uygulamasını düzenleyen geçici 1 inci madde hükmünde iki önemli değişiklik yapılıyor. 2013'de yürürlüğe giren ulusal tarife 2015'de 5 yıllığına uzatılmıştı. Teklifle 2020 sonunda biten süre 5 yıl kadar daha uzatılmaktadır. Ayrıca Teklifin üçüncü fıkrasına göre, mevcut Kanundaki gibi, fiyat eşitleme mekanizmasının bir 5 yıl daha, yani 31/12/2030'a kadar uzatılmasına Cumhurbaşkanı karar verebilecektir.

Yargıtay'ın 21. 05. 2014 tarih ve 2014/679 nolu kararında da açıkça belirtildiği üzere kayıp kaçak oranlarını abonelerden tahsil etmek hukuk devleti ve adalet düşünceleriyle bağdaşmamaktadır. Ayrıca sadece kuralın kendisi değil, Cumhurbaşkanıya tanınan yetki de sorundur. Bu eksiklikleri gidermeyi amaçlayan önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Madde 45) Teklif edilen düzenleme ile EPDK'ya enerji üretim tesisi yapmak için başvuran ancak değişen koşullar nedeniyle tesisi yapılabilme olanakları ortadan kalkan, 27 / 5 / 2017 tarihinden sonra ön lisans/lisans başvurusunda bulunmuş, ön lisans/lisans almış veya kapasite artışı için tadil yapmış, özellikle yapacağı tesise ilişkin yatırımları ağırlıklı olarak ithal etmek zorunda olan yatırımcılara, kendilerine ayrılan tahsisatların (ilgili kaynak, iletim sistemi ve trafolarla ayrılan kapasiteler) kaldırılarak lisanslarını, ön lisanslarını veya lisans başvurularını sonlandırma ya da tadil etme hakkı veriliyor. Ancak bu haktan, 27/05/2017 tarihinde yürürlüğe giren ve yine yatırımını gerçekleştiremeyenlere benzeri bir hak tanıyan geçici 21 inci maddeden yararlanmamış olanlar yararlanamayacaktır.

6446 sayılı Kanuna eklenen geçici madde, Covid salgını nedeniyle yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerin lisans ve ön lisanslarını sonlandırmak istemeleri halinde

teminatlarının iade edilmesi sağlanmayı amaçlamaktadır. Teklif değerlendirilirken kamusal kaynakları kullanan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerin oluşturduğu kamu zararları göz önüne alınmalıdır. Şirket teminatlarının olduğu gibi iade edilmesi kamu zararına yol açacaktır. Bu soruna dikkat çeken önergemiz Komisyon çoğunluğu tarafından reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncalar ile maddelerin içeriklerindeki eksiklikler nedeniyle (2/3116) Esas Nolu Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Tahsin Tarhan
Kocaeli
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
Çetin Osman Budak
Antalya

Tacettin Bayır
İzmir
Kadim Durmaz
Tokat
Müzeyyen Şevkin
Adana

MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

Yine bir torba kanun mantığı ile hazırlanan bu kanun teklifi, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 3213 sayılı Maden Kanunu, 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun, 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu, 6360 sayılı 14 Büyükşehir ve 27 İlçe Kurulması İle İlgili Kanun ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu gibi 8 önemli kanunda önemli değişiklikleri içermektedir.

Elektrik Piyasasını yeniden düzenleyecek nitelikte olan 8 önemli kanunda yapılan değişiklikler, enerji piyasasını yeniden düzenleyen temel bir kanun niteliğindedir. Kanun ruhuna bakıldığında tam olarak AKP'nin neoliberal yaklaşımını yansıtan, enerjideki sorunları çözmek yerine sermaye transferini amaçlayan, dolayısıyla içinde halk yararının olmadığı bir tekliftir. Bu anlayışla hazırlan Kanun Teklifi'nde;

- 1- Değişiklikleri destekleyen konuya dair hiçbir belge, bilgi, rapor, tablo sunulmamış, sadece Bakanlık yetkililerin ayaküstü beyanları ile çalışma yapılmıştır. Bu çerçevede teklifin toplumu ne kadar zarara uğratacağına dair bilgiler ve imtiyaz sağlayacağı zümrelere vereceği fayda bilinmemektedir.
- 2- Kanunda şimdiye kadar yapılan değişikliklerin hiçbiri incelenmemiş, inceleyen çalışmalar yapılmamış; etkisi, gerekçeleri ile tutarlılığı ortaya konmamıştır. Nitekim böyle bir çalışma yapılmış olsa, bu teklifin ne işe yaracağı ve amacının ne olduğu ortaya çıkacaktır.
- 3- Enerji piyasasının geneline dair kanun tanımına dair soyut değişiklikler getirmek yerine belli bir zümreye ait özel imtiyazlar getirerek, kanunların ruhuna ve tanımına aykırı bir çalışma yapılmaktadır.

Bu üç noktanın dikkate alınmasının nedeni açıktır:

- 1- Kanun Teklifi'nin içeriğine bakıldığında, imtiyaz sağladığı şirketler çok açıktır. Bunlar:
  - a. 21 dağıtım şirketi,
  - b. 2020 itibariyle YEKDEM'den faydalanan 881 Yenilenebilir Enerji Santrali sahibi,
  - c. Ağustos 2020 itibariyle 1722 üretim tesisi,
  - d. Çeşitli sayıda enerji madenciliğinde faaliyet gösteren şirketlerdir.
- 2- Halka zam yapılırken, dağıtım şirketlerine indirim yapıldığı için ortaya çıkan fahiş karların görülmemesi için denetlemede değişiklik getirildiği ortadadır. 1 Ekim 2019'da 34,9 kuruş olan Elektrik Üretim Anonim Şirketi'nin (EÜAŞ) satış bedeli, şimdi 15,49 kuruşa indirilmiş, ortaya çıkan fark artmıştır. Dağıtım şirketleri EÜAŞ'dan elektriğin bir kilowatt saatini 15,49 kuruşa alıp, bunu halka 39 kuruşa fatura ederken, aradaki yüksek meblağı kasalarına atmaktadır. Üstüne 22 kuruş

dağıtım bedeli de eklendiğinde, sadece EÜAŞ elektriği üstünden 45 kuruşa yakın paranın dağıtım şirketlerine aktarıldığı ortadadır. Teklifteki düzenlemenin nasıl 21 dağıtım şirketini ilgilendirdiği ortadadır.

3- Yenilenebilir enerjilerin nasıl suistimal edildiği, geçmiş düzenlemeler ile önce HES, sonra JES, şimdi de biyokütle olmayan BES'lerin önünün açılacağı ortadadır. Kamu kurumları raporlarından hazırladığımız tabloya göre:

- a. Öncelikle HES'ler YEKDEM'den faydalanarak enerjide çeşitlenme amacına aykırı olarak tekelleşmiş; her 10 santralin 6'sı, her 10 birim kapasitenin 6'sı, her 10 birim üretiminin 5'i HES'lere gitmiştir.
- b. Büyük ölçekli rüzgar projeleri desteklenerek, YEKDEM'in bir destekleme mekanizması yerine imtiyaz mekanizmasına dönüşmesi sağlanmıştır. Bu durum YEKDEM üretimindeki dörtte bir pay ile görünmektedir.
- c. JES'lerdeki artıştan ve sorumsuz üretim yapılmasında YEKDEM'in rolü açıkça görülmektedir.
- d. 2016'da araba lastiği, endüstriyel çamurun biyokütle tanımına dahil edilmesi ile 2016 sonrası BES'ler patlamış, 2016'da 42 olan sayı 126'ya çıkmıştır. Yeni değişiklik ile bu suistimalin patlayacağı ortadadır.

Sayı	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Güneş	-	-	-	-	-	-	2	3	9	17
HES	4	44	14	40	126	388	418	447	463	461
Rüzgar	9	22	3	21	60	106	141	151	160	165
Biyokütle	3	8	15	23	34	42	57	70	100	126
Jeotermal	4	4	6	9	14	20	29	37	45	49
Total	20	78	38	93	234	556	647	708	777	818

Tablo -1

2019 yılında YEKDEM'den 25 milyar TL'nin teşvik olarak ödendiğini, yani Bakan yardımcısı Abdullah Tancan'ın ifade ettiğini dikkate aldığımızda, dağıtım şirketlerine aktarılan bu payları da eklediğimizde, bu kanunun 44 milyon aboneye 50 milyar TL'den fazla zarar getireceği, doğa tahribatını arttıracığı ortadadır.

Kanun teklifinin yapılaş tekniğine dair bu noktalar dışında, komisyon başkanlığının söz konusu kaynak aktarımlarından yararlanan elektrik piyasasındaki üreticilere komisyonda daha çok konuşma imkanı sunması, bundan zarar görecektir 44 milyon elektrik sayacı abonesinin temsilcilerini davet bile etmemesi; çıkar sağlayan zümreler dışında kalanlara söz hakkı dahi tanımayarak engellemesi ciddi bir sorundur. Bu durum ancak, AKP'nin yasa yapma süreçlerinde, çıkacak olan yasalardan yararlanacak yandaş sermaye gruplarına kaynak aktarmanın bir aracına dönüştürülmesi gibi genel bir siyasi tavırla açıklanabilir.

Öncelikle, böyle bir yasalaştırma sürecinin objektif olup olmadığını değerlendirmesi gerekmez mi? Sadece bu yönüyle bakıldığında dahi, söz konusu Kanun Teklifi, ilk andan itibaren meşruluğunu yitirmiştir.

Burada açıkça yasama gücünün siyaseti ayrıcalıklı bir zümrenin hakkı olarak gördüğü; işgal ettiği makamların toplum çıkarları için değil, sahip oldukları ayrıcalıkları genişletmek için araç olarak kullananların doğal olarak kendilerinden başka hiçbir grup ya da kişinin bu alana girmesine, üstelik de denetim mekanizmasını işletmesine izin vermediği açığa çıkmaktadır. Böylece AKP-MHP ortaklığı, kamu gücünü kendi iktidarlarına hareket serbestliği sağlamak için kullanmakta ve toplum yararı adına buna itiraz eden kurumları, bireyleri ve aykırı sesleri ise “siyaset” yapmak ile suçlamakta, bu etik olmayan durumu ve utancı gizlemeye çalışmaktadır.

Türkiye’de her geçen gün Hidroelektrik Santrallerin (HES) artış göstermesine ve söz konusu HES’lerden çok ciddi gelir ve rant elde edilmesine karşın, barajların inşa edildiği yerlerde halkın yoksulluğu ve ekolojik tahribat ise aksi yönde artmaktadır. Artan HES’ler, barajların inşa edildiği bölgedeki halka gerçek değerde ekonomik bir katkı sunmadığı gibi, söz konusu bölgenin ekolojik yapısını ve tarihsel hafızasını da yok ettiği gerçeği Hasankeyf, Kaz Dağları ve Karadeniz Bölgesi örnekleriyle ortadadır.

Bu bağlamda bakıldığında, AKP-MHP’nin temsil ettiği anlayış, gerçek anlamıyla halkı ve çevreyi önceleyen bir yaklaşım yerine sermayeyi, piyasayı ve rantı incelemektedir. Bu anlamda bütün politikalarında olduğu gibi, enerji ve maden politikalarında da kültürel ve doğal varlıkları ve yaşamı metalaştırıp sömürücü bir anlayışla hareket etmektedir.

Ekonomik kaynakların kimler için harcandığı ile ilgili olarak bakıldığında, sadece Yenilenebilir Enerji Kanunu (YEK) ve Yenilenebilir Enerji Destekleme Mekanizması (YEKDEM) ile 2019 yılında enerji üretimi yapan şirketlere destek kapsamında, YEK Destekleme Mekanizması ile 25 milyar TL’lik bir teşvik verildiği Bakan Yardımcısı tarafından alt komisyon toplantısında ifade edilmiştir. Bu durumda 2020’de 30 Milyar TL fazladan para YEKDEM için aktarılacaktır. Bir başka deyişle toplum, 2020 kurları dikkate alındığında, 30 milyar TL’den fazla zarara uğrattılacaktır.

AKP-MHP iktidarı, sermaye için bu kadar cömert davranırken, Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları illerde, binlerce çiftçinin elektrik borcu nedeniyle ürünü tarlada kurumakta, borçlarından dolayı icra takibine alınmakta ve tarımsal desteklemelerine DEDAŞ isimli şirket adına bankalarca el konulmaktadır. Son olarak sadece Urfa’da 12 bin 600 tarımsal sulama aboneli olan DEDAŞ, toplam 1 milyar 750 milyon lira elektrik borcu olduğunu açıklayarak, çiftçileri acilen ödeme yapmaya çağırmış, borcunu ödemeyen tarımsal sulama abonelerinin enerjisinin kesileceğini duyurmuş ve sonrasında bu yöndeki uygulamasını artırarak devam ettirmiştir.

Çiftçiye “elektrik faturasını yatırmazsan tarımsal desteklemelerine el koyarım” diyen anlayış, maden işleten kişiden “borcu yoktur” belgesini getirmeyi bu yasa teklifi ile bir şart olmaktan

çıkarmaktadır. Yani bir fatura borcu olan çiftçinin elektriği anında kesilir ve bankadaki ödemelerine el konulurken, maden işleten patronun çevreyi tahrip etmesine ve işletmesinin borçlu olup olmamasına bakılmamaktadır.

Komisyon tarafından kabul edilen Kanun Teklifi'nden 21 dağıtım şirketi; 2020 itibariyle YEKDEM'den faydalanan 881 Yenilenebilir Enerji santrali sahibi; Ağustos 2020 itibariyle 1722 üretim tesisi ve çeşitli sayıda enerji madenciliğinde faaliyet yürüten şirketler yararlanacaktır. Özetle, birkaç yüz şirket ve bir avuç kişiye ait olduğunu tahmin ettiğimiz zümrenin çıkarına olan bir tekliftir.

ETKB, HES'leri "yakıt maliyeti olmaması" ve "işletmesi ucuz" gibi özelliklerle tanımlamaktadır. Bu nedenle HES'ler aslında çok ucuz elektrik üretir. 2019'da piyasa fiyatı (PTF) ortalaması 26,8 kuruş olarak gerçekleşmiştir. Bu ortalamanın içinde gaz, kömür ithal edip elektrik üreten de var, HES'ler de var. Benzer şekilde elinde HES'ler de olup, ama aynı zamanda kömür çıkartıp elektrik de üreten EÜAŞ'ın toptan satış fiyatı 21,3 kuruş/kwh idi. Ama YEKDEM sayesinde HES'ler ne 26,8 kuruş, ne de 21,3 kuruştan ucuza elektik satmadı. HES'ler "yakıt maliyetinin olmaması" ve "işletmesi ucuz" olmasına rağmen, yaklaşık olarak ortalama 41 kuruş gibi pahalı bir fiyata sattılar. Yani 21,3 kuruştan ucuz olması gereken bir enerji türü ile 41 kuruştan pahalı gelir elde edince, sadece 2019 yılında 7 milyar TL'nin çok üstünde fazladan para kazandılar. Özetle toplum sadece HES'ler üstünden 7 milyar TL'ye yakın zarara uğratıldı.

Bu nedenle, enerji yatırımları konusunda, sermaye lehine yapılan HES, termik, nükleer vb. enerji projelerine, ekolojik yıkıma yol açan maden işletmeciliğine, endüstriyel atık ve kirlilik sonucunda yaşam alanlarının tahribine yol açan uygulamalar yerine, halk yararını ve ekolojiyi önceleyen politikalar ortaya konmalı ve uygulanmalıdır.

Birçok kesimin itirazına karşın, HES'in yapılacağı arazilere yönelik Bakanlar Kurulu kararı ile acil kamulaştırma kararları çıkarılması, Türkiye'nin mevcut kurulu enerji gücü ihtiyacının iki katından fazla olmasına rağmen, AKP iktidarı, söz konusu ekolojik ve tarihsel hafızanın yıkımına yönelik politikasına devam etmektedir.

EPDK'ya göre; Türkiye'nin 2020 Nisan ayı sonu itibarıyla 91 bin 564 MW olan kurulu gücü içinde hidrolik enerji, 20 bin 831 MW'ı baraj ve 7 bin 883 MW'ı akarsu olmak üzere toplam 28 bin 714 MW ile yüzde 31,21 paya sahiptir. EİGM (Enerji İşleri Genel Müdürlüğü) verilerine göre; 2019 yılı elektrik tüketimi 291 milyar kW/h olurken, en yüksek puant talebi Ağustos 2019 itibarıyla 45 bin 374 MW olarak gerçekleşmiştir. Yani Türkiye'nin, 2020 Nisan ayı itibarıyla yüzde 102'ler oranında yedek kurulu gücü vardır. Dünya genelinde Yedek Elektrik Gücü yüzde 20-25 arası olması yeterlidir. Ancak bu durum Türkiye'de enerjide planlama olmadığı, gereksiz kapasitenin 44 milyon aboneye ödetilmek için kullanılan ekonomik bir araç olduğu, bu teklif, sunulmayan raporlar, belgeler ve komisyon görüşmelerinde ifade edilen hususlarla ortaya konulmuştur.

Türkiye'nin kurulu gücü, ihtiyacı fazlasıyla karşılarken, daha fazla elektrik üretmek için doğal alanları yok edecek olan bu santrallerin yapılmak istenmesi verimsizliği büyüten, rantı zorlayan ekonomik bir araç haline almıştır. Nitekim enerji verimliliği ile ilgili mevzuatın bu kadar ertelenmesi çok açık bir göstergedir.

AKP-MHP ortaklığı, sadece enerji alanında değil maden alanlarında da sermayeyi önceleyen, ekoloji ve insana dair tarihsel hafızayı yok eden bir anlayışla maden politikalarını uygulamaya devam etmektedir. Şimdi de madenlerde kamu denetimini ortadan kaldıran, özelleştirme, taşeronlaştırma ve rödovans uygulamasını sermaye lehine düzenlemektedir. Türkiye'nin 68 ilinde (Türkiye'nin yüzölçümünün yüzde 1,14'ünü kapsayacak şekilde) yapılan ihaleler, Türkiye'de mera ve orman ekosistemleri ile tarım alanlarını talan ederken, bir bütün olarak Türkiye'nin doğasını ve kültürünü de tahrip ve yok etmektedir. Aynı zamanda gıda güvenliğini riske atacaktır, insanları işsiz bırakıp, yerinden yurdundan edecek politikalar uygulanırken, bu Kanun Teklifi ile söz konusu talan ve tahribat daha da artmakta ve kolaylaşmaktadır.

Türkiye'nin her tarafında yıllardır sürdürülmekte olan doğa talanı politikaları, 2004 yılından bu yana hızlanarak ve yakın zamandan bugüne de sınır tanımayan bir biçimde, altın, gümüş ve kömür başta olmak üzere maden arama ve işletme, ticari yatırımlar, yandaşlara rant oluşturma hesaplarıyla ve kâr hırsıyla özel kişi ve kuruluşlara, uluslararası sermayeye büyük avantajlar sağlamaktadır. Kimi zaman güvenlik gerekçesiyle kimi zaman da rant alanı yaratmak amacıyla yakılarak adım adım, parça parça tüketilen ormanlarımız ve verimli tarım topraklarımız, toplumsal değerlerimiz, kültürel birikimlerimiz yok edilmektedir.

HES'ler, barajlar, maden arama faaliyetleri Türkiye'nin her bölgesinde aslında iki önemli mekanizmaya saldırı faaliyetleridir. Bunlardan birincisi, ekolojik döngüyü, biyolojik çeşitliliği, kültürü ile kır yaşamını yok etmektir. İkincisi ise, kırsal alanı vahşi ve tahrip edici bir kapitalizmin hizmetine sokmaktır.

Tüm Türkiye'de gerçekleştirilen doğa tahribatları sonucu, Karadeniz'de HES'ler ile derelere ve yeşile; Kazdağları'nda ise madenler ile telafisi olmayacak şekilde ekolojiye; İstanbul'da köprüler, kanallar ve havalimanları ile nefes alınacak ormanlara; Ege'de jeotermaller ile incir ağaçlarına, bağa ve bostana; Akdeniz'de nükleer santral ile toprağa, geleceğe, denize; Kürtlerin yoğun yaşadıkları illerde çatışma ve kutuplaştırma politikalarıyla örneğin Hasankeyf'te tarihi bir hafızaya; Cudi'de ve Munzur'da ekolojiye, yeşile, ormanlara ve kırsalda insan yaşamına düşman bir iktidar anlayışı ile karşı karşıyayız.

AKP-MHP ittifakı, bu coğrafyada doğadaki her türlü canlıya karşı düşmanlık besleyen kutuplaştırıcı bir politika uygulamaktadır. Bu politikalarını ise millilik ve yerlilik söylemiyle meşrulaştırmaya çalışırken, tamamen neoliberal politikalarla doğayı ve kaynakları uluslararası sermayeye doğrudan veya dolaylı olarak peşkeş çekmektedir.

AKP-MHP iktidarı, millilik ve yerlilik söylemine benzer bir şekilde, yenilenebilir enerji tanımını sürekli genişleterek, insan sağlığı ve ekolojiye zararlı birçok şeyi bu tanım içine

sokmaktadır. Bu anlamda sürekli olarak biyokütle tanımı değiştirilerek, söz konusu tahribata meşruluk sağlanmaya çalışılmaktadır.

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımına İlişkin Kanun 2005 yılında ilk yayımlandığında, biyokütle, “*Organik atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat artıkları dahil olmak üzere, tarım ve orman ürünlerinden ve bu ürünlerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden elde edilen katı, sıvı ve gaz halindeki yakıtları*” diye tanımlanırken; 2016 yılında “**atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler**” şeklinde değişikliğe uğramıştır. Söz konusu olan bu kanun teklifi ile biyokütle’nin tanımı; “*Her türlü tarım, hayvan, orman ve su ürünlerinin atıklarını, bu atıkların işlenmesi ile elde edilen tehlikesiz ürünleri ve işlendikleri tesislerin tehlikesiz arıtma çamurlarını, belediye atıklarını (çöp gazı dahil) ve atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünleri*” şeklinde değiştirilerek, çöp gazı dahil belediye atıkları ve atık lastik gibi zararlı atıklar dahi yenilenebilir olarak tanımlanmaktadır.

2012 yılında yapılan değişiklikten sonra, biyokütle tesislerin sayısı 42’den, 3 kat artarak 126 tesise ulaşmıştır. Biyokütle tesisleri, toz ve karbonmonoksit emisyonu üretirken, bir ölçüm sınırlandırmasına tabi olmadıkları gibi, piyasanın neredeyse 3 katına kadar, yani 13,3 cent alım garantisine sahiptirler. Bu tesisler ayrıca tarımsal atıklar ve orman atıkları yakmak için olsa bile, belli bir klorifik ısıyı yakalamak için kalıp halindeki atık lastik ile bunları harmanlamak zorundalar ki bu nedenle çevreye ciddi anlamda zarar vermektedirler. Yani öyle ifade edildiği gibi, masum bir yapıya sahip değildirlir.

Ancak kuruluş ve pazarlama açısından ciddi destekler ve avantajlar kapsamında oldukları için, bir rant sektörüne dönüşmüş durumdadırlar. Söz konusu tesislerin kurulum süreçlerinde kendilerine sağlanan kolaylıklar da dikkate alındığında, sermayenin neden bu alanda yoğunlaştığı ve biyokütle tanımının neden sürekli değiştiği daha net anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, kentsel atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat atıkları dâhil olmak üzere tarım ve orman ürünlerinden ve bu ürünler ile atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden elde edilen kaynaklar ve sanayi atık çamurları ile arıtma çamurları, yenilenebilir enerji tanımı altında, tıpkı yerli ve milli söylemi gibi kullanışlı hale gelmişlerdir.

Yine biyokütle tanımında yapılan değişiklikle, “belediye atıkları (çöp gazı dahil)” ifadesi Türkiye’yi bir çöp atık merkezine dönüştürecektir. Tanımda geçen “ithal edilmemek kaydıyla” ifadesine rağmen, gemilerin limanlarda boşalttıkları çöplerin yerli olup olmamasını hangi kurum nasıl denetleyecek? Soruları cevapsızdır. Ayrıca Avrupa’dan diğer ülkelere artan çöp transferinde, Türkiye’nin bir atık transfer merkezi olacağına dair kamuoyunda ciddi tartışmalar yapılmakta ve kaygılar dile getirilmektedir. Bu nedenle en azından belediye atıkları çok genel bir tanım yerine, “bu tip atıkların metanizasyonu sonucu oluşan gaz” ifadesi ile daha anlaşılır şekilde tanımlanmalıdır.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) olarak elbette yaşamsal döngü içerisinde ortaya çıkan ve sürekliliği olan enerji ihtiyacının farkındayız. Söz konusu ve yaşamsal döngü için enerji ihtiyacının karşılanması için bir enerji üretimine gereksinim olduğunu biliyoruz. Ancak yine

biliyoruz ki, bu politikalar ihtiyaca göre değil başka saiklerle yapılmaktadır. Türkiye henüz kurulu enerji gücünün yarısını dahi kullanmıyorken, bu doğayı tahrip ve yok eden, sermayeyi ve şirketleri önceleyen uygulamaları kabullenmiyoruz.

Bu anlamda diyoruz ki, iki türlü enerji üretimi yapılabilir. Bunlardan birincisi, insanın doğayı taklit ettiği, doğayı ve bütünlüklü bir şekilde bütün canlıların yaşamını önemseyen ve önceleyen bir anlayışı içine alır. İkincisi ise, insanın doğaya dikte ettiği, doğayı ve insanlığa dair bütün hafızayı yok eden ve tek önceliği sermaye ve kar etmek olan enerji üretim pratiğidir. İnsanın doğayı taklit etme pratiği, az girdiyle ve az enerjiyle ekolojik dengeyi bozamaz. AKP-MHP'nin temsil ettiği anlayış olan doğaya dikte etmekte ise şu kadar sudan, şu kadar rüzgârdan, şu kadar atıktan bu kadar enerji ve şu kadar kar elde edeceğim anlayışı söz konusudur.

Açık bir ifadeyle vahşi kapitalizm olan bu anlayışa göre en masum yakıt üretiminde dahi ekolojiye zarar veren sair kimyasallar kullanılabilir. Bu anlayış doğayı bir kaynak olarak görür; doğayı kaynak olarak gördüğü için de doğada bulunan her şeyin geri planında bir kazancı esas alır.

HDP olarak bizler, doğayı bir kaynak olarak değil, varlık olarak görmekteyiz. Çünkü insan olarak bizler bu ekolojik sistemin sahibi değil en küçük parçalarından biri olduğumuzu biliyoruz, bunun farkındayız ve buna göre hareket etmek, politika üretmek zorunda olduğumuzun bilincindeyiz.

AKP-MHP ortaklığı, komisyonda kabul edilen bu Kanun Teklifi ile YEKDEM'in (Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması) Türkiye'nin yerli ve milli enerji politikası kapsamında kurulduğunu iddia etmektedir. YEKDEM ile enerji yatırımcıları için, yenilenebilir enerji kaynaklarının daha cazip hale gelmesini sağlamayı amaçladıklarını söyleyerek, rant için yapılan sermaye transferlerine bahane bulmakta ve bir anlamıyla yolsuzluğa ve hukuksuzluğa da kılıf uydurmaktadır. YEKDEM ile yatırımlar cazip bir pazar gibi sunulurken, dışa bağımlılığı azaltan ve çevreyi daha az kirleten, daha az maliyetli olan bir enerji üretiminin gerçekleştirileceği ileri sürülmektedir.

Ancak YEKDEM ile, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösteren ve üretim lisansı sahibi tüzel kişiler için, tedarik şirketleri aracılığıyla faydalanabilecekleri fiyatlar, süreler ve bunlara yapılacak ödemelere ilişkin teşvik ediciden öte bir rant ve sermaye aktarımı için ortam hazırlamanın hedeflendiği görülmektedir. Bu bağlamda, 2011 yılında 20 olan yararlanıcı şirketin 2020 yılında 818'e yükseldiği görülmekte ve bunlardan 465 tanesinin HES ve şirketi olduğu anlaşılmaktadır. Teklif çalışmalarında sunulmayan EPDK verilerine göre, 2019 yılında YEKDEM'den yararlanan her 10 santralden 6'sı HES, her 10 MW kurulu gücün 6 MW'ı HES şirketi, üretimde de her 10 MWh üretimin 5'inin HES'lerden geldiği görülmektedir.

Oysa, YEKDEM'in ortaya çıkış amacı, enerji üretim çeşitliliğini HES'ler aleyhine genişletmektir. İktidar cebimizden aldığı parayı HES'lere aktarırken, HES'ler bir başka şekilde

bir felaket olarak karşımıza çıkmaktadır. Araklı, Ordu, Giresun, Trabzon'da yaşanan sel felaketleri imtiyazlı HES'lerin doğayı ve ekolojiyi tahrip ederek ortaya çıkardığı sonuçlardır. Türkiye'de boşta olan her nehir, dere, çay, pınar başlarına HES yapılırken, YEKDEM'in aslında HES şirketlerine bir rant aktarımı haline dönüşerek, adeta HESDEM olduğu görülmektedir.

Teklifin gerekçesinde, bu düzenlemenin "özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek" amacı ile yapıldığı açıkça belirtilmektedir. Açıkça amaçlanan ise, daha köklü bir şekilde sermaye lehine çabuklaştırma ve basitleştirme gerekçesi ile kamu yararının tespitine dair denetim mekanizmalarını ortadan kaldırmak, kamu yararına hizmet etmeyen, sermayeyi önceleyen kamulaştırma işlemlerinin hızlı ve denetimden uzak gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

Burada özellikle denetimin özel sektöre devredilmesi, borç belgesinin bir zorunluluk olmaktan çıkması gibi temel vurgulara baktığımızda, AKP'nin yasama alanında olağan hale getirdiği yasama denetimsizliğinin artık maden sahalarında, enerji santrallerinde ve atık tesislerinde, bütünüyle her sektörde ve her alanda uygulandığı ve bu anlayışın gittikçe normalleştiği görülmektedir.

Teklif içerisinde yer alan 5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun maddelerinde yapılan değişiklikler arasında, en dikkat çekici husus, biyokütle tanımı içerisinde yer alan ve petrokimya ürünü olarak işlenmesi halinde pek çok çevresel ve sağlık sorununa yol açabilecek "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler" ifadesi, yenilenebilirlik kavramı ile de açıkça çelişmektedir.

- 1- Lastik endüstriyel bir ürün olup, biyokütle sınıfına girmemektedir. Üretimi sırasında polyester, çelik tel, sentetik kauçuk, işlenmiş kauçuk, çelik kord kullanılmakta olup, özel yağlar, karbon karası, pigmentler, antioksidanlar, silika ve istenen özellikleri elde etmek üzere diğer katkı maddeleri eklenmektedir. Benzer şekilde, sanayi atıkları ve artma çamurlarının sanayi atığı olduğu ve biyokütle sayılamayacağı ortadadır.
- 2- Araba lastiği ve sanayi atıklarının biyokütle olarak sayılması, yakılması durumunda ortaya çıkacak toksik gazların kontrolsüz bir şekilde çevreye yayılması anlamına gelecektir.
- 3- Araba lastiği ve sanayi atıklarının biyokütle olarak sayılması, aynı zamanda yenilenebilir olarak sayılmasına, önemli bir kirleticinin yenilenebilir enerji kanununun sağladığı imkanlara kavuşması anlamına gelecektir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, YEKDEM kapsamında büyük güce sahip pek çok Hidroelektrik Santrali (HES) ve Rüzgar Enerji Santrali (RES) mevcuttur. Büyük güçteki bu tür tesisler YEKDEM maliyetlerini artırmakta olup, YEKDEM maliyetleri de elektrik tarifelerine doğrudan etki etmektedir. Dolayısıyla YEKDEM, elektrik tarifeleri üzerinden büyük kapasiteli HES ve RES'lere mali kaynak aktarma mekanizması haline dönüşmüştür. Bu durumun sürdürülmesini kabul etmemiz mümkün değildir.

Ayrıca kaynak türü ve teknolojisi ne olursa olsun, doğaya ve insan sağlığına zarar veren, toplumsal yaşamı olumsuz etkileyen yenilenebilir enerji üretim tesisleri YEKDEM kapsamından mutlaka çıkartılmalıdır. Bunlar araba lastiği, orman atığı ve belediye çöpü yakan tesislerdir. Hatta bu tesislerin kurulmasına yasak getirilmesinin gerekliliğini mevcut gelişmelerden görüyor ve öneriyoruz.

"Tüketici" olarak tanımlanan geniş halk kesimlerine, düşük maliyetli sürekli ve kaliteli enerji sunumu gerekçede belirtilmesine rağmen, kulağa hoş gelen bu ifadelerin düzenleme içerisinde pek bir karşılığı bulunmamaktadır.

Ulusal tarife uygulamasının doğru bir uygulama olduğu düşünülmeyle birlikte, elektrik dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesine gerekçe olarak sunulan kayıp-kaçak tüketimlerinin kabul edilebilir seviyelere düşürülmesine ve enerjinin verimli kullanılmasına dönük ciddi bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

HDP olarak; abone gruplarına yönelik yapılması gerekenler olarak savunduğumuz temel hususlar şunlardır:

- Dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan kayıp kaçak tüketimlerinin ve sayaç okuma giderlerinin faturalara yansıtılmaması,
- TRT payının sanayi abone gruplarında olduğu gibi tüm abone gruplarından kaldırılması,
- Belediye Tüketim Vergisi'nin sanayi abonelerinde olduğu gibi tüm abone gruplarına yüzde 1 olarak uygulanması,
- KDV oranlarının, mesken abone grubundan kaldırılması, diğer abone gruplarında da makul bir seviyeye düşürülmesi.

Bir diğer önemli husus ise 28. Madde ile adeta Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA) özelleştirmesini ön gören bir hazırlık yapıldığı ve özel şirketlerin bir birimi gibi çalışmasının sağlandığına dair bir algı ortaya çıkmaktadır. MTA, kamu kurumudur ve jeotermal ve doğal mineralli su kaynak aramaları için ruhsat harcından ve teminatından muaf olarak ruhsat almakta ve kaynak varlığı tespit etmektedir. Tespit edilen kaymaklar ise özel şirketlere devredilmektedir. Maden işletmesinde en zorlu ve maliyetli kısım varlık tespitidir. Özel şirketler bu zor ve maliyetli kısımlardan kaçınarak, MTA tarafından tespit edilen kar marjı yüksek sahaların devrini almaktadır. Bu şekilde kaynak varlığı tespiti gibi riskli ve maliyetli iş yüküne girmeden kar garantili maden sahalarını işletmektedirler. Bu anlamda MTA, ortaya çıkan zararları ve riskleri üstlenen özel şirketlerin bir birimi gibi çalışmaktadır.

Yine bu Kanun Teklifi ile yurtdışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin Türkiye'de faaliyet yürütmesi ve devredilmesi kolaylaştırılmaktadır. Devredilen şirketlerin her türlü denetimden uzak tutulması da göz önünde bulundurulunca, bu şirketlerin yurtdışından kara para aklama için kurulmuş olan paravan şirketler olduklarına dair birçok soru işareti doğmaktadır. Zaten komisyon tartışmalarında, 12 şirketin kurulduğuna dair bilgilerin ortaya çıkması da söz konusudur. Bu

maddenin bu şirketleri kapsadığı ve buna dair AKP-MHP'nin bir ön hazırlığı olduğunu düşünmekteyiz.

Enerji sektöründe kamusal kaynakların, yaşam alanlarının, doğal ve kültürel mirasımızın özel şirketlerin sınırsız ve kontrolsüz talanına açılmasını önleyecek tedbirlerin alındığı; toplumsal çıkarların, halk sağlığı, çevresel koşullar ve iklim değişikliğinin gözetildiği yasal düzenlemeler TBMM'nin önceliği olmalıdır. Ancak üzülerek ifade etmek gerekiyor ki, son dönemlerde halkın yaşamını doğrudan etkileyecek bu düzenlemelerin, ekolojik ve toplumsal hafızayı temel alan bütünlüklü bir çerçeveye sahip olmadığı görülmektedir.

Söz konusu Kanun Teklifi ile birlikte enerji piyasasının tekelleşmesine yol açılırken, yenilenebilir enerji kaynaklarının tahsisinde bir grup yatırımcıya büyük avantajlar sağlanacak, ekolojik ve tarihsel hafızaya dair talan artarak devam edecektir.

Kanun Teklifi'nin son cümlesi olan “yapılan değişiklikler ile maden, doğalgaz ve elektrik sektöründe faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek maksadı ile ihtiyaca yönelik düzenlemeler yapılmaktadır” ifadesi bu düzenlemenin toplum yararına değil sermaye sahipleri ve siyasal rant yararına yapıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak;

Bu teklifin geneli iktidarın elektrik ve maden sektöründeki günahlarının toplamı gibiyken, halkın taleplerinin yine karşılık bulmaması iktidarın sermaye lehine düzenlemelere öncelik verdiği anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda kanun teklifi enerji ve maden şirketlerine imtiyaz, doğaya talan, halka yüksek faturalar anlamına gelecektir. Enerji ve maden şirketlerinin çıkarlarını değil, ekolojik sistemi gözeten, halktan yana enerji ve maden politikaları uygulanmalıdır. Halkın yararına ve çıkarına olmayan bu Kanun Teklifi'nin kabul edilmesi partimiz adına mümkün değildir. Kanun Teklifi geri çekilmelidir.

Maddelere ilişkin şerhlerimiz

1. Madde:

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na eklenmesi öngörülen Ek İnci Madde kapsamındaki devirlerin katma değer vergisinden istisna tutulması öngörülmektedir. Getirilen bu değişiklik ile devirlerin KDV'den istisna tutulmasının vergi kaybına yol açacağı açıktır. Vatadandaşa İBAN yollayan AKP iktidarının dev sermayelere sahip şirketleri vergiden muaf tutması, AKP'nin halk adına değil sermaye adına siyaset yaptığını göstermektedir.

2. Madde:

3213 sayılı Maden Kanunu'nda yapılacak değişiklikler ile maden arama şirketlerinin Vergi Usul Kanunu'na göre vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge alma şartı madde metinlerinden çıkarılarak, madencilik sektörünün önünün açılacağı iddia edilmektedir.

Mevcut durumda, hak sahipleri Hazine ve Maliye Bakanlığı'na hakedişi olan kişi ve kurumlardan vadesi geçmiş borcun bulunmadığına dair belge getirmek zorundadır. Ancak bu madde ile maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlar dışında Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A Maddesi kapsamında vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğu kaldırılmaktadır.

Böylelikle hak sahipleri kamu kurumları ile kamu tüzel kişiliğine haiz kurum ve kuruluşlarına olan borçlarını ödemedi hak edişlerini alabileceklerdir. Yine daha önce yatırılmayan ruhsat bedelinin yatırılmayan kısmı, yatırılmayan kısmın iki katı ruhsat bedeli olarak tahsil edilirken, bu madde ile yatırılmayan kısmın 6183 sayılı Kanun'un 51inci Maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılmak suretiyle tahsili yoluna gidilmesi amaçlanmaktadır.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nce, 68 ilde 766 bölgede 892 bin 814 hektar alanı kapsayan ve 28 Ağustos'ta başlayıp 28 Eylül'de sonlandırılacak olan maden arama ve işletme ihalelerinin koordinatları incelendiğinde, bu alanların çoğunlukla orman ve mera alanlarına denk geldiği, tarım alanlarının da bu alanlar içinde yer alacağı görülecektir. 68 ilde (ülke yüzölçümünün yüzde 1,14ünü kapsayacak şekilde) bir aylık bir sürede yapılacak ihaleler, bugüne değin kaybedilen değerlerle birlikte ülkemizi geri dönülmez bir süreçte doğru hızla sürükleyecektir. Böylece yitirilecek doğal ve kültürel değerlerimiz asla geri döndürülemeyecektir. Türkiye'de mera ve orman ekosistemleri ile tarım alanlarının gördüğü ve göreceği bu zararı ve karşı karşıya olduğu bu büyük tehdidi görmezden gelerek bu tür "kaba" madencilik çalışmalarına devam edilemeyeceği çok açıktır.

Tüm bu bilgiler ışığında akla şu soru gelmektedir: Bu ihalelerle bu maddeler arasında bir bağlantı var mıdır? Acaba bu maddeler hali hazırda elinde maden sahası olup da kazanımlarını vergiden kaçırmak için ya da belirli şirketleri kayırmak amacıyla mı getiriliyor?

Zira, halktan kesilen vergiler ve alacaklar karşılığında halka birçok yaptırım uygulanırken, bu madde ile büyük maden arama şirketlerinin borcu yok sayılmakta, rant alanları genişletilmektedir.

4. Madde:

Bu madde ile ruhsat sahalarında tanınan tüm muafiyetlerin ve izinlerin devredilen ruhsatlarla aynen korunacağı düzenlenmektedir.

Hâlihazırda rodövans sözleşmesi ile çalışılan tüm sahalar, ya kendisine tanınan muafiyetlerle ya da Maden Kanunu'nun 7. Maddesi kapsamında, tüm izinlerini alarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Ancak bu madde ile ÇED raporu alma, işyeri açma ve çalışma ruhsatı gibi izinlerin rödovans sözleşmesi yapan firma için yenileme zorunluluğu kaldırılmakta, madencilik sektöründe bir yanıyla taşeronlaşma hızlandırılmakta ve genişletilmektedir. Sanki bu ülkede taşeron şirketlerin ihmaliyle yüzlerce madenci ölmemiş gibi, taşeronluk yaygınlaştırılmakta ve daha da acısı bu yapılırken denetimsizlik temel bir politikaya dönüştürülmektedir.

Öte yandan bu değişiklik değişik adlarla (ihale, işletme, rödovans) başka kurum ve kuruluşlara ruhsat hakkı doğurmaktadır. Günümüzde yapılan üretimler ile muafiyet alınan dönem arasında gelişmeler çok farklı olduğundan, bunların aynı şekilde değerlendirilmesi düşünülemez. Bu yüzden, yıllar içinde gelişen teknolojiler ve değişen üretim teknikleri nedeniyle aynı taahhütlerin verilerek diğer izinlerden muaf tutulması anlaşılır değildir. TTK önceki ve mevcut Maden Kanunlarında birçok muafiyete tabii olduğundan, aynı muafiyetlerin özel sektöre devir edilmesi yasal açıdan sorun yaratacak ve haksız rekabete yol açabilecektir.

Bir diğer sorun, devredilen kapasite ile sözleşme kapasitesi birbirinden farklı ise ve sözleşme kapasitesi için gerekli izinler alınmamışsa ne olacaktır. Birçok sözleşme alanı bakir ve yeni işletmeye açılacak alanlardır. Bu bağlamda, kanun düzenlenmesinde eksiklerden biri de müeyyidenin bulunmamasıdır. Bugüne kadarki örneklerden bilindiği gibi, sözleşmede belirtilen üretim rakamları aşarı üretim rakamlarıdır.

Devir alan taahhüdün üzerinde üretim yaparsa, yani taahhütnamenin gereğini yerine getirmez ise ne olacağı kanun düzenlenmesinde yer almamaktadır.

Kanun Teklifi'nin 5. Maddesi'nden sonra gelmek üzere yeni bir madde ihdası getirilmiştir.

Ruhsat sahipleri maden sahalarının içinde tesis kuramadıkları takdirde, maden sahası dışında geçici tesis kurulması hedeflenmektedir.

Madencilerin doğaya ve çevreye verdikleri tahribat düşünüldüğünde, ruhsat sahası dışında geçici tesis kurmaları bu tahribatın daha da büyümesine sebep olacaktır.

6, 7 ve 8. Maddeler:

Madde ile, LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ihracatı yapacak şirketlerin terminallerden teslim aldığı doğal gazın taşınması için kara tankerleri vasıtasıyla iletim faaliyeti yapan şirketlerden hizmet almaksızın ve/veya kendisi adına münferiden iletim (LNG) lisansı almaksızın söz konusu faaliyetin yürütülebilmesine imkân sağlanmaktadır.

Doğal gazın boru hatlarıyla ulaştırılmadığı bölgelere tankerler vasıtasıyla taşınmasında, LNG lisansı almaksızın bu faaliyet güvenli olarak nasıl sağlanabilecektir? Neden ruhsat almama gereksinimi duyulmaktadır? Düzenlemede bu sorunun yanıtı yoktur.

Öte yandan bu madde ile belediyeler hem gelir kaybı yaşayacak hem de ilave mali külfet altına gireceklerdir.

6, 7 ve 8inci maddeler tamamı ile bağlantılı olup, denetim ve yeterlilik ortadan kalkmaktadır. Bu maddelerle LNG teknik lisansı ve yeterlilik sorgulanmadan yetki verilmesi halkın can güvenliği için de bir tehlikedir. Bu üç madde ile ortaya çıkan diğer bir konu ise doğal gaz firmalarına ait olması gereken maliyetlerin kamuya mal edilmesidir. Halk değil yandaş önemsenmektedir. Kamu yararına değildir. Halbuki, bu maddelerde doğal gaz firmaları eski usul iletme ait tüm giderleri kendi ödemelidir. Kamuya hiçbir şekilde maliyet çıkarılmamalıdır. Düzenlemenin, bu işi yapacak olan şirketlerin de lisans almaları zorunluluğunun olması şartıyla yapılması halkın yararına olacaktır.

9. Madde:

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na ek madde ile yurtdışında kurulu şirketlerin Türkiye'deki şube merkezlerinde, aynı ortaklık payı ile özel hukuk hükümlerine tabi olarak Cumhurbaşkanlığı kararı ile ayrı birer şirket kurabilecekleri; 6 ay içinde yurtdışındaki şirketlerin her türlü haklarını devir alabilecekleri; talep üzerine Türkiye'deki şubeleri tasfiyesiz terkin edebilecekleri, bu süreçlerde her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden istisna olacakları düzenlenmektedir.

Bu şirketler, Devlet İhale Kanunu, Kamu İhale Kanunu, Türk Ticaret Kanunu kuruluş, tescil, nakdi sermaye ve kanuni yedek akçeye ilişkin tüm hükümlerinden, personel alımına ilişkin mevzuat düzenlemelerinden muaf tutulacaklardır. Bu hali ile petrol, doğal gaz, madencilik alanında kurulu yurtdışı şirketlerinin her türlü denetim mekanizmasından ve yükümlülüklerden uzak şekilde Türkiye'de faaliyette bulunmaları sağlanmış olacaktır.

Her türlü vergiden muaf tutulmaları ve bu şirketlerin açılma izninin Cumhurbaşkanlığı'na bağlanması akla başka sorular getirmektedir. Her türlü denetimden uzak tutulması göz önünde bulundurulunca, akla dış ülkelerde kara para aklama için kurulmuş olan paravan şirketler gelmektedir. Böyle bir uygulama ancak denetim ve vergileri ödemeleri sağlandıktan ve Cumhurbaşkanlığı izninin kaldırılması sağlandıktan sonra mümkün olabilmelidir.

10. Madde:

Uluslararası doğal gaz piyasası ve kış döneminde enerji arz güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılması gerekçe gösterilerek, BOTAS'ın 14.877.594 Türk Lirasına kadar doğal gaz alımının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dışında tutulması öngörülmektedir. Peki yaz aylarında neden doğal gaz tedariki yapılmamaktadır? Ortalama olarak Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacı bilindiğine göre, neden kış ayları gerekçe gösterilmektedir? Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında yapılan alımlar daha pahalı olmakta ve bu madde ile olası tüm gaz ithalatının bu kapsama alınmasının yolu açılmaktadır.

11. Madde:

TPAO'ya denizlerde belirli faaliyetleri açısından mal ve hizmet alımı ve yapım işlerinde herhangi bir parasal limit gözetmeksizin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun istisna hükümlerinin BOTAŞ ile bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketleri ve petrol ve doğal gaz arama, sondaj, üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma faaliyetlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve belirtilen istisnanın karadaki faaliyetleri de kapsamı amaçlanmaktadır.

Yani madde ile TPAO ile birlikte BOTAŞ, bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ve yurt dışında kurdukları şirketlerin her türlü faaliyetleri Kamu İhale Kanunu'nun istisna hükümlerine tabi kılınmaktadır. Bu şekilde TPAO ile birlikte BOTAŞ'ın bütün faaliyetleri denetim dışında tutulmaktadır. Kanun teklifinin ruhuna sinen denetimsizlik hali burada da açığa çıkmaktadır.

12. Madde:

Bu madde ile; 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un "tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. Maddesi'nde ifade edilen "biyokütle" tanımına "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler" ifadesi eklenmek istenmektedir. Bu genel tanımın yönetmeliğe girmesi durumunda, lastiğin pirolitik işlenmesi sonucu oluşan yağ vb. ürünlerin biyokütle içinde kullanılması sonucu doğacaktır.

Ayrıca; belediye atıkları (çöp gazı dahil) ifadesinin Belediye Atıklarının Atık Yönetimi Yönetmeliği Ek-4 listesinde işaretli atıklar şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir. Belediye atıkları çok genel bir kavramdır. Yine, çöp gazı yerine "bu tip atıkların metanizasyonu sonucu oluşan gaz" ifadesi daha doğru bir teknik tanımlama olacaktır.

Alakasız bir şekilde geri dönüşüm adını taşıyan atık lastiklerin işlenmesinin YEKDEM'e dahil edilmesi mümkün değildir. Rant için, adrese teslim yapılmaya çalışılan bir maddedir. "Atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler" ifadesi yenilenebilirlik kavramıyla çelişmektedir, bu madde ile pek çok çevresel ve sağlık sorunu ortaya çıkacaktır.

13. Madde:

Bu maddede geçen 5346 sayılı Kanun'un 6. Maddesi'ne dahil edilen "nehir tipi veya rezervuar alanı on beş kilometrekarenin altında olan HES üretim tesisleri" ifadesi ile kurulu güç sınırı olmaksızın coğrafi özelliklere bağlı olarak farklılık oluşturabilecek göreceli bir rezervuar alanı belirtilmek suretiyle YEKDEM mekanizmasına dahil edilmesi sağlanmaktadır.

2020 yılı itibarıyla YEKDEM'de; gücü 50 MW ile 626.8 MW arasında olan toplam 59 adet rezervuarlı HES ve gücü 50 MW ile 288.1 MW arasında değişen toplam 165 adet RES mevcuttur.

Kurulu güç sınırı olmaksızın YEKDEM mekanizmasına dahil edilen büyük güçlü üretim tesislerine yapılan ödemeler, tarifeler üzerinde olumsuz yük yaratmakta, büyük kurulu güçteki üretim şirketlerine kaynak aktarmanın bir yolu olarak kullanılmaktadır. YEKDEM mekanizmasına dahil edilecek üretim tesislerinin dağıtım gerilimi seviyesinden sisteme bağlantısı söz konusu olabilecek güç sınırına sahip (50 MW) güç ile sınırlandırılması daha makul bir çözüm olarak görülmektedir.

HES’lerde (Hidroelektrik Enerji Santralleri) yıllara göre istikrarlı bir şekilde artış miktarı göze çarpmaktadır. Bu istikrarlı artış sonucunda 2005 yılından bu yana kurulumlar neredeyse 2,5 katına çıkan HES’ler, ülkemizin kurulu gücünün yüzde 31,77’ sine denk gelmektedir.

EPDK’ya göre ülkemizin 2020 Temmuz sonu itibarıyla 92 bin 884 MW olan kurulu gücü içinde hidrolik enerji, 20 bin 831 MW’ı baraj ve 7 bin 883 MW’ı akarsu olmak üzere toplam 29 bin 765 MW ile yüzde 31,77 paya sahiptir. EİGM (Enerji İşleri Genel Müdürlüğü) verilerine göre 2019 yılı elektrik tüketimi 291 milyar kW/h olurken, en yüksek puant talebi Ağustos 2019 itibarıyla 45 bin 234 MW olarak gerçekleşmiştir. Yani 2020 Temmuz ayı itibarıyla yüzde 103’ler oranında fazla kurulu gücümüz vardır. Tüm dünyadaki fazla güç miktarı yüzde 20-30 arasında değişirken, ülkemizde bu oran 4 katı kadardır.

Diğer bir nokta ise, bu maddenin ucu açıktır. Maddede kaç MW için bir HES kurulacağı belirtilmemiştir. GES’lerin (Güneş Enerji Santralleri) önüne bir çok engel çıkarılması, bununla birlikte HES ve RES’lerin önünün sonuna kadar açılmasının sebebi nedir? HES ve RES (Rüzgar Enerji Santralleri) halkın, yani küçük yatırımcının bütçesini aşan sistemler olduğu için akla şu soru geliyor; acaba bu madde ile yine yandaşlar mı korunmaya çalışılıyor? Kamuya ait olan maddi gelirler yandaşlara mı aktarılmaya çalışılıyor? Çünkü küçük yatırımcı rahatlıkla düşük maliyetten dolayı GES kurabilirken, RES için sıraya girmesi gerekmektedir. Bu durumda RES listesinde bulunan küçük firmaların çok büyük firmalar karşısında yok olmaları anlamına gelmektedir.

Esasen, HES’lerin (hidroelektrik santraller) yenilenebilir enerji kaynaklarına verilen teşvik ve desteklerden muaf tutulması gerekmektedir. Hiçbir şekilde HES’ler devlet desteği ve teşviği almamalıdır. Çünkü HES’ler bu ülkenin ekolojisini-kültürünü ve tarihini yerle bir ediyor. Örneğin son dönemde yaşanan sel felaketlerinden dolayı büyük tahribat yaşayan Giresun bile ders çıkarmak için yeterli bir örnek olmalıdır. HES ve RES’lere verilen teşvik GES’lere yöneltilmelidir. GES’lerle ilgili aylık mahsuplaşmanın yıllık olması halkın yararınadır.

20. ve 21. Maddeler:

5346 sayılı Kanuna geçici maddeler eklenerek, 2020’den sonra işletmeye geçecek GES ve RES projelerine katkı payı sunulması amaçlanmaktadır. Ancak devasa miktarlarda olacağı bilinen bu tutarların belirlenmesinde hangi mevzuatın esas alınacağı belirsizliğini korumaktadır.

22. Madde:

5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı Cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I Sayılı Cetvel	
Yenilenebilir Enerji Kaynağına Dayalı Üretim Tesis Tipi	Uygulanacak Fiyatlar
<u>a. Hidroelektrik üretim tesisi</u>	<u>7,3 (ABD Doları cent/kWh)</u>
b. Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
c. Jeotermal enerjisine dayalı üretim tesisi	10,5 (ABD Doları cent/kWh)
ç. Biyokütleyle dayalı üretim tesisi (çöp gazı dahil)	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
<u>d. Güneş enerjisine dayalı üretim tesisi</u>	<u>13,3 (ABD Doları cent/kWh)</u>
e. 10/5/2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanılan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler	EPDK tarafından TL kuruş/ kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedeli

Kanuna ekli I sayılı cetvelde değişiklik yapılarak 10/5/2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanılan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyetleri kapsamındaki tesislere YEK Destekleme Mekanizması kapsamında uygulanacak fiyatların belirlenmesi amaçlandığı belirtilmektedir.

Madde ile belirtilen HES'ler bu cetvelden çıkarılmalıdır. Çünkü HES'ler ülkedeki ekolojik yıkımın aktörüdür. Bu cetvelde HES'ler yenilenebilir enerji kapsamından çıkarılıp, RES'lere verilen teşviklere kısıtlama getirilmelidir. Tüm bunlarla birlikte Biyogaz Santralleri ve GES'lere hak ettikleri önemin verilerek desteklenmesi gerekmektedir.

Diğer bir nokta da, bu cetvelde gösterilen güneş enerjisi karşısında bulunan rakam, 2019 Mayıs ayında çıkan yasa ile değişmesine rağmen, tabloda gösterilmeye devam etmektedir. Böyle bir destek ve teşvik olmadığı halde bu tabloda yer almaya devam etmesi kafaları karıştırmaktadır. Varsa böyle bir destek, kime verilmektedir? Anlaşıyor ki, RES ve HES'lere verilen teşvik ve destekler ile büyük şirketler korunmaktadır.

26. Madde:

Bu madde ile yüzde 1 idare payının hesaplanma ve ödenmesi hususları düzenlenmektedir. Düzenleme ile idare payının yüzde 20'sinin, kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde başta ilçe belediyesi olmak üzere belediye veya köy tüzel kişiliğine ödeneceği, kalan tutarın (yüzde 80) ise genel bütçeye gelir kaydedilmesi öngörülmektedir.

Bu madde, JES'lerin önünü açan bir maddedir. Jeotermal tesislerin kurulduğu yörelerde, halkın jeotermal tesislerin olumsuz etkilerine maruz kaldığı, kaynağın üretiminden hiçbir yarar sağlamadığı hususu göz önüne alındığında, yukarıdaki oranların tam tersi olması, yüzde 80'lik payın yöre halkının ihtiyaçları için kullanılması gerekmektedir.

Diğer taraftan elektrik üretiminde gayrisafı hasılatın yüzde 1'i olan idare payı, akışkanın doğrudan kullanıldığı sera ve kaplıca gibi kullanımlarda, metreküpü 3 TL'ye kadar doğrudan fiyatlandırılmaktadır. Öncelikle hesaplama m³ üzerinden değil, ısı içeriğine bağlı olarak hesaplanmalıdır. Aslında ülkenin jeotermal kaynaklarının genellikle orta entalpili sahalarda olması ve jeotermal akışkanın doğrudan kullanımının hem kaynağın bulunduğu yöre halkına katkısının yüksek olması ve jeotermal kaynağın veriminin de daha yüksek olması hususları göz önüne alındığında, jeotermal kaynağın doğrudan kullanımının desteklenmesi gerektiği açıktır. Yukarıda öngörülen idare payı ödemesi ile jeotermal kaynağın doğrudan kullanımının desteklenmesi bir yana tamamen önü kesilecektir.

28. Madde:

5686 sayılı Kanun'un 16. Maddesi değiştirilerek, jeotermal alan ihalelerini kolaylaştırmak ve alanların satışını hızlandırmak ve özendirmek için ihale bedelinde bir yıllık ve 6 adet taksitlendirme getirilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, alanların kamu kurumlarına devri durumunda bedel alınması ve bu bedelden MTA'nın masraflarının düşülmesinden sonra kalanın idareye aktarılması öngörülmektedir.

Bu durum, jeotermal alanların ihale sürecini hızlandıracak, jeotermal enerji santrallerinin sayılarının artmasına yol açacaktır. Özellikle Manisa, Aydın, Çanakkale Gürpınar ve Tuzla'da doğaya ve tarım alanlarına, bölgede yaşayan halka ciddi anlamda zarar veren jeotermal enerji santralleri daha da artacaktır.

31. Madde:

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu 5. Maddesi 3. fıkrasının (a) ve (b) bendi gereği; halka açık şirketlerde yüzde 5, diğerlerinde yüzde 10 ve üzerindeki sermaye payı değişiklikleri ile kontrol değişikliği sonucunu doğuracak her türlü işlem kurul iznine tabi olup, lisans hissedarlarının belirli koşullarda lisanslarına derç edilmesi söz konusu olmaktadır.

Düzenleme ile ortaklık yapılarının takip edilmesi, lisansa derç edilmesi gibi bürokratik işlemlerin ortadan kaldırılması amacı ile bu hükmün kaldırılmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu hali ile şirketlerdeki sermaye payı değişiklikleri kamu bilgi ve denetiminden kaçırılmış olacak, şeffaflık ilkesi ihlal edilmiş olacaktır. Haksız rekabet ve tekelleşmenin varlığını tespiti yarayan bilgiler kamunun gözünden kaçırılmış olacaktır.

Bu madde kamu denetiminin ve şeffaflık ilkesinin yok edilmesine yöneliktir. Bu durumda kamu yararına olmadığı için ciddi mağduriyetler doğurabilecektir.

37. Madde:

Bu madde ile üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün EPDK, dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmazların temini işlemlerinin tümünün TEDAŞ tarafından yapılması öngörülmektedir. Mevcut düzenlemede üretim faaliyetlerine ilişkin kamulaştırma işlemleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Düzenleme ile taşınmaz teminine dair kurul kararının tek başına kamu yararı kararı yerine geçeceğine ve hiçbir makamın onayına tabi olmadığına dair düzenleme ile Kamulaştırma Kanunu'nun 6. Maddesi'ndeki kamu yararı kararının onaylanmasına dair prosedür atlanmış olacaktır.

Çabuklaştırma, basitleştirme gerekçesi ile kamu yararının tespitine dair denetim mekanizması ortadan kaldırılmaktadır. Kamu yararına hizmet etmeyen, sermayeyi önceleyen kamulaştırma işlemleri denetimden uzak gerçekleştirilecektir.

Bürokratik işlemleri hızlandırma adı altında, kamu yararı için yapılan denetimlerin yapılmaması için çıkarılmaya çalışılan bir maddedir. Denetim olmaması halkın ve kamunun zararına. Bu madde ile denetim mekanizmasının yok edilmeye çalışıldığı daha net bir şekilde görülmektedir.

40. Madde:

Ulusal tarifenin 2025 yılına kadar uzatılması doğru bir yaklaşım olmakla birlikte;

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 21.05.2014 tarih ve 2014/679 nolu kararında, “Elektrik enerjisinin nakli esnasında meydana gelen kayıp ile başka kişiler tarafından hırsızlanmak suretiyle kullanılan elektrik bedellerinin kurallara uyan abonelerden tahsili yoluna gitmek hukuk devleti ve adalet düşünceleri ile bağdaşmamaktadır... Bu durum elektriği hırsızlamak suretiyle kullanan kişilere karşı önlem almak ve takip etmek için gerekli girişimlerde bulunulmasını da engeller...” denilerek kayıp kaçak oranlarının abonelerden tahsil edilemeyeceğine ve geriye dönük olarak 10 yıl boyunca abonelerden tahsil edilen kayıp kaçak bedellerinin iadesine hükmedilmiştir.

Burada yapılması gereken bir an önce üst yargının verdiği kararların dikkate alınarak, kayıp kaçak oranlarının makul seviyelere indirilmesi için elektrik dağıtım firmalarının altyapı çalışmalarına ağırlık vermesi gibi tedbirlerin alınmasıdır.

44. Madde:

COVID-19 pandemisi gerekçesi ile bile olsa, kamusal kaynakları uzun yıllara yayılan sürelerde kullanan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerin oluşturduğu kamu zararlarını göz önüne almadan, şirket teminatlarının olduğu gibi iade edilmesi kamu zararına yol açmaktadır.

Bu madde COVID-19 sürecinde olumsuz etkilenen şirketlere yönelik yapılan bir maddedir. Lakin teminatları verilecek olan şirketlere doğrudan teminatlarının verilmesi doğru bir şey değildir. Çünkü bu süreci fırsata çeviren birçok şirket de vardır. Bu şirketlerin bilançolarına bakılarak, süreçler ciddi bir şekilde incelendikten sonra teminatlarının verilmesi gerekmektedir.

Teminatların direk verilmesi halinde, şirketin daha önce kamuya verdiği zararların telafisi olmayacak durumların bedeli kime çıkarılacaktır? Kesinlikle şirketler ciddi bir denetime tabi tutulmadan teminatları verilmemelidir. Aksi durumda faturanın kamuya çıkarılacağı endişesi haklı bir kaygı olacaktır.

Ali Kenanoğlu
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Sanayi Ticaret Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'nda görüŖülen Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine Muhalefet Şerhimiz aŖaęıda sunulmuŖtur.

Kanun teklifi kapsamındaki düzenlemelerle 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda, 3213 sayılı Maden Kanununda, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda, 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununda, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İliŖkin Kanunda, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda ve 6360 sayılı On Dört İlde BüyükŖehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükümünde Karamamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Elektrik Piyasası Kanunu son 7 yılda 9 kez deęiŖtirilmiŖtir. Yenilenebilir Enerji Kanunu ise son 15 yılda 5 defa değişikliğe uğramıŖtır. Bununla birlikte yapılan düzenleme ile 9 yıl evvel kapatılan Elektrik İŖleri Etüt İdaresi'nin adı deęiŖtirilmekte, 7 yıl evvel yapılan güneş enerjisi ihalesine dair karar bu kanun teklifi ile alınmakta, 13 yıl önce yapılan rüzgar enerjisi baŖvurularına dair düzenleme yapılmaktadır. Bu durumun özeti yasal düzenleme değil, sorumsuzluk itirafıdır. İlgili Kanunlarda defalarca değişiklik yapılmasına rağmen, 9 yıl önce kapatılmıŖ bir kurumu unutmak, 600 MW'a yakın kazanılmıŖ güneş enerjisi projesini yatırıma çevirmemek ve 70 bin MW'tan fazla baŖvuru arasından sıyrılan rüzgar enerjisi projelerine iŖlem yaptırmamak kabul edilir bir yaklaŖım değildir.

Bu kanun teklifi de iktidar partisinin sıklıkla baŖvurduęu ve artık yasama sürecinin olağan iŖleyiŖi haline getirdiği torba kanun yaklaŖımı ile çok sayıda farklı konuyu düzenlemeyi amaçlamaktadır. 2002 yılından önce TBMM gündemine yalnızca bir kere torba yasa gelmiŖken, bu sayı özellikle 2010 yılından itibaren hızla artmıŖtır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesiyle birlikte kanun tekliflerinin neredeyse tamamı torba yasa anlayıŖıyla Meclis gündemine gelmektedir. Torba yasa sayısındaki artış ile demokrasimizdeki gerileme ve otoriterleŖme eğilimindeki artış arasında paralellik olması dikkat çekicidir. Torba yasa uygulamalarının yasama erkinin yetki ve itibarını aŖındırırken demokrasimizi tehdit eden anti-demokratik bir araç haline de gelmiŖtir.

Kanun teklifine ilişkin olarak alt komisyonda yapılan görüşmelerde katılımcılığın oldukça sınırlandırıldığı, çok sesliliğin kısıtlandığı, yeterli tartışmanın olmadığı bir komisyon süreci uygulandığı görülmektedir. Görüşmelere katılan sivil toplum kuruluşları, kapsayıcılıktan uzak bir yaklaşımla belirlenmiştir. İnsan hayatını ve çevreyi bu kadar yakından ilgilendiren düzenlemelerin sivil toplum kuruluşlarının, sektör açısından çok olumlu düzenlemeler olduğu yönündeki değerlendirmeleri tutanaklarda yer almaktadır. Düzenlemelerin, çevre ve doğa üzerindeki, insan sağlığı üzerindeki yansımalarını ele alan herhangi bir değerlendirme, yaklaşım Komisyonunda dile getirilememiştir.

Alt komisyon toplantısına katılan STK'ların; TOBB, TÜSİAD, Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği (TÜREB), Jeotermal Elektrik Santral Yatırımcıları Derneği (JESDER), Elektrik Üreticileri Derneği (EÜD), Makine Mühendisleri Odası (MMO), Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), Türkiye Madenciler Derneği, Hidroelektrik Santralleri Sanayi İş Adamları Derneği (HESİAD), Güneş Enerjisi Yatırımcıları Derneği (GÜYAD), Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği (ELDER), Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR) ve Petrol ve Doğal Gaz Platformu Derneği (PETFORM) olduğu görülmüyor. Şirketlerin temsilcisi diyebileceğimiz bu STK'lar dinlenmiş, şirketler lehine; detaylı bir teklif hazırlanmış, eksiklikler iyi düşünülmüş, şirketlerin sorunlarına çözüm bulunmaya çalışılmıştır. Fakat bu kanun teklifinin diğer muhatapları halk ve çevre sağlığının göz ardı edildiği, vatandaşların sorunlarına çözüm aranmadığı, sorunlarının dinlenmediği görülmektedir. Ayrıca doğa ile ilgilenen -TEMA gibi-STK'lardan ve ekoloji gibi alanlarda çalışan akademisyenlerden, uzmanlardan yeterince görüş alınmadığı gelen itiraz ve eleştirilerden anlaşılmaktadır. Elektrik piyasası ile ilgili bir kanun teklifinde halkımızın öncelikle elektriğe kolaylıkla erişimi, daha sonra da ucuz erişimi sağlanmalıdır. Elektrik dağıtım şirketlerinin altyapı tesis etmenin masrafından uzak durduğu, yalnızca var olan altyapıyı kullanarak elektrik sattıkları ortadadır. Elektrik dağıtım şirketlerince özellikle hat ve trafo maliyetleri yüksek olduğu için birçok bölgeye elektrik sağlanmamakta, elektrik dağıtım şirketleri fatura dağıtım şirketi gibi hareket etmektedir. Bu durumun etkisini özellikle AB Uyum Yasaları çerçevesinde hayvan ahırlarını yerleşim yeri dışına çıkarmak zorunda kalan süt üreticilerimizi çok olumsuz etkilemektedir. Ürettikleri sütleri derhal klimalı ortama koymak zorunda olan üreticilerimize elektrik sağlamakta nazlanan şirketlerle tarımı nasıl desteklemiş oluruz? Bu gibi konular maalesef büyük ölçüde elektrik dağıtım şirketlerinin insafına bırakılmış durumdadır.

Ayrıca çiftçilerimizin aylık gelir elde etmemesi fakat aylık olarak elektrik faturası ödemek zorunda kalması da, elektrik dağıtım şirketlerinin uygulamalarının yarattığı

olumsuzluklardandır. Devlet, elektrik dağıtım işi özelleştirilmeden önce çiftçinin türünden kazandığı gelirden elektrik faturasını tahsil etmekten, aylık olarak fatura ödeme yükümlülüğü çiftçilerimizi borca sürüklemektedir.

Ayrıca elektriğe erişimden sonra, ucuza erişim de önemlidir. Kanun teklifinin 23'nci maddesinde verilen tablo gösteriyor ki dünyada kilovatsaati 2 sent olan güneş enerjisi ihalesi, bizde 7,3 sent. Burada akla gelen ilk soru “Avrupa ülkelerinden, Amerika'dan farklı ne yapılıyor ki bu kadar pahalı alıyoruz?” olacaktır. Yapılan ve bu bedelin ortaya çıkmasına sebep olan farklı faaliyetler kanun teklifi sahiplerince belirtilmelidir.

Bu kanun teklifi esasen şu hususlar üzerine hazırlanmıştır:

- 6183 sayılı Kanun'un 22/a bendi kapsamında 18 ayrı konuda talep edilen "Borcu yoktur." belgesinin bazı durumlarda aranmaması yoluyla, madencilik sektörünün muhatap olduğu bürokratik süreçlerinin azaltılması kılıfı altında, maden şirketlerinin devlete olan borçlarına göz yumulması sağlanmaktadır. Borcunu ödemeyene kolaylık göstererek âdeta borcunu ödeyenler cezalandırılmaktadır. Bu da adaletsizlik duygusu yaratmaktadır.
- Havaya çeşitli kimyasal ve zehirli gazları salan, araba lastiği yakarak elde edilen enerji yenilenebilir enerji sayılmaktadır. Alt Komisyondaki görüşmeler sırasında bu konuda sivil toplum kuruluşlarının ortaya koyduğu itirazlar görmezden gelinmektedir.
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destek Mekanizmasının (YEKDEM) kapsamı genişletilerek Karadeniz derelerinde ekolojik yıkımlara ve sel felaketlerine neden olan nehir tipi hidroelektrik santrallerinin sayısının artmasının önü açılmaktadır.
- Petrol türevi ürünleri yakmak, fosil yakmaktır. Kanun teklifi ile, yenilenebilir enerji desteklerinin, fosil dışı yakıtları çeşitlendirmek için verildiği gerekçesi unutulmuştur.
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan şirketlerin ülkemizde kuracağı ve Türkiye Cumhuriyeti kanunlarından muaf tutulacak yeni işletmelerin Cumhurbaşkanı kararıyla kurulabilmesi sağlanmaktadır.
- Enerji yatırımları için gereken taşınmazların kamu yararı kararı olmaksızın istimlak edilmesinin önü açılmaktadır.
- Ekolojik yıkımlara yol açan; havayı, su kaynaklarını ve tarım alanlarını kirleten HES, JES ve RES yatırımlarının sayısının artırılmasına yönelik düzenlemelere rağmen bu yatırımların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik hiçbir düzenleme yapılmamaktadır.

- Bütün düzenlemelerde yatırımların daha hızlı şekilde hayata geçirilmesini amaçlayan değişiklik yapılmakta ancak sadece enerji ve maden şirketlerinin çıkarları gözetilerek bu süreçte ortaya çıkabilecek istismak mağduriyetleri, vergi kayıpları, insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkiler gibi çok sayıda yan etki görmezden gelinmektedir.
- Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA), maden şirketlerinin bir birimi gibi çalışması sağlanmaktadır.

Kanun teklifinde de geçen ve dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta; “kayıp/kaçak” ifadesidir. “Kaçak” tabiri doğru değildir, hatalıdır. “Kaçak” olarak belirtilen ifade aslında “çalıntı”dır. Bu durumun kaçak kullanım olarak değil, hırsızlık olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Devletin de tedbiri öyle almasını, hırsızlığın üstüne gitmesini ve bunu “kayıp/kaçak” olarak görmeyi bırakıp çalıntı bedelini halka ödetmemesi gerekmektedir. Mevcut durumda elektrik dağıtım şirketlerinin kaçak kullanımı önlemek için kullanılan önlemler ve düzenlemelerin yetersiz olduğu aşikardır.

Kayıp kaçak oranı, üretilen elektriğin iki farklı biçimde kaybını tanımlamaktadır: Teknik kayıp ve teknik olmayan kayıplar.

Teknik kayıp elektriğin üretildiği noktadan dağıtım şebekelerine iletilmesi sırasında yüksek gerilim hatlarında yaşanan kayıptır. Türkiye'de iletimde yaşanan kayıp oranı uluslararası seviyelere yakındır.

Teknik olmayan kayıp ise, dağıtım bölgesinde tüketiciler tarafından kaçak elektrik kullanımına ilişkin kayıptır. Kısaca, tüketilen elektriğin faturasının ödenmemesidir veya tahsil edilmemesidir. Kayıp kaçak oranının bu kadar yüksek olmasının sebebi yasadışı yollarla elektrik tüketimi yapılmasıdır.

Asıl önemlisi faturasını düzenli ödeyen vatandaşımıza yansıyan kayıp kaçak bedelinin, elektriğin ulaştırılmasına dair dağıtım, iletim benzeri hizmetlerin bedellerinden de daha fazla olmasıdır. Dağıtım şirketleri, kaçak kullanımı, “çalıntı” elektrik kullananlara para cezası uygulayarak önlemeye çalışsa da bu yöntem etkili olmamaktadır. “Kaçak” kullanım yapanlara verilen para cezalarına ek olarak yüksek kayıp kaçak oranını dengelemek adına tüm abone gruplarından her ay kayıp kaçak bedeli alınmaktadır.

İktidar, 2013 yılında çıkardığı 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile kayıp ve kaçakların 31.12.2015 tarihinden sonra geçerli olmak üzere bölgesel bazda faturalara yansıtılacağını hükme bağlasa da, elektrik dağıtım firmalarının kayıp-kaçakları önleyememesi

ve alacaklarını tahsil edememesi nedeniyle bu süre yine kanuni bir değişiklikle 31.12.2020 tarihine uzatılmıştır.

Oysa TEDAŞ özelleştirilirken ve Kanun çıkarılırken hedef, kayıp- kaçak oranlarının azaltılması, tüketicinin korunmasıydı. 2013 yılında çıkan 6446 sayılı Kanunun, Elektrik Piyasasında Uygulanacak Fiyat Eşitleme Mekanizması Hakkında Tebliğ’inin “Amaç” başlıklı 1. Maddesinde de bu husus açıkça belirtilmişti:

“Bu Tebliğin amacı tüketicilerin, dağıtım şirketleri arasındaki ve düzenlemeye tabi faaliyetleri açısından görevli perakende satış şirketleri arasındaki maliyet farklılıkları nedeniyle var olan fiyat farklılıklarından kısmen veya tamamen korunmasına ilişkin fiyat eşitleme mekanizmasının düzenlenmesidir.”

Ancak, tüketicinin korunması bahanesiyle TEDAŞ’ın parça parça özelleştirilmesi göstermiştir ki, enerji dağıtım şirketleri kaçak elektrik kullanımı ile mücadele başarısız olmuş, zararlarını tazmin için iktidara başvurmuşlardır.

Dağıtım şirketlerinden gelen talep, bu sürenin uzatılması yerine, bölgesel zararın tüm ülke geneline sürekli yayılması üzerinedir ki, Hükümet, bu konuda vatandaşın değil, dağıtım şirketlerinin yanında olduğunu bu kanun teklifi ile göstermiştir. Kısacası vatandaşımız, başkaları tarafından kaçak olarak kullanılan, faturası ödenmeyen elektrik bedelini süresiz olarak ödemek zorunda bırakılacaktır. Bu durum adil olmadığı gibi, suçu ve suçluyu ödüllendirmekle eş anlamlı, faturasını zamanında ödeyen vatandaş cezalandırmaktır.

Dikkat çekilmesi ve üzerinde durulması gereken bir diğer durum ise doğaya verilen zararlardır. Yıllardır ülkemizdeki doğal yaşam alanları; maden, santral gibi gerekçelerle ve hesapsız uygulamalarla talan edilmekte, tarım arazileri zarara uğratılmaktadır. Bu alanlar, dünyanın hiçbir yerinde plansızca hareket edilebilecek konular değildir. Bu alanlara verilen zararın telafisi zordur ve bundan yalnızca şimdi değil gelecek de etkilenir.

Kısacası bu kanun teklifinin muhataplarından biri olan şirketler için önemli adımlar atılmış, sorunlarına çözüm getirmek için teklifte bulunulmuştur. Fakat bu kanun teklifinden önemli ölçüde etkilenecek olan vatandaşlarımız ve doğa yeteri kadar düşünülmemiştir. Halkımızı, doğayı ve geleceğimizi de ilgilendiren bir düzenlemenin daha detaylı ve düşünülmüşü ve bu alanlarda faaliyet gösteren kişi ve kurumların fikirlerine yeterince başvurularak yapılması gerekmektedir.

Komisyon’a sunulan “Genel Gerekçe”de öncelikli hedefler;

“Sürekli enerji”, “sürdürülebilir enerji”, “çevre ile uyumlu enerji”, “kaliteli enerji”, “güvenli enerji”, “düşük maliyetli enerji”, “kaynak çeşitlendirilmesi”, “yerli ve yenilebilir kaynaklara dayalı enerji”, “israfi azaltan uygulamalar” olarak sıralanmıştır.

Ancak, uygulamada bunların neredeyse hiçbiri görülmemektedir. Böyle olunca da, Kanun değişikliğindeki esas hedefin başka başka hususlar olduğu şüphesi ortaya çıkmaktadır. Çünkü, özellikle “Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sistemi”ne geçildikten sonra, enerji politikalarında yukarıda sayılanların çoğunun uygulanmadığı, palyatif ve grup/şirket odaklı çözümlere gidildiği görülmektedir.

Zira;

- Elektrik enerjisi faturaları ödenemez hale gelmiştir. Dünya’da 2cent/kWh’a güneş ihalesi yapılırken, yönetmelik ile ülkemizde 7.3 \$cent/kWh ile hibrit uygulaması çıkarılmıştır. Benzer şekilde, yetkisi olmadığı halde, “Cumhurbaşkanı” tarafından, YEKDEM 6 ay daha uzatılmış, belli şirketlere çok yüksek fiyatlardan, 10 yıllık alım garantileri verilmiştir. “Düşük Maliyet” kavramının içi boşaltılmış, yandaşa destek, hep destek kavramı benimsenmiştir.
- Çevre kavramı ise, iktidar için içi boş bir söylemdir. Ülkenin her yerinde, kontrolsüz ve güç kullanarak yatırımlar yapılmak istenmektedir. Bu yöntem acilen terk edilmelidir. “ÇED Gerekli Değildir” uygulaması yürürlükten kaldırılmalı, tüm projeler için ÇED ve Halkı Bilgilendirme Toplantısı zorunlu hale getirilmelidir.
- Dünya’nın terk ettiği Kömüre Dayalı Termik Santral Projeleri, acilen durdurulmalı, ülkenin elektrik enerjisi ihtiyacı arz/talep projeksiyonu çerçevesinde, yeniden masaya yatırılmalıdır. Avrupa Birliği’nin almış olduğu “Yeşil Mutabakat” (Green Deal) kararı kapsamında, tüm enerji politikaları, halkın ve STK’ların da katılımıyla, ivedilikle tartışmaya açılmalıdır.
- Ülkemizde “Enerji Arz Güvenliği” sorunu yoktur. Ülkemizde, “Enerji Yönetim” ve “israf” sorunu vardır.
- 5686 sayılı Kanunda yapılan değişiklik kapsamında, jeotermal santralleri usulüne göre çalıştırmayıp, çevre zarar veren şirketlere verilecek cezalar artırılmalı, cezalar arasına Üretim Lisansı’nın askıya alınması da eklenmelidir.
- 5346 sayılı kanunda yapılan değişiklik, bu TORBA yasanın en vahim maddesidir. Lisanssız elektrik enerjisi üretimi iktidar döneminde, büyük bir istismara konu olmuş, 200 kW olan ilk kanun maddesi, önce 500 kW, sonra 1000 kW yapılarak, iktidara yakın bürokrat, siyasetçi ve iş adamları tarafından, büyük bir rant kapısına dönüştürülmüştür.

Şu anda 7000 MW'a kadar çıkmış olan bu tesislerin kurulu gücü, yaklaşık 7 milyar dolarlık yatırım demek olup, 1.5 milyar dolarlık bir lisans pazarı yaratılmış ve bu üçgen tarafından bu RANT, kamu payı / geliri alınmaksızın, yağmalanmıştır. Şimdi getirilen düzenleme ile de, Lisanssız faaliyete ikinci bir dönem kazandırılmaya çalışılmakta, daha da kötüsü, Cumhurbaşkanı üzerinden yapılmaya çalışılmaktadır. Oysa, yapılması gereken, Lisanssız üretim tesisi sahiplerine, Lisans ihalelerinde oluşan FİYAT dikkate alınarak, bedeli mukabili LİSANS verilmesi ve serbest piyasa kapsamında da elektrik enerjisi ticaretine geçmelerine izin verilmesidir. Konuyu Cumhurbaşkanı'na bağlamak, yani bir destek mekanizması vermek, hem geçmiş hataların üstünü örtmek, hem yeni bir RANT yaratmaktır. Son olarak, bu düzenleme teklifi de göstermektedir ki, Cumhurbaşkanı, yetki aşımı yaparak, YEKDEM'i 6 ay süreyle uzatmıştır ve bu uzatma da bir kamu zararı oluşturmuştur.

- 6446 sayılı Kanunda yapılan değişiklik ile özellikle Lisanssız elektrik enerjisi üretimi konusundaki geçmiş hataların üzeri örtülmeye çalışılmaktadır. Oluşan Kamu zararı, bir an evvel, telafi edilmeli, çatı GES hariç, arazi tipi lisanssız santrallere bedeli karşılığı, lisans verilmelidir.
- 6446 sayılı Kanunda yapılan bir diğer önemli değişiklik de Lisans Sonlandırma hakkı verilmesidir. Adaletten uzak, kamu zararı oluşturan bu uygulamaya bir son verilmelidir. Hükümete yakın bir şirketin “Kömür Santrali” kurmak için almış olduğu “Üretim Lisansı”nı sonlandırabilmek için Kanun maddesi düzenlemek yerine, “Teminat Mektubu” irat kaydedilerek, kamuya gelir yazılmalıdır.

MADDELER ÜZERİNE GÖRÜŞLER:

MADDE 1- Teklif edilen madde ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa eklenmesi öngörülen ek 1 inci madde kapsamındaki devirlerin katma değer vergisinden istisna tutulması öngörülmektedir. Devletin vergi kaybı olduğu için maddenin getirdiği düzenleme doğru değildir. KDV'den neden vazgeçildiği, madde gerekçesinde belirtilmemiştir.

MADDE 2- Teklif, 3213 Sayılı Maden Kanununun 13 üncü maddesi birinci fıkrasının beşinci cümlesinde ve 6183 Sayılı Kanunda değişiklik yapmaktadır. Düzenlemenin “Madencilik Sektörüne” doğrudan bir katkısı olmayacaktır.

MADDE 10- Teklif, 4646 Sayılı Kanuna Ek Madde 1’i eklenmiştir. Teklifin 10 uncu maddesinin getirdiği ek madde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük ehemmiyet arz eden faaliyetlerini etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilgili şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanlığı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanması; kurulacak şirketlerin yurt dışındaki şirketlerin her türlü haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınır ve taşınmazlarını, personellerini vb. yapılacak protokollerle devralabilerek faaliyet göstermesi ve devir sonrası yurt dışındaki şirketlerin Türkiye’deki şubelerini kapatması amaçlanmaktadır.

Komisyon görüşmeleri sırasında, bu şirketlere yönelik denetim mekanizmasının nasıl işlediği ve/veya işleyeceği sorusu dile getirilmiş ancak net cevap alınamamıştır. Komisyona bilgi veren Enerji Bakanlığı yetkilisi, bu şirketlerin şu an doğrudan denetlenmediği, ilgili olduğu KİT kuruluşu üzerinden dolayı bir denetime tabii olduğu bilgisini vermiş, denetimsizliği bir şekilde itiraf etmiştir.

MADDE 11- Teklif ile 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesini değiştirilmektedir. Bahsi geçen maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde yer alan “ithalat yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımları,” ibaresi “yapılacak her türlü doğal gaz alımları,” şeklinde değiştirilmiştir. Değişikle sadece sıvılaştırılmış doğal gaz ithalatı değil, tüm doğal gaz ithalatı Kamu İhale Kanunu dışında bırakılmaktadır. Madde kapsamındaki düzenleme, serbest piyasa kurallarını olumsuz etkileyebilecek şekilde de kullanılabilir. Gerekçede tanımlanan husus, madde kapsamında belirtilmemiş, dönemsel kısıt getirilmemiştir. Bu kapsamda, Kamu İhale Kanunu Madde 2-b kapsamındaki kuruluşlardan biri olarak değerlendirilen BOTAŞ’ın doğal gaz alımlarında ihale usulü dışında bir usul kullanması kayırmacı politikaların zeminini geliştirecektir.

MADDE 13- Maddede geçen “Biyokütle” tanımından “atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan” ifadesi çıkarılmalıdır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılan Atık Yönetimi Yönetmeliğine göre atıklar “tehlikesiz”, “tehlikeli” ve “tehlikeli olması muhtemel” şeklinde gruplandırılmıştır. Yine aynı yönetmelikte biyolojik orijinli atıkların bir bölümünün atık sınıfından çıkarak “biyokütle” olarak tanımlanabilmesi için bazı kalite standartlarına uygunluğunun belgelenmesi gerektiği, bu atıkların elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımının

mümkün olmasının koşulunun Atık Yönetimi Yönetmeliği ile getirilen bütün yükümlülüklere uyulması ile mümkün olduğu belirtilmiştir. Atık Yönetimi Yönetmeliğinde atık lastik işlenmesinden kaynaklanan atıklar “tehlikeli/ tehlikeli olması muhtemel” olarak tanımlanmıştır. Bu durum bu yönetmeliklerin çelişmesi anlamına gelmektedir.

Yine 13. maddenin “Biyokütle” tanımında geçen “belediye atıkları(çöp gazı dâhil)” ifadesi de genel bir kavramdır, muğlaklık giderilmelidir. Ayrıca “çöp gazı” ifadesi yerine “belediye atıklarının metanizasyonu sonucu oluşan gaz” şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.

MADDE 14- 1.fıkra: Fıkra kapsamındaki düzenleme TBMM tarafından yapılmalıdır, Cumhurbaşkanı’na yetki verilmesine gerek bulunmamaktadır. Ekli cetvel kapsamındaki teşvikler, ETKB tarafından, sektör temsilcileri ile görüşülerek hazırlanmalı ve TBMM’ye sunulmalıdır. Komisyon ve Meclis yetkilerinin Cumhurbaşkanı’na devri gerekmemektedir. Kaldı ki, Cumhurbaşkanı, TBMM yetkisi dahilinde olan YEKDEM uzatımını, yetkisi dahilinde olmadığı halde, YEKDEM’i 6 ay süreyle uzatmak suretiyle, uygulamayı sakatlamıştır.

2.fıkra: Lisanssız üretim faaliyeti, amacı dışında kullanılmış ve büyük bir RANT doğmuş ve paylaşılmıştır. Yeni projeler için de, bunun önüne geçilmelidir. Önceki düzenlemede yer alan, “kendi ihtiyacı için kuracağı” benzeri ibare yeniden düzenlemeye konmalı ve “Lisanssız kuracak tesisin elektriksel kurulu gücünün en fazla %10’u üzerinde bir tesis kurabilecek şekilde” izin verilmelidir. 10 yıllık alım garantisi verilmemelidir. Eski projeler ile bundan sonraki Lisanssız üretim tesisleri AYRI AYRI düzenlenmelidir. Cumhurbaşkanı inisiyatifine gerek kalmamalıdır.

3.fıkra: Düzenlemeden, yalnızca nehir tipi HES’ler yararlandırılmalı, rezervuar alanı bulunanlar kapsam dışı bırakılmalıdır. Uygulamada sorun yaşanacağı düşünülür ise, sınır olarak, 1km2 belirlenmelidir.

4.fıkra: Düzenleme gerek kanun tekniği ve gerek uygulama açısından hatalıdır. Öncelikle, 1 Ocak 2021 sonrası dönem için düzenleme yapılmalıdır, zira Cumhurbaşkanı’nın 6 ay süre uzatım yetkisi yoktur.

Türk Lirası teşvik uygulaması sonuç vermeyecektir.

Fiyatlar, Cumhurbaşkanı’nın inisiyatifine bırakılmamalı, TBMM’de düzenlenmeli ve yayımlanmalıdır. YEKDEM’in başarısı da, belirsizlik içermemesi özelliğiyle, buradan gelmektedir. Önceki kanun metninde yer alan ve hatalı olduğu vurgulanmasına rağmen

düzenlemeye konan “31 Ekim” ibaresinin Kanun’dan çıkartılması doğru olmuştur ancak eklenen bu fıkra ile yeni belirsizlikler gündeme gelmiştir.

Esas itibarıyla, bu madde büyük ehemmiyet teşkil etmektedir. Maddenin, ETKB tarafından değil Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlendiği izlenimi edinilmektedir. Mevcut madde üzerinde yapılan değişiklik, teknik olarak hatalı olup, uygulamada da sorunlara sebebiyet verecektir. Bu madde, yeni bir madde olarak düzenlenmeli ve Kanuna eklenmelidir.

7.fıkra: Hibrit düzenlemesi olarak adlandırılan ve hali hazırda yönetmelik ile yapılan uygulamanın Kanun kapsamına alınması doğru olmuştur. Ancak, verilecek teşvik niteliğindeki uygulamalara bu fıkra veya madde kapsamında değinilmelidir. Zira, EPDK tarafından çıkartılan yönetmelik düzenlemesi hatalıdır. EPDK, yetki aşımı yaparak, yönetmelik ile “Teşvik” düzenlemesi yapmış, ilave enerji yatırımına ihtiyacın olmadığı bir dönemde, mevcut yatırımlara, yüksek fiyattan teşvik vererek, KAMU ZARARINA neden olmuştur. EPDK’nın bu uygulaması İVEDİLİKLE DURDURULMALIDIR. Hibrit uygulamasının “ilave” teşviğe de ihtiyacı bulunmamaktadır.

9.fıkra: Bir yenilenebilir enerji tesisi, yıllık 8760 saat çalışamaz. Düzenleme teknik olarak hatalıdır. Yılın 365 günü, günün 24 saati faal olabilen bir yenilenebilir enerji tesisi günümüz teknolojisinde yoktur. Bu düzenleme ile ETKB’nin ne amaçladığı anlaşılamamıştır. Hibrit teşvikler ile gelecek ilave üretimlerin sisteme kazandırılması, elbette ki mümkündür. Ancak bu, ilave SAYAÇ tesis edilerek veya yalnızca iç ihtiyaç kadar bir tesis kurularak yapılmalıdır. Aksi takdirde, yine KAMU ZARARI oluşacaktır. Düzenlemenin, AKP’ye Cengiz Holding’in bir HES projesi için yapıldığına dair endişelerimiz mevcuttur. Bu nedenle düzenleme madde kapsamından çıkartılmalıdır.

Son fıkra: Çok geniş kapsamlı ve muğlak bir ifadenin, bu tür yatırımları olumsuz etkileyeceği muhakkaktır. Düzenleme madde kapsamından çıkartılmalıdır.

MADDE 15- Düzenleme tamamen hatalıdır, hakkaniyetten uzak ve kamu zararı oluşturacak boyuttadır. Bilindiği üzere, iktidar lisanssız elektrik üretimini, amacı dışında bir noktaya getirmiş, bir ampul için, en yüksek destekleme fiyatı olan 13.3 cent/kWh fiyattan, 1milyonWatt alım garantisi verilmiştir. Öte yandan Ekim 2020 döneminde yapılacak lisanslı güneş yarışmaları için ise 3.8 cent/kWh tavan fiyat üzerinden eksiltme yapacağını ilan etmiştir. Peki, Lisanssızlar için getirilen bu düzenleme neden yapılmıştır? Bu sorunun cevabı, bu alım garantisinden faydalananlardır: Yaklaşık 1 milyar dolarlık Lisans pazarı oluşturulmuş, bu sayede de vergisiz servet aktarımı gerçekleştirilmiştir. Teklif edilen düzenleme maddesi ile, bu

usulslüzlüğün üzeri örtülmeye çalışılmaktadır. Oysa yapılması gereken, bedeli mukabili, bu şirketlere Lisans vermek ve 10 yıl dolduktan sonra da, serbest piyasada faaliyetlerini sürdürmelerini sağlamak, Cumhurbaşkanı'nı bu işlere karıştırmamaktır. Unutulmamalıdır ki, yaklaşık 7,000.-MW'ı bulan Lisanssız Üretim Tesisleri için, 10 yılda, yaklaşık olarak 17 milyar dolar ödeme yapılacaktır ve bu ödeme doğrudan elektrik faturalarına yansacaktır. Görüldüğü gibi KAMU ZARARI çok açıktır ve Köprü – Şehir Hastanesi gibi yatırımları bile geride bırakacak bir düzeydedir. Bu nedenle, madde yeniden düzenlenmelidir. Geçici madde ile, mevcutlar, yenilerden ayırt edilmelidir.

MADDE 20- Kanun teklifinin gerekçesinde de açıkça belirtildiği üzere bu madde düzenlemesi ile kanun geriye doğru işletilmiş olacaktır. Biten yarışmanın şartları uluslararası hukuka aykırı olarak 3 yıl sonra geriye dönük olarak değiştirilmektedir. Kanunun geriye doğru işletilmesinde hiçbir kamu yararı yoktur. Kanunun geriye doğru işletilmesi ulusal ve uluslararası yatırımcının gözünde ülkemizin itibarını zedeleyecektir. Bundan sonra kimse geçerli mevzuata bakarak yatırım kararı alamaz.

Bu madde aynen yasalaştığı takdirde yarışma tarihinde yürürlükteki kanunlara bakarak, eksi teklif veren, hak kazanarak Ön Lisans almış, Lisans almak üzere olan 2373MW gücündeki RES projesi ekonomik olarak yapılamaz hale getirilmiş olacaktır.

Ek(II)sayıli cetvel RES üretiminde yerli aksam kullanmayı teşvik etmekte, dolaylı olarak bu konuda üretim yapan yerli ve milli RES sanayii desteklenmektedir. Eksi teklif veren şirketler Ek(II)sayıli cetveldan faydalanamazlarsa bundan en çok yerli ve milli RES sanayisi etkilenecektir. Yeni yeni güçlenmeye başlayan yerli ve milli RES sanayicisi önemli bir Pazar kaybına uğrayacaktır. Yabancı firmalar ucuz kredi imkanı sağlayarak bu pazarı kendi ülkelerine çekebilirler.

MADDE 29: Düzenlemenin gerekçesinde, 2886 sayılı kanunda taksitlendirme olmaması nedeniyle son yıllardaki ihalelere katılımların düşük olduğu belirtilerek sahaların taksit imkânı sağlanarak ihale edilmesi öngörülmektedir.

JES'lere ilişkin yaşanan sorunların başında tesislerin denetimsizliği ve işletmecilerin maliyet kaygısıyla çok önemli bir takım hayati tedbirleri almaması gelmektedir. JES yatırımları, karayolu ya da park ve bahçeler ihaleleri ile aynı şekilde değerlendirilip, ihaleyi kolaylaştırıcı yöntemlerle potansiyel "alıcıları" artırmayı amaçlayan bir bakış açısıyla değerlendirilemez.

Mevcut JES'lerin denetimsizliği nedeniyle Aydın ve Manisa başta olmak üzere pek çok yerde insan sağlığı, tarım, hayvancılık ve turizm gibi pek çok alanda insani ve ekonomik riskler mevcuttur ve bu tehditler giderek artmaktadır.

Türkiye'nin toplam elektrik üretiminin yüzde 1'inden az bir hasıla uğruna, halk sağlığı ve tarımsal üretimi tehdit altına alınmaktadır. Buna bir de taksitlendirme kolaylığı sağlanarak mali gücü yetersiz firmaların da sektöre girmesi riski eklendiğinde yatırımların sağlanması gereken asgari emniyet ve tedbir koşullarını ekonomik olarak kaldıramayacak firmaların JES tesisi kurmasının önu açılacak, böylece risk ve tehditler artacaktır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) desteğiyle JES'lerin Büyük Menderes Havzası üzerindeki etkilerinin çeşitli boyutlarıyla ele alınmasını amaçlayan bir proje gerçekteşmektedir. Geçtiğimiz aylarda, bu projenin taslak etki değerlendirme raporu kamuoyuyla paylaşılmıştır. Finansman modeli ve amacı itibariyle, objektifliğini yaralayan kısıtlara ve yetersizliklere rağmen bu proje kapsamında hazırlanan raporda bile, çok vahim bir takım risk ve tehditler, bilerek ya da bilmeyerek ortaya koyulmuştur.

Raporun 74. sayfasında proje sahasında yer alan JES'lerin en hassas bölgeler üzerinde yer aldığı açıklanarak, Menderes ve Gediz havzasındaki hassasiyet yüksekliği vurgulanmıştır.

Proje bölgesinde elde edilen mevcut ölçümler, partikül madde açısından sınır değerlerin yer yer aşıldığını göstermektedir. Raporunda, JES kaynak kullanımında ortaya çıkan yoğuşmayan gazların hava kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yarattığı kabul edilmiştir.

JES'lerin “Sızıntı, deşarj, sondaj çamurunun kontrolsüz dökümü, JES tesislerinin sondaj, test, inşaat ve uygulama aşamalarında...” toprak kalitesinde bozulma görülebildiği ifade edilmiştir. Rapora göre jeotermal akışkan sızıntıları, sondaj çamuru ve kontrolsüz akışkan deşarjı yerüstü su kaynaklarında etki oluşturabilecek en önemli faktörlerdir. Raporunda ayrıca jeotermal kaynak kullanım faaliyetlerinin bölgede flora, fauna ve biyoçeşitliliğe olumsuz bir etkisinin olmasının mümkün olduğu vurgulanmıştır.

Rapor, JES'lerin tarımda kalite ve verim düşüklüğüne neden olduğunu da belirterek, “Proje bölgelerindeki tesislerden salınan buharın bölgenin nem miktarının artmasına sebep olduğu ve bunun da yetiştirilen ürünlerin kalite ve verimliliğini olumsuz etkilediği düşünülmektedir.” İfadeleri kullanılmıştır.

Ayrıca “JES işlemlerinin sıcaklık ve debi değerlerine bağlı olarak, düşük şiddetli sismik aktivite gözlenebilir.” İfadeleri kullanılarak JES’lerin neden olabileceği deprem riski de ortaya koyulmuştur.

JES tesislerinin olumsuz etkileri burada belirtilenlerle sınırlı değildir. Bu yüzden JES yatırımlarında hızlı hareket etmek ve potansiyel yatırımcı havuzlarını genişletmek yerine bu yatırımların daha sıkı denetlenmesini sağlayacak düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Bu nedenle maddedeki taksitlendirme imkânı, jeotermal sera ve ısınma amaçlı tesisler ile sınırlandırılmalı, özellikle JES yatırımları için taksitlendirme imkânı sağlanmamalıdır.

MADDE 36- Teklifte yapılan değişiklik ile elektrik dağıtım şirketlerinin denetim konusu düzenlenmekte, denetimde yetkili kurum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın bu yetkisini devredebilmesine imkan sağlanmaktadır. Bu konuda bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu muhakkaktır. Ancak bu fıkra uygulama açısından hatalıdır.

Öncelikle, Lisanssız faaliyet, usulüne uygun yapılmış ise, Bakanlık tarafından incelenmesine gerek duyulmayacak kadar küçük bir işlem olup, bölgesindeki Dağıtım Şirketi tarafından yerine getirilmelidir. Mevcut öneri gereksiz bir bürokrasi oluşturmaktadır.

Elektrik Dağıtım Şirketlerinin denetimi ise, yetki devri yapılmaksızın, Bakanlık tarafından gerçekleştirilmelidir. Bakanlık, oluşturacağı heyete, istediği kurumdan (EPDK dahil) uzman alabilmelidir. Denetim faaliyetinin masrafları ise, ilgili Dağıtım Şirketine fatura edilmeli, ödenek ayrılması vb konulara girilmemelidir. Oluşturulan RAPORLAR ise, internet ortamında Kamuoyu ile paylaşılmalı, dijital bir süreç izlenmelidir.

MADDE 38- Teklifte 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinin değiştirilmesi öngörülmektedir. Önerilen değişiklik ile, elektrik piyasasında üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün EPDK tarafından, dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemlerinin tümünün ise TEDAŞ tarafından yapılması öngörülmektedir. Kamulaştırma faaliyetinin TEDAŞ üzerinden yapılması yeni sorunlara ve bürokratik işlemlere neden olacaktır.

MADDE 41- Teklifte Kanunun ulusal tarife uygulamasını düzenleyen geçici 1 inci madde hükmünde iki önemli değişiklik yapılıyor. 2013’de yürürlüğe giren ulusal tarife 2015’de 5 yıllığına uzatılmıştı. Teklifte 2020 sonunda biten süre 5 yıl kadar daha uzatılmaktadır. Ayrıca Teklifin üçüncü fıkrasına göre, mevcut Kanundaki gibi, fiyat eşitleme mekanizmasının bir 5 yıl daha, yani 31/12/2030’a kadar uzatılmasına Cumhurbaşkanı karar verebilecektir.

Teklif metni, iktidarın “kayıp- kaçağı” önleme konusundaki yaklaşımının değişmediğini, 5’er yıllık sürelerle faturasını ödeyen vatandaşa bedel ödetmeye devam edeceğini göstermektedir.

Fiyat Eşitleme Mekanizmasının uygulama sürecinin, yeniden 5 yıllık süreyle uzatılması yerine, alınacak dijital teknolojiler de kullanılarak, hırsızlık oranları düşürülmelidir. İvedilikle Bölgesel Tarife uygulamasına geçilmelidir. Sürecin uzatılması yetkisinin Cumhurbaşkanına verilmesi de uygun bir durum değildir.

MADDE 45- Teklif edilen düzenleme ile EPDK’ya enerji üretim tesisi yapmak için başvuran ancak değişen koşullar nedeniyle tesisi yapılabilmek olanakları ortadan kalkan, 27 / 5 / 2017 tarihinden sonra ön lisans/lisans başvurusunda bulunmuş, ön lisans/lisans almış veya kapasite artışı için tadil yapmış, özellikle yapacağı tesise ilişkin yatırımları ağırlıklı olarak ithal etmek zorunda olan yatırımcılara, kendilerine ayrılan tahsisatların (ilgili kaynak, iletim sistemi ve trafolarla ayrılan kapasiteler) kaldırılarak lisanslarını, ön lisanslarını veya lisans başvurularını sonlandırma ya da tadil etme hakkı verilmektedir. Bu haktan, 27/05/2017 tarihinde yürürlüğe giren ve yine yatırımını gerçekleştiremeyenlere benzeri bir hak tanıyan geçici 21 inci maddeden yararlanmamış olanlar yararlanamayacaktır.

Düzenleme Kamu vicdanını yaralayıcı sonuçlar doğuracaktır. Lisans yükümlülüklerini zamanında yerine getiremeyen şirketlerin “Teminat Mektupları” irat kaydedilmelidir. AKP’ye yakın iş adamlarının aldığı kömür lisansları kapsamındaki projeleri hayata geçirememesinin bedelini halk ödememelidir.

Ayhan Altıntaş
Ankara

Yasin Öztürk
Denizli

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ NEVZAT
ŞATIROĞLU VE BURSA MİLLETVEKİLİ
HAKAN ÇAVUŞOĞLU İLE 88
MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**ELEKTRİK PİYASASI KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 41- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi kapsamındaki devirler katma değer vergisinden müstesnadır. Bu kapsamda yapılan işlemler için yüklenen vergiler, vergiye tabi işlemler nedeniyle hesaplanan vergiden indirilir. İndirim yoluyla giderilemeyen vergiler iade edilmez. Hazine ve Maliye Bakanlığı istisna uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 2- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının beşinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın dokuzuncu cümlesinde yer alan “6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcunun ve” ibaresi, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “ve 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması” ibaresi ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında borcunun bulunmaması,” ibareleri madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ve 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması hâlinde” ibaresi ise “ile” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ruhsat bedelinin tamamının ocak ayının sonuna kadar yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılarak ruhsat bedeli olarak yatırılması zorunludur, aksi halde ruhsat iptal edilir.”

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**ELEKTRİK PİYASASI KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 41- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi kapsamındaki devirler katma değer vergisinden müstesnadır. Bu kapsamda yapılan işlemler için yüklenen vergiler, vergiye tabi işlemler nedeniyle hesaplanan vergiden indirilir. İndirim yoluyla giderilemeyen vergiler iade edilmez. Hazine ve Maliye Bakanlığı istisna uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 2- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının beşinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın dokuzuncu cümlesinde yer alan “6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcunun ve” ibaresi, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “ve 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması” ibaresi ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında borcunun bulunmaması,” ibareleri madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ve 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması hâlinde” ibaresi ise “ile” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ruhsat bedelinin tamamının ocak ayının sonuna kadar yatırılmaması halinde yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılarak ruhsat bedeli olarak yatırılması zorunludur, aksi halde ruhsat iptal edilir.”

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 3- 3213 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde ve ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcunun bulunmaması şartıyla” ibareleri madde metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle ve maddeye onikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ancak süresi içerisinde süre uzatım talebinde bulunulmuş olmak kaydı ile süre uzatım talebi değerlendirmesi tamamlanmayan ruhsat sahalarında oniki ayı geçmemek üzere Bakan onayı ile maden işletme faaliyetine izin verilebilir.”

“Bu madde ile 13 üncü madde kapsamında maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şartı aranır.”

MADDE 4- 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasına sekizinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ruhsat sahalarında, devralanın kurulu işletme kapasitesi veya şerh edilen sözleşmedeki kapasiteyi aşmayacağı yönünde vereceği taahhüde istinaden, ilgili alan için tanınan tüm muafiyetler ve bu Kanunun 7 nci maddesine istinaden alınmış bütün izinler devredilen ruhsatlarda da aynen korunur.”

MADDE 5- 3213 sayılı Kanunun ek 15 inci maddesinde yer alan “mücavirdeki sahalar” ibaresi “ruhsat alanı dışındaki mücavir sahalarla tedbirsiz ve dikkatsiz faaliyetler sonucu meydana gelen” şeklinde değiştirilmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3- 3213 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde ve ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcunun bulunmaması şartıyla” ibareleri madde metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “altı ay” ibaresi “oniki ay” şeklinde, aynı fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye onikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu yükümlülüğe uymayan ruhsat sahiplerine 100.000 Türk lirası idari para cezası uygulanır ve ruhsat süresinin bitişi tarihinden en geç altı ay öncesine kadar da belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen ruhsat sahiplerinin talepleri reddedilerek ruhsatları süresi sonunda iptal edilerek ilgili saha ihalelik saha konumuna getirilerek ihale yolu ile ruhsatlandırılır.”

“Bu madde ile 13 üncü madde kapsamında maden arama ve işletme ruhsatlarının verilmesi, birleştirilmesi, sürelerinin uzatılması, devir ve intikalleri ile çevreyle uyum bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şartı aranır.”

MADDE 4- 3213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasına sekizinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ruhsat sahalarında, devralanın kurulu işletme kapasitesi veya şerh edilen sözleşmedeki kapasiteyi aşmayacağı yönünde vereceği taahhüde istinaden, ilgili alan için tanınan tüm muafiyetler ve bu Kanunun 7 nci maddesine istinaden alınmış bütün izinler devredilen ruhsatlarda da aynen korunur.”

MADDE 5- 3213 sayılı Kanunun ek 15 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “mücavirdeki sahalar” ibaresi “işletme izni alanı dışındaki mücavir sahalarla yirmi metreye kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6- 3213 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Ruhsat sahası dışında geçici tesis kurulması EK MADDE 20- Ruhsat ve hammadde üretim izni sahası içerisinde; jeolojik, hidrojeolojik, topoğrafik yapının uygun olmaması veya özel mülkiyet izinlerinin alınmaması ve benzeri nedenlerden dolayı ruhsat sahasının dışında madencilik faaliyetleri ile ilgili geçici tesislerin kurulması talep edilebilir. Geçici tesislerin kurulacağı beyan edilen alternatif alanda yürürlükte bulunan maden ruhsatının faaliyetlerine engel olunmaması esastır.

Talebin uygun bulunması halinde geçici tesis kurma izni verilir. Ruhsat veya hammadde üretim izni sahası dışında geçici tesis kurulması uygun bulunan alanın izne tabi alan olması halinde, ilgili olduğu kanun hükümlerine göre gerekli izinlerin alınması zorunludur. Tesis kurulacak alanda yürürlükte ruhsat sahası bulunması ve bu alanda maden rezervinin olmadığı tespit edilmesi halinde bu alan yürürlükteki ruhsattan taksir edilerek, tesis sahibinin ruhsat veya hammadde üretim izni alanı ile alan sınırlaması aranmaksızın birleştirilir.”

MADDE 7- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8), (10) ve (32) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“8) Üretim: Doğal gazın 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında Türkiye’de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve artırılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına ve/veya dağıtım şebekesine kadar taşınmasını,”

“10) İletim: Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesiyle gerçekleştirilen veya ihracat lisansı kapsamında yapılan sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma faaliyeti haricindeki LNG taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,”

MADDE 6- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8), (10) ve (32) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“8) Üretim: Doğal gazın 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında Türkiye’de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve artırılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına ve/veya dağıtım şebekesine kadar taşınmasını,”

“10) İletim: Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesiyle gerçekleştirilen veya ihracat lisansı kapsamında yapılan LNG taşıma faaliyeti haricindeki sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,”

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

“32) İthalatçı şirket: Yurt dışından LNG, CNG veya gaz formunda doğal gaz ithal edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,”

“43) Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası (OTSP): Doğal gaz sisteminden yararlanan lisans sahiplerince doğal gazın alım-satımının ve dengeleme işlemlerinin yapıldığı piyasalar, ileri tarihli fiziksel teslimat gerektiren doğal gaz piyasaları ve Kurul tarafından belirlenen diğer doğal gaz piyasası işlemlerinin gerçekleştirildiği, Kurul tarafından düzenlenen piyasayı,

44) Son kaynak tedariki: Tüketicilere sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere Kurul tarafından belirlenen yöntem çerçevesinde yetkilendirilen lisans sahiplerince gaz arzı sağlanmasını,”

MADDE 7- 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinin dördüncü paragrafına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler, (f) bendine aşağıdaki paragraf, (g) bendine sekizinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf ve aynı bende (7) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“Üretilen doğal gazın iletim şebekesi vasıtasıyla iletilmesinin teknik ve ekonomik olarak uygun olmadığına Kurulca karar verilmesi ve üretim yapan toptan satış şirketinin kendi üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi kaydıyla, üretim şirketi tarafından dağıtım şebekesine bağlantı yapılarak üretilen doğal gaz dağıtım şirketince

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“32) İthalatçı şirket: Yurt dışından LNG, sıkıştırılmış doğal gaz (CNG) veya gaz formunda doğal gaz ithal edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,”

“43) Organize toptan doğal gaz satış piyasası (OTSP): Doğal gaz sisteminden yararlanan lisans sahiplerince doğal gazın alım-satımının ve dengeleme işlemlerinin yapıldığı piyasalar, ileri tarihli fiziksel teslimat gerektiren doğal gaz piyasaları ve Kurul tarafından belirlenen diğer doğal gaz piyasası işlemlerinin gerçekleştirildiği, Kurul tarafından düzenlenen piyasayı,

44) Son kaynak tedariki: Tüketicilere sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere Kurul tarafından belirlenen yöntem çerçevesinde yetkilendirilen lisans sahiplerince gaz arzı sağlanmasını,”

MADDE 8- 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinin dördüncü paragrafına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler, (f) bendine aşağıdaki paragraf, (g) bendine sekizinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf ve aynı bende (7) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“Üretilen doğal gazın iletim şebekesi vasıtasıyla iletilmesinin teknik ve ekonomik olarak uygun olmadığına Kurulca karar verilmesi ve üretim yapan toptan satış şirketinin kendi üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi kaydıyla, üretim şirketi tarafından dağıtım şebekesine bağlantı yapılarak üretilen doğal gaz dağıtım şirketince

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

öncelikle satın alınır. Kurul, gerekli hallerde bu kapsamda satın alınacak doğalgaz bedelini belirler.”

“LNG ihracatı yapmak isteyen tüzel kişiler, ihracat lisanslarına derç edilmesi ve yurt içinde teslim faaliyetinde bulunmamaları kaydıyla, LNG taşıma faaliyetinde bulunabilirler.”

“Dağıtım şirketleri boru hatlarının ulaşmadığı bölgelerde LNG veya CNG ile besleme yöntemiyle doğal gaz dağıtım faaliyetinde bulunabilirler. Dağıtım şirketleri LNG veya CNG tesis yatırımlarını kendileri yapabilecekleri gibi bu faaliyetleri hizmet alımı yoluyla da gerçekleştirebilir. Ancak, dağıtım şirketleri LNG ve CNG'nin doğrudan satışı faaliyetinde bulunamaz. Acil durum veya mücbir hallerde mevcut iletim ve dağıtım şebekeleri LNG veya CNG ile beslenebilir. LNG ve CNG faaliyeti gerçekleştiren lisans sahipleri, acil durum ve mücbir hallerde iletim ve dağıtım şirketlerinin taleplerini karşılamakla yükümlüdür. Bu konuda usul ve esaslar Kurulca belirlenir.”

“8) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında yapı kayıt belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde; ilgili belediyenin meclis kararı alarak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üstleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımı yapılabilir.

9) Doğal gaz dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerine ilave edilecek yeni genişleme bölgelerinde yerleşim yeri belediyesince doğal gaz dağıtım şirketine yatırım yapılması talebinde bulunulması halinde; ilgili dağıtım şirketinden

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

öncelikle satın alınır. Kurul, gerekli hallerde bu kapsamda satın alınacak doğalgaz bedelini belirler.”

“LNG ihracatı yapmak isteyen tüzel kişiler, ihracat lisanslarına derç edilmesi ve yurt içinde teslim faaliyetinde bulunmamaları kaydıyla, LNG taşıma faaliyetinde bulunabilirler.”

“Dağıtım şirketleri boru hatlarının ulaşmadığı bölgelerde LNG veya CNG ile besleme yöntemiyle doğal gaz dağıtım faaliyetinde bulunabilirler. Dağıtım şirketleri LNG veya CNG tesis yatırımlarını kendileri yapabilecekleri gibi bu faaliyetleri hizmet alımı yoluyla da gerçekleştirebilir. Ancak, dağıtım şirketleri LNG ve CNG'nin doğrudan satışı faaliyetinde bulunamaz. Acil durum veya mücbir hallerde mevcut iletim ve dağıtım şebekeleri LNG veya CNG ile beslenebilir. LNG ve CNG faaliyeti gerçekleştiren lisans sahipleri, acil durum ve mücbir hallerde iletim ve dağıtım şirketlerinin taleplerini karşılamakla yükümlüdür. Bu konuda usul ve esaslar Kurulca belirlenir.”

“8) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında yapı kayıt belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde; ilgili belediyenin meclis kararı alarak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üstleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımı yapılabilir.

9) Doğal gaz dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerine ilave edilecek yeni genişleme bölgelerinde yerleşim yeri belediyesince doğal gaz dağıtım şirketine yatırım yapılması talebinde bulunulması halinde; ilgili dağıtım şirketinden

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

teminat, kontrollük hizmet bedeli, kaplama bedeli, zemin/alan tahrip bedeli, hafriyat döküm bedeli ve benzeri adlarla herhangi bir bedel alınmaz ve altyapı kazı alanının üst kaplamaları ilgili belediye tarafından bedelsiz olarak yapılır.”

MADDE 8- 4646 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“4) Kurul, bir tüketiciye sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere gaz arzı sağlamak üzere bir veya birden fazla lisans sahibini son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirebilir. Son kaynak tedarikçisi ve son kaynak tedarik bedelinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.

5) Piyasada rekabet ortamının oluşturulması amacıyla Kurul belirli bir lisans sahibinin ya da lisans sahiplerinin Kurul tarafından belirlenen miktar veya orandaki doğal gazın organize toptan doğal gaz satış piyasasını kullanmak suretiyle alım satımını yapmalarını teşvik edebilir ve/veya zorunlu hale getirebilir. Bu konuya ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 9- 4646 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından bu maddenin yürürlük tarihinden önce yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde söz konusu şirketlerin ortaklarınca, işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak suretiyle, bu madde

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

teminat, kontrollük hizmet bedeli, kaplama bedeli, zemin/alan tahrip bedeli, hafriyat döküm bedeli ve benzeri adlarla herhangi bir bedel alınmaz ve altyapı kazı alanının üst kaplamaları ilgili belediye tarafından bedelsiz olarak yapılır.”

MADDE 9- 4646 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

“4) Kurul, bir tüketiciye sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere gaz arzı sağlamak üzere bir veya birden fazla lisans sahibini son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirebilir. Son kaynak tedarikçisi ve son kaynak tedarik bedelinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.

5) Piyasada rekabet ortamının oluşturulması amacıyla Kurul belirli bir lisans sahibinin ya da lisans sahiplerinin Kurul tarafından belirlenen miktar veya orandaki doğal gazın organize toptan doğal gaz satış piyasasını kullanmak suretiyle alım satımını yapmalarını teşvik edebilir ve/veya zorunlu hale getirebilir. Bu konuya ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 10- 4646 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Şirket kurulumu ve devir

EK MADDE 1- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından bu maddenin yürürlük tarihinden önce yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde söz konusu şirketlerin ortaklarınca, işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

ve özel hukuk hükümlerine tabi olmak ve ikinci fıkrada belirtilen işlemleri gerçekleştirmek üzere, bu şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanını kararıyla ayrı birer şirket kurulabilir. Bu şirketler, bu madde ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun bu maddeye aykırı olmayan hükümlerine göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü de alınmak suretiyle hazırlanacak esas sözleşmelerinin tescil ve ilanıyla faaliyete geçerler.

Kurulan şirketler faaliyete geçmelerini müteakip en geç altı ay içerisinde yurt dışındaki şirketlerle yapacakları protokollerle, yurt dışındaki şirketlerin her türlü; haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınırlarını ve taşınmazlarını, gemilerini ve taşıtlarını, ruhsatlarını ve lisanslarını, fikri ve sınai haklarını, uluslararası kuruluşlar ve şirketler nezdindeki hisselerini ve ortaklıklarını, sözleşmelerini ve kredi anlaşmalarını, araçlarını, gereçlerini ve malzemelerini, yazılımlarını ve donanımlarını, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtlarını ve diğer dokümanlarını, taraf olduğu davaları ve icra takiplerini, bu maddenin yürürlüğünden önceki borçlarını ve personelini devralabilirler. Söz konusu devir işlemlerinin tamamlanmasıyla beraber, yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri talep üzerine tasfiyesiz terkin olunur. Bu devirlere ilişkin bütün devir, temlik ve intikal işlemleri ile bu işlemlerden doğan kazançlar ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtlar damga vergisi dâhil her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden istisnadır. Bu devir işlemlerine ve protokollere ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yetkilidir. İlgili mevzuatta yurt dışındaki şirketlere yapılan atflar devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip ilgisine göre Türkiye'de kurulan şirketlere yapılmış sayılır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve ortaklık payları aynı kalmak suretiyle, bu madde ve özel hukuk hükümlerine tabi olmak ve ikinci fıkrada belirtilen işlemleri gerçekleştirmek üzere, Cumhurbaşkanını kararıyla ayrı birer şirket kurulabilir. Bu şirketler, bu madde ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun bu maddeye aykırı olmayan hükümlerine göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü de alınmak suretiyle hazırlanacak esas sözleşmelerinin tescil ve ilanıyla faaliyete geçerler.

Kurulan şirketler faaliyete geçmelerini müteakip en geç altı ay içerisinde yurt dışındaki şirketlerle yapacakları protokollerle, yurt dışındaki şirketlerin her türlü; haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınırlarını ve taşınmazlarını, gemilerini ve taşıtlarını, ruhsatlarını ve lisanslarını, fikri ve sınai haklarını, uluslararası kuruluşlar ve şirketler nezdindeki hisselerini ve ortaklıklarını, sözleşmelerini ve kredi anlaşmalarını, araçlarını, gereçlerini ve malzemelerini, yazılımlarını ve donanımlarını, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtlarını ve diğer dokümanlarını, taraf olduğu davaları ve icra takiplerini, bu maddenin yürürlüğünden önceki borçlarını ve personelini devralabilirler. Söz konusu devir işlemlerinin tamamlanmasıyla beraber, yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri talep üzerine tasfiyesiz terkin olunur. Bu devirlere ilişkin bütün devir, temlik ve intikal işlemleri ile bu işlemlerden doğan kazançlar ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtlar damga vergisi dâhil her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden istisnadır. Bu devir işlemlerine ve protokollere ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yetkilidir. İlgili mevzuatta yurt dışındaki şirketlere yapılan atflar devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip ilgisine göre Türkiye'de kurulan şirketlere yapılmış sayılır.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

Kurulan şirketler, işletme konusu dâhilinde olmak kaydıyla 11/9/1981 tarihli ve 2522 sayılı Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanuna tabi olmaksızın yurt içinde ve yurt dışında gereken faaliyetleri yürütmeye yetkilidir. Bu şirketler hakkında; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, ceza ve ihalelerden yasaklanma hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun kuruluşu ve tescile, ayni ve nakdi sermaye konulmasına, sermaye ve kanuni yedek akçelerle ilgili olarak kendiliğinden sona ermeye ilişkin hükümleri, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kurulan şirketlerde 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir.

Kurulan şirketlerin ortaklık yapısını değiştirmeye, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmasına veya bir şirkete yüzde elliden fazla hisseyle ortak olmasına karar vermeye Cumhurbaşkanına yetkilidir.”

MADDE 10- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde yer alan “ithalat

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurulan şirketler, işletme konusu dâhilinde olmak kaydıyla 11/9/1981 tarihli ve 2522 sayılı Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanuna tabi olmaksızın yurt içinde ve yurt dışında gereken faaliyetleri yürütmeye yetkilidir. Bu şirketler hakkında; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, ceza ve ihalelerden yasaklanma hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun kuruluşu ve tescile, ayni ve nakdi sermaye konulmasına, sermaye ve kanuni yedek akçelerle ilgili olarak kendiliğinden sona ermeye ilişkin hükümleri, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kurulan şirketlerde 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir.

Kurulan şirketlerin ortaklık yapısını değiştirmeye, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmasına veya bir şirkete yüzde elliden fazla hisseyle ortak olmasına karar vermeye Cumhurbaşkanına yetkilidir.”

MADDE 11- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde yer alan “ithalat

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımları,” ibaresi “yapılacak her türlü doğal gaz alımları,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 4734 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketlerin” ibaresi eklenmiş, fıkırada yer alan “Türkiye karasuları ile uluslararası sular dahilinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “üretim ve taşıma” ibaresi “üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3- Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Biyokütle: İthal edilmemek kaydıyla; her türlü tarım, hayvan, orman ve su ürünlerinin atıklarını, bu atıkların işlenmesi ile elde edilen tehlikesiz ürünleri ve işlendikleri tesislerin tehlikesiz arıtma çamurlarını, belediye atıklarını (çöp gazı dahil) ve atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünleri,

c) DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünü,

d) EİGM: Enerji İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,

f) EPİAŞ: Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketini,

g) Jeotermal kaynak: Yer kabuğundaki doğal ısı nedeniyle sıcaklığı sürekli olarak bölgesel atmosferik ortalama sıcaklığın üzerinde olan, erimiş madde ve gaz içerebilen su, buhar ve gazlar ile kızgın kuru kayaların enerjisini taşıyan su, buhar ve gazları,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yoluyla yapılacak spot sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alımları,” ibaresi “yapılacak her türlü doğal gaz alımları,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 4734 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin ve bu şirketlerin bağlı ortaklıkları ile yurt dışında kurdukları şirketlerin” ibaresi eklenmiş, fıkırada yer alan “Türkiye karasuları ile uluslararası sular dahilinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “üretim ve taşıma” ibaresi “üretim, taşıma, depolama ve gazlaştırma” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3- Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

b) Biyokütle: İthal edilmemek kaydıyla; her türlü tarım, hayvan, orman ve su ürünlerinin atıklarını, bu atıkların işlenmesi ile elde edilen tehlikesiz ürünleri ve işlendikleri tesislerin tehlikesiz arıtma çamurlarını, belediye atıklarını (çöp gazı dâhil) ve atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünleri,

c) DSİ: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünü,

d) EİGM: Enerji İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,

f) EPİAŞ: Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketini,

g) Jeotermal kaynak: Yer kabuğundaki doğal ısı nedeniyle sıcaklığı sürekli olarak bölgesel atmosferik ortalama sıcaklığın üzerinde olan, erimiş madde ve gaz içerebilen su, buhar ve gazlar ile kızgın kuru kayaların enerjisini taşıyan su, buhar ve gazları,

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

h) Ödeme yükümlülüğü oranı: Tüketicilere elektrik enerjisi satışı yapan tedarikçilerin ödemekle yükümlü olacağı tutarın hesaplanmasında kullanılacak olan, her bir tedarikçinin tüketicilerine sattığı elektrik enerjisi miktarının, bu tedarikçilerin tamamının tüketicilere sattığı toplam elektrik enerjisi miktarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranı,

ı) TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,

j) Türkiye ortalama elektrik toptan satış fiyatı: Yılı içerisinde ülkede uygulanan ve EPDK tarafından hesap edilen elektrik toptan satış fiyatlarının ortalamasını,

k) Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK): Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, dalga, akıntı ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarını,

l) YEK Destekleme Mekanizması: Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösterenlerin faydalanabileceği fiyatlar, süreler, miktarlar ve bunlara yapılacak ödemeler ile diğer hususlara ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizmasını,

m) YEK toplam bedeli: YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların her biri tarafından iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı ile YEK listesindeki fiyatların çarpılması suretiyle Türk Lirası olarak veya enerjinin sisteme verildiği tarihteki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk Lirası olarak hesaplanan bedellerin toplamını,

ifade eder.

Bu Kanunda geçmekle birlikte tanımlanmamış diğer terim ve kavramlar, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunundaki anlama sahiptir.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

h) Ödeme yükümlülüğü oranı: Tüketicilere elektrik enerjisi satışı yapan tedarikçilerin ödemekle yükümlü olacağı tutarın hesaplanmasında kullanılacak olan, her bir tedarikçinin tüketicilerine sattığı elektrik enerjisi miktarının, bu tedarikçilerin tamamının tüketicilere sattığı toplam elektrik enerjisi miktarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranı,

ı) TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,

j) Türkiye ortalama elektrik toptan satış fiyatı: Yılı içerisinde ülkede uygulanan ve EPDK tarafından hesap edilen elektrik toptan satış fiyatlarının ortalamasını,

k) Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK): Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, dalga, akıntı ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarını,

l) YEK Destekleme Mekanizması: Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösterenlerin faydalanabileceği fiyatlar, süreler, miktarlar ve bunlara yapılacak ödemeler ile diğer hususlara ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizmasını,

m) YEK toplam bedeli: YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların her biri tarafından iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı ile YEK listesindeki fiyatların çarpılması suretiyle Türk lirası olarak veya enerjinin sisteme verildiği tarihteki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk lirası olarak hesaplanan bedellerin toplamını,

ifade eder.

Bu Kanunda geçmekle birlikte tanımlanmamış diğer terim ve kavramlar, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunundaki anlama sahiptir.”

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 13- 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 6- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği 18/5/2005 tarihinden 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girmiş veya girecek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim lisansı sahipleri için, bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde yer alan fiyatlar, on yıl süre ile uygulanır. 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan YEK Belgeli üretim tesisleri için bu Kanuna göre uygulanacak fiyat ve süreler Cetveldeki fiyatları geçmemek üzere Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Lisanssız üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler için on yıllık sürenin bitiminden itibaren EPDK tarafından Türk Lirası kuruş/kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedelini geçmemek üzere uygulanacak fiyat ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde hidroelektrik üretim tesisleri için yer alan fiyatlardan nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisleri ile dalga, akıntı ve gel-git enerjisine dayalı elektrik üretim tesisleri faydalanabilir

30/6/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için Türk Lirası olarak uygulanacak YEK Destekleme Mekanizmasına ve fiyatların güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. İşletmeye giren lisanslı elektrik üretim tesislerinden YEK Destekleme Mekanizmasına bir sonraki takvim yılında tabi olmak isteyenler YEK Belgesi almak ve EPDK tarafından belirlenecek tarihe kadar EPDK’ya başvurmak zorundadır.

YEK Destekleme Mekanizmasında öngörülen süreler; tesislerden işletmedekiler için işletmeye girdiği tarihten, henüz işletmeye girmemiş olanlar için işletmeye girecekleri

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 14- 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 6- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği 18/5/2005 tarihinden 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girmiş veya girecek olan YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim lisansı sahipleri için, bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde yer alan fiyatlar, on yıl süre ile uygulanır. 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girecek olan YEK Belgeli üretim tesisleri için bu Kanuna göre uygulanacak fiyat ve süreler Cetveldeki fiyatları geçmemek üzere Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Lisanssız üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler için on yıllık sürenin bitiminden itibaren EPDK tarafından Türk lirası kuruş/kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedelini geçmemek üzere uygulanacak fiyat ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Bu Kanuna ekli I sayılı Cetvelde hidroelektrik üretim tesisleri için yer alan fiyatlardan nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisleri ile dalga, akıntı ve gel-git enerjisine dayalı elektrik üretim tesisleri faydalanabilir.

30/6/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek olan elektrik üretim tesisleri için Türk lirası olarak uygulanacak YEK Destekleme Mekanizmasına ve fiyatların güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. İşletmeye giren lisanslı elektrik üretim tesislerinden YEK Destekleme Mekanizmasına bir sonraki takvim yılında tabi olmak isteyenler YEK Belgesi almak ve EPDK tarafından belirlenecek tarihe kadar EPDK’ya başvurmak zorundadır.

YEK Destekleme Mekanizmasında öngörülen süreler; tesislerden işletmedekiler için işletmeye girdiği tarihten, henüz işletmeye girmemiş olanlar için işletmeye girecekleri

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

tarihten itibaren başlar. YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanlar, uygulamaya dâhil oldukları yıl içerisinde uygulamanın dışına çıkamaz.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların listesi ile bunlara ait tesislerin işletmeye giriş tarihlerine, yıllık elektrik enerjisi üretim kapasitelerine ve yıllık üretim programına ilişkin bilgiler, kaynak türlerine göre EPDK tarafından yıl sonuna kadar yayımlanır.

Tamamı yenilenebilir olmak üzere birden fazla enerji kaynağından elektrik üretmek amacı ile kurulan üretim tesislerinde üretilerek sisteme verilen net enerji miktarının YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanmasına ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

EPİAŞ, her fatura dönemi için YEK toplam bedelini ilan eder ve her bir tedarikçinin ödeme yükümlülüğü oranını belirler. Ödeme yükümlülüğü oranının belirlenmesi sırasında, bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilerek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmaksızın serbest piyasada satışı yapılan elektrik enerjisi miktarı bu Kanun kapsamındaki hesaplamalara dâhil edilmez. Tüketicilere elektrik enerjisi sağlayan her bir tedarikçinin ödemekle yükümlü olduğu tutar belirlenerek ilgili tedarikçiye fatura edilir ve yapılan tahsilat YEK Destekleme Mekanizmasına tabi tüzel kişilere payları oranında ödenir. Bu fıkra kapsamındaki EPİAŞ dâhil uygulamalara ilişkin usul ve esaslar, EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten tesislerin lisanslarına derç edilecek yıllık üretim miktarı, bu tesislerin kaynağına göre mevcut kurulu gücü ile üretebileceği yıllık azami üretim miktarıdır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

tarihten itibaren başlar. YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanlar, uygulamaya dâhil oldukları yıl içerisinde uygulamanın dışına çıkamaz.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olanların listesi ile bunlara ait tesislerin işletmeye giriş tarihlerine, yıllık elektrik enerjisi üretim kapasitelerine ve yıllık üretim programına ilişkin bilgiler, kaynak türlerine göre EPDK tarafından yıl sonuna kadar yayımlanır.

Tamamı yenilenebilir olmak üzere birden fazla enerji kaynağından elektrik üretmek amacı ile kurulan üretim tesislerinde üretilerek sisteme verilen net enerji miktarının YEK Destekleme Mekanizmasından faydalanmasına ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

EPİAŞ, her fatura dönemi için YEK toplam bedelini ilan eder ve her bir tedarikçinin ödeme yükümlülüğü oranını belirler. Ödeme yükümlülüğü oranının belirlenmesi sırasında, bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilerek YEK Destekleme Mekanizmasına tabi olmaksızın serbest piyasada satışı yapılan elektrik enerjisi miktarı bu Kanun kapsamındaki hesaplamalara dâhil edilmez. Tüketicilere elektrik enerjisi sağlayan her bir tedarikçinin ödemekle yükümlü olduğu tutar belirlenerek ilgili tedarikçiye fatura edilir ve yapılan tahsilat YEK Destekleme Mekanizmasına tabi tüzel kişilere payları oranında ödenir. Bu fıkra kapsamındaki EPİAŞ dâhil uygulamalara ilişkin usul ve esaslar, EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten tesislerin lisanslarına derç edilecek yıllık üretim miktarı, bu tesislerin kaynağına göre mevcut kurulu gücü ile üretebileceği yıllık azami üretim miktarıdır.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten ve bu madde hükmüne tabi olmak istemeyen tüzel kişiler, lisansları kapsamında serbest piyasada satış yapabilirler.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim tesislerinin iletim ve/veya dağıtım sistem güvenliği açısından uymaları gereken yükümlülükler ile bu üretim tesislerinden dengeleme güç piyasası ve/veya yan hizmetler piyasası dâhilinde faaliyette bulunacakların belirlenmesi ve bu piyasalarda faaliyette bulunacak tüzel kişilere ilişkin hak ve yükümlülükler EPDK tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretiminin desteklenmesi amacıyla uygulanan tarifeler ile YEK Destekleme Mekanizması kapsamındaki diğer gelirlerin değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 14- 5346 sayılı Kanunun 6/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Lisanssız elektrik üretim faaliyeti

MADDE 6/A- Kendi tüketim ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten gerçek ve tüzel kişiler; ihtiyaçlarının üzerinde ürettikleri elektrik enerjisini dağıtım sistemine vermeleri halinde I sayılı Cetveldeki fiyatlardan on yıl süre ile faydalanabilir. Bu kapsamda dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisinin görevli tedarik şirketi tarafından satın alınması zorunludur. İlgili şirketlerin bu madde gereğince satın aldıkları elektrik enerjisi, ilgili görevli tedarik şirketi tarafından YEK Destekleme Mekanizması kapsamında üretilmiş ve sisteme verilmiş kabul edilir.”

MADDE 15- 5346 sayılı Kanunun 6/B maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten ve bu madde hükmüne tabi olmak istemeyen tüzel kişiler, lisansları kapsamında serbest piyasada satış yapabilirler.

YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim tesislerinin iletim ve/veya dağıtım sistem güvenliği açısından uymaları gereken yükümlülükler ile bu üretim tesislerinden dengeleme güç piyasası ve/veya yan hizmetler piyasası dâhilinde faaliyette bulunacakların belirlenmesi ve bu piyasalarda faaliyette bulunacak tüzel kişilere ilişkin hak ve yükümlülükler EPDK tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretiminin desteklenmesi amacıyla uygulanan tarifeler ile YEK Destekleme Mekanizması kapsamındaki diğer gelirlerin değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 15- 5346 sayılı Kanunun 6/A maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Lisanssız elektrik üretim faaliyeti

MADDE 6/A- Kendi tüketim ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üreten lisanssız elektrik üretim faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişiler; ihtiyaçlarının üzerinde ürettikleri elektrik enerjisini dağıtım sistemine vermeleri halinde I sayılı Cetveldeki fiyatlardan on yıl süre ile faydalanabilir. Bu kapsamda dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisinin görevli tedarik şirketi tarafından satın alınması zorunludur. İlgili şirketlerin bu madde gereğince satın aldıkları elektrik enerjisi, ilgili görevli tedarik şirketi tarafından YEK Destekleme Mekanizması kapsamında üretilmiş ve sisteme verilmiş kabul edilir.”

MADDE 16- 5346 sayılı Kanunun 6/B maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

“MADDE 6/B- Lisans sahibi tüzel kişilerin bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ve 30/06/2021 tarihinden önce işletmeye giren üretim tesislerinde kullanılan mekanik ve/veya elektro-mekanik aksamın yurt içinde imal edilmiş olması halinde; bu tesislerde üretilerek iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi için, I sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlara, üretim tesisinin işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle; bu Kanuna ekli II sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlar ilave edilir.

Yerli aksam kapsamının tanımı, standartları, sertifikasyonu ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

30/6/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek YEK Belgeli üretim tesisleri ve tüketim tesisinin ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak kurulacak lisanssız üretim tesisleri için Türk Lirası olarak uygulanacak yerli katkı fiyatları, bu fiyatların güncellenmesi, uygulanacak süre ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenerek ilan edilir.”

MADDE 16- 5346 sayılı Kanunun 6/C maddesinin dördüncü ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- 5346 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “EİE” ibaresi “EİGM” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 5346 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2025” şeklinde, “yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresi ise “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan yarışmalar kapsamında sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı ile kapasite tahsis edilen tüzel kişiler, yerli katkı fiyatlarından faydalanamazlar.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“MADDE 6/B- Lisans sahibi tüzel kişilerin bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ve 30/6/2021 tarihinden önce işletmeye giren üretim tesislerinde kullanılan mekanik ve/veya elektro-mekanik aksamın yurt içinde imal edilmiş olması halinde; bu tesislerde üretilerek iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi için, I sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlara, üretim tesisinin işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle; bu Kanuna ekli II sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlar ilave edilir.

30/6/2021 tarihinden sonra işletmeye girecek yerli aksam kullanan, YEK Belgeli üretim tesisleri ile tüketim tesisinin ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak kurulacak lisanssız üretim tesisleri için Türk lirası olarak uygulanacak yerli katkı fiyatları, bu fiyatların güncellenmesi, uygulanacak süre ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenerek ilan edilir.

Yerli aksam kapsamının tanımı, standartları, sertifikasyonu ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 17- 5346 sayılı Kanunun 6/C maddesinin dördüncü ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 18- 5346 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “EİE” ibaresi “EİGM” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 5346 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2025” şeklinde, “yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresi ise “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan yarışmalar kapsamında sıfır veya sıfırdan küçük teklif fiyatı ile kapasite tahsis edilen tüzel kişiler, yerli katkı fiyatlarından faydalanamazlar.”

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 20- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- 12/5/2014 ile 30/4/2015 tarihleri arasında yapılan güneş enerjisine dayalı önlisans başvurularına ilişkin yarışmalar kapsamında kapasite tahsisi gerçekleştirilen üretim tesisleri için yarışma sonucu teklif edilen katkı payı tutarı, 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girilmesi durumunda da ilgili mevzuatı kapsamında ödenir.”

MADDE 21- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- 15/2/2011-13/9/2011 tarihleri arasında yapılan rüzgar enerjisine dayalı lisans başvurularına ilişkin yarışmalar kapsamında kapasite tahsisi gerçekleştirilen üretim tesisleri için yarışma sonucu teklif edilen katkı payı, 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girilmesi durumunda da ilgili mevzuatı kapsamında uygulanır.”

MADDE 22- 5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı Cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I Sayılı Cetvel	
Yenilenebilir Enerji Kaynağına Dayalı Üretim Tesis Tipi	Uygulanacak Fiyatlar
a. Hidroelektrik üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
b. Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
c. Jeotermal enerjisine dayalı üretim tesisi	10,5 (ABD Doları cent/kWh)
ç. Biyokütle dayalı üretim tesisi (çöp gazı dahil)	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
d. Güneş enerjisine dayalı üretim tesisi	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
e. 10/5/2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanılan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler	EPDK tarafından TL kuruş/ kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedeli

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 21- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- 12/5/2014 ile 30/4/2015 tarihleri arasında yapılan güneş enerjisine dayalı önlisans başvurularına ilişkin yarışmalar kapsamında kapasite tahsisi gerçekleştirilen üretim tesisleri için yarışma sonucu teklif edilen katkı payı tutarı, 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girilmesi durumunda da ilgili mevzuatı kapsamında ödenir.”

MADDE 22- 5346 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- 15/2/2011 ile 13/9/2011 tarihleri arasında yapılan rüzgar enerjisine dayalı lisans başvurularına ilişkin yarışmalar kapsamında kapasite tahsisi gerçekleştirilen üretim tesisleri için yarışma sonucu teklif edilen katkı payı, 31/12/2020 tarihinden sonra işletmeye girilmesi durumunda da ilgili mevzuatı kapsamında uygulanır.”

MADDE 23- 5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı Cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I Sayılı Cetvel	
Yenilenebilir Enerji Kaynağına Dayalı Üretim Tesis Tipi	Uygulanacak Fiyatlar
a. Hidroelektrik üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
b. Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi	7,3 (ABD Doları cent/kWh)
c. Jeotermal enerjisine dayalı üretim tesisi	10,5 (ABD Doları cent/kWh)
ç. Biyokütle dayalı üretim tesisi (çöp gazı dahil)	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
d. Güneş enerjisine dayalı üretim tesisi	13,3 (ABD Doları cent/kWh)
e. 10/5/2019 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanılan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler	EPDK tarafından TL kuruş/ kWh olarak ilan edilen kendi abone grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedeli

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 23- 5346 sayılı Kanuna ekli II sayılı Cetvelin “Yerli Katkı İlavesi (ABD Doları cent/kWh)” başlığında yer alan “İlavesi” ibaresi “Fiyatları” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) ve (4) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3) MAPEG: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü,

4) İdare: Büyükşehirlerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarını, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerde ise il özel idarelerini,”

MADDE 25- 5686 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “MİGEM” ibareleri “MAPEG” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 5686 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) İdare payı: Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1’i tutarında idare payı ödenir. Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 24- 5346 sayılı Kanuna ekli II sayılı Cetvelin “Yerli Katkı İlavesi (ABD Doları cent/kWh)” başlığında yer alan “İlavesi” ibaresi “Fiyatları” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 25- 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) ve (4) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3) MAPEG: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü,

4) İdare: Büyükşehirlerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarını, büyükşehir belediyesi bulunmayan illerde ise il özel idarelerini,”

MADDE 26- 5686 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan “MİGEM” ibaresi “MAPEG” şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde, üçüncü fıkrası ikinci cümlesinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde, 6 ncı maddesinin birinci, üçüncü, beşinci ve altıncı fıkralarında yer alan “MİGEM’e” ibareleri “MAPEG’e” şeklinde, 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde, 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “MİGEM’e” ibaresi “MAPEG’e” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 27- 5686 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) İdare payı: Akışkanın; doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde gayrisafi hasılatının %1’i tutarında idare payı ödenir. Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise kullanılan yıllık toplam ısı enerjisi değeri ve reenjeksiyon

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

değeri ve reenjeksiyon durumu dikkate alınarak kullanılan suyun bir metreküpü 3 Türk lirası tutarını geçmeyecek şekilde, hesaplama yöntemi Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenen idare payı ödenir. Bu fıkrada belirlenen idare payı üst limiti her yıl Ocak ayında yayınlanan yıllık TÜFE değeri kadar artırılır. İdare payı, akışkanın; doğrudan ve dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde her yıl haziran ayı sonuna kadar; sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise yönetmelikte belirlenen dönemlerde idareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, idare tarafından, kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyesi olmak üzere ilgili belediye veya köy tüzel kişiliğine on iş günü içinde ödenir. Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları idare payından kalan kısmı genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına aktarır. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına aktarılmak üzere İçişleri Bakanlığı bütçesine ödenek eklemeye İçişleri Bakanı yetkilidir.”

MADDE 27- 5686 sayılı Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir

“(6) Ruhsat sahibi tarafından idare payı hesaplamasında kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapıldığı veya kaçak kullanım tespit edilmesi halinde idare tarafından 500.000 TL’yi geçmemek üzere ruhsat sahibine bir önceki yılda kullandığı su miktarının karşılığının iki katı oranında idarî para cezası tahakkuk ettirilir. İdarî para cezası miktarı 100.000 TL’den aşağı olamaz. Aynı fiilin ruhsat dönemi içerisinde üçüncü kez tekrarı halinde teminat irat kaydedilerek ruhsat iptal edilir.”

MADDE 28- 5686 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

durumu dikkate alınarak kullanılan suyun bir metreküpü 3 Türk lirası tutarını geçmeyecek şekilde, hesaplama yöntemi Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenen idare payı ödenir. Bu fıkrada belirlenen idare payı üst limiti her yıl ocak ayında yayımlanan yıllık TÜFE değeri kadar artırılır. İdare payı, akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı olarak elektrik üretimi ve konut ısıtmasında kullanıldığı tesislerde her yıl haziran ayı sonuna kadar; sera, kaplıca ve diğer alanlarda kullanıldığı tesislerde ise yönetmelikte belirlenen dönemlerde idareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, idare tarafından, kaynağın bulunduğu büyükşehirlerde ilçe belediyesi olmak üzere ilgili belediye veya köy tüzel kişiliğine on iş günü içinde ödenir. Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları idare payından kalan kısmı genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere İçişleri Bakanlığı merkez muhasebe birimi hesabına aktarır. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına aktarılmak üzere İçişleri Bakanlığı bütçesine ödenek eklemeye İçişleri Bakanı yetkilidir.”

MADDE 28- 5686 sayılı Kanununun 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(6) Ruhsat sahibi tarafından idare payı hesaplamasında kullanılan su miktarının belirlenmesinde usulsüzlük yapıldığının veya kaçak kullanımın tespit edilmesi halinde idare tarafından 500.000 Türk lirasını geçmemek üzere ruhsat sahibine bir önceki yılda kullandığı su miktarının karşılığının iki katı oranında idarî para cezası tahakkuk ettirilir. İdarî para cezası miktarı 20.000 Türk lirasından aşağı olamaz. Aynı fiilin ruhsat dönemi içerisinde üçüncü kez tekrarı halinde teminat irat kaydedilerek ruhsat iptal edilir.”

MADDE 29- 5686 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

“(1) MTA, jeotermal ve doğal mineralli su kaynak aramalarını ruhsat harcından ve teminatından muaf olarak bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alarak yapar. MTA'nın arama ruhsatı aldığı sahalarda kaynak varlığı tespit etmesi halinde, bu alan MTA tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanuna göre ihale edilir veya bedeli karşılığında veya gelir paylaşımı esaslı ile kamu kurum ve kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına Bakan onayı ile devredilebilir. İşlemlerine başlanan sahanın devir veya ihale süreci tamamlanıncaya kadar ruhsata ilişkin süreler durur. Devir alan kuruma veya ihale üzerinde kalan istekliye bu alanda idarece işletme ruhsatı verilir. Sahanın ihale edilerek devredilmesi ya da bedeli karşılığında veya gelir paylaşımı esaslı ile devredilmesi durumunda oluşacak gelirden MTA'nın yaptığı masraflar alındıktan sonra kalan miktar MTA ve idarece eşit paylaşılır. Bakan onayı ile devredilen sahalanın devralan kamu kurum ve kuruluşları tarafından bağlı ortaklıkları dışında ihalesiz olarak devri mümkün değildir.”

“(2) MTA tarafından kaynak varlığı tespit edilerek ihale edilen alanların satışlarına ilişkin ihale bedelleri taksitlendirilmek sureti ile ödenebilir. Taksitlendirme ilk taksiti peşin olmak üzere yıllık ödeme şeklinde ve en fazla altı taksit olabilir. Taksit miktarı ihale ilanında belirlenir. İhale bedelinin taksitle ödenmesi halinde taksit süresinin en az iki katı süreli ve toplam taksit tutarı kadar teminat mektubu alınır.”

MADDE 29- 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 30- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (tt) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“(1) MTA, jeotermal ve doğal mineralli su kaynak aramalarını ruhsat harcından ve teminatından muaf olarak bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alarak yapar. MTA'nın arama ruhsatı aldığı sahalarda kaynak varlığı tespit etmesi halinde, bu alan MTA tarafından 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilir veya bedeli karşılığında veya gelir paylaşımı esaslı ile kamu kurum ve kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına Bakan onayı ile devredilebilir. İşlemlerine başlanan sahanın devir veya ihale süreci tamamlanıncaya kadar ruhsata ilişkin süreler durur. Devir alan kuruma veya ihale üzerinde kalan istekliye bu alanda idarece işletme ruhsatı verilir. Sahanın ihale edilerek devredilmesi ya da bedeli karşılığında veya gelir paylaşımı esaslı ile devredilmesi durumunda oluşacak gelirden MTA'nın yaptığı masraflar alındıktan sonra kalan miktar MTA ve idarece eşit paylaşılır. Bakan onayı ile devredilen sahalanın devralan kamu kurum ve kuruluşları tarafından bağlı ortaklıkları dışında ihalesiz olarak devri mümkün değildir.”

“(2) MTA tarafından kaynak varlığı tespit edilerek ihale edilen alanların satışlarına ilişkin ihale bedelleri taksitlendirilmek sureti ile ödenebilir. Taksitlendirme ilk taksiti peşin olmak üzere yıllık ödeme şeklinde ve en fazla altı taksit olabilir. Taksit miktarı ihale ilanında belirlenir. İhale bedelinin taksitle ödenmesi halinde taksit süresinin en az iki katı süreli ve toplam taksit tutarı kadar teminat mektubu alınır.”

MADDE 30- 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 31- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (tt) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

“(t) Dağıtım şebekesi: Tüketicilerin iç tesisatını ve üreticilerin şalt sahasını dağıtım sistemine bağlamak üzere tesis edilen bağlantı hatları hariç dağıtım tesisini,”

MADDE 31- 6446 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“a) Tarifesi düzenlemeye tabi olan tüzel kişiler için; halka açık şirketlerde yüzde beş, diğerlerinde yüzde on ve üzerindeki sermaye payı değişiklikleri ile kontrol değişikliği sonucunu doğuracak her türlü işlem”

MADDE 32- 6446 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına (ç) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bentler buna göre teselsül ettirilmiş, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “tesislerinin sisteme” ibaresi “tesislerinin iletim sistemine” şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine “çerçevesinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “iletim sistem kullanım bedelinden mahsup edilmek suretiyle” ibaresi eklenmiş ve üçüncü cümlesinde yer alan “on” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

“d) İletim sisteminin normal işletme koşulları içerisinde işletilmesi ile işletme güvenliği ve bütünlüğü üzerinde risk oluşturan durumlara ilişkin olarak bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenen sistem kullanım ihlallerinin takibini yapmak, ihlal durumu tespit edilen tüzel kişilere sistem kullanım anlaşmasında düzenlenen cezai şartları ve diğer yaptırımları uygulamak,”

MADDE 33- 6446 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin onikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(15) 4628 sayılı Kanunun mülga geçici 14 üncü maddesi kapsamında bağlantı görüşü oluşturularak tesis edilmiş ve/veya edilecek

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“(t) Dağıtım şebekesi: Tüketicilerin iç tesisatını ve üreticilerin şalt sahasını dağıtım sistemine bağlamak üzere tesis edilen bağlantı hatları hariç dağıtım tesisini,”

MADDE 32- 6446 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“a) Tarifesi düzenlemeye tabi olan tüzel kişiler için; halka açık şirketlerde yüzde beş, diğerlerinde yüzde on ve üzerindeki sermaye payı değişiklikleri ile kontrol değişikliği sonucunu doğuracak her türlü işlem”

MADDE 33- 6446 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına (ç) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bentler buna göre teselsül ettirilmiş, beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “tesislerinin sisteme” ibaresi “tesislerinin iletim sistemine” şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine “çerçevesinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “iletim sistem kullanım bedelinden mahsup edilmek suretiyle” ibaresi eklenmiş ve üçüncü cümlesinde yer alan “on” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

“d) İletim sisteminin normal işletme koşulları içerisinde işletilmesi ile işletme güvenliği ve bütünlüğü üzerinde risk oluşturan durumlara ilişkin olarak bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenen sistem kullanım ihlallerinin takibini yapmak, ihlal durumu tespit edilen tüzel kişilere sistem kullanım anlaşmasında düzenlenen cezai şartları ve diğer yaptırımları uygulamak.”

MADDE 34- 6446 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin onikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(15) 4628 sayılı Kanunun mülga geçici 14 üncü maddesi kapsamında bağlantı görüşü oluşturularak tesis edilmiş ve/veya edilecek

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

enerji nakil hatları ile ilgili olarak, önlisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından Kuruma başvuruda bulunularak, dağıtım sisteminden bağlantı talep edilmesi halinde, bağlantı talebi meri mevzuat kapsamında değerlendirilir. Bu kapsamda TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması sonlandırılmak suretiyle dağıtım şirketiyle bağlantı anlaşması düzenlenir. TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması uyarınca tesis edilmiş olan enerji nakil hatları ile diğer şebeke unsurları, işletme ve bakım hizmetleri karşılığında, ilgisine göre ilgili dağıtım şirketi veya TEİAŞ tarafından iz bedelle devralınır.”

MADDE 34- 6446 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “Kanunda kaynak türü bazında” ibaresi “Kanun kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) Bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi”

MADDE 35- 6446 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 11 inci maddenin onuncu fıkrası uyarınca Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilecek olan piyasalara ilişkin 6362 sayılı Kanun hükümleri saklı olmak üzere, dağıtım şirketleri hariç elektrik piyasası faaliyetleri ile lisanssız faaliyet gösteren kişilerin bu Kanun kapsamındaki inceleme ve denetimi Kurum tarafından; elektrik dağıtım şirketlerinin denetimi ise Bakanlık tarafından yapılır. Ancak Bakanlık, elektrik dağıtım şirketlerinin denetimini, Kurum da dahil olmak üzere bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yapabileceği gibi bu kurum ve kuruluşlara kısmen veya tamamen yetki devretmek suretiyle yaptırmaya da yetkilidir. Bakanlığın ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından bu konuya ilişkin

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

enerji nakil hatları ile ilgili olarak, önlisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından Kuruma başvuruda bulunularak, dağıtım sisteminden bağlantı talep edilmesi halinde, bağlantı talebi meri mevzuat kapsamında değerlendirilir. Bu kapsamda TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması sonlandırılmak suretiyle dağıtım şirketiyle bağlantı anlaşması düzenlenir. TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması uyarınca tesis edilmiş olan enerji nakil hatları ile diğer şebeke unsurları, işletme ve bakım hizmetleri karşılığında, ilgisine göre ilgili dağıtım şirketi veya TEİAŞ tarafından iz bedelle devralınır.”

MADDE 35- 6446 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “Kanunda kaynak türü bazında” ibaresi “Kanun kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) Bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi”

MADDE 36- 6446 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 11 inci maddenin onuncu fıkrası uyarınca Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilecek olan piyasalara ilişkin 6362 sayılı Kanun hükümleri saklı olmak üzere, dağıtım şirketleri hariç elektrik piyasası faaliyetleri ile lisanssız faaliyet gösteren kişilerin bu Kanun kapsamındaki inceleme ve denetimi Kurum tarafından; elektrik dağıtım şirketlerinin denetimi ise Bakanlık tarafından yapılır. Ancak Bakanlık, elektrik dağıtım şirketlerinin denetimini, Kurum da dahil olmak üzere bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yapabileceği gibi bu kurum ve kuruluşlara kısmen veya tamamen yetki devretmek suretiyle yaptırmaya da yetkilidir. Bakanlığın ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından bu konuya ilişkin

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

olarak yapacağı talepler süresinde karşılanır. Yetki devri yapılması halinde kendisine yetki devredilen veya birlikte yapılacak kurum veya kuruluşun denetim işlemleri için yapacağı her türlü masraf Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır. Bakanlık tarafından düzenlenen veya karara bağlanan denetim raporları Kuruma bildirilir. Denetim raporu sonucuna göre gerekli yaptırım ve işlemler Kurul tarafından karara bağlanır.”

MADDE 36- 6446 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin ikinci ve üçüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Bağlantı tarifeleri, şebeke yatırım maliyetlerini kapsamaz; bağlantı yapılan tüketim tesisinin iç tesisatının ve üretim tesisinin şalt sahasının dağıtım şebekesine bağlanması için inşa edilen bağlantı hattı kapsamında katlanılan masraflar ile sınırlıdır. Bağlantı hattının tüketici veya üretici tarafından tesis edilmesi hâlinde, bağlantı hattı işletme ve bakım sorumluluğu karşılığı dağıtım şirketine devredilir, bu tüketicilerden ve üreticilerden bağlantı bedeli alınmaz.”

MADDE 37- 6446 sayılı Kanununun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taşınmaz temini işlemleri

MADDE 19- (1) Elektrik piyasasında üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemleri ile ilgili olarak;

a) Üretim faaliyetinde bulunan önlisans veya lisans sahibi özel hukuk tüzel kişilerinin önlisans veya lisansa konu faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini taleplerine yönelik işlemler, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine göre Kurum tarafından yürütülür. Taşınmaz temini talepleri Kurum tarafından değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde Kurul tarafından karar alınır. Bu kapsamda alınan kararlar, kamu yararı kararı yerine de geçer ve herhangi bir makamın onayına tabi değildir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

olarak yapacağı talepler süresinde karşılanır. Yetki devri yapılması halinde kendisine yetki devredilen veya birlikte yapılacak kurum veya kuruluşun denetim işlemleri için yapacağı her türlü masraf Bakanlık bütçesine konulan ödenekten karşılanır. Bakanlık tarafından düzenlenen veya karara bağlanan denetim raporları Kuruma bildirilir. Denetim raporu sonucuna göre gerekli yaptırım ve işlemler Kurul tarafından karara bağlanır.”

MADDE 37- 6446 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin ikinci ve üçüncü cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Bağlantı tarifeleri, şebeke yatırım maliyetlerini kapsamaz; bağlantı yapılan tüketim tesisinin iç tesisatının ve üretim tesisinin şalt sahasının dağıtım şebekesine bağlanması için inşa edilen bağlantı hattı kapsamında katlanılan masraflar ile sınırlıdır. Bağlantı hattının tüketici veya üretici tarafından tesis edilmesi hâlinde, bağlantı hattı işletme ve bakım sorumluluğu karşılığı dağıtım şirketine devredilir, bu tüketicilerden ve üreticilerden bağlantı bedeli alınmaz.”

MADDE 38- 6446 sayılı Kanununun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Taşınmaz temini işlemleri

MADDE 19- (1) Elektrik piyasasında üretim faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemleri ile ilgili olarak;

a) Üretim faaliyetinde bulunan önlisans veya lisans sahibi özel hukuk tüzel kişilerinin önlisans veya lisansa konu faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini taleplerine yönelik işlemler, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine göre Kurum tarafından yürütülür. Taşınmaz temini talepleri Kurum tarafından değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde Kurul tarafından karar alınır. Bu kapsamda alınan kararlar, kamu yararı kararı yerine de geçer ve herhangi bir makamın onayına tabi değildir.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

b) Kamulaştırma ve/veya devir yoluyla elde edilen taşınmazların mülkiyeti ve/veya üzerindeki sınırlı ayni haklar üretim tesislerinin mülkiyetine sahip olan ilgili kamu kurum veya kuruluşuna, bunların bulunmaması halinde ise Hazine adına tescil edilir. Hazine adına tescil edilen veya niteliği gereği tapuda terkin edilen taşınmazlar üzerinde Hazine taşınmazlarının idaresiyle sorumlu ve görevli olan kamu kurumu tarafından, lisansın geçerlilik süresi ile sınırlı olmak üzere, lisans sahibi özel hukuk tüzel kişileri lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir ve/veya kullanma izni verilir. Bu işlemlere konu edilemeyecek olanlar için ise bedel alınmaksızın kiralama yapılır.

c) Kamulaştırma, devir, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni, kiralama gibi işlemlere ilişkin bedeller ve projeden kaynaklı tazminatlar ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler, önlisans veya lisans sahibi özel hukuk tüzel kişileri tarafından ödenir. Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlar veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler üzerinde tesis edilen irtifak hakkı, kira ve kullanma izni sözleşmelerinde, sözleşmenin geçerliliğinin önlisans veya lisansın geçerlilik süresi ile sınırlı olacağı hükmü yer alır.

ç) Önlisans sahibinin lisans alamaması ya da önlisans veya lisansın sona ermesi ya da iptali hâlinde, önlisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından ödenmiş bulunan kamulaştırma bedellerine ilişkin olarak, kamulaştırılan taşınmazların üzerinde irtifak hakkı tesis edilmek, kiralamak ve/veya kullanma izni verilmek suretiyle başka bir önlisans veya lisans sahibinin kullanımına bırakılması durumunda, kamulaştırma bedeli lehine irtifak hakkı tesis edilen, kiralanın ve/veya kullanma izni verilen önlisans veya lisans sahibi tarafından kamulaştırma bedelini ödemiş olan tüzel kişiye ödenir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Kamulaştırma ve/veya devir yoluyla elde edilen taşınmazların mülkiyeti ve/veya üzerindeki sınırlı ayni haklar üretim tesislerinin mülkiyetine sahip olan ilgili kamu kurum veya kuruluşu adına, bunların bulunmaması halinde ise Hazine adına tescil edilir. Hazine adına tescil edilen veya niteliği gereği tapuda terkin edilen taşınmazlar üzerinde Hazine taşınmazlarının idaresiyle sorumlu ve görevli olan kamu kurumu tarafından, lisansın geçerlilik süresi ile sınırlı olmak üzere, lisans sahibi özel hukuk tüzel kişileri lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir ve/veya kullanma izni verilir. Bu işlemlere konu edilemeyecek olanlar için ise bedel alınmaksızın kiralama yapılır.

c) Kamulaştırma, devir, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni, kiralama gibi işlemlere ilişkin bedeller ve projeden kaynaklı tazminatlar ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler, önlisans veya lisans sahibi özel hukuk tüzel kişileri tarafından ödenir. Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlar veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler üzerinde tesis edilen irtifak hakkı, kira ve kullanma izni sözleşmelerinde, sözleşmenin geçerliliğinin önlisans veya lisansın geçerlilik süresi ile sınırlı olacağı hükmü yer alır.

ç) Önlisans sahibinin lisans alamaması ya da önlisans veya lisansın sona ermesi ya da iptali hâlinde, önlisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından ödenmiş bulunan kamulaştırma bedellerine ilişkin olarak, kamulaştırılan taşınmazların üzerinde irtifak hakkı tesis edilmek, kiralamak ve/veya kullanma izni verilmek suretiyle başka bir önlisans veya lisans sahibinin kullanımına bırakılması durumunda, kamulaştırma bedeli lehine irtifak hakkı tesis edilen, kiralanın ve/veya kullanma izni verilen önlisans veya lisans sahibi tarafından kamulaştırma bedelini ödemiş olan tüzel kişiye ödenir.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan avuőođlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Elektrik piyasasında dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemleri ile ilgili olarak;

a) Dağıtım faaliyetinde bulunan lisans sahibi özel hukuk tüzel kişilerinin lisansa konu faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini taleplerine yönelik işlemler, 2942 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre TEDAŞ tarafından yürütülür. Taşınmaz temini talepleri TEDAŞ tarafından değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde TEDAŞ tarafından karar alınır. Bu kapsamda alınan kararlar, kamu yararı kararı yerine de geçer ve herhangi bir makamın onayına tabi değildir.

b) Temin edilen taşınmazların mülkiyeti ve/veya üzerindeki sınırlı aynı haklar TEDAŞ adına tescil edilir. Bu taşınmaz ve hakların kullanımı, lisans süresi ve dağıtım faaliyeti ile sınırlı olmak üzere, ilgili lisans sahibi özel hukuk tüzel kişisine aittir.

c) zel hukuk tüzel kişileri tarafından faaliyette bulunma hakkı edinilen dağıtım bölgelerinde zelleőtirme tarihi itibarıyla mevcut olan dağıtım tesislerinin bulunduğu ve bu tarih itibarıyla kamulaőtirme kararları alınmamış veya kamulaőtirme kararı alınmakla birlikte kamulaőtirme işlemleri tamamlanmamış taşınmazların kamulaőtirması TEDAŞ tarafından yapılır, tapuda TEDAŞ adına tescil edilir, kamulaőtirme bedelleri ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler TEDAŞ tarafından ödenir.

) zel hukuk tüzel kişileri tarafından faaliyette bulunma hakkı edinilen dağıtım bölgelerinde zelleőtirme tarihi sonrasında yapılan yeni dağıtım tesisleriyle ilgili taşınmaz temini işlemlerinin gerektirdiği bedeller ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler, ilgili lisans sahibi tüzel kiőisi tarafından ödenir ve tarifeler yoluyla geri alınır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Elektrik piyasasında dağıtım faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini işlemleri ile ilgili olarak;

a) Dağıtım faaliyetinde bulunan lisans sahibi özel hukuk tüzel kişilerinin lisansa konu faaliyetlerine ilişkin taşınmaz temini taleplerine yönelik işlemler, 2942 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre TEDAŞ tarafından yürütülür. Taşınmaz temini talepleri TEDAŞ tarafından değerlendirilir ve uygun görülmesi halinde TEDAŞ tarafından karar alınır. Bu kapsamda alınan kararlar, kamu yararı kararı yerine de geçer ve herhangi bir makamın onayına tabi değildir.

b) Temin edilen taşınmazların mülkiyeti ve/veya üzerindeki sınırlı aynı haklar TEDAŞ adına tescil edilir. Bu taşınmaz ve hakların kullanımı, lisans süresi ve dağıtım faaliyeti ile sınırlı olmak üzere, ilgili lisans sahibi özel hukuk tüzel kişisine aittir.

c) zel hukuk tüzel kişileri tarafından faaliyette bulunma hakkı edinilen dağıtım bölgelerinde zelleőtirme tarihi itibarıyla mevcut olan dağıtım tesislerinin bulunduğu ve bu tarih itibarıyla kamulaőtirme kararları alınmamış veya kamulaőtirme kararı alınmakla birlikte kamulaőtirme işlemleri tamamlanmamış taşınmazların kamulaőtirması TEDAŞ tarafından yapılır, tapuda TEDAŞ adına tescil edilir, kamulaőtirme bedelleri ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler TEDAŞ tarafından ödenir.

) zel hukuk tüzel kişileri tarafından faaliyette bulunma hakkı edinilen dağıtım bölgelerinde zelleőtirme tarihi sonrasında yapılan yeni dağıtım tesisleriyle ilgili taşınmaz temini işlemlerinin gerektirdiği bedeller ile bu işlemlere ilişkin diğer giderler, ilgili lisans sahibi tüzel kiőisi tarafından ödenir ve tarifeler yoluyla geri alınır.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

d) Süresinin bitmesi nedeniyle dağıtım lisansının sona ermesi halinde, tarifeler yoluyla geri alınamayan taşınmaz teminine ilişkin bedeller, TEDAŞ tarafından ilgili özel hukuk tüzel kişisine iade edilir.

(3) 2942 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi uyarınca kamulaştırılan taşınmazın sahibi veya mirasçıları tarafından geri alınması durumunda, taşınmaz sahibi veya mirasçıları tarafından geri ödenecek bedel, kamulaştırma bedelini ödemiş olan tüzel kişiye ödenir.

(4) Kamu tüzel kişiliğini haiz olan ve elektrik piyasasında üretim, iletim veya dağıtım faaliyetinde bulunan önlisans veya lisans sahibi kamu tüzel kişilerinin önlisansa veya lisansa konu faaliyetleri ile ilgili taşınmaz temini işlemleri, 2942 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre, bu tüzel kişiler tarafından yürütülür ve elde edilen taşınmazların mülkiyeti veya üzerindeki sınırlı aynı haklar bu kamu tüzel kişileri adına tescil edilir. Bu fıkra kapsamında, Hazinesinin özel mülkiyetindeki veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler için önlisans veya lisans sahibi kamu tüzel kişileri lehine, lisans süresince bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir, kiralama yapılırsa veya kullanma izni verilir.

(5) Bu maddede belirtilen hususlara ilişkin usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.”

MADDE 38- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- (1) 8 inci maddenin ikinci fıkrasının (d) bendinin uygulamasından kaynaklanan uyuşmazlıklar idari yargıda görülür.”

MADDE 39- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Aşağıda belirtilen iş ve işlemleri yapmak üzere görevlendirilen personel hakkında, 3213 sayılı Kanunda belirlenen ve madencilik faaliyetlerinin incelenmesi ve denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Süresinin bitmesi nedeniyle dağıtım lisansının sona ermesi halinde, tarifeler yoluyla geri alınamayan taşınmaz teminine ilişkin bedeller, TEDAŞ tarafından ilgili özel hukuk tüzel kişisine iade edilir.

(3) 2942 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi uyarınca kamulaştırılan taşınmazın sahibi veya mirasçıları tarafından geri alınması durumunda, taşınmaz sahibi veya mirasçıları tarafından geri ödenecek bedel, kamulaştırma bedelini ödemiş olan tüzel kişiye ödenir.

(4) Kamu tüzel kişiliğini haiz olan ve elektrik piyasasında üretim, iletim veya dağıtım faaliyetinde bulunan önlisans veya lisans sahibi kamu tüzel kişilerinin önlisansa veya lisansa konu faaliyetleri ile ilgili taşınmaz temini işlemleri, 2942 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre, bu tüzel kişiler tarafından yürütülür ve elde edilen taşınmazların mülkiyeti veya üzerindeki sınırlı aynı haklar bu kamu tüzel kişileri adına tescil edilir. Bu fıkra kapsamında, Hazinesinin özel mülkiyetindeki veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler için önlisans veya lisans sahibi kamu tüzel kişileri lehine, lisans süresince bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir, kiralama yapılırsa veya kullanma izni verilir.

(5) Bu maddede belirtilen hususlara ilişkin usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.”

MADDE 39- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- (1) 8 inci maddenin ikinci fıkrasının (d) bendinin uygulamasından kaynaklanan uyuşmazlıklar idari yargıda görülür.”

MADDE 40- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Aşağıda belirtilen iş ve işlemleri yapmak üzere görevlendirilen personel hakkında, 3213 sayılı Kanunda belirlenen ve madencilik faaliyetlerinin incelenmesi ve denetlenmesi için görevlendirilen personele uygulanan harcıraha ilişkin hükümler uygulanır.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

a) Bu Kanun kapsamında elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi, incelenmesi ve kontrolü için görevlendirilenler.

b) Bakanlık personelinden, elektrik üretim tesislerinde kullanılan yerli aksamın imalat ve tesis denetimi ile görevlendirilenler de dahil olmak üzere, 5346 sayılı Kanun kapsamında elektrik üretim tesislerine ilişkin denetim faaliyetleri ile 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında yürütülen denetim faaliyetleri ve elektrik üretim tesislerinin kabul işlemleri için görevlendirilenler.

(c) Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketinde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bendi kapsamında görev yapan personelden, açık ve kapalı trafo merkezleri ile enerji nakil hatlarının denetimi, tesisi, bakımı veya kontrolü hizmetleri için görevlendirilenler.

(2) Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir kesintiye tabi tutulmaz.”

MADDE 40- 6446 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- (1) Düzenlemeye tabi tarifeler üzerinden elektrik enerjisi satın alan tüketicileri, dağıtım bölgeleri arası maliyet farklılıkları nedeniyle var olan fiyat farklılıklarından kısmen veya tamamen koruyacak şekilde tesis edilmiş ve uygulamaya ilişkin hususları Kurum tarafından hazırlanan tebliğ ile düzenlenmiş fiyat eşitleme mekanizması içerisinde tüm kamu ve özel dağıtım şirketleri ile görevli tedarik şirketleri yer alır.

(2) Fiyat eşitleme mekanizması 31/12/2025 tarihine kadar uygulanır. Fiyat eşitleme mekanizmasının uygulandığı süre boyunca ulusal tarife uygulamasının gerekleri esas alınır ve ulusal tarifede çapraz sübvansiyona yer verilir. Ulusal tarife, Kurumca hazırlanır ve Kurul onayıyla yürürlüğe girer.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Bu Kanun kapsamında elektrik dağıtım şirketlerinin faaliyetlerinin denetlenmesi, incelenmesi ve kontrolü için görevlendirilenler

b) Bakanlık personelinden, elektrik üretim tesislerinde kullanılan yerli aksamın imalat ve tesis denetimi ile görevlendirilenler de dahil olmak üzere, 5346 sayılı Kanun kapsamında elektrik üretim tesislerine ilişkin denetim faaliyetleri ile 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında yürütülen denetim faaliyetleri ve elektrik üretim tesislerinin kabul işlemleri için görevlendirilenler

(c) TEİAŞ'ta 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bendi kapsamında görev yapan personelden, açık ve kapalı trafo merkezleri ile enerji nakil hatlarının denetimi, tesisi, bakımı veya kontrolü hizmetleri için görevlendirilenler

(2) Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir kesintiye tabi tutulmaz.”

MADDE 41- 6446 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- (1) Düzenlemeye tabi tarifeler üzerinden elektrik enerjisi satın alan tüketicileri, dağıtım bölgeleri arası maliyet farklılıkları nedeniyle var olan fiyat farklılıklarından kısmen veya tamamen koruyacak şekilde tesis edilmiş ve uygulamaya ilişkin hususları Kurum tarafından hazırlanan tebliğ ile düzenlenmiş fiyat eşitleme mekanizması içerisinde tüm kamu ve özel dağıtım şirketleri ile görevli tedarik şirketleri yer alır.

(2) Fiyat eşitleme mekanizması 31/12/2025 tarihine kadar uygulanır. Fiyat eşitleme mekanizmasının uygulandığı süre boyunca ulusal tarife uygulamasının gerekleri esas alınır ve ulusal tarifede çapraz sübvansiyona yer verilir. Ulusal tarife, Kurumca hazırlanır ve Kurul onayıyla yürürlüğe girer.

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

(3) İkinci fıkra kapsamındaki sürenin beş yıla kadar uzatılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(4) Fiyat eşitleme mekanizmasının uygulandığı dönemde tüm hesaplar ilgili mevzuata göre ayrıştırılarak tutulur.”

MADDE 41- 6446 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla işletmede olanlar dâhil 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan 5346 sayılı Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri ile bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan Bakanlık tarafından” ibaresi “Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan ve Bakanlık tarafından” şeklinde, “ilgili kurum tarafından verilmiş izin tarihinden itibaren yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresi ise “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 42- 6446 sayılı Kanunun geçici 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Taşınmaz teminine ilişkin devam eden iş ve işlemler

GEÇİCİ MADDE 28- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Elektrik dağıtım tesisleri için gerekli olan taşınmazların teminine yönelik olarak Kurul tarafından alınmış kararlara ilişkin işlemler TEDAŞ,

b) Elektrik üretim tesisleri için gerekli olan taşınmazların teminine yönelik olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kamulaştırma kararı alınmamış ve/veya 2942 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine göre devir işlemleri başlatılmamış taşınmazlarla ilgili süreçler Kurum, tarafından sonuçlandırılır.”

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) İkinci fıkra kapsamındaki sürenin beş yıla kadar uzatılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(4) Fiyat eşitleme mekanizmasının uygulandığı dönemde tüm hesaplar ilgili mevzuata göre ayrıştırılarak tutulur.”

MADDE 42- 6446 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla işletmede olanlar dâhil 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan 5346 sayılı Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri ile bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan Bakanlık tarafından” ibaresi “Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan ve Bakanlık tarafından” şeklinde, “ilgili kurum tarafından verilmiş izin tarihinden itibaren yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında” ibaresi ise “lisans tarihinden itibaren on yıl boyunca” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 6446 sayılı Kanunun geçici 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2015” ibaresi “31/12/2025” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 44- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Taşınmaz teminine ilişkin devam eden iş ve işlemler

GEÇİCİ MADDE 28- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Elektrik dağıtım tesisleri için gerekli olan taşınmazların teminine yönelik olarak Kurul tarafından alınmış kararlara ilişkin işlemler TEDAŞ,

b) Elektrik üretim tesisleri için gerekli olan taşınmazların teminine yönelik olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kamulaştırma kararı alınmamış ve/veya 2942 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine göre devir işlemleri başlatılmamış taşınmazlarla ilgili süreçler Kurum, tarafından sonuçlandırılır.”

(İstanbul Milletvekili Nevzat Şatıroğlu ve Bursa Milletvekili Hakan avuőođlu ile 88 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 44- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 29- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında mevcut olan üretim veya otoprodüktör lisanslarını, önlisanslarını ya da lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güc düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde EPDK’ya başvurmaları hâlinde lisansları, önlisansları veya lisans başvuruları sonlandırılarak ya da tadil edilerek teminatları ilgisine göre kısmen veya tamamen iade edilir.”

MADDE 45- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 46- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 45- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisans ve önlisanslara iliőklin sonlandırma ve tadil hakkı

GEÇİCİ MADDE 29- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanun kapsamında mevcut olan üretim veya otoprodüktör lisanslarını, önlisanslarını ya da lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güc düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde EPDK’ya başvurmaları hâlinde lisansları, önlisansları veya lisans başvuruları sonlandırılarak ya da tadil edilerek teminatları ilgisine göre kısmen veya tamamen iade edilir.”

MADDE 46- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 47- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

